

Aytan Mag-Indi

Portions of the Holy Bible in the Aya Mag-Indi language of
the Republic of the Philippines

Aytan Mag-Indi
Portions of the Holy Bible in the Ayta Mag-Indi language of
the Republic of the Philippines

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mag-Indi Ayata (Ayta, Mag-Indi)

Contributor: SIL International (in Asia)

All rights reserved.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 29 Apr 2025

5d8de8ae-07a5-5b18-b655-c49f7f259880

Contents

MATEO	1
MARCOS	66
LUCAS	106
JUAN	174
MANI DYAG	222
ROMA	284
1 CORINTO	313
2 CORINTO	342
GALACIA	359
EFESO	369
FILIPOS	379
COLOSAS	386
1 TESALONICA	392
2 TESALONICA	398
1 TIMOTEO	402
2 TIMOTEO	411
TITO	417
Filemon	421
HEBREO	423
Santiago	448
1 PEDRO	456
2 PEDRO	464
1 JUAN	469
2 JUAN	477
3 JUAN	478
JUDAS	480
PAHAYAG	483

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan **MATEO**

*Ya listaan mani ninunun Jesu Cristu
(Lucas 3:23-38)*

¹ Ati ya listaan mani ninunun Jesu Cristu ya layin David ya layin Abraham.

- ² Si Abraham ya bapan Isaac,
si Isaac ya bapan Jacob,
buy si Jacob ya bapan Juda buy ya mapatêl na.
- ³ Si Juda ya bapa lan Fares buy si Zara, buy si Tamar ya indu la,
si Fares ya bapan Esrom,
buy si Esrom ya bapan Aram.
- ⁴ Si Aram ya bapan Aminadab,
si Aminadab ya bapan Naason,
buy si Naason ya bapan Salmon.
- ⁵ Si Salmon buy si Rahab ya bapa buy indu nan Boaz,
si Boaz ya bapan Obed buy si Ruth ya indu na,
buy si Obed ya bapan Jesse.
- ⁶ Si Jesse ya bapan Arin David
buy si Arin David ya bapan Solomon. (Ya indu na sabay ya manan
asawan Urias.)
- ⁷ Si Solomon ya bapan Rehoboam,
si Rehoboam ya bapan Abias,
buy si Abias ya bapan Asa.
- ⁸ Si Asa ya bapan Jehoshafat,
si Jehoshafat ya bapan Joram,
buy si Joram ya bapan Ozias.
- ⁹ Si Ozias ya bapan Jotam,
si Jotam ya bapan Ahaz,
buy si Ahaz ya bapan Ezequias.
- ¹⁰ Si Ezequias ya bapan Manases,
si Manases ya bapan Amos,
buy si Amos ya bapan Josias.
- ¹¹ Si Josias ya bapan Jeconias buy mapatêl na. Sa panawun abiin,
dinakép pa mani Israelita buy inipus sila sa Babilonia.
- ¹² Pamakayari silan inipus sa Babilonia, nagin anak Jeconias si Salatiel
buy si Salatiel ya bapan Zerubabel.
- ¹³ Si Zerubabel ya bapan Abiud,
si Abiud ya bapan Eliaquim,
buy si Eliaquim ya bapan Azor.
- ¹⁴ Si Azor ya bapan Sadoc,
si Sadoc ya bapan Aquim,
buy si Aquim ya bapan Eliud.
- ¹⁵ Si Eliud ya bapan Eleazar,

si Eleazar ya bapan Matan,
buy si Matan ya bapan Jacob.

16 Si Jacob ya bapan Jose ya asawan Maria. Si Maria ya indun Jesus
ya pambêgên Cristu.

17 Kabay dilag gan mapu buy apat ta layi ya ubat kan Abraham angga kan
David, dilag mapu buy apat ta layi ya ubat kan David angga sa pangaipus
mani Israelita sa Babilonia, buy dilag mapu buy apat ta layi ya ubat sa
pangaipus angga sa in-anak si Jesus ya pambêgên Cristu.

Ya Pamianak kan Jesu Cristu
(Lucas 2:1-7)

18 Paradi ya pamianak kan Jesu Cristu. Si Maria ya indu na, nakal-an nan
itangên kan Jose. Nuwa bayu sila miawyun, natandan Mariay nabuktut ya
sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

19 Si Jose ya mapag-asawa na, gisa yan matinêk ka tawu buy a na labay
mipakadêng-êy si Maria. Kabay naisip nay makisyay ya kan Maria un
liim.

20 Nuwa kaban pan-isipin Jose ya abitu, nagsakit sa sulêlpêp nay gisay
ang-el Bapan Namalyari ya nagsabin, “Jose, layin David, agana ka malimum
tangênêni si Maria tagawan nangalék ya sa kapamilatan Ispiritun Bapan
Namalyari.

21 Manganak yan gisay liyaki buy ya ipalagy mu kana, Jesus,* tagawan
iligtas nay mani tawu na sa mani kasalanan la.”

22 Nalyari ya kaganawan abiin amên matupad da sinabin Bapan
Namalyari sa kapamilatan propeta,

23 “Mangalék ka gisay dalaga
buy manganak yan gisay liyaki.

Bêgên yan Emmanuel.”[†] (Ya labay sabin Emmanuel, “Kaawyun tamuy
Bapan Namalyari.”)

24 Sén nimata si Jose, sinunul nay sinabin ang-el Panginuun buy tinangên
na si Maria.

25 Nuwa a na ginêtan si Maria angga sa naianak nay gisay liyaki. Sén
naianak kay kulaw, impalagyuy nan Jose kanay Jesus.

2

Ya pallumatêng mani mag-aryl sa pagkimit bêtewên

1 In-anak si Jesus sa balayan Bethlehem sa prubinsyan Judea sabitun si
Herodes ya ari. Gisay allu, inlumatêng sa Jerusalem ya dakun umnuy tawu
ya mag-aryl sa pagkimit bêtewên. Ubat sila sa êtêb puputakan mamut.

2 Namatang sila, “Saantuy pinianakan sa Arin mani Judio? Impatang
yan na ati gawan nakit yan na bêtewên sa puputakan mamut ya tanda' nu
saantu ya in-anak. Kabay naku kay baydi amên ulimênêni yan ya.”

3 Sén natandan Arin Herodes ya ati, nigaganaka ya buy para êt bayduy
kaganawan tawuy idi sa balayan Jerusalem.

4 Kabay impabêg Herodes ya kaganawan mamunun pari buy mani
manurun Kautusan amên ipatang na kallay, “Saantu ianak si Cristu?”

5 Nakitbay sila, “Sa Bethlehem ma sakup prubinsyan Judea, tagawan
paradi ya insulat propeta,

* **1:21 1:21** Ya lagyun Jesus, ubat ya sa lagyun Josue sa sabin Hebreo. Ya labay sabin lagyun Josue,
“Namalyari ya Mamilitgas.” † **1:23 1:23** Isaias 7:14.

6 'Sikaw wa mani tawu sa Bethlehem sa lutan Juda,
alwan sikaw wa pinakanayêpa sa mani balayan Juda,
tagawan maubat kamuyuy gisay mamunu ya magpastul* sa mani Is-
raelita.' †‡

7 Sén natandan Herodes ya ati, liim nan impabêg ga mani tawuy mag-
aral sa pagkimit bêtêwên buy natandan nay luway tawun nay inlumibas.

8 Pamakayari, impalaku na sila sa Bethlehem. Intipan na kallay, "Mita
kawna buy pakangéédên yun têkapên na kulaw. Nu makitan yu, tambêng
yun ibalita kangku amén maku waku êt mangulimên kana."

9-10 Pamakayari lan naléngéy intipan Ari, namita silayna. Kaban mamita
sila, nanguman nagpakit ta bêtêwên na nakitan la sa puputakan mamut.
Kabay sadyay saya la buy sinunul lay ati angga sa nilatêng sila sa binyanan
kulaw.

11 Pamakasun la sa bali, nakitan lay kulaw wa idi sa danin indu na ya
si Maria. Nanduku sila amén uliménêl lay kulaw buy in-awas lay mani
gintan lay gintu, insensu, buy mira amén iandug kana.

12 Sén pauli silayna, nagsabi si Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp
la, "Agana kawna mag-udung kan Herodes." Kabay dinuman sila tana sa
kaatag dan pauli.

Ya pamita papakun sa Egipto

13 Sén namitay nay mani mag-arial sa pagkimit bêtêwên, nagpakit sa
taynêp Jose ya gisay ang-el Panginuun. Sinabin ang-el kana, "Mimata ka,
gétan muy mitaindu buy mita kaw papakun sa Egipto. Manugêl kaw pun
baydu anggan a ku pun sabin na mag-udung kawna, tagawan pantêkapên
Herodes ya anak amén patin."

14 Kabay sa yabin abitu, nimata si Jose buy gintan nay mitaindu sa Egipto.

15 Buy nanugêl sila baydu angga sa nati si Arin Herodes. Sa pakapakun
baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta,
"Binêg kuy anak ku amén mita sa bansan Egipto."‡

Impapatin Herodes ya mani anak ka lawyaki

16 Sén natandan Arin Herodes ya inlinlang yan mani lawyaki ya mag-
arial sa pagkimit bêtêwên, sadyay tubag na. Kabay ya kaganawan anak ka
lawyaki sa Bethlehem ya idad luway tawun payêpa buy sa mani lugal la
nakapalitêng baydu, impapati na sila. Tagawan abituy tawun na natandan
na nu nakanu nunan nagpakit ta bêtêwên sa mani lawyaki ya mag-arial sa
pagkimit bêtêwên.

17 Sa kadawakan na dinyag Herodes, natupad da sinabin Propeta
Jeremias,

18 "Dilag yan naléngéy tangisan buy masnêg ga alab sa balayan Rama.
Pantangisan Raquel la mani anak na.
Ayin makasamung sa panangis na
tagawan nati silayna."§

Ya pag-udung ubat sa Egipto

19 Pamakamatin Herodes, kabani idi sa Egipto si Jose, nanguman nagpakit
kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp na.

* 2:6 2:6 *magpastul:* ya labay sabin, manaysay. † 2:6 2:6 Mikas 5:2. ‡ 2:15 2:15 Hosea 11:1.

§ 2:18 2:18 Jeremias 31:15.

20 Sinabin ang-el kana, "Jose, mimata ka. Iuli minay mitaindu sa Israel, ta nati yay kalabay mamatin anak."

21 Kabay nimata si Jose buy in-uli nay mitaindu sa Israel.

22 Nuwa sén natandan Jose ya si Arquelao ya ari sa Judea ya kasagilin bapa nay si Herodes, nalinwan lay nán maku baydu. Kabay nanguman yan pinatandan Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp buy nagdaus sila sa Galilea.

23 Buy nanugêl sila sa Nazaret. Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin mani propeta, "Bêgên Nazarenu" ya Cristu.

3

Ya pangaral Juan ya Mamawtismu (Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Sa panawun abitu, inlumatêng si Juan ya Mamawtismu sa kakyangan sa prubinsyan Judea ya mangaral paradi,

2 "Pagsisyan buy itgén yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arín Bapan Namalyari."

3 Si Juan na pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabi nay,
"Dilag gisay mamibéng sa kakyangan ya pansabin na
'Il-an yuy danan Panginuun.'

Itinék yuy balang danan na.' **

4 Ya yaming Juan, diyag sa sabut kamelyu buy diyag sa balat ayup pa yakés na. Ya pangkanén na, durun buy pulut panilan.

5 Malakéy tawuy naku kana ubat sa balayan Jerusalem, sa mani lugal sa prubinsyan Judea, buy sa mani lugal sa paliféng ilug Jordan.

6 Sinabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa ilug Jordan.

7 Nuwa sén nakitan Juan na malakéy Pariseo buy Saduseo ya mamaku êt magpabawtismu, sinabi na kalla, "Sikaw wa kaparisun lupung, sisabêt ta nagsabi kamuyun makatakas kaw sa lumatêng nga parusan Bapan Namalyari?

8 Nu pêtêng kaw nagsisi sa mani kasalanan yu, ipakit yu sa mani diyag yu.

9 Agana yu isipin na a kaw maparusan gawan layi kaw Abraham. Pansabin ku kamuyuy agyan na mani batun ati, madyag Bapan Namalyarin mani layin Abraham.

10 Amésén, kaparisu kaw kayuy asê managéy mangêd. Kabay nakal-an nan mamarusa si Bapan Namalyari kamuyu ya paran palatsaw wa nakalan nan mamutus puun kayu buy isamwag sa apuy."

11 "Pambawtismuwan kataw sa lanêm bilang pagpapêtêg sa pagsisi yu, nuwa dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sêpat mantan sandalyas na. Bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari buy apuy.

12 Siyay mamipapawan mapanyag kangêdan sa mani mapanyag kadawakan kaparisun gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isémpan. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamén sa apuy ya asê mangapalêng."

Ya pamawtismu kan Jesus (Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

* **3:3 3:3** Isaias 40:3.

13 Inlumatêng si Jesus sa Ilug Jordan ya ubat sa prubinsyan Galilea amên magpabawtismu kan Juan.

14 Nuwa asê dayi kalabay si Juan ya bawtismuwan na si Jesus. Kabay sinabin Juan, "Siku dayi ya sêpat mun bawtismuwan, nuwa siyan sika yay magpabawtismu kangku ta?"

15 Nuwa nakitbay si Jesus kana, "Pasawan mun malyari amêsên na ati, gawan ati ya sêpat tan daygên amên matupad da buun kalabayan Bapan Namalyari." Kabay nakalabay si Juan.

16 Sêñ nabawtismuwan na si Jesus, nagsalwang ya sa lanêm buy nakitan nay nawang-at ta langit buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati.

17 Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku."

4

Ya panuksu kan Jesus

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

1 Pamakayari, impalêt Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus sa kakyangan amên tuksun Satanas.

2 Baydun nag-ayunu si Jesus un apattapuy allu buy apattapuy yabi. Kabay inlayang ya.

3 Inlumatêng amêsên na mapanuksuy Satanas buy sinabi na kana, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanêñ na mani batun ati."

4 Nuwa nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan, 'Alwan kay sa kanêñ mambumayay ya tawu, nun a sa balang Sabin Bapan Namalyari.' "^{*}

5 Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa têngêl Templu sa Jerusalem

6 buy sinabi na kan Jesus, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di. Ta idi sa kasulatan, 'Itutus Bapan Namalyari ya mani ang-el na buy sal-un laka amên asê midumpul sa batuy bitis mu.' "[†]

7 Nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan, 'Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.' "[‡]

8 Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa sadayay katag-ayan bung-uy buy impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta buy pibandiyen mani ati.

9 Buy sinabin Satanas kan Jesus, "Ya kaganawan abiin, idin ku kamu, nu dukwan muku buy ulimêñen."

10 Nakitbay si Jesus, "Magtas kay, Satanas! Gawan idi sa kasulatan, 'Kay Panginuun mun Namalyari ya ulimêñen mu buy pagsuywan mu.' "[§]

11 Pamakayarin abiin, inlakwanan yan Satanas. Buy inlumatêng nga ang-el Bapan Namalyari buy naglingkud kan Jesus.

Ya pag-umpisan Jesus sa pandaygên na

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Sêñ nabalitan Jesus ya nakasukul si Juan, nag-udung ya sa prubinsyan Galilea.

* **4:4 4:4** Deuteronomio 8:3.   † **4:6 4:6** Mani Kanta 91:11-12.   ‡ **4:7 4:7** Deuteronomio 6:16.

§ **4:10 4:10** Deuteronomio 6:13.

13 Nuwa a yina nanugêl sa balayan Nazaret nun a sa balayan Capernaum, sa agid dagat Galilea sa katganan Zebulun buy Neftali.*

14 Sa pakapakun baydu, natupad day sinabin Propeta Isaias,

15 "Ya lugal Zebulun buy ya lugal Neftali sabay ya dadanan papakun sa lawa ya idi sa lipay ilug Jordan.

Ya mani lugal abiin, sakup Galilea ya panugêlan mani alwan Judio."

16 Mambumyay sa nadiglêm ya mani tawu baydu, nuwa makakit silan ayin kaparisuy sawang.

Agyan idi sila sa nadiglêm papakun sa kamatyan, masawangan na isip la.[†]

17 Paubat sabitun inlumatêng si Jesus sa Capernaum, nangaral ya. Sinabi na, "Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arin Bapan Namalyari."

*Binêg Jesus ya apat ta mandakêp kênan lanêm
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)*

18 Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl ya silan Simon ya pambégén Pedro buy si Andres. Mamisamwag silan dala ta ubra lay mandakêp kênan lanêm.

19 Sinabin Jesus kalla, "Kilaku kaw kangku ta daygên kataw mampakaranin tawu kan Bapan Namalyari amên manampalataya sila kaparisun pandakêp yun kênan lanêm."

20 Tambéng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

21 Kaban pan-isundun Jesus ya pamita na, nakitan nay mipatêl ya si Santiago buy si Juan ya idi sa bangka ya mampakapalan dala la. Kaawyun la si Zebedeo ya bapa la. Binêg sila êt Jesus amên makilaku kana.

22 Kabay tambéng lan inlakwanan ya bangka la buy bapa la ta nakilaku sila kan Jesus.

*Nangaral buy namaiyul si Jesus un mani nagsakit
(Lucas 6:17-19)*

23 Inlakun Jesus ya buun prubinsyan Galilea buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judio amên manuru. In-aral nay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan magmikakalasi ya sakit buy dilag mangatanam.

24 Niwigaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun prubinsyan Siria. Kabay gintan kanay kaganawan nagsakit buy mani magkasakit sa matanam la buy mani sinédakan nadawak ka ispiritu buy mani tinugaw buy mani a kabita. Pinaiyul nay kaganawan abitu.

25 Kabay inlaku yan saday lakêñ tawuy ubat sa prubinsyan Galilea, sa mani balayan sa Decapolis, sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Judea buy sa lipay Ilug Jordan.

5

*Ya mani pinagpala
(Lucas 6:20-23)*

1 Sên nakitan Jesus ya malakêy tawu, sinumukpa ya sa gisay bung-uy buy niknu baydu. Nagdani kanay mani tagasunul na

2 buy nag-umpisa yan nangaral. Sinabi na,

* **4:13 4:13** Ya Zebulun buy Neftali sabay ya luway tribun Israel ya manugêl marani sa lawan Galilea. † **4:16 4:16** Isaias 9:1-2.

- ³ "Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mibilang sila sa pagarian na.
- ⁴ Pinagpalay mani tawuy saday lungkut, tagawan samungun silan Bapan Namalyari.
- ⁵ Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mapagmana lay babun luta.
- ⁶ Pinagpalay mani tawuy nasabêk sa panyag katinékan kaparisun gisay tawuy layangên buy napêl-ang, tagawan pakabsuyun silan Bapan Namalyari sa katinékan.
- ⁷ Pinagpalay mani tawuy mapallunus, tagawan kalunusan sila êt Bapan Namalyari.
- ⁸ Pinagpalay mani tawuy malinis ya bêkê, tagawan makitan lay Bapan Namalyari.
- ⁹ Pinagpalay mani tawuy manawup mamikasundu, tagawan bêgên silan mani anak Bapan Namalyari.
- ¹⁰ Pinagpalay mani tawuy pampasakitin gawan sa panunul la sa kalabayan Bapan Namalyari, tagawan miawyun sila sa pag-arian na.
- ¹¹ Pinagpala kaw nu pandustakên lakaw, pampasakitin buy pagsabyanan lakaw magmikakalasi ya nadawak ka panangkan gawan sa panunul yu kangku.
- ¹² Ta para êt baysen na mangadanasan mani propeta awlagi. Kabay nu mangadanasan yuy abiin, magsaya kaw buy matula, tagawan maulagay gantimpala yu sa langit."

*Ya asin buy sulu
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)*

¹³ "Sikaw wa mani tagasunul ku, maiparisu kaw sa asin sa kaganawan tawu sa babun luta. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina miudung buy ayin nan nabang. Kabay isamwag la tay ati sa dan buy piturakturakan mani tawu."

¹⁴ "Sikaw wa dêkêt sa mani tawu sa babun luta kaparisun gisay balayan sa babun gisay bung-uy ya asê maitagu."

¹⁵ "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na sa aypaan pamisêmpangan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên masawangan na kaganawan idi sa bali.

¹⁶ Para êt bayduy sépat yun daygên. Pasawangên yuy dêkêt yu sa mani tawu amên makitan lay mangêd da pandaygên yu buy uliménén lay Bapa yuy idi sa langit."

Ya aral tungkul sa Kautusan

¹⁷ "Agana yu isipin na naku waku baydi amên daygên ayin pukat ta Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta. Naku waku baydi amên tuparên kuy mani ati.

¹⁸ Pansabin ku kamuyuy kaban dilag langit buy luta, agyan kay gisay gulis sa Kautusan, asê madyag ayin pukat anggan asê pun natupad da kaganawan.

¹⁹ Kabay nu sisabêt man na nallabag sa nangabêlêng nga baagin Kautusan buy mamituru sa kaatag amên mallabag êt, pan-ituwad yan pinakanayêpa sa kaganawan mani kaawyun sa pag-arian Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na manunul sa Kautusan buy mamituru êt sa kaatag amên manunul êt, pan-ituwad yan matag-ay sa mani kaawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

20 Pansabin ku kamuyuy nu a yu igitan na panyag katinêkan mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, a kaw miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari.”

Ya aral tungkul sa tubag

21 Sinabi pun êt Jesus, “Nalêngê yuy sinabi sa mani pipuunpuunan tamu, ‘Agana ka mamatin tawu, tagawan nu sisabêt man na mamatin tawu, atulun ya.’*

22 Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyu ya nu sisabêt man na dilag tubag sa patêl na, atulun yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mandustak sa patêl na buy magsabin ‘Ayin kan pukat!', iarap ya sa mani mangatwan Judioy mangatwynungan. Buy nu sisabêt man na magsabi sa patêl na, ‘Ayin kan tanda!', milaku ya sa impernu.

23 Kabay nu mam-i ka sa pamiandugan kan Bapan Namalyari buy maganaka mun dilag suluk kamuy patêl mu,

24 lakwanan mu pun na andug mu sa arap pamiandugan, ta makikasundu ka pun kana. Pamakayari, mag-udung ka buy mag-andug kan Bapan Namalyari.”

25 “Nu dilag mamidalum kamu, tambêng kan makikasundu kana kaban a naka pun naidalam. Gawan nu asê, dat iarap naka sa mallitis buy pamakayari, igawang kan mallitis sa pulis amén isukul.

26 Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayaran na kaganawan pan-ipabayad la kamu.”

Ya aral tungkul sa pamikikanayun

27 “Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, ‘Agana ka makikanayun.’†

28 Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy kay êlêwên mu pun na gisay babayi ya dilag gan nadawak ka pangisip, nangasalanan kaynan pamikikanayun.

29 Kabay nu wanana mata tuy magin sangkan pangasalanan mu, lusukun mu buy isamwag! Mas mangéd pun na matasan kan gisay mata kaysa buuy lawini mu, nuwa isamwag ka sa impernu.

30 Buy nu wanana gamêt tuy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangéd pun na matasan kan gisay gamêt kaysa buuy lawini mu nuwa isamwag ka sa impernu.”

Ya aral tungkul sa pamisyay

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

31 “Idi êt sa kasulatan, ‘Nu labay gisay liyakin isyay ya asawa na, sêpat biyan nayan kasulatan pamisyay.’‡

32 Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na liyaki ya misyay asawa na, liban ta nu nakikanayun na babayi, siyay nay namitustus sa babayi amén makikanayun nu mag-asawa yan kaatag. Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanan yan pamikikanayun.”§

Ya aral tungkul sa panumpa

33 “Nalêngê yu êt ta sinabi sabitun nuna sa mani pipuunpuunan tamu, ‘Agana kaw manumpan ayin kapêtégan, nun a tuparêñ yuy pangaku yu sa lagyun Panginuun.’§

* **5:21** 5:21 Exodus 20:13; Deuteronomio 5:17. † **5:27** 5:27 Deuteronomio 5:18. ‡ **5:31** 5:31 Deuteronomio 24:1. § **5:33** 5:33 Levítico 19:12; Mani Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21.

³⁴ Nuwa amêßen, pansabin ku kamuyuy nu mangaku kaw, agana kaw manumpa. Agana yu sabin sa pangaku yuy ‘Makit takun langit’, tagawan idi bayduy trunun Bapan Namalyari,

³⁵ o kayay ‘Makit takun luta’, tagawan ati ya tutudakan bitis na. Buy agana kaw êt magsabin, ‘Makit takun balayan Jerusalem,’ tagawan ati ya balayan Dakilan Ari.

³⁶ Buy agana kaw êt magsabin ‘Agyan mati yaku’, tagawan agyan kay gisay sabut yu, a yu agyun paputin o pauyangên.

³⁷ Sabin yu tanay ‘Awu’ nu awu buy ‘Asê’ nu asê, tagawan nu manumpa kaw pun, ubat ta abiin kan Satanas.”

Ya aral tungkul sa pangablas

(Lucas 6:29-30)

³⁸ “Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, ‘Nu binulag kan kaparisu mu, bulagén maya êt. Nu mêgmén kaparisu tuy bêbêy mu, mêgmén maya êt.’

³⁹ Nuwa amêßen, pansabin ku kamuyuy nu dilag manyag nadawak kamuyu, agana kaw mangablas. Nu dilag mandalpin pingi mu, ipadalpi mu êt ta kapaka.

⁴⁰ Nu sisabêt man na mamidalum kamu amên kewen na yaming mu, idin mu êt ta up-up mu.

⁴¹ Nu ipilit ipabakay sundalus kamuy gêgtan na un gisay kilometru, bakayên tuy abiin un luway kilometru.

⁴² Nu dilag manyawad kamu, biyan maya. Buy nu dilag mangandam kamu, paandamên maya.”

Ya aral tungkul sa pangidu

(Lucas 6:27-28; 6:32-36)

⁴³ “Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, ‘Kaidwan tuy kaluguran mu buy kasulukan tuy kpati mu.’

⁴⁴ Nuwa amêßen, pansabin ku kamuyuy ‘Kaidwan yuy mani kpati yu buy manalangin kaw para sa mani mamasakit kamuyu.’

⁴⁵ Nu daygên yuy abiin, mapagpapêtgan na anak kaw Bapan Namalyari ya idi sa langit. Tagawan alwan kay sa mangangêd da tawu miputak ka mamut, nun a agyan êt sa mani nangadawak. Buy alwan kay mani tawuy matinék ka pambiyan nan uran, nun a agyan na mani alwan matinék.

⁴⁶ Nu kay ya mani mangidu kamuyuy pan-idun yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Ta abiin êt ta pandaygên mani maningil buwis ya makasalanan.

⁴⁷ Buy nu kay mani patêl yuy pangkumustên yu, ayin kaw pamikaatag sa kaatag mani tawu. Ta abiin êt ta pandaygên mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari.

⁴⁸ Kabay kaylangan magin ganap kaw kaparisun Bapa yu ya idi sa langit.”

6

Ya aral tungkul sa pam-i

¹ “Mangillag kaw ta dat ya panyag yun mangêd, kay amên ulimênêñ kaw mani tawu. Tagawan nu kay parabaysên na pandaygên yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat sa Bapa yuy idи sa langit.”

² “Kabay nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yina ibalitay ati kaparisun mani tawuy mapagtalingkayu. Ta nu idin la, pan-ibalita la sa balin pagtipunan buy sa mani dan amén uliménê silan mani tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimén mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

³ Nuwa nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yu ipatanda agyan kansabêt man

⁴ amén liim ya panawup yu. Sa pakapakun baydu, ya Bapa yun Namalyari ya makakit sa pandaygén tamun liim, sabay ya mam-in gantimpala kamuyu.”

Ya aral tungkul sa panalangin

(Lucas 11:2-4)

⁵ Nu manalangin kaw, agana kaw mambus sa mani mapagtalingkayu. Labaylabay lan manalangin nakaidéng sa balin pagtipunan buy sa mani pisubangan na dan amén ta makitan silan mani tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimén mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

⁶ Nuwa nu manalangin kaw, sumun kaw sa lalén silid buy isara yuy pasbul. Baydu kaw manalangin sa Bapa yuy asé maakit. Ta ya Bapa yuy makakit sa pandaygén yun liim, sabay siyay mam-in gantimpala kamuyu.

⁷ “Kabay nu manalangin kaw, agana yu piudung-udung nga ayin kapukatan na sabi kaparisun pandaygén mani tawuy manalangin sa diyusdiyusan la. Indap la nu léngh-én silan diyusdiyusan la gawan sa kakarangan panalangin la.

⁸ Gana yu sila tubsun, tagawan bayu kaw pun manyawad, tanday nan Bapa nu sabêt ta kaylangan yu.

⁹ Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu,
‘Bapa yan na idi sa langit,
labay yan na kay sikay uliménén mani tawu.

¹⁰ Labay yan na mag-ari kayna kanyan kaganawan
buy sunulun mani tawuy kalabayan mu baydi sa babun luta, kaparisu sa langit.

¹¹ Biyan mukay kanén sa inallu-allu.

¹² Patawarén mukay sa mani kasalanan yan,
kaparisun pamatawad yan sa mani nangasalanan kanyan.

¹³ Buy agana mukay paulayan matuksu, nun a iligtas mukay kan Satanas.*

¹⁴ Nu pampatawarén yuy mani tawuy nangasalanan kamuyu, patawarén kaw êt Bapa yun Namalyari ya idi sa langit.

¹⁵ Nuwa nu a yu sila patawarén, a kaw êt patawarén Bapa yuy idi sa langit.”

Ya aral tungkul sa pag-ayunu

¹⁶ “Nu mag-ayunu kaw, agana kaw mambus sa mani tawuy mapagtalingkayu. Ta kay tatalagén lan maglupon malungkut amén ta ipakit la sa mani tawuy mag-ayunu sila. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimén mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

¹⁷ Nuwa sikaw, nu mag-ayunu kaw, magpulamus kaw buy ipakapala yuy sarili yu.

---

* **6:13 6:13** Sa kaatag ga sulat, dilag êt sinabi ya paradi, “Tagawan sikay Ari ya makapangyarian buy Dakilan Bapan Namalyari agyan kanuman!”

18 Daygên yuy abiin amêñ asê matandan mani tawuy mag-ayunu kaw. Ta ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya asê makitan, sabay siyay makakit sa pandaygên yun liim buy mam-i yan gantimpala kamuyu.”

*Ya pibandiyan sa langit
(Lucas 12:33-34)*

19 “Agana kaw manipun pibandiyan para sa sarili yu baydi sa babun luta. Ta baydi, dilag mani insektuy maniran pibandiyan yu o mangalawang buy dilag mani manakaw wa mangwan ati.

20 Nun a manipun kaw pibandiyan yu sa langit. Ta baydu, asê anagên, asê kalawangên buy ayin makasun na manakaw.

21 Tagawan nu idi saantuy pibandiyan yu, idi êt bayduy isip yu.”

*Ya sulu un lawini
(Lucas 11:34-36)*

22 “Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu malinaw wa pangêlêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu.

23 Nuwa nu asê malinaw wa pangêlêw mu, nadiglêm êt ta buun lawini mu. Kabay nu ya sawang nga idi kamu, nadiglêm awêd, nadidiglêm ma biyay mu!”

*Si Bapan Namalyari o pibandiyan?
(Lucas 16:13; 12:22-31)*

24 “Ayin tawuy piagnanêñ nan magsuyu sa luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakêñ nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan tapat. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanêñ pagsuywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan.”

25 “Kabay pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik tungkul sa ikabyay yu bu nu sabêt ta kanêñ yu, inêmén yu o iyaming yu. Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanêñ buy igit maulagay lawini kaysa yaming.

26 Pakaélêwên yuy mani uybut manuk ka mallumpad. A sila mananêm, mamupul o manipun maékan la sa budega. Nuwa paraman baydu, pampakan silan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit. Sikaw pun nayi, igit kaw maulaga kana kaysa sa mani uybut manuk.

27 Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilatan kapitikan na.

28 Agana kaw napitik tungkul sa pagyaming yu. Elêwên yu nu parasaantun mantumubuy mani tanaman na mamulak ya bêngat tan tinumubu. A sila mag-ubra o manyag yaming la.

29 Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasis kangêd gisa man na bulaklak tanaman.

30 Pampakangêdêñ Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsên, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysêñ na pandaygên Bapan Namalyari sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabêlêng nga panampalataya kana ta!

31 Kabay agana kaw napitik tungkul sa kanêñ, inêmén o yaming yu.

32 Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari, pawa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin.

³³ Nuwa igit sa kaganawan, pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy pagpilitan yun manunul sa kalabayan na. Sa pakapakun baydu, idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu.

³⁴ Kabay agana kaw napitik sa kaylangan yu sa wasak. Wasak yu tan isipin na abiin. Nukad day pangisip yu sa allun ati.”

7

Agana mangusgan kaparisu (Lucas 6:37-38; 6:41-42)

¹ “Agana kaw mangusgan kaparisu yu amén a kaw êt usgén Bapan Namalyari.

² Tagawan nu parasaantu yun inusgay kaparisu yu, para kaw êt baydun usgén Bapan Namalyari.

³ Uysiyán makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta?

⁴ Parasaantu mun masabi kanay, ‘Kaksaw ka ta itas kuy puling mu,’ pakantilag kan maragul la puling?

⁵ Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amén makakit kan mangéđ. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu.”

⁶ “Agana yu idin sa mani asuy banal la bagay, ta dat sikaw pun na balikwasan na buy kayatén. Buy agana yu êt idin sa mani babuy ya perlas ta kay piturakturakan lay ati. Para êt baydu, agana yu ipilit iaral la Sabin Bapan Namalyari sa mani tawuy asê kalabay malléngê sa sabi na.”

Ya aral tungkul sa panyawad, pangkap buy pamêg (Lucas 11:9-13)

⁷ “Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapén yu kanay pantékapén yu buy makitan yu. Maméđ kaw kana buy pakitbayan nakaw.

⁸ Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyán na sila. Buy ya kaganawan mangkap, makakit. Buy ya kaganawan maméđ, pakitbayan.

⁹ Sikaw wa mangatwa, nu manyawad tinapay kamuyuy anak yu, biyan yu sila nayin batu? Asê!

¹⁰ Buy nu manyawad kamuyun kénan laném ma anak yu, biyan yu sila nayin utan? Asê!

¹¹ Sikaw wa mani nangadawak, nu katanda kaw mam-in mangangéđ da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay mangangéđ da bagay sa kaganawan manyawad kana.”

¹² “Kabay daygén yu sa mani kaparisu yuy labay yun daygén la kamuyu. Ta abiin na ustuy panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta.”

Ya nalipit ta pasbul (Lucas 13:24)

¹³ “Sumun kaw sa nalipit ta pasbul, tagawan nakwal la pasbul buy malapad da dan papakun sa ayin katganan na kaparusan buy malakéy mansumun baydu.

¹⁴ Nuwa nalipit ta pasbul buy iibun na dan papakun sa biyay ya ayin katganan buy kay pépérád da manduman baydu.”

*Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Lucas 6:43-44)*

15 “Mangillag kaw sa mani magtatalingkayun propeta. Magdani sila kamuyun paran mangêd da tawu kaparisun tupa, pakan sa kapêtégan, nadawak ka labay la kamuyu kaparisun asun aniwid.

16 Matandan yu sila sa mani diyag la tagawan na tanaman na madiwi, asê managêy ubas o igus.

17 Ya mangêd da puun kayu, managêy yan pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, managêy yan asê pangkanên.

18 Ya mangêd da puun kayu, asê managêy asê pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, asê managêy pangkanên.

19 Ya kaganawan puun kayuy asê managêy pangkanên, pamputusun buy pan-isamwag sa apuy.

20 Kabay matandan yuy magtatalingkayun propeta sa mani diyag la.”

*Asê kilalan Bapan Namalyari ya manyag nadawak
(Lucas 13:25-27)*

21 “Malakêy mamêg kangkun ‘Panginuun, Panginuun’ nuwa asê labay sabin na miawyin sila sa pag-arian Bapan Namalyari. Kay mani tawuy manunul sa kalabayan Bapa kuy idi sa lângit ya miawyin sa pag-arian na.

22 Sa allun pangukum, malakêy magsabi kangkun paradi, ‘Panginuun, Panginuun alwa nayin sa lagyu mu, impatanda yan na mani sabi mu, namitas kay nangadawak ka ispiritu, buy nanyag kay malakêy mamakaupapas?’

23 Nuwa sabin ku kallay, ‘A kataw kakilala. Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa manyag kadawakan.’”

*Ya luway tawuy nipaydêng bali
(Lucas 6:47-49)*

24 “Kabay ya mani mallêngê buy manunul sa mani sabi ku, kaparisu yan mautêk ka liyaki ya namipaydêng bali na sa pundasyun na batu.

25 Sén nanguran malakas, nallanab buy saday lakas angin, asê nalasak ka bali na, tagawan napas-êy ya pinipundasyunan na.

26 Ya mani tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a la pansunulun, kaparisu silan tawuy ayin tanda ya namipaydêng bali sa kabalasan.

27 Sén nanguran malakas, nallanab buy saday lakas angin, nayêgmak buy nalasak ka bali.”

28 “Pamakayarin nangaral Jesus, nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na,

29 tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asê kaparisun pangaral mani manurun Kautusan.”

8

*Pinaiyul Jesus ya gisay nagsakit ketung
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)*

1 Sén pamakalunsan Jesus ubat sa bung-uy, pikilakwan yan malakêy tawu.

2 Amésen, nagdani kanay gisay nagsakit ketung buy nanduku ya sa arapan na. Sinabi na, “Panginuun, nu kalabayan mun kayék, paiiyulun muku.”

3 Dinukpan yan Jesus buy sinabi na, “Labay ku. Umiyul kayna.” Kabay tambêng inumiyul la nagsakit buy mangêd day lawini na.

⁴ Sinabin Jesus kanay, “Agana mu sabin kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaélêw moy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiyul kayna.”*

*Pinaiyul Jesus ya ipus kapitan
(Lucas 7:1-10)*

⁵ Sên inlumatêng si Jesus sa balayan Capernaum, naku kanay gisay kapitan mani sundalus Romano buy nakabisé,

⁶ “Panginuun, idi sa bali kuy ipus kuy nakakalék ka asina miidêng buy saday sakit matanam na.”

⁷ Sinabin Jesus, “Awu, maku waku, ta pailulun kuya.”

⁸ Nuwa nakitbay kanay kapitan mani sundalus, “Panginuun, a ku sépat lakwén mu sa bali ku. Kay sabin moy umiyul la ipus ku, umiyul yabay.

⁹ Tanda kuy ati, gawan siku man, dilag mani nipagtungkulán na makapangyarian pun êt kangku. Buy dilag gaku êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin ku sa gisay, ‘Maku ka baydu’, maku yabay baydu. Nu sabin kuy, ‘Kaksaw ka baydi’, magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus ku sa ipus ku, daygén na.”

¹⁰ Sên naléngén Jesus ya sinabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy sinabi na sa mani tawuy kílalaku kanay, “Pansabin ku kamuyuy ayin naku pun nakitan na gisay Israelitay dilag paradi ya karagul la panampalataya.

¹¹ Pansabin ku kamuyuy malakéy alwan Judioy ubat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta ya mapagkaém lan Abraham, Isaac buy Jacob sa kalutun Bapan Namalyari sa kaarian na sa langit.

¹² Malaké dayi ya mani Judioy pag-arian Bapan Namalyari, nuwa isamwag sila sa kadléman. Manangis sila baydun mingéngét ta bêbêy.”

¹³ Sinabin Jesus sa kapitan mani sundalus, “Muli kayna. Gawan sa panampalataya mu, umiyul la ipus mu.” Sa uras êt abitu, inumiyul la ipus kapitan.

*Malakéy pinaiyul Jesus
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)*

¹⁴ Naku si Jesus sa balin Pedro. Pamakalatêng na baydu, nakitan nay ampun Pedroy babayi ya nakakalék gawan umutun.

¹⁵ Dinukpan Jesus ya gamêt babayi buy tambéng yan inumiyul. Pamakayari, nidéng ya buy pinakan na si Jesus.

¹⁶ Sên mamayabi yana, gintan mani tawu kan Jesus ya malakéy sinédakan nangadawak ka ispiritu. Kay sa gisay sabi na, naipatas nay nangadawak ka ispiritu buy pinaiyul nay mani nipagsakit.

¹⁷ Dinyag nay abiin amén matupad da sinabin Propeta Isaías, “Pinaiyul na kitamu sa sakit buy intas nay mani matanam tamu.”†

*Ya panunul kan Jesus
(Lucas 9:57-62)*

¹⁸ Sên nakitan Jesus ya malakéy tawuy nakapalitêng kana, sinabi na sa mani tagasunul nay “Maglipay kitamina sa lawa.”

¹⁹ Dilag gisay manurun Kautusan na nagdani kan Jesus. Sinabi na, “Manuru, kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwén mu.”

* **8:4 8:4** Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu inumiyul ya gisay nagketung, sépat yan maku sa mani pari (Levitico 14:2; 14:11; Deuteronomio 24:8). † **8:17 8:17** Isaías 53:4.

20 Nuwa nakitbay si Jesus, "Dilag lubut ta tutugêlan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uybun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugêlan na mapagpaynawan."

21 Gisa pun sa mani tagasunul nay nagsabi, "Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku."[‡]

22 Nuwa sinabin Jesus kana, "Manunul ka kangku buy ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangêlêw Bapan Namalyari."

*Pinatgén Jesus ya malakas ya angin buy alun
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)*

23 Nagsakay si Jesus sa gisay bangka kaawayun na mani tagasunul na.

24 Kaban idi sa bunak laném ma bangka la, inlumakas ya angin buy nayi-nayi silaynan matugpawan mangaragul la alun. Nuwa sa uras abitu, mamabêlêw si Jesus.

25 Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Panginuun, iligtas mukay ta milêmlêm kitamina!"

26 Nakitbay si Jesus kalla, "Alwa ta malimu kaw yata? Nanabêlêng yay panampalataya yuta." Kabay nidêng ya buy in-utus nay malakas ya angin buy alun, "Tunggên kaw." Tinunggên yabay.

27 Nakaupapas ya mani tagasunul na buy sinabi la, "Sisabêt ta atiyê? Siyan mapatgén na yay angin buy alun ta!"

*Pinaiyul Jesus ya luway liyaki ya sinêdakan nangadadawak ka ispiritu
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)*

28 Sén inlumaténg si Jesus sa lipay lawa, sa lutan mani Gadareno, timbêng yan luway liyaki ya ubat sa lêyang nga pamilbêngan. Ya lawyakin ati, sinêdakan silan nangadadawak ka ispiritu. Mangatubag sila. Kabay ayin sisabêt man na makadan baydu.

29 Sinabi la kan Jesus, "Sikay Anak Bapan Namalyari, sabêt ta daygén mu kanyan? Naku ka nayi baydi amén pasakitan mukay, agyan alwa pun panawun?"

30 Sa narayun pêrad, dilag malakêy babuy ya manabêl.

31 Nakisabi kanay mani nangadawak ka ispiritu, "Nu ipatas mukay, tulutan mukay magsêdak sa mani babuy."

32 Sinabin Jesus, "Mita kaw!" Kabay nagtas sila sa luway liyaki buy nagsêdak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

33 Nuwayuy mani manaysay babuy papakun sa balayan buy imbalita la nu sabêt ta nalyari sa mani babuy buy sa luway liyaki ya sinêdakan nangadadawak ka ispiritu.

34 Kabay inumawas ya kaganawan tawu sa balayan amén lakwên la si Jesus buy pakisabyan layan "Magtas kayna baydi sa lugal yan."

9

*Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya lumpu
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)*

1 Kabay nagsakay silan Jesus sa bangka buy naku sila sa lipay lawa. Pamakalaténg la baydu, nuli ya sa Capernaum sa sarili nan balayan.

[‡] **8:21** **8:21** Balang anak Judio, kaylangan sawpan lay mangatwa la. Nu nati yay tuwa la, sêpat lan pakapalanen ya lêbêng mangatwa la. Nuwa nagtakay mani tawu sa pakitbay Jesus.

² Amêßen, gintan kanan dakun umnuy tawu ya gisay liyaki ya lumpu ya idi sa kalapayan na. Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, “Anak kuway, pas-éyén moy nakêm mu, ta pinatawad day manu kasalanan mu.”

³ Dilag êt baydun mani manurun Kautusan ya mangisip paradi, “Pallamusun yan tawun ati si Bapan Namalyari ta!”

⁴ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na, “Awta mangisip kaw yan nadawak ta?”

⁵ Mas nalêp-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, ‘Pinatawad danay mani kasalanan mu,’ gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, ‘Midêng ka buy mita ka’

⁶ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan.” Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, “Midêng ka, gêtan moy kalapayan mu buy muli kayna!”

⁷ Kabay nidêng yabay ya liyaki buy nuli.

⁸ Sên nakit mani tawuy nalyari, nakaupapas buy nangulimên sila kan Bapan Namalyari ya nam-in parabayduy kapangyarian sa gisay tawu.

Binêg Jesus si Mateo

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Pamakabitan Jesus baydu, nakitan nay gisay liyaki ya naglagyun Mateo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabîn Jesus kana, “Kilaku ka kangku.” Kabay nidêng si Mateo buy nakilaku kan Jesus.

¹⁰ Kaban mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa balin Mateo, nipallumatêng nga malakéy maningil buwis buy kaatag pun na panituwan makasalanan ya napagkaawyun lan mangan.

¹¹ Sên nakitan mani Pariseoy abiin, pinatang lay mani tagasunul Jesus, “Uysiyán makiawyun yay manuru yun mangan sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?”

¹² Sên naléngén Jesus ya abitu, sinabi na, “Asê mangaylangan manuluy tawuy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit.

¹³ Mita kaw buy pakaisipin yu nu sabêt ta labay sabin ati ya idi sa kasulatan, ‘Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a magin mapallunus kaw.’ Tagawan naku waku baydi amên bêgén na mani tawuy makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan.”

Ya patang tungkul sa pag-ayunu

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Dilag dakun umnuy tagasunul Juan ya Mamawtismu ya naku kan Jesus buy namatang, “Uysiyán sikay buy mani Pariseoy pawa kay mag-ayunu,* pakan mani tagasunul moy a yata?”

¹⁵ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangén, “Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangénan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itangén? Asê! Nuwa lumatêng nga alluy kewén kallay liyaki ya pan-itangén. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu.”

¹⁶ Sinabîn Jesus kallay mani paalimbawa, “Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu mikuyum ma bayuy yaming, mapaktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit.”

* **9:14 9:14** Ya pag-ayunu la, luway besis sa gisay dumingga (Lucas 18:12).

17 Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlès ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan. Sa pakapakun baydu, parisu silan mabuyutan.”

Ya anak mamunu buy ya babayi ya dayêñ

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Kaban pansabin nay ati, inlumatêng nga gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya buy nakisabi kan Jesus, “Kapimati pun anak kuy babayi. Nu malyari dayin kayék, lakwên maya pun buy ipaluntu muy gamêt mu kana amén bumayay ya.”

19 Kabay nakilaku kana si Jesus buy mani tagasunul na.

20-21 Kaban mamita sila, dilag gisay babayi ya nagdani sa bukut Jesus. Ya babayin ati, mapu buy luway tawun nan dayêñ. Sinabin babayi sa nakém na, “Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina.” Kabay dinukpan nay palpal yaming Jesus.

22 Nangawing si Jesus buy nakitan nay babayi. Sinabi na, “Anak kuway, pas-éyêñ muy nakém mu. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu.” Kabay tambêng inumiyul la babayi.

23 Sêñ pamakalatêng Jesus sa balin mamunu sa pagtipunan, nakitan nay manigtig buy malakéy tawuy matarit.

24 Sinabi na, “Mag-awas kaw pun, ta asê nati ya anak! Kay mamabêlêw ya.” Gawan sa sinabi na, inuyam laya.

25 Sêñ nag-awas ya mani tawu, sinumun si Jesus, ta tinalan nay gamêt anak buy nimata ya.

26 Ya dinyag Jesus, niwagaw sa kaganawan balayan baydu.

Pinaiyul Jesus ya luway bulag

27 Pamakabitinan Jesus baydu, pikilakwan yan luway bulag ga liyaki ya masnêg magsabin, “Layin Arin David, kalunusan mukay ya kayék!”

28 Pamakalatêng Jesus sa bali ya bibiyan na, nagdani kanay mani bulag. Pinatang silan Jesus, “Manampalataya kaw nayi ya mapaiyul kataw?” Nakinibay sila, “Awuy Panginuun.”

29 Kabay dinukpan Jesus ya mata la buy sinabi na, “Gawan sa panampalataya yu kangku, makakit kawna.”

30 Kabay nakakit yabay ya luway bulag. Masipit intipan Jesus kallay, “Agana yu sabin na nalyari kamuyu agyan kansabêt man.”

31 Nuwa sêñ nakabitay nay luwa, inwagaw-wagaw lay dinyag Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya pipi

32 Kaban pabitay na silan Jesus, dilag gintan kanay gisay liyaki ya pinapipin nadawak ka ispiritu.

33 Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu. Kabay nakapagsabi ya. Nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la, “Agyan kanuman, ayin pun nalyari ya paradi sa buun Israel.”

34 Nuwa sinabin mani Pariseo, “Si Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu, sabay ya nam-in kapangyarian kanan mampatas nangadadawak ka ispiritu.”

Nalunus si Jesus sa mani tawu

35 Inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judio amén manuru. In-aral nay Mangêd da

Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan tawuy dilag magmikakanayun na sakit buy dilag mangatanan.

³⁶ Sén nakitan Jesus ya malakêy tawu, nalonus ya kalla gawan nakit nay maguluy isip la buy ayin tan manawup kalla. Para silan tupay ayin magpastul.

³⁷ Kabay sinabi na sa mani tagasunul na, “Elêwên yuy malakêy tawuy nakal-an magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran pali ya pupulun, nuwa pêpêrad da mamupul.

³⁸ Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul.”

10

Ya mapu buy luway tagasunul (Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, ta binyanan na silan kapangyarian mamipatas nangadawak ka ispiritu buy mamaiyul kaganawan sakit buy mangatanam.

² Ati ya lagyun mapu buy luway tagasunul ya binêg nan apostul. Ya mumuna, si Simon ya pambêgén lan Pedro, si Andres ya patêl na, si Santiago buy Juan ya anak Zebedeo,

³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo ya maningil buwis, si Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo,

⁴ si Simon na Cananeo,* buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na (Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy tinipanan na silan, “Agana kaw maku sa mani alwan Judio o saantu man na balayan mani Samaritano,

⁶ nun a maku kaw sa mani Israelitay nanuwad mani tupay nalitêp.

⁷ Iaral yu kallay marani yay pag-arin Bapan Namalyari.

⁸ Paiyulun yuy mani nipagsakit buy nagketung. Pabyayê yuy nangamatibuy ipatas ya nangadadawak ka ispiritu. Gawan nananggap kaw abiin na kapangyarian un a yu binayaran, a kaw êt magpabayad sa panawup yu.

⁹ Sa pamita yu, agana kaw mantan pera, agyan gintu, pilak o tangsu.

¹⁰ Agana kaw êt mantan susut, yaming nga pangalili, sandalyas, o têkêñ. Tagawan ya mag-ubra, sépat yan mananggap mani kaylangan na.”

¹¹ Sinabi pun êt Jesus, “Agyan dakun saantu man na balayan o baryuy lakwén yu, mangkap kaw tawuy nanaspak mananggap kamuyun mangêd sa bali na. Manugêl kaw baydu angga sa pamita yu.

¹² Pamakasun yu sa balin abitu, sabin yu sa kaganawan idi bayduy, ‘Pagpalêñ kaw Bapan Namalyari.’

¹³ Nu tanggapêñ lakaw, mapakallay kapatêtbékan Bapan Namalyari. Nuwa nu asê, mag-udung kamuyuy abituy kapatêtbékan Bapan Namalyari.

* **10:4 10:4** Sa Griego, ya labay sabin Cananeo, manalangsang sa gubernu.

14 Nu a lakaw tanggapên o lêng-ên sa gisay bali o balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yu pun na abu sa bitis yu bilang pamatanda kalla ya nadawak ka dinyag la.

15 Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari sa mani tawu, mas mabyat ta parusay madanasan la kaysa sa mani taga Sodoma buy taga Gomorra.”

Ya pamasakit ta lumatêng

(Marcos 13:9-13; Lucas 12:1-7)

16 Buy sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na, “Pansabin ku kamuyuy para kaw tupa ya pan-iutus ku sa mani tawuy paran asun aniwid. Kabay magin mautêk kaw nanuwad utan, nuwa magpakatunud kaw nanuwad pati-pati.

17 Mangillag kaw sa mani tawu, tagawan dakpêñ lakaw buy iarap sa mani manungkuluan. Latikun lakaw sa mani balin pagtipunan.

18 Gawan sa panunul yu kangku, iarap lakaw sa mani gobernador buy sa mani ari. Abiiñ nay panawun yu amén makapagpapéteg kalla buy sa mani alwan Judio tungkul kangku.

19 Buy nu iarap lakaw sa mani mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu buy nu parasaantuy ipakitbay yu. Ta si Bapan Namalyari ya mamipaisip kamuyu nu sabêt ta sabin yu sa panawun abiin,

20 tagawan alwan sikaw wa magsabi, nun a Ispiritun Bapa yun Namalyari ya magsabi sa kapamilatan yu.”

21 “Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amén ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amén ipapati buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la.

22 Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan lakaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay militgas.

23 Nu pisakitin kaw sa gisay balayan, tumakas kaw sa kaatag balayan. Pansabin ku kamuyuy a yu pun mayarin malakuy kaganawan balayan Israel, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakina baydi.”

24 “Ayin mag-aryl la igit pun sa manuru kana. Buy ayin ipus ya igit pun sa amung na.

25 Nu madanasan gisay mag-aryl la kaparisun nadanasan manuru na, kay sépat kanay abitu. Buy nu madanasan ipus ya kaparisun nadanasan amung na, kay sépat êt kanay abitu. Ta nu sikuy bilang mamunu yuy pambêgên lan Satanas,[†] luyang ngabay sikaw.”

Ya sépat kalimwan

(Lucas 12:2-7)

26 “Kabay agana kaw malimu sa mani tawuy mamasakit kamuyu. Tagawan ayin pan-itaguy asê makitan buy ayin pan-iliim ma asê matandan.

27 Ya mani pansabin ku kamuyu sa kadlêman, ipatanda yu êt sa nasawang. Buy ya pan-iayas ku kamuyu, sabay ya masnêg yun sabin sa mani tawu.

28 Agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu. Ta kay lawini yuy agyu lan patin, nuwa alwan kaladwa yu. Nun a ya kalimwan yu, si Bapan Namalyari, ta sabay siyay dilag kapangyarian mamatin lawini yu buy mamsamwag kaladwa yu sa impernu.

[†] **10:25 10:25** Sa Griego, Beelzebul ya sabay ya puun mani dimunyu.

29 Ya luway laynê, kay pan-isaliw sa nayêpay alaga. Nuwa ayin agyan gisa man kallay manabu sa lutan asê kalabayan Bapa yun Namalyari.

30 Luyang kaw pun. Ta agyan ya bilang mani sabut yuy tandan Bapan Namalyari.

31 Kabay agana kaw malimu, ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakêy laynê."

*Ya pangilala kan Cristu
(Lucas 12:8-9)*

32 Sinabi pun êt Jesus, "Nu sisabêt man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanên kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit.

33 Nuwa nu sisabêt man na mamikadêng-êy kangku sa arapan mani tawu, ikadêng-êy kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit."

*Ya pamipapatin gisay pamilya
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

34 "Agana yu isipin ya naku waku baydi sa babun luta amên dilag mangêd da pamiaawyun na mani tawu. Asê! Gawan sa pamaku ku baydi, asê mikakaintindi ya mani tawu.

35 Buy gawan kangku, pakipatyan anak ka liyaki ya bapa na. Buy pakipatyan anak ka babayi ya indu na. Para êt bayduy daygén manuyang nga babayi sa ampu nay babayi.

36 Ya mapagkapatin gisay tawu sabay ya sarili nan pamilya."

37 "Ya mangidu sa mangatwa nan igit pun kangku, a ya sépat tagasunul ku. Buy ya mangidu sa anak nan igit pun kangku, a ya sépat tagasunul ku.

38 Ya asê nakal-an mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus, a ya sépat tagasunul ku.

39 Sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan."

*Ya mani gantimpala
(Marcos 9:41)*

40 "Sisabêt man na mananggap kamuyu, sakinay pantanggapên na. Buy ya mananggap kangku, pantanggapên naynay namiutus kangku.

41 Ya mananggap sa gisay propeta gawan sa pangapropeta na, makatanggap yan gantimpala para sa gisay propeta. Buy ya mananggap sa matinék ka tawu gawan matinék ya, makatanggap yan gantimpala para sa matinék ka tawu.

42 Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na makab-in gisay basun lanêm ma nalépêt sa gisay mamakapalusus ya tagasunul ku gawan tagasunul kuya, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari."

11

*Ya pakitbay Jesus kan Juan ya Mamawtismu
(Lucas 7:18-35)*

1 Pamakayarin tinurwanan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, namita ya sa lugal abitu amên manuru buy mangaral êt sa mani narani ya lugal baydu.

2 Nakasukul sa panawun abitu si Juan ya Mamawtismu. Natandan nay mani pandaygén Cristu. Kabay in-utus nay mani tagasunul na

3 amén ipatang kanay paradi, “Sikayna nayı ya pan-êtêngén yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?”

4 Nakitbay si Jesus, “Mag-udung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nalêngé buy nakit yu amêsén.

5 Nakakit tanay mani bulag. Nakabitay mani lumpu. Inumiyul la mani nagketung. Nakalêngéy mani asê kalêngé. Pampabyayén na mani nati. Buy pan-iaral lana sa mani kaluluy Mangéd da Bálita.

6 Buy sabin yu êt kanay pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku!”

7 Kaban mamitay mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, “Sabutin naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayı ya pangkimpayéng angin? Asê!

8 Gisay tawu nayı ya nakayaming mangéd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangéd, kay makitan sa balin ari.

9 Naku kaw êt nayı sa kakyangan amén makit ya gisay propeta? Awu! Pêtég, gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta.

10 Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan,

‘Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amén mil-an danan mu.’ ” *

11 “Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayépa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan.[†]

12 Ubat pun sa pangaral Juan angga amêsén, pampilitin mani tawun mibilang sila sa pag-arian Bapan Namalyari.

13 Tagawan ya kaganawan propeta, nagsabi yana sabitun nuna tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy idì êt sa Kautusan na impasulat kan Moises. Nuwa ya abiin, kay aangga sa panawun Juan.

14 Buy nu maniwala kaw sa pansabin na ati, si Juan sabay si Elias ya impangakun lumatêng.

15 Sikaw wa mani mallêngé, pakaisipin yuy nalêngé yu!”

16 Sinabi pun êt Jesus, “Sa sabêt ku maiparisuy mani tawu sa panawun amêsén? Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnêg sa mani kakapal la,

17 ‘Tinigtigan yan kaw bulugudyung, nuwa a kaw nanalék.

Nagkanta kay pagkanta sa nati, nuwa siyan a kaw nanangis.’ ”

18 “Para êt bayduy mani tawu amêsén ya sên inlumatêng baydi si Juan, nakitan la yay mag-ayunu buy asê maminém alak. Pansabin lay, ‘Pansédakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.’

19 Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sên inlumatêng ngaku baydi, nakitan lakun mangan buy maminém alak, siyan pansabin lay, ‘Elêwén yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasíng ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanán!’ Nuwa paraman baydu, mapagpapétgan na pêtég ga kabiyasan Bapan Namalyari sa kapamilatan diyag mani tawuy manunul sa kalabayanan na.”

*Pamatanda sa mani balayan ya asê nagsisi
(Lucas 10:13-15)*

* **11:10 11:10** Malakias 3:1. † **11:11 11:11** Igit sila kan Juan ta sabay silay makakit un pag-umpisan pag-arin Bapan Namalyari. Si Juan, nati yina bayu nag-umpisa ya pag-arin Bapan Namalyari.

²⁰ Pamakayari, sinabyanan Jesus ya mani tawu sa mani balayan ya pinanyagan nan malakéy mamakaupapas, gawan a sila nagsisi sa mani kasalan la.

²¹ Sinabi na, "Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy balayan Sidon nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy inabwan lan abuy ulu la bilang pagpapêtêg ga nagsisi silayna.

²² Nuwa pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy mani taga Sidon. Gawan agyan nakit yuy mani mamakaupapas ya dinyag ku, a kaw nagsisi sa mani kasalan la.

²³ Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwên kaw angga sa langit? Asê! Isamwag kaw sa impernu! Tagawan nu sa Sodoma nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, asê dayi inulam Bapan Namalyari ya balayan la buy nanugél pun dayi ya balayan la angga amésén.

²⁴ Kabay pansabin ku kamuyu, sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Sodoma."

*Magdani kan Jesus ya mani magkasakit buy mabyatan
(Lucas 10:21-22)*

²⁵ Sa uras êt abitu sinabin Jesus, "Pampasalamatan katay Bapa, ya Panginuu sa langit buy baydi sa babun luta, gawan inliim muy ati ya kapêtégan sa mani tawuy biyasa buy sa mani matag-ay ya pinag-aranan, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabéleñ nga anak ya ayin pun tanda.

²⁶ Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu."

²⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, "Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay ya Bapa ku. Buy ayin êt magtanda kan Bapa, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana."

²⁸ "Magdani kaw kangku, sikaw wa kaganawan magkasakit buy mabyatan, ta sikuy mam-in kapaynawan kamuyu.

²⁹ Sunulun yuy mani utus ku buy mag-arat kaw kangku, tagawan mangéñ buy nayépay nakém ku. Buy makatanam kaw kapaynawan,

³⁰ gawan asê mabyat ta pawud ku buy nalép-aw wa pan-ipabakay ku kamuyu."

12

*Ya patang tungkul sa Allun Pagpaynawa
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)*

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nalayangan mani tagasunul na. Kabay nanggutus silan tilalagay trigu* buy kinnan lay ati.

² Sén nakit silan mani Pariseo, sinabi la kan Jesus, "Elêwên muy pandaygén mani tagasunul mu. Pallabagén lay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa."

* **12:1 12:1** Sa kulturan mani Judio, pantulutan ya mani tawu ya manggutus trigu, alwa ta dayin sa Allun Pagpaynawa (Deuteronomio 23:25).

3 Pikitbayan silan Jesus, “Ayu pun nayı nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na?

4 Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya in-andug kawan Bapan Namalyari,[†] kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu.

5 Ayu pun êt nayı nabasa sa Kautusan na impasulat kan Moises ya si mani pari, mag-ubra sila sa Templa agyan sa Allun Pagpaynawa? Gisa êt ta ati sa asê panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a sila nangasalanan.

6 Pansabin ku kamuyuy dilag pun gisay idi baydi ya igit pun sa Templa.

7-8 Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta daygén sa Allun Pagpaynawa. Tanda yuta dayi nu sabêt ta labay sabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, ‘Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a mapallunus kaw.’ Nuwa gawan a yu tanda, pan-atulun yuy mani kaawyun kuy ayin kasalanan.”

Pinaiyul la liyaki ya nati ya gisay gamêt

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Pamakabitan Jesus sa lugal abitu, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio.

10 Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt. Dilag êt mani tawu bayduy mangkap maisangkan laban kan Jesus. Kabay pinatang laya, “Pantulutan nayin Kautusan na mamaiyul[‡] nagsakit sa Allun Pagpaynawa?”

11 Nakinbay ya, “Nu sikaw wa dilag tupa ya nanabu sa lubut sa Allun Pagpaynawa, alwa nayin isalwang yuya?”

12 Luyang ngabay ya tawuy maulaga kaysa sa gisay tupa! Kabay pantulutan Kautusan na manyag mangêd sa kaparisun tawu sa Allun Pagpaynawa.

13 Pamakayari, sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, “Ipaktang muy gamêt mu.” Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul ya kaparisun kapakan gamêt na.

14 Namitay mani Pariseoy idi baydu buy nisasabi sila nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya lingkud da pinili

15 Natandan Jesus ya pan-isipin mani Pariseo. Kabay namita ya buy mani tagasunul na. Malakéy tawuy nangamat kana buy pinaiyul nay kaganawan nipagsakit.

16 Nuwa impakasipit nan intipan kallay, “Agana yu ipatanda sa kaatag nu sisabêt taku.”

17 Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta Isaias,

18 “Ati ya lingkud da pinili ku.

Kakaidwan kuya buy kapapaidu ya kangku.

Iutus ku kanay Ispiritu ku,

buy ipatanda nay katuynungan sa kaganawan bansa.

[†] **12:4** **12:4** Balang Allun Pagpaynawa, mamiandug sila kan Bapan Namalyari un tinapay sa lamesa ya diyang sa gintu. Ya mani pari, dilag silan karapatan mangan andug (Levítico 24:5-9).

[‡] **12:10** **12:10** Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang mani Judion pag-ubra. Kabay asê pantulutan mamaiyul sa Allun Pagpaynawa maliban ta nu malalay sakit un gisay tawu (Exodo 31:14-17).

19 A ya makisubakan, a ya masnêg magsabi,
buy asê malêngêy tunuy na sa dan.

20 Ya mani mangayna sa panampalataya, pas-éyên na sila,
buy a na paulayan na mani matasan un pag-asâ.

A ya tunggén anggan asê manambut ta katuyungan.

21 Ta siyay pangubatan pag-asan kaganawan tawu sa babun luta.”§

*Ya pamipatas Jesus sa nadawak ka ispiritu
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)*

22 Dilag gintan na mani tawu kan Jesus ya gisay liyaki ya binulag buy pinapipin nadawak ka ispiritu. Pinaiyul yan Jesus. Kabay nakakit ya buy nakapagsabi.

23 Nakaupapas ya kaganawan buy sinabi la, “Ati ya lawês ya Mamiligtas ya impangakün Bapan Namalyari ya ubat sa layin David?”

24 Nuwa sên nalêngén mani Pariseoy abiin, sinabi la, “Si Satanas* ya puun nangadadawak ka ispiritu ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu!”

25 Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, “Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, masiray kaarian. Para êt baydu sa gisay balayan o pamilya. Nu mitutubag sila, a sila êt mapêng.

26 Kabay nu si Satanas ya mipatas sa kaawyun nan nangadadawak ka ispiritu, pagkapatì nay pansakupun na. Nu parabayduy pandaygén na, asê mapêng ya panakup na.

27 Buy nu mamipatas sakun mani nangadadawak ka ispiritu sa kapamilitan kapangyarian Satanas, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amén mamipatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mamipapêtêg ga taganan mali kaw.

28 Amêsen, gawan namitas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilitan Ispiritun Bapan Namalyari, ya labay sabin, inlumatêng nga kamuyuy pag-arin Bapan Namalyari.”

29 “Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-éy kaynu dilag pun mas napas-éy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-éy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyen na.”

30 “Ya asê panig kangku, kapati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mamipakarayu yan tawu kangku.

31 Pansabin ku kamuyuy kaganawan kasalanan buy pallamus kan Bapan Namalyari, mapatawad pun. Nuwa ya pallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayin patawad.

32 Sisabêt man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad pun. Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad kanuman.”

*Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Lucas 6:43-45)*

33 “Nu pansabin yun mangêd da puun kayu, pangkanên na tagêy na. Nuwa nu asê mangêd da puun kayu, asê pangkanên na tagêy na. Tagawan matandan na puun kayu sa tagêy na.

34 Sikaw wa napakalayin lupung, parasaantu kaw makapagsabin mangêd pakan nadawak ka békê yu? Tagawan nu sabêt ta idi sa békêngisay tawu, sabay ya sabin na.

35 Ya tawuy mangêd da ugali, magsabi yan pawan kangêdan, tagawan napnun kangêdan na bêkê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan kadawakan, tagawan napnun kadawakan na bêkê na.

36 Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, managut ta balang gisa sa balang sinabi nay ayin kapukatan.

37 Tagawan matandan sa mani pagsabi mu nu parusan ka o asê.”

Pinangkapan si Jesus un mamakaupapas

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

38 Dilag dakun umnuy manurun Kautusan buy mani Pariseoy nagsabi kan Jesus. Sinabi la, “Manuru, mipakit kan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus kan Bapan Namalyari.”

39 Nakitbay si Jesus, “Sikaw wa mani tawu amêsen na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari, manyawad kaw mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna.

40 Ta nu parasaantun idi sa bitukan kakaragulan kênan lanêm si Jonas un tatluy allu buy tatluy yabi, para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, tatluy allu buy tatluy yabi yaku êt nakalbêng.

41 Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amêsen, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu.

42 Alwa pun êt kay abiin. Ya Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan mallêngê sa kabiyasan Arin Solomon. Amêsen, idi yaku baydi ya igit pun kan Arin Solomon nuwa a kaw kalabay mallêngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu.”

Ya pag-udung nadawak ka ispiritu

(Lucas 11:24-26)

43 “Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani kakyangan na lugal amên mangkap yan mapagpaynawan na. Nuwa nu ayin yan makitan,

44 sabin na sa sarili nay, ‘Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.’ Buy nu niudung ngina, makitan nay ubatan na ya paran bali ya ayin nan manugêl, malinis buy nakakumpuni yana.

45 Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mampikilaku yan pituy ispiritu luyang pun nadawak kana buy magsêdak sila sa tawun abitu. Kabay luyang pun dumawak ya kabilian tawun abitu kaysa sa mana nan kabilian. Para êt baysen na malyari sa mani nadawak ka tawu amêsen.”

Ya indu buy mapatêl Jesus

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Kaban magsabi pun si Jesus sa mani tawu, inlumatêng nga indu na buy mapatêl na. Nakaidêng sila sa lawasan gawan labay layan mapagkasabi.

47 Dilag nagsabi kan Jesus, “Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan mapagkasabi.”

48 Nakitbay si Jesus, “Sisabêt ta indu ku buy mapatêl ku?”

49 Inturu nay mani tagasunul na buy sinabi na, “Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku.

50 Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapa kuy idi sa langit, sabay silay indu ku buy mapatêl ku.”

13

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini (Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Sa allu êt abitu, nag-awas si Jesus sa bali buy niknu sa agid lawa.

2 Malakêy tawuy nititipun kana. Kabay nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa.

3 Malakêy paalimbaway in-aral na kalla.

Sinabi na, “Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini.

4 Sa pamibulaglag na, dilag bini ya nangananabu sa dan. Inlumatêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini.

5 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin mayangan luta. Tambêng tinumubuy bini gawan nalayab ba luta.

6 Nuwa sên naasnagan mamut ta ati, nawangêy sila, gawan ayin silan pukat pagyamutan. Kabay nangamamati sila.

7 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan têmak ka madiwi. Sên inlumabung nga bini, inlumabung êt ta têmak ka madiwi buy kinêlkelan nay mani bini ya tinumubu.

8 Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Tinumubu buy dinumagul la mani abiin buy nanagêy. Ya kaatag, nanagêy tidinalan na lasi, ya kaatag, tianêmmmapu buy ya kaatag êt, titlumpu.

9 Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!”

Ya labay sabin paalimbawa (Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Pamakayari, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang kana, “Awta manggamit kaw yan paalimbawa sa pangaral yu sa mani tawu ta?”

11 Nakitbay si Jesus, “Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa asê impaintindi sa kaatag.

12 Tagawan ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan pêrad nan pangintindi, itas pun êt kana.

13 Kabay pawa kun magsabi kallan paalimbawa, tagawan kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makalêngê buy makapukat.

14 Kabay natupad kallay sinabin propeta Isaias,
‘Kapallêngê-lêngê yu man, a kaw makapukat.

Buy kapangêlêw-êlêw yu man, a kaw makakit.

15 Tagawan nakdêy ya ulun mani tawun ati.

Tinêmpahan lay mani têk la buy impêdêng lay mani mata la.

Gawan dat makakit ta mani mata la buy makalêngêy mani têk la,
buy mapukatan lay pansabin ku

buy magdani sila kangku amén paiyulun ku sila.’ ”*

* **13:15 13:15** Isaias 6:9-10.

16 “Nuwa pinagpala kaw, tagawan mangakitan yuy pandaygên ku buy mangapukatan yuy pansabin ku.

17 Pansabin ku kamuyuy malakêy mani propeta buy mani matinêk ka tawu awlagi ya kalabay makakit sa nakit yu, nuwa a la nakit ta abitu. Labay la êt malêngêy nalêngê yu, nuwa a la nalêngê.”

*Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)*

18 “Pakalêng-ên yuy labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini.

19 Ya bini sabay ya Sabin Bapan Namalyari. Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari tungkul sa pag-ari na, nuwa a la napukatan. Inlumatêng si Satanas buy intas na sa bêkê lay nalêngê la.”

20 “Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy tambêng lan tinanggap dilag tula.

21 Nuwa asê napêng nga ati gawan asê nipakatébêk sa bêkê lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay sên inlumatêng nga kasakitan o pamasakit gawan sa Sabin Bapan Namalyari, tambêng lan tinalibatukan ya panampalataya la.

22 Ya lutay pantubwanan têmak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya mani tawuy nallêngê Sabin Bapan Namalyari. Nuwa gawan sa mani pangganakên baydi sa babun luta buy sa paglabay lan bumandi, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asê nanagêy sa biyay la.

23 Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini sabay ya mani tawuy nallêngê buy nakapukat sa Sabin Bapan Namalyari. Kabay dilag nanagêy tidinalan, tianêmmmapu buy ya kaatag, titlumpu.”

Ya paalimbawa tungkul sa têmak ka idi sa trigu

24 Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na.

25 Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têmak sa trigu buy namita.

26 Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têmak.

27 Kabay nakun namatang nga mani ipus sa magbandin panggitnan, ‘Alwa nayin kay mangêd da binin triguy imbulaglag mu sa panggitnan? Ipakun nabiyen binin têmak?’ ”

28 “Sinabin magbandi, ‘Gisay kapati ya nanyag abiin.’ ”

“Pinatang yan mani ipus, ‘Labay yu nayin lamunun yan na mani têmak?’ ”

29 “Nakitbay ya, ‘Agana yu pun, ta dat mapikilamun yuy mani trigu.

30 Pasawênu pun angga sa pupulun. Nu lumatêng nga panawun abitu, sabin ku sa mani mamupul, “Unênu pun lamunun na mani têmak buy piaawyunun yu amén sêlbên. Pamakayari, pupulun yuy trigu buy tipunun sa budega ku.” ”

*Ya paalimbawa sa but-un mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)*

31 Nangaral la êt si Jesus kalla sa paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa nabêlêng nga but-un mustasay intanêm gisay tawu sa panggitnan.”[†]

32 Nuwa nu dumagul la ati, maragul yapun sa kaatag panggulayên buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk.”

*Ya paalimbawa tungkul sa pamalbag
(Lucas 13:20-21)*

33 Nangaral la êt si Jesus kalla sa gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pêpérâd da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakéy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês.”

*Ya panggamit Jesus sa mani paalimbawa
(Marcos 4:33-34)*

34 Sa pangaral Jesus tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, a ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa.

35 Sa paradi ya paralan, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta na,
“Magsabi yaku kalla sa kapamilatan paalimbawa.
Sabin ku kallay mani bagay ya nakaliim ubat pun sabitun dinyag ga babun luta.”[‡]

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa témak ka idi sa trigu

36 Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa gisay bali. Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi kana, “Ipatanda mu kanyan na labay sabin paalimbawa tungkul sa témak ka idi sa panggitnan.”

37 Nakitbay si Jesus, “Ya nibulaglag mangêd da bini, sabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

38 Ya panggitnan sabay ya babun luta. Buy ya mangêd da bini, sabay ya mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari. Ya mani témak, sabay ya mani tawuy pansakupun Satanas.

39 Ya kapatin manggitna ya namibulaglag binin témak, sabay si Satanas. Ya pamupul, sabay ya katganan babun luta. Buy ya mamupul, sabay ya mani ang-el.

40 Nu paraasauntun tipunun na mani témak buy pan-ulamén, para êt bayduy malyari sa mani pag-arian Satanas sa katganan babun luta.

41 Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mamiutus mani ang-el, buy itas la sa pag-arian kuy kaganawan pangubatan kasalanan kaatag buy manyag kadawakan.

42 Isamwag sila sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy.

43 Nuwa ya mani matinêk, mansumawang silan nanuwad mamut sa pag-arian Bapa lan Namalyari. Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!”

Ya paalimbawa sa nakakali ya pibandiyan buy perlas

44 Sinabi pun êt Jesus, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pibandiyan na nakakali sa gisay panggitnan. Sên nakalin gisay tawu, ingkali nan manguman. Buy sa tula na, nuli ya buy insaliw nay kaganawan pibandiyan na amén masaliw nay abituy panggitnan.”

[†] **13:31** **13:31** Sa bansan Israel, mantumag-ay ya mustasa la kaparisun kayu, nuwa sa Pilipinas, kay gulay ya mustasa. [‡] **13:35** **13:35** Mani Kanta 78:2.

45 "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay mangalakal ya mangkap mangangêd da perlas.

46 Sén nakakit yan gisay makamal la perlas, insaliw nay kaganawan pibandiyan na buy sinaliw nay abituy perlas."

Ya paalimbawa sa pukut

47 "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay pukut ya pinanalap mani tawu sa lawa buy nakadakêp silan magmikakalasi ya kênan lanêm.

48 Sén napnuy nay pukut, ginuluy lay ati sa agid lawa. Pamakayari, niknu sila buy impapawa lay kênan lanêm ma makna buy insamwag lay asé makna.

49 Para êt bayduy malyari sa katganan babun luta. Lumatêng nga mani ang-el buy ipapaway mani matinék sa nangadadawak.

50 Isamwag ga mani nangadadawak sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy."

51 Pamakayari, pinatang silan Jesus, "Napukatan yu nayi ya kaganawan paalimbaway sinabi ku?"

Nakitbay sila, "Awu. Napukatan yan nana."

52 Buy sinabin Jesus kalla, "Kabay awêd, ya balang manurun Kautusan ya naturwanan nana tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay magbandin bali ya dilag malakêy pibandiyan sa budega. Pan-isalwang nay mana buy bayun gamit sa budega na."

Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret

(Marcos 6:1-16; Lucas 4:16-30)

53 Pamakayarin in-aral Jesus ya mani paalimbawan abiin, namitayna.

54 Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na buy nangaral ya baydu sa balin pagtipunan mani Judio. Nakaupapas ya mani kabaryu na sa kabiyasnan na. Sinabi la, "Saantu nay naman nakway kabiyasnan na buy kapangyarian manyag mamakaupapas?

55 Pakan kay anak yan gisay kalpinteru ta buy ya indu na, si Maria? Buy alwa nayin mapatêl nay lawyaki silan Santiago, Jose, Simon, buy si Judas?

56 Buy alwa nayin kay kabaryu tamu êt ta mapatêl nay babayi? Saantu na nakway parabaysen na kapangyarian?"

57 Kinäséman laya.

Kabay sinabin Jesus kalla, "Ya gisay propeta, panggalangén ya agyan dakun saantuy lugal, liban tana sa sarili nan balayan buy pamilya."

58 Asê nanyag baydun malakêy mamakaupapas si Jesus, gawan a sila manampalataya kana.

14

Ya pangamatín Juan ya Mamawtismu

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Sa panawun abitu, nabalitan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus.

2 Kabay sinabi na sa mani upisyal na, "Siyá si Juan ya Mamawtismu ya ngumuman nabyay! Kabay mamakadyag yan mamakaupapas!"

3-4 Ati ya nalyari kan Juan bayu ya nati. Pawa nan pansabin kan Gobernador Herodes Antipas, "Asê ustuy pinag-asawa mu si Herodias ya asawan Felipe ya patêl mu." Kabay impadakêp buy impasukul Gobernador Herodes Antipas si Juan.

5 Labay dayin Gobernador Herodes Antipas ya ipapati na si Juan, nuwa malimu ya sa mani Judio tagawan pangkilalanêñ lan propeta si Juan.

6 Sên inlumatêng ngay allun panganaka sa allun pamianak kan Gobernador Herodes Antipas, nanalék ka dalaga ya anak Herodias sa arapan mani bisita. Gawan sa panalék na, natula si Gobernador Herodes Antipas.

7 Kabay sinabi na sa dalaga, “Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarêñ mu.”

8 Gawan sa sinabin Gobernador Herodes Antipas, nakuy dalaga sa indu na buy namatang ya nu sabêt ta labay nan yawarêñ. Kabay sinabi na sa dalagay paradi, “Labay kuy idin mu kangkuy ulun Juan ya Mamawtismuy idi sa gisay pambusku.” Kabay nag-udung ya kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi nay abitu.

9 Ingkalungkut Gobernador ya inyawad dalaga. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngêñ mani bisita, in-utus nay daygêñ na inyawad dalaga.

10 Kabay impaputus nay ulun Juan ya idi sa sukulan

11 buy indin ya ulu na sa gisay pambusku buy inggawang sa dalaga. Buy inggawang êt dalaga sa indu na.

12 Kingwan mani tagasunul Juan ya bangkay na buy in-ilbêng. Pamakayari, impatanda la kan Jesus ya nalyari.

Ya pamakan Jesus sa limay libuy tawu

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Sên natandan Jesus ya abitu, namita ya baydu buy nagsakay ya sa gisay bangka napapakun sa gisay lugal la kakyangan. Nuwa sên natandan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan ya nakabitay na si Jesus, manita sila papakun sa lugal la lakwêñ na.

14 Kabay sên nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay saday lakêñ tawu. Nalunus ya kalla. Kabay pinaiyul nay mani nipagsakit.

15 Sên mamayabi-yabi yana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, “Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy yabi yana. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu amêñ makasaliw silan maêkan la.”

16 Nuwa sinabin Jesus kalla, “A layna kaylangan mita. Sikaw wa mam-in maêkan la.”

17 Nakitbay sila, “Kay lilima yabay ya tinapay tamu buy kay luluway kênan lanêñ.”

18 Sinabin Jesus, “Gêtan yu di kangku.”

19 Pinaiknu nay mani tawu sa lamun. Pamakayari, kingwa nay limay tinapay buy luway kênan lanêñ. Nangêlêw ya sa langit buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy kênan lanêñ buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu.

20 Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. Sên tinipun mani tagasunul nay tagan na tinapay buy kênan lanêñ, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

21 Ya bilang mani lawyaki ya nakaêkan, limay libu. Asê pun kaawyun na mani babayi buy mani anak baydu.

Namita si Jesus sa babun lanêñ

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

22 Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna na sa lipay lawa.

23 Sén nakabitay nay mani tawu, sinumukpa yan kakapad na sa bung-uy amén manalangin. Nayabinan nayna baydu

24 buy ya bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa ya masipwakan nan mangaragul la alun gawan masabangan silan angin.

25 Sén bunatbatnat tana, kinamat nay mani tagasunul nan mamita sa babun laném.

26 Sén nakit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun laném, sadyay limu la. Kabay masnég lan sinabi, "Anitu!"

27 Nuwa tambéng nagsabi si Jesus, "Sikuy ati, agana kaw malimu. Pas-éyén yuy nakém yu!"

28 Nakinbay si Pedro kana, "Panginuun, nu sabay sikay abiin, ipalaku muku baysén mamita êt sa babun laném."

29 "Kaksaw ka!", sinabin Jesus. Kabay nagtabuy si Pedro sa bangka buy namita sa babun laném papakuen kan Jesus.

30 Nuwa sén nakitan nay malakas ya angin, nalimu ya buy pakanawa yan nilémlém. Kabay masnég nan sinabi, "Panginuun, iligtas muku!"

31 Tambéng yan dinwang Jesus buy sinabi na, "Nabéleng yay panam-palataya muta! Siyan magmitalisa ka yata?"

32 Sén pamakasakay lan luwa sa bangka, tinunggén na malakas ya angin.

33 Buy inulimén yan mani tagasunul nay idi sa bangka buy sinabi lay, "Pétèg yabay Anak Bapan Namalyari!"

Pinaiyul Jesus ya mani nipagsakit sa Genesaret

(Marcos 6:53-56)

34 Sén pamakalipay la sa lawa, nilaténg sila sa lugal Genesaret.

35 Nakilalan mani taga baydu si Jesus buy tambéng silan niutus mibalita sa mani tawu sa lugal la nakapalitén baydu. Kabay gintan kan Jesus ya kaganawan nagsakit.

36 Nakilunuslunus kan Jesus ya mani nipagsakit ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy inumiyul la kaganawan nakadukpa kana.

15

Ya naugalyan tungkul sa panguyas gamêt

(Marcos 7:1-13)

1 Pamakayarin abitu, nagdani kan Jesus ya dakun umnuy Pariseo buy mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalém. Namatang sila kana,

2 "Uysiyan a ya pansunulun mani tagasunul muy naugalyan mani pipuunpuunan tamu ta? A sila mag-uyas gamêt bayu mangan."

3 Pikitbayan silan Jesus, "Uysiyan pallabagén yu yay utus Bapan Namalyari amén kay masunul yuy mani naugalyan mani pipuunpuunan yu ta?

4 Kaparisun ati, in-utus Bapan Namalyari ya, 'Galangén muy mangatwa mu.' Buy in-utus na êt ya, 'Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sépat yan patin.'

5 Nuwa sikaw, siyan pan-iaryl yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay, 'Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-il-an kina kan Bapan Namalyari.'

6 Sa pakapakun baydu, a nayna inggalang ya mangatwa na. Gawan sa naugalyan yu, dinyag yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari.

7 Mani mapagtalingkayu! Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan Propeta Isaias tungkul kamuyu. Ta idi sa kasulatan,

8 'Panggalangén nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la, tagawan marayu kangkuy béké la.

9 Ayin kapukatan na pangulimén la kangku,
gawan na pan-ituru la, kay utus tawu.' ”*

Ya mamakadinat sa tawu

(Marcos 7:14-23)

10 Impadanan Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Mallêngê kaw buy pakaintindiñ yuy sabin ku.

11 Alwan mansumun sa bêbêy tawuy makapadinat kana, nun a ya nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy na."

12 Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi, "Manuru, a mu nayi tanday natibsey mani Pariseo gawan sa sinabi mu?"

13 Nakitbay si Jesus, "Ya kaganawan tanaman ya asê intanêm Bapa kuy idi sa langit, ulutun na.

14 Pasawan yu sila. Ta para silan mani bulag ya mangakay kaparisu lan bulag. Nu akayén bulag ya kaparisu nan bulag, parisu silan manabu sa kali."

15 Amêsên, sinabin Pedro, "Ipaintindi mu kanyan ya labay sabin abiin na paalimbaway sinabi mu."

16 Sinabin Jesus kalla, "Sikaw êt nayi, a yu mapukatan?

17 A yu nayi tanday agyan sabêt ta kanên yu, sumun sa bituka yu buy iawas nay ati?

18 Nuwa ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy tawu ya naubat sa béké na, sabay ya makapadinat kana.

19 Tagawan maubat sa békén tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mamati, makikanayun, mampêl, manakaw, maglaram, buy magsabin nadawak laban sa kaparisu na.

20 Abiin na kaganawan kadawakan ya sabay ya makapagpadinat sa gisay tawu, nuwa ya asê pag-uyas gamêt bayu mangan, alwan abiin ya makapadinat kana."

Ya panampalatayan babayi ya alwan Judio

(Marcos 7:24-30)

21 Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro buy Sidon.[†]

22 Dilag gisay babayi ya alwan Judio ya taga Canaan. Nagdani ya kan Jesus buy nakilunuslunus ya kana. Sinabi na, "Panginuun ya layin Arin David, malunus ka kayék kangku! Ya anak kuy babayi, pansédakan yan nadawak ka ispiritu ya sabay ya mamasakit kana."

23 Nuwa asê nakitbay si Jesus kana. Kabay nagdani kanay mani tagasunul na buy sinabi la, "Pabitên yinay babayin abiin, gawan matarit yatan kilalaku kantamu."

24 Sinabin Jesus sa babayi, "In-utus saku baydi kay para sa mani Israelita ya paran mani tupay nangalilitêp."

* **15:9** **15:9** Isaías 29:13. † **15:21** **15:21** Tiro buy Sidon sabay ya balayan mani alwan Judio.

²⁵ Nuwa nagdani kanay babayi buy nanduku sa arapan na buy sinabi, "Panginuun, sawpan muku."

²⁶ Sinabin Jesus kanay gisay panabin, "Asê mangêd da kêtewen na kanên manik anak buy idin sa mari asu."

²⁷ Nakitbay ya babayi, "Pêtêg yabay ya Panginuun, nuwa agyan mani asu, mangan silan saksak ya mangainégnêg amung la ubat sa lamesa."

²⁸ Amêsén, sinabin Jesus kana, "Bapan dagul panampalataya mu! Madyag ga panyawarén mu." Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak nay babayi.

Malakêy pinaiyul Jesus

²⁹ Sên namita baydu si Jesus, dinuman ya sa agid lawan Galilea buy sinumukpa ya sa bûng-uy buy baydu yan niknu.

³⁰ Malakêy tawuy nilaku kan Jesus un mani pilay, bulag, lumpu, pipi buy kaatag pun êt ta nipagsakit. Indani la sa arapan Jesus buy pinaiyul na sila.

³¹ Sên nakit mani tawuy nakapagsabi ya pipi, inumiyul ya mani lumpu, nakabitay mani pilay, buy nakakit tay mani bulag, nakaupapas sila. Kabay inulimén lay Bapan Namalyarin Israel.

Ya pamakan Jesus sa apat ta libu

(Marcos 8:1-10)

³² Binêg Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, "Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan. A ku sila labay paulin layangên dat mablay sila sa dan."

³³ Nakitbay ya mani tagasunul na, "Antuy pangwanan tamun kanên baydi sa kakyangan amên ipakan sa paradi ya kalakêy tawu."

³⁴ Pinatang silan Jesus, "Umnuy tinapay yu baysên?"

Nakitbay sila, "Kay pitu buy dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm."

³⁵ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta.

³⁶ Kingwa nay pituy tinapay buy mani kênan lanêm buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binis-ilbis-il nay ati buy indin na sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu.

³⁷ Nakaêkan na kaganawan buy nabsuy. Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap.

³⁸ Ya bilang mani lawyaki ya nangan, apat ta libu. Asê pun êt kaawyun di ya mani babayi buy mani anak.

³⁹ Pamakayarin impaulin Jesus ya mani tawu, nagsakay ya sa bangka buy naku ya sa lugal Magadan.

16

Pinanyawadan mamakaupapas si Jesus

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Dilag mani Pariseo buy mani Saduseoy nagdani kan Jesus amên subukan laya. Inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

² Nuwa sinabin Jesus kalla, "Nu mikêlêp pa mamut buy naudit ta langit, pansabin yuy 'Mangêd da panawun wasak.'

³ Buy nu maranun buy makit yuy naudit buy nabudêg ga langit, pansabin yuy, 'Manguran amêsén.' Tanda yuy labay sabin mani mangakit

yu sa langit, nuwa siyan a yu tanday labay sabin mani pandaygén Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amésén ta?

⁴ Sikaw wa tawu amésén na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari! Manyawad kaw mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna!"* Pamakayari, inlakwanan silan Jesus.

Ya pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo
(Marcos 8:14-21)

⁵ Sén naku sila sa lipay dagat, natandan mani tagasunul Jesus ya naliwan lay mantan tinapay.

⁶ Sinabin Jesus kalla, "Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo."

⁷ Nisasabi ya mani tagasunul Jesus, "Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay."

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay pinatang na sila, "Awta siyan pisasabyan yu yay ayin kaw gintan na tinapay ta? Kabéleñg ngan panampalataya yu!"

⁹ A kaw pun nayi makapukat? Nalitêpan yina nayi ya dinyag ku sa limay tinapay ya impakan sa limay libuy tawu? A yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanén?

¹⁰ Nalitêpan yu êt nayi ya pituy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, buy a yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanén?

¹¹ A yu nayi mapukatan na alwan tinapay ya labay kun sabin sabitun sinabi kuy, 'Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo?'

¹² Kay baydu la pun napukatan ya alwa awêd pamalbag sa tinapay ya labay sabin Jesus nun a ya pan-iaral mani Pariseo buy mani Saduseo.

Ya pamipatandan Pedro tungkul kan Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Sén inlumatêng si Jesus buy mani tagasunul na sa lugal ya marani sa balayan Cesarea Filipos, pinatang na sila, "Sabêt ta pansabin mani tawu tungkul kangku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

¹⁴ Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt taman magsabin sika si propeta Elias. Buy ya kaatag, magsabin sika si propeta Jeremias o gisa ka sa mani propeta."

¹⁵ Pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

¹⁶ Nakitbay si Simon Pedro, "Sabay sika ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya nabyay!"

¹⁷ Sinabin Jesus kana, "Simon ya anak Jonas, pinagpala kan Bapan Namalyari tagawan alwan tawuy nipatanda kamun abiin, nun a ya Bapa kuy idì sa langit.

¹⁸ Simon, sika si Pedro[†] buy sa batun ati, ipaydêng kuy manampalatayay miaawyin buy agyan na kapangyarian kamatyan, asê manambut kana.

---

* **16:4 16:4** Ya nalyari kan propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idì sa bitukan maragul la kénan lanêm buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng, nuwa nabyay yan nanguman. † **16:18 16:18** Ya labay sabin lagyun Pedro, batu.

19 Idin ku kamuy mani susin kaarian sa langit amén nu sabêt man na ibawal mu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit buy nu sabêt man na tulutan mu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit."

20 Pamakayarin abiin, tinipanan Jesus ya mani tagasunul na ya agana la sabin agyan kansabêt man ya sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

*Ya mumunan pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na
(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)*

21 Paubat baydu, impatandan Jesus sa mani tagasunul nay, "Kaylangan kun maku sa Jerusalem buy madanasan na malakéy pamasakit sa mani mangatway manungkulon, mani mamunun pari, buy sa mani manurun Kautusan. Ipapati laku, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

22 Sén nalêngén Pedroy abitu, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya, "Panginuun, agana ta dayi tulutan Bapan Namalyari kamuy abiin. Kanuman asê malyari kamuy abiin."

23 Nag-arap si Jesus kan Pedro buy sinabi na, "Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Pembénbénan mukun daygén na kalabayan Bapan Namalyari, ta alwan kalabayan nay pan-isipin mu nun a ya kalabayan tawu."

24 Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Nu sisabêt man na kalabay manunul kangku, sépat nan liwanén na sarili nan kalabay buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku.

25 Tagawan nu sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

26 Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyen baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparusan, a nayna mapagnabang nga ati. Dilag ya nayin maibayad amén mabiyan yan biyay ya ayin katganan?

27 Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, lumatêng ngakun kaawayun na mani ang-el Bapa ku ya dilag kapangyarian na. Sa allun abitu, tumbasan kuy dinyag balang gisa.

28 Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyu baydi ya asê mati anggan a laku makitan na ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mallumatêng nga mag-ari."

17

*Ya pagbayun wangis Jesus
(Marcos 9:12-13; Lucas 9:28-36)*

1 Pamakayarin aném ma allu, pikilakun Jesus si Pedro buy luway mipatêl ya silan Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bung-uy un kay kakapad la.

2 Sén idi silayna baydu, nakit lay nagbayuy wangis Jesus. Ya lulan Jesus, sinumawang nanuwad mamut buy pinupumutin nanuwad sawang nga yaming na.

3 Bêngat tan nagpakit si Elias buy si Moises ya makisabi kan Jesus.

4 Kabay sinabin Pedro kan Jesus, "Panginuun, mangêd da idi kitamu baydi. Nu labay mu, manyag gakun tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias."

⁵ Kaban magsabi pun si Pedro, natugpawan silan mamakasilêw wa ulap. Buy dilag silan nalêngêy tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, “Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku. Mallêngê kaw kana!”

⁶ Sên nalêngê mani tagasunul nay tunuy, nipaglukub sila gawan sa lîm la.

⁷ Nuwa dinanyan silan Jesus buy tinalan. Sinabi na, “Midêng kaw! Gana kaw malimu.”

⁸ Sên nangêlêw sila, ayin silaynan kaatag nakitan, nun a kay si Jesus.

⁹ Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus kallay, “Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit.”

¹⁰ Kabay pinatang yan mani tagasunul na, “Uysiyán pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatêng si Elias bayu si Cristu ta?”

¹¹ Nakitbay si Jesus, “Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias amén il-an nay kaganawan bagay.

¹² Pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias, nuwa a ya nakilalan mani tawu nun a dinyag lay labay lan daygên kana. Para êt baysen na daygên la kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ta pasakitan laku êt.”

¹³ Sên sinabi nay abitu, napukatan mani tagasunul nay sabay si Juan ya Mamawtismuy pantukuyun na.

Pinaiyul Jesus ya anak ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Sên nag-udung silan Jesus sa binyanan malakêy tawu, dilag gisay liyaki ya nagdani kana buy nanduku sa arapan na. Sinabi na,

¹⁵ “Panginuun, malunus ka sa anak kuy liyaki. Dilag yan sakit ta tinugaw buy nu latngan ya, saday sakit matanam na. Kabay magkamitugaw ya sa apuy buy pawa ya êt manabu sa lanêm.”

¹⁶ Gintan kuya sa mani tagasunul mu, nuwa a laya mapaiyul.”

¹⁷ Nakitbay si Jesus, “Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak!”

¹⁸ Tinubag buy impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu buy nag-awas ya sa anak. Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak.

¹⁹ Sên kakapad la tana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, “Uysiyán a yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?”

²⁰ Nakitbay si Jesus, “Gawan kay nabêlêng nga panampalataya yu! Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa bung-uy ati, ‘Milaku ka du,’ buy milaku yabay. Ayin bagay ya a yu madygag.

²¹ [Nuwa ya parabayduy kalasin nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilatan panalangin buy pag-ayunu.]

Ya ikalway pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² Sên nititipun si Jesus buy mani tagasunul na, sinabi na kalla, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkul”

²³ buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.” Sên nalêngê mani tagasunul nay abitu, nalungkut sila.

Ya pamayad buwis sa Templa

24 Pamakalatêng la sa balayan Capernaum, nagdani kan Pedroy mani maningil buwis para sa Templu buy namatang, "Mamayad nayin buwis ya Manuru yu para sa Templu?"

25 Nakitbay si Pedro, "Awu, mamayad ya."

Sén nag-udung si Pedro sa bali ya tutugêlan la, pinatang yan Jesus, "Para kamuy Pedro, sisabêt ta mamayad buwis sa mani ari? Ya mani anak la o ya mani dayuwan?"

26 Nakitbay si Pedro, "Ya mani dayuwan."

Sinabin Jesus, "Nu parabaydu, ya labay mun sabin, a yina kaylangan mamayad buwis ya mani anak.

27 Nuwa nu a kitamu mamayad buwis, dat kasakitan na kitan nakêm. Kabay maku ka sa lawa buy mamadwas. Ya muna mun makway kêna, ibinganga muy bêbêy na. Buy makitan mu bayduy peray nukad tan pamayad buwis. Kêwên muy abitu ta ibayad ta sa mani maningil buwis."

18

Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari (Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Sa uras abitu, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, "Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari?"

2 Binêg Jesus ya gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Sinabi na,

3 "Pansabin ku kamuyuy nu a kaw magbayu buy mambus sa ugalin nabêlêng nga anak ya mapagpayêpa, a kaw miawyun sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.

4 Kabay nu sisabêt man na magpakayêpa kaparisun anak ka ati, sabay ya pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari."

5 "Buy nu sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sakinay pantanggapêna."

Ya sangkan kasalanan

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Nuwa nu sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-él la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa bunak dagat."

7 "Kapalunus ya mani tawu baydi sa babun luta gawan sa mani tuksuy sangkan pangasalanan. Pêtêg yabay lumatêng nga abiin, nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangubatan kasalanan kaparisu na."

8 "Kabay nu ya gamêt mu o bitis mu ya magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangêd pun ya maku ka sa langit ya gigisay bitis buy gigisay gamêt mu kaysa luway bitis buy luway gamêt muy isamwag sa apuy ya asê mangapalêng.

9 Buy nu gisay mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu buy isamwag! Mas mangêd pun na maku ka sa langit ta gigisay mata kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu."

Ya tupay nalitêp

(Lucas 15:3-7)

10 "Illagan yun agana yu êlêwên nayêpay agyan gisa man sa nangabêlêng nga anak. Pansabin ku kamuyu ya mani ang-el ya magbantay kalla, pawan idi sa arapan Bapa kuy idi sa langit.

11 [Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi sa babun luta amén iligtas ya mani nangalilitêp.]”

12 “Sabêt sa pangèlw yuy daygén gisay tawuy dilag dinalan na tupa nu nalitêp pa gisa? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa bung-uy ya pagpastulan na, ta têkapên nay gisay nalitêp?

13 Pansabin ku kamuyuy nu makitan nay tupay nalitêp, matula-tula ya kaysa siyam mapu buy siyam ma asé nalitêp.

14 Para êt baysen na matanam Bapa yuy idi sa langit, ta a na labay malitêp agyan gisa man sa nabêlêng nga anak.”

Nu mangasalanan na gisay patêl la manampalataya

15 “Nu mangasalanan kamuy patêl mu sa panampalataya, lakwên muya buy misabi kaw kay kakapad yu. Ipalinaw mu kanay kasalanan na dinyag na. Nu mallêngê ya kamu, miudung ya sa mana yun pamibêbêtêk bilang mipapatêl sa panampalataya.

16 Nuwa nu a yapun mallêngê kamu, mipikilaku kan gisa o luwa pun na patêl sa panampalataya amén ‘ya kaganawan napisabyan yu, mapagpapêtgan luwa o tatluy nakakit.’*

17 Nu a ya mallêngê kalla, ipatanday ati sa mani manampalatayay miaawyin. Buy nu a yapun kalabay mallêngê kalla, ituwad yuyan gisay tawuy asé mangilala kan Bapan Namalyari o gisay maningil buwis.”

Ya kapangyarian mamibawal buy mam-in paintulut

18 “Pansabin ku kamuyuy nu sabêt man na ibawal yu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit, buy nu sabêt man na tulutan yu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit.”

19 “Pansabin ku kamuyuy nu dilag luwa kamuyuy nikasundu sa sabêt man baydi sa babun luta sa panalangin yu, idin Bapa kuy idi sa langit ta panyawarên yu.

20 Tagawan nu saantu dilag luwa o tatluy nititipun gawan kangku, idi yaku baydu kalla.”

Ya paalimbawa sa ipus ya asê kalabay mamatawad

21 Amêsên, nagdani si Pedro kan Jesus buy namatang, “Panginuun, katiumnu kun patawarên na patêl kuy pawan manyag kasalanan kangku? Makatapitu nayi?”

22 Nakitbay si Jesus, “Alwan kay makatapitu nun a pitumpu buy pitu.

23 Tagawan ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pag-arin gisay ari ya impabêg nay mani ipus na amén singilin na sila sa mani utang la.

24 Sén umpisên naynay paningil na, gintan kanay gisay ipus ya nakautang kanan milyun-milyun.[†]

25 Gawan a ya makabayad, sinabin ari, ‘Isaliw yu silan mipapamilya buy kaganawan pibandian na amén mabayaran nay utang na.’”

26 “Kabay nakilunuslus buy nandukuy ipus sa ari, ‘Ari kuway, biyan muku pun kayêk panawun amén mabayaran kuy kaganawan nautang ku.’

27 Kinalunusan yan ari. Kabay a nayna impabayad da mani utang na buy impauli ya.”

* **18:16 18:16** Deuteronomio 19:15. † **18:24 18:24** Sa Griego, mapuy libuy talentu. Ya alagan gisay talentu, upan gisay tawu sa labiniimay tawun.

28 “Nuwa pamakabitinan ipus, natbêng nay gisay kaparisu nan ipus ya nakautang pêrad kana. Dinagus buy ginêyék naya. Sinabi na, ‘Bayaran mui utang mu kangku!’ ”

29 “Nanduku kanay kaparisu nan ipus buy nakilunuslunus, ‘Biyan muku pun kayék panawun amén mabayaran kuy kaganawan nautang ku kamu.’ ”

30 Nuwa a ya nakalabay, nun a impasukul nay kaparisu nan ipus anggan asé pun makabayad.”

31 “Sén nakitan kaatag ipus ya dinyag na, nalungkut sila. Kabay naku sila sa ari amén ipatanda lay kaganawan nalyari.”

32 “Impabêg amésén ari ya ipus buy sinabi kana, ‘Sikay nadawak ka ipus! A ku impabayad da nautang mu gawan nakilunuslunus ka kangku.

33 Siyan a ka ya nalunus sa kaparisu mun ipus kaparisun pallunus ku kamtu ta?’ ”

34 Gawan sa sadayay tubag ari, impasukul nay ipus anggan a na pun mabayaran na kaganawan nautang na.”

35 Sinabi pun Jesus, “Para êt baysen na daygén Bapa kuy idi sa langit, nu alwan buun béké ya pamatawad yu sa kaparisu yu.”

19

Ya aral Jesus tungkul sa pamisyay (Marcos 10:1-12)

1 Pamakayarin in-aral Jesus ya mani bagay ya abiin, namita ya sa prubinsyan Galilea buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea sa lipay Ilug Jordan.

2 Malakéy tawuy nanunul kana buy pinaiyul nay nipagsakit.

3 Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amén subukan ya. Kabay namatang sila, “Pantulutan nayin Kautusan na isyay liyaki ya asawa na agyan sa sabêt ta sangkan?”

4 Nakitbay si Jesus, “A yu nayi nabasa sa Kasulatan ya sa umpisa pun, sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi?*

5 Buy sinabi na, ‘Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyin silan miasawa. Buy ya luwa, pakadyag gigisa.’†

6 Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nun a gigisa silayna. Kabay ya piniawyin Bapan Namalyari, asé sépat pisayéen tawu.”

7 Nanguman namatang nga mani Pariseo, “Nu parabaydu awêd, uysiyán sinabin Moises ya malyarin isyay liyaki ya asawa na nu biyan nayan kasulatan pamisyay ta?”‡

8 Nakitbay si Jesus kalla, “Gawan sa kakdêyan ulu yu, tinulutan Moises ya isyay liyaki ya asawa na. Nuwa paubat pun sabitun nuna, alwan abiin na kalabayán Bapan Namalyari.

9 Kabay pansabin ku kamuyu ya nu isyay liyaki ya asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun, liban nu nakikanayun ya asawa na. [Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanan yan pamikikanayun.]

10 Sinabin mani tagasunul Jesus, “Nu parabayden na kabilian liyaki sa asawa na, mangéd da agana yina mag-asawa.”

* 19:4 19:4 Genesis 1:27. † 19:5 19:5 Genesis 2:24. ‡ 19:7 19:7 Deuteronomio 24:1.

11 Nakitbay si Jesus, "Ya aral la abiin, asê agyun tanggapên kaganawan tawu, kay ya mani tawuy in-il-an Bapan Namalyarin asê mag-asawa.

12 Dilag kaatag sangkan ya siyan asê nag-asaway dakun umnuy tawu. Dilag mani tawuy in-anak kan asê makaanak. Dilag êt tinaganan kinapun, buy dilag asê nag-asawa gawan sa paglingkud la sa pag-arin Bapan Namalyari. Ya tawuy agyun tanggapên ya aral ya abiin, sépat nan daygên."

*Nanalangin si Jesus para sa nangabêlêng nga anak
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)*

13 Dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amên yawarén lan ipaluntuy gamêt na kalla buy manalangin para kalla. Nuwa binênbênan silan mani tagasunul na.

14 Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyin sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari."

15 Impaluntun Jesus ya gamêt na sa mani anak buy pinagpala na sila. Pamakayari, namitay na.

*Ya liyaki ya mabandi
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)*

16 Amésen, dilag gisay liyaki ya nagdani kan Jesus buy namatang, "Manuru, sabêt ta mangêd kun daygên amên mabiyan nakun biyay ya ayin katganay?"

17 Nakitbay si Jesus, "Uysiyán patangên muya kangku nu sabêt ta mangêd ta? Gigitay mangêd buy ayin nan kaatag nun a kay si Bapan Namalyari. Nu labay mun mabiyan kan biyay ya ayin katganan, sunulun muy mani utus."

18 Kabay namatang nga liyaki, "Sabêt sa mani utus ya abiin na sunulun ku?"

Nakitbay si Jesus, "Agana ka mamatin tawu, agana ka makikanayun, agana ka manakaw, agana ka êt magpapêtêg sa alwan kapêtêgan,

19 galangên muy mangatwa mu,§ buy kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."*

20 Sinabin liyaki, "Sinunul kinay kaganawan abiin. Sabêt pun na kaylangan kun daygên?"

21 Nakitbay si Jesus, "Nu labay mun magin ganap, isaliw muy mani pibandiyan mu. Buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku."

22 Nuwa sên nalêngên liyaki ya abitu, namita yan malungkut, gawan malakêy pibandiyan na.

23 Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Pansabin ku kamuyu, ya tawuy malakêy pibandiyan, masakit magpasakup sa pag-arian Bapan Namalyari.

24 Misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi."

25 Sên nalêngên mani tagasunul nay abiin, nakatêgag sila. Kabay namatang sila, "Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?"

26 Nangêlêw si Jesus kalla buy sinabi na, “Asê madyag tawuy abiin, nuwa si Bapan Namalyari, madyag nay kaganawan.”

27 Nagsabi si Pedro, “Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amén manunul kamu. Sabêt ta nabang yan?”

28 Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy lumaténg lanuy alluy ibayun Bapan Namalyari ya babun luta. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu waku sa dakilay turonu ku ya mag-ari. Buy sikaw wa mani tagasunul kuy miknu êt sa mapu buy luway turonu amén mangukum sa mapu buy luway layin Israel.

29 Buy ya kaganawan nallakwan bali, nallakwan mapatêl, nallakwan mangatwa, nallakwan maanak, o nallakwan mani luta gawan sa panunul na kangku, mananggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na buy mabiyen yan biyay ya ayin katganan.

30 Malakêy mapagmatag-ay amésên na iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amésên na itag-ay lanu.”

20

Ya mani mag-ubra sa ubasan

1 Sinabi pun Jesus, “Ya daygên Bapan Namalyari sa pag-ari na, maiparisu sa dinyag gisay magbandin ubasan. Gisay allu, maranundanun nag-awas ya magbandin ubasan amén mangkap mani mag-ubra sa ubasan na.”

2 Sén nakakit yan mani tawuy paubrên na, nakikasundu ya kallan upan na silan nukad da upa sa gisay allu.* Pamakayari, impalaku na sila sa ubasan na.

3 Sén alas nuwebi yanan maranun, nag-awas sina êt buy nakakit tina êt mani tawuy ayin ubra, kay nagtukawan sa palengki.”

4 “Sinabi na kalla, ‘Maku kaw sa ubasan ku buy mag-ubra. Nukad da iupa ku kamuyu.’ Kabay naku sila sa ubasan.

5 Sén ugtuy na, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt kaatag tawuy pinaubra na. Sén alas tres san kaawat, paray na êt bayduy dinyag na.”

6 “Sén alas singkuy nan kaawat, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt dakun umnuy nagtukawan. Sinabi na kallay, ‘Uysian kay mamapatingapun kaw yan nagtukawan ayin pandaygên ta?’ ”

7 “Nakitbay sila kana, ‘Gawan ayin yabay mamaubra kanyan.’ ”

“Sinabi na kallay, ‘Maku kawna sa ubasan ku amén mag-ubra.’ ”

8 “Sén magdêm mana, sinabin magbandi sa katiwala na, ‘Bêgên tuy mani mag-ubra ta upan mu silayna. Unên tuy nipaubatan nag-ubra, angga sa mani nunan nag-ubra.’ ”

9 Inlumaténg ngay pinaubra nan alas singkun kaawat buy nananggap silan nukad da upa sa gisay allun pag-ubra.”

10 Sén inlumaténg ngay mani nunan pinaubra na, indap lay mananggap silan igit pun kaysa nipaubatan na pinaubra, pakan asê, ta kay parisu êt ta inupa kalla.

11 Sén natanggap lay nay upa la, nagdeklamu sila sa magbandin ubasan.

12 Sinabi la, “Te, siyan kay parisu yay upa yan ta! Pakan kay nipaubatan silan inlumaténg buy kay gigisay uras ya pinag-ubra la. Pakan

* **20:2 20:2** Sa Griego, dinaryu. Ya gisay dinaryu sabay ya upan gisay tawu sa gisay allu.

sikay yaman, nibabata kay sa naumut-umut ta mamut buy nag-ubran mamapatingapun."

13 "Pikitbayan magbandi ya gisa kalla, 'Patêl lay, a kata pinurayit. Alwa nian nikasundu kitaynan biyan katan upa sa gisay allun pag-ubra mu?

14 Kabay kewen minay upa mu buy muli kayna. Idi ya kangku nu biyan kun kaparisun upa yuy mani nipauba batan nag-ubra.

15 Alwa nayin dilag gakun karapatan daygén na labay ku sa pera ku? O kay kaséman yuku gawan mangéd daku kalla?"

16 Pamakayari, sinabin Jesus, "Para êt baysén na malyari sa tawlin allu. Ya mani mapagpayépa amésén, mitag-ay buy ya mani mapagmatag-ay amésén, miyépa sila."

Ya ikatlu y pamipatandan Jesus tungkul sa kamatyan buy sa panguman nan mabyay

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Kaban mamita silan Jesus patuksaw sa Jerusalem, impapawa nay mapu buy luway tagasunul na sa mani tawu. Sinabi na kalla,

18 "Eléwén yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Atulan lakan kamatyan

19 buy igawang sa mani alwan Judio amén pustakén, latikun buy ipaku sa kurús. Nuwa sa ikatlu y allu, manguman nákun mabyay."

Ya panyawarén indu lan Santiago buy si Juan

(Marcos 10:35-45)

20 Nagdani kan Jesus ya asawan Zebedeo, kaawayun nay luway anak nay liyaki. Nanduku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, "Manuru, dilag gaku dayin labay yawarén kamu."

21 Pinatang yan Jesus, "Sabêt ta labay mu?"

Nakitbay ya, "Nu mag-ari kayna, ipangaku mu dayi ya paiknun muy luway anak ku sa dani mu, ya gisa sa wanán mu buy ya gisâ sa udi mu."

22 Nuwa pikitbayan silan Jesus, "A yu tanda nu sabêt ta panyawarén yu. Mapibabatan yu nayi ya pamasakit ta danasén ku?"

Nakitbay sila, "Awu, mapibabatan yan."

23 Sinabin Jesus kalla, "Awu, pêtég madanasan yuy abiin. Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa wanán ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku."

24 Sén natandán mapuy tagasunul na nu sabêt ta inyawad mipatêl, nanubag sila kalla.

25 Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, "Tanda yuy mani manungkulán ya alwan Judio, pan-ipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulun mani pansakupun la.

26 Nuwa alwan parabaysén na labay kun daygén yu, nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan magin lingkud yu.

27 Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sépat yan magin ipus yu.

28 Abiin na pandaygén ku ta agyan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amén maglingkud buy idin kuy biyay ku amén atbusun na malakéy tawu. A ku naku baydi amén paglingkuran mani tawu!"

Pinaiyul Jesus ya luway bulag

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Sêñ pabitay na sa balayan Jerico si Jesus buy mani tagasunul na, pikilakwan silan malakêy tawu.

30 Amêßen, dilag luway bulag bayduy nakaiknu sa agid dan. Sêñ nalêngê lay mallumibas si Jesus, masnêg lan sinabi, "Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayêk!"

31 Nuwa binênbênan silan mani tawu, "Agana kaw mantarit!"

Nuwa ingkakadus la pun insabin masnêg, "Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayêk!"

32 Tinunggên si Jesus, binêg na sila buy pinatang, "Sabêt ta labay yun daygên ku kamuyu?"

33 Nakitbay sila, "Panginuun, kalabay kay makakit."

34 Nalunus si Jesus kalla. Kabay dinukpan nay mata la. Tambêng silan nakakit buy nanunul kan Jesus.

21

Ya masayay pansumun Jesus sa balayan Jerusalem

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Sêñ narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggên sila sa Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na.

2 Sinabi na, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Makitan yu bayduy mitainduy asnuy nakas-êl. Agwatêñ yu buy iakay yu baydi kangku.

3 Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyán pan-agwatêñ yu yay asnu ta,' sabin yu kanay, 'Kaylangan Panginuun', buy tulutan nakaw na."

4 Nalyari ya abiin amên matupad da sinabin Propeta awlagi,

5 "Sabin yu sa mani idi sa balayan Zion,* 'Elêwên yu! Palatêng ngay ari yu.

Mapagpayêpa ya buy ya pagsakayan na, biserun asnu.' †

6 Kabay namita yabay ya mani tagasunul na buy sinunul lay in-utus Jesus kalla.

7 Kabay in-akay lay nay mitainduy asnu kan Jesus, inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy nagsakay ya.

8 Malakêy tawuy nanimakmak balabal la sa dan. Buy ya kaatag êt, nallapak silan mani palapa buy in-makmak la sa dan.

9 Ya mani tawuy idi sa mumunan Jesus buy idi sa ubatan, mansaway silan magsabin, "Ulimêñen na Layin Arin David! Pagpalén Bapan Namalyari ya mallumatêng sa lagyu na. Ulimêñen na Bapan Namalyari ya idi sa langit!"

10 Sêñ nilatêng nga si Jesus sa Jerusalem, naguluy kaganawan tawu sa balayan. Nipapatang sila, "Sisabêt ta tawun abiin?"

11 Nakitbay ya mani kaawyun Jesus, "Sabay siya si Jesus ya propetay taga Nazaret sa prubinsyan Galilea."

Ya pamitabin Jesus un mani tawu sa Templu

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Naku si Jesus sa kasawangan Templun Bapan Namalyari buy impatas nay mani magtinda buy mani manaliw baydu. Imbabaliswag nay mani lamesan mallibay peran dayuhan sa peran mani Judio buy iknuwan mani magtindan pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari.

* **21:5 21:5 Zion:** ya labay sabin Zion, Jerusalem. † **21:5 21:5 Zacarias 9:9.**

13 Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, pambêgén balin panalanginan.'[‡] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw!"[§]

14 Kaban idi sa Templu si Jesus, dilag mani bulag buy nipapgilay ya nagdani kana buy pinaiyul na sila.

15 Nuwa nanubag ga mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan gawan nakitan lay mani mamaupapás ya dinyag Jesus. Buy nanubag sila êt sén nalêngé lay mani anak ka idi sa Templuy masnég magsabin, "Uliménén na Layin Arin David!"

16 Kabay sinabi la kan Jesus, "Malêngé mu nayi ya pansabin la?"

Nakitbay si Jesus, "Awu, nalêngé ku, nuwa a yu nayi nabasay sinabi sa kasulatan ya, 'Agyan kay nabêléng nga anak tinurwanan Bapan Namalyarin mangulimén kana'?"*

17 Pamakayari, inlakwanan silaynan Jesus buy naku ya sa balayan Bethania, ta baydu yan mamawatwat.

Insupan Jesus ya puun kayun igus

(Marcos 11:12-14; 11:20-24)

18 Pamakawatwat, sén paudung nga silan Jesus sa balayan Jerusalem, nalaryagan na.

19 Dilag yan nakitan na puun kayun igus sa danin dan. Kabay inlaku nan inélèw wa ati nu nagtagéy. Nuwa ayin, nun a kay pawan bulung. Kabay sinabi na sa kayu, "Kanuman, a kayna managéy manguman!" Buy tambéng nayanguy kayu.

20 Sén nakitan mani tagasunul Jesus ya nalyari, nakaupapas sila. Sinabi la, "Aw indi, parasaantun tambéng nayanguy kayun igus?"

21 Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asé magmikakunuy nakém, madyag yu êt ta dinyag ku sa puun kayun igus. Buy alwa pun êt kay abiin, malyari yu êt sabin sa bung-uy ya, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat' buy madyag yabay!"

22 Agyan sabêt man na yawarén yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, nu maniwala kaw wa idin na kamuyu, pilmin matanggap yu."

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Nag-udung si Jesus sa Templu. Kaban mangaral ya sa kasawangan Templa, nagdani kanay mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan. Namatang sila kana, "Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysén na karapatan?"

24 Pikitbayan silan Jesus, "Patangén kataw êt. Nu mapakitbayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag paradi.

25 Ati ya patang ku kamuyu. Kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?"

Kabay nissasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyan a kaw yabay maniwala kan Juan ta'?"

26 Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', manubag ga mani tawu kantamu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan."

27 Kabay nakitbay sila kan Jesus, "A yan tanda."

[‡] 21:13 21:13 Isaias 56:7.   § 21:13 21:13 Jeremias 7:11.   * 21:16 21:16 Mani Kanta 8:2.

Sinabin Jesus kalla, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

Ya paalimbawa tungkul sa luway anak

²⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Para kamuyu, sabêt ta labay sabin paalimbawan ati? Dilag gisay tawuy nag-anak luway liyaki. Nagdani ya sa panganay buy sinabi na, 'Anak ku, maku ka amésén sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.'

²⁹ Kabay nakitbay ya, 'A ku kalabay.' Nuwa asê nabuyut, nagbayuy isip na buy nakuy na baydu.

³⁰ Nagdani êt ta bapa la sa bungsu buy sinabi na, 'Anak ku, maku ka amésén sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.'

"Nakitbay ya bungsu, 'Awuy Bapa,' pakan a yinaman naku."

³¹ Amésén, pinatang Jesus ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulanan. Sinabi na, "Para kamuyu, sisabêt sa luway nanunul sa kalabayyan bapa la?"

Nakitbay sila, "Abituy panganay."

Kabay sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy si pan-ituwad yun nadawak kaparisun mani maningil buwis buy mani babayi ya pambayarhan, muna sila pun kamuyun miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari.

³² Tagawan inlumatêng kamuyu si Juan ya Mamawtismu buy in-aral na kamuyu nu parasaantu kaw bumiyay matinék sa arapan Bapan Namalyari, nuwa a yuya pinaniwalan. Pakan ya mani maningil buwis buy mani babayi ya pambayarhan, naniwala silayna man. Nakitan yinay ati, nuwa a kaw pun êt nagsisi buy nagpabukut sa mani kasalanan yu, buy a kaw pun êt naniwala kana."

Ya paalimbawa sa asê mangêd da kasamak

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ Sinabi pun Jesus, "Pakalêng-ên yuy gisa pun êt ta paalimbawa. Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm, impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspêsan ubas. Namipaydêng ya êt gisay matag-ay ya bali ya bibiyan mamantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal.

³⁴ Sén panawun nan pamupul ubas, in-utus nay mani ipus na sa mani kasamak na amén kewen na dakay na.

³⁵ Nuwa sén nakitan mani kasamak nay mani ipus, dinagus sila. Ya gisa, dinugêdugê la, buy ya ikalwa, pinati la, buy ya ikatlu, binatwan la angga sa nati.

³⁶ Niutus manguman na magbandin mas malakêy ipus kaysa sabitun nuna, nuwa para êt bayduy dinyag mani kasamak na.

³⁷ Sa katatawliyan, in-utus magbandi ya anak na, ta sinabi na sa nakém nay, 'Pilmin galangén lay anak ku.'

³⁸ Nuwa sén nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, 'Ah! Ati yay tagapagmanna! Kaksaw kaw, patin tamu ya amén mapagbandi tamuy mapagmanna na.'

³⁹ Kabay sén inlumatêng ngay anak, dinagus laya, ginuluy laya sa lawasan ubasan buy pinati."

⁴⁰ Pamakayari, namatang si Jesus kalla, "Sa pag-udung magbandi, sabêt ta daygén na sa mani kasamak na?"

41 Nakitbay ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulan, ‘Pilmin upudun nay mani nadawak ka kasamak na buy ipasamak natay ubasan na sa kaatag makisamak ya mam-in dakay na sa balang panawun pamipupul.’

42 Sinabin Jesus kalla, “A yu nayi nabasay ati sa Kasulatan, ‘Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.

Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakaupapas kantamu.’”[†]

43 “Kabay pakalêngê kaw. Alwaynan sikaw wa pag-arian Bapan Namalyari, nun a ya mani tawuy manunul sa kalabayan na.

44 [Sisabêt man na manabu sa batun ati, mangatutunglu. Nuwa ya manabwanan ati, mangayayapung.]

45 Sêñ nalêngêñ mani mamunun pari buy mani Pariseoy abityu paalimbawan Jesus, napukatan lay sabay sila awêd da pantukuyun na.

46 Kabay dakpêñ layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu, ta maniwala silan propeta si Jesus.

22

Ya paalimbawa sa kalutu sa tangêñ (Lucas 14:15-24)

1 Nanguman nagsabi si Jesus kalla sa kapamilatan paalimbawa. Sinabi na,

2 “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay ari ya nil-an kalutu sa tangêñ anak nay liyaki.

3 In-utus nay mani ipus na amên bêgêñ ya mani insagyat na sa kalutu, nuwa a sila kâlabay maku.”

4 “Kabay niutus yan kaatag ipus amên sabin sa mani insagyat nay paradi, ‘Maku kawna ta nakal-an nay kaganawan buy nakaapag gay kanêñ. Pinati yay mani baka buy kaatag êt ta mangatabay saysay.’

5 Nuwa a la dinambi ya nisagyat kalla. Ya gisa, naku sa panggitnan, buy ya gisa, sa ligosyu na.

6 Ya kaatag gaman, dinagus lay mani ipus ari, impakadêng-êy buy pinati.”

7 “Kabay gawan sa dinyag la, napatubag lay ari. Kabay niutus yan mani sundalus na amên patin na namatin mani ipus na buy impaulam nay balayan la.”

8 “Pamakayari, sinabin ari sa mani kaatag ipus na, ‘Nakal-an nay pamiêeman sa tangêñ anak ku, nuwa asê sépat mangan na mani insagyat ku.

9 Kabay maku kaw sa mani dan buy sagyatêñ yuy kaganawan makitan yu.’

10 Nakuy nabay sa mani dan buy insagyat lay kaganawan tawuy nakitan la, nadawak man o mangêd. Kabay napnun bisitay pamidausinan kalutu.”

11 “Sinumun na ari amên êlêwêñ na mani bisita. Nakitan nay gisay liyaki ya bisitay asê nakayaming para sa tangêñ.

12 Kabay pinatang naya, ‘Kaluguran, uysian sinumun kayan asê nakayaming para sa tangêñ ta?’ Asê nakatarit ta liyaki.”

[†] 21:42 21:42 Mani Kanta 118:22-23.

13 “Kabay sinabin ari sa mani ipus na, ‘Sêl-an yuy gamêt buy bitis na ta isamwag yuya sa kadlêman, baydu sa lawasan. Manangis ya baydun mingêngêt ta bêbêy na.’”

14 Pamakayari, sinabin Jesus, “Ati ya labay sabin paalimbawa. Malakêy pansagyatên Bapan Namalyari ya miawyun sa pag-arian na, nuwa pêpérad da pinili na.”

*Ya patang tungkul sa pamayad buwis
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)*

15 Amésén, namitay mani Pariseo amên misasabi sila nu parasaantu lan maipadakêp si Jesus sa pagsabi na.

16 Kabay in-utus la kan Jesus ya dakun umnuy tagasunul la buy dakun umnuy tawun Gobernador Herodes Antipas. Sinabi la, “Manuru, tanda yan na pêtêg ga pansabin mu. Pan-ituru muy kapêtégan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari. Ayin kan pampilinin, gawan a ka mangêlêw sa kabilyan gisay tawu.

17 Amésén, dilag kay ipatang kamu. Sépat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asé?”

18 Nuwa tandan Jesus ya nadawak ka labay lan daygên. Kabay sinabi na, “Kay mapagtalingkayu kaw! Alwa ta labay yukun dakpén sa pagsabi ku ta?

19 Elêwên kuwati bay ya peray pamayad buwis.” Kabay inggawang lay pera kana.

20 Pinatang silan Jesus, “Kansabêt lupa buy lagyuy makit yu di?”

21 Nakitbay sila, “Sa Emperador.”

Kabay sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador, buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari.”

22 Sêñ nalêngê lay pikibay Jesus, nakaupapas sila. Kabay namita sila tana.

*Ya patang tungkul sa pangabyay manguman
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)*

23 Amésén, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amên patangên ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamatî.

24 Amésén, sinabi la kan Jesus. “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ‘Nu ya gisay liyaki nati yan ayin anak sa asawa na, ya’ bayaw nay liyaki, sépat nan pag-asaway bal-uy babayi amên makaanak sila para sa patêl nay nati.’*

25 Amésén, dilag pituy mipapatêl la lawyaki baydi kanyan. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak. Kabay ya ikalway panganay pinag-asawa nay nabal-u, nuwa nati ya êt ayin anak.

26 Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ikapituy patêl la.

27 Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u.

28 Amésén, sa allun pangabyay manguman nangamamatî, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?”

29 Nakitbay si Jesus, “Taganan mali kaw, tagawan a yu mapukatan na Kasulatan Bapan Namalyari buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari.

* **22:24 22:24** Deuteronomio 25:5.

³⁰ Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa.

³¹ Tungkul sa pangabyay manguman, a yu nayı nabasa sa Kasulatan na simbir Bapan Namalyari kamuyu,

³² 'Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac buy Jacob'?[†] Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamatı, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay."

³³ Sén nalêngén mani tawuy pangaral na, nakaupapas sila.

Ya maulagay utus

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Sén nabalitan mani Pariseoy asê nakatarit ta mani Saduseo kan Jesus, nititipun sila buy nagdani kana.

³⁵ Gisa kallay manurun Kautusan ya namatang kan Jesus amén subukun ya,

³⁶ "Manuru, sabêt ta pinakamaulagay utus sa Kautusan?"

³⁷ Nakitbay si Jesus kana, " 'Kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun békê, buun kaladwa buy buun isip.'[‡]

³⁸ Abiin ya pinakamaulagay utus sa kaganawan.

³⁹ Buy para êt bayduy ikalwa, 'Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.'[§]

⁴⁰ Ya kaganawan kautusan na impasulat kan Moises buy kaganawan insulat mani propeta, idi sa luway utus."

Ya patang tungkul sa Cristu

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Kaban nititipun na mani Pariseo, namatang si Jesus kalla,

⁴² "Sabêt ta tanda yu tungkul sa Cristu ya impangakun Bapan Namalyari? Kansabêt layi ya pinangubatan na?"

Nakitbay sila, "Layi yan Arin David."

⁴³ Amêsén, sinabin Jesus kalla, "Nu layi yan Arin David, uysiyán binêg yabay David 'Panginuun' ta? Sabitun idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, sinabi na,

⁴⁴ 'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,

"Miknu ka sa wan'an"^{*} ku

angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu." '[†]

⁴⁵ Nu binêg yan Arin David Panginuun, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?"

⁴⁶ Ayin nakapakitbay gisa man sa pamatang Jesus. Ubat ta baydu, ayin nan nakadêgdêg mamatang kana.

23

Pangillag sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo

(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43; 11:46; 20:45-46)

¹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tawu buy sa mani tagasunul na,

² "Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo sabay silay pangkilalanen̄ mamiaral Kautusan na impasulat kan Moises.

[†] 22:32 22:32 Exodo 3:6.   [‡] 22:37 22:37 Deuteronomio 6:5.   [§] 22:39 22:39 Levitico 19:18.

* 22:44 22:44 Ya tawuy idi sa wan'an gisay ari, dilag yan matag-ay ya tungkul.   [†] 22:44 22:44 Mani Kanta 110:1.

3 Kabay papakalêng-ên buy sunulun yuy kaganawan pan-iaral la kamuyu. Nuwa agana yu tubsun na pandaygén la, gawan a la pandaygén na pan-iaral la.

4 Pan-ipatupad la kamuyuy mani utus ya indagdag lay masakit tuparén ya paran pan-ipabakay la kamuyuy mangabayat ta kalga, pakan a fakaw taganan sawpan sa pantan ati.

5 Ya kaganawan pandaygén la, kay amén dayéwén silan mani tawu. Kabay ya pan-iptés la sa waéng la buy ya pan-ikéskés sa takyay la ya dilag Sabin Bapan Namalyari, pan-ilapad la pun buy ipapakakarang la êt ta gumaygumay sa palpal yaming la. **6** Nu dilag kalutu, labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu. Buy para êt baydu sa balin pagtipunan mani Judio.

7 Labaylabay lan galangén silan mani tawuy malibasan la buy bégén 'Manuru.'

8 "Nuwa sikaw, agana kaw pabêg 'Manuru', tagawan mipapatél kaw kaganawan buy kay sikuy Manuru yu.

9 Buy agana yu bégén 'Bapa' ya sisabêt man baydi sa babun luta, tagawan kay gigisay Bapa yu, ya sabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit.

10 Agana kaw êt pabêg 'Amung,' gawan kay gigisay Amung yu, ayin kaatag nun a si Cristu.

11 Ya pinakadakila kamuyu, sépat yan magin lingkud yu.

12 Ya mapagmatag-ay sabay ya iyépan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayépa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari."

*Tinubag Jesus ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo
(Marcos 12:40; Lucas 11:39-42; 11:44; 11:52; 20:47)*

13 "Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Sikaw wa sangkan kabay asé mibilang nga mani tawu sa pag-arian Bapan Namalyari. Gawan sikaw man, asé mibilang buy pambénbénan yu pun êt ta mani tawuy kalabay miawyun sa pag-arian na."

14 [“Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Buy pampurayitin yuy mani nabalu amén makwa yuy mani pibandiyen la, buy pagtatalimpanan yuy abiin sa kapamilatan makarang nga panalangin yu sa arapan mani tawu. Kabay mas nabyat lanuy parusan Bapan Namalyari kamuyu!”]

15 "Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Maglipay kaw sa dagat buy mamaku kaw sa mani marayuy lugal amén ta mapasunul la gisay tawu sa paniwala yu. Nuwa nu napasunul yinay ati, pandaygén yuyan nadawak pun kamuyu buy luyang yapun milaku sa impernu!"

16 "Kapapalunas kaw! Para kaw bulag ga mangakay sa kaatag buy pan-iaral yuy, 'Nu sisabêt man na manumpa sa kapamilatan Templu, a nayna kaylangan tuparén. Nuwa nu manumpa ya sa kapamilatan gintuy idi sa Templu, kaylangan nan tuparén.'

17 Sikaw wa mani bulag ga ayin tanda! Sabêt ta mas maulaga, gintu nayı o ya Templuy magpabalán sa gintu?

18 Pan-iaral yu pun êt ta nu manumpa kaw sa kapamilatan pamian-dugan, a yina kaylangan tuparén na ati, nuwa nu manumpa kaw sa andug ga idi sa pамиandugan, kaylangan yun tuparén na ati.

¹⁹ Sikaw wa mani bulag, sabêt ta mas maulaga, ya andug o ya pamiandugan na magpabanal sa andug?

²⁰ Kabay nu manumpa kaw sa kapamilatan pamiandugan kan Bapan Namalyari, nanumpa kaw êt sa kaganawan andug ga idi sa pamiandugan.

²¹ Nu manumpa kaw sa kapamilatan Templu, nanumpa kaw êt kan Bapan Namalyari ya manugêl baydu.

²² Buy nu manumpa kaw sa kapamilatan langit, nanumpa kaw êt sa turonun Bapan Namalyari buy kan Bapan Namalyari ya nakaiknu baydu."

²³ "Kapapalunas kaw wa manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Ta agyan pan-idin yu kan Bapan Namalyari ya ikapun mani pamalasa yu, pampaulayan yinaman na mani maulagay utus tungkul sa makatuyungan, mapallunus buy mapagtawalan. Mangêd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay utus.

²⁴ Mani bulag ga mangakay! Paran pansalakên yuy ilêk sa pan-inêmén yu, pakan pan-ibuun yuy kamelyu!"

²⁵ "Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Pallinisin yuy mani lawasan tasa buy pinggan yu, nuwa napnun mani bagay ya pinurayit yu sa mani tawu gawan sa kasakiman yu.

²⁶ Sikaw wa Pariseoy bulag! Linisin yu pun na lalên tasa buy pinggan yu amén magin malinis êt ta lawasan ati."

²⁷ "Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Nanuwad kaw mani pamilbêngan ya pininturan naputi ya mangangêd sa lawasan, pakan ya lalên ati, pawan but-un nangamamatì buy kaganawan kadinatan.

²⁸ Para kaw êt baysén! Sa êlêw tawu matinêk kaw, pakan lalên bêkê yuy pawan pagtatalingkayu buy kadawakan."

Sinabin Jesus ya tungkul sa pamarusa sa mani manurun Kautusan buy Pariseo

(Lucas 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ "Kapapalunas kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Magpadyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propeta sabitun nuna buy pampakangêdên yuy mani pinilbêngan mani tawuy matinêk. Buy pansabin yuy, 'Nu nabyay kay dayi sa panawun mani ninunu yan, a yan patin na mani propeta kaparisun dinyag mani ninunu yan.'

³¹ Sa parabaysén na pagsabi yu, pagpapêtgan yuy mani layi kaw namatin mani propeta!

³² Dali kawna bay, yarin yinay inumpisan mani ninunu yu!"

³³ "Sikaw wa paran mani layin lupung! A yina matakasan na parusan impernu!

³⁴ Kabay mallêngê kaw! Mamiutus saku kamuyun mani propeta, mani mangabiyasay tawu buy mani manurun Kautusan. Patin yuy dakun umnu kalla. Ya kaatag, ipaku yu sa kurus. Ya kaatag êt, latikun yu sa lalên balin pagtipunan. Buy ya kaatag, pisakitin yu sila agyan antuy lakwên la.

³⁵ Kabay maparusan kaw gawan sa pamati yu. Buy alwan kay abiin na panagutan yu, nun a sikaw êt ta managut sa pangamatin kaganawan tawuy matinêk paubat kan Abel angga kan Zacarias ya anak Barakias. Ta ya mani ninunu yu sabay silay namati kan Zacarias ya pinati la sa pibunakan pamiandugan buy Templu.

³⁶ Pansabin ku kamuyu ya kaganawan kasalanan na abiin, panagutan mani tawu amêsen."

*Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem
(Lucas 13:34-35)*

³⁷ "Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani pan-iutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayen kaparisun panyumyum gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay.

³⁸ Kabay agyan lasakên lay tutugêlan* yu, pakabaala kawna.

³⁹ Pansabin ku kamuyuy paubat amêsen, a yu kina makitan angga sa lumatêng nga panawun na sabin yuy, 'Paggpalêna mallumatêng sa lagyun Panginuun.'[†]

24

*Sinabin Jesus ya tungkul sa pangalasak Templa
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)*

¹ Nag-awas si Jesus ubat sa kasawangan Templa buy sên mamitay na, nagdani kanay mani tagasunul na buy inturu la kanay impaidêng nga nakapalitêng sa Templa.

² Sinabin Jesus kalla, "Awu. Pan-êlêwên yuy abiin. Nuwa pansabin ku kamuyuy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu."

*Ya kasakitan buy pandustak ka lumatêng
(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)*

³ Kaban nakaiknu si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu, nagdani kanay mani tagasunul na. Buy pinatang layan kay kakapad na. Sinabi la, "Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' sa pag-udung mu buy sa katganan babun luta."

⁴ Nakitbay si Jesus kalla, "Mangillag kaw amên a kaw mailitêp agyan sisabêt man.

⁵ Tagawan malakêy lumatêng nga manggamit lagyu ku buy sabin lay, 'Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.' Kabay malakêy mailitêp la.

⁶ Makalêngê kaw migejeray marani kamuyu buy makabalita kaw êt migejeray marayu. Nuwa agana kaw malimu, ta sépat malyari ya abiin. Nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta.

⁷ Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Buy lumatêng êt ta sadyay layang buy layun sa magnikakanayun na lugal.

⁸ Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisa pun sadyay kasakitan ya maiparisu sa kasakitan babayi ya manganak."

⁹ "Sa panawun abitu, gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Dakpên kaw amên pasakitan buy patin."

¹⁰ Malakêy magpabukut sa panampalataya la kangku. Misusulapu sila buy misusupakat ta balang gisa.

¹¹ Malakêy magtatalingkayun propetay lumtaw buy ilitêp lay malakêy tawu.

* ^{23:38} ^{23:38} Luway malyarin labay sabin tutugêlan baydi, Templa o kaya balayan Jerusalem.

† ^{23:39} ^{23:39} Mani Kanta 118:26.

12 Gawan kapamiwagaw-wagaw kadawakan baydi sa babun luta, kabay lumêpêt ta pamiidun malakêy manampalataya.

13 Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.

14 Maipatanda sa kaganawan bansa baydi sa babun luta ya Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari bilang pagpapêtêg kalla bayu pun lumatêng nga katganan.”

Ya kadawakan buy pandustak ka lumatêng

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

15 “Sikaw wa mamasa, pakaintindin yuy ati! Nu makitan yun idi ya sa Templun Bapan Namalyari ya pansabin Propeta Daniel tungkul sa saday kadawakan na maniray lumatêng,

16 ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas makun kabubung-uyan.

17 Ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amên mangwan dakun sabêt sa lalén bali na.

18 Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amên mangwan yaming na.

19 Mamakapalunas ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas.

20 Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa pantumakas yu, alwan panawun nalêpêt o Allun Pagpaynawa.

21 Tagawan sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun saday kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag ga babun luta angga amêsên. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman.

22 Ta nu asê inépêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligtas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, êpêkên nay panawun abitu.”

23 “Nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydi ya Cristu!', o ‘Idi ya baydu!', agana kaw makipapaniwalla.

24 Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda' buy mamakaupapas amên ilitêp pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari.

25 Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari.”

26 “Kabay nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydu sa kakyangan na Cristu!', agana kaw maku baydu. Buy nu dilag magsabin, ‘Idi yina sa lalén bali!', agana kaw makipapaniwalla.

27 Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa babun luta ya makitan kaganawan tawu. Ta para kun sawang kimat ta mangulimad sa langit ya ubat sa puputakan mamut angga sa tatanglêwan.”

28 “Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak. Kabay matandan kaganawan.”

Ya pallumatêng ubat sa langit ta in-Anak Tawu

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

29 “Pamakayarin abituy allun saday kasakitan, dumiglêm ma mamut buy asina sumawang nga buwan. Mangananabuy mani bêtêwên buy maibus maéyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

30 Pamakayari, makitan sa langit ta tandan pallumatêng ku. Buy gawan sa tandan ati, mipanangis ya kaganawan tawu sa babun luta. Ta sikuy

ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakun lumatêng nga idi sa ulap buy dilag kapangyarian buy mamakapsilêw wa sawang.

³¹ Sa masnêg ga sênêg patutut, iagnan kun iutus ya mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amên tipunun lay mani tawuy pinili ku."

*Ya paalimbawa tungkul sa puun kayun igus
(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)*

³² Sinabi pun êt Jesus, "Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangan ati, tanda yinay marani yay kaynitan.

³³ Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay kaganawan pansabin ku kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakina sa pasbul bali.

³⁴ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsén, matupad day kaganawan sinabi ku.

³⁵ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.

*Ayin tawuy magtanda nu makanu mag-udung si Jesus
(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30; 17:34-36)*

³⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit buy agyan sikuy Anak Bapan Namalyari. Kay si Bapay magtanda.

³⁷ Buy nu parasaantun nagbabang-uwan na mani tawu sabitun panawun Noe, para êt baydun magbabang-uwan na mani tawu sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³⁸ Sabitun panawun Noe, bayu lumatêng nga lanab, magbabang-uwan na mani tawun mangan, maglasing buy mipag-asawa angga sa sinumun sa barku si Noe.

³⁹ Ayin silan katatanda sa malyari kalla angga sa inlumatêng nga lanab buy nangaaanul silan kaganawan. Parabaysén na malyari sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya kay magbabang-uwan sila.

⁴⁰ Sa allun pag-udung ku, dilag luway liyaki ya mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

⁴¹ Buy dilag luway babayi ya mag-ubra sa panggilingan. Ya gisa, gêtan sa langit, nuwa ya gisa, lakwanan."

⁴² "Kabay pawa kaw maglêan, tagawan a yu tanda nu sabêt ta allun pallumatêng Panginuun yu.

⁴³ Pakaisipin yuy ati. Nu tandan magbali nu sabêt ta uras sa yabi lumatêng nga manakaw, papakabantayan nay bali na buy a na pasawên masunan na bali na.

⁴⁴ Kabay sikaw man, sêpat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa uras ya magbabang-uwan kaw."

*Ya mapagtawalan buy asê mapagtawalan na ipus
(Lucas 12:41-48)*

⁴⁵ Sinabi pun êt Jesus, "Ya mapagtawalan buy katanday ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ipus buy siyay mam-in kanêñ kalla sa ustuy uras.

⁴⁶ Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa panipadyag amung na.

⁴⁷ Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyan na.

⁴⁸ Nuwa ya ipus ya abiin, nu asê mangêd da nakêm na buy indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na.

⁴⁹ Kabay ya daygên na, patukpatukun nay kaatag ipus, makiêm buy makiawyun yan maglasing.

⁵⁰ Nuwa sa alluy magbabang-uwan ya, lumatêng nga amung na.

⁵¹ Kabay parusan yan amung na un mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani mapagtalingkayu. Manangis ya baydun mingêngêt ta bêbêy na.”

25

Ya paalimbawa tungkul sa mapuy dalaga

¹ Sinabi pun êt Jesus, “Ya pamibilang kantamu sa pag-arian Bapan Namalyari, maiparisu sa nalyari sa mapuy dalagay dilag gëgtan na suluy nagsalwang amén tégmén na liyaki ya manangén.

² Ya lima kalla, ayin tanda buy ya lima, katanda.

³ Ya mani ayin tanda, kay nipantan sulu, nuwa a sila nantan pagkapangan dag lay gas.

⁴ Pakan ya mani katanda, nipantan pagkapanagdag lay gas sa mani sulu la.

⁵ Nuwa naépêng inlumatêng nga liyaki ya manangén. Kabay nabêlêwan mani dalaga sa pangêtêng la.”

⁶ “Sén bunak kan yabi, dilag masnêg ga nagbêg, ‘Abiti yay liyaki ya manangén! Mag-awas kawna amén tégmén yuya!’

⁷ Tambêng nimatay mapuy dalaga buy impakapala lay sulu la.

⁸ Sinabin limay ayin tanda sa mani limay katanda, ‘Biyan yukay yatin agyan pérâd da gas, ta marani yan mapalêng nga sulu yan.’ ”

⁹ “Nakitbay ya mani katanda, ‘A yabay minukad da gas kantamun kaganawan. Mangêd da maku kawna sa magtinda buy manaliw kaw para kamyuu.’ ”

¹⁰ Kabay namitay limay dalagay ayin tanda amén manaliw gas la. Nuwa kaban manaliw sila, inlumatêng ngay liyaki ya manangén. Ya limay nakalan, kaawyun nan sinumun sa kalutu. Pamakasun la, insaray nay pasbul.”

¹¹ “Pamakayari, inlumatêng nga limay ayin tanday dalaga buy nagbêg, ‘Kakay, kakay, pasunun mukay ya kayék!’ ”

¹² “Nuwa nakitbay ya liyaki ya manangén, ‘Sisabêt kaw? A kataw kakkilala.’ ”

¹³ Buy sinabin Jesus, “Pawa kaw maglêan, gawan a yu tanda nu sabêt ta allu o uras pag-udung ku.”

Ya paalimbawa sa tatluy ipus

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy mabandi ya bayu ya namita papakun sa marayuy lugal, binêg nay mani ipus na buy intiwala na kallay pibandiyan na.

¹⁵ Binyanan nay balang gisa kalla ayun sa agyu lan pagligosyu. Binyanan nay gisay limay libuy gintu. Ya gisay naman, luway libuy gintu. Ya gisa êt, binyanan nan gisay libuy gintu. Pamakayari, namitay nay mabandi.

16 Ya ipus ya binyanan limay libuy gintu, tambêng yan nagligosyu buy nakatubu yan limay libuy gintu.

17 Para êt bayduy dinyag ipus ya binyanan luway libuy gintu. Nakatubu ya êt luway libuy gintu.

18 Nuwa ya ipus ya binyanan gisay libuy gintu, kay ingkali nay naman sa luta.”

19 “Pamakayarin makarang nga panawun, nag-udung nga amung la buy impabêg na sila amên patangén tungkul sa pibandianya intiwala na kalla.

20 Nagdani ya ipus ya pinitiwalan nan limay libuy peray gintu. Sinabi na, ‘Amung kuway, ya limay libuy peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan limay libuy peray gintu! ’

21 “Nakitbay ya amung na, ‘Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpêrad da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku! ’ ”

22 “Pamakayari, nagdani ya ipus ya binyanan nan luway libuy gintu. Sinabi na, ‘Amung kuway, ya luway libuy gintuy intiwala mu kangku, nakatubun luway libuy gintu! ’ ”

23 “Nakitbay ya amung na, ‘Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpêrad da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku! ’ ”

24 “Nagdani êt ta ipus ya binyanan nan gisay libuy gintu. Sinabi na sa amung na, ‘Tanda kuy maigpit ka buy ayin lunus. Pampupulun muy a mu intanêm buy pangkêwén muy pinagkasakitan kaatag.

25 Kabay nalimu waku kamu buy ingkali ku tanay pibandian mu sa luta. Ati ya gisay libuy gintuy intiwala mu kangku.’ ”

26 “Nakitbay ya amung na, ‘Nadawak buy matamad da ipus! Tanda mu awêd da pampupulun kuy a ku intanêm buy pangkêwén kuy a ku pinagpagalan.

27 Uysian a mu yata imbangkuy peray gintu ku amên sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na?’ ”

28 “Kabay sinabi na sa kaatag pun na mani ipus, ‘Kêwén yu kanay gisay libuy gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapuy libuy gintu.

29 Tagawan ya tawuy dilag gana, biyan yapun êt, buy mabiyan yapun êt mas malakê. Nuwa ya tawuy pêrad tay idi kana, itas pun êt kana.

30 Isamwag yu sa kadlêman sa lawasan ya abiin na ayin pukat ta ipus. Manangis ya baydun mingêngêt ya bêbêy.’ ”

Ya tawlin pangukum

31 Sinabi pun êt Jesus, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakun dilag kapangyarian kaawayun na kaganawan ang-el buy miknu waku sa dakilay turonu ku.

32 Tipunun ku sa arapan kuy kaganawan tawu sa babun luta. Daygén ku silan luway pustu, kaparisun pandaygén magpastul tupa buy kambing.

33 Ya mani tawuy paran tupa, idin ku sila sa wanana ku. Nuwa ya mani tawuy paran kambing, idin ku sila sa udi ku.”

34 “Pamakayari, sikuy bilang Ari, sabin ku sa mani tawuy idi sa wanana ku, ‘Kaksaw kaw ya mani pagpalên Bapa ku. Sikaw wa magmana sa kaarian na in-il-an para kamuyu ubat pun sa dinyag ga babun luta.

35 Tagawan sén nalayangan ku, pinakan yuku. Buy sén napêl-ang ngaku, pinaynêm yuku. Sén dayuwana naku kamuyu, tinanggap yuku sa bali yu.

³⁶ Buy sên ayin nakun maiyaming, pinayamingan yuku. Sên nagsakit taku, sinaysay yuku. Sên idi yaku sa sukulan, dinungawan yuku.’ ”

³⁷ “Makitbay ya mani matinêk, ‘Panginuun, nakanu yan kan nakitan na inlayang buy pinakan, o napêl-angan buy pinaynêm yan?’

³⁸ Nakanu yan kan nakitan na dayuwan buy tinanggap yan sa bali o ayin maiyaming buy pinayamingan yan?

³⁹ Nakanu yan kan nakitan na nagsakit o idi sa sukulan buy dinungawan yan’ ”

⁴⁰ “Buy makitbay yaku bilang Ari, ‘Pansabin ku kamuyuy sên dinyag yuy ati sa mani pinakanayêpay patêl ku, bilang dinyag yina kangkuy abiin.’ ”

⁴¹ “Pamakayari, sabin ku êt sa mani tawuy idi sa udi ku, ‘Sikaw wa mani insumpan Bapan Namalyari, magpakarayu kaw kangku! Minggat kaw sa apuy ya asê mangapalêng nga impakal-an para kan Satanas buy sa mani kampun na.

⁴² Gawan sên nalayangan ku, a yu kuta pinakan. Buy sên napêl-ang ngaku, a yu kuta pinaynêm.

⁴³ Sên nagin dayuwan naku kamuyu, a yu kuta tinanggap sa bali yu. Sên ayin nakun maiyaming, a yu kuta pinayamingan. Sên nagsakit taku buy idi sa sukulan, a yu kuta dinungawan.’ ”

⁴⁴ “Patangén laku, ‘Panginuun, nakanu yan kan nakitan ya inlayang, napêl-angan, dayuwan, ayin maiyaming, nagsakit o idi sa sukulan buy a yan ka nasawpan?’

⁴⁵ Buy makitbay yaku kalla, ‘Pansabin ku kamuyuy sên a yu sinawpan na pinakanayêpay patêl ku, bilang a yukina sinawpan.’ ”

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mani tawun ati, maipalaku ku sila sa ayin katganan na parusa, nuwa ya mani tawuy matinêk, biyan ku silan biyay ya ayin katganan.”

26

Ya palanun pamati kan Jesus

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Pamakayarin in-aryl Jesus ya kaganawan abiin, sinabi na sa mani tagasunul na,

² “Tanda yuy luwa tanay allu bayu Pestan Kaligtasan. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy igawang sa mani tawu amên ipaku sa kurus.”

³ Sa uras abitu, ya mani mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan, nititipun sila sa palasyun Caifas ya pinakapuun pari.

⁴ Pisasabyan la nu parasaantu lan ipadakêp buy ipapati si Jesus un ayin makatanda.

⁵ Sinabi la, “Gana tamu pun daygên sa allun pesta, ta dat maguluy mani tawu.”

Binulugan pabangi si Jesus

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Idi sa Bethania si Jesus sa balin Simon na natasan ketung.

⁷ Kaban nakaiknu si Jesus sa panganan, nagdani kanay gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya idi sa gisay pámyanan na diyag sa batun alabastru.* Buy pakanawa nan imbulug ga pabangi sa ulun Jesus.

* **26:7 26:7** Ya alabastru, gisay klasin batu ya dilag baték naputi buy baték ukuy.

8 Nuwa sên nakit mani tagasunul Jesus ya dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, "Uysiyang insayang na yay pabangi ta?"

9 Pakan maisaliw naya dayi sa makamal la alaga ta, buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu."

10 Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay sinabi na kalla, "Uysiyang pakyalaman yu yay pandaygén babayi ta? Mangêd da dinyag na kangku."

11 Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu, nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun.

12 Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku amén il-an na sa pamilbêng kangku.

13 Pansabin ku kamuyuy agyan saantu iaral baydi sa babun lutay Mangêd da Balita, miwagaw êt ta mangêd da dinyag na kangku bilang pangganaka kana."

*Nakisupakat si Judas Iscariote sa mani mamunun pari
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

14 Si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari.

15 Sinabi na kalla, "Sabêt ta ibayad yu kangku, nu sawpan kataw mandakép kan Jesus?"

Nakitbay sila, "Biyan yan kan tatlumpuy pilak."

Kabay binyanan la si Judas un tatlumpuy pilak.

16 Paubat baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakép kan Jesus.

*Sinabin Jesus ya pamisupakat kana
(Marcos 14:21-22; Lucas 22:7-14; 22:21-23; Juan 13:21-30)*

17 Sên inlumatêng nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag, nagdani ya mani tagasunul Jesus buy namatang kana. Sinabi la, "Antuy labay mun pamil-anan yan apunan para sa Pestan Kaligtasan?"

18 Nakitbay si Jesus, "Lakwén yu sa balayan Jerusalem ya tawuy sinabi ku kamuyu buy sabin yu kanay, 'Pan-ipasabin Manuru kamuy inlumatêng ngay uras na. Kabay baydi sa bali muý labay nan pangapunan nan Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.' "

19 Sinunul lay utus Jesus buy in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

20 Sên yabi yana, niknuy na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na.

21 Kaban mangan sila, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa kamuyuy mamilupakat kangku."

22 Sên naléngê lay sinabin Jesus, nalungkut sila buy tisatisa silan namatang kana, "Panginuun, siku nayı?"

23 Nakitbay ya, "Ya mapagkaagnan kun mamilupakat tinapay sa kulu, sabay ya mamilupakat kangku."

24 Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalonus ya tawuy mamilupakat kangku! Mangêd pun na a yina in-anak."

25 Namatang êt si Judas ya sabay ya mamilupakat kana, "Manuru, siku nayı?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

*Ya tawlin apunan Jesus
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)*

26 Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, "Ati ya lawini ku. Kêwén yu buy kanén."

27 Pamakayari, kingwa nay pan-inêmén buy impasalamat na kan Bapan Namalyari buy inggawang na kalla. Sinabi na kalla, "Kêwén yuy ati buy inêmén yun kaganawan.

28 Tagawan ati ya daya kuy mibulug para sa pamatawad kasalanan malakéy tawu. Ati ya mamipapêtêg sa bayuy kasunduwan Bapan Namalyari sa mani tawu.

29 Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabén ubas anggan a kataw manguman mapagkaawyun minêm sa kaarian Bapa ku."

30 Nagkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uy mani Ulibu.

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

31 Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Sa yabin ati, lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya idi sa Kasulatan, 'Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.'[†]

32 Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea."

33 Sinabin Pedro kan Jesus, "Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan."

34 Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk amêsen yabi, katitlu mukun ipuglaw."

35 Sinabin Pedro, "Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw." Para êt bayduy sinabin kaganawan tagasunul na.

Nanalangin si Jesus sa Getsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

36 Naku si Jesus sa lugal la pambègén Getsemani kaawyun nay mani tagasunul na. Pamakalatêng la baydu, sinabi na kalla, "Miknu kaw pun baydi, ta maku waku pun baydun manalangin."

37 Nuwa piliklakun Jesus si Pedro buy ya luway anak Zebedeo. Baydu winan nag-umpisan nalêlê buy nabêgbêg ga béké.

38 Kabay sinabi na kalla, "Paran mati yakina gawan sa sadyay lêlén békê ku. Minggat kaw baydi buy awyunan yukun magpuyat."

39 Nagpakarayu yan pérâd, nagpalukub yan nanalangin, "Bapa ku, nu malyari dayi, itás muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu."

40 Inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy nalatêng na silan mamabélêw. Sinabi na kan Pedro, "A mu nayı mabatan magpuyat kaawyun ku, agyan kay gisay uras?

41 Magpuyat kaw buy manalangin amén a kaw masambut tuksu. Ta ya ispiritu, nakal-an yan manunul, nuwa maynay lawini."

42 Nanguman nagpakarayu si Jesus buy nanalangin, "Bapa ku, nu kaylangan kun danasén na kasakitan na ati, madyag ga kalabayan mu."

43 Pamakayari, inudung nan manguman na mani tagasunul na buy nalatêng na silayna êt mamabélêw gawan kabélêwbélêw sila.

[†] 26:31 26:31 Zacarias 13:7.

44 Nanguman na êt nagpaketay si Jesus buy sa ikatlun panalangin na, para êt bayduy panalangin na.

45 Inudung nayna êt ta mani tagasunul na buy sinabi, "Uysiyen nabêlêw kaw yapun buy magpaynawa ta? Elêwên yu! Inlumatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, insupakat takina sa mani makasaralan.

46 Mimata kaw! Kaksaw wana! Ta abiti yay tawuy namisupakat kangku."

Ya pandakêp kan Jesus

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

47 Kaban magsabi pun si Jesus, inlumatêng si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul na. Dilag yan malakêy kaawayun na nipagkêya buy nipagpamatuk. In-utus silan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan.

48 Paradi ya patanda' ya sinabin Judas sa mani mandakêp kan Jesus, "Ya dêpêñ kuy pingi, sabay ya pantêkapén yu. Dakpén yuya."

49 Tambêng nagdani si Judas kan Jesus buy sinabi na, "Mangêd da yabi kamuy Manuru." Pamakayari, dinêp nay pingin Jesus.

50 Sinabin Jesus kana, "Kaluguran, daygén minay palanu mu." Nagdani ya mani kaawayun na buy dinakêp la si Jesus.

51 Nanganus kényay gisa sa mani tagasunul Jesus buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari.

52 Sinabin Jesus kana, "Isakêb muy kêya mu sa kaluban! Gawan ya manggamit kêya, mati ya êt sa kêya.

53 A mu nayı tanday nu manyawad dakun sawup sa Bapa kun Namalyari, tambêng nan iutus ya mapu buy luway batalyun mani ang-el na?

54 Nuwa nu daygén kuy abitu, asé matupad da idi sa Kasulatan ya magsabin sépat malyari ya ati."

55 Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tawu, "Tulisan naku nayı? Uysiyen mantan kaw yapun mani kêya buy pamatuk amén dakpén naku ta? Allu-allu wakun mangaral sa kasawangan Templu. Uysiyen a yuku yata dinakêp baydu ta?

56 Nuwa nalyari ya kaganawan abiin amén matupad da impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta." Amésén, tambêng nipamwayuy mani tagasunul na.

Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan

(Marcos 14:53-63; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

57 Pamakayari, gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari ya si Caifas. Nititipun bayduy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan.

58 Nanunul êt si Pedro kalla, nuwa kay idi ya sa marayun pérâd. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu sa mani magbantay amén matandan na nu sabêt ta malyari kan Jesus.

59 Amésén, ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan, mangkap silan mani tawuy magsabin alwan pêtêg laban kan Jesus amén maatulan layan kamatyan.

60 Nuwa ayin silan nakitan na maisangkan laban kana, agyan malakêy tawuy nagsabin alwan pêtêg laban kana. Sa kapupusan, dilag luway lawyaki ya nagdani

⁶¹ buy nagsabi, "Sinabin tawun ati ya agyu nan lasakén na Templun Bapan Namalyari buy sa lalén tatluy allu, maipaydêng nan manguman na Templu."

⁶² Nidêng nga pinakapuun pari buy pinatang na si Jesus, "Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?"

⁶³ Nuwa asé nakitbay si Jesus.

Kabay inuman yan pinatang pinakapuun pari, "Sa lagyun Bapan Namalyari ya nabiyay, sabin mu amésén kanyan nu sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari."

⁶⁴ Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi. Pansabin ku kamuyun kaganawan na paubat amésén, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan Yu kuy nakaiknu sa wanana Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan Yu kuy idi sa ulap pa mallumatêng."

⁶⁵ Sén nalêngén pinakapuun pari ya abitu, nanubag ya. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, "Pallamusun na si Bapan Namalyari! A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêténg ta nalêngé taminay pallamus na kan Bapan Namalyari!"

⁶⁶ Sabêt amésén na iatul Yu kana?"

Nakitbay sila, "Sépat yan patin."

⁶⁷ Tinupayan lay lupa na buy dinugêdugê laya. Tinakpan kaatag ga matan Jesus buy dinalpi lay pingi na.

⁶⁸ Buy sinabi la kanay, "Nu sika si Cristu, ulén mu nu sisabêt ta nandugê kamu!"

Impuglaw Pedro si Jesus

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁹ Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari, dinanyan yan gitay babayi ya ipus buy sinabin babayi kana, "Sika êt ta pagkaawyun Jesus ya taga Galilea."

⁷⁰ Nuwa impuglaw Pedroy abiin sa arap malakéy tawu. Sinabi na, "A ku tanday pansabin mu."

⁷¹ Naku si Pedro sa agid pasbul buy nakan yan kaatag babayi ya ipus. Buy sinabin babayi sa mani tawu baydu, "Ya tawun abiin, sabay siyay pagkaawyun Jesus ya taga Nazaret."

⁷² Nuwa inuman impuglaw Pedro si Jesus, "A ku kakilalay tawun abiin!"

⁷³ Asé naêpêng, nagdani kan Pedroy kaatag pun na idi baydu buy sinabi la, "Pilmin gisa ka sa mani kaawyun Jesus, gawan malêngé yan sa pagsabi mu."

⁷⁴ Nakitbay si Pedro, "Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amésén." Sa uras êt abitu, nangkati ya manuk.

⁷⁵ Kabay naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw." Kabay nagsalwang si Pedro buy saday tangis na.

27

Inlaku si Jesus kan Gobernador Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Pamakamaranun, nipupulung nga kaganawan mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan nu sabêt ta daygén la amén maipapati la si Jesus.

² Impagapus la si Jesus buy in-arap kan Gobernador Pilato.

*Ya pangamatin Judas Iscariote
(Mani Dyag 1:18-19)*

³ Sén natandan Judas ya inatulan nan kamatyan si Jesus, nagsisi ya sa dinyag nay pamisupakat. Kabay in-udung na sa mani mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan na tatlumpuy pirasun pilak.

⁴ Sinabi na kalla, "Nangasalanan naku, ta insupakat ku kamuyuy tawuy ayin kasalanan."

Nuwa nakitbay sila, "Ayin kay pakyalam kamu. Idi ya kamuy abiin."

⁵ Insamwag Judas ya pilak baydu sa Templa. Pamakayari, namita ya buy nagpakamati.

⁶ Pinulut mani mamunun pari ya pilak buy sinabi, "Labag sa Kautusan na idin tamuy pilak sa pamyanan bandin Templa, gawan imbayad da abiin amén maipapati ya gisay tawu."

⁷ Kabay nikakasundu silan gamitin na pilak amén saliwin na lutay panggitnan manyag banga amén daygén pamilbêngan mani dayuhan.

⁸ Kabay angga amésen, pambêgén na abitun 'Lutan Daya.'

⁹ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin propeta Jeremias sabitun sinabi nay, "Kingwa lay tatlumpuy pirasun pilak, ta ati ya napikasunduwan mani Israelitay alagan biyay na."

¹⁰ Buy pinanaliw lan lutay panggitnan manyag banga, tagawan abiin na in-utus kangun Panginuu."

*Inlitis Gobernador Pilato si Jesus
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)*

¹¹ Sén in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato, pinatang naya, "Sika nayı ya Arin mani Judío?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

¹² Nuwa sén sinangkanan yan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan, asé nakitbay si Jesus.

¹³ Kabay pinatang yan nanguman Gobernador Pilato, "Malakéy panisangkan la laban kamu. A mu nayı maléngéy pansabin la?"

¹⁴ Nuwa asé êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas ya Gobernador.

*Inatulan kamatyan si Jesus
(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)*

¹⁵ Balang Pestan Kaligtasan, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa labay mani tawu.

¹⁶ Sa panawun abitu, dilag gisay nakasukul la maglagyun Barabbas ya pikatandan sa panyag kadawakan.

¹⁷ Sén nititipun na mani tawu, pinatang silan Gobernador Pilato, "Sisabêt ta labay yun ibus ku? Si Barabbas o si Jesus ya pambêgén Cristu?"

¹⁸ Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani Judío si Jesus kana gawan kay kinaséman laya.

¹⁹ Kaban nakaiknu si Gobernador Pilato sa pallitisan, impasabin asawa nay paradi, "Agana mu pakyalam na tawun abiin na ayin kasalanan, tagawan naalipusan na lalén nakém ku sa taynêp ku tungkul kana."

²⁰ Nuwa ya mani mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan, intustus lay mani tawuy yawarén kan Pilatoy ibus si Barabbas buy patin si Jesus.

---

* **27:10 27:10** Zacarias 11:12-13.

21 Kabay namatang nanguman si Gobernador Pilato sa mani tawu, "Sisabêt sa luway labay yun ibus ku?"

Masnêg lan sinabi, "Si Barabbas!"

22 Nanguman namatang si Gobernador Pilato, "Sabêt ta labay yun daygên ku sa pambêgên Cristu?"

Nakitbay ya kaganawan, "Ipaku ya sa kurus!"

23 Pinatang silan Gobernador Pilato, "Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?"

Nuwa ingkakadus sinabin mani tawuy, "Ipaku ya sa kurus!"

24 Sén nakitan Pilatoy ayin yan madyag gawan dat maguluy mani tawu, nipakwa yan lanêm buy nag-uyas yan gamêt sa arapan mani tawu buy sinabi na, "Ayin nakun kasalanan sa pangamatin tawun ati. Sikaw wa sépat managut."

25 Nakitbay ya mani tawu, "Awu, sikay buy mani anak yan na managut sa kamatyau na!"

26 Pamakayari, impabus Gobernador Pilato si Barabbas. Nuwa si Jesus, impalatiku naya buy inggawang na sa mani sundalus amén ipaku sa kurus.

*Pinasakitan mani sundalus si Jesus
(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)*

27 Gintan mani sundalus si Jesus sa palasyun Gobernador Pilato buy piniliténgan ya baydun kaganawan sundalus ya kaawyun la.

28 Intas lay yaming na buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal.

29 Nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana buy impatalan sa wanau gamêt nay têkên na nanuwad têkên ari. Nanduku sila sa arapan na buy inuyam laya, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!"

30 Tinupayan la si Jesus. Kingwa lay têkên kana buy impatukpatuk sa ulu na.

31 Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal na buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amén ipaku sa kurus.

*Impaku si Jesus sa kurus
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

32 Sén idi silayna sa lawasan balayan, natbêng lay gisay liyaki ya taga Cirene ya naglagyung Simon. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus.

33 Pallumatêng la sa lugal la pambêgên Golgota ya labay sabin "Lugal Bungu,"

34 pinaynêm lan alak si Jesus ya sinabugan aplu. Nuwa sén natawayan Jesus ya ati, a nayna ininêm.

35 Impaku la si Jesus sa kurus buy pinibabagutan lay yaming na.

36 Pamakayari, niknu sila ta binantayan la si Jesus.

37 Nikabit silan karatula sa ugtun ulun Jesus buy nakasulat bayduy panisangkan la laban kana, "Si Jesus ya Arin mani Judio."

38 Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanau buy ya gisa, idi sa udi na.

39 Ya mani tawuy manduman baydu, kapêyêngpêyêngan lan manguyam kan Jesus

40 buy pansabin lay, "Alwa nayin sinabi muy lasakên muy Templu buy ipaydêng mun manguman sa lalên tatluy allu? Dali! Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magtabuy ka sa kurus buy iligtas muy sarili mu!"

41 Para êt bayduy panguyam mani mamenun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkuluan. Sinabi la,

42 "Inligtas nay kaatag, pakan a na agyun iligtas ya sarili na. Alwa nayin siyay Arin Israel? Nu magtabuy ya sa kurus, maniwala kay kana.

43 Magtiwala ya kan Bapan Namalyari buy pansabin nay sabay siyay Anak Bapan Namalyari. Dali, élêwên tamina bay nu taganan iligtas yan Bapan Namalyari!"

44 Agyan na mani tulisan na impaku êt sa kurus, inuyam laya êt.

Ya pangamatín Jesus

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Sén ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat.

46 Sén pamaka alas tres kaawat, masnêg sinabin Jesus, "Eli, Eli, lema sabachthâni?" Ya labay sabin, "Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?"[†]

47 Sén nalêngêñ mani nakaidêng bayduy abiin, sinabi lay, "Pambêgêñ na si propeta Elias."

48 Tambêng nuwayuy gisa kalla buy niptés paran bulak sa gisay sanga. Imbasa na sa nangisuy alak buy impasêpsêp kan Jesus.

49 Nuwa sinabin kaatag, "Paulayêñ muya. Elêwên tamu nu lumatêng yabay si Elias amên iligtas ya."

50 Nanguman nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanêñ.

51 Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalêñ Templu paubat sa babu angga sa aypa. Nallayun buy nangapapakay dapas.

52 Nibuklat ta mani pamilbêngan buy nanguman nabyay ya malakêy banal la tawu.

53 Nag-awas sila sa pamilbêngan. Buy sén nanguman nabyay si Jesus, naku sila sa Jerusalem. Kabay nakitan silan malakêy tawu.

54 Ya kapitan buy mani sundalus na ya mamantay kan Jesus, sén nallayun buy sén nakit lay mani nalyari, nalimu sila. Sinabi la, "Pêtêg awêd ya Anak yan Bapan Namalyari!"

55 Sa narayun pêrad, dilag malakêy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malyari kan Jesus. Sabay silay mani babayi ya nakilaku buy naglingkud kan Jesus sabitun namita ya sa Galilea.

56 Kaawyun kalla si Maria ya taga Magdala, si Maria ya indu lan Santiago buy si Jose buy ya asawan Zebedeo.

Ya pamilbêng kan Jesus

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Sén nadêm mana, inlumatêng si Jose ya gisay mabandi ya taga Arimateay tagasunul êt Jesus.

58 Naku ya kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Buy in-utus Gobernador Pilatoy idin kanay abiin.

59 Kabay kingwan Jose ya bangkay buy binêdbêdan nan telay naputi.

60 Insun nay ati sa bayun pamilbêngan na inlubtan na dapas ya impadyag na. Pamakayari, imbulid nay gisay maragul la batuy panakêp nan lawasan pamilbêngan bayu ya namita.

61 Si Maria ya taga Magdala buy gisa pun êt ta Maria, nakaiknu sila sa arapan pamilbêngan.

Impabantay lay pamilbêngan

[†] 27:46 27:46 Mani Kanta 22:1.

62 Pamakawasak, sa Allun Pagpaynawa, nakuy mani mamunun pari buy mani Pariseo kan Gobernador Pilato.

63 Sinabi la, "Gobernador, naganaka yan na sabitun nabyay pun na mapamilitép, sinabi nay 'Pamakayarin tatluy allu, mabyay yakun manguman.'

64 Kabay panyawarén yan na ipabantay muy pinilbêngan kana angga sa ikatluy allu. Dat limédén mani tagasunul nay bangkay na buy ibalitan nabyay ya. Nu malyari ya abiin, luyang na pun mailítép pa mani tawu kaysa sabitun nuna."

65 Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato kalla, "Mangwa kaw mani sundalus buy sikaw tay mamipabantay mangéd."

66 Kabay naku sila sa pamilbêngan buy binyanan lan tanda' ya nakatakép baydu amén matandan la nu dilag mamibuklat. Buy nibalag silan dakun umnuy magbantay.

28

Nanguman nabyay si Jesus (Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Sén mawatwat tan allun Duminggu, pamakalibas Allun Pagpaynawa, naku sa pinilbêngan kan Jesus si Maria ya taga Magdala, kaawyun nay gisa êt ta Maria amén êléwén na pinilbêngan kan Jesus.

2 Béngat tan nallayun malakas, ta gisay Ang-el Panginuun na ubat sa langit ta nibulid batuy pinanakép sa pinilbêngan buy iniknuwan na.

3 Ya lupa na, nanuwad kimat ta makasiléw buy naputiputi ya yaming na.

4 Sén nakit mani sundalus ya magbantay sa pinilbêngan ya ang-el, sadyay limu la. Kabay namilapil buy nitugaw silan paray nan nati.

5 Sinabin ang-el sa mani babayi, "Agana kaw malimu! Tanda kuy pantékapén yu si Jesus ya impaku sa kurus.

6 Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay kaparisun sinabi na kamuyu. Kaksaw kaw, ta êléwén yuy pinipakalékan bangkay na.

7 Kamutun yun lakwén na mani tagasunul na buy sabin yu kallay nabyay ya buy muna ya sa Galilea. Buy makit yuya baydu. Kay abiin tanay masabi ku kamuyu."

8 Kinanut namitan luway babayi sa pinilbêngan ya dilag limu buy tula. Nuwayu silan naku sa mani tagasunul amén ibalita lay nalyari.

9 Kaban mamita sila, bêngat ta silan timbêng Jesus. Buy sinabi na kallay, "Nagpapakun kawna?" Kabay nagdani sila, dinukpan lay bitis na buy nangulimén kana.

10 Sinabin Jesus kallay, "Agana kaw malimu. Lakwén yuy mapatép ku buy sabin yu kallay maku sila sa Galilea. Baydu laku makítan."

Ya pamibalitan mani bantay

11 Pamakabitán mani babayi sa pamilbêngan, naku sa balayan na dakun umnuy bantay sa pamilbêngan buy imbalita la sa mani mamunun pari ya kaganawan nalyari.

12 Pamakayari, nititipun na mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulán amén pikasunduwan lan suulan maragul la alagay mani bantay.

¹³ Sinabi la sa mani bantay, "Ibalita yuy kaban mamabélêw kaw saybi, inlumatêng nga mani tagasunul Jesus buy inlimêd lan kingway bangkay na.

¹⁴ Nu matandan man Gobernador ya abiin, sikay yay baalan magsabi kana amén a kaw dakun mapakun."

¹⁵ Tinanggap mani bantay ya pera. Pamakayari, sinabi êt mani bantay ya pan-ipasabi kalla. Kabay angga amésên, abiin pun êt ta pan-iwagaw mani Judio.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

¹⁶ Amésên, ya mapu buy gisay tagasunul Jesus, naku sila sa gisay bunguy ya sinabin Jesus kalla.

¹⁷ Sêñ nakitan la si Jesus, nangulimên sila kana, nuwa dilag êt dakun umnu kallay magluway nakém nu sabay siya si Jesus.

¹⁸ Nagdani si Jesus buy sinabi na kalla, "Indin na kangkuy kaganawan kapangyarian sa langit buy sa luta.

¹⁹ Kabay lakwên yuy mani tawu sa kaganawan layi buy daygên yu silan mani tagasunul ku. Bawtismuwan yu sila sa lagyun Bapa, sa Anak buy sa Ispiritun Bapan Namalyari.

²⁰ Turwanan yu silan manunul sa kaganawan mani in-utus ku kamuyu. Pakalêngê kaw. Pawa yukun kaawyun angga sa katganan babun luta."

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan **MARCOS**

*Ya Pangaral Juan ya Mamawtismu
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹⁻² Ati ya Mangêd da Balita tungkul kan Panginuun Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Nag-umpisay Mangêd da Balita sabitun natupad da insulat Propeta Isaias ya daygên Bapan Namalyari,

“Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amén mil-an danan mu.”*

³ Sabay siyay mamibêg sa kakyangan na magsabin,
‘Il-an yuy danan Panginuun.

Itinêk yuy balang danan na.’ ”†

⁴ Amésén, natupad da abiin sén inlumatêng si Juan ya Mamawtismu sa kakyangan. In-aral na sa mani tawuy, “Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan buy magpabawtismu kaw amén patawarên kaw Bapan Namalyari.”

⁵ Kabay malakêy taga Judea buy taga balayan Jerusalem ya naku kan Juan ya Mamawtismu. Insabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa Ilug Jordan.

⁶ Ya yaming Juan, diyag sa sabut kamelyu buy diyag sa balat ayup pa yakês na. Ya pangkanên na, durun buy pulut panilan.

⁷ Pawa nan pansabin sa pangaral nay, “Dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sépat‡ mantan sandalyas na.

⁸ Pambawtismuwan kataw sa lanêm, nuwa bawtismuwan nakaw sa Ispiritun§ Bapan Namalyari.”

*Ya pamawtismu kan Jesus
(Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Sa panawun abitu, inlumatêng si Jesus ubat sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea buy nagpabawtismu ya kan Juan sa Ilug Jordan.

¹⁰ Pamakasalwang Jesus sa lanêm, nakitan nay nawang-at ta langit buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati.

¹¹ Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, “Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”

*Ya panuksu kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

¹² Pamakayarin abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan.

¹³ Sa lalêñ apattapuy allu,* pantuksun yan Satanas. Dilag êt baydun mangasilêb ba ayup buy dilag êt baydun mani ang-el la naglingkud kana.

*Ya nunan pangaral Jesus
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

---

* **1:1-2 1:1-2** Malakias 3:1. † **1:3 1:3** Isaias 40:3. ‡ **1:7 1:7** A ku sépat: alwan labay sabin ya malakêy dinyag Juan ya asê manged nun a mas dakila buy matag-ay si Jesus kaysa kana. § **1:8** bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari ya labay sabin, manugêl ya Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya. * **1:13 1:13** Sa Griego, “sa allu buy yabi.”

14 Sén nakasukul si Juan, naku si Jesus sa prubinsyan Galilea buy in-arial nay Mangéd da Balita ubat kan Bapan Namalyari.

15 Sinabi na, "Inlumatêng nganay intakday panawun na mag-ari ya si Bapan Namalyari! Kabay pagsisyan yinay mani kasalanan yu buy maniwala kaw sa Mangéd da Balita."

*Binég Jesus ya apat ta mandakép kénan lanêm
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)*

16 Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl la silan Simon buy si Andres ya mamilaswag dala la ta ubra lay mandakép kénan lanêm.

17 Sinabin Jesus kalla, "Kilaku kaw kangku, ta daygên kataw mamilaswag tawu kan Bapan Namalyari amén manampalataya sila kaparisun pandakép yun kénan lanêm."

18 Tambéng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

19 Sa pamitan Jesus, nakitan nay mani anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan ya idì sa bangka ya mamilaswag dala la.

20 Tambéng silan binég Jesus. Kabay inlakwanan lay bapa la sa bangka ya kaawyun mani tawuy pan-upan la, ta nakilaku sila kan Jesus.

*Ya liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu
(Lucas 4:31-37)*

21 Naku silan Jesus sa balayan Capernaum. Sa Allun Pagpaynawa, sinunum si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya baydu.

22 Nakaupapas ya mani tawu tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asé kaparisun pangaral mani manurun Kautusan.

23 Kaban mangaral si Jesus sa mani tawu baydu sa balin pagtipunan mani Judio, dilag gisay liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu

24 ya masnég magsabin, "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayı baydi amén upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari."

25 Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu, "Mangimbék ka buy magtas kana!"

26 Sén anti, pinakusadkusad yan nadawak ka ispiritu buy kapan-angawang nag-awas kana.

27 Nakaupapas ya kaganawan tawuy idi baydu. Kabay nipapatang sila, "Sabêt ta ati? Bayun aral la dilag kapangyarian! Agyan na nadawak ka ispiritu, mapasunul na sa utus na."

28 Kabay tambéng niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun Galilea.

*Ya pamaiyul sa malakéy tawu
(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)*

29 Pamakasalwang lan Jesus sa balin pagtipunan mani Judio, naku sila sa bali lan Simon buy si Andres, kaawyun na silan Santiago buy si Juan.

30 Nalatêng lay bakêt ta ampun Simon na nakakalék gawan umutun. Kabay tambéng lan sinabi kan Jesus.

31 Nagdani si Jesus sa babayi buy tinalan nay gamêt na. Impaimata naya buy inumiyul ya. Kabay nidêng ya buy pinakan na silan Jesus.

32 Sén nitanglêw way mamut, gintan mani tawu kan Jesus ya kaganawan niapagsakit buy sinédakan nadawak ka ispiritu.

33 Nitipun na saday lakén tawu sa lawasan balin Simon.

34 Namaiyul si Jesus sa malakéy tawuy dilag magmikakanayun na sakit buy namitas yan nangadawak ka ispiritu sa malakéy tawu. A na tinulutan magsabi ya nadawak ka ispiritu, tagawan tanda lay siyay Anak Bapan Namalyari.

*Ya pangaral Jesus sa Galilea
(Lucas 4:42-44)*

35 Sén bunatbunat tana, namitay na si Jesus. Naku ya sa kakyangan buy nanalangin.

36 Tingkap yan Simon buy mani kaawyun na.

37 Sén nakitan laya, sinabi la, "Manuru, pantékapén kan malakéy tawu!"

38 Nuwa sinabin Jesus kalla, "Lakwén tamu pun na kasunul la lugal amén ipatanda ku êt kallay Mangéd da Balita tagawan abiin na sangkan pamaku ku baydi sa babun luta."

39 Kabay naku yan nangaral sa mani balin pagtipunan mani Judio sa buun prubinsyan Galilea buy nampitas yan nangadawak ka ispiritu sa mani tawu.

*Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)*

40 Dilag gisay liyaki ya nagsakit ketung ya nagdani kan Jesus. Nanduku ya buy nakilunuslunus kan Jesus buy sinabi na, "Nu labay mun kayék, paiyułun muku."

41 Nalunus si Jesus kana. Kabay dinukpan naya buy sinabi na, "Labay ku. Umiyul kayna!"

42 Tambéng yan inumiyul buy inluminis ya lawini na.

43 Pamakayarin abitu, pinabitan Jesus ya liyaki buy masipit nan intipan na,

44 "Agana mu sabin agyan kansabêt ta nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaélémuy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêteg ga inumiyul kayna."

45 Nuwa namitay liyaki buy imbalita nay nalyari kana. Sén niwagaw wa nalyari sa liyaki, asina makasun si Jesus sa balayan gawan nu makitan yan mani tawu, pagséksékan laya. Kabay nanugél ya tana sa kakyangan, nuwa pallakwén yapun êt mani tawuy ubat sa mani kaatag lugal.

2

*Ya pamaiyul Jesus sa lumpu
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)*

1 Pamakayarin dakun umnuy allu, nag-udung si Jesus sa balayan Capernaum. Nabalitan mani tawuy idì ya sa bali.

2 Kabay nititipun na malakéy tawu sa binyanan nay bali buy ayin nan danan sa lawasan gawan malaké êt ta tawu. Kaban mangaral si Jesus sa Sabin Bapan Namalyari,

3 dilag inlumaténg nga apat ta liyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus,

4 nuwa gawan malakéy tawu, a sila midani. Kabay nagdakéy sila tana sa bubungan bali buy inlubtan lay atép sa ugtun Jesus bayu la impakanawan inyépay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus. **5** Sén nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Anak kuway, pinatawad day mani kasalanan mu."

6 Dilag êt baydun nakaiknuy manurun Kautusan na mangisip paradi,

7 "Siyán magsabi yan parabaysén ta? Pallamusun naya si Bapan Namalyari ta! Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari."

8 Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Awta mangisip kaw yan parabaysén ta?

9 Mas nalép-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu', gawan a yu makit nu pinatawad o asé. Nuwa sabin ku kanay, 'Midéng ka, gétan muy kalapayan mu buy mita ka'

10 amén makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan." Sinabi na sa liyaki ya lumpu,

11 "Midéng ka, gétan muy kalapayan mu buy muli kayna!"

12 Nidéng nga liyaki, insapat nay kalapayan na buy nakitan kaganawan na pamita na. Kabay nakaupapas sila buy nangulimén kan Bapan Namalyari buy sinabi la, "Babayu kay pun nakakit paradi."

Binég Jesus si Levi

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Gisay allu, nanguman naku si Jesus sa agid lawan Galilea. Nakilaku kanay malakéy tawu buy tinurwanan na sila.

14 Kaban mamita ya, nakitan na si Levi* ya anak Alfeo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku." Kabay nidéng si Levi buy nakilaku kana.

15 Buy insagyat Levin mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa bali na. Malaké êt ta maningil buwis buy mani makasalanan na kaém lan mangan, tagawan malakéy nakilaku kan Jesus.

16 Dilag êt baydun Pariseoy manurun Kautusan. Sén nakitan lay makiawyun mangan si Jesus sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan, pinatang lay mani tagasunul na, "Uysiyan makiawyun yan mangan sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?"

17 Sén naléngén Jesus ya abitu, sinabi na, "Asé mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit. Naku waku baydi amén bêgén na mani makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

Ya patang tungkul sa pag-ayunu

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Gisay allu, nag-ayunuy mani tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo. Dilag ngadani kan Jesus buy namatang, "Uysiyan mag-ayunu tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo ta, pakan mani tagasunul muy a yata?"

19 Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangén, "Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangénan pakan kaawayun la pun na liyaki ya pan-itangén? Asé!

20 Nuwa lumaténg nga alluy kêuén kallay liyaki ya pan-itangén. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

21 Sinabin Jesus kallay mani paalimbawa, "Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu daygén nay abitu, mikuyum ma bayuy yaming, mapaktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit.

* **2:14 2:14** Si Levi, pambégen êt Mateo (Mateo 9:9).

²² Ayin êt mamitiis bayuy alak[†] sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlêts ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Nuwa ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan."

*Ya aral un Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa
(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)*

²³ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Kaban magdan sila baydu, nanggutus ya mani tagasunul nan tilalagay trigu.

²⁴ Kabay sinabin mani Pariseo kana, "Elêwên tuy pandaygên mani tagasunul mu. Uysiyán pallabagên la yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?"[‡]

²⁵ Sinabin Jesus, "Ayu pun nayı nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na buy nangaylangan silan kanen?

²⁶ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idì sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatangan mangan abitu." Nalyari ya abiin sabitun si Abiator ya pinakapuun pari.

²⁷ Insundun Jesus ya pagsabi na sa mani Pariseo. Sinabi na, "Ya Allun Pagpaynawa, dinyag para sa ikakangéed mani tawu. Asê dinyag ga tawu para sa ikakangéed Allun Pagpaynawa.

²⁸ Kabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangéed daygên sa Allun Pagpaynawa."

3

*Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)*

¹ Gisay allu, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt.

² Dilag êt mani tawuy mamakaillag kan Jesus. Ta nu paiyulun* nayı liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana.

³ Sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, "Kaksaw ka baydi sa arapan."

⁴ Sinabi na kalla, "Sabêt ta pantulutan Kautusan sa Allun Pagpaynawa? Manyag mangéed o manyag nadawak? Miligtas o mamati?" Nuwa a sila nakitbay.

⁵ Pinakaélêw Jesus un dilag suluk ka mani tawuy nakapalitêng kana buy nalélyé nakêm na gawan sa kakdêyan békê la. Inuman nan inélêw wa liyaki buy sinabi na, "Ipaktang tuy gamêt mu." Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay.

⁶ Tambéng namitay mani Pariseo buy naku sa mani tawun Gobernador Herodes Antipas buy pinisasabyan la nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya malakêy tawu sa danin lawa

⁷ Namita si Jesus buy mani tagasunul na buy naku sila sa danin lawa. Kinamat yan saday lakén tawuy ubat sa Galilea buy ubat sa Judea,

[†] 2:22 2:22 Ya alak amésen mamakalasing, nuwa ya alak sabitun nuna, asê mayangan mamakalasing.   [‡] 2:24 2:24 Sa panawun abiin, sa Allun Pagpaynawa, bawal mamupul nuwa malyarin manggutus pali buy mangan.   ^{*} 3:2 3:2 Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang lan ubra. Kabay agyan mani duktor, asê malyarin mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

⁸ sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Idumea, sa mapaglipay ilug Jordan, buy sa palitêng balayan Tiro buy balayan Sidon gawan nabalitan lay kaganawan dinyag Jesus.

⁹ Kabay nipay-an bangka si Jesus sa mani tagasunul na ya pagsakayan na amén a ya mapiiit malakéy tawu,

¹⁰ tagawon namaiyul yan malaké. Kabay pinagséksékan yan kaganawan tawuy nipagsakit amén madukpan laya.

¹¹ Balang tawuy sinédakan nadawak ka ispirityuy nakakit kana, nipa glukub sa arapan na buy masnêg lan sinabi, "Sikay Anak Bapan Namalyari."

¹² Nuwa impakasipit intipan Jesus kallay "Agana yu ipatanda sa kaatag nu sisabêt taku."

*Ya pamilin Jesus sa mapu buy luway tagasunul na
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)*

¹³ Pamakayari, sinumukpa silan Jesus sa bung-uy. Binêg nay balang pinili na buy nagdani sila kana.

¹⁴ Namili yan mapu buy luwa [ya pambégen nan apostul] amén makaawyun nan iutus mitan mangaral.

¹⁵ Binyanan na silan kapangyarian mamipatas mani nadawak ka ispiritu.

¹⁶ Ati ya mapu buy luway pinili na, si Simon na pinalagyunan nan Pedro[†],

¹⁷ ya anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan na pinalagyunan nan Boanerges ya labay sabin mani anak kilat,

¹⁸ silan Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo buy si Simon na manalangsang sa gubernun Roma,

¹⁹ buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

*Si Jesus buy si Satanas
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Sén nuli ya si Jesus, nanguman nagtipun na malakéy tawu. Kabay asina makadambin mangan Jesus buy mani tagasunul na.

²¹ Sén nabalitan mani kaawayun na sa bali, inlaku laya amén iuli, gawan pansabin mani tawuy tinulaw ya.

²² Dilag mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalem ya nagsabin, "Pansédakan yan Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu[‡] ya sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu."

²³ Kabay impadanan Jesus ya mani tawu buy nangalimbawa ya kalla, "Ipakun ipatas Satanas ya sarili na?

²⁴ Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian.

²⁵ Buy nu mitutubag êt ta gisay pamilya, asê êt mapêng nga pamiaawayun la.

²⁶ Para êt baydu, nu pagkapatin Satanas ya pansakupun na, asê êt mapêng ya panakup na."

²⁷ "Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-éy kaynu dilag pun mas napas-éy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-éy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyen na."

²⁸ "Pansabin ku kamuyuy malyarin mapatawad da kaganawan kasalanan buy pallamus.

[†] 3:16 3:16 Sa Aramaic "Cefas" nuwa sa Griego "Pedro" ya labay sabin batu. [‡] 3:22 3:22 Sa Griego, "Beelzebul."

29 Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad. Asê mitas ya kasalanan na agyan kanu pun."

30 Sinabin Jesus ya abiin gawan pansabin kaatag, "Pansédakan yan nadawak ka íspiritu."

Ya mani indu buy mapatêl Jesus

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Amêsén, inlumatêng nga indu buy mapatêl Jesus. Nuwa kay nakaidêng sila sa lawasan. Kabay impabêg laya.

32 Sa lalén bali malakéy tawuy nakaiknuy nakapalitêng kan Jesus. Dilag nagsabi kanan, "Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Pan-ipabêg laka."

33 Kabay sinabin Jesus, "Sisabêt ta indu ku buy mapatêl ku?"

34 Nangélêw ya sa balang nakaiknuy nakapalitêng kana buy sinabi na, "Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku."

35 Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

4

Ya alimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Nanguman nanuru si Jesus sa agid lawan Galilea. Sa sadyay lakén tawuy nititipun kana, nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa.

2 Malakéy paalimbaway in-aral na kalla. Sinabi na,

3 "Lêng-èn yuy ati! Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini.

4 Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Inlumatêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini.

5 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin mayangan luta. Tambéng tinumubuy mani bini gawan nalayab ba luta.

6 Nuwa sên naasnagan mamut ta ati, nawangéy sila, gawan ayin silan pukat pagyamutan. Kabay nangamamati sila.

7 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan témak ka madiwi. Sên inlumbung nga bini, inlumbung êt ta témak ka madiwi buy kinélkélan nay mani bini ya tinumubu. Kabay asê namukat nanagéy.

8 Ya kaatag, nangananabu sa mangéda luta. Tinumubu buy dinumagul la mani abiin buy nanagéy. Ya kaatag, nanagéy titlumpu, ya kaatag, tianémmapu buy ya kaatag êt, tidinalan na lasi."

9 Sinabi êt Jesus, "Sikaw wa mani malléngé, pakaisipin yuy naléngé yu."

Impatandan Jesus ya pananém mangéda bini

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Sén namitay nay malakéy tawu, nitagan na mapu buy luway tagasunul na buy kaatag pun tagasunul na. Namatang sila kana nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa na.

11 Sinabin Jesus kalla, "Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pagarin Bapan Namalyari nuwa sa kaatag, pawan paalimbaway pan-isabi ku kalla

12 amén

'Kapangélêw-élêw laman, a sila makakit buy kapalléngé-léngé laman, a sila makapukat.

Ta nu makapukat sila, dat magsisi sila sa kasalanan la buy patawarén silan Bapan Namalyari.’ ”*

*Impatandan Jesus ya labay sabin alimbawa
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)*

13 Buy sinabin Jesus kalla, “Nu a yu mapukatan na ati ya paalimbawa, ipakun yun mapukatan na kaatag paalimbawa?

14 Ati ya labay sabin paalimbawa. Ya bini ya pan-ibulaglag manggitna, sabay ya Sabin Bapan Namalyari.

15 Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngén Sabin Bapan Namalyari. Nuwa tambéng inlumaténg si Satanas buy intas nay Sabin Bapan Namalyari sa béké la. Kabay inliwan layna.

16 Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngé sa Sabin Bapan Namalyari buy tambéng lan tinanggap dilag tula.

17 Nuwa asé napéng nga ati gawan asé nipakatébék sa béké lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay sén inlumaténg nga kasakitan o pamasakit gawan sa Sabin Bapan Namalyari, tambéng lan tinalibatukan ya panampalataya la.”

18 “Ya lutay pantubwanan témak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya mani tawuy nallêngén Sabin Bapan Namalyari.

19 Nuwa gawan sa mani pangganakén baydi sa babun luta, ya paglabay lan bumandi buy pagnasa sa kaatag pun bagay, nalitépan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asé nanagéy sa biyay la.

20 Nuwa ya mangéd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngé buy nananggap sa Sabin Bapan Namalyari. Kabay nanagéy silan titlumpu, tianémmalu buy tidinalan.”

*Ya paalimbawa tungkul sa sulu
(Lucas 8:16-18)*

21 Sinabi pun Jesus kalla, “Ayin tawuy mamagkét sulu ya itagu na sa aypan pamisémpanan na o sa silung papag, nun a idin na sa pêténg pamyanan. **22** Ta ayin pan-itaguy asé miwagaw buy ayin pan-iliim ma asé matandan.

23 Sikaw wa mani mallêngé, pakaisipin yuy nalêngé yu.”

24 Sinabi na pun, “Pakausisén yuy nalêngé yu. Ya panukad da panggamitin yu sa kaatag sabay êt ta panukad da gamitin kamuyu buy igit pun baydu.

25 Ya tawuy manunul sa malêngé nay kapêtégan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asé manunul sa malêngé nay kapêtégan, agyan péräd nan pangintindi, itas pun êt kana.”

Imparisun Jesus ya bini sa pag-arin Bapan Namalyari

26 Sinabi pun Jesus kalla, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay manggitnay nibulaglag bini.

27 Pamakayari nan nibulaglag bini, mamabélêw ya nu yabi buy nu alluy naman, mag-ubra ya. Kabay ya bini ya imbulaglag na, tinumubu buy dinumagul agyan a na tanda nu dakun parasaantu.

28 Ya luta sabay ya mamatabun mani bini sa panggitnan. Munan magsalwang nga tubu bayu magsalwang nga bulung, pamakayari managéy yinan mani lasi.

* **4:12 4:12** Isaías 6:9-10.

²⁹ Buy nu nawtuy nay lasi, tambêng palutun manggitna gawan panawun nan pamipupul."

*Ya pag-arin Bapan Namalyari imparisu sa but-un mustasa
(Mateo 13:31-32; 13:34; Lucas 13:18-19)*

³⁰ Sinabi pun Jesus kalla, "Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari? Sabêt ta alimbaway gamitin amên maipakit tamuy ati?"

³¹ Maiparisu sa gisay but-un mustasay pinakanabêlêng sa kaganawan but-u.

³² Nuwa nu itanêm mina, dumagul ya buy maragul yapun sa kaatag panggulayên buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk."

³³ Malakê pun êt ta paalimbaway ginamit Jesus sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari sa mani tawu, nuwa ayun sa pangintindi la.

³⁴ A ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa. Nuwa sên kakapad la tana buy mani tagasunul na, sinabi nayna kalla ya kaganawan labay nan sabin.

*Pinatgên Jesus ya bapan lakan bagyu sa dagat
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)*

³⁵ Sên yabi yana, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Maglipay kitamina sa lawa."

³⁶ Kabay inlakwanan mani tagasunul nay mani tawu buy nagsakay sila sa gisay bangka ya pinagsakayan Jesus. Dilag êt kaatag bangka ya nanunul kalla.

³⁷ Amêsên, bêngat tan inlumakas ya angin buy pansipwakan mangarugul la alun ya bangka la. Kabay nayi-nayin mapnuwan lanêm ma bangka la.

³⁸ Si Jesus, mamabêlêw yan nakaulunan sa êtêb tawlin bangka. Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Manuru, mimata ka! Milêmlêm kitamina! A ka nayi napitik ka mati kitamina?"

³⁹ Nimata si Jesus buy in-utus nay angin, "Tunggên ka!" Buy sinabi na sa alun, "Magpatêtbék ka!" Kabay tinunggên na angin buy namatêtbék ka alun.

⁴⁰ Pinatang nay mani tagasunul na, "Alwa ta malimu kaw yata? Ayin kaw pun nayin panampalataya kangku?"

⁴¹ Nakatanam silan saday limu. Kabay nisasabi ya balang gisa kalla, "Sisabêt ta atiyê? Siyan mapatgên na yay angin buy alun ta!"

5

*Pinaiyul Jesus ya gisay Geraseno ya sinêdakan nadawak ka ispiritu
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)*

¹ Sên inlumatêng silan Jesus sa lipay lawa sa lugal mani tawuy pambêgén lan Geraseno,

² nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbêng yan gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu ya ubat sa lêyang nga pamilbêngan.

³ Baydu yan manugêl sa pamilbêngan. Ayin malyarin makagapus kana, agyan tanikala pun na gamitin.

⁴ Katiumnu lay nan pan-itanikalay gamêt buy bitis na, nuwa mabuytu na pun êt. Ayin makabênbén kana, agyan sisabêt.

⁵ Allu buy yabi yan nagtapan sa pamilbêngan buy kapan-angaw-angaw na sa nangatutung-uy. Buy pansugatêñ nan batuy lawini na.

6 Marayu pun si Jesus, nakitan ninan liyaki. Kabay nuwayu yan nagdani kan Jesus buy nanduku sa arapan na.

7-8 Sinabin Jesus, "Nadawak ka ispiritu, magtas ka sa tawun abiin!" Kabay masnêg nan sinabi, "Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatagayan, sabêt ta daygên mu kangku? Makisabi yaku kamu sa lagyun Bapan Namalyari, agana muku pasakitan."

9 Pinatang yan Jesus, "Sabêt ta lagyu mu?"

Kabay nakitbay ya, "Libulibу, tagawan malakê kay."

10 Nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus ya agana sila ipatas sa lugal la abitu.

11 Dilag malakêy babuy ya manabêl baydu sa bung-uy.

12 Kabay nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, "Ipalaku mukay tana sa mani babuy ta magsêdak kay kalla."

13 Kabay sinabin Jesus kalla, "Dali kawna, magsêdak kawna sa mani babuy!" Nagtas ya nangadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsêdak sila sa luway libuy babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

14 Nuwayuy mani manaysay babuy papakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari. Kabay naku bayduy mani tawu amén êlêwén la nu sabêt ta nalyari.

15 Sén nagdani sila kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakaiknuy na, nakayaming ngina buy mamangêd day isip na. Kabay nalimwan mani tawu sa mani nalyari.

16 Ya mani tawuy nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu la sa mani tawuy naku baydu nu sabêt ta nalyari sa liyakin abitu buy sa mani babuy.

17 Kabay pikisabyan la si Jesus ya magtas sina sa lugal la.

18 Buy sén magsakay ya si Jesus sa bangka, nakisabi kanay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu, "Kilaku waku dayi kamu."

19 Nuwa alwan parabayduy labay Jesus, nun a sinabi na, "Muli ka sa mani kamag-anak mu buy ibalita mu kallay dinyag Panginuun kamu buy nu para nakasaantun kinalunusan."

20 Kabay namitay liyaki buy imbalita na sa Decapolis ya dinyag Jesus kana buy nakaupapas ya kaganawan nakalêngén abitu.

*Pinabay Jesus ya anak Jairo buy pinaiyul ya gisay babayi
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)*

21 Kabay sén nag-udung si Jesus sa lipay lawa, nanguman nagtipun kanay malakêy tawu.

22 Inlumatêng bayduy gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisa sa mani mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Pamakakit na kan Jesus, nanduku ya sa arapan na.

23 Nakilunuslunus ya kana, "Marani yan mati ya anak kuy dalagita. Nu malyari dayin kayék, lawkên muya buy ipaluntu muy gamêt mu kana amén umiyul ya buy a ya mati!"

24 Kabay nakilaku si Jesus kan Jairo.

Malakêy tawuy nakilaku kanay nipipiitan.

25 Dilag gisay babayi bayduy mapu buy luway tawun nan dayêns.*

* 5:25 5:25 Ayun sa Levitico 15:25-33, ya babayi ya pandayêñ, pan-ituwad yan madinat buy nu sisabêt man na mandukpa buy manalan kana, pan-ituwad ya êt madinat.

26 Gawan sa matanam na, malakêy nay kasakitan na nadanasan na. Malakêy nay nanulu kana buy naibus say kaganawan pibandiyan na. Nau a ya inumiyul, nun a naluyang pun na matanam na.

27-28 Sén nalêngê nay pamaiyul Jesus sa anak Jairo, sinabi na sa nakêm na, “Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina.” Kabay nakipiit yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan na ya yaming na.

29 Sén nadukpan nay yaming Jesus, tambêng tinunggén na pagdaya na buy natanam nay inumiyul ya.

30 Tambêng natanam Jesus ya inumawas ya kapangyarian na. Kabay nangawing ya sa mani tawu buy namatang, “Sisabêt ta nandukpan yaming ku?”

31 Nakitbay ya mani tagasunul na, “Manuru, sadyay lakên tawuy nipipiitan kamu, siyan ipatang muya pun kanyan nu sisabêt ta nandukpan yaming mu ta?”

32 Nuwa inêlêw-êlêw nay nakapalitêng kana nu sisabêt ta nandukpan yaming na.

33 Gawan tandan babayi ya nalyari kana, nalimu ya buy pumilapil yan nanduku sa arapan Jesus buy sinabi nay dinyag na buy nu sabêt ta nalyari kana.

34 Kabay sinabin Jesus kana, “Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbék ka nakêm, ta inumiyul kayna.”

35 Kaban magsabi pun si Jesus, dilag dakun umnuy inlumatêng nga ubat sa balin Jairo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Sinabi la kan Jairo, “Nati yanay anak mu. A mina kaylangan abalén na Manuru.”

36 Nuwa asê inlêngê nay Jesus ya sinabi la. Sinabi na kan Jairo, “Agana ka malimu. Kay manampalataya ka kangku.”

37 Kabay namita silaynan naku sa balin Jairo, nuwa ayin yan kaatag pikilaku, nun a kay silan Pedro buy ya mipatêl ya silan Santiago buy Juan.

38 Sén inlumatêng sila sa balin Jairo, nakit Jesus ya maguguluy malakêy tawu. Dilag manangis buy dilag man-alab.

39 Sén sinumun ya sa bali, sinabi na kalla, “Siyan manangis buy man-alab kaw yata? Asê nati ya anak, kay mamabêlêw ya!”

40 Gawan sa sinabi na, inuyam laya. Kabay pinasalwang nay kaganawan tawu sa bali. Kay tagasunul na buy mangatwan anak ka pikilaku nan sinumun sa binyanan abituy anak.

41 Tinalan nay gamêt anak buy sinabi, “Talita kum,” ya labay sabin, “Anak kuway, mimata ka.”

42 Tambêng nimatay anak buy namita. Kabay nakaupapas ya mani tawu. Ya idad un anak, mapu buy luway tawun.

43 Nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt ta nalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, “Pakan yuya.”

6

*Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

1 Namita si Jesus sa lugal abitu. Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na, kaawyun nay mani tagasunul na.

2 Sén Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nangular ya baydu. Malakêy nallêngê kana ya nakaupapas sa balang sinabi na. Sinabi la, “Saantu nan nakway kabiyasan na?

Sabêt ta kabiyasnan na indin kana? Buy parasaantu yan nakadyag mamakaupapas?

³ Pakan kay kalpinteru ya buy ya indu na, si Maria buy ya mapatêl na sabay silan Santiago, Jose, Judas, buy si Simon buy ya mapatêl nay babai, kay kabaryu tamu êt?" Kabay kinasêman laya.

⁴ Amêsên, sinabin Jesus kalla, "Ya gisay propeta, panggalangên ya agyan dakun saantuy lugal, liban tana sa sarili nan balayan, kamag-anak buy pamilya."

⁵ Ayin yan nadyag ga mamakaupapas baydu liban sa dakun umnuy nipagsakit ta pinaluntuwan nan gamêt buy inumiyul.

⁶ Nakaupapas ya gawan a sila manampalataya kana.

*In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

Amêsên, nangular si Jesus sa mani sakup balayan Nazaret.

⁷ Binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy in-utus na silan tilwatilwa. Binyanan na silan kapangyarian mampipatas nangadawak ka ispiritu.

⁸ Intipan na kallay, "Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan kanên, susut o pera. Magtékên kaw tana.

⁹ Kay mag-isteping kaw buy agana kaw mantan yaming nga pangalili yu."

¹⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Nu pinasun kaw sa gisay bali, baydu kaw tana manugêl angga sa pamita yu sa lugal la abitu.

¹¹ Nu a lakaw tanggapên buy nu a kaw lêng-ên mani tawu sa gisay lugal, sa pamita yu, ikampag yuy abu sa bitis yu bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la."

¹² Kabay namitay nay mapu buy luway tagasunul na. Sinabi la sa mani tawa, "Pagsisyun buy itgên yuy panyag kasalanan!"

¹³ Namipatas silan malakêy nadawak ka ispiritu buy pinunwan lan laruy malakêy nipagsakit buy inumiyul.

*Ya pangamatin Juan ya Mamawtismu
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)*

¹⁴ Natandan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus, gawan pikatandán ya agyan dakun saantu. Dilag magsabin, "Siya si Juan ya Mamawtismu ya nanguman nabyay. Kabay mamakadyag yan mamakau-papas."

¹⁵ Nuwa pansabin kaatag, "Sabay siya si propeta Elias."*

Dilag êt magsabin, "Gisa ya sa propetay kaparisun propeta sabitun nuna."

¹⁶ Sén nalêngên Gobernador Herodes Antipas ya pansabin la, sinabi na, "Si Juan na abiin ya impaputus kinay ulu nuwa nanguman nabyay!"

¹⁷⁻¹⁸ Ati ya nalyari nu parasaantun impapatin Gobernador Herodes Antipas si Juan ya Mamawtismu. Si Gobernador Herodes Antipas, pinag-asawa na si Herodias ya asawan Felipe ya patêl un Herodes. Pawan pansabin Juan kanay, "Asê ustuy pinag-asawa muy asawan patêl mu." Kabay impadakêp Gobernador Herodes Antipas si Juan, impagapus buy impasukul na.

* **6:15 6:15** Pan-isipin mani Judio ya mag-udung baydi sa babun luta si propeta Elias amén il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6).

19 Nisêêmsêêm si Herodias kan Juan. Kabay labay nayan ipapati, nuwa a na madyag,

20 gawan pan-itanggul Gobernador Herodes Antipas si Juan buy panggalangên naya, ta tanda nay matinêk si Juan buy banal. Paraman baydu, labaylabay nan lêng-ên si Juan agyan napitik-pitik ka nakêm na sa pansabin Juan.

21 Amêsen, nagkalutu si Gobernador Herodes Antipas amên ganakêñ na allun pamianak kana. Insagyat nay mani nipagtungkuluan buy mani puun sundalus buy ya mani tawuy pikatandan baydu. Abiin na panawun na pan-êtengên Herodias amên maipapati na si Juan.

22 Sêñ uras san kalutu, sinumun na anak Herodias ya babayi buy nanalêk ya. Kabay natulatula si Gobernador Herodes Antipas buy mani bisita na buy sinabin Gobernador sa dalaga, "Yawarêñ mu kangkuy agyan sabêt ta labay mu ta idin ku kamu."

23 Buy sinabi na, "Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarêñ mu kangku, agyan kapitna pun kaarian ku."

24 Nagsalwang yan nakun namatang sa indu na, "Sabêt ta yawarêñ ku?" Kabay sinabi na, "Ulun Juan ya Mamawtismu."

25 Tambêng nag-udung nga dalaga kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi na, "Labay kun idin mu amêsen kangkuy ulun Juan ya Mamawtismu ya idi sa gisay pambusku."

26 Sadyay lungkut Gobernador Herodes Antipas. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngên mani bisita, a ya malyarin paaku sa dalaga.

27 Kabay tambêng nan impalaku sa sukulan na gisay mamatin tawu amên putusun na ulun Juan. Kabay nakuy mamatin tawu sa sukulan buy pinutus nay ulun Juan.

28 Indin na ulun Juan sa gisay pambusku buy inggawang sa dalaga. Buy inggawang êt dalaga sa indu na.

29 Sêñ nabaltan tagasunul Juan na nalyari kana, kingwa lay bangkay na buy in-ilbêng.

Pinakan Jesus ya limay libu

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Amêsen, nag-udung nga mani apostul Jesus ya in-utus nan mangaral buy ingkuwentu la kanay kaganawan dinyag la buy in-arat la.

31 Gawan malakêy tawuy magmililiwas lumatêng, a layna madambin mangan. Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lakwanan tamu pun na mani tawu. Maku kitamu pun sa gisay lugal kakyangan amên makapagpaynawa."

32 Kabay nagsakay sila sa bangka buy naku sa gisay lugal kakyangan.

33 Nuwa malakêy nakakit buy nakatanda sa pamita la. Kabay naunan silan malakêy tawuy ubat sa magmikanayun na balayan ya kay namaras namita papakun sa lakwêñ lan Jesus.

34 Sêñ nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay saday lakêñ tawu. Nalunus ya kalla tagawan para silan tupay ayin magpastul. Buy tinurwanan na silan malakêy bagay.

35 Sêñ mitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, "Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy mitanglêw way mamut.

36 Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya panggitnan buy baryu amên makasaliw silan maêkan la."

37 Nuwa nikitbay si Jesus kalla, "Sikaw wa mam-in maêkan la."

Kabay sinabi la kana, "Labay mu nayin sikay ya makun manaliw tinapay ya ipakan kalla? Ya alagan abiin, luwan dalam na dinaryu."[†]

38 Kabay namatang si Jesus, "Umnuy gintan yuy tinapay? Elêwên yu."

Sên nakitan la, sinabi la kan Jesus, "Lilimay tinapay buy luluway kênan lanêm."

39 Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Paiknun yu sa lamun na mani tawu un pustu-pustu."

40 Kabay niknu silan pustu-pustun tidinalan buy tilimampu.

41 Kingwan Jesus ya limay tinapay buy luway kênan lanêm. Pamakayari, nangêlêw ya sa langit buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbisil nay tinapay buy pinutus-putus nay kênan lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu.

42 Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy.

43 Sên tinipun lay mani tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

44 Ya bilang mani lawyaki ya nakaêkan, limay libu.

Namita si Jesus sa babun lanêm

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

45 Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna nan maglipay sa Bethsaida.

46-47 Sên nakabitay nay mani tawu, sinumukpa yan kakapad na sa bunguy amên manalangin. Nayabinan nayna baydu buy ya bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa.

48 Nakitan nay magkasakit ta mani tagasunul na sa pagsagwan, gawan masabangan silan angin. Sên bunatbunat tana, nangamat si Jesus sa mani tagasunul na un mamita ya sa babun lanêm. Libasan na dayi sila.

49-50 Nuwa sên nikit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun lanêm, nan-angaw sila sa saday limu, gawan indap la nu anitu. Kabay tambêng nagsabi si Jesus kalla, "Sikuy ati, agana kaw malimu. Pas-êyên yuy nakêm yu."

51 Sên pamakasakay na sa bangka, tambêng tinunggên na angin. Kabay sadyay upapas la.

52 Ta agyan nikit lay nay mamakaupapas ya dinyag na sa tinapay buy sa kênan lanêm, a la pun êt mapukatan, gawan nakdêy ya bêkê la.

Pinaiyul Jesus ya nipagsakit sa balayan Genesaret

(Mateo 14:34-36)

53 Sên pamakalipay la sa lawa, nilatêng sila sa lugal Genesaret. Baydu la in-itgên buy in-is-él la bangka la.

54 Buy sên nagtabuy silayna sa bangka, tambêng nakilalan mani tawu si Jesus.

55 Pinaras mani tawun impatanday inlumatêng nga si Jesus sa lugal abitu. Kabay agyan antuy kabalitanan la nu idi saantu si Jesus, pan-isapat lay nipagsakit ya idi sa kakalêkan la.

56 Buy agyan antuy sunan nay baryu o balayan o panggitnan, pangiyan lay balang nipagsakit sa palengki. Buy makilunuslunus sila kâna ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy inumiyul la kaganawan nakadukpa kana.

[†] **6:37 6:37** Ya luwan dalam ya dinaryu katumbas yan upan gisay tawu sa waluy buwan.

*Mani namanay turu
(Mateo 15:1-9)*

¹ Dilag mani Pariseo buy mani manurun Kautusan na inlumatêng ubat sa Jerusalem buy nagdani kan Jesus.

² Nakitan lay dakun umnuy tagasunul Jesus ya nangan un asê nanunul sa naugalyan pipuunpuunan tungkul sa pag-uyas gamêt.*

³ Gawan ya mani Judio buy mani Pariseo, a sila makaékan un asê naguyas gamêt, bilang tandan panunul la sa naugalyan pipuunpuunan la.

⁴ Buy nu naubat sila sa palengki, mag-uyas sila pun gamêt bayu la kanêñ na agyan dakun sabêt ta nasaliw la. Malakê pun na naugalyan na pansunulun la, kaparisun panguyas mani kulu, pitsil buy kudêñ na tangsu.

⁵ Kabay pinatang mani Pariseo buy mani manurun Kautusan si Jesus, "Uysiyana ya pansunulun mani tagasunul muy naugalyan mani pipuunpuunan tamu tungkul sa pag-uyas gamêt ta?"

⁶ Kabay naktibay si Jesus kalla, "Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan propeta Isaias tungkul kamuyun mapagtalingkayu. Ta idi sa kasulatan,

'Panggalangên nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la,
tagawan marayu kangkuy békê la.'

⁷ Ayin kapukatan na pangulimén la kangku,
gawan na pan-ituru la, kay utus tawu.' †

⁸ "Pandaygên yun ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari ta ya pansunulun yu, abituy naugalyan mani pipuunpuunan yu."

⁹ Sinabi êt Jesus, "Kabiyasan yinan manyag ayin pukat sa Kautusan Bapan Namalyari amên kay masunul yuy mani naugalyan mani pipuunpuunan yu!

¹⁰ Impasulat Bapan Namalyari kan Moises, 'Galangên muy mangatwa mu,' ‡ buy 'Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sépat yan patin!' §

¹¹ Nuwa sikaw, siyan pan-iaral yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay 'Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-il-an kina kan Bapan Namalyari.'

¹² Sa pakapakun baydu, imbawal yu silaynan manawup sa mangatwa la.

¹³ Pandaygên yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari gawan sa panunul yu sa naugalyan mani pipuunpuunan yu. Buy malakê pun na pandaygên yuy parabaysên."

*Ya mamakadinañ sa tawu
(Mateo 15:10-20)*

¹⁴ Nanguman impadanan Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Mallêngê kaw kaganawan kangku buy pakaintindin yuy sabin ku.

¹⁵ Alwan mansumun sa bêbêy tawuy makapadinat kana, nun a ya nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy na.

* ^{7:2} ^{7:2} Ya paniwalan mani Judio, nu nakadukpan madinat ya gisay tawu, magin madinat ya êt buy nu dukpan la êt ya kanêñ la, magin madinat êt ya kanêñ la. Buy nu kanêñ lay madinat ya kanêñ, magin madinat ya buun lawini la. Kabay bayu sila mangan, mag-uyas sila pun gamêt amên magin malinis sila. † ^{7:7} ^{7:7} Isaias 29:13. ‡ ^{7:10} ^{7:10} Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

§ ^{7:10} ^{7:10} Exodo 21:17; Levítico 20:9.

16 [Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy abiin!]

17 Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa bali kaawayun na mani tagasunul na. Pamakasun la, impatang mani tagasunul nay tungkul sa labay sabin paalimbawa na.

18 Sinabin Jesus kalla, "Sikaw êt, a yu êt nayi mapukatan? A yu nayi tanday agyan sabêt ta kanén tawu, alwan abituy makapadinat kana?

19 Gawan agyan sabêt ta kanén na, asê sumun sa bêkê na, nun a bituka nay naman na sunan buy iawas nay ati. Sên sinabin Jesus ya abiin, impatanda na ya kaganawan maêkan, malyari tamun kanén."

20 Sinabi pun êt Jesus, "Ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy tawu sabay ya makapadinat kana.

21 Gawan maubat sa bêkén tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mampêl, manakaw, mamati,

22 makikanayun, masaklaw, buy manyag kaganawan kadawakan kapisun pamurayit, kalaswaan, pangasém, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, pamagmatag-ay, buy ayin pukat ta pangisip.

23 Abiin na kaganawan kadawakan, ubat sa bêkén tawu ya sabay ya makapadinat kana."

*Ya panampalatayan gisay babayi
(Mateo 15:21-28)*

24 Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro. Nagdaus ya baydu sa gisay bali. Asê labay Jesus ya matandan yan mani tawuy idi ya baydu, nuwa natandan laya pun êt.

25-26 Dilag gisay babayi bayduy nag-anak sinédakan nadawak ka ispiritu. Ya babayin ati, Griego ya buy taga Sirofenicia. Sên natandan nay pallumatêng Jesus, tambêng yan naku kan Jesus buy nanduku yan nakilunuslunus sa arapan na amén ipatas ya nadawak ka ispirityu nagsédak sa anak na.

27 Nuwa sinabin Jesus kanay gisay panabin, "Sépat pun pakabsuyun na mani anak. Asê mangêd da kêwên na kanén mani anak buy idin sa mani asu."

28 Nakitbay ya babayi, "Pêtêg ga Panginuun, nuwa agyan na mani asuy idi sa silung lamesa, mangan silan saksak ya mangainégnê anak."

29 Sinabin Jesus kana, "Gawan sa sinabi mu, malyari kaynan muli. Inlakwanan nan nadawak ka ispirityu anak mu."

30 Nuli ya babayi buy natalêng nay anak nay babayi sa kakalêkan na ya inlakwanan nan nadawak ka ispiritu.

Pinaiyul Jesus ya tawuy asê kalêngê buy asê kasabi

31 Sên namita si Jesus ubat sa lugal Tiro, dinuman ya sa Sidon buy inlibut nay mani lugal la sakup Decapolis, pamakayari nagdaus ya sa agid lawan Galilea.

32 Gintan mani tawu kanay liyaki ya asê makalêngê buy asê mayngan makasabi. Panyawarêñ la kan Jesus ya ipaluntu na sa liyaki ya gamêt na amén umiyul.

33 Impakarayu pun Jesus ya liyaki sa malakê bayu na impasun na mani galamay na sa mani têk abituy liyaki ya asê kalêngê. Pamakayarin abitu, tinupayan nay mani galamay na buy intalan na sa dilan abituy liyaki.

34 Nangêléw si Jesus sa langit bayu ya nakaupus. Sinabi na sa liyaki, "Effata," ya labay sabin, "Mawang-at!"

³⁵ Pamakayarin abitu, nakalêngê buy nakapagsabin mangêd da liyaki.

³⁶ Intipan Jesus sa mani tawuy agana ibalitay nalyari. Nuwa agyan tinipanan na sila, siyan ingkakadus lan imbalitay abiin.

³⁷ Sa sadyay upapas la, nasabi lay, "Aw-indêkê! Mangêd da dinyag na. Makalêngêy nay asê kalêngê buy makapagsabi yay pipi."

8

Ya pamakan Jesus sa apat ta libuy tawu (Mateo 15:32-39)

¹ Inlumbas ya dakun umnuy allu, nanguman nagtipun na malakêy tawu sa binyanan Jesus. Gawan ayin silaynan maêkan, binêg Jesus ya tagasunul na buy sinabi na,

² "Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan.

³ Nu paulin ku silan layangên, dat mablay sila sa dan, gawan na kaatag, ubat pun sa marayu."

⁴ Kabay nakitbay ya mani tagasunul na, "Antuy pangwanan tamun kanên baydi sa kakyangan amên ipakan kalla?"

⁵ Kabay pinatang na sila, "Umnuy tinapay yu baysên?"
Nakitbay sila, "Pitu."

⁶ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta. Kingwa nay pituy tinapay buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binis-ilbis-il nay tinapay buy indin sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu.

⁷ Dilag êt dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm. Impasalamat êt Jesus ya ati buy in-utus na sa mani tagasunul nay idin sa mani tawu.

⁸ Nakaékan na kaganawan buy nabsuy. Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap.

⁹ Ya bilang mani tawuy nangan, apat ta libu. Pamakayarin abitu, pinaulin Jesus ya mani tawu.

¹⁰ Pamakayari, nagsakay ya sa bangka kaawyun nay mani tagasunul na buy naku sila sa lugal Dalmanuta.

Nanyawad tanda' ya mani Pariseo kan Jesus (Mateo 16:1-4)

¹¹ Pamakalatêng la baydu, nagdani ya mani Pariseo buy nakisubakan sila kan Jesus. Labay layan subukan. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

¹² Nakaupus si Jesus buy sinabi na kalla, "Awta sikaw wa mani tawu amêsên, manyawad kaw mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari? Pansabin ku kamuyuy ayin dakun sabêt man na ipakit kamuyuy tanda'."

¹³ Pamakayari, inlakwanan na sila buy nagsakay ya sa bangka kaawyun na mani tagasunul na buy naku sa lipay dagat.

Ya pamalbag mani Pariseo buy si Gobernador Herodes Antipas (Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliwan mani tagasunul Jesus ya mantan tinapay, nuwa dilag gisay tinapay sa bangka.

¹⁵ Sinabin Jesus kalla, "Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy si Gobernador Herodes Antipas."

¹⁶ Nisasabi ya mani tagasunul Jesus, "Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay."

¹⁷ Nuwa tandan Jesus ya pansabin la. Kabay pinatang na sila, "Awta siyan pisasabyan yu yay ayin kaw gintan na tinapay ta? A kaw pun nayı makapukat? Ta siyan nakdêy pun êt ta mani ulu yu?"

¹⁸ Dilag kaw mata, uysiyán a yuya nakit ta? Dilag kaw têk, uysiyán a yuya naléngê ta? A yina nayı maganaka

¹⁹ ya sabitur binis-ilbis-il kuy limay pirasun tinapay ya impakan sa limay libuy tawu? Umnyu salikap pa napakapnu yu sa tagan na tinapay?" Nakitbay sila, "Mapu buy luwu."

²⁰ "Sên binis-ilbis-il kuy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, umnyu salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanê?" Nakitbay sila, "Pitu."

²¹ Kabay sinabin Jesus kalla, "A yu pun nayı mapukatan?"

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya bulag

²² Pamakalatêng la sa Bethsaida, dilag gisay liyaki ya bulag ga gintan umnyu tawu kan Jesus. Pikilunuslunus la kan Jesus ya dukpan naya amén makakit ya.

²³ Kabay tinambay Jesus ya bulag pasalwang sa Bethsaida. Pamakalatêng la baydu sa lawasan, inlawayan Jesus ya matan bulag buy indukpa nay gamêt na sa bulag buy pinatang naya, "Makakit kayna nayı?"

²⁴ Nangélêw wa liyaki buy sinabi na, "Makakit takun tawu, nuwa siyan paran puun kayuy mamita."

²⁵ Kabay indukpan manguman Jesus ya gamêt na sa matan bulag. Pamakayarin abitu, nanguman nangélêw wa liyaki. Sên nangélêw yabay, inumiyul ya buy malinaw naynan makitan ya kaganawan.

²⁶ Bayu ya pinaulin Jesus, tinipanan naya, "Agana kayna duman sa Bethsaida."

Ya sinabin Pedro tungkul kan Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Pamakayari, inlakun Jesus buy mani tagasunul na ya mani baryu ya marani sa balayan Cesarea Filipos. Kaban mamita sila, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Sisabêt taku kanu sabin mani tawu?"

²⁸ Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt magsabin sika si propeta Elias. Ya kaatag êt, magsabin gisa ka sa mani propeta."

²⁹ Pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

Nakitbay si Pedro, "Sabay sika ya Cristu."*

³⁰ Tinipanan silan Jesus, "Agana yu sabin agyan kansabêt man."

Ya nunan pamisabin Jesus tungkul sa pangamati na

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Paubat baydu, in-aral Jesus sa mani tagasunul nay, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan kun madanasan na malakêy pamasakit. Isakwil laku mani mangatway manungkulon buy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Ipapati laku nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

³² Intusék na sa mani tagasunul nay abiin. Sên naléngén Pedro, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya.

---

* ^{8:29} ^{8:29} Ya labay sabin Cristu, Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng.

33 Nuwa nag-arap si Jesus sa mani tagasunul na buy sinabyanan na si Pedro, "Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Ta alwan kalabayan Bapan Namalyari ya pan-isipin mu, nun a ya kalabayan tawu."

34 Kabay impadanin Jesus kanay mani tawu buy mani tagasunul na. Sinabi na kalla, "Sisabêt man na kalabay manunul kangku, sépat nan liwanen na sarili nan kalabayan buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku.

35 Tagawan sisabêt man na tawuy maglabay miliugas ya biyay na, sabay ya matasan. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku buy sa Mangêd da Balita, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

36 Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyen baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparusán, a nayna mapagnabang nga ati.

37 Dilag ya nayin maibayad amén mabiyan yan biyay ya ayin katganan?

38 Nu ikadéng-éy yuku buy ya pan-iaryl ku sa arapan mani asé tapat kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan sa panawun ati, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadéng-éy kataw ét sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la ang-el."

9

1 Sinabi pun ét Jesus kallay paradi, "Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asé mati anggan a la makitan na makapangyarian na pagarin Bapan Namalyari."

Nagbayuy wangis Jesus (Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Pamakayarin aném ma allu, pikilakun Jesus silan Pedro, Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bung-uy. Kakapad la ta baydu. Sén idi silayna baydu, nakit lay nagbayuy wangis Jesus.

3 Ya yaming na, pinupumuti buy mamakasiléw éléwén. Ayin malyarin makapaputin yaming na baydi sa babun luta.

4 Nagpakin baydu si Elias buy si Moises ya makisabi kan Jesus.

5 Sinabin Pedro kan Jesus, "Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias."

6 Asé tandan Pedro nu sabêt ta sépat nan sabin tagawan saday limu la.

7 Pamakayari, natugpawan silan ulap buy dilag silan naléngéy gisay tunuy ubat sa ulap pa magsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak. Malléngé kaw kana!"

8 Sén nangélêw sila sa palitén la, ayin silaynan kaatag nakitan nun a kay si Jesus.

9 Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus kallay, "Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit."

10 Kabay idi tana sa nakém lay sinabin Jesus. Nuwa sén kakapad la tana, nipapatang sila nu sabêt ya labay sabin manguman mabyay.

11 Kabay pinatang la si Jesus, "Uysiyán pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatén si Elias bayu si Cristu ta?"

12-13 Nakitbay si Jesus, “Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias* amén il-an nay kaganawan bagay. Nuwa pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias buy dinyag lay labay lan daygên kana kaparisun nakasulat sa kasulatan tungkul kana. Nuwa idi êt sa kasulatan na sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makadanás sakun kasakitan buy pustakén nakun mani tawu.”

*Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinédakan nadawak ka ispiritu
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

14 Sén nag-udung silan Jesus sa binyanan kaatag pun êt ta tagasunul na, nakitan lay malakéy tawuy nakapalitêng kalla buy dilag êt mani manurun Kautusan na makisubakan kalla.

15 Sén nakit mani tawu si Jesus, nakaupapas sila. Kabay nuwayu silan nananggap kana.

16 Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, “Sabêt ta pisusulakan yu?”

17 Nakitbay ya gisay liyaki baydu sa malaké, “Manuru, gintan ku baydi kamuy anak kuy liyaki ya asé makapagsabi tagawan sinédakan yan nadawak ka ispiritu.

18 Nu sédakan yan nadawak ka ispiritu, mipakalék ya buy magbulabulay bêbêy na buy mingêngêt buy kumtang ya. Inyawad ku sa mani tagasunul muy ipatas lay nadawak ka ispiritu nuwa a la naipatas.”

19 Sinabin Jesus kallay, “Sikaw wa mani tawu amésen na ayin panam-palataya! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak.”

20 Kabay gintan lay anak kan Jesus. Nuwa pamakakit nadawak ka ispiritu kan Jesus, kinumtang nga anak buy nipakalék yan nitulintulin buy magbulabulay bêbêy.

21 Pinatang Jesus ya bapan anak, “Nakanu yapun sinédakan nadawak ka ispiritu?”

Nakitbay ya bapa na, “Paubat pun sa nabêlêng ya.

22 Pawa nayan itugaw sa apuy buy sa lanêm amén patin. Kabay nu dilag kan madyag, malunus ka kanyan buy sawpan mukay kayék.”

23 Nakitbay si Jesus, “Siyan sinabi mu yay nu dilag gakun madyag ta? Ya kaganawan bagay, madyag sa tawuy dilag panampalataya.”

24 Tambéng masnég sinabin bapa un abituy anak, “Manampalataya ku, nuwa kulang pun! Dagdagan mu pun na panampalataya ku!”

25 Sén nakit Jesus ya inlumakéy tawu, tinubag nay nadawak ka ispiritu, “Sikay nadawak ka ispirituy mamapipi buy asé mamakalêngé, pan-ipatas kata sa anak! Buy agána kayna mag-udung kana!”

26 Kabay nan-angaw wa nadawak ka ispiritu buy nangkusadkusad da anak buy nagtas ya nadawak ka ispiritu. Paran nati yay anak. Kabay sinabin mani tawuy, “Nati yina!”

27 Nuwa tinalan Jesus ya gamêt anak buy impaidêng naya.

28 Sén sinumun si Jesus sa bali, liim yan pinatang mani tagasunul na, “Uysian a yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?”

29 Kabay nakitbay si Jesus, “Ya paradi ya nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilatan panalangin.”

*Nanguman sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)*

* **9:12-13 9:12-13** Ya labay sabin Elias baydi sabay si Juan ya Mamawtismu.

30 Amêßen, namita sila baydu buy dinuman sa prubinsyan Galilea. A labay Jesus ya matandan mani tawuy idì ya baydu

31 tagawan panturwanan nay mani tagasunul na. Sinabi na, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkulun buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

32 Nuwa a la mapukatan na sinabi na buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila

(*Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48*)

33 Inlumaténg sila sa Capernaum. Sén idì silayna sa gisay bali, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Sabêt ta pisusulakan yu sa dan?"

34 A sila nakapakitbay gawan pisusulakan la nu sisabêt kallay pinakadakila.

35 Kabay niknu si Jesus buy binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kallay, "Sisabêt kamuyuy kalabay magin mamunu, sépat yan magpaubatan buy magin ipus kaganawan."

36 Impadani nay gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Nasên anti, inampun nay ati buy sinabi na kalla,

37 "Sisabêt man na mananggap sa paradi ya nabêlêng nga anak gawan sa panunul na kangku, sakinay pantanggapên na. Buy ya mananggap kangku, alwan kay sikuy pantanggapên na, nun a ya namiutus êt kangku."

Nu sisabêt ta asê laban kantamu, kapanig tamu

(*Lucas 9:49-50*)

38 Sinabin Juan kan Jesus, "Manuru, dilag kay nakitan na mamipatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Imbawal yan ya gawan a tamu ya kaawyun."

39 Nuwa sinabin Jesus, "Agana yuya bawalên, ta ya tawuy manyag mamakaupapas sa kapamilatan lagyu ku, a ya magsabin nadawak tungkul kangku.

40 Ta ya asê mallumaban kantamu, kapanig tamu ya.

41 Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mam-i kamuyun gisay basun lanêm tagawan tagasunul kataw, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari."

Ya sangkan pangasalanan

(*Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2*)

42 "Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-êl la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa dagat.

43 Nu gamêt tuy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay gamêt mu nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya gamêt mu, nuwa milaku kay naman sa impernu nu saantu asê mangapalêng nga apuy.

44 [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy.]"

45 "Buy nu bitis tuy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay bitis mu, nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya bitis mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu.

46 [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy.]"

47 "Nu mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu! Mangêd pun na mibilang ka sa pag-arian Bapan Namalyari ya gigisay mata mu kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag ka sa impernu.

48 Baydu sa impernu, asê êt mangamatì ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy."

49 "Tagawan makadanas un panubuk ka balang gisa kaparisun pan-iandug kan Bapan Namalyari ya pambiyán asin bayu ipapakatupus sa apuy.[†]

50 Mangêd da asin. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina miudung buy ayin nan nabang. Magin nabang kaw sa kaganawan tawu kaparisun asin na dilag nabang sa kaganawan. Sa pakapakun baydu, bumyay kaw dilag kapatétbékan sa balang gisa."

10

*Inturun Jesus ya tungkul sa pamisyay un miasawa
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)*

1 Amêsên, namita si Jesus baydu buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea buy naglipay ya sa ilug Jordan. Nanguman nagtipun kanay malakéy tawu buy tinurwanan na sila kaparisun mana nan pandaygén.

2 Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amén subukan ya. Kabay namatang sila, "Pantulutan nayin Kautusan na isyay liyaki ya asawa na?"

3 Kabay nakitbay si Jesus, "Sabêt ta utus Moises kamuyu tungkul sa pamisyay miasawa?"*

4 Nakitbay ya mani Pariseo, "Impaintulut Moises ya isyay liyaki ya asawa na nu dilag yan dinyag ga kasulatan pamisyay."*

5 Nuwa sinabin Jesus, "Gawan sa kakdéyan ulu yu, insulat Moises ya kautusan abiin.

6 Nuwa paubat sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi.[†]

7 'Kabay lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyun silan miasawa,

8 buy ya luwa, pakadyag gigisa.[‡] Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nún a gigisá silayna.

9 Kabay ya piniawyun Bapan Namalyari, asê sépat pisayayén tawu."

10 Pallumaténg la sa bali, namatang manguman na mani tagasunul Jesus kana patungkul sa pamisyay miasawa.

11 Sinabi na kalla, "Nu in-isyay liyaki ya asawa na ta mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun sa nuna nan asawa.

12 Para êt bayduy babayi. Nu in-isyay nay asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalanan ya êt pamikikanayun."

*Nanalangin si Jesus para sa nangabélgeng nga anak
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)*

13 Dilag mani tawuy nilakun nangabélgeng nga anak kan Jesus amén yawaréñ lan ipaluntuy gamêt na kalla buy pagpalèn na sila. Nuwa binénbénan silan mani tagasunul na.

[†] **9:49 9:49 asinén sa apuy.** Malyari labay sabin "ipapakatuynung sa kapamilatan kasakitan" nuwa malyari êt "parusén." Asê pariparisuy pangisip un mani nag-aral sa Biblia tungkul di. *

10:4

10:4 Deuteronomio 24:1. [†] **10:6 10:6** Genesis 1:27. [‡] **10:8 10:8** Genesis 2:24.

14 Sén nakitan Jesus ya abiin, nanubag ya buy sinabi na kalla, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

15 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asê magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabêlêng nga anak, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian na.”

16 Pamakayari, inampun nay mani anak buy impaluntu nay gamêt na kalla buy pinagpala na sila.

*Ya gisay liyaki ya mabandi
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)*

17 Sén mamitay na si Jesus, dilag gisay liyaki ya nuwayun nagdani kana. Nanduku ya sa arapan na buy namatang, “Mangêd da Manuru, sabêt ta sépat kun daygên amén mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?”

18 Sinabin Jesus kana, “Uysiyán binêg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari.

19 Tungkul sa impatang mu, tanda muy Kautusan Bapan Namalyari, ‘Agana ka mamatin tawu. Agana ka makikanayun. Agana ka manakaw. Agana ka magpapêtêg sa alwan kapêtêgan. Agana ka mamurayit. Galangên muy mangatwa mu.’ ”§

20 Nakitbay ya liyaki, “Manuru, ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abin angga amésen.”

21 Inélêw yan Jesus un dilag pangidu buy sinabi na kanay, “Dilag ka pun gisay sépat daygên. Muli kayna ta isaliw muy mani pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku.”

22 Sén nalêngên liyaki ya abiin, nalungkut ya buy namita yan nalêlêy nakêm, gawan malakêy pibandiyan na.

23 Pinakaélêw Jesus ya mani nakapalitêng kana buy sinabi na sa mani tagasunul na, “Pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa pag-arian Bapan Namalyari.”

24 Nakaupapas ya mani tagasunul na sa sinabi na. Nuwa inuman sinabin Jesus, “Maanak kuway, pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari!

25 Misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi.”

26 Luyang pun êt nakatêgag ga mani tagasunul na. Kabay namatang sila, “Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?”

27 Pinakaélêw silan Jesus buy sinabi na, “Ya asê madyag tawu, madyag Bapan Namalyari, ta madyag nay kaganawan.”

28 Kabay sinabin Pedro, “Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amén manunul kamu!”

29 Nuwa nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na nallakwan bali na, nallakwan mapatêl na, nallakwan mangatwa na, nallakwan maanak na o nallakwan mani luta na gawan sa panunul na kangku buy sa pangaral nan Mangêd da Balita,

30 sa panawun ati, mananggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na. Mananggap yan mani bali, mapatêl, mangatwa, maanak, buy mani luta na,

agyan dilag man kaawyun pamasakit. Nuwa sa lumatêng nga panawun, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

31 Malakêy mapagmatag-ay amêsen ya iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amêsen ya itag-ay lanu.”

Katitlun pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na buy panguman nan mabyay

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Sén idì silayna sa dan patuksaw sa balayan Jerusalem, nuna si Jesus kalla. Nakaupapas ya mani tagasunul na buy nalinuy mani tawuy manunul kana. Inuman impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla nu sabêt ta malyari kana,

33 “Eléwén yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy sa mani manurun Kautusan. Atulan lakan kamatyán buy igawang ngaku sa mani alwan Judio.

34 Pupustakên laku, pitupaytupayan laku, latikun buy patin. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”

Labay Santiago buy si Juan na miknu silan mikapaka sa danin Jesus
(Mateo 20:20-28)

35 Nagdani kan Jesus ya luway anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan. Sinabi la, “Manuru, dilag kay dayin yawarén kamu.”

36 Namatang si Jesus, “Sabêt ta yawarén yu?”

37 Nakitbay sila, “Nu mag-ari kayna, labay yan dayin miknun mikapaka sa dani mu, ya gisa sa wanana mu buy ya gisa, sa udi mu.”

38 Nuwa sinabin Jesus kallay, “A yu tanda nu sabêt ta panyawarén yu. Mapibabatan yu nayı ya pamasakit ta danasen ku? Buy nakal-an kaw nayin mati kaparisu ku?”*

39 Nakitbay sila, “Awu, mapibabatan yan.”

Sinabin Jesus, “Ya pamasakit ta madanasan ku, madanasen yu êt buy mati kaw êt kaparisu ku.

40 Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa wanana ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku.”

41 Sén natandan mapuy tagasunul nayı inyawad lan Santiago buy si Juan, nanubag sila.

42 Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, “Tanda yuy mani manungkulon ya alwan Judio, pan-ipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulon mani pansakupun la.

43 Nuwa alwan parabaysen na labay kun daygén yu, nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan yan magin lingkud yu.

44 Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sépat yan magin ipus kaganawan.

45 Tagawan agyan siku man na ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amén maglingkud buy idin kuy biyay ku amén atbusun na malakêy tawu. A ku naku baydi amén paglingkuran mani tawu.”

Pinaiyul si Bartimeo

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

---

* **10:38 10:38** Sa Griego, “Agyu nayin inémén ya basu ya pan-inémén ku, buy magpabawtismu kaw nayı sa bawtismu ya ibawtismu kangku”

46 Inlumatêng silan Jesus sa balayan Jerico. Sên mita yina baydu sa Jerico, kaawyun nay mani tagasunul na buy kaatag pun êt. Dilag gisay bulag ga magpalimus ya nakaiknu sa agid dan. Ya lagyu na, Bartimeo ya anak Timeo.

47 Sên nalêngê nay mallumibas si Jesus ya taga Nazaret, masnêg nan sinabi, "Jesus ya layin Arin David, kalunusan muku kayêk!"

48 Binênbênan yan mani tawu, "Agana ka mantarit!"

Nuwa ingkakadus nan insabin masnêg, "Layin Arin David, kalunusan muku kayêk!"

49 Sên nalêngê yan Jesus, tinunggêna ya buy sinabi na, "Bêgêna yuya."

Kabay binêg lay bulag, "Pas-êyêna moy nakêm mu. Midêng ka ta panipabêg naka."

50 Insamwag nay balabal na. Tambêng yan nidêng buy nagdani kan Jesus.

51 Namatang si Jesus kana, "Sabêt ta labay mun daygêna ku kamu?"

Nakitbay ya bulag, "Manuru, kalabay yakun makakit."

52 Kabay sinabin Jesus kana, "Malyari kaynan muli. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku." Tambêng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus.

11

Malakêy mangulimên kan Jesus sa balayan Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Sên narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggêna sila sa Bunguy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethpage buy sa balayan Bethania. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na. **2** Sinabi na kalla, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnu nakas-êl ya asê pun nasakayan agyan sisabêt man. Agwatêna yuya buy akayêna baydi.

3 Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyen pan-agwatêna yu yay asnu ta?' sabin yu kanay, 'Kaylangan Panginuun buy tambêng nan iudung baydi.'

4 Kabay namita silayna buy nakitan laya bay ya biserun asnu sa danin dan ya nakas-êl sa lawasan gisay bali. Sên pan-agwatêna layna,

5 dilag gisa sa dakun umnuy tawu bayduy namatang kalla, "Uysiyen pan-agwatêna yu yay biserun asnu ta?"

6 Kabay sinabi lay pan-ipasabi kallan Jesus buy tinulutan la sila.

7 Pamakayari, in-akay layna kan Jesus ya biserun asnu. Inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy nagsakay ya.

8 Malakêy tawuy nanimakmak balabal la sa dan. Ya kaatag êt, nanimakmak silan palapay pinutus la sa panggitnan.

9 Ya kaganawan tawuy idi sa mumuna buy idi sa ubatan, mansaway silan magsabin, "Ulimênen na Bapan Namalyari! Pagpalen na mallumatêng sa lagyu na!"*

10 Pagpalen Bapan Namalyari ya mallumatêng nga kaarian ninunu tamun si Arin David. Ulimênen na Bapan Namalyari ya idi sa langit."

---

* **11:9 11:9** Mani Kanta 118:26.

¹¹ Pallumatêng Jesus sa Jerusalem, naku ya sa kasawangan Templa. Pinakaélêw nan mangêd da kaganawan idì baydu. Buy gawan mamayabi-yabi yana, nag-udung ya sa Bethania kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na.

*Insumento Jesus ya gisay puun kayun igus
(Mateo 21:18-19)*

¹² Pamakawasaki, sén mita silayna ubat sa balayan Bethania paudung sa Jerusalem, nalayangan Jesus.

¹³ Naipatanêts nay gisay puun kayun igus ya malabung. Inlaku nan inélêw ya ati nu nagtagéy. Nuwa ayin yan nakitan nun a kay pawan bulung, gawan alwa pun panawun panagéy igus.

¹⁴ Kabay sinabi na sa puun kayu, "Agyan kanu pun, ayin nan kaatag makaékan tagéy mu." Naléngén mani tagasunul nay sinabi na.

*Impatas Jesus ya mani magtinda sa Templa
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

¹⁵ Pamakalatêng la sa Jerusalem, naku si Jesus sa kasawangan Templun Bapan Namalyari buy impatas nay mani magtinda buy mani manaliw baydu. Imbabaliswag nay lamesan mallibay peran dayuhan sa peran mani Judio buy iknuwan mani magtindan pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Imbawal nay mani tawuy mantan pan-itinda sa kasawangan Templa.

¹⁷ Pamakayari, tinurwanan nay mani tawu baydu. Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, pambégén balin panalanginan mani tawu sa kaganawan bansa.'[†] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw."[‡]

¹⁸ Sén nabalitan mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan ya tungkul sa dinyag Jesus, pisasabyan la nu sabêt ta daygén la amén maipapati laya. Nuwa nalimu sila kana gawan malakéy tawuy nakaupapas sa panuru na.

¹⁹ Sén nadiglêm mana, nag-awas silan Jesus sa balayan Jerusalem.

*Ya aral tungkul sa nayanguy puun kayun igus
(Mateo 21:20-22)*

²⁰ Pamakamaranun, sén mag-udung silayna sa Jerusalem, nadanan layna êt ta puun kayun igus buy nakitan lay nayangu ya.

²¹ Naganakan Pedroy sinabin Jesus sa puun kayu. Kabay sinabi na, "Manuru, élêwên tuy puun kayun igus ya insumpa mu. Nayanguy na!"

²² Sinabin Jesus kalla, "Manampalataya kaw kan Bapan Namalyari!

²³ Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asê mag-mikakunuy nakém, malyari yun sabin sa bung-uy ati, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat!', buy taganan madyag ga pansabin yu.

²⁴ Kabay pansabin ku kamuyuy sabêt man na yawarên yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, maniwala kaw wa natanggap yinay panyawarên yu buy matanggap yina.

²⁵ Nu manalangin kaw, patawarên yu pun na nangasalanan kamuyu amén patawarên kaw êt Bapa yuy idi sa langit.

²⁶ [Ta nu a kaw mamatawad, a kaw êt patawarên Bapa yuy idi sa langit.]"

[†] 11:17 11:17 Isaias 56:7.   [‡] 11:17 11:17 Jeremias 7:11.

*Ya patang tungkul sa karapatan Jesus
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)*

²⁷ Naku silayna êt sa Jerusalem. Kaban mamita si Jesus sa kasawangan Templu, nagdâni kanay mani mamenun pari buy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkuluan.

²⁸ Namatang sila kana, "Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na karapatan?"

²⁹ Kabay pikitbayan silan Jesus, "Patangên kataw êt. Nu mapakitbayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag paradi.

³⁰ Sabin yu kangku nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu? Sabêt ta pakitbay yu?"

³¹ Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyen a kaw yabay maniwala kan Juan ta?'

³² Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', manubag ga mani tawu kantamu." (Malimu sila sa mani tawu gawan maniwala mani tawu ya propetan Bapan Namalyari si Juan.)

³³ Kabay nakitbay sila kan Jesus, "A yan tanda."

Sinabi êt Jesus, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

12

*Ya paalimbawan Jesus tungkul sa mani nadawak ka kasamak
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)*

¹ Kabay nangalimbawa pun si Jesus kalla. Sinabi na, "Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm, impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspésan ubas. Namipaydêng ya êt gisay matag-ay ya bali ya bibiyan mamantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. ² Sên panawun nan pamupul ubas, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amén kêuwen na dakay na.

³ Nuwa dinagus mani kasamak ya ipus buy dinugêdugê buy impatas layan ayin gintan.

⁴ Niutus manguman na magbandin ubasan un gisa pun na ipus, nuwa impakadêng-êy laya buy pinatuk sa ulu.

⁵ Nanguman nina êt namiutus gisa pun na ipus, nuwa pinati lay abitu. Malakê pun na in-utus magbandi, nuwa abituy kaatag, dinugêdugê la buy ya kaatag êt, pinati la."

⁶ "Pamakayarin abitu, ayin ninan ipus ya maiutus. Kabay in-utus naynay kakaidwan nan anak, ta indap na nu galangên lay anak na."

⁷ "Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak na, sinabi la, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Kaksaw kaw! Patin tamu ya amén mapagbandi tamuy mapagmana na.'

⁸ Kabay dinagus lay anak, pinati buy ginuluy lay bangkay na sa lawasan panggitnan."

⁹ Pamakayari, namatang si Jesus, "Sabêt amêsên na daygên magbandin ubasan? Pilmin lakwên nay mani kasamak na buy patin. Pamakayari, ipasamak na sa kaatag ya ubasan na."

¹⁰ A yu nayi nabasa sa Kasulatan na impasulat Bapan Namalyari, 'Ya batuy insakwil mani mampaydêng bali,

sabay ya batuy nagin pundasyun.

11 Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakaupapas kantamu.’’*

12 Napukatan mani puun Judio ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakp  n layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu. Kabay pinaulayan la si Jesus buy namita sila tana.

Ya pamayad buwis

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

13 Impalakun mani puun Judio kan Jesus ya dakun umnuy Pariseo buy dakun umnuy tawun Gobernador Herodes Antipas am  n l  ng-  n laya gawan labay layan dakp  n sa pagsabi na.

14 S  n inlumat  ng sila kan Jesus, sinabi la, “Manuru, tanda yan na p  t  g ya pansabin mu buy ayin kan pampilinin gawan a ka mang  l  w sa kabilyan gisay tawu, nun a kay kap  t  gan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari ya pan-ituru mu. Am  s  n, dilag kay ipatang kamu, s  p  at kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o as  ?”

15 Nuwa tandan Jesus ya kay magtatalingkayu sila. Kabay sinabi na, “Alwa ta labay yukun dakp  n sa pagsabi ku ta? Mantan kaw baydin pera ta   l  w  n ku.”

16 Nantan sila yabay pera buy pinatang na sila, “Kansab  t lupa buy laguy makit yu di?”

Sinabi la, “Sa Emperador.”

17 Kabay sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador. Buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari.” Taganan nakaupapas sila sa sinabi na.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Am  s  n, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus am  n patang  n ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamat. Sinabi la k  n Jesus,

19 “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay liyaki nati yan ayin anak sa asawa na, s  p  at pag-asawan pat  l nay liyaki ya bayaw nay nabalu am  n makaanak sila para sa pat  l nay nati.”†

20 “Am  s  n, dilag pituy mipapat  l la lawyaki. Nakapag-asaway panganyar, nuwa nati yan ayin anak.

21 Kabay ya nabalu, napag-asawa nay ikalway panganay, nuwa nati ya   t ayin anak. Para   t bayduy nalyari sa ikatluw pat  l la.

22 Balang gisa sa pituy mipapat  l la nakapag-asawan abituy babayi ya nabalu, namaty  n lan kaganawan ayin anak sa babayi. Sa katatawliyan, nati   t ta bal-u.

23 Am  s  n, sa allun pangabyay manguman nangamamat, sisab  t ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapat  l?”

24 Nakitbay si Jesus, “Taganan mali kaw, tagawan a yu mapukatan na Kasulatan Bapan Namalyari buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari.

25 Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa.

26 Tungkul laman sa pangabyay manguman, a yu nayi nabasay impasulat kan Moises? Sabitun idi ya baydu sa magd  k  t  d  k  t ta puun kayu, sinabin

* **12:11** **12:11** Mani Kanta 118:22-23. † **12:19** **12:19** Deuteronomio 25:5.

Bapan Namalyari kanay, ‘Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac, buy Jacob.’[‡]

27 Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamatì, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Kabay taganan mali kaw!”

*Ya pinakamaulagay Kautusan Bapan Namalyari
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)*

28 Dilag baydun gisay manurun Kautusan ya malléngê sa misusulakan. Naléngê nay mangêd da pikitbay Jesus. Kabay nagdani ya buy namatang, “Sabêt ta pinakamaulagay utus?”

29 Nakitbay si Jesus, “Ati ya pinakamaulagay utus, ‘Sikaw wa mani Israelita, malléngê kaw! Ya Panginuun tamun Namalyari, kay gigisa buy ayin nan kaatag.

30 Kabay kaidwan tuy Panginuun mun Namalyari un buun békê, buun kaladwa, buun isip buy buun pas-êy.[§]

31 Ati êt ta ikalway pinakamaulagay utus, ‘Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.’* Abiin na luway utus ya pinakamaulaga buy ayin nan kaatag.”

32 Sinabin manurun Kautusan kan Jesus, “Manuru, ustu ka. Pêtêg ga sinabi tuy kay gigisa si Bapan Namalyari, ayin nan kaatag.

33 Kabay sépat yan kaidwan un buun békê, buun isip buy buun pas-êy. Buy sépat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu. Igit maulagay ati kaysa kaganawan kalasin sinlêb ba andug buy sa kaatag pun na andug.”

34 Sén naléngêñ Jesus ya mangêd da pakitbay na, sinabi na kana, “Marani kaynan miawyun sa pag-arin Bapan Namalyari.” Ubat ta baydu, ayin nan nakadéggéng namatang kan Jesus.

*Ya patang tungkul kan Cristu
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

35 Kaban manuru si Jesus baydu sa kasawangan Templu, namatang ya, “Parasaantun masabin mani manurun Kautusan ya si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David?

36 Sa kapamilatan pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David, sinabi nay,
‘Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,
Miknu ka sa wanan ku
angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu.’†

37 Amêsên, nu binêg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?” Labaylabay lêng-êñ mani tawu si Jesus.

*Patanda laban sa mani manurun Kautusan
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)*

38 Sinabi pun êt Jesus sa pangaral na, “Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mamitan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangêñ silan mani tawuy malibasan la.

39 Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu.

‡ 12:26 12:26 Exodo 3:6. § 12:30 12:30 Deuteronomio 6:4-5. * 12:31 12:31 Levitico 19:18.

† 12:36 12:36 Mani Kanta 110:1.

40 Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amén makwa lay mani pibandiyan la buy magmamangédan sila sa arapan mani tawu sa kapamilatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusan Bapan Namalyari kalla.”

*Ya andug gisay bal-uy babayi
(Lucas 21:1-4)*

41 Kaban idi pun sa Templu si Jesus, niknu ya sa êtêb pamyanan pera para sa Templu buy inélêw nay malakéy mam-in pera. Malakéy mabandi ya nam-in mangaragul la alaga.

42 Dilag êt baydun gisay kaluluy babayi ya bal-uy nagdani buy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera.

43 Impadanan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kallay, “Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabal-u kaysa indin kaganawan.

44 Gawan ya kaatag, nam-i silan a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanén na.”

13

*Ya tungkul sa pangasiran Templu
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)*

1 Kaban paawas silan Jesus sa Templu, sinabin gisa sa mani tagasunul na, “Manuru, élêwén muy mani impaidéng nga nakapalitêng sa Templu ya pawan diyag sa mangaragul la batu. Mamangéd da pangadyag!”

2 Sinabin Jesus kana, “Makitan yuy mani abiin na dyag sa mangaragul la batu. Nuwa lumatêng nga panawun, ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu.”

*Ya sadyay kasakitan na lumatêng
(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)*

3 Sêñ nakaiknuy na si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu sa arapan Templu, namatang silan Pedro, Santiago, Juan buy si Andres un kay kakapad la.

4 Sinabi la, “Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?”

5 Kabay sinabin Jesus kalla, “Mangillag kaw amén a kaw mailitêp agyan sisabêt man.

6 Tagawan malakéy lumatêng nga manggamit lagyu ku. Sabin lay, ‘Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ Kabay malakéy mailitêp la.

7 Nu makaléngê kaw migejeray marani kamuyu buy nu makabalita kaw êt migejeray marayu, agana kaw malimu. Ta sépat malyari ya abiin, nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta.

8 Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Lumatêng nga layun sa magmikanayun na lugal. Lumatêng êt ta sadyay layang. Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisa pun sadyay kasakitan ya maiparisu sa kasakitan babayi ya mangank.

9 “Kabay mangillag kaw tagawan sa panampalataya yu kangku, dakpên lakaw buy iarap sa mani manungkulon. Latikun lakaw sa balin pagtipunan mani Judio buy iarap sa mani gobernador buy sa mani ari. Sa pakapakun baydu, makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku.”

10 Sépat pun maipatanday Mangéd da Balita sa kaganawan bansa bayu lumatêng nga katganan.”

11 “Nu lumatêng nga panawun na dakpên kaw buy iarap sa mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu, nun a ya sabin yu, abituy panipasabin Ispiritur Bapan Namalyari kamuyu sa uras abitu, tagawan alwan sikaw wa magsabi nun a ya Ispiritur Bapan Namalyari.

12 Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amén ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amén ipapati buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la.

13 Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.”

*Ya mamakapalimuy lumatêng
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)*

14 Insundun Jesus ya pagsabi na, “Sikaw wa mamaasa, pakaintindin yuy ati! Nu makit yuy saday kadawakan ya manira baydu sa lugal la asé sépat panyagan, ya kaganawan na idi sa Judea, kaylangan muwayu silaynan makun bung-uy.

15 Sa panawun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amén mangwan daku sabêt sa lalêñ bali na.

16 Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amén mangwan yaming na.

17 Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas.

18 Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa allun abiin, alwan panawun nalépêt.

19 Sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun saday kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta angga amésen. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman.

20 Ta nu asé inépêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligtas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, inépêk nay panawun abitu.”

21 “Amésen, nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydi ya Cristu!', o ‘Idi ya baydu!', agana kaw makipapaniwala.

22 Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda' buy mamakaupapas amén ilitêp pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari.

23 Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari.”

*Ya pag-udung Jesus ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu
(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)*

24 “Pamakayarin abituy allun saday kasakitan, dumiglêm ma mamut buy asina sumawang nga buwan.

25 Mangananabuy mani bêtewêñ buy maubus maêyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

26 Pamakayari, makitan la kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit ya mallumatêng nga idi sa ulap ya dilag dakilay kapangyarian buy sawang.

27 Iutus kuy mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amén tipunun lay mani tawuy pinili ku.”

*Ya aral la matandan sa puun kayun igus
(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)*

28 “Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangar ati, tanda yinay marani yay kaynitan. **29** Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku

kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakina sa pasbul bali.

³⁰ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amésen, matupad day kaganawan sinabi ku.

³¹ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.”

*Ayin tawuy magtanda nu makanu lumatêng si Jesus
(Mateo 24:36-44)*

³² “Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit buy agyan sikuy Anak Bapan Namalyari. Kay si Bapay magtanda.

³³ Kabay mangillag kaw buy maglêan, gawan a yu tanda nu makanuy pallumatêng ku.”

³⁴ “Malyari tamun ialimbawa sa dinyag gisay tawuy naku sa marayuy lugal. Bayu ya namita, sinabi na sa mani ipus na nu sabêt ta daygên la buy intipan na êt sa mamantay sa lawasan na maglêan ya sa pallumatêng amung ña.”

³⁵ “Kabay maglêan kaw, tagawan a yu tanda nu makanu lumatêng nga magbandin bali. Mapalyarin yabi, bunak yabi, bunatbunat o maranun.

³⁶ Dat tambêng yan lumatêng buy malatêng nakaw wa mamabêléw.

³⁷ Ya pansabin ku kamuyu, pansabin ku êt sa kaganawan, ‘Maglêan kaw!’ ”

14

*Ya palanun pamati kan Jesus
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)*

¹ Amésen, luwa tanay allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan buy Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Namalanuy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan nu parasaantu lan madakêp buy maipapati si Jesus un ayin makatanda.

² Sinabi la, “Gana tamu pun daygên sa allun pesta, ta dat maguluy mani tawu.”

*Binulugan lan pabangi si Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Sén idi sa balayan Bethania si Jesus, mangan ya sa balin Simon na natasan ketung. Dilag inlumatêng nga gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya pawan nardo ya idi sa pamyanan na diyag sa batun alabastru. Imbulat nay ati buy pakâna ña nan imbulug sa ulun Jesus.

⁴ Sén nakitan kaatag ga dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, “Uysiyan insayang na yay pabangi ta?

⁵ Pakan maisaliw naya dayi sa alagan upan gisay tawu sa gisay tawun,* buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu.” Buy tinubag lay babayi.

⁶ Nuwa sinabin Jesus, “Paulayan yuya! Uysiyan pakyalamana yuya ta? Mangêd da dinyag na kangku.

⁷ Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu. Kabay agyan sabêt man na uras, masawpan yu sila. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun.

⁸ Dinyag nay kaganawan madyag na kangku. Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku bilang pamil-an sa pamilbêng kangku.

* ^{14:5} ^{14:5} Sa Griego, 300 denaryu.

9 Pansabin ku kamuyuy agyan saantu iaral baydi sa babun lutay Mangêd da Balita, miwagaw êt ta mangêd da dinyag na kangku bilang pangganaka kana."

Insupakat Judas Iscariote si Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Amêsên, si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari amên isupakat si Jesus.

11 Sén nalêngê lay abiin, sadyay saya la. Kabay nangaku silan biyan layan pera. Paubat baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakép kan Jesus.

Ya tawlin pangan Jesus un apunan

(Mateo 26:17-30; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corinto 11:23-25)

12 Inlumatêng nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag ya allun pamatin mani Israelita un biserun tupa ya kéné la sa Pestan Kaligtasan. Kabay pinatang mani tagasunul na si Jesus, "Antuy labay mun pamil-anan yan apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan?"

13 Kabay in-utus Jesus ya luwa sa mani tagasunul na, "Maku kawna sa balayan Jerusalem. Pamakalatêng yu baydu, matbêng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglanêm. Pakilakwan yuya

14 sa bali ya sunan na. Sabin yu sa magbali, 'Pan-ipatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamil-anan apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.'

15 Ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu sa babu. Buy nakal-an bayduy gamit ta gamitin tamu sa apunan. Baydu yun il-an na apunan tamu."

16 Namitay nay luway tagasunul nan naku sa Jerusalem buy nakitan lay pêtêg ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

17 Sén yabi yana, inlumatêng si Jesus sa makwal la kuwartu kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na.

18 Sén mangan silanya, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa baydi sa kaêm kuy mamilupakat kangku."

19 Pamakalêngê la, nalungkut sila buy namatang nga balang gisa kana, "Siku nayi?"

20 Sinabin Jesus, "Gisa kamuyun mapu buy luway mapagaagnan kun mamilawsaw tinapay sa kulu, sabay yá mamilupakat kangku."

21 Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalonus ya tawuy mamilupakat kangku. Mangêd pun na a yina in-anak."

22 Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, "Ati ya lawini ku. Kéwén yu buy kanén."

23 Amêsên, kingwa nay pan-inêmén buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Inggawang na kalla buy ninêm ma kaganawan.

24 Sinabi na kalla, "Ati ya daya kuy mibulug para sa malakéy tawu. Ati ya mamilapêtêg sa bayuy kasunduwian Bapan Namalyari sa mani tawu.

25 Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabén ubas angga sa allun inêmén kuy bayuy alak sa kaarian Bapan Namalyari."

26 Nagkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uy mani Ulibu.

*Impatandan Jesus ya ipuglaw yan Simon Pedro
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

27 Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya ídi sa Kasulatan, 'Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.'[†]

28 Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea."

29 Sinabi yaman Pedro kan Jesus, "Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan."

30 Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuy bayu mangkatin katilway manuk amésem yabi, katitlu mukun ipuglaw."

31 Nuwa luyang pun sinabin Pedroy, "Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw." Para êt bayduy sinabin kaganawan tagasunul na.

*Nanalangin si Jesus sa Getsemani
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)*

32 Pamakayari, naku sila sa gisay lugal la pambêgén Getsemani.[‡] Sinabin Jesus kalla, "Miknu kaw pun baydi kaban manalangin naku."

33 Pamakayari, pikilakun Jesus si Pedro, Santiago, buy si Juan. Baydu nakanatanam yan sadyay lungkut buy nabégbéga ga békê.

34 Sinabin Jesus kalla, "Para kinan mati gawan sa sadyay lêlén békê ku. Minggit kaw baydi buy magpuyat kaw."

35 Nagpакarayu yan pérad buy nagpalukub yan nanalangin ya nu malyari, a na danasén na sadyay pamasakit ta lumaténg kana.

36 Sinabi na, "Bapa ku, madyag muy kaganawan. Nu malyari dayi, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu."

37 Pamakayari nan nanalangin, inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy nataléng na silan mamabélew. Sinabi na kan Pedro, "Simon, mamabélew ka nayi? A ka nayi makabatan magpuyat, agyan kay gisay uras?"

38 Magpuyat kaw buy manalangin amén a kaw masambut tuksu. Ta ya ispiritu, nakal-an yan manunul, nuwa maynay lawini."

39 Nanguman nagpакarayu si Jesus buy inuman nay panalangin na.

40 Pamakayari, inudung nan manguman na mani tagasunul na buy nataléng na silayna êt mamabélew gawan kabélewbaélew sila. Sén nimata silayna, a la tanda ya sabin la.

41 Sén katitlu na silan inudung, sinabi na kalla, "Uysiyan mamabélew kaw yapun buy magpaynawa ta? Ustina! Inlumaténg ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, insupakat takina sa mani makasalan!"

42 Mimata kaw! Kaksaw wana! Ta abiti yay tawuy namisupakat kangku!"

*Ya pandakép kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)*

43 Kaban magsabi pun si Jesus, inlumaténg nga si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul na. Dilag yan malakéy kaawyun na nipagkéya buy nipagpamatuk. In-utus silan mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkuluan.

[†] **14:27** **14:27** Zacarias 13:7. [‡] **14:32** **14:32** Getsemani: ya labay sabin, laruy diyag sa ulibu.

⁴⁴ Paradi ya patanday sinabin Judas sa mani mandakêp kan Jesus, "Ya dépén kuy pingi, sabay ya pantêkápênu. Dakpênu yuyan gêtan buy pakabantayan."

⁴⁵ Pamakalatêng Judas, tambêng yan nagdani kan Jesus buy sinabi na, "Manuru!" Pamakayari, dinêp nay pingin Jesus.

⁴⁶ Dinuyung mani tawu si Jesus buy dinakêp.

⁴⁷ Nuwa nanganus kêyay gisa sa mani tagasunul Jesus buy pinutus nay tek ipus pinakapuun pari.

⁴⁸ Amêsên, sinabin Jesus sa mani mandakêp kana, "Tulisan naku nayi? Uysian mantan kaw yapun mani kêya buy pamatuk amên dakpênu naku ta?"

⁴⁹ Allu-allu wakun mangaral sa kasawangan Templa buy idi kaw êt baydu. Uysian a yuku yata dinakêp ta? Nuwa sépat malyari ya abiin amên matupad da idi sa Kasulatan."

⁵⁰ Tambêng nipamwayuy mani tagasunul na.

⁵¹ Amêsên, dilag gisay bayuntawuy manunul kan Jesus ya kay naka-punggus êwê. Dinakêp laya êt.

⁵² Nuwa nabul-isan laya buy kay êwê tay natalan la. Kabay naka-puwayu yan ayin yaming.

*In-arap si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)*

⁵³ Gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari. Nititipun bayduy mani mamunun pari, mani mangatway manungkulau, buy mani manurun Kautusan.

⁵⁴ Nanunul êt si Pedro kalla nuwa kay idi ya sa marayun pérâd. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu ya sa mani magbantay amên mimudu.

⁵⁵ Ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuyungan, mangkap silan magpapâtêg laban kan Jesus amên maatulan layan kamatyau. Nuwa ayin silan nakitan.

⁵⁶ Malakéy tawuy magsabin alwan pêtêg laban kana, nuwa asê pariparisuy pansabin la.

⁵⁷ Dilag êt umnuy nidêng nga nagsabin alwan pêtêg. Sinabi la,

⁵⁸ "Naléngê yan na sinabi nay 'Lasakênu kuy Templun ati ya diyag tawu buy sa lalén tatluy allu, mamipaydêng ngakun kaatag templuy alwan diyag tawu.'

⁵⁹ Nuwa asê êt pariparisuy pansabin la."

⁶⁰ Amêsên, nidêng nga pinakapuun pari la sa arapan malaké buy pinatang na si Jesus, "Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?"

⁶¹ Nuwa asê nakitbay si Jesus.

Sinabi êt pinakapuun pari kana, "Sika nayi ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya Kapapaulimên?"

⁶² Nakitbay si Jesus, "Siku ya bayna. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan yu kuy nakaiknu sa wanau Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan yu kuy idi sa ulap pa mallumatêng."

⁶³ Sênu naléngê pinakapuun pari ya abitu, nanubag ya. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, "A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapâtêg,

64 ta nalêngê taminay pallamus na kan Bapan Namalyari! Sabêt amêsên na iatul yu kana?" Kabay inatulan layan kamatyay.

65 Tinupayan yan dakun umnuy idi baydu. Tinakpan lay mata na, dinugêdugê laya buy sinabi la kanay, "Ulén mu nu sisabêt ta nandugê kamu!" Dinugêdugê ya êt mani magbantay.

Katitlun impuglaw Pedroy a na kilala si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

66 Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari kaawyun na mani magbantay ya mamimudu, nagdani kanay gisay babayi ya ipus pinakapuun pari.

67 Pinakaélw naya buy sinabi na, "Sika êt pagkaawyun Jesus ya taga Nazaret."

68 Nuwa impuglaw Pedroy abiin, "A ku tanday pansabin mu." Pamakayari, namita ya papakun sa pasbul lawasan. Amêsên, nangkati yay manuk.

69 Asê naépêng, nakitan nina êt baydun babayi ya ipus pinakapuun pari. Sinabi na sa mani tawuy idi bayduy, "Ya tawun abiin, gisa ya sa pagkaawyun Jesus!"

70 Nuwa impuglaw wa êt Pedroy abiin.

Asê naépêng, sinabi ya êt mani tawuy idi bayduy, "Pilmin gisa ka sa mani pagkaawyun Jesus, gawan taga Galilea ka êt."

71 Nuwa sinabin Pedroy, "Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amêsên!"

72 Pamakasabin Pedron abiin, nangkatin manguman na manuk buy naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkatin katilway manuk, katitlu mukun ipuglaw." Kabay saday tangis Pedro.

15

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 27:11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Pamakamaranun, tambéng nipupulung nga mani mamunun pari, mani mangatway manungkulán, mani manurun Kautusan buy kaatag mangatwan Judioy mangatuynungan. Impagapus la si Jesus buy in-arap kan Gobernador Pilato.

2 Pinatang Gobernador Pilato si Jesus, "Sika nayı ya Arin mani Judio?" Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

3 Malakéy pan-isangkan mani mamunun pari laban kan Jesus.

4 Kabay pinatang ngina êt Gobernador Pilato, "Nalêngê muy malakéy pan-isangkan la laban kamu. Ayin ka nayin maipakitbay?"

5 Nuwa asê êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas si Gobernador Pilato.

Pinarusan si Jesus un kamatyan sa kurus

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

6 Balang Pestan Kaligtasan, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa panyawarén mani tawu.

7 Dilag gisay nakasukul la naglagyun Barabbas. Nisukul ya gawan gisa ya sa mani nagribeldi sa gubernu buy nakapati yan tawu.

8 Nagdani ya mani tawu kan Gobernador Pilato buy inyawad la kanay daygén nan manguman na mamibus yan gisay nakasukul.

9 Kabay pikitbayan silan Gobernador Pilato, "Labay yu nayin ibus kuy Ari yun mani Judio?"

10 Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani mamunun pari si Jesus kana gawan kay kinasêman laya.

11 Nuwa intustus mani mamunun pari ya mani tawu amên si Barabbas ya yawarêñ lan ibus.

12 Kabay nanguman namatang si Gobernador Pilato kalla, “Sabêt taman na labay yun daygén ku sa pambêgén yun arin mani Judio?”

13 Masnêg lan sinabi, “Ipaku ya sa kurus!”

14 Sinabin Gobernador Pilato kalla, “Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?”

Nuwa ingkakadus saman sinabin mani tawuy, “Ipaku ya sa kurus!”

15 Amêsên, impabus Gobernador Pilato si Barabbas amên mapasaya nay mani tawu. Impalatiku na si Jesus buy inggawang naya sa mani sundalus amên ipaku sa kurus.

Inuyam mani sundalus si Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Gintan mani sundalus si Jesus sa kasawangan palasyun Gobernador Pilato buy tinipun la bayduy kaganawan sundalus ya kaawyun la.

17 Pinayamingan la si Jesus un kulay muraduy balabal kaparisun yaming ari buy nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana.

18 Pamakayari, sinabi lay, “Pagpalêñ baman na Arin mani Judio!”

19 Pinatukpatuk lan têkén na ulu na buy pitupaytupayan laya. Nanduku sila kana buy pan-ulimênêñ laya kanwadis.

20 Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal nay kulay muradu buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amên ipaku sa kurus.

Impaku la si Jesus sa kurus

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Kaban mamita sila, natbêng lay gisay liyaki ya ubat sa panggitnan ya sabay si Simon na taga Cirene ya bapan Alejandro buy si Rufo. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus.

22 Sa pamita la, gintan mani sundalus si Jesus sa lugal la pambêgén lan Golgota ya labay sabin “Lugal Bungu.”

23 Paynêmén laya dayin alak ka sinabugan mira, nuwa a na ininêm.

24 Amêsên, impaku layna sa kurus buy pinibabagutan lay yaming na amên matandan lay makwan balang gisa kalla.

25 Alas nuwebin maranun^{*} sabitun impaku la si Jesus sa kurus.

26 Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat bayduy pan-isangkan la laban kana, “Siyá ya Arin mani Judio.”

27 Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanán buy ya gisa, idi sa udi na. **28** [Sa dinyag la kan Jesus, natupad ya impasulat Bapan Namalyari sa kasulatan, “Intuwad layan makasaralan.”]

29 Ya mani tawuy manduman baydu, kapéyêngpêyêngan lan manguyam kan Jesus buy pansabin lay, “Uy antu yaba ya sinabi muy lasakêñ muy Templu buy sa lalêñ tatluy allu, ipaydêng mun manguman?

30 Dali, magtabuy ka sa kurus, ta iligtas muy sarili mu!”

---

* **15:25 15:25** Sa mani Israelita, ya alas nuwebin maranun kantamu, ikatluy uras kalla.

31 Para êt bayduy panguyam mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Sinabi la sa balang gisa kalla, "Inlitas nay kaatag pakan a nay naman agyun iligtas ya sarili na!"

32 Nu makit tamuy makapagtabuy si Cristu sa kurus ya Ari kanun Israel, maniwala kitamu kana!" Inuyam ya êt kaagnan nan impaku sa kurus.

Ya pangamatin Jesus

(*Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

33 Sêñ ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat.

34 Sêñ alas tres sanan kaawat, masnêg sinabin Jesus, "Eloi, Eloi, lema sabachthani?" Ya labay sabin, "Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?"[†]

35 Sêñ nalêngêñ mani nakaidêng bayduy abiin, sinabi lay, "Lêng-êñ yu. Pambêgêñ na si propeta Elias."

36 Nuwayuy gisa kalla buy niptês paran bulak sa gisay sanga. Imbasa na sa nangisuy alak buy impasépsêp kan Jesus. Sinabi na, "Paulayêñ tamu ya. Elêwên tamu nu lumatêng ngabay si Elias amên mitabuy kana sa kurus."

37 Amêsen, nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanêñ.

38 Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalêñ Templu paubat sa babu angga sa aypa.

39 Nakaidêng sa arapan kurus ya kapitan mani sundalus buy nakit na nu parasaantun nabuytuwan inawanêñ si Jesus. Kabay nasabi na, "Pêtêg awêd ya Anak Bapan Namalyari ya tawun ati."

40 Sa narayun pêrad, dilag dakun umnuy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malyari kan Jesus. Kaawayun la si Maria ya taga Magdala, si Salome, buy si Maria ya indun Santiago ya alin Jose.

41 Paubat sa Galilea, nakilaku buy naglingkud silayna kan Jesus. Idi êt bayduy dakun umnuy babayi ya kaawayun Jesus un naku sa Jerusalem.

Ya pamilbêng kan Jesus

(*Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

42 Sêñ nadêm mana, uras san pamil-an ta duspiras san Allun Pagpay-nawa.

43 Inlumatêng si Jose ya taga Arimatea. Si Jose, panggalangêñ yan mani kaparisu nan mani mangatwan Judioy mangatunungan. Gisa ya êt sa mangêtêng sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinas-éy nay nakêm nan maku kan Gobernador Pilato ta yawarêñ nay bangkay Jesus.

44 Sêñ nalêngêñ Gobernador Pilato ya nati yana si Jesus, nakaupapas ya. Kabay impabêg nay kapitan mani sundalus buy pinatang na nu pêtêg yabay nati si Jesus.

45 Sêñ natandan na sa kapitan mani sundalus ya pêtêg yabay nati si Jesus, tinulutan nay kêwên Jose ya bangkay Jesus.

46 Kabay intabuy layna sa kurus ya bangkay Jesus buy binêdbêdan lan telay linu ya kapisaliw Jose. Pamakayari, insun lay bangkay Jesus sa pamilbêngan na inlubtan na dapas. Buy imbulid lay maragul la batuy panakêp lan lawasan pamilbêngan.

47 Nakit Maria ya taga Magdala buy si Maria ya indun Jose nu saantu la insun si Jesus.

[†] **15:34 15:34** Mani Kanta 22:1.

16

*Nanguman nabyay si Jesus
(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)*

¹ Pamakayarin Allun Pagpaynawa, nanaliw pabangi silan Maria ya taga Magdala, si Maria ya indun Santiago, buy si Salome, buy naku sila sa pinilbêngan kan Jesus amén bulugan lan pabangi ya bangkay na.

² Pamakamaranun allun Duminggu, sên pamakaputak mamut, naku sila sa pinilbêngan kan Jesus.

³ Kaban idi sila pun sa dan, nipapatang nga balang gisa kalla, "Sisabêt ta pakisabyan tamun mamibulid batuy pinanakêp sa pinilbêngan?"

⁴ Nuwa sên pamakaélêw la, nakit lay nibulid da batuy maragul.

⁵ Sên sinumun sila sa pinilbêngan, nakit lay gisay bayuntawuy nakayaming makarang nga naputi buy nakaiknu sa wanana. Kabay saday limun babayi.

⁶ Sinabi na kalla, "Agana kaw malimu! Tanda kuy pantêkapên yu si Jesus ya taga Nazaret ya impaku sa kurus. Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay! Eléwén yuy ati ya pinipakalékan kana.

⁷ Mita kawna buy sabin yu sa mani tagasunul na buy kan Pedroy munay na si Jesus sa Galilea. Makit yuya baydu, kaparisun sinabi na kamuyu."

⁸ Kinédésan sila buy nakaupapas silan nuwayun namita sa pinilbêngan. Sa saday limu la, ayin silan pinisabyanan.

*Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

⁹ [Maranundanun allun Duminggu, pamakayarin nanguman nabyay Jesus, nuna yan nagpaket kan Maria ya taga Magdala ya sabay ya babayi ya tinasan nan pituy nadawak ka ispiritu sabitun nuna.

¹⁰ Naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy imbalita nay nakitan na. Sa uras abitu, manémítêm buy manangis sila.

¹¹ Nuwa a sila kalabay maniwala sa sinabin Maria ya nanguman nabyay si Jesus buy nagpaket ya kana.

*Nagpakit si Jesus sa luway tagasunul na
(Lucas 24:13-35)*

¹² Pamakayari, sên mamitay luway tagasunul Jesus papakun sa panggitinan, nagpaket kalla si Jesus, nuwa kaatag ga wangis na.

¹³ Tambéng silan nag-udung sa mani kaawyun la sa balayan Jerusalem buy imbalita lay nagpaket kalla si Jesus, nuwa a sila êt labay paniwalan.

*Nagpakit si Jesus sa mapu buy gisay tagasunul na
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)*

¹⁴ Amêsên, kaban mangan na mapu buy gisay tagasunul na, nagpaket kalla si Jesus. Sinabyanan na sila gawan ayin silan panampalataya buy nakdêy ya békê la, buy gawan a sila kalabay maniwala sa sinabin kaganawan nakakit kana ya nanguman yan nabyay.

¹⁵ Sinabin Jesus kalla, "Maku kaw sa buun babun luta buy iaral yu sa kaganawan tawuy Mangêd da Balita tungkul kangku.

¹⁶ Sisabêt man na manampalataya buy pabawtismu, miligtas ya sa kaparusan. Nuwa sisabêt man na asé manampalataya, parusan yan Bapan Namalyari.

17 Sisabêt man na manampalataya kangku, biyan yan kapangyarian manyag mamakaupapas bilang tanda'. Gawan sa lagyu ku, makapipatas silan nadawak ka ispiritu buy magsabi silan magmikakanayun na sabi.

18 A sila dakun mapakun agyan manalan silan utan o makainêm lasun. Buy mapaiyul lay nipagsakit ta paluntuwan lan gamêt la."

Ya pamakun Jesus sa langit

(Lucas 24:50-53; Mani Dyag 1:9-11)

19 Pamakayarin nagsabin Jesus kalla, nitag-ay yina sa langit buy niknu ya sa wanana Bapan Namalyari.

20 Nipamitay nan nangaral la mani tagasunul na sa kaganawan lugal. Sinawpan silan Panginuun sa pandaygên la buy impapêtêg nay pan-iaral sa kapamilatan pam-i nan kapangyarian manyag mamakaupapas.]

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan LUCAS

Ya pag-umpisa

¹⁻³ Panggalangên na Teofilo, sabitun idi pun baydi si Jesus kantamu, malakêy nakakit sa dinyag na. Buy impatanda lay nalyari paubat sa nuna yan nangaral Bapan Namalyari. Malakê êt ta nanulat abityu impatanda la. Buy pamakayari kun inusisa ya kaganawan nalyari ubat pun sabitun nangaral si Jesus, naisip kun ipakapala ku êt isulat ta kuwentu para kamuyu

⁴ amên mapilmiyan mun pêtêg ga aral la inturu kamu.

Nagpakit ta ang-el kan Zacarias

⁵ Sabitun si Herodes ya ari sa prubinsyan Judea, dilag gisay pari ya naglagyun Zacarias. Gisa ya sa pangkat pari ya pambêgên “Pangkat Abias.” Dilag yan asaway naglagyun Elisabet ya ubat sa layin Aaron ya nunan pinakapuun pari.

⁶ Si Zacarias buy si Elisabet, parisu silan matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pêtêg silan manunul sa mani pan-iutus Panginuun.

⁷ Ayin silan anak gawan layus si Elisabet buy parisu silaynan tuwa.

⁸ Gisay allu, pangkat ta êt Zacarias ya maglingkud sa Templun Bapan Namalyari.

⁹ Buy kaparisun manan naugalyan mani pari, nibabagutan sila amên matandan la nu sisabêt ta manlêb insensu ya pamadêp kan Bapan Namalyari. Si Zacarias ya nabagut. Kabay sinumun ya sa Templu.

¹⁰ Kaban manlêb yan insensu baydu, malakêy tawuy manalangin sa lawasan Templu.

¹¹ Amêsên, bêngat tan nagpokit kan Zacarias ya gisay ang-el Panginuun. Nakaidêng ya sa wanana pamiandugan pansêlbén na insensu. ¹² Sên pamakakit na sa ang-el, nakatêgag buy nalinwan si Zacarias.

¹³ Nuwa sinabin ang-el kana, “Agana ka malimuy Zacarias! Ta inlêngên Bapan Namalyari ya panalangin mu. Si Elisabet ta asawa mu, manganak yan gisay liyaki. Ya ipalagyu mu kana, Juan.

¹⁴ Matula ka gawan kana buy malakêy tawu êt ta matula sa pamianak kana,

¹⁵ gawan magin dakila ya sa pangêlêw Panginuun. Kaylangan a ya minêm alak o agyan sabêt man na mamakalasing. Paubat pun sa idi ya sa bitukan indu na, matupus sinan Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁶ Malakêy mani Israelitay ipaudung na sa Panginuun ya Bapan Namalyari la.

¹⁷ Muna ya sa Panginuun amên il-an nay mani tawu sa pallumatêng Panginuun. Madyag nay ati sa sawup kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari kaparisun dinyag propeta Elias^{*} sabitun nuna ya naiudung nay pamiiidun mitatabapa. Buy ya nakêm mani tawuy asê manunul

---

* ^{1:17 1:17} Ya mani Judio, maniwala silan mag-udung si Elias amên il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6).

kan Bapan Namalyari, ibayu na amén magin kaparisu silan mani tawuy matinék.”

¹⁸ Sinabin Zacarias sa ang-el, “Ipakun kun matandan nu pêtêg malyari ya ati? Ta tuwa kina, para êt bayduy asawa ku.”

¹⁹ Nakitbay ya ang-el, “Siku si Gabriel ya maglingkud sa arapan Bapan Namalyari sa langit. Impalaku naku kamu amén sabin na mangêd da balitan ati.

²⁰ Ya kaganawan sinabi ku kamu, pêtêg malyari sa lumatêng nga panawun. Nuwa gawan a ka naniwala sa sinabi ku, mapakadyag kan pipi. A ka makapagsabi angga sa manganak ka asawa mu.”

²¹ Kaban idi sa lawasan na mani tawuy mangêtêng sa pag-awas Zacarias, nakaupapas sila gawan naêpêng ya sa lalên Templa.

²² Sén pag-awas na, siyan a yina makapagsabi buy kay maningyal ya tana. Kabay inisip lay dilag impakit si Bapan Namalyari kana sa lalên Templa. Buy ubat ta baydu, a yina nakapagsabi.

²³ Pamakayarin panawun paglingkud na sa Templa, nuli si Zacarias.

²⁴ A yabay naêpêng, nangalék si Elisabet buy sa lalên limay buwan, a ya nag-awas sa bali la.

²⁵ Kabay sinabi na, “Ati ya kangêdan Bapan Namalyari kangku, ta intas na kanguy dêng-éy[†] kun asê manganak.”

Nagpakin kan Mariay ang-el

²⁶ Sén ikaaném man buwan buktut Elisabet, in-utus Bapan Namalyari si ang-el Gabriel sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea.

²⁷ In-utus yan maku sa gisay dalagay naglagyun Maria ya nakal-an itangén kan Jose ya gisay liyaki ya layin Arin David.

²⁸ Nagdani ya ang-el sa dalaga buy sinabi kanay, “Matula ka, gawan kapapaidu ka kan Bapan Namalyari! Idi kamuy Panginuuñ.”

²⁹ Naguluy isip Maria sa sinabin ang-el kana. Kabay pan-isipin na nu sabêt ta labay sabin abitu.

³⁰ Nuwa sinabin ang-el kana, “Agana ka malimuy Maria, ta kapapaidu ka kan Bapan Namalyari.

³¹ Léng-én muy ati! Mabuktut ka buy manganak kan gisay liyaki ya palagyunan mun Jesus.

³² Magin dakila ya buy bêgén yan Anak Bapan Namalyari ya Katatagayan. Idin Bapan Namalyari kanay katungkuluan mag-ari kaparisun pagarin ninunu na ya si Arin David sabitun nuna.

³³ Mag-ari ya sa mani layin Jacob kanuman buy ya pag-ari na, ayin katganan.”

³⁴ Kabay namatang si Maria sa ang-el, “Parasaantun malyari ya ati, pakan dalaga ku pun?”

³⁵ Nakitbay ya ang-el, “Mapakamuy Ispiritun Bapan Namalyari buy mangalék ka sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari ya Katatagayan. Kabay ya ianak mu, ayin yan kasalanan buy bêgén yan ‘Anak Bapan Namalyari.

³⁶ Si Elisabet ta kamag-anak mu, tandan kaganawan na layus ya. Nuwa amêsén, anêm ma buwan nay nan nabuktut, agyan tuwa yina.

[†] **1:25 1:25** Tandan mani Judio ya mani anak sabay silay pagpapala ya ubat kan Bapan Namalyari (Genesis 1:28; Mani Kanta 127:3). Kabay madêng-éyan sila nu a sila manganak gawan pan-isipêñ lay pamparusan silan Bapan Namalyari (Lucas 1:25; Levítico 20:20-21; Jeremias 22:30).

³⁷ Ta ayin bagay ya asê madyag Bapan Namalyari."

³⁸ Nakitbay si Maria, "Kay ipus sakun Bapan Namalyari. Malyari dayi kangkuy mani sinabi mu." Pamakayari, namitay ang-el.

Ya Pangumustan Maria kan Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Asê naêpêng, nangamut si Marian naku kallan Elisabet sa gisay balayan na idi sa bung-uy prubinsyan Judea. Pamakalatêng na sa bali la, sinabi na, "Nagpapakun kaynay Elisabet?" ⁴¹ Sên nalêngén Elisabet ta pangatulan Maria, nagkimit ta kúlaw sa bitukan Elisabet. Natupus yan Ispiritin Bapan Namalyari.

⁴² Masnêg sinabin Elisabet, "Igit kan pinagpalan Bapan Namalyari kaysa kaganawan babayi buy pinagpala na êt ta ianak mu!"

⁴³ Gisay maragul la karanganan na lakwên nakun indun Panginuun ku.

⁴⁴ Sên kinatula muku, nagkimit ta kulaw sa bituka ku gawan sa tula na.

⁴⁵ Pinagpala kan Bapan Namalyari gawan naniwala kan matupad da sinabi na kamu."

Ya kantan Maria

⁴⁶ Buy sinabin Maria,

"Buun béké kun uliménén na Panginuun,

⁴⁷ buy masaya ku kan Bapan Namalyari ya Mamilitas ku,

⁴⁸ gawan ginanaka naku ya kay ipus na!

Kabay ubat amêsên, ya kaganawan tawu, ituwad lakun pinagpala,

⁴⁹ gawan sa kangédan na dinyag kangkun Bapan Namalyari ya makapang-yarian.

Ayin yan kaparisu!

⁵⁰ Pangkalunusan nay mani tawuy dilag limu kana

ubat pun sabitun nunan panawun anggan makanuman.

⁵¹ Impakit nay kapangyarian na sa kapamilatan mani mamakaupapas ya diyag na.

In-ikyat nay mani tawuy pawan matag-ay ya pangêlêw sa sarili.

⁵² Intas nay tungkulon mani manungkulon

buy intag-ay nay mani nayêpay nakém.

⁵³ Pinakabsuy nan mangéd da mani layangén,

nuwa impabita nan ayin gintan ná mabandi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Sinawpan na kitamuy mani Israelitay maglingkud kana.

Ta a na nalitépan na impangaku na kan Abraham angga sa mani layi na,

ya kalunusan na sila kanuman."

⁵⁶ Buy nakitungél si Maria kallan Elisabet un tatluy buwan bayu ya nuli.

Ya pamianak kan Juan ya Mamawtismu

⁵⁷ Amêsên, sên niras say panawun panganak Elisabet, naianak nay gisay liyaki.

⁵⁸ Nabalitan mani karani nan bali buy mani kamag-anak la nu parasaantu yan kinalunusan Panginuun. Kabay nakitula sila êt kana.

⁵⁹ Sên waluy alluy nan kulaw, nagtipun na mani karani lan bali buy kamag-anak la amén tulin ya. Zacarias dayi ya ipalagyû la kana gawan lagyun bapa nay abitu.

⁶⁰ Nuwa sinabin Elisabet, "Te, asê! Juan na ipalagyû kana."

⁶¹ Sinabi la, "Pakan sa mani kamag-anak yuy ayin yan parabaysên na lagyu ta."

62 Kabay pinatang la si Zacarias sa kapamilatan singyal nu sabêt ta labay nan ipalagyú sa kulaw.

63 Naningyal yan pamisulatan buy insulat nay "Juan na lagyu na." Nakaupapas ya kaganawan idì baydu.

64 Tambéng êt nakapagsabi si Zacarias buy nangulimén kan Bapan Namalyari.

65 Sa nalyarin abitu, nalimuy kaganawan karani lan bali. Kabay pisasabyan na ati sa buun bung-uy prubinsyan Judea ya nalyari.

66 Ya kaganawan nakabalita, nangisip sila buy namatang, "Mapakadyag sabêt ta anak ka ati?" Sinabi lay ati gawan makit la kanay kapangyarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Zacarias

67 Si Zacarias ya bapan Juan, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy namipatanda yan sabí ya ubat kan Bapan Namalyari. Sinabi na,

68 "Uliménén na Panginuun ya Bapan Namalyarin mani Israelita!

Ta naku ya baydi amén iligtas nay mani tawuy pinili na.

69 In-utus na kantamuy makapangyarian ya Mamiligtas
ya sabay ya ubat sa layin David ya lingkud na.

70 Ati ya impangaku na sabitun nunan panawun
sa kapamilatan mani banal la propeta,

71 ya iligtas na kitamu sa mani kapati tamu
buy sa kaganawan manubag kantamu.

72 Impangaku na êt ta kalunusan nay mani ninunu tamu
buy tuparèn nay banal la kasunduwán na kalla.

73 Abiin na impangaku na kan Abraham ma ninunu tamu.

74 Iligtas na kitamu sa kapati tamu
amén makapaglingkud kitamun ayin limu kana,

75 magin malinis buy matinék sa pangélew na
kaban nabyay kitamu pun."

76 Sinabin Zacarias sa anak na, "Anak ku, bêgén lakan propetan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan,
tagawan sikay muna sa Panginuun amén il-an na mani tawu sa pallumaténg na.

77 Ipatanda mu sa mani tawu nu parasaantu silan miligtas
sa kapamilatan pamatawad sa mani kasalanán la.

78 Gawan mapallunus ya Bapa tamun Namalyari,
iutus nay mamiligtas kantamu kaparisun mamut ta mam-in sawang
sa kaganawan tawu

79 amén masawangan na mani tawuy idi sa nadiglém buy mangalimu sa
kamatyan.

Buy turwanan na kitamu nu parasaantun bumay dilag kap-
atêtbékan."

80 Amésén, dinumagul si Juan buy nagin napas-éy ya nakém na. Nanugél
ya sa kakyangan angga sa allun nag-umpisa yan nangaral sa mani Israelita.

Ya pamianak kan Jesus (Mateo 1:18-25)

1 Sa panawun abitu, si Emperador Augusto ya pinakamatag-ay ya
mamunu sa Roma buy sa mani kaatag lugal la pansakupun na. Impabalita

nay kautusan na sa mani tawu. Sinabi na, "Maku kaw sa lugal pipuunpuunan yu amén magpasensus."

² Ati ya nunan sensus sabitun si Cirenio ya Gobernador sa prubinsyan Siria.

³ Kabay naku ya kaganawan tawu sa balang lugal pipuunpuunan la amén magpasensus.

⁴ Si Jose, taga balayan Nazaret ya sa prubinsyan Galilea. Layi yan Arin David. In-anak ya sa Bethlehem sa prubinsyan Judea. Kabay naku ya baydu amén magpasensus,

⁵ kaawyun na si Mariay itangén na ya marani yan manganak.

⁶ Kaban idi sila sa Bethlehem, inlumaténg ngay uras panganak Maria.

⁷ Nuwa gawan ayin nan lugal para kalla sa bali, nanugél sila tana sa bali ya tutugélan mani saysay. In-anak nay panganay nay gisay liyaki. Inlaminpin nay kulaw buy impakalék na sa pamakanan mani saysay.

Nagpakit ta mani ang-el sa mani magpastul

⁸ Sa yabin abitu, dilag mani magpastul tupay narani sa Bethlehem ya magpuyat magbantay sa mani tupa la.

⁹ Amésén, tambéng nagpokit kallay gisay ang-el Bapan Namalyari buy dilag mamakapasiléw wa sawang Bapan Namalyari sa paliténg la. Kabay sadyay limu la.

¹⁰ Nuwa sinabin ang-el kalla, "Agana kaw malimu ta naku waku baydi amén sabin kamuyuy mangéd da balitay mam-in sadyay tula sa kaganawan tawu.

¹¹ Gawan in-anak amésén sa Bethlehem sa balayan Arin David da Mamilitgas ya sabay si Cristu ya Panginuu.

¹² Ati ya patanda yu. Makitan yuy gisay kulaw wa inlaminpin buy nakakalék sa pamakanan mani saysay."

¹³ Pamakayarin nagsabin ang-el, tambéng nagpokit ta malakéy ang-el sa langit ta niaawyun nangulimén kan Bapan Namalyari. Sinabi la,

¹⁴ "Uliménen si Bapan Namalyari ya idi sa langit!

Buy sa babun luta, dilag gan kapatétbékan na mani tawuy kapapaidu kana."

¹⁵ Sén nakuy na sa langit ta mani ang-el, nisasabi ya mani magpastul tupa. Sinabi la, "Kaksaw kaw ta maku kitamu sa Bethlehem buy éléwén tamuy mani nalyari ya sinabi kantamun ang-el Bapan Namalyari."

¹⁶ Kabay pinaras-paras lan naku sa Bethlehem. Pamakalaténg la baydu, nikitán la si Maria buy si Jose kaawyun lay kulaw wa nakakalék sa pamakanan mani saysay.

¹⁷ Sén nakit lay kulaw, imbalita lay sinabin ang-el tungkul kana.

¹⁸ Nakaupapas ya kaganawan nakaléngé sa sinabin mani magpastul.

¹⁹ Nuwa si Maria, impakatébék na sa nakém nay kaganawan buy panisipin nay ati.

²⁰ Nag-udung sa pagpastulan na mani magpastul ya pan-uliménen la si Bapan Namalyari gawan sa kaganawan naléngé buy nakitan la, ta pétêg ga kaganawan sinabin ang-el kalla.

In-andug si Jesus kan Bapan Namalyari

²¹ Pamakalaténg ikawaluy allu, impatuli ya kulaw buy pinalagyunan layan Jesus, ta abiin na laguyu sinabin ang-el bayu yapun ialék.

22 Sén inlumatêng ngay allun pallinis kallan Maria buy kan Jose, naku sila sa Templa sa balayan Jerusalem amên tuparêna na Kautusan na impasulat kan Moises.* Gintan la êt si Jesus amên iandug kan Bapan Namalyari.

23 Ta ati ya nakasulat sa Kautusan Panginuun, "Ya kaganawan panganay ya liyaki, kaylangan yan iandug sa Panginuun."†

24 Kabay namiandug silan gisay paris batu-batu buy pati-pati, ta abiin na idi sa Kautusan Panginuun.‡

25 Dilag baydun gisay liyaki sa Jerusalem ma naglagyun Simeon. Matinék ya buy dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari. Mangêtêng ya êt sa pallumatêng Cristuy Mamiligtas sa Israel.

26 Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kanay, "A ka mati anggan a mu makit ta Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

27 Sa allun abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kasawangan Templa. Kabay sén idi yina sa Templa, sinumun si Jose buy si Maria un aampun nay kulaw, ta daygén lay idi sa Kautusan tungkul kana.

28 Si Simeon, inampun nay kulaw buy inulimén na si Bapan Namalyari. Sinabi na,

29-32 "Panginuun, kay gisa kun maglingkud kamu.

Amésén, naêtêng kinay Mamiligtas ya impangaku mu ya in-il-an mu para sa kaganawan tawu.

Sabay ya mam-in sawang sa isip mani alwan Judio, buy siyay mam-in karangalan sa mani Israelita ya pinili mu.

Panginuun, kewen mukina amésén un dilag kapatétbékan, ta natupad day impangaku mu kangku."

33 Nakaupapas ya mangatwan kulaw sa sinabin Simeon tungkul kana.

34 Sinabin Simeon kan Maria ya indu nan Jesus, "Pagpalén kaw Bapan Namalyari. Ya kulaw wa ati, in-il-an amên itag-ay buy iyépa ya mani tawu sa Israel. Agyan siyay magin tanda' ya ubat kan Bapan Namalyari, pangkalabanén yapun êt malakéy tawu.

35 Sa pakapakun baydu, masakitan ka êt, nanuwad natayad da keyay inlatug sa béké mu. Buy gawan sa daygén na, maipatanday idi sa isip malakéy tawu."

36 Idi êt baydu sa Templay gisay propetay babayi ya naglagyun Ana. Anak yan Fanuel ya layin Aser. Nisadsad ya sa pangatwa na. Pipituy tawun pамиawyun lan miasawa ubat pun sabitun intangén sila

37 bayu ya nabal-u. Amésén, walumpu buy apat ta tawun na. Allu buy yabi yan mamaku sa Templa amén mangulimén sa kapamilatan pagayunu buy panalangin.

38 Sa uras êt abitu, nagdani ya kan Maria buy kan Jose buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Dilag êt tawu bayduy mangêtêng sa pallumatêng Cristu. Kabay sinabin Ana kalla, "Ati ya kulaw ya Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya sabay ya Cristuy mangatbus kasalanan mani Israelita!"

39 Sén natupad Jose buy si Maria ya kaganawan sépat lan daygén ya idi baydu sa Kautusan Panginuun, nuli silayna sa Nazaret ya sabay ya balayan la sa prubinsyan Galilea.

* **2:22 2:22** Sa Levítico 12:1-8 pansabin na ya mani babayi ya nanganak, sa ikaapatapuy allu, kaylangan silan mag-andug sa Templa amén ituwad silan malinis. † **2:23 2:23** Exodo 13:2-12.

‡ **2:24 2:24** Levítico 12:8.

⁴⁰ Dinumagul si Jesus buy nagin napas-êy, idi kanay kabiyasan buy kapapaidu ya kan Bapan Namalyari.

Anak pun si Jesus, idi yina sa lalén Templa

⁴¹ Sa balang tawun, dilag Pestan Kaligtasan sa Jerusalem. Naugalyan Jose buy si Maria ya makipesta.

⁴² Sén mapu buy luway tawun nan Jesus, naku silan nanguman sa Pestan Kaligtasan, ta abiin na naugalyan la.

⁴³ Pamakayarin pesta, sén nuli silayna, asê tandan mangatwan Jesus ya nagbalag ya sa Jerusalem.

⁴⁴ Indap la nu kaawayun ninan kabaryu la sa pamita la. Sén kaawat tana, tingkap laya sa mani kamag-anak la buy sa mani kaluguran la.

⁴⁵ Sén a ya makitan mangatwa na, nag-udung sila sa Jerusalem amén têkapên laya baydu.

⁴⁶ Sén pamakatatluy allu, nakitan la si Jesus sa kasawangan Templay nakaiknu sa bunak mani manurun Kautusan. Malléngê ya buy mamatang kalla.

⁴⁷ Ya kaganawan tawuy idi bayduy nakaléngê, nakaupapas sila sa kabiyasan na buy sa mani pakitbay na.

⁴⁸ Sén nakitan yan mangatwa na, nakaupapas sila. Kabay sinabin indu na, "Anak kuway siyan dinyag muya kanyan na abiin ta? Nigaganaka kay sa pangkap kamu!"

⁴⁹ Nakitbay si Jesus, "Indu way, uysiyan pantêkapên yuku yata? A yu nayı tanday sépat idi yaku baydi sa balin Bapa ku?"

⁵⁰ Nuwa a la napukatan na labay nan sabin.

⁵¹ Nuli si Jesus sa Nazaret kaawayun nay mangatwa na buy mapanunul ya kalla. Si Maria, impakatêbék na sa békê nay kaganawan nalyari.

⁵² Dinumagul si Jesus buy nagin biyasa ya. Kapapaidu ya kan Bapan Namalyari buy sa mani tawu.

3

*Ya pangaral Juan ya Mamawtismu
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)*

¹ Sén ikamapu buy limay tawun pag-arin Emperador Tiberio sa Roma, si Poncio Pilatoy gobernador sa prubinsyan Judea, si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea, si Felipe ya patêl nay gobernador sa Iturea buy sa Traconite buy si Lisanias ya gobernador sa Abilinia.

² Ya mani pinakapuun pari yaman, silan Anas buy si Caifas. Sa panawun abitu, idi sa kakyangan si Juan ya anak Zacarias. Impatandan Bapan Namalyari ya sabi na kan Juan.

³ Kabay inlakun Juan ya mani lugal la mitalipay sa ilug Jordan. Inaral na sa mani tawuy, "Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan buy magpabawtismu kaw amén patawarén kaw Bapan Namalyari."

⁴ Sa dinyag nan abiin, natupad da insulat Propeta Isaias, "Dilag gisay mamibék sa kakyangan na pansabin na, 'Il-an yuy danan Panginuun.'

Itinék yuy balang danan na!

⁵ Buntunan yuy mani nalawug ga lugal,
buy patalén na mani bung-uy.
Itinék yuy dan na nikatukawkaw,
buy ipakapalay mani nikalikédlikéd da dan.

6 Buy makitan kaganawan tawuy pamiligtas ya daygén Bapan Namalyari.’
**

7 Naku kan Juan na malakéy tawu amén magpabawtismu. Sinabi na kalla, “Sikaw wa kaparisun lupung, sisabéti ta nagsabi kamuyun makatakas kaw sa lumaténg nga parusan Bapan Namalyari?

8 Nu pêténg kaw nagsisi sa mani kasalanan yu, ipakit yu sa mani diyang yu. Agana yu isipin na a kaw maparusan gawan layi kaw Abraham. Pansabin ku kamuyuy agyan na mani batun ati, madyag Bapan Namalyarin mani layin Abraham.

9 Amésén, kaparisu kaw kayuy asé managéy mangéd. Kabay nakal-an nan mamarusa si Bapan Namalyari kamuyu ya paran palatsaw wa nakal-an nan mamutus puún kayu buy isamwag sa apuy.”

10 Pinatang mani tawu si Juan, “Nu parabaydu awédi, sabéti ta sépat yan daygén?”

11 Nakitbay si Juan, “Nu dilag kaw luway yaming, idin yuy gisa sa tawuy ayin yaming. Buy nu dilag kaw êt kanén, biyan yuy ayin kanén.”

12 Dilag êt mani maningil buwis ya inlumaténg amén magpabawtismu. Pinatang laya, “Manuru, sabéti ta sépat yan daygén?”

13 Pikitbayan silan Juan, “Agana kaw maningil makamal un igit pun sa sépat yun pansingilin.”

14 Dilag êt mani sundalus ya namatang kana, “Buy sikay êt taman nay, sabéti ta sépat yan daygén?”

Sinabin Juan kalla, “Agana kaw mamilit mangwan alwan kamuyu o manangkan alwan pêténg. Sépat kaw matula sa mani upa yu!”

15 Mangéteng nga mani tawu sa pallumaténg Cristu ya impangakun Bapan Namalyari. Kabay inisip la, “Si Juan na lawés ya Cristuy pan-êténgén yan?”

16 Nuwa sinabin Juan kalla, “Pambawtismuwan kataw sa laném, nuwa dilag gisay lumaténg nga makapangyarian pun kangku. A ku sépat mantan sandalyas na. Bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari buy apuy.

17 Maiparisu ya sa gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isémpa. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamén sa apuy ya asé mangapaléng.”

18 Sa pangaral Juan sa Mangéd da Balita, malaké pun êt ta in-arat na.

19 Kabay agyan si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea, sinabyanan yan Juan gawan sa nadawak ka pandaygén na. Sinabi na, “Asé ustuy pinag-asawa mu si Herodias ya asawan patéi mu!”

20 Kabay impasukul na si Juan. Sa pakapakun baydu, nadagdagan na kasalanan Gobernador Herodes Antipas.

Ya pamawtismu kan Jesus (Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

21 Sabitun asé pun impasukul si Juan, namawtismu ya sa mani tawu. Amésén, nagpabawtismu êt kana si Jesus. Buy sén nanalangin si Jesus, nawang-at ta langit

22 buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati. Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, “Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”

* **3:6 3:6** Isaias 40:3-5.

*Ya mani ninunun Jesus
(Mateo 1:1-17)*

²³ Sén nag-umpisay nan nangaral si Jesus, tatlumpuy tawun nayna. Agyan naianak ya sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, indap mani tawu, si Jesus anak yan Jose ya anak Eli.

²⁴ Si si Eli, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi. Si si Levi, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Janai. Si si Janai, anak yan Jose,

²⁵ ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Amos, ya anak kaman êt Nahum. Si si Nahum, anak yan Esli, ya anak kaman êt Nagai.

²⁶ Si si Nagai, anak yan Matat, ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Semei, ya anak kaman êt Josec. Si si Josec, anak yan Joda,

²⁷ ya anak kaman êt Joanan. Si si Joanan, anak yan Resa, ya anak kaman êt Zerubabel. Si si Zerubabel, anak yan Salatiel, ya anak kaman êt Neri.

²⁸ Si si Neri, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Adi. Si si Adi, anak yan Cosam, ya anak kaman êt Elmadam. Si si Elmadam, anak yan Er,

²⁹ ya anak kaman êt Josue. Si si Josue, anak yan Eliezer, ya anak kaman êt Jorim. Si si Jorim, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi.

³⁰ Si si Levi, anak yan Simeon, ya anak kaman êt Juda. Si si Juda, anak yan Jose, ya anak kaman êt Jonam. Si si Jonam, anak yan Eliaquim,

³¹ ya anak kaman êt Melea. Si si Melea, anak yan Menna, ya anak kaman êt Matat. Si si Matat, anak yan Natan, ya anak kaman êt David.

³² Si si David, anak yan Jesse, ya anak kaman êt Obed. Si si Obed, anak yan Boaz, ya anak kaman êt Salmon. Si si Salmon, anak yan Naason

³³ ya anak kaman êt Aminadab. Si si Aminadab, anak yan Admin, ya anak kaman êt Arni. Si si Arni, anak yan Esrom, ya anak kaman êt Fares. Si si Fares, anak yan Juda,

³⁴ ya anak kaman êt Jacob. Si si Jacob, anak yan Isaac, ya anak kaman êt Abraham. Si si Abraham, anak yan Terah, ya anak kaman êt Nahor.

³⁵ Si si Nahor, anak yan Serug, ya anak kaman êt Reu. Si si Reu, anak yan Peleg, ya anak kaman êt Eber. Si si Eber, anak yan Sala,

³⁶ ya anak kaman êt Cainan. Si si Cainan, anak yan Arfaxad, ya anak kaman êt Shem. Si si Shem, anak yan Noe, ya anak kaman êt Lamec.

³⁷ Si si Lamec, anak yan Metusalem, ya anak kaman êt Enoc. Si si Enoc, anak yan Jared, ya anak kaman êt Mahalaleel. Si si Mahalaleel, anak yan Cainan, ya anak kaman êt Enos.

³⁸ Si si Enos, anak yan Set, ya anak kaman êt Adan. Buy si si Adan, anak yan Bapan Namalyari.

4

*Ya panuksun Satanas kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)*

¹ Amêsên, natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus. Namita ya sa ilug Jordan buy impalêt yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan.

² Sa lalén apattapuy allu, pantuksun yan Satanas. Sa panawun abitu, asê mangan si Jesus agyan dakun sabêt. Kabay nalyang-layang ya.

³ Sinabin Satanas kana, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanên na batun ati."

⁴ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari,

'Alwan kay sa kanêñ mambumayay ya tawu.' **

⁵ Pamakayari, inlaku yina êt Satanas sa gisay matag-ay ya lugal amén tuksun. Kabay impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta sa gisay pakulimad.

⁶ Sinabin Satanas, "Idin ku kamuy kaganawan kapangyarian buy kaganawan pibandiyan na abiin, ta indin kangkuy ati buy malyari ku êt idin agyan sisabêt ta labay kun pamyanan.

⁷ Kabay nu uliménêñ muku, idin ku kamuy kaganawan abiin."

⁸ Nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan,

'Kay Panginuun mun Namalyari ya uliménêñ mu buy pagsuywan mu.' †

⁹ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa Jerusalem sa têngêl Templu buy sinabi na kan Jesus, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di.

¹⁰ Ta idi sa kasulatan, 'Tutus Bapan Namalyari ya mani ang-el na amén illagan laka.'

¹¹ Buy 'Sal-un laka amén asê midumpul sa batuy bitis mu.' ‡

¹² Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari,

'Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.' §

¹³ Pamakayarin tinuksun Satanas si Jesus sa kaganawan paralan, inlakwanan naya buy nangêtêng ya tanan mangêd da uras amén tuksun nan manguman.

*Nag-umpisa si Jesus sa pandaygên na sa balayan Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)*

¹⁴ Nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea un idi kanay kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Niwagaw wa balita tungkul kana sa kaganawan lugal baydu.

¹⁵ Nanuru ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy inulimén yan kaganawan tawu.

*Asê tinanggap si Jesus sa balayan Nasaret
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)*

¹⁶ Amésen, nuli si Jesus sa Nazaret sa lugal la kinaragulan na. Sêñ Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio ya mana nan pandaygên. Nidêng ya amén mamasan Sabin Bapan Namalyari.

¹⁷ Inggawang kanay nakatilitil la pinisulatan sabin propeta Isaias. Kabay intiknal na buy sên nakitan nay pantêkapên, binasa nay paradi,

¹⁸ "Ya Ispiritun Panginuun, idi ya kangku,

gawan intalaga nakun mangaral Mangêd da Balita sa mani kalulu.

In-utus nakun mipatanda sa mani nadakêp pa mibus silayna

buy sabin sa mani bulag ga makakit silayna.

In-utus naku êt amén ibus ya mani pan-ipusun.

¹⁹ Buy ipatanday inlumatêng ngay panawun pamiligtas Panginuun."*

²⁰ Pamakayari, intilitil Jesus ya kasulatan buy in-udung na sa maglingkud. Kabay niknu ya amén mangaral. Buy pinakaélêw yan kaganawan idi baydu.

²¹ Sinabi na kalla, "Amésen, kaban mallêngê kaw, natupad ya idi sa Kasulatan."

* 4:4 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:8 4:8 Deuteronomio 6:13. ‡ 4:11 4:11 Mani Kanta 91:11-12.

§ 4:12 4:12 Deuteronomio 6:16. * 4:19 4:19 Isaias 61:1-2.

²² Nakaupapas ya kaganawan tawu buy sinabi la, "Pawan mangêd da pagsabi na! Pakan kay anak yan Jose ya kabaryu tamu ta!"

²³ Kabay sinabin Jesus kalla, "Pilmin unggatén yu kangkuy ati ya panabin, 'Manulu, paiyulun mu pun ya sarili mu.' Ta labay yun ipadyag kangkuy mamakaupapas baydi sa sarili kun balayan ya nabalitan yuy dinyag ku sa balayan Capernaum."

²⁴ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy ayin propetay pantanggapen sa sarili nan balayan.

²⁵ Ganakén yuy nalyari sabitun panawun propeta Elias. Sén asé namauran si Bapan Namalyari sa tatluy tawun buy kapaka, inlayang nga kaganawan idi baydu. Sa panawun abitu, malakéy bal-u sa Israel.

²⁶ Nuwa asé impalakun Bapan Namalyari kalla si Elias, nun a sa gisay bal-u ya alwan Judioy idi sa balayan Sarepta ya sakup Sidon.[†]

²⁷ Para êt bayduy nalyari sa panawun propeta Eliseo. Malakéy tawu sa Israel ya dilag malalay sakit sa balat. Nuwa ya pinaiyul Eliseo, kay si Naaman ya alwan Judio ya taga Siria."

²⁸ Sén naléngén mani tawuy idi bayduy sinabin Jesus tungkul sa panawup Bapan Namalyari sa mani alwan Judio, nagsuluk sila.

²⁹ Kabay nidéng silan kaganawan. Impatas la si Jesus sa balayan na palaku sa bung-uy ya pinipaydéngan lan balayan la amén inabu laya dayi sa bengaw.

³⁰ Nuwa dinuman si Jesus sa pibunakan la buy namita.

Yá liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu

(Marcos 1:21-28)

³¹ Ubat ta baydu, naku si Jesus sa balayan Capernaum sa prubinsyan Galilea. Sa Allun Pagpaynawa, nangaral ya sa mani tawu sa balin pagtipunan mani Judio.

³² Nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na, tagawan dilag kapangyarian ya pagsabi na.

³³ Baydu sa balin pagtipunan mani Judio dilag gisay liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu ya masnég magsabin,

³⁴ "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygén mu kanyan? Naku ka nayı baydi amén upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari."

³⁵ Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu, "Mangimbék ka buy magtas kana!" Sén anti, intugaw yan nadawak ka ispiritu sa piakit-akit kaganawan buy inlakwanan yan asé nasakitan.

³⁶ Kabay nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la sa balang gisa, "Sabêt ta ati? Siyan dilag yan kapangyarian mamipatas nadawak ka ispiritu buy maipatas na sila yata!"

³⁷ Kabay niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya malakéy tawu

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Pamakayari, namita si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio ta naku ya sa balin Simon. Matag-ay ya umut ampun Simon ya babayi. Kabay pikisabyan la si Jesus amén paiyulun naya.

³⁹ Kabay nagdani si Jesus sa nagsakit buy impatas nay umut na. Sa uras êt abitu, tambéng nidéng nga babayi buy pinakan na silan Jesus.

[†] **4:26 4:26** Ya Sidon sabay ya lugal mani alwan Judio.

40 Sén pamakatanglêw mamut, gintan mani tawu kan Jesus ya magmikakanayun na nipagsakit. Kabay impaluntu nay gamêt na sa balang gisa, ta pinaiyul na sila.

41 Dilag êt malakéy tawuy sinédakan nadawak ka ispirituy indani la kan Jesus. Sén pinaawas nay nadawak ka ispiritu, masnég lan sinabi, "Sika ya Anak Bapan Namalyari!" Nuwa sinabyanan na sila buy a na sila tinulutan magsabi, tagawan tanda lay sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

*Naku si Jesus sa prubinsyan Judea amên mangaral
(Marcos 1:35-39)*

42 Sén pamakamaranun, naku si Jesus sa gisay lugal kakyangan. Tingkap yan malakéy tawu. Sén nakit laya, pikisabyan laya, "Manuru, nu malyari, agana ka pun mita sa balayan yan."

43 Nuwa sinabi na kallay, "Asê malyari, ta kaylangan ku pun iaral sa kaatag lugal la Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, tagawan abiin na sangkan in-utus saku baydi sa babun luta."

44 Kabay insundu nay pangaral na sa mani balin pagtipunan mani Judio sa prubinsyan Judea.

5

*Ya pamêg Jesus sa nunay mani tagasunul na
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)*

1 Gisay allu, kaban manuru si Jesus sa agid lawan Genesaret, pinagsêksêkan yan malakéy tawu amén mallêngén Sabin Bapan Namalyari.

2 Baydu sa agid lawa, dilag yan nakit ta luway bangka ya ayin nan tawu, gawan nipagtabuy yanay mani mandakép kênan lanêm ya manguyas pukut la.

3 Kabay nagsakay si Jesus sa bangkan Simon. Buy sinabi na kana, "Idêség mun pérâd ya bangka sa lanêm." Sén naidêség gay bangka, niknu si Jesus, ta baydu yan mangaral sa mani tawu.

4 Pamakayarin nangaral Jesus, sinabi na kan Simon, "Ilaku yuy bangka yu sa miyalê buy ikatkat yuy mani pukut yu amén makakwa kaw kênan lanêm."

5 Nakitbay si Simon, "Manuru, napaganan yan nana, pakan ayin kay yatan nakwa. Nuwa gawan sinabi mu, ikatkat kuy mani pukut sa lanêm."

6 Sén dinyag lay abitu, nayi-nayi yan maginit ya mani pukut la gawan sa malakéy kênan lanêm ma nakwa la.

7 Kabay kinawêy lay mani kaawayun la sa kaatag bangka amén magdani sila buy manawup kalla. Sén nisasawup sila, napapnu lan kênan lanêm ma luway bangka angga sa marani yan milêmlém.

8 Sén nakitan Simon Pedroy abitu, nanduku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, "Panginuun, magpakanayu ka kangku, ta makasalanan naku."

9 Sinabi nay abiin gawan nakaupapas ya buy mani kaawayun na tagawan malakéy nakwa lay kênan lanêm.

10 Kabay nakaupapas silan Santiago buy si Juan ya mani anak Zebedeo ya kaawayun Simon Pedro.

Sinabin Jesus kan Simon Pedro, "Agana kayna malimu, ta paubat amêsên, alwa kaynan mandakép kênan lanêm nun a mampakarani

kaynan mani tawu ya manampalataya kangku kaparisun pandakêp yun kênan lanêm."

¹¹ Kabay sén naiagid lay nay bangka la, imbalag lay kaganawan buy nakilaku sila kan Jesus.

*Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung
(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)*

¹² Gisay allu, kaban idi si Jesus sa gisay balayan, nagdani kanay gisay liyaki ya nagsakit ketung. Nanduku ya buy nakilunuslunus. Sinabi na, "Panginuun, nu kalabayan mun kayék, pailiyul muku."

¹³ Kabay dinukpan yan Jesus buy sinabi na, "Labay ku. Umiyul kayna." Kabay tambéng inumiyul la nagsakit.

¹⁴ Intipan Jesus kanay, "Agana mu sabin agyan kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaélw moy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulát Moises bilang pagpapêtêg ga inumiyul kayna."

¹⁵ Nuwa luyang pun êt niwigaw wa balita tungkul kan Jesus. Kabay inlumatêng pun êt ta malakêy tawu amén mallêngê sa mani aral na buy amén mapaiyul la sakit la.

¹⁶ Nuwa si Jesus, pawa yan mamaku sa kakyangan amén manalangin baydu.

*Pinaiyul Jesus ya gisay lumpu
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)*

¹⁷ Gisay allu, kaban manuru si Jesus, idi bayduy dakun umnuy Pariseo buy manurun Kautusan ya nakaiknu sa dani na. Dilag kallay naubat sa balayan Jerusalem buy dilag êt ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Galilea buy prubinsyan Judea. Idi kan Jesus ya kapangyarian Bapan Namalyari amén mamaiyul sakit.

¹⁸ Amêsên, dilag inlumatêng nga dakun umnuy lawyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus,

¹⁹ nuwa gawan malakêy tawu, a sila midani. Kabay indakêy lay liyaki ya lumpu sa bubungan bali buy inlubtan lay atêp bayu la impakanawan inyêpay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus.

²⁰ Sén nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na, "Patêl lay, pinatawad day mani kasalanan mu."

²¹ Amêsên, mangisip pa mani Pariseo buy mani manurun Kautusan un paradi, "Sisabêt ta tawun ati? Siyan pallamusun naya si Bapan Namalyari ta? Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari."

²² Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay pinatang na sila, "Awta mangisip kaw yan parabaysén ta?

²³ Mas nalép-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu,' gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, 'Midêng ka buy mita ka'

²⁴ amén makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi' sa babun lutan mamatawad mani kasalanan.

Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Midêng ka, gêtan moy kalapayan mu buy muli kayna."

²⁵ Kabay tambéng nidêng nga liyaki sa arapan kaganawan buy gintan nay kalapayan na. Buy nuli yan mangulimén kan Bapan Namalyari.

26 Nakaupapas ya kaganawan idi baydu. Kabay inulimén la si Bapan Namalyari. Sinabi la, "Sa allun ati, nakakit kitamun mani mamakaupapas ya diyag."

Ya pamêg kan Levi

(*Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17*)

27 Pamakayarin abitu, namita si Jesus buy nakitan nay gisay maningil buwis ya naglagyun Levi. Nakaiknu ya sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku."

28 Kabay nidêng si Levi, inlakwanan nay kaganawan buy nakilaku ya kan Jesus.

29 Nil-an si Levin maragul la kalutu amén maparangalan si Jesus. Malakéy maningil buwis buy kaatag êt ta tawuy nakiawyun nangan kalla.

30 Sén anti, nagdeklamuy mani Pariseo buy mani manurun Kautusan sa mani tagasunul na. Sinabi la, "Uysiyán mangan kaw buy maminém kaawyun na mani maningil buwis buy kaatag pun mani makasalan ta?"

31 Pikitbayan silan Jesus, "Asé mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit.

32 Naku waku baydi amén bêgén na mani tawuy makasalanan amén pagsisyuan buy lakwanan lay panyag kasalanan, alwan amén bêgén ya abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

Ya patang tungkul sa pag-ayunu

(*Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22*)

33 Sinabin mani tawu kan Jesus, "Ya mani tagasunul Juan buy mani tagasunul Pariseo, pawa silan mag-ayunu buy manalangin. Uysiyán ya mani tagasunul muy pawa yan mangan buy maminém ta?"

34 Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangén, "Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangénan pakon kaawayun la pun na liyaki ya pan-itangén? Asé!

35 Nuwa lumaténg nga alluy kewén kallay liyaki ya pan-itangén. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

36 Sinabi êt Jesus kallay paalimbawan ati, "Ayin tawuy mangginit bayuy yaming amén ilanib sa manan yaming. Tagawan nu daygén nay abitu, maginit ta bayuy yaming buy ya inlanib sa bayu, asé naspat sa manan yaming."

37 Sinabi pun êt Jesus kallay gisay alimbawa, "Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat. Ta nu daygén nay abitu, matlés ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang!"

38 Nuwa ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan.

39 Ayin êt tawuy nakainém manan alak ka kalabay miném bayuy alak. Ta sabin nay, 'Manyaman na manan alak.'

6

Ya aral Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa

(*Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28*)

1 Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nanggutus ya mani tagasunul nan tilalagay trigu buy pinuyu-puyu lay ati sa mani gamêt la bayu la kinnan na mani lasin ati.

2 Nuwa dilag dakun umnuv Pariseo ya nagsabin, "Uysiyán pallabagén yu yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?"

³ Pikitbayan silan Jesus, "Ayu pun nayı nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na?

⁴ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, kingwa nay tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na ét ta mani kaawyun na, agyan ídi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu."

⁵ Sinabi pun ét Jesus sa mani Pariseo, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangêd daygén sa Allun Pagpaynawa."

Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Gisay na ét ta Allun Pagpaynawa, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gamêt nay wanen.

⁷ Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, pinakaillagan la si Jesus. Ta nu paiyulun nay liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana.

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na sa liyaki, "Midéng ka buy magdani ka baydi sa arapan." Kabay nidéng nga liyaki buy nagdani kana.

⁹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani Pariseo buy sa mani manurun Kautusan, "Patangén kataw, 'Sabêt ta pantulutan Kautusan sa Allun Pagpaynawa? Manyag mangêd o manyag nadawak? Miligtas o mamati?'

¹⁰ Kabay pinakaélêw Jesus ya kaganawan nakapalitêng kana bayu na sinabi sa liyaki, "Ipaktang muy gamêt mu." Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay.

¹¹ Nuwa sên nakitan mani Pariseo buy manurun Kautusan na namaiyul ya sa Allun Pagpaynawa, nanubag sila. Kabay pisasabyan la nu sabêt ta daygén lay nadawak kan Jesus.

Namili si Jesus un mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Sa panawun abitu, naku si Jesus sa bung-uy buy nawat-watan nan nanalangin kan Bapan Namalyari.

¹³ Pamakamaranun, binêg nay mani tagasunul na ta namili yan mapu buy luway binêg nan apostul,

¹⁴ si Simon ya pinalagyunan nan Pedro buy si Andres ya patêl na, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome,

¹⁵ si Mateo, si Tomas, si Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma,

¹⁶ buy si Judas ya anak kaatag Santiago, buy si Judas Iscariote ya nisupakat kan Jesus.

Nangaral buy namaiyul si Jesus

(Mateo 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Pamakayari nan namilin apostul na, inlumunsan silan ubat sa bung-uy bayu tinunggén sa gisay napatal la lugal. Idi bayduy malakéy tagasunul na buy idi ét bayduy saday lakén tawuy ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Judea buy sa balayan Jerusalem buy ubat sa mani lugal sa agid dagat sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon.

¹⁸ Naku sila baydu amén malléngé kan Jesus buy paiyulun sila. Kabay pinaiyul nay nipagsakit buy mani sinédakan nadawak ka ispiritu.

19 Kabay pinagpilitan kaganawan na madukpan laya, ta idi kanay kapangyarian Bapan Namalyari ya mamaiyul sa kaganawan nipagsakit.

20 Inélêw nay mani tagasunul na buy sinabi na,
Pinagpala kaw wa mani kalulu,
tagawan mibilang kaw sa pag-arian Bapan Namalyari.

21 Pinagpala kaw wa mani layangên amêsên,
tagawan mabsuy kaw.

Pinagpala kaw wa mani manangis amêsên,
tagawan mangkayli kaw.

22 Pinagpala kaw nu pagsakitan kaw nakêm
buy nu ipapawa kaw
buy nu dustakên kaw kaganawan tawu gawan sa panunul yu kangku
ya in-Anak Tawuy ubat sa langit."

23 Ta parabaydu êt ta dinyag mani ninunu la sa mani propeta awlagi.
Kabay nu mangadanasan yuy abiin, matula kaw buy mag-ukdu kaw gawan
sa tula, tagawan maulagay gantimpala yu sa langit.

24 "Sikaw wa mani mabandi, mamakapalunus kaw lanu,
ta natanggap yina amêsên na katigawan yu.

25 Sikaw wa nangabsuy amêsên, mamakapalunus kaw lanu,
ta lumayang kaw.

Sikaw wa mani mangkayli amêsên, mamakapalunus kaw lanu,
ta magluksa kaw buy mipanangis.

26 Sikaw wa mani pan-ulimênên kaganawan tawu amêsên, mamaka-
palunus kangkû êt lanu,
gawan para bayduy dinyag mani ninunu la sa mani magtatalingkayun
propeta."

*Kaidwan na mani kapati
(Mateo 5:38-48; 7:12)*

27 Amêsên, sinabin Jesus, "Nuwa pansabin ku kamuyun mani mallêngê
kangku, kaidwan yuy mani kapati yu buy manyag kaw mangêd sa mani
nipagsakit nakêm kamuyu.

28 Manalangin kaw para sa mani mandustak kamuyu ya pagpalên silan
Bapan Namalyari buy manalangin kaw para sa mani mamasakit kamuyu.

29 Nu dilag mandalpin pingi mu, ipadalpi mu êt ta kapaka. Nu dilag
mangwan up-up mu, agana mu êt iimut ya yaming mu.

30 Nu dilag manyawad kamu, biyan muya. Buy nu dilag mangwan
pibandiyan mu, agana mina udungun.

31 Daygên yu sa mani kaparisu yuy labay yun daygên la kamuyu."

32 "Nu kay ya mani mangidu kamuyuy pan-idun yu, ayin kaw matanggap
pa gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani
makasalanan na tawu, pan-idun la êt ta mangidu kalla.

33 Buy nu kay panyagên yun mangêd da tawuy manyag mangêd kamuyu,
a kaw ulimênên Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani makasalanan,
para êt bayduy pandaygên la.

34 Nu kay pamaraman yuy mamakabayad kamuyu, a kaw ulimênên
Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani makasalanan, mamaandam
sila êt sa kaparisu lan makasalanan, ta natanêk ya nakêm lan iudung lay
abitu!

35 Alwan parabaydu daygên yu, nun a kaidwan yuy mani kapati yu,
manyag kaw mangêd kalla, buy paandamên yu silan a kaw mangêtêng

kapalit. Nu parabayduy daygén Yu, maragul la gantimpala Yu buy mapagpapêtgan ya anak kaw Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Tagawan mangéd ya agyan sa mani tawuy ayin utang nga nakém buy sa mani nadawak ka tawu.

³⁶ Magin mapallunus kaw kaparisun Bapa yun Namalyari ya mapallunus."

*Agana mangusgan kaparisu
(Mateo 7:1-5)*

³⁷ "Agana kaw mangusgan kaparisu Yu amén a kaw êt usgén Bapan Namalyari. Agana kaw êt mangatul kaparisu Yu amén a kaw êt atulan Bapan Namalyari. Mamatawad kaw amén patawarén kaw Bapan Namalyari.

³⁸ Mam-i kaw sa kaatag amén biyan kaw êt Bapan Namalyari. Ta ya idin Yu, iudung na un ustuy takal, intêté, imbinsék anggan masalipaw. Gawan nu sabêt ta panukad da panggamitin yun pam-i sa kaatag, sabay êt ta panukad da gamitin Bapan Namalyari kamuyu."

³⁹ Sinabi êt Jesus ya paalimbawan ati, "Malyari nayin mangakay ya bulag sa kaparisu nan bulag? Asê! Ta parisu silan manabu sa kali nu daygén lay abitu.

⁴⁰ Ayin mag-aral la igit pun sa manuru kana. Nuwa nu napakaturwanan yan mangéd, magin kaparisu yan manuru kana."

⁴¹ "Uysiyán makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta?

⁴² Parasaantu mun masabi kanay, 'Patêl lay, paulayén mun itas kuy puling sa mata mu', pakan a mina man makit ta maragul la puling sa mata mu? Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amén makakit kan mangéd. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu."

*Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sinabi pun êt Jesus, "Ya mangéd da puun kayu, asê managéy asê pangkanén buy ya puun kayuy asê mangéd, asê managéy pangkanén."

⁴⁴ Balang puun kayu, matandan sa mani tagêy na. Tagawan na tanaman na madiwi, asê managéy igus o ubas.

⁴⁵ Para êt baydu sa tawu. Ya tawuy mangéd da ugali, magsabi yan pawan kangédan, tagawan napnun kangédan na békê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan kadawakan, tagawan napnun kadawakan na békê na. Tagawan nu sabêt ta idi sa békén gisay tawu, sabay ya sabin na."

*Ya luway tawuy nitudék bali
(Mateo 7:24-27)*

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Uysiyán pambégén yuku yan, 'Panginuu, Panginuu', pakan a yu pansunulun ya mani pansabin ku?"

⁴⁷ Paradi ya magdani kangkun malléngé buy manunul sa mani sabi ku. Kaparisu yan

⁴⁸ gisay tawuy nangalin malalé buy impaydêng nay bali na sa pundasyun na batu. Sén inlumatêng nga lanab, asê nalasak ka bali na, ta napas-êy ya pinipundasyunan na.

49 Nuwa ya tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a nay naman pansunulun, kaparisu yan tawuy nanyag bali ya ayin pundasyun. Sên inlumatêng nga lanab, tambêng nayêgmak buy nalasak ka bali na.”

7

Pinaiyul Jesus ya ipus un gisay kapitan Romano (Mateo 8:5-13)

1 Sén nayari yan tinurwanan Jesus ya mani tawu, naku ya sa balayan Capernaum.

2 Idi bayduy gisay kapitan mani sundalus Romano. Dilag yan ipus ya kakaidwan na ya nagsakit buy marani yan mati.

3 Sén nabalitan kapitan ya tungkul kan Jesus, in-utus nay mani mangatwan Judioy manungkulan amén pakisabyan laya si Jesus ya lakwên naya sa bali na buy paiyulun nay ipus na.

4 Sén nilatêng silayna kan Jesus, pikisabyan layan mangêd, “Nu malyari dayi, sawpan tuy kapitan gawan sépat yan sawpan.

5 Ta kaidwan na kitamuy mani layin Judio buy siyay nipadyag balin pagtipunan tamu.”

6 Kabay nakilaku kalla si Jesus. Sén marani silayna sa balin kapitan mani sundalus, in-utus êt kapitan na dakun umnuy kaluguran na amén têgmên si Jesus buy ipasabi kanay, “Panginuun, agyan a kayna kanu maku sa bali na ta a ya sépat lakwên.

7 Kabay a yina nagdani, ta a ya sépat makiarap kamu. Nuwa nu sabin mu kanuy umiyul la ipus na, umiyul yabay.

8 Tanda nay ati, gawan siya man, dilag mani nipagtungkulan na makapangyarian pun êt kana. Buy dilag ya êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin na sa gisay, ‘Maku ya baydu’, maku yabay baydu. Nu sabin nay, ‘Kaksaw ka baydi’, magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus na sa ipus na, daygên na.”

9 Sén nalêngêng Jesus ya impasabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy nag-arap ya sa mani tawuy kilalaku kana. Sinabi na, “Agyan sa mani Israelitay ayin naku pun nakitan na tawuy paradi ya karagul la panampalataya.”

10 Sén nag-udung sa bali ya mani in-utus kapitan, nakitan laya bay ya inumiyul lay ipus na.

Pinabyay Jesus ya bayuntawuy nati

11 Pamakayari, naku si Jesus sa balayan ya naglagyun Nain. Nakilaku kanay mani tagasunul na buy ya malakêy tawu.

12 Sén marani silayna sa susunan balayan Nain, nakatbêng silan malakêy tawuy mamilbêng nati. Ta nati ya gigisay liyaki ya anak bal-uy babayi. Malakêy taga balayan ya nakilbêng nga kaawyun na.

13 Sén nakitan Panginuun Jesus ya bal-u, nalunus ya. Kabay sinabi na, “Patêl la, agana ka manangis.”

14 Nagdani ya buy dinukpan nay kakalékan nati ya gêgtan mamilbêng. Kabay tinunggênsila buy sinabin Jesus sa liyaki ya nati, “Ali kuway, mimata kayna.”

15 Niknuy nati, êh nakasabi yina. Tinambay yan indin Jesus sa indu na. Sinabi na, “Ati ya anak mu.”

16 Kabay sa limu la sa nalyari, kinêdêsan na kaganawan tawu buy nangulimén sila kan Bapan Namalyari. Sinabi la, “Ha, pata taganan pansawpan kitamun Bapan Namalyari! Ta inlumtaw kantamuy maka-pangyarian na propeta na.”

17 Ya tungkul sa dinyag Jesus, niwagaw sa buun prubinsyan Judea buy sa mani lugal la nakapalitêng.

*Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu
(Mateo 11:2-19)*

18-19 Amêsen, ya mani tagasunul Juan ya Mamawtismu, inlaku laya si Juan sa sukulan buy sinabi la kanay kaganawan dinyag Jesus. Sén natandan Juan na abitu, in-utus nay luwa sa mani tagasunul na kan Jesus amén ipatang kanay paradi, “Sika nayi ya pan-êtêngên yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?”

20 Sén nilatêng silay nabay kan Jesus, sinabi la, “In-utus kay Juan ya Mamawtismu amén ipatang yan kamu nu sika nayi ya pan-êtêngên yan lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag.”

21 Sa mani uras abitu, malakéy pinaiyul Jesus ya nipagsakit buy mani bulag. Malakê êt ta sinédakan nadawak ka ispirituy impatas na sa mani tawu.

22 Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul Juan, “Mag-udung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nakit buy nalêngê yu amêsen. Nakakit tanay mani bulag. Nakabitay mani lumpu. Inumiylu la mani nagketung. Nakalêngê mani asê kalêngê. Pampabyayêna mani nati. Buy pan-iaral sa mani kaluluy Mangêda Balita.

23 Pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku.”

24 Pamakabitan mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, “Sabitun naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayi ya pangkimpayêng angin? Asê!

25 Gisay tawu nayi ya nakayaming mangêd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangêd buy mambumay sa mangêd da kabilian, kay makitan sa balin ari.

26 Naku kaw êt nayi sa kakyangan amén makit ya gisay propeta? Awu. Pêtêg gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta.

27 Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan,

‘Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amén mil-an danan mu.’ ”*

28 Sinabi pun êt Jesus, “Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayêpa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan.”

29 Sén nalêngê mani tawu buy maningil buwis ya pangaral Jesus, sinabi la, “Ustuy pan-ipadyag Bapan Namalyari.” Sinabi lay abiin gawan nagpabawtismu sila kan Juan.

30 Nuwa ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, a sila nag-pabawtismu kan Juan. Kabay a la tinanggap ya pan-ipadyag Bapan Namalyari sa biyay la.

31 Sinabi pun êt Jesus, “Sa sabêt ku maiparisuy mani tawu sa panawun amêsen? Kansabêt ku sila maiparisu?

* 7:27 7:27 Malakias 3:1.

³² Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnêg sa mani kakapal la,
 ‘Tinigtigan yan kaw bulugudyung,
 nuwa a kaw nanalèk.
 Nagkanta kay pagkanta sa nati,
 nuwa siyan a kaw nanangis.’ ”

³³ “Para kaw êt baydu tagawan sên inlumatêng baydi si Juan ya magayunu buy asê maminêm alak, siyan pansabin yuy, ‘Pansédakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.’

³⁴ Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sên inlumatêng ngaku baydi, nakanit yukun mangan buy maminêm alak, siyan pansabin yuy, ‘Eléwén yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasing ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanan.

³⁵ Nuwa paraman baydu, mapagpapêtgan na pêtèg ga kabiyasan Bapan Namalyari sa mani tawuy manunul sa pan-ituru yan.”

Binulugan pabangi si Jesus

³⁶ Amêsên, dilag gisay Pariseoy naglagyun Simon. Insagyat na si Jesus un mangan sa bali na. Kabay sinumun si Jesus un mangan.

³⁷ Sa balayan abitu, dilag gisay babayi ya pikatandan ya asê mangêd da pangababayi. Sên natandan nay mangan si Jesus sa balin Simon, naku ya baydun gëgtan na makamal la pabangi ya idi sa mangêd da pamyanan ya diyag sa batun alabastru.[†]

³⁸ Amêsên, sên idi ya bayduy babayi, nagdani ya sa kabukutan Jesus sa danin bitis na. Nanangis ya baydu angga sa napitakan luwa nay bitis Jesus. Kabay pinunis nan sabut nay ati, dinêp nay bitis buy pakanawa nan binulugan pabangi.

³⁹ Si Simon na nanagyat kan Jesus, sên nakitan nay dinyag babayi, nasabi na sa sarili na, “Nu pêtèg propetay tawun ati, tanda na dayi ya asê mangêd da pangababayin nakadukpa kana.”

⁴⁰ Nuwa tandan Jesus ya inisip Simon. Kabay sinabin Jesus kana, “Dilag gakun labay sabin kamuy Simon.”

Nakitbay si Simon, “Sabêt ta abituy Manuru?”

⁴¹ Sinabin Jesus kana, “Dilag luway tawuy nangutang pera sa gisay tawuy mamautang. Liman dalan ya inutang gisa. Ya gisa, limampu.

⁴² Sên a sila makabayad, a nayna impabayad da utang la. Amêsên, sa élèw mu, sisabêt sa luway mas mangidu baydu sa namautang kalla?”

Nakitbay si Simon, “Sa pangêlêw ku, abituy mas malakêy utang.”

Kabay sinabin Jesus, “Ustuy pakitbay mu.”

⁴⁴ Pamakayari, inawing Jesus ya babayi buy sinabi na kan Simon, “Eléwén tuy babayin ati. Sên sinumun naku nangun sa bali mu, a muku binyanan lanêm panguyas kun bitis ku. Nuwa ya babayin ati, inuyasan nan luwa nay bitis ku buy pinunisan nan sabut nay bitis ku.

⁴⁵ A muku êt dinêp bilang pananggap mu kangku, nuwa siya, ubat sa sinumun ya baydi, a ya tinunggén mandêp sa bitis ku.

⁴⁶ A mu binulugan laruy ulu ku, nuwa siya, binulugan nan makamal la pabangi ya bitis ku.

[†] 7:37 7:37 Ya alabastru, gisa yan kalasin batuy nagkulay naputi buy kulay ukuy. Makamal ati.

47 Kabay pansabin ku kamuyuy ya maragul la pangiduy impakit na kangku, sabay ya pagpapêtêg pinatawad day mani kasalanan na. Nuwa ya tawuy pinatawad pêrad, pêrad êt ta impakit nay pangidu."

48 Amésen, sinabin Jesus sa babayi, "Pinatawad day mani kasalanan mu."

49 Ya mani kaêm nan mangan, namatang sila sa sarili la, "Sisabêt ta tawun ati, ta agyan kasalanan mapatawad na?"

50 Sinabin Jesus sa babayi, "Niligtas kayna sa parusa, gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatétbék ka nakêm."

8

Mani babayi ya nanawup kan Jesus

1 Pamakayari, inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu sa Galilea, ta mangaral yan Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Kaawyuni nay mani mapu buy luway tagasunul na

2 buy dakan umnuy babayi ya pinaiyul na buy babayi ya tinasan na êt nadawak ka ispiritu. Gisa kalla si Mariay pambégén lan Magdala ya tinasan Jesus un pituy nadawak ka ispiritu.

3 Dilag êt kaawyuni si Juana ya asawan Cusa ya pagtiwalan Gobernador Herodes Antipas, si Susana buy malakê pun êt ta kaatag. Ya mani babayin abiin, manawup sila sa mani kaylangan lan Jesus ubat sa mani sarili lan pibandiyan.

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

4 Kaban mititipun na malakêy tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati,

5 "Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini. Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Nangatudakan na ati buy tinuktuk mani uybun manuk.

6 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal. Tinumubuy mani ati, nuwa tambêng nawangêy, gawan namalay luta.

7 Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan témak ka madiwi. Niagnan irlumbung nga mani bini buy mani témak, nuwa kinêlkêlan témak ka madiwi ya mani bini.

8 Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Kabay tinumubu buy nanagêy ya mani bini un tidinalan na lasi." Pamakayari, masnêg sinabin Jesus, "Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu."

Ya labay sabin mani paalimbawa

(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

9 Namatang nga mani tagasunul Jesus, "Sabêt ta labay mun sabin sa paalimbawan abiin?"

10 Kabay pikitbayan silan Jesus, "Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa sa kaatag, pan-isabi ya ati sa kapamilatan paalimbawa amên, 'Kapangêléw-élêw laman, a sila makakit. Buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat.' "*

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

* **8:10 8:10** Isaías 6:9.

¹¹ Impatandan Jesus nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa. Sinabi na, "Ya bini, sabay ya Sabin Bapan Namalyari.

¹² Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên inlumatêng si Satanas, intas nay Sabin Bapan Namalyari sa békê la amên a sila manampalataya buy a sila miligtas sa parusa.

¹³ Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy matula lan tinanggap pa ati. Nuwa asé nipakatêbék sa békê lay pananggap la. Kabay asé napêng nga panampalataya la, ta sên inlumatêng nga mani panubuk, inlakwanan lay nay panampalataya la.

¹⁴ Ya lutay pantubwanan témak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya nallêngén Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên kabuyutan, gawan sa mani pangganakén sa biyay la, pibandiyan buy panunul sa kalabayan lawini la, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asé nanagêy sa biyay la.

¹⁵ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngén Sabin Bapan Namalyari ya dilag mangêd da nakêm. Impakatêbék lay ati sa békê la buy pinibabatan lan sinunul angga sa nanagêy sa biyay la."

*Ya aral ubat sa sulu
(Marcos 4:21-25)*

¹⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya takpan nan timba o idin sa aypaan papag, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên mam-in sawang sa kaganawan sumun sa bali.

¹⁷ Ta ayin pan-itaguy asê miwagaw buy ayin pan-iliim ma asê matandan."

¹⁸ "Kabay mallêngê kaw mangêd sa pansabin ku. Ta ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtégan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtégan, agyan na indap nay idi kana, itas pun êt kana."

*Ya indu buy mapatêl Jesus
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)*

¹⁹ Amêsén, naku kan Jesus ya indu na buy mapatêl na. Nuwa a sila midani, gawan malakêy tawu.

²⁰ Kabay dilag nagsabi kan Jesus, "Idi sa lawasan ya indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan makitan."

²¹ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ya mani mallêngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

*Pinatgén Jesus ya saday lakas angin
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)*

²² Gisay allu, nagsakay si Jesus buy mani tagasunul na sa gisay bangka. Sinabi na kallay, "Maglipay kitamina sa lawa." Kabay naglipay silayna.

²³ Sên idi ya sa lanêm ya bangka, nabêlêwan Jesus. Asê naêpêng, inlumakas ya angin buy nasunan malakêy lanêm ya bangka la. Kabay idi sila sa nadawak ka kabilyan.

²⁴ Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Manuru, Manuru, mimata ka! Milêmlêm kitamina!"

Kabay nimata si Jesus, in-utus nay malakas ya angin buy maragul la alun, "Tunggén kaw!" Kabay tinunggén na angin buy namatétbék ka alun.

²⁵ Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Antuy panampalataya yu?"

Nakaupapas sila buy nalimu. Kabay nisasabi sila, "Sisabêt ta ati! Siyan mapatgén na yay angin buy alun ta!"

*Pinaiyul Jesus ya tawuy sinédakan nadawak ka ispiritu
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)*

²⁶ Amésén, insundu lay paglipay la angga sa nilaténg sila sa lugal mani tawuy pambégén lan Geraseno ya katalipay lawan Galilea.

²⁷ Kabay pamakalaténg la, nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbéng yan gisay liyaki ya manugél baydu ya sinédakan nadawak ka ispiritu. Nabuyut tinan asé magyaming buy a ya manugél sa bali, nun a sa lêyang nga pamilbèngan.

²⁸⁻²⁹ Agyan papakabantayan laya buy papakasél-an tanikalay gamét na buy bitis na, mabuytu na pun êt. Pawa yan pansédakan nadawak ka ispiritu buy pan-ipalaku ya sa kakyangan na lugal. Sén nakitan liyaki si Jesus, nan-angaw ya buy nanduku ya sa arapan na. Kabay sinabin Jesus kana, "Nadawak ka ispiritu, magtas ka kana!"

Kabay masnég nan sinabi, "Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatagan-ayan, sabêt ta daygén mu kangku? Makisabi yaku kamu, agana muku pasakitan."

³⁰ Kabay pinatang yan Jesus, "Sabêt ta lagyu mu?"

Nakitbay ya, "Libulibú." Sinabi nay abitu gawan malakéy nadawak ka ispiritu nagsédak kana.

³¹ Nakilunuslusunus ya nadawak ka ispiritu kan Jesus, "Agana mukay ipalaku sa kalalélaléan sukulan sa aypan luta."

³² Dilag malakéy babuy ya manabél baydu sa bung-uy. Nakilunuslusunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, "Tulutan mukay magsédak sa mani babuy."

Kabay sinabin Jesus kalla, "Dali kawna!"

³³ Kabay nagtas ya mani nadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsédak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bengaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

³⁴ Sén nakit manaysay babuy ya abitu, nuwayu silan napapakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari.

³⁵ Kabay naku bayduy mani tawu amén éléwén lay nalyari. Pamakalaténg la kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakayaming ngina buy nakaiknu na sa kabitisan Jesus buy mamangéd day isip na. Kabay nalimwan ya mani tawu sa mani nalyari.

³⁶ Ya mani nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu lay nalyari sa mani inlumaténg, "Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu ya nagsédak sa liyaki."

³⁷ Ya mani taga baydu sa Geraseno, nakisabi sila kan Jesus, "Magtas kayna sa lugal yan, ta lilimun kay kamu!"

Kabay nagsakay ya silan Jesus sa bangka ta maglipay sila papakun sa lugal la ubatan la.

³⁸ Nakisabi kan Jesus ya liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu, "Kilaku waku dayi kamu." Nuwa alwan parabayduy labay Jesus. Kabay sinabi na,

39 "Muli kayna amén ipatanda mu kallay dinyag Bapan Namalyari kamu." Kabay nuli ya liyaki buy imbalita na sa buun balayan na dinyag Jesus kana.

*Pinaiyul Jesus ya anak Jairo buy ya babayi ya manay nan pandayêñ
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)*

40 Amésén, sén nag-udung si Jesus sa lipay lawa, matula yan tinanggap mani tawu gawan mangétpan kanay kaganawan.

41 Inlumaténg nga gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya sa arapan Jesus buy nakisabi ya, "Nu malyari dayin kayék, maku ka dayi sa bali ku,

42 gawan marani yan mati ya gigisay anak kuy babayi ya mapu buy luway nay tawun."

Kaban papakun si Jesus sa balin Jairo, nipihiitan na mani tawu kana.

43 Dilag gisay babayi bayduy mapu buy luway tawun nan dayêñ. [Naubus say kaganawan pibandiyan na sa pamayad sa pagpaélêw na sa mani manulu.] Nuwa ayin makapaiyul kana, agyan sisabêt.

44 Naku yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan nay palpal yaming na. Kabay tambéng tinunggén na pagdaya na.

45 Namatang si Jesus, "Sisabêt ta nandukpa kangkun ah?"

Sinabin balang gisa, "Alwan siku."

Kabay sinabin Pedro, "Manuru, tanda muy malakéy tawuy nakapalitêng nga nipihiitan amén midani kamu."

46 Nuwa sinabin Jesus, "Dilag nandukpa kangku, ta natanam kuy dilag kapangyarian na nag-awas kangku."

47 Sén natandan babayi ya a na maipuglaw wa dinyag na, pumilapil yan nagdani kan Jesus. Nanduku ya sa arápan buy sinabi na sa kaganawan nu sabêt ta sangkan uysiyán dinukpan nay yaming Jesus buy nu parasaantu yan inumiyul.

48 Kabay sinabin Jesus kana, "Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatétbék ka nakém."

49 Kaban kasabi pun Jesus ya babayi, inlumaténg nga gisay liyaki ya ubat sa balin Jairo. Sinabi na kan Jairo, "Nati yanay anak mu. Agana mina abalén na Manuru."

50 Nuwa sén naléngén Jesus ya abiin, sinabi na kan Jairo, "Agana ka malimu. Kay manampalataya ka kangku buy mabyay yan manguman."

51 Pamakalaténg la sa bali, ayin pinasun si Jesus nun a kay silan Pedro, Santiago, buy si Juan buy mangatwan anak.

52 Manangis buy man-alab ya mani tawuy idì baydu.

Nuwa sinabin Jesus kalla, "Agana yu tangisan na anak, gawan a ya nati, nun a kay mamabélêw ya."

53 Inuyam laya, ta tanda lay pêténg nati ya anak.

54 Nuwa tinalan Jesus ya gamét anak buy sinabi na kana, "Anak kuway, mimata ka." **55** Nabyya ya anak buy tambéng yan niknu. Kabay sinabin Jesus kalla, "Pakan yuya."

56 Nakaupapas ya mangatwa na, nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt man na nalyari.

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na. Buy binyanan na silan kapangyarian buy karapatan makapitas kaganawan nangadawak ka ispiritu buy mamaiyul nipagsakit.

² In-utus na sila amén mangaral tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy mamaiyul mani tawuy nipagsakit.

³ Sinabi na kalla, "Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan têkên, susut, kanêñ, pera o yaming nga pangalili.

⁴ Makitugêl kaw agyan sa sisabêt man na mananggap kamuyu buy manugêl kaw baydu angga sa pamita yu sa balayan abitu.

⁵ Buy nu a kaw tanggapén mani tawu sa gisay balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yuy abuy idì sa bitis yu bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la."

⁶ Kabay ya mani tagasunul na, namitay nan naku sa mani baryu. Nangaral silan Mangêd da Balitan Bapan Namalyari buy namaiyul silan nipagsakit agyan saantu man na lugal.

Naguluy nakêm Gobernador Herodes Antipas

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Sén nabaltitan Gobernador Herodes Antipas ya kaganawan pandaygén Jesus, naguluy nakêm na, ta dilag magsabin, "Nanguman nabyay si Juan ya Mamawtismu."

⁸ Dilag dakun umnuy nagsabin, "Sabay siya si propeta Elias ya nanguman nagpakin."

Dilag êt taman nagsabin, "Gisa ya sa mani propeta sabitun nuna ya nanguman nabyay."

⁹ Nuwa sinabin Gobernador Herodes Antipas, "Alwan siya si Juan, ta impaputus kinay ulu na. Nuwa sisabêt taman na imbalita la kangku?" Kabay pinapgilitan nan makitan si Jesus.

Pinakan Jesus ya limay libuy tawu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Amésen, sén nag-udung nga mani apostul kan Jesus, ingkuwentu lay kaganawan dinyag la. Sén anti, pikilaku na sila un kakapad la sa gisay balayan na pambégén Bethsaida.

¹¹ Nuwa sén natandan malakéy tawuy pamita la, nangamat sila kan Jesus. Sén nakitan silan Jesus, dinambi na sila. Kabay nangaral ya kalla tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy pinaiyul nay mani tawuy nipagsakit.

¹² Sén nitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi la kana, "Manuru, idi kitamu sa kakyangan na lugal. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu buy sa panggitnan amén makatkap silan maékan buy kabêlêwan la."

¹³ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Asê, sikaw wa mam-in maékan kalla."

Kabay nakitbay sila, "Manuru, kay dilag kitamun lilimay tinapay buy luluway kénan lanêm. Ya labay mun sabin ni maku kay pun êt nayin manaliw maékan la?"

¹⁴ Ya bilang mani lawyaki, limay libu.

Nuwa sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Paiknun yu silan tilimampu sa gisay grupu."

¹⁵ Kabay pinaiknu lay kaganawan.

¹⁶ Sén anti, kingwan Jesus ya limay tinapay buy luway kénan lanêm. Pamakayari, nanglêw ya sa langit buy nagpasalamat ya kan Bapan

Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy pinutus-putus nay kênan lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu.

17 Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. Sên tinipun lay tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

*Ya pamipatandan Pedro tungkul kan Jesus
(Mateo 16:13-28; Marcos 8:27-9:1)*

18 Gisay allu, kaban manalangin si Jesus un kakapad na, nagdani kanay mani tagasunul na. Kabay pinatang na sila, "Sisabêt taku kanu sabin mani tawu?"

19 Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt taman magsabin sika si propeta Elias. Buy ya kaatag, magsabin gisa ka sa mani propeta sabitun nunan panawun ya kay nanguman nabyay."

20 Kabay pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

Nakitbay si Pedro, "Sabay sika ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

21 Kabay impapakatipan Jesus sa mani tagasunul nay, "Agana yu sabin agyan kansabêt man."

22 Sinabi na pun êt, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan kun madanasan na malakéy pamasakit. Isakwil laku mangatway manungkuluan buy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Ipapati laku, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

23 Pamakayari, sinabi na sa kaganawan, "Sisabêt man na kalabay manunul kangku, sépat nan liwanén na sarili nan kalabayan buy sa inallu-allu nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisu yan mamakay kurus buy manunul ya kangku.

24 Tagawan sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

25 Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandian baydi sa babun luta, nu milakuy naman sa ayin katganan na kaparusan, a nayna mapagnabang.

26 Nu ikadéng-êy yuku buy ya pan-iaryl ku, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadéng-êy kataw êt sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian ku buy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la ang-el.

27 Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asê mati anggan a la makitan na pag-arin Bapan Namalyari."

*Nagbayuy lulan Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)*

28 Sên nilabas say waluy allu, tinumuksaw si Jesus sa bung-uy amên manalangin. Pikilaku na silan Pedro, Juan buy si Santiago.

29 Kaban manalangin si Jesus, nagbayuy lupa na buy napakadyag yan naputiputi un mamakasilêw wa yaming na.

30 Béngat latan nakitan na propetan Bapan Namalyari ya silan Moises buy si Elias ya makisabi kan Jesus. **31** Mamakasilêw sila êt buy sinabi la kanay, "Marani kaynan mati buy malyari ya ati sa balayan Jerusalem."

32 Si Pedro buy mani kaawyun na, mamabêléw sila. Nuwa nakaligwat sila ta nakit lay kapasilêw wa sawang Jesus buy ya luway liyaki ya silan Moises buy si Elias ya nakaidêng sa dani na.

³³ Sén pabitay nay luway liyaki, sinabin Pedro kan Jesus, "Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises, buy gisa kan Elias." Sinabin Pedro ya abitu, gawan kay nakatêgag ya.

³⁴ Buy kaban magsabi pun si Pedro, natugpawan silan ulap. Kabay nalimu sila.

³⁵ Amésen, dilag gisay tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, "Ati ya Anak kuy pinili ku. Malléngé kaw kana."

³⁶ Sén tinunggén nan nagsabi ya tunuy, nakit lay gigisa tan Jesus. A la sinabi agyan kansabêt man ya nakitan la.

Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinédakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷ Pamakawasak, sén inlumunsan sila sa bung-uy, timbêng malakêy tawu si Jesus.

³⁸ Dilag gisay liyaki baydu sa malakêy tawuy masnêg magsabin, "Manuru, pakiélêw mun kayék ka kagisagisay anak kuy liyaki.

³⁹ Nu sédakan yan nadawak ka ispiritu, bêngat yatan kumusadkusad ya man-angaw buy magbulabulay bêbêy. Pawa yatan pampasakitan un nadawak ka ispiritu buy a na labay lakwanan na anak ku.

⁴⁰ Pikisabi kina sa mani tagasunul muy, 'Ipatas la dayi ya nadawak ka ispiritu idi sa anak ku', nuwa a laya agyun itas."

⁴¹ Nakitbay si Jesus, "Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gétan mu baydi ya anak mu."

⁴² Kaban magdani kan Jesus ya anak, intugaw ya buy ingkusadkusad yan nadawak ka ispiritu. Kabay impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu, pinaiyul nay anak, buy in-udung na sa bapa na.

⁴³ Nakaupapas ya mani tawu sa nakitan lay kapangyarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Kaban nakaupapas ya kaganawan tawu sa mani dinyag Jesus, sinabi na sa mani tagasunul na,

⁴⁴ "Lêng-ên buy tandanên yuy ati ya sabin ku. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkulán."

⁴⁵ Nuwa a la mapukatan, gawan inliim kallay labay sabin Jesus. Buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Gisay allu, nisusubakan na mani tagasunul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila.

⁴⁷ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay impadani nay gisay anak ka nabélgeng buy impaidêng na sa dani na.

⁴⁸ Pamakayari, sinabi na kalla, "Sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sikinay pantanggapén na buy ya mananggap kangku, pantanggapén naynay namiutus kangku. Ta ya pinakanayépay nakém kamuyu kaparisun anak ka ati, sabay siyay pinakadakila."

*Ya asê mallumaban kamuyu, kapanig yuya
(Marcos 9:38-40)*

49 Nakitbay si Juan, "Panginuun, dilag kay nakitan na mampipatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Imbawal yan ya gawan a tamu ya kaawayun."

50 Nuwa sinabin Jesus kana, "Agana yuya bawalên. Ta sisabêt man na asê mallumaban kamuyu, kapanig yuya."

51 Sên marani yan mag-udung si Jesus sa langit, nagnakêm yan maku sa Jerusalem.

52 Kabay in-utus nay dakun umnuy tawu sa gisay baryu sa Samaria* amên mangkap silan tugêlan Jesus.

53 Nuwa a ya tinanggap mani tawu baydu, gawan tanda lay papakun ya sa Jerusalem.

54 Sên natandan lan Santiago buy si Juan na ayin kalabay mananggap kan Jesus baydu, sinabi la kan Jesus, "Panginuun, kalabay ka ta manyawad kay apuy ubat sa langit amên sêlbén sila?"

55 Nuwa nangawing si Jesus buy sinabyanan na sila.

56 Kabay naku ta sila sa kaatag ga baryu.

*Ya mani kalabay mununul kan Jesus
(Mateo 8:19-22)*

57 Kaban mamita silan Jesus sa dan, dilag liyaki ya nagsabi kan Jesus, "Kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwén mu."

58 Nuwa nakitbay si Jesus, "Dilag lubut ta tutugêlan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uybun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugêlan ya mapagpaynawan."

59 Sinabin Jesus sa gisa êt taman, "Kilaku ka kangku."

Nuwa nakitbay ya, "Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku."

60 Nuwa sinabin Jesus kana, "Ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangêlêw Bapan Namalyari. Nuwa sika, mita ka buy ibalita muy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari."

61 Dilag êt nagsabi kan Jesus, "Panginuun, kilaku waku kamu, nuwa paulayan muku pun mulin magpatanda sa pamilya ku."

62 Nuwa sinabin Jesus kana, "Ya gisay manarul ya pawan mangawing, ayin ulagay panarul na. Para êt bayduy tawuy pawan mangawing sa mana nan pandaygên, ta a ya malyarin maglingkud kan Bapan Namalyari sa pag-arian na."

10

In-utus Jesus ya pitumpu buy luway tagasunul na

1 Pamakayarin sinabin Jesus ya abitu, namili yan pitumpu buy luway tawu. In-utus nan muna kana un tilwatilwa sa balang balayan buy lugal la lakwén na.

2 Buy sinabin Jesus kalla, "Elêwên yuy malakêy tawuy nakal-an magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran pali ya pupulun, nuwa pêpêrad da mamupul. Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul.

* **9:52 9:52** Ya mani tawu sa Samaria alwan purun Judio. Kabay ya mani tawu sa Jerusalem nayêipay êlêw la sa mani taga Samaria.

3 Dali kawnay mita! Nuwa mamakapala kaw ta para kaw tupa ya pantutu ku sa mani tawuy paran asun aniwid.

4 Agana kaw mantan susut, bag, o sandalyas nga pangalili. Buy agana kaw manayang panawun sa pamikisabi sa tawu sa dan.

5 Bayu kaw sumun sa gisay bali, sabin yu sa magbali, ‘Mapakamuyuy kapatétbékan.’

6 Nu mangéd da pananggap la kamuyu, mapakallay kapatétbékan Bapan Namalyari. Nu asé mangéd da pananggap la kamuyu, mag-udung êt kamuyuy kapatétbékan Bapan Namalyari.

7 Manugél kaw sa bali ya bibiyan yu. Agana kaw kapaglipaylipay. Kanén buy inémén yuy iapag la kamuyu. Tagawan na mag-ubra, dilag yan karapatan mananggap upa na.

8 Nu lumaténg kaw sa gisay balayan buy tanggapén kaw mani tawu, kanén yuy iapag la kamuyu.

9 Paiyulun yuy mani nipagsakit baydu buy sabin yu kallay, ‘Marani yanay pag-arin Bapan Namalyari kamuyu.’

10 Nuwa nu a kaw tanggapén sa gisay balayan, maku kaw sa dan buy sabin yuy,

11 ‘Agyan na abun balayan yuy nipigta sa mani bitis yan, pan-ikampag yan bilang pamipatanda yan kamuyu sa pamitakwil yu kanyan, ta agyan marani yanay pag-ari na kamuyu, à yu tinanggap.’

12 Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan mani tawu sa balayan abiin kaysa kaparusan ya nadanasan mani tawuy taga Sodoma sabitun nuna.”

Mamakapalunus ya mani tawuy asé nagsisi (Mateo 11:20-24)

13 Sinabi pun êt Jesus, “Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy niknu sa abu bilang pagpapéteg ga nagsisi silayna.

14 Nuwa sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy taga Sidon.

15 Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwén kaw angga sa langit? Asé! Isamwag kaw sa impernu!”

16 Amésén, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Sisabêt man na malléngé kamuyu, sikinay inlénge na. Buy sisabêt man na asé mananggap kamuyu, sikinay a na pantanggapén. Buy sisabêt man na asé mananggap kangku, a na êt pantanggapén na namiutus kangku.”

Nag-udung nga pitumpu buy luway tagasunul Jesus

17 Ya pitumpu buy luway tawuy in-utus Jesus un manuru, natula silan nag-udung. Sinabi la kana, “Panginuun, agyan na mani nadawak ka ispiritu, naipatas yan nu pansabin yan na lagyu mu!”

18 Nakitbay si Jesus kalla, “Nakitan kuy tambéng nitas sa kapangyarian Satanas ya nanuwad kimat.

19 Binyanan kataw kapangyarian manambut sa kaganawan kampun Satanas ya kapati tamu. Kabay agyan turakan yuy mani utan buy kulsisipit ya mamakamati, a kaw masakitan.

20 Paraman baydu, agana yu ikatulay napasakup kamuyuy nadawak ka ispiritu nun a ya ikatula yu, nakasulat ta lagyu yu sa librun bíyay sa langit.”

*Pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)*

21 Sa uras êt abitu, pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus buy sinabi na, "Pampasalamatang katay Bapa, ya Panginuun sa langit buy baydi sa babun luta, gawan inliim muy ati ya kapêtégan sa mani biyasa buy sa mani matag-ay ya pinag-aralan, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabêlêng nga anak ya ayin pun tanda. Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu."

22 Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, "Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay Bapa ku. Buy ayin êt magtanda kan Bapa ku, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana."

23 Amêsên, sén kakapad la tana, pinag-arapan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, "Pinagpala kaw, tagawan mangakitan yuy pandaygén ku."

24 Pansabin ku kamuyuy malakéy mani propeta buy mani pinunu awlagi ya kalabay makakit sa nakit yu, nuwa a la nakit ta abitu. Labay la êt malêngéy nalêngé yu, nuwa a la nalêngé."

Ya mangéd da Samaritano

25 Amêsên, dilag gisay manurun Kautusan na nidêng amên subukun si Jesus. Sinabi na, "Manuru, sabêt ta sépat kun daygén amên mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?"

26 Nakitbay si Jesus kana, "Sabêt ta nakasulat sa Kautusan? Sabêt ta mangabasa mu baydu?"

27 Nakitbay ya liyaki, "Kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun békê, buun kaladwa, buun pas-êy, buy buun isip.* Buy sépat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu."†

28 "Ustuy pikitbay mu," sinabin Jesus. "Daygén muy abiin amên mabiyan kan biyay ya ayin katganan."

29 Nuwa asê labay manurun Kautusan na mipakadêng-êy ya. Kabay pinatang na si Jesus, "Nu parabaydu, sisabêt ta kaparisu kun tawu ya sépat kun kaidwan?"

30 Bilang pikitbay kana, nagkuwentu si Jesus, "Dilag gisay tawuy papakun sa Jerico ya ubat sa Jerusalem. Kaban mamita ya, inapat yan mani tulisan. Dinugédugê laya, inlabus buy kingwa lay gëgtan na buy inlakwanan layan paray nan nati.

31 Amêsên, dilag pari ya nidan baydu. Sén nakitan nay liyaki ya dinugédugê, inlibasan naya êt buy insundu nay pamita na.

32 Dilag êt nidan baydu gisay liyaki ya Levita.‡ Nuwa sén inlumatêng ya baydu, nakitan nay gisay liyaki ya dinugédugê. Inlibasan naya êt.

33 Amêsên, dilag gisay tawuy Samaritano§ ya nidan baydu. Sén nakitan nay liyaki ya dinugédugê, kinalunusan naya.

34 Dinanyan nay abituy liyaki ta inuyasan nan alak buy laruy mani nuka na bayu na binédbédan. Pamakayari, insakay nay liyaki sa saysay nay pagsakayan na buy gintan na sa balí ya pan-upan, ta baydu nayan sinaysay.

* **10:27** **10:27** Deuteronomio 6:5. † **10:27** **10:27** Levítico 19:18. ‡ **10:32** **10:32** Ya mani Levita sabay ya mani layin Levi buy manawup sila sa mani pari sa Templu. § **10:33** **10:33** Nayépay élêw mani Judío sa mani Samaritano. A sila kalabay makiékan o sumun sa bali un mani Samaritano.

³⁵ Pamakawasak, binyanan nan peray magbandin bali ya pan-ipaupa buy sinabi na kanay, ‘Saysayén maya buy nu kulang pun na abiin na magastus mu kana, bayaran kata sa pag-udung ku.’ ”

³⁶ Amésén, pinatang Jesus ya manurun Kautusan, sinabi na, “Sa élêw mu, sisabêt sa tatlun abiin na pêtêg nangidu sa kaparisu nan tawuy dinugédugén mani tulisan?”

³⁷ Nakitbay ya manurun Kautusan, “Sa élêw ku, ya nalunus kana.”

Sinabin Jesus kana, “Dali ka. Para êt bayduy daygén mu.”

Nagliwa si Jesus kallan Marta buy kan Maria

³⁸ Sén namita si Jesus buy ya mani tagasunul na, nilatêng sila sa gisay balayan. Baydu dilag gisay babayi ya naglagyun Marta. Matula na silan tinanggap sa bali na.

³⁹ Dilag patêl si Martan gisay babayi ya maglagyun Maria. Niknu si Maria sa kabitisan Jesus amén mallêngé sa pan-ituru na.

⁴⁰ Nuwa si Marta, asé mipaldan sa pamil-an kanên buy inêmén Jesus buy mani tagasunul na. Kabay nagdani ya kan Jesus buy sinabi na, “Panginuun, ayin naman nayin kwenta kamuy mana nangun kay nakaiknu si Maria sa kabitisan mun ayin tan dinyag? Sabin mü kanay sawpan naku di.”

⁴¹ Nuwa sinabin Jesus kana, “Martay a kayna dayi mipaldan sa mani pandaygén mu ta.

⁴² Kay gigisay kaylangan, ya mallêngé kangku. Sabay ya pinilin Maria. Mas mangéd da ati buy ayin makakwa kanan ati agyan kanuman.”

11

Ya turu tungkul sa panalangan (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Gisay allu, naku si Jesus sa gisay lugal amén manalangin. Amésén, pamakayari nan nanalangin, sinabin gisa sa mani tagasunul nay, “Panginuun, turwanan mukay nu parasaantun manalangin kaparisun dinyag Juan sa mani tagasunul na.”

² Sinabin Jesus kalla, “Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu, ‘Bapa yan na Namalyari, labay yan na kay sikay uliménén mani tawu. Labay yan na mag-ari kayna kanyan kaganawan.’

³ Biyan mukay kanên sa inallu-allu.

⁴ Buy patawarén mukay sa mani kasalanan yan, tagawan pinatawad yan na kaganawan nangasalanan kanyan. Buy agana mukay paulayan matuksu.”

⁵ Amésén, sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na, “Alimbawa, dilag gisa kamuyuy naku sa balin kaluguran na un limbanak kan yabi. Sinabi na, ‘Kaluguran nay, biyan mukun tatluy tinapay,

⁶ gawan inlumatêng nga kaluguran kuy ubat sa marayu buy ayin nakun maipakan kana amésén.’

⁷ Nakitbay ya kaluguran nay idi sa lalén bali, ‘Agana mukay ya gambalén buy mani anak ku. Nakakalék kay yana buy maanak ku buy nakakabat tay pasbul yan. A kina malyarin midéng amén idin pun na kaylangan mu.’

⁸ Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan a naka labay biyan kanên gawan sa pamikaluguran yu, midéng yapun êt amén idin nay kaylangan mu gawan pinaanin-anin maya.”

9 "Kabay paradi ya sabin ku kamuyu. Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapén yu kanay pantêkapén yu buy makitan yu. Mamégi kaw kana buy pakitbayan nakaw.

10 Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyan na sila. Buy ya mangkap, makakit. Buy ya kaganawan mamégi, pakitbayan.

11 Sikaw wa mani bapa, nu manyawad kamuyun kênan lanêm ma anak yu, biyan yuya nayin utan? Asê!

12 Buy nu manyawad ya nayin ukuy, biyan yuya nayin kulsisipit? Asê êt!

13 Sikaw wa mani nangadadawak, nu katanda kaw mam-in mangangêd da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay Ispiritu na sa kaganawan manyawad kana."

Si Jesus buy si Satanas

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

14 Gisay allu, impatas Jesus ya gisay nadawak ka ispiritu ingkapihin gisay liyaki. Sén nag-awas say nadawak ka ispiritu, nakapagsabi ya liyaki. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nakaupapas sila.

15 Nuwa dilag dakun umnu bayduy nagsabin, "Si Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu."

16 Buy ya kaatag êt taman, labay lan subukun si Jesus. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

17 Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian. Buy nu mitutubag ga gisay pamilya, mangapisisyay sila.

18 Kabay nu pagkapatin Satanas ya pansakupun na, parasaantun mapêng nga panakup na? Pan-ipatang ku kamuyuy abiin tagawan pansabin yuy mamipatas sakun nangadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanas.

19 Kabay nu mamipatas sakun mani nangadadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanas, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amén mamipatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mamipapêtèg ga taganan mali kaw.

20 Amêsên, gawan namitas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, ya labay sabin, inlumatêng nga kamuyuy pag-arin Bapan Namalyari."

21 In-alimbawan Jesus si Satanas sa gisay napas-êy ya liyaki. Sinabi na, "Nu dilag napas-êy ya liyaki ya malakêy almas na buy magbantay yan bali na, ayin nan makasun sa bali na amén makakwa sa mani pibandiyen na.

22 Nuwa nu dilag lumatêng nga liyaki ya mas napas-êy pun kana, sambutun yan ati. Ta ya mas napas-êy ya liyaki, kewen nay almas ya panasaan napas-êy ya liyaki. Kewen êt mas napas-êy ya liyaki buy iatag-atag ya pibandiyen liyaki."

23 "Ya asê panig kangku, kapati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mamipakarayu yan tawu kangku."

Ya pag-udung nadawak ka ispiritu

(Mateo 12:43-45)

24 Sinabi pun êt Jesus, "Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani kakyangan na lugal amén mangkap yan

mapagpaynawan na. Nuwa nu ayin yan makitan, sabin na sa sarili nay, 'Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.'

25 Buy nu niudung ngina, makitan nay ubatan na ya paran bali ya malinis buy nakakumpuni yana.

26 Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mampipikilaku yan pituy ispirituy luyang pun nadawak kana buy magsédañ sila sa tawun abitu. Kabay luyang dumawak ya kabilyan tawun abitu kaysa mana nan kabilyan."

Ya pêtêg ga pinagpala

27 Kaban magsabi pun si Jesus, dilag gisay babayi ya idi sa malakêy tawuy masnêg nagsabi kan Jesus, "Pinagpalay babayi ya nianak buy namasusu kamu!"

28 Nuwa nakitbay si Jesus kana, "Pêtêg bayna, nuwa luyang pinagpalay mani tawuy mallêngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari."

Nanyawad mamakaupapas ya mani tawu

(Mateo 12:38-42)

29 Kaban mititipun ya malakêy tawu sa danin Jesus, insundu nay pagsabi na. Sinabi na, "Ya mani tawu amêsên ya nadawak, mangkap silan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari. Nuwa ayin ipakít kalla nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna.*

30 Ya nalyari kan Jonas sabay ya nagin tanda' sa mani tawu sa Nineve ya pêtêg in-utus yan Bapan Namalyari. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy in-utus Bapan Namalyarin magin tanda' sa mani tawu amêsên.

31 Si Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan mallêngê sa kabiyasan Arin Solomon. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Solomon, nuwa a kaw kalabay mallêngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu.

32 Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas, nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu."

Ya pamiparisu tungkul sa sulu

(Mateo 5:15; 6:22-23)

33 Sinabi pun êt Jesus, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na o tugpawan sa pamisêmpangan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên mam-in sawang sa kaganawan sumun."

34 "Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu malinaw wa pangêlêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu. Nuwa nu napukakêy pangêlêw mu, nadêm êt ta buun lawini mu.

35 Pilmin mu, ta dat ya sawang nga idi kamuyu indap yu nu nasawang, pakau nadiglêm awêd.

36 Nu nasawangan na buun lawini yu buy ayin nan pêrad da nadiglêm baysên, nasawang ngay biyay yu ya paran sinawangan sulu."

---

* **11:29 11:29** Ya nalyari kan Propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idi sa bitukan maragul la kénan lanêm buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng nuwa nabyay yan nanguman.

*Tinusék Jesus ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)*

37 Pamakayarin nangaral Jesus, dilag gisay Pariseoy nisagyat kanan mangan. Kabay nakilaku si Jesus buy nag-arap ya sa kanén.

38 Ya mani Pariseo, dilag silan naugalyan nu parasaantuy panguyas gamêt bayu mangan, nuwa asé sinunul Jesus ya naugalyan la. Kabay nagtakay Pariseoy nisagyat kana.

39 Kabay sinabin Jesus kana, "Sikaw wa mani Pariseo, pallinisin yuy lawasan tasa buy pinggan, pakan lalén békê yuy napnun kasakiman buy kadawakan.

40 Mani ayin tanda! Agyan ya mani lawini buy lalén békê yu, si Bapan Namalyari ya nanyag.

41 Kabay kalunusan yuy mani kalulu buy sawpan yu sila sa mani kaylangan la amén maituwad malinis ya békê buy lawini yu sa élêw Bapan Namalyari."

42 "Nuwa kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta agyan na mani pamalasan pangkanén, pan-idin yuy ikapu kan Bapan Namalyari, pakan pampaulayan yinaman na katinékan buy pangidu kan Bapan Namalyari. Mangéd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay pandaygén."

43 "Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta labaylabay yun miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan. Buy labaylabay yun galangén kaw mani tawuy malibasan yu."

44 "Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta indap mani tawu, malinis kaw, pakan sa a la tanda, madinat kaw awêd. Kabay nanuwad kaw pamilbêngan na piturakturakan mani tawu sa a la tanda."

45 Amésên, sinabin gisa sa mani manurun Kautusan, "Manuru, agyan sikay yaman ni, ipakadêng-êy mu yata."

46 Nakitbay si Jesus kana, "Agyan sikaw êt ta mani manurun Kautusan, kapapalunus kaw, gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta pan-ipatupad yu sa mani tawuy kautusan na masakit tuparén ya paran pan-ipabakay yu kallay mangabayat ta kalga, pakan a yu sila taganan sawpan sa pantan ati.

47 Kapapalunus kaw êt! Tagawan magpadyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propeta pinatin mani ninunu yu.

48 Kabay sikaw êt ta nampapêtêg ga inayunan yuy dinyag la. Ta pinati lay mari propeta buy siyan sikaw êt ta mipadyag mani tanda' sa mani pamilbêngan la.

49 Kabay sa kabiyasnan Bapan Namalyari, ati ya sinabi na tungkul kamuyu, 'Mamiutus sakun mani propeta kalla buy mani apostul. Patin lay kaatag buy pisakitan lay kaatag.'

50 Kabay sikaw wa mani tawu amésên, parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa pangamatin nunan propeta sabitun dinyag nay babun luta angga amésên

51 buy paubat pun sa patin mani ninunu yu kan Abel angga kan Zacarias ya pinati la êt sa pibunakan Templu buy sa pamiandungan. Awu, pansabin ku kamuyu parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa dinyag mani ninunu yu."

52 "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Gawan a yu impatanda sa mani tawuy tungkul kan

Bapan Namalyari. Buy agyan sikaw, a kaw kalabay magpasakup kana, nun a pambénbénan yu pun êt ta mani tawuy kalabay magpasakup kana. Paran kingwa yinay susi sa mani tawuy kalabay miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari."

⁵³ Pamakayarin nagsabin Jesus, namita ya sa balin abitu. Ubat ta baydu, ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, pawa lan pambatikusun si Jesus. Pampatangén laya tungkul sa malakéy bagay.

⁵⁴ Pan-étpanan lay pakitbay na amén nu magkamali ya sa pagsabi na, dakpén laya.

12

Pamatanda laban sa mani magtatalingkayu (Mateo 10:26-27)

¹ Sa uras abitu, libilibuy tawuy mallumaténg kan Jesus buy sa sadyay laké la, mangapipiit sila. Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Mangillag kaw sa pagtatalinkayun mani Pariseo ya nanuwad pamalbag."

² Ta ayin pan-itaguy asé makitan buy ayin pan-iliim ma asé matandan.

³ Kabay sabét man na sinabi yu sa nadiglém, maléngé sa nasawang buy sabét man na in-ayas yu sa lalén bali yu, sabay ya masnég sabin."

Ya sépat kalimwan (Mateo 10:28-31)

⁴ "Mani kaluguran ku, pansabin ku kamuyuy agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu, ta kayari lan patin na lawini yu, ayin silaynan kaatag madyag kamuyu.

⁵ Nuwa pansabin ku kamuyu ya sépat yun kalimwan, kay si Bapan Namalyari, ta kayari na kan patin, dilag yapun êt kapangyarian mamisamwag kamuyu sa impernu. Awu, pansabin ku kamuyuy kay si Bapan Namalyari ya kalimwan yu."

⁶ "Ya limay laynê, kay pan-isaliw sa nayépay alaga. Nuwa agyan gisa man kalla, asé nalitépan Bapan Namalyari.

⁷ Kabay agana kaw malimu ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakéy laynê. Ta agyan ya bilang mani sabut yu, tanda na."

Ya pangilala kan Cristu (Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sisabét man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanén kuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa sisabét man na mamikadéng-éy kangku sa arapan mani tawu, ikadéng-éy kuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari.

¹⁰ Sisabét man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad yapun. Nuwa nu sisabét man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, a yina mapatawad."

¹¹ "Nu iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani manungkulon sa balayan gawan sa panampalataya yu kangku, agana kaw napitik nu parasaantu kaw makitbay o nu sabét ta sabin yu kalla bilang pamitanggul sa sarili yu,

¹² tagawan sa uras abitu, ya Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manuru kamuyu nu sabét ta sabin yu."

Ya paalimbawan Jesus tungkul sa tawuy mabandi buy ayin tanda

13 Amêsén, ya gisa sa malakéy tawuy idi baydu, sinabi na kan Jesus, "Manuru, sabin mu wati sa patêl kuy idin na kangkuy dakay ku sa mana yan."

14 Nuwa sinabin Jesus kana, "Patêl, awta ipatang muya kangkuy abiin ta? A ku tagaukum o tagadakay pibandiyan yu."

15 Kabay sinabi na kalla, "Mangillag kaw sa kaganawan kasakiman, tagawan ya biyay tawu, asê makwa sa lakên pibandiyan."

16 Buy ingkuwento pun êt Jesus ya paalimbawa, "Dilag gisay liyaki ya mabandi ya nakapupul malakê sa panamnan na.

17 Kabay sinabi na sa sarili na, 'Sabêt ta daygên ku? Ayin nakinan mapamyanan mani pupul ku.

18 Ah, tanda kina! Lasakên kinay mani budega ku ta mipadyag gakun mas maragul la mani budega amên idin ku bayduy mani pupul buy pibandiyan ku.'

19 Pamakayari, sabin ku sa sarili ku, 'Malakêy nay natipun ku para sa kinakarangan panawun. Kabay kay magpaynawa ku tanan mangan, minêm, buy magpakasaya!' "

20 "Nuwa sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Ayin kan tanda! Sa yabin ati, kewen kinay biyay mu. Kabay kaatag tan tawuy makapagnabang tinipun mu para sa sarili mu.'

21 Sinabin Jesus, "Parabaysên ya malyari sa tawuy manipun pibandiyan na para sa sarili na, pakan kalulu ya awêd sa pangêlêw Bapan Namalyari."

Manampalataya kan Bapan Namalyari (Mateo 6:25-34)

22 Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Kabay pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik nu sabêt ta kanênu amên mabyay. Buy agana kaw êt napitik nu sabêt ta iyaming yu.

23 Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanênu buy igit maulagay lawini kaysa yaming.

24 Elêwên yu êt ta mani uwak. A sila mananêm, mamupul, o manipun maêkan la sa budega. Nuwa paramanbaydu, pampakan silan Bapan Namalyari. Sikaw pun nayı, igit kaw maulaga kaysa mani uybung manuk.

25 Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilatan kapitikan na.

26 Kabay nu a yu agyun maikadang nga biyay yu agyan sa gisay uras, agana kawna napitik sa kaatag bagay."

27 "Elêwên yu nu parasaantun mantumubuy mani tanaman na mamulaklak ya bêngat tan tumubu. A sila mag-ubra o manyag yaming la. Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasis kanged gisa man na bulaklak tanaman.

28 Pampakangédên Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsén, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysên na pandaygên Bapan Namalyari sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabêlêng nga panampalataya kana ta!

29 Kabay agana kaw napitik tungkul sa kanênu o inêmên yu.

30 Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari, pawa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yuy idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin.

31 Kabay pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu.”

Pibandiyan sa langit (Mateo 6:19-21)

32 Amêsén, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Agyan pêpêrad kaw, agana kaw malimu, tagawan matula si Bapan Namalyarin mibilang kaw sa pag-ari na.

33 Isaliw yuy mani pibandiyan yu buy idin yu sa mani kaluluy naabli yu. Nu parabaysén na daygén yu, makatipun kaw pibandiyan sa langit ya asé maluma, asé maibus, asé matakaw buy asé anagén.

34 Tagawan nu idi saantuy pibandiyan yu, idi êt bayduy isip yu.”

Ya mani ipus ya mapagktiwalan

35-36 Sinabi pun êt Jesus kalla, “Pawa kaw maglêan sa pallumatêng ku kaparisun mani ipus ya mangêtêng sa pamulin amung lay ubat sa tangénan. Nakal-an nakapagkêt ya mani sulu la amén sa pallumatêng amung la buy magbêg ya, tambêng lan mabuklat ta pasbul.

37 Pinagpalay mani ipus ya malatngan amung lay nakaimatan mangêtêng sa pamuli na. Pansabin ku kamuyuy maglêan ya amung la buy paiknun sila ta mamiapag yan kanén amén pakan sila.

38 Pinagpalay mani ipus ya nakal-an sa pallumatêng amung la, agyan sa bunak yabi o mawatwatan man.”

39 “Pakaisipin yuy ati. Nu tandan magbali nu sabêt ta uras pallumatêng manakaw, a na pasawén masunan na bali na.

40 Kabay sikaw man, sépat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa uras ya magbabang-uwan kaw.”

Ya mapagtiwalan buy a mapagtiwalan na ipus

(Mateo 24:45-51)

41 Amêsén, namatang si Pedro, “Panginuun, para kansabêt ta paalim-bawan abiin, kay para nayı kanyan, o para sa kaganawan?”

42 Kabay nakitbay si Jesus, “Ya mapagtiwalan buy katanday ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ga ipus buy siyay mam-in kanén kalla sa ustuy uras.

43 Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa pan-ipadyag amung na kana.

44 Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyan na.

45 Nuwa abiin na ipus, indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na. Ya daygén na, magpakabsuy ya, maglasing buy patukpatukun nay kaatag ipus, liyaki man o babayi.

46 Amêsén, sa alluy magbabang-uwan ya, lumatêng nga amung na. Kabay parusan yan amung nan mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani asé mapagtiwalan.”

47 “Ya ipus ya nakatanda sa kalabayan amung na, nuwa a ya nanunul, parusan yan mabyat.

48 Nuwa ya ipus ya asé nakatanda sa kalabayan amung na buy nakadyag yan kamalyan ya ikaparusa na, kay nalup-aw wa parusay matanggap na. Ya binyanan malaké, malakéy têkapén kana. Awu, ya pinagtiwalan malaké, malaké êt ya pakitbayan na.”

*Ya pamisyay pamilya
(Mateo 10:34-36)*

49 Sinabin Jesus, "Naku waku baydi sa babun luta amén mantan kaparusan paran apuy ya labay ku dayin magdékêtdékêt tina.

50 Nuwa kaylangan ku pun danasên na pamasakit. Buy a ku mipatétbék anggan asé malyari ya ati."

51 "Indap yu nayi naku waku baydi sa babun luta amén dilag mangéd da pamiaawyun na mani tawu? Asé! Gawan sa pamaku ku baydi, dilag pipapatyan na mani tawu.*

52 Paubat amésen, mangapisisyay ya limay tawu sa gisay pamilya, tatlu laban sa luwa buy luwa laban sa tatlu.

53 Pakipatyan bapay anak nay liyaki buy ya anak nay liyaki, pakipatyan nay bapa na. Para ét bayduy malyari sa indu buy anak nay babayi, sa ampu nay babayi buy sa manuyang nay babayi."

*Mangétpán sa mani malyari amésen
(Mateo 16:2-3)*

54 Sinabin Jesus sa mani tawu, "Nu makitan yu sa tatanglêwan alluy nabudég, pansabin yuy manguran, buy manguran yabay.

55 Buy nu mantumyép pay angin, pansabin yuy umumut buy umumut yabay.

56 Mani mapagtalingkayu! Tanda yuy labay sabin mani mangakit yu sa luta buy sa langit, nuwa siyan a yuya tanday labay sabin pandaygén Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amésen ta?"

*Makikasundu sa mani kapati
(Mateo 5:25-26)*

57 Sinabi pun Jesus, "Isipin yu nu sabêt ta sépat yun daygén.

58 Nu dilag mamidalum kamu, pagpilitan mun makikasundu kana kaban a naka pun naidalum. Ta dat pilitin naka pun iarap sa mallitis buy pamakayari, igawang kan mallitis sa pulis amén isukul.

59 Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayaran na kaganawan pan-ipabayad la kamu."

13

Kaylangan nan magsisi

1 Kaban magsabi si Jesus, dilag dakun umnuuy tawuy nagdani buy nibalita kanan, "Dilag dakun umnuuy tawuy impapatin Gobernador Pilato kaban mam-i silan andug kan Bapan Namalyari sa Templu."

2 Sinabin Jesus kalla, "Indap yu nayi ya gawan sa nalyari kalla, mas makasalanan na mani taga Galilea ya impapati kaysa kaatag taga Galilea ya asé impapati?

3 Asé! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyuan na mani kasalanan yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusan.

4 Isipin yu êt ta mapu buy waluy tawuy nati sabitun nadug-anan silan matag-ay ya bali sa lugal Siloe. Indap yu nu mas makasalanan sila kaysa kaatag manugél sa balayan Jerusalem ya asé natí?

5 Asé! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyuan ya mani kasalanan yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusan."

---

* **12:51 12:51** Dilag pipapatyan gawan dilag maniwala sa pangaral Jesus buy dilag ét asé maniwala.

Ya paalimbawa sa puun kayuy asê managêy

6 Amêsên, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati, "Dilag gisay tawuy manggitna. Nipatanêm yan puun kayun igus sa panggitnan na. Inlaku nayati amén êlêwén nu nanagêy yana, nuwa ayin yan nakitan.

7 Kabay sinabi na sa manaysay gitna na, 'Tatluy tawun nakinan miudung-udung baydi amén êlêwén nu nanagêy yay puun kayun igus, nuwa ayin naku yatan makitan. Putusun mutay puun kayun abiin! Masayang tay lutay pinitamnan kana.'

8 Nuwa nakitbay ya manaysay gitna na, 'Amung ngay paulayên mina pun na puun kayu sa tawun ati. Kalin kuta pun na palitêng na buy biyan kun pamataba.

9 Ta dat managêy ya sa gisay tawun. Nuwa nu asê pun, putusun kina.' "

Pinaiyul Jesus ya babayi ya nakuba

10 Gisay Allun Pagpaynawa, manuru si Jesus sa gisay balin pagtipunan mani Judio.

11 Amêsên, dilag gisay babayi bayduy pinakuban nadawak ka ispiritu sa mapu buy waluy tawun. A yina makaidêng matinék.

12 Kabay sên nakitan yan Jesus, sinagyat nayan magdani kana buy sinabi, "Babayi, inumiyul kayna sa sakit mu."

13 Impaluntun Jesus ya gamêt na sa babayi buy tambêng tinuminêk ka pamidêng babayi. Kabay nangulimên ya kan Bapan Namalyari.

14 Sa nalyarin abitu, nanubag ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa. Kabay sinabin mamunu sa mani tawuy, "Sa gisay duminggu dilag kaw anêm ma alluy pag-ubra. Sa mani allun abiin kaw waman dayin mamaiyul, alwan sa Allun Pagpaynawa."

15 Pinakitbayan yan Jesus, "Sikaw wa mapagtalingkayun manunul sa kalabayan Bapan Namalyari! Nu dilag kaw baka o asnu ya napêl-angan, alwa nayin agwatêng yuya buy paynêmén agyan sa Allun Pagpaynawa?

16 Nu kalunusan yuy mani saysay, parasaantu pun na babayin ati ya ubat sa layin Abraham ya mapu buy waluy tawun nan inggapus Satanas? Alwa nayin sépat yan agwatêng agyan sa Allun Pagpaynawa?"

17 Gawan sa sinabin Jesus, nipakadêng-êy ya mani tawuy makitubag kana. Nuwa ya kaatag gaman, natula sila gawan sa mamakaupapas ya dinyag Jesus.

Ya pamiparisu sa but-un mustasa

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Amêsên, insundun Jesus ya pangaral na. Sinabi na, "Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari?

19 Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay but-un mustasa ya intanêm gisay tawu sa panamnan na. Dinumagul yan napakadyag gisay puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uýbuñ manuk."*

Ya pamiparisu sa pamalbag

(Mateo 13:33)

20 Sinabi pun êt Jesus, "Alwa pun êt kay abiin. Ta ya pag-arin Bapan Namalyari,

* **13:19 13:19** Para êt baysên ya pag-arin Bapan Namalyari ya sa umpisa nabêlêng nuwa sa kinakarangan, pakadyag maragul.

21 maiparisu ya sa pêpêrad da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakêy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês.”[†]

*Ya nalipit ta pasbul
(Mateo 7:13-14; 7:21-23)*

22 Insundun Jesus ya pamita na papakun sa Jerusalem. Buy sa pamita na, nangaral ya sa mani balayan buy sa mani baryuy mangadanan na.

23 Amêsén, dilag namatang kana, “Panginuun, pêpêrad nayi ya miligtas sa parusa?”

Nakitbay si Jesus kana,

24 “Pagpilitan yun sumun sa nalipit ta pasbul, ta malakêy magpilit sumun, nuwa a sila makasun.

25 Nu insaray nan magbandi ya pasbul bali na, midêng kaw tana sa lawasan. Magbêg kaw, sabin yu, ‘Patêl lay, pasunun mukay ya kayêk!’ Nuwa pakitbayan nakaw, ‘A kataw kakilala!’

26 Buy sabin yu kana, ‘Aw indi, parasaantu mun masabi ya a mukay kakilala, pakan napagkaêm yan ka pun nangan buy ninêm. Nangaral ka pun êt sa lugal yan.’

27 Nuwa pakitbayan nakaw manguman, ‘Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa kaganawan manyag kadawakan, ta a kataw kakilala.’

28 Manangis kaw buy mingêngêt ta bêbêy tagawan makitan yu silan Abraham, Isaac, Jacob buy ya kaganawan mani propetay idi sa kaarian Bapan Namalyari, pakan sikaw, isamwag gaman sa lawasan.

29 Sa allun abitu, malakêy alwan Judioy ubat sa magnikakanayun na lugal ya mapagkaêm sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari.

30 Kabay pêtêg baynan dilag mapagmatag-ay amêsén ya miyêpa buy dilag mapagpayêpa amêsén ya mitag-ay.”

*Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem
(Mateo 23:37-39)*

31 Sa uras abitu, inlumatêng nga dakun umnuy Pariseoy nagsabi kan Jesus, “Mita kayna baydi, gawan labay kan ipapatin Gobernador Herodes Antipas.”

32 Nakitbay si Jesus kalla, “Sabin yu sa mapagtalingkayuy isundu kuy pamitas kun nadawak ka ispiritu buy pamaiyul kun nipagsakit amêsén buy wasak. Sa ikatluy allu, mayari kuy pandaygên ku.

33 Sépat kun isunduy pamita ku amêsén, wasak buy sa kalwa, tagawan ayin kaatag pamatyany kanyan mani propeta nun a sa Jerusalem.”

34 Amêsén, sinabi pun êt Jesus, “Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani pan-iutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayén kaparisun panyumyum gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay.

35 Kabay agyan lasakên lay tutugêlan yu, pakabaala kawna. Pansabin ku kamuyuy paubat amêsén a yu kina makitan angga sa lumatêng nga panawun na sabin yuy, ‘Pagpalen na mallumatêng sa lagyun Panginuun.’
„‡

[†] **13:21** **13:21** Ya labay sabin paalimbawan ati, ya pag-arin Bapan Namalyari, mag-umpisa sa pêpêrad, nuwa sa kinakarangan lumaké. [‡] **13:35** **13:35** Mani Kanta 118:26.

14

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya binaya

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, dilag gisay Pariseoy mamunu ya nisagyat kan Jesus mangan sa bali na. Pambantayan yan mani tawuy idi baydu.

² Nagdani kan Jesus ya gisay liyaki ya binaya.

³ Kabay namatang si Jesus sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo, "Awta sabêt ta idi sa Kautusan? Malyari nayin mamaiyul o asê sa Allun Pagpaynawa?"

⁴ Nuwa a sila nakitbay. Kabay tinalan Jesus ya tawuy binaya, pinaiyul naya buy impauli.

⁵ Amêsén, pinatang silan Jesus, "Nu dilag gisa kamuyuy nag-anak o kaya nagbaka ya nanabu sa nalaléy lib-ung sa Allun Pagpaynawa, alwa nayin tambéng yuyan isalwang?"

⁶ Nuwa ayin makapakitbay kana.

Katandan magpakayépan nakém

⁷ Amêsén, naësban Jesus ya pampilin mani bisitay iknuwan ya nakal-an sa mani tawuy maulaga. Kabay nagsabi yan paalimbawa,

⁸ "Nu dilag nisagyat kamu sa gisay tangénan, agana ka mangamut miknu sa iknuwan mani tawuy maulaga, ta dat dilag pun insagyat ta mas maulaga pun kamu.

⁹ Dat danyan kan nisagyat kamu buy sabin na, 'Idin tuy abiin na iknuwan sa tawun ati.' Sa pakapakun baydu, mipakadéng-êy kayna man buy miknu ka ta sa iknuwan mani tawuy asê maulaga.

¹⁰ Kabay nu insagyat ka sa tangénan, ya mangéd minaman daygén, miknu kayna man pun sa iknuwan mani tawuy asê maulaga, ta dat magdani kamuy nisagyat buy sabin nay, 'Kaluguran, miknu kayna man du sa iknuwan mani tawuy maulaga.' Sa pakapakun baydu, maparangalan ka sa piakit-akit kaganawan bisita.

¹¹ Gawan ya mapagmatag-ay sabay ya iyépan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayépa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari."

¹² Pamakayari, sinabin Jesus sa nisagyat kana, "Nu magkalutu ka sa gisay pamíéeman, ya isagyat mu, alwan kay mani kaluguran, mapatél, mani kamag-anak o ya mabandi ya karani mun bali. Tagawan dat isagyat laka êt amén maablasan lay dinyag mu kalla.

¹³ Kabay nu magkalutu ka, ya isagyat mina man, mani magkasakit, mani lumpu, mani pilay, buy mani bulag.

¹⁴ Ta nu parabaysén na daygén mu, pagpalén kan Bapan Namalyari. Ta ya insagyat mu, agyan a la maablasan ya mangéd da dinyag mu kalla, si Bapan Namalyari yaman na mangablas kamu sa dinyag mu kalla sa panguman pangabyay."

Ya paalimbawa tungkul sa maragul la kalutu (Mateo 22:1-10)

¹⁵ Sén naléngén gisa sa mani kaêm nay abiin, sinabi na kan Jesus, "Pinagpalay mani makaêm sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari!"

¹⁶ Nakitbay si Jesus sa kapamilatan paalimbawa, "Dilag gisay liyaki ya nil-an maragul la kalutu buy nisagyat yan malakéy tawu.

¹⁷ Sén nakal-an nay kaganawan, in-utus nay gisay ipus nan sabin sa mani insagyat nay, 'Kaksaw kawna, ta nakal-an nay kaganawan!'

18 Nuwa ya kaganawan insagyat, nanyag silan sangkan. Sinabin nuna, ‘Sabin muta kayék kanay a ku milaku ta nakasaliw wakun panggitnan. Kaylangan kun lakwén amén makitan ku.’ ”

19 “Nasén anti, inlaku nayna êt ta gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, ‘A kun kayék milaku, ta nakasaliw wakun mapuy baka buy kaylangan ku silan subukun panarul.’ ”

20 “Kabay inlaku nayna êt ya gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, ‘A kun kayék milaku, ta bayu wakun tangén.’ ”

21 “Kabay nag-udung ya sa amung na buy imbalitay kaganawan sinabin insagyat na. Sén naléngé nay imbalitan ipus, nanubag ya. Kabay nanguman yan niutus ipus na. Sinabi na, ‘Dali kayna, maku ka sa mani dan buy sa nalipit ta dán balayan. Ta isagyat mu baydi ya mani kalulu, mani lumpu, mani bulag, buy mani pilay.’ ”

22 “Sén nag-udung nga ipus, sinabi na sa amung na, ‘Amung kuway, sinunul kinay kaganawan in-utus mu kangku, nuwa siyan dilag pun iknuwan ya ayin tawu.’ ”

23 “Sinabin amung sa ipus na, ‘Mita ka baydi sa balayan buy maku ka sa mani dan balayan buy sa mani dan sa lawasan balayan. Pagpilitan mun maku baydi ya mani tawu amén mapnun bisitay bali ku.

24 Pansabin ku kamuyuy gisa man sa mani nuna kun insagyat, asê makataway inlulu ku.’ ”

*Ya panunul sa Panginuun
(Mateo 10:37-38)*

25 Malakéy tawuy nakilaku kan Jesus. Amésén, nag-arap ya kalla buy sinabi na,

26 “Sisabét man na kalabay magin tagasunul ku, kaylangan idun nakun igit pun sa mangatwa na, asawa na, mani anak na, mapatéł na buy agyan sa sarili na. Nu a naku agyun idun igit pun sa kaganawan, a ya malyarin magin tagasunul ku.

27 Sisabét man na asê nakal-an mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus, a ya malyarin magin tagasunul ku.”

28 “Sisabét man na kalabay magin tagasunul ku, pakaisipin na pun, kaparisun gisay tawuy manyag gisay maragul la bali ya papakaisipin na pun nu saktuynay kaganawan kaylangan na amén mayari nay bali na.

29 Ta nu inumpisan nan impadyag ga bali, nuwa a na maipayari, kay uyamén yan mani tawuy makakit kana.

30 Sabin lay, ‘Nipaydêng ya kanwadis bali, pakan anata naipayari.’ ”

31 “Para êt baydu sa gisay ari ya kalabay makipati sa kaparisu nan ari. Pakaisipin na pun nu agyun mapuy libuy sundalus nay luwampuy libuy sundalus kapati na.

32 Ta nu a na agyu, mamipauna yinan dakun umnuy tawu na amén makikasundu kaban marayu pun na kapati na.

33 Para kaw êt baydu. Pakaisipin yu pun nu agyu yun manunul kangku. Ta nu a yu agyun lakwanan ya kaganawan idi kamuyu, a kaw malyarin magin tagasunul ku.”

*Ya paalimbawa tungkul sa asin
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)*

34 Sinabi pun êt Jesus, “Mangéđ da asin. Nuwa nu mitas ya lasa na, ayina miudung.

³⁵ Ayin nan ulaga sa luta buy asê êt malyarin iawyun sa pamataba. Kabay isamwag yatan mani tawu. Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

15

Ya tupay nabating (Mateo 18:12-14)

¹ Amêsên, ya mani maningil buwis buy mani kaatag makasalanan, naku silan mallêngê kan Jesus.

² Amêsên, dilag mani Pariseo buy mani manurun Kautusan ya idi baydu buy niaayas sila. Sinabi la, "Elêwén yuy tawun abitu! Pantanggapên nay mani makasalanan buy makiém yapun êt kalla."

³ Kabay sinabin Jesus kallay paalimbawan ati,

⁴ "Nu gisa kamuyuy dilag dinalan na tupa, ta nalitêp pa gisa, sabêt ta daygên na? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa pagpastulan, ta têkapên nay gisay nalitêp angga sa makitan naya?

⁵ Buy nu makitan nay tupa, matula nay nan bakayên pauli.

⁶ Pangalatêng na sa bali, sagyatêng nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, 'Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay tupa kuy nabating! "

⁷ Buy sinabin Jesus, "Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tula sila baydu gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na kaysa siyammapu buy siyam ma matinêk ka ayin nan pagsisi."

Ya peray nabating

⁸ Amêsên, sinabin Jesus ya paalimbawa sa mani niaayas, "Nu dilag gisay babayi ya dilag mapuy peray pilak ta nabating nga gisa, sabêt ta daygên na? Alwa nayin pagkêtan nay sulu buy pakangêdên nan têkapên sa buun bali ya peray nabating angga sa makitan nay ati?

⁹ Buy nu makitan naynay pera na, sagyatêng nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, 'Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay pera kuy nabating! "

¹⁰ Buy sinabin Jesus, "Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tulay mani ang-el Bapan Namalyari gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na."

Ya anak ya nabating

¹¹ Sinabi pun êt Jesus ya paalimbawa, "Dilag gisay bapay nag-anak luway liyaki.

¹² Amêsên, sinabin bungsu sa bapa na, 'Bapay, idakay mina kangkuy atag ku sa mani pibandiyan mu.' Kabay pidakay yan bapa lay atag lan luwa."

¹³ "Pamakalibas umnuy allu, insaliw bungsuy naatag nay pibandiyan buy naku ya sa marayuy lugal. Baydu na ginastus ya pera na sa ayin kapukatan na pamibiyaybiyay.

¹⁴ Sêñ naibus naynay pera na, inlumatêng nga panawun layang sa lugal abitu. Kabay nag-umpisay kasakitan na gawan ayin ninan panaliw maêkan na.

15 Ya dinyag na, naku yan nakiupa sa gisay tawuy tagabaydu. Kabay intus yan tawuy tagabaydu sa panggitnan na, ta dinyag nayan manaysay mani babuy.*

16 Sa saday layang na, kanén nayna dayi ya pangkanén babuy, gawan ayin nam-in kanén kana.”

17 “Sên naisip-isip nay kaganawan dinyag na, sinabi na sa sarili nay, ‘Du kanyan naman ni agyan ya ipus bapa kuy ustuy pangkanén buy subra pun êt kalla. Nuwa sikina man, mati yan layang.

18 Mag-udung ngaku ta sa bapa ku buy sabin ku kanay, “Bapay nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu.

19 A kina sépat bêgén mun anak. Ituwad muku tan gisa sa mani ipus mu.”

20 Kabay nuli yina sa bapa na. Idi yapun sa marayu, nakitan ninan bapa na. Sa lunus kanan ati, ginanagan nayan tinakês buy dinêp.”

21 “Kabay sinabin anak sa bapa na, ‘Bapay, nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu. A kina sépat bêgén mun anak.’”

22 “Nuwa sinabin bapa na sa mani ipus na, ‘Parasên yu! Kêwên yuy pinakamangêd da yaming bayu yuya payamingan. Pasingsingan yuyan singsing buy pasapatusan yuya.

23 Buy kêwên yuy nabêlêng nga bakay impataba. Patin yuy ati ta mangan kitamu buy magsaya!

24 Gawan na anak kuy indap ku nu nati, pakan nabyay awêd! Indap ku êt nu nabating, pakan nakitan kina!” Kabay nag-umpisa silaynan magsaya.”

25 “Sa uras abitu, idi pun sa panggitnan ya panganay. Nuli ya ati buy sén marani yina sa bali la, nalêngê nay tigtigan buy talêkan.

26 Kabay binêg nay gisay ipus buy pinatang na, ‘Awta? Sabêt ya nalyari baydi?’”

27 “Nakitbay ya ipus, ‘Inlumatêng ya ali mu, nabyay buy ayin yan sakit. Kabay impati yan bapa mun impatabay baka.’”

28 “Amêsen, nagsuluk ya panganay buy a ya kalabay sumun sa bali la. Kabay nag-awas ya bapa la amên samungun yan sumun.”

29 “Nuwa nakitbay ya, ‘Bapay, sa makarang nga panawun, para kun ipus ya manunul sa kaganawan pan-iutus mu. Nuwa agyan misan, a mukuta binyanan agyan kay gigisay nabêlêng nga kambing amên makapagsaya ku kaawyun ya mani kaluguran ku.

30 Nuwa sén inlumatêng ya anak muy nangubus buy nanggastus pibandiyan mu sa mani babayi ya pambayaran, siyan impati muya pun êt impatabay baka ta!’”

31 “Kabay nakitbay ya bapa na, ‘Pakan pawa kata yan pagkaawyun na anak kuta buy kay kamuy kaganawan pibandiyan ku.

32 Nuwa amêsen, sépat kitamun magsaya buy matula, gawan ya patêl muy indap tamu nu nati yana, pakan nabyay awêd. Indap tamu êt nu nabating ya, pakan nakitan tamina.’”

16

Ya asê tapat ta katiwala sa pibandiyan

---

* **15:15 15:15** Sa mani Judio, pinakanayêpa kallay ubran ati, gawan madinat ya babuy ayun sa kautusan la. Kabay para kalla, asê mangêd saysayêna babuy.

¹ Amêsen, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Dilag gisay tawuy mabandi ya nitiwanan pibandiyan na sa gisay tawu. Nuwa dilag nipatanda kanan paradi, ‘Ya pinitiwanan mu, pinagmumun nay pibandiyan mu.’”

² Kabay impabêg nay pinitiwanan na buy pinatang naya, ‘Sabêt ta ati ya nalêngê ku tungkul kamu? Idin mina kangkuy kaganawan listaan nagastus mu buy ya tubu na. Ta paubat amêsen, akatayna mapagtawalan sa pibandiyan ku.’”

³ “Kabay sinabin pinitiwanan sa sarili na, ‘Pataindukudu, itas sakinan amung ku sa ubra ku. Sabêt ta daygên ku, pakan a ku agyuy mabyat ta ubra buy madêng-éyan naku êt magpalimus.

⁴ Ah, tanda kina! Ustun itas laku sa ubra ku, manyag gakun paralan amén tanggapêñ nakun mani tawu sa bali la.’”

⁵ “Amêsen, bayu nam-in listaan ya pinitiwanan amung na, tisatisa nan pikisabyan ya kaganawan nakautang sa amung na. Pinatang nay nunan nakautang, ‘Umnuy utang mu sa amung ku?’”

⁶ “Nakitbay ya nag-utang, ‘Ya utang kuy larun ulibu, dinalan na banga.’”

“Sinabin pinitiwanan, ‘Miknu ka, kêwên moy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan limampu.’”

⁷ “Amêsen, pinatang nayna êt ya ikalway nakautang, ‘Sika, umnuy utang mu?’”

“Pikitbayan yan nag-utang, ‘Ya utang kuy trigu, dinalan na kaban.’”

“Buy sinabi êt pinitiwanan, ‘Kêwên moy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan walumpu.’”

⁸ “Sén natandan amung nga dinyag asê mangêd da pinitiwanan, sinabi na, ‘Kabiyasan nan manan manyag paralan!’”

Sinabi pun êt Jesus, “Awu, pêtêg baynan mas katandan manyag paralan ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari kaysa mani tawuy nasawangan nana tungkul kan Bapan Namalyari.”

⁹ Buy insundu pun êt Jesus ya pagsabi na, “Pansabin ku kamuyu ya mani pera yu baydi sa babun luta, isawup yu sa mani kaparisu yu. Ta agyan maubus ya pera yu baydi sa babun luta, baydu sa langit matula kaw tanggapêñ.”

¹⁰ “Ya tawuy mapagtawalan sa pêrad da bagay, mapagtawalan ya êt sa malakêy bagay. Buy ya tawuy asê mapagtawalan sa pêrad da bagay, a ya êt mapagtawalan sa malakêy bagay.

¹¹ Kabay nu a kaw mapagtawalan sa mani pibandiyan baydi sa babun luta, a kaw êt pagtiwanan Bapan Namalyari sa pêtêg ga pibandiyan.

¹² Nu a kaw mapagtawalan sa pibandiyan kaatag, ayin mam-in pibandiyan para kamuyu.”

¹³ “Ayin ipus ya piagnanêñ nan suyun ya luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakêñ nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan pêtêg. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanêñ pagsuywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan.”

Ya kaatag pun mani inturun Jesus (Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁴ Sén nalêngêñ mani Pariseoy pangaral Jesus tungkul sa pibandiyan, dinustak laya, gawan lupa silan pera.

¹⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, “Magmamangêdan kaw kanwadis sa êlêw mani tawu pakan tandan Bapan Namalyari ya laman bêkê yu. Tagawan

na mani pan-ituwad mani tawun maulaga, sabay ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari."

16 "Ya Kautusan na impasulat kan Moises buy ya mani insulat propeta sabitun nuna, sabay ya pansunulun mani tawu angga sa nangaral si Juan ya Mamawtismu. Paubat sa panawun Juan, pan-iaryl lay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy malakêy magpilit miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari.

17 Nuwa asê labay sabin ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari. Ta agyan mapanat man na langit buy babun luta, asê êt madyag ayin pukat agyan kay gisay gulis sa Kautusan."

18 "Alimbawa, nu in-isyay liyaki ya asawa na ta mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun. Buy sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, mangasalanan ya êt pamikikanayun."

Ya mabandi buy si Lazaro

19 Sinabi pun êt Jesus sa mani Pariseo, "Dilag gisay liyaki ya mabandi ya pawan magyaming makamal buy malakêy kanen na sa inallu-allu.

20 Dilag êt taman gisay kalulu bayduy maglagyun Lazaro ya pawan nukay lawini. Gintan ya sa lawasan pasbul sa balin mabandi.

21 Kalabay ya dayin mangan agyan kay saksak kanen ya ubat sa lamesan mabandi. Alwan kay abitu, ta magdani pun êt kanay mani asu buy pandilên ya mani nuka na."

22 "Amêsen, nati ya kalulu buy gintan yan mani ang-el sa danin Abraham. Nati êt ta mabandi buy in-ilbêng ya.

23 Buy nakadanas yan saday kasakitan sa impernu. Amêsen, nangêlew ya kan Abraham ya idi sa marayu kaawayun nan Lazaru.

24 Buy masnêg nan sinabi, 'Bapan Abraham, malunus ka kangku! Iutus mu si Lazaro ya isugnu nay panudu na sa lanêm, ta patulwanan nay dila ku amén na kuta lumêpêt. Ta magkasakit taku baydi, gawan sa saday umut apuy.'

25 "Nuwa nakitbay si Abraham, 'Anak, ganakén mu sabitun nabyay ka pun sa babun luta. Nagpakan ka, pakon si Lazaroy naman, pawan kasakitan na nadanasan na. Kabay masaya ya amêsen baydi, nuwa sika, idi ka amêsen baysen na magkasakit.

26 Buy gisa pun êt, dilag kakwalan na bêngaw sa pisaêtan tamu. Kabay ayin baydi ya makalaku baysen buy ayin baysen na makalaku baydi.'

27 "Sinabi êt mabandi, 'Nu parabaydu awêd ya Bapan Abraham, makisabi yaku ya palakwên muta si Lazaro sa balin bapa ku.

28 Ta patandan nay limay patêl kuy liyaki tungkul sa abiti ya lugal kasakitan amén a sila milaku baydi.'

29 "Nuwa nakitbay si Abraham, 'Idi kallay impasulat kan Moises buy mani insulat mani propeta. Kaylangan lan paniwalan na nakasulat.'

30 "Kabay nakitbay ya mabandi, 'Asê nukad da abituy Bapan Abraham. Nuwa nu dilag nati ya nanguman nabyay ya makun mangaral kalla, pagsisyan buy lakwanan lay mani kasalanan la.'

31 "Nuwa sinabin Abraham, 'Nu a la pinaniwalan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta, a la êt paniwalan na iaral gisay nati ya nanguman nabyay.'

17

Ya pangubatan kasalanan

(Mateo 18:6-7; 18:21-22; Marcos 9:42)

¹ Amêsen, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Kanuman asê malisyam na pallumatêng tuksuy sangkan kasalanan. Nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangubatan kasalanan kaparisu na.

² Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-èl la bêng na sa panggilingan na batu buy isamwag sa dagat.

³ Kabay mangillag kaw.

Nu nangasalanan kamuy patêl mu, sabyanan muya. Nu magsisi ya, patawarên muya.

⁴ Agyan makatapitu yapun mangasalanan kamu sa gisay allu, ta makatapitu ya êt manyawad tawad kamu, patawarên muya."

Tungkul sa panampalataya

⁵ Amêsen, sinabin mani apostul kan Jesus, "Dagdagan mu pun na panampalataya yan!"

⁶ Nakitbay si Jesus, "Nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa maragul la puun kayun ati, 'Maulut ka buy milaku ka sa dagat!' Buy sumunul yabay kamuyu."

Ya tungkuluan ipus

⁷⁻⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Alimbawa, nu dilag ipus ya manarul o magpastul mani tupa ya inlumatêng ubat sa panggitnan, asê malyari ya amung nga mamil-an kanêñ ipus na. Nun a ipus saman na maglingun amung na. Paradi ya sabin amung na, 'Magyaming kayna bayu mu lingunun ya apunan ku. Kaban mangan naku, lingunun muku. Buy pamakayari kun mangan, malyari kaynan mangan buy minêm.'

⁹ Asê pampasalamatan amung ya ipus na, ta kay pansunulun nay pan-iutus amung na.

¹⁰ Para êt baydu kamuyu. Nu nadyag yuy kaganawan in-utus kamuyu, sabin yuy, 'Kay pandaygén yan na pan-iutus kanyan, ta kay ipus kay.'"

Pinaiyul Jesus ya mapuy liyaki ya nagsakit sa balat

¹¹ Sa pamita lan Jesus buy mani tagasunul na palaku sa balayan Jerusalem, dinuman sila sa pisaêtan prubinsyan Samaria buy sa prubinsyan Galilea.

¹² Amêsen, kaban pasun si Jesus sa gisay baryu, timbêng yan mapuy liyaki ya nagsakit sa balat. Ya mani nagsakit sa balat, tinunggén sila sa marayun pêrad.

¹³ Masnêg lan sinabi, "Panginuuun Jesus, kalunusan mukay!"

¹⁴ Pamakakit kallan Jesus, sinabi na, "Maku kaw sa mani pari buy ipaêlêw yuy lawini yuy ayin nan sakit." Kaban mamita sila, mamakun ni, inumiyul buy inluminis ya lawini la.

¹⁵ Sêñ nakitan gisa kallay inumiyul lina, nag-udung ya kan Jesus buy masnêg yan magsabin pangulimén kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Nanduku ya sa arapan Jesus buy nagpasalamat kana. Ya tawun ati, gisa yan Samaritano.

¹⁷ Sinabin Jesus, "Aw-indi, pakan mapu kaw yay pinaiyul ku nangun ta? Antuy siyam?"

¹⁸ Uysiyan kay dayuwan yay nag-udung amén mangulimén kan Bapan Namalyari ta?"

¹⁹ Kabay sinabin Jesus kana, "Midéng ka ta muli kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku."

*Ya tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari
(Mateo 24:23-28; 24:37-41)*

²⁰ Amésén, pinatang mani Pariseo si Jesus nu makanu mag-umpisay pag-arin Bapan Namalyari. Nakitbay si Jesus kalla, "Asé makitan na pallumaténg pag-arin Bapan Namalyari.

²¹ Kabay ayin malyarin makapagsabin, 'Baydin mag-ari si Bapan Namalyari!' o 'Baydu yan mag-ari!' gawan si Bapan Namalyari, mag-ari yina sa békén mani manampalataya kana."

²² Amésén, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lumaténg lanuy panawun na labay yun makitan na pag-udung ku ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nuwa a yu makitan na ati.

²³ Dilag magsabi tungkul kangku, 'Eléwén yu, ati yina!', o 'Eléwén yu, idi yina baydi!' Nuwa agana kaw maniwala o kilaku amén têkapén naku.

²⁴ Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa babun luta ya paran kimat ta mansumawang sa buun langit.

²⁵ Nuwa amésén, kaylangan naku pun makadanas malakéy kasakitan buy isakwil lakun mani tawu sa panawun amésén."

²⁶ "Nu parasaantun nagbabang-uwan na mani tawu sabitun panawun Noe, para ét baydun magbabang-uwan na mani tawu sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

²⁷ Sabitun panawun Noe, magbabang-uwan na mani tawun mangan, maglasing, buy mipag-asawa angga sa sinumun sa barku si Noe. Inlumaténg nga lanab buy nangalulumud da kaganawan."

²⁸ "Para ét baydu sa panawun Lot. Ya mani tawu mangan, mipaglasing, manaliw, magtinda, manggitna buy mamipaydéng bali,

²⁹ angga sa allun inlakwanan Lot ya balayan Sodoma. Pamakayari, nanguran nan apuy buy asupri ya ubat sa langit. Kabay nati silan kaganawan sa Sodoma."

³⁰ "Para ét bayduy malyari sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³¹ Sa allun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amén mangwan dakun sabéti sa lalén bali na. Ya idi sa panggitnan, aganayna muli.

³² Isipin yuy nalyari sa asawan Lot sa balayan Sodoma.*

³³ Sisabéti man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya sisabéti man na nakal-an mam-in biyay na, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

³⁴ Pansabin ku kamuyuy sa yabin abitu, dilag luway liyaki ya mam-abélén wa midani. Ya gisa, gétan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

³⁵ Dilag luway babayi ya miawyun manggiling. Ya gisa, gétan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

³⁶ [Dilag luway liyaki ya miawyun mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa, gétan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.]"

* ^{17:32 17:32} Sabitun pinaururan apuy un Bapan Namalyari ya Sodoma, sinabi na agana sila mangawing, nuwa ya asawan Lot, nangawing ya. Sén a na sinunul ya utus Bapan Namalyari, napakadyag yan ribultun asin (Genesis 19:17-26).

³⁷ Pinatang yan mani tagasunul na, “Panginuun, saantu malyari ya abiin!”

Nakitbay ya, “Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak.”[†]

18

Ya paalimbawa tungkul sa babayin bal-u buy sa mallitis

¹ Amêsen, insabin Jesus sa mani tagasunul nay gisay paalimbawa, ta labay nan ipaintindi kallay kaylangan lan pawan manalangin buy agana mangaynay nakêm.

² Sinabi na, “Sa gisay balayan, dilag mallitis ya ayin limu kan Bapan Namalyari buy ayin panggalangên na tawu.

³ Sa balayan êt abitu, dilag babayi ya nabalu. Pawa yan mamaku sa mallitis buy pansabin nay, ‘Itanggul muku laban sa mani kapati ku!’

⁴ Sa nunan pangabalan nabalu kana, a naya pun dinambi, nuwa sa makarang nga panawun, sinabi na sa sarili na, ‘Âgyan ayin nakun limu kan Bapan Namalyari buy ayin nakun panggalangên na tawu,

⁵ nuwa sawpan kuyuna sa kasu na, gawan ayin tunggên na pangabala na kangku buy pérad tana mapasuluk nakina.’ ”

⁶ Amêsen, sinabin Panginuun Jesus kalla, “Pakaisipin yuy sinabin abituy nadawak ka mallitis.

⁷ Si Bapan Namalyari pun nayi, a na nayi itanggul ya pinili nan kay kana ya mamèg kana allu buy yabi? Paêtengen na sila nayin mabuyut?

⁸ Pansabin ku kamuyuy tambéng silan itanggul. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sa pag-udung ku baydi sa babun luta, dilag gaku nayin malatêng nga manampalataya kangku?”

Ya paalimbawa tungkul sa Pariseo buy sa maningil buwis

⁹ Amêsen, dilag mani tawu bayduy indap lay matinêk sila. Kabay ya élêw layna man sa kaatag, nayépa. Kabay sinabin Jesus kallay gisay paalimbawa,

¹⁰ “Dilag luway liyaki ya naku sa Templu amén manalangin. Ya gisa, Pariseo, buy ya gisa, maningil buwis.

¹¹ Nidêng nga Pariseo buy nanalangin yan patungkul sa sarili na. Sinabi na, ‘Bapan Namalyari, magpasalamat taku kamu tagawan a ku kaparisun kaatag manakaw, mallinlang buy makikanayun o kaparisun ati ya maningil buwis.

¹² Sa gisay duminguu, katilwa kun mag-ayunu, buy mam-i yaku êt ikapu sa kaganawan upa ku.’ ”

¹³ “Nuwa ya maningil buwis, nakaidêng ya sa marayu buy manalangin. Sa dêng-êy na, a na maélêw ya langit. Kabay pan-apuapun nay pagaw na buy pansabin na, ‘Malunus ka kangkuy Bapa kun Namalyari, ta gisa kun makasalanan.’ ”

¹⁴ Sinabi pun Jesus, “Pansabin ku kamuyuy nuli ya maningil buwis un matinêk sa pangélêw Bapan Namalyari. Nuwa ya Pariseo, asé. Gawan ya mapagmatag-ay, sabay ya iyépan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayépa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari.”

[†] **17:37 17:37** Luway malyarin labay sabin un ati. Si gisa, matandan kaganawan ya pallumatêng Jesus, nu parasaantu tamun matandan ya binyanan bangkay, gawan dilag uwak. Si ikalwa, abitu silay nati sa ispirituwal, pilmin parusan silan Bapan Namalyari.

*Kinalunusan Jesus ya nangabèlèng nga anak
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)*

15 Amêsen, dilag mani tawuy nilakun nangabèlèng nga anak kan Jesus amén yawarèn lan ipaluntuy gamêt na kalla buy pagpalèn na sila. Sén nakitan mani tagasunul nay abitu, binênbênan lay mani tawu.

16 Nuwa binèg Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, "Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya mani tawuy miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

17 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asê magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabèlèng nga anak, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian na."

Ya liyaki ya mabandi

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Amêsen, dilag gisay liyaki ya nagtungkulon ya namatang kan Jesus, "Mangêd da Manuru, sabêt ta sépat kun daygén amén mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?"

19 Nakitbay si Jesus kana, "Uysiyán binèg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari.

20 Tanda muy Kautusan Bapan Namalyari, 'Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, agana ka magpapêteg sa alwan kapêtégan, buy galangén muy mangatwa mu.' **

21 "Nakitbay ya liyaki ya nagtungkulon, 'Ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abiin angga amêsen.'

22 Sén nalêngén Jesus ya sinabin nagtungkulon, sinabi na kana, "Dilag ka pun gisay sépat daygén. Isaliw muy kaganawan pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku."

23 Nuwa sén nalêngén nagtungkulon ya sinabin Jesus, inlumungkut ya, gawan malakêy pibandiyan na.

24 Sén nakitan Jesus ya nalungkut ya nagtungkulon, sinabi na, "Pêtèg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari.

25 Tagawan misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi."

26 Amêsen, namatang nga mani tawuy nakalêngé sa sinabin Jesus, "Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?"

27 Nakitbay si Jesus kalla, "Ya asê madyag tawu, madyag Bapan Namalyari."

28 Amêsen, sinabin Pedro, "Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amén manunul kamu."

29 Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na nallakwan bali na, asawa na, mapatêl na, mangatwa na, o maanak na gawan sa pag-arin Bapan Namalyari,

30 mabiyan yan igit pun sa inlakwanan na sa panawun amêsen. Buy sa lumatêng nga panawun, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

*Ya ikatluy pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)*

* **18:20 18:20** Exodus 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

³¹ Amêsen, impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla, "Tumuksaw kitamina sa Jerusalem buy matupad da bayduy kaganawan insulat mani propeta tungkul kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³² Igawang ngaku sa mani alwan Judio. Pidudustakan, ipakadêng-êy buy tupaytupayan laku.

³³ Latikun laku buy patin, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

³⁴ Nuwa ayin napukatan ya mapu buy luway tagasunul na sa sinabi na. Inliim kallay labay sabin abitu buy a la tanda nu sabêt ta pantukuyun na.

*Pinaiyul Jesus ya gisay bulag
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)*

³⁵ Amêsen, sên narani ya silan Jesus sa balayan Jerico, dilag gisay bulag ga liyaki ya magpalimus ya nakaiknu sa agid dan.

³⁶ Sên nalêngê nay malakêy tawuy mallumibas, pinatang na sila, "Sabêt ta malalyari?"

³⁷ Pinakitbayan laya, "Mallumibas si Jesus ya taga Nazaret."

³⁸ Kabay masnêg sinabin bulag, "Jesus ya Layin Arin David, kalunusan mukun kayék!"

³⁹ Binênbênan yan idi sa mumunan Jesus, "Agana ka mantarit." Nuwa ingkakadus nan insabin masnêg, "Layin Arin David, kalunusan mukun kayék!"

⁴⁰ Sên nalêngê yan Jesus, tinunggên ya buy dilag yan in-utus mangakay sa bulag amén idani kana. Sên marani yay bulag, sinabin Jesus kana,

⁴¹ "Sabêt ta labay mun daygên ku kamu?"

Nakitbay ya bulag, "Panginuun, kalabay yakun makakit."

⁴² Kabay sinabin Jesus kana, "Makakit kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku."

⁴³ Tambêng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus un mangulimên kan Bapan Namalyari. Sên nakitan mani tawuy nalyari, nangulimên sila êt kan Bapan Namalyari.

19

Gawan kan Jesus, nibayuy ugaliñ Zaquo

¹ Amêsen, nilatêng nga silan Jesus sa balayan Jerico ta baydu silan duman papakun sa Jérusalem.

² Dilag gisay liyaki bayduy maglagyun Zaquo. Mabandi ya buy gisa ya sa mani puun maningil buwis.

³ Labay nan makitan nu sisabêt si Jesus, nuwa gawan pandak ya buy malakêy tawu, a naya makitan.

⁴ Kabay nuwayu yan nuna sa danan lan Jesus bayu ya nagdakêy sa puun kayun sikamoru amén makitan naya. ⁵ Sên niras silan Jesus sa nagkayu, inêlêw na si Zaquo buy sinabi na, "Zaquo, parasên mun magtabuy ta kaylangan kun maku amêsen sa bali mu."

⁶ Kabay tambêng nagtabuy si Zaquo buy matula nan tinanggap silan Jesus sa bali na.

⁷ Sên nakitan mani tawuy sinumun si Jesus sa balin Zaquo, niaayas sila. Sinabi la, "Nagdaus ya sa balin tawuy makasalanan."

8 Kabay nidêng si Zaquoel buy sinabi na, "Panginuun. Idin ku sa mani kaluluy kapitnan pibandiyan ku buy nu sisabêt man na napurayit kuy iudung kun katiapat ta kingwa ku kana."

9 Sinabin Jesus kana, "Niligtas say magbalin ati, gawan naniwala si Zaquoel kan Bapan Namalyari kaparisun ninunu yun si Abraham.

10 Tagawan sîkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amên têkapên buy iligtas ya balang nalitêp."

*Ya paalimbawa tungkul sa tatluy ipus
(Mateo 25:14-30)*

11 Kaban mallêngêy mani tawu, insabin Jesus kallay gisay paalimbawa gawan marani silayna sa balayan Jerusalem buy indap mani tawu mag-umpisay nay pag-arin Bapan Namalyari.

12 Kabay sinabi na, "Dilag gisay tawuy panggalangên ya naku sa marayuy lugal amên tanggapén nay tungkuluan nan mag-ari. Buy nu matanggap naynay katungkuluan na, mag-udung ya."

13 Nuwa bayu ya namita, binêg nay mapuy ipus na buy binyanan na silan tisatisay peray gintu. Sinabi na kalla, 'Kaban ayin naku pun, pakalak-ên yuy ati.'

14 "Nuwa kasulapwan yan mani kalugal na. Kabay sên namita ya, dilag silan in-utus sa lugal ya lakwên na amên sabin lay, 'A yan labay mag-ari kanyan ya tawun abiin.'

15 "Nuwa nadyag yapun êt ari. Sên nakauli yina sa balayan na, impabêg nay mapuy ipus nay binyanan nan peray gintu amên matandan na nu umnuuy natubu la.

16 Nagdani kanay nuna buy sinabi, 'Amung kuway, ya peray gintuy intiwalla mu kangku, nakatubu yan mapu.'

17 "Sinabin ari, 'Mangêd da ipus, mangêd da dinyag mu! Ta mapagtivalan ka sa pêpérâd da intiwalla ku kamu, sikay mamaala sa mapuy balayan.'

18 "Nagdani êt kanay ikalwa buy nagsabi, 'Amung kuway, ya peray gintuy intiwalla mu kangku, nakatubu yan lima.'

19 "Kabay sinabi êt ari kana, 'Sikay mamaala sa limay balayan.'

20 "Amêsen, nagdani êt ta gisay ipus buy sinabi, 'Amung kuway, ati ya peray gintu mu. Impunggus kuya sa gisay panyu bayu ku intagu,

21 gawan malimu waku kamu. Ta tanda kuy maigpit ka, pangkêwên moy a mu pinapgagalan buy pampupulun moy a mu intanêm.'

22 "Kabay sinabin ari kana, 'A mangêd da ipus! Atulan kata ayun sa sinabi mu. Tanda mu awêd da maigpit taku, pangkêwên kuy a ku pinapgagalan buy pampupulun kuy a ku intanêm.'

23 Parabaydu awêd, uysiyan a mu yata imbangkuy peray gintu ku amên sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na?

24 Amêsen, sinabin ari sa mani idi baydu, 'Kêwén yu kanay peray gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapu.'

25 "Nuwa sinabi la, 'Amung kuway, dilag ginan mapuy peray gintu!'

26 "Kabay sinabin ari, 'Pansabin ku kamuyu ya tawuy mapagtivalan sa pêrad, biyan yapun. Nuwa ya tawuy asê mapagtivalan agyan sa pêrad da intiwalla kana, itas pun êt kana.'

27 Amêsen, tungkul laman sa mani kaptati kuy asê kalabay pasakup kangku bilang ari la, gêtan yu sila baydi buy patin yu sila sa arapan ku."

*Ya matulay pananggap kan Jesus sa balayan Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)*

28 Sén pamakayarin ingkuwentun Jesus, insundu nay pamita na patuk-saw sa balayan Jerusalem kaawayun na mani tagasunul na.

29 Sén narani yana silan Jesus sa bung-uy ya pambégn Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage buy sa balayan Bethania, impauna nay luway tagasunul na.

30 Sinabi na kalla, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnu nakas-él ya asé pun nasakayan agyan sisabéti man. Agwatén yu buy iakay yu baydi."

31 Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyan pan-agwatén yu yay asnu ta?' sabin yu kanay, 'Kaylangan yan Panginuu.'

32 Kabay namitay nay luway in-utus na buy nakitan laya bay ya biserun asnu baydu kaparisun sinabin Jesus.

33 Kaban pan-agwatén lay asnu, sinabin magbandi, "Uysiyan pan-agwatén yu yay biserun asnu ta?"

34 Nakitbay sila, "Kaylangan yan Panginuu."

35 In-akay la kan Jesus ya biserun asnu buy inlatép lay balabal la sa bukut biserun asnu buy impasakay layna si Jesus.

36 Insundu lan Jesus ya pamita la papakun sa Jerusalem. In-makmak mani tawuy balabal la sa danan Jesus.*

37 Sén marani silayna sa Jerusalem, palunsan sa Bung-uy mani Ulibu, ya mani tagasunul na, nagkanta silan sadayaya buy pan-uliménén la si Bapan Namalyari, gawan sa nakitan lay mamakaupapas sa dinyag Jesus.

38 Sinabi la, "Paggalén na ari ya in-utus Bapan Namalyari!† Dilag kapatétbékan sa langit! Ulíménén si Bapan Namalyari!"

39 Amésén, baydu sa lakén mansumunul kan Jesus, dilag dakun umnuy Pariseoy nagsabi kanan, "Manuru, ibawal muy mani tagasunul mun mangulimén kamu."

40 Nuwa pikitbayan silan Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu mangimbék sila, ya mani batuy man-angaw mangulimén."

Nanangis si Jesus sa mani taga Jerusalem

41 Sén marani ya silan Jesus sa balayan Jerusalem, nakitan nay balayan buy tinangisan nay mani tawu baydu, gawan sa lunus na kalla.

42 Sinabi na, "Kapapalonus kaw wa manugél sa Jerusalem. Nu tanda yu dayi nu sabéti ta mam-in kapatétbékan, a kaw dayi kapalonus, nuwa a yu tanda!

43 Lumaténg lanuy alluy pagkampuhan kaw mani kaptati yu. Paliténgean buy duyungun lakaw.

44 Patin lakaw buy sirén lay mani balayan yu. Buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu. Madanasan yuy abiin, gawan a yu dinambi ya pallumaténg Bapan Namalyari ya mamiligtas kamuyu."

*Ya Pagmalasakit Jesus sa Templa
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)*

45 Amésén, naku si Jesus sa kasawangan Templa buy impatas nay mani magtinda.

* **19:36** **19:36** In-makmak lay balabal la gawan sa panggalang la kana. † **19:38** **19:38** Mani Kanta 118:26.

⁴⁶ Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, balin panalanginan.'[‡] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakawl!"[§]

⁴⁷ Amésén, allu-allun manuru si Jesus sa kasawangan Templu. Nuwa ya mani mamunun pari, ya mani manurun Kautusan, buy ya mani manungkuluan, labay lán ipapati si Jesus.

⁴⁸ Nuwa ayin silan makit ta paralan, ta labaylabay lêng-ên mani tawuy pan-ituru na.

20

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus (Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

¹ Gisay allu, kaban manuru buy mangaral si Jesus un Mangéd da Balita sa mani tawuy idì sa kasawangan Templu, nagdani kanay mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy maní mangatway manungkuluan.

² Sinabi la kanay, "Dat sabin mu wati kanyan nu sabêt ta karapatan mun manyag parabaysén? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysén na karapatan?"

³ Pikitbayan silan Jesus, "Patangén kataw êt. Sabin yu wati kangku

⁴ nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?"

⁵ Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyan a kaw yabay maniwala kan Juan ta?'

⁶ Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', batwan kitamun mani tawu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan."

⁷ Kabay nakitbay sila, "A yan tanda."

⁸ Sinabin Jesus kalla, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

Ya paalimbawa tungkul sa mani manggitna (Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹ Amésén, ingkuwentuy na êt Jesus ya paalimbawa sa mani tawu, "Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Amésén, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. Buy nanugél ya baydun mabuyut ta panawun.

¹⁰ Sén panawun nan pamupul, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amén kewén na dakay na. Nuwa ya ipus ya in-utus na, dinugédugén kasamak buy impatas layan ayin gintan.

¹¹ Kabay niutus yan manguman kaatag ipus, nuwa dinugédugé laya êt buy impakadéng-éy bayu impatas layan ayin gintan.

¹² Niutus yan ikatluy ipus, nuwa sinugatsugat laya êt buy impatas.

¹³ Kabay nangisip pa magbandin ubasan, 'Sabêt ta daygén ku? Tanda kina. Iutus kuy kakaidwan kun anak. Dat galangén laya.'"

¹⁴ "Nuwa sén nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Patin tamu ya amén mapagbandi tamuy mapagmana na.'

¹⁵ Kabay dinakép layan ginuluy sa lawasan ubasan buy pinati."

Amésén, pinatang Jesus ya mani malléngé, "Sabêt amésén na daygén magbandin ubasan sa mani kasamak na?

[‡] 19:46 19:46 Isaias 56:7.   § 19:46 19:46 Jeremias 7:11.

16 Pilmin lakwên na sila buy patin. Pamakayari, ipasamak na tana sa kaatag ya ubasan na."

Sên nalêngén mani tawuy abiin, sinabi la, "Agana ta dayi tulutan Bapan Namalyarin malyari ya abiin!"

17 Nuwa pinakaélêw Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Sabêt ta labay sabin ati ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari?
'Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,
sabay ya batuy naging pundasyun.' "^{*}

18 Sinabi pun êt Jesus, "Sisabêt man na manabu sa batun abiin, mangatutunglu. Nuwa ya manabwanan abiin, mangayayapung."

Ya patang tungkul sa pamayad buwis

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

19 Napukatan mani manurun Kautusan buy mani mamunun pari ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakpêñ layna dayi si Jesus sa uras abitu, nuwa nalimu sila sa mani tawu.

20 Kabay nangêtêng sila tan kaatag panawun. Namiutus silan mani tawuy magtatalingkayun mangêd da pandaygên la sa pamaku la kan Jesus. Pakan labay layan dakpêñ sa pagsabi na buy amén maipadakêp sa gobernador.

21 Sinabin mani magtatalingkayu kan Jesus, "Manuru, tanda yan na pêtêg ga mani pansabin mu buy pan-ituru mu. Ayin kan pampilinin, nun a kay kapêtégan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari ya pan-ituru mu.

22 Amêsên, dilag kay ipatang kamu. Sépat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asê?"

23 Nuwa tandan Jesus ya kay magtatalingkayu sila. Kabay sinabi na kalla,

24 "Ipakit yu kangkuy pera. Kansabêt lupa buy laguy makit yu di?"
Nakitbay sila, "Sa Emperador."

25 Kabay sinabin Jesus, "Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador buy idin yu kán Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari."

26 Kabay a la nadakêp si Jesus sa pagsabi na sa arapan malakêy tawu buy ayin silan nasabi gawan nakaupapas sila sa pikitbay na.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Amêsên, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amén patangên ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamati.

28 Amêsên, sinabi la kan Jesus, "Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay liyaki, nati yan ayin anak sa asawa na, sépat pag-asawan patêl nay liyaki ya bayaw nay nabalu amén makaanak sila para sa patêl nay nati.[†]

29 Amêsên, dilag pituy mipapatêl la lawyaki. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak.

30 Kabay ya ikalway panganay, napag-asawa nay nabalu, nuwa nati ya êt ayin anak.

31 Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ikapituy patêl la. Namatyau lan kaganawan ayin anak sa babayi.

32 Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u.

* 20:17 20:17 Mani Kanta 118:22. † 20:28 20:28 Deuteronomio 25:5.

³³ Amêsen, sa allun pangabyay manguman nangamamatì, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?"

³⁴ Nakitbay si Jesus, "Ya mani tawu sa panawun ati, mag-asawa sila.

³⁵ Nuwa ya mani pinilin Bapan Namalyari ya pabyayen nan manguman buy miawyin sa pag-arian na, a silayna mag-asawa.

³⁶ Buy a sila mati ta kaparisu silan mani ang-el. Anak silaynan Bapan Namalyari, gawan pinabyay na silan manguman.

³⁷ Agyan si Moises, nagpapêtèg yan pabyayen manguman Bapan Namalyari ya nangamamatì. Tagawan insulat Moises ya tungkul sa magdékétdékét ta puun kayu nu saantu nan binèg Panginuun, 'Bapan Namalyarin Abraham, Isaac, buy Jacob.'[‡]

³⁸ Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamatì, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Ta ya kaganawan tawu, nabyay sa pangêléw na."

³⁹ Amêsen, sinabin umnuy mani manurun Kautusan, "Manuru, mangêd da pikitbay mu!"

⁴⁰ Kabay ayin nan nakadégdéng mamatang kana.

Ya patang tungkul kan Cristu

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Amêsen, namatang êt si Jesus kalla, "Parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David?

⁴² Pakan insulat yan Arin David sa librun mani Kanta ya tungkul kan Cristuy,

'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,
miknu ka sa wanau ku,

⁴³ angga sa mapasuku ku kamuy mani kpati mu.' "[§]

⁴⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Amêsen, nu binèg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?"

Patanda laban sa mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵ Kaban mallêngê kan Jesus ya kaganawan tawu, sinabi na sa mani tagasunul na,

⁴⁶ "Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mamitan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangén silan mani tawuy malibasan la. Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu.

⁴⁷ Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amén makwa lay mani pibandiyan la buy magmamangêdan sila sa arapan mani tawu sa kapamilatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusan Bapan Namalyari kalla."

21

Ya indin bal-u

(Marcos 12:41-44)

¹ Kaban idi pun si Jesus buy mani tagasunul na sa kasawangan Templu, nakanit nay mani mabandi ya mam-in pera la sa pamyanan pera para sa Templu.

‡ 20:37 20:37 Exodo 3:6. § 20:43 20:43 Mani Kanta 110:1.

² Buy nakitan na êt ta gisay kaluluy babayi ya bal-uy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera.

³ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabal-u kaysa indin kaganawan."

⁴ Tagawan na indin mani mabandi, kay abituy a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanêna."

Ya alimbawa tungkul sa pangalasak un Templa

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Amêßen, dilag dakun umnuy tagasunul Jesus ya misasabi tungkul sa mangangéd da batu buy sa pampakangéd da pan-idin sa Templa.

Sên nalêngén Jesus ya pisasabyan la, sinabi na kalla,

⁶ "Ya mani mangéd da nakitan yu, lumaténg nga alluy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu."

Ya mani kasakitan buy pamasakit

(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷ Amêßen, namatang nga mani tagasunul na, "Manuru, makanu malyari ya abiin buy sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?"

⁸ Kabay nakitbay si Jesus, "Mangillag kaw amén a kaw mailitép agyan sisabêt man. Tagawan malakéy lumaténg nga manggamit lagyu ku buy sabin lay, 'Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.' Sabin la êt, 'Inlumaténg ngay katganan babun luta!' Agana kaw makipapaniwala kalla.

⁹ Buy nu dilag kaw mabalitan na migegeera buy milalaban, agana kaw malimu. Ta sépat malyari ya abiin, nuwa asê pun tambéng lumaténg nga katganan babun luta."

¹⁰ Amêßen sinabi pun êt Jesus kalla, "Migejeray mani bansa buy migegeera êt ya mani kaarian la.

¹¹ Dilag lumaténg nga masikan na layun buy lumaténg êt ta sadayay layang buy sakit ta ikamati sa magmikakanayun na lugal. Buy makakit kaw mani tanda' ya mamakapalimu buy mamakaupapas ya ubat sa langit."

¹² "Nuwa bayu malyari ya kaganawan abiin, dakpén buy pasakitan kaw mani tawu gawan sa panunul yu kangku. Buy iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio amén litisin buy ipasukul. Iarap lakaw êt sa mani ari buy sa mani gobernador.

¹³ Abiin nay panawun yu amén makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku.

¹⁴ Kabay itanêm yu sa isip yuy agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu bilang pamitanggul yu sa sarili yu,

¹⁵ tagawan ipaisip ku kamuyuy sépat yun sabin buy biyan kataw kabiyasnan ya asê agyun labanén o sambutun kapati yu.

¹⁶ Ta agyan ya mani mangatwa buy mani patêl yu, mani kamag-anak yu buy mani kaluguran yu, igawang lakaw buy ipapati lay dakun umnu kamuyu.

¹⁷ Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan tawu.

¹⁸ Nuwa a kaw paulayan Bapan Namalyari, ta agyan gisay sabut sa ulu yu, asê mitas.

¹⁹ Buy nu mibabata kaw, mabiyán kaw biyay ya ayin katganan."

*Ya pangalasak Jerusalem
(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)*

20 Sinabin pun Jesus, "Nu makit yuy nakapalitêng nga mani sundalus sa Jerusalem, tanda yinay marani yay panira kana.

21 Kabay ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas san maku sa kabubung-uyan buy ya kaganawan idi sa balayan Jerusalem, kaylangan tambêng ngan mita. Buy ya kaganawan idi sa panggitnan, aganay na pun mag-udung sa balayan Jerusalem.

22 Tagawan abituy panawun pamarusa amén matupad ya mani idi sa Kasulatan.

23 Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas. Nabyat ta kasakitan na madanasan mani tawu sa lutan ati, ta katubagan sila.

24 Ya kaatag kallay patin sa kéya buy ya kaatag, dakpên ta ipusun sa marayug lugal. Buy ya balayan Jerusalem, sakupun mani alwan Judio angga sa mayari ya panawun na intakdan Bapan Namalyari kalla."

*Ya pag-udung Jesus sa babun luta
(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)*

25 Sinabi pun êt Jesus, "Makakit kaw tanda' sa allu, sa buwan, buy sa mani bêtewên. Buy ya kaganawan bansa baydi sa babun luta, magulu ta malimu sila sa tarit alun sa dagat.

26 Mabtêk ya mani tawu sa saday limu la gawan sa mani malyari sa babun luta, tagawan maubus maéyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

27 Sa panawun abiin, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakan lumatêng nga idi sa ulap ya dilag kapangyarian buy mamakapasilêw wa sawang.

28 Nu mag-umpisay nan malyari ya mani abiin, midêng kaw mangêlêw sa langit ta marani yay pamiligtas kamuyu."

*In-alimbawan Jesus ya pallumatêng na sa puun kayun igus
(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)*

29 Ingkuwentun Jesus kallay gisay paalimbawa. Sinabi na, "Elêwên yuy puun kayun igus buy ya kaatag puun kayu.

30 Nu magbulung ngay mani ati, tanda yinay marani yay kaynitan.

31 Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku, matandan yuy marani yanay pag-arin Bapan Namalyari."

32 "Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amésen, matupad day kaganawan sinabi ku.

33 Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.

Mangillag kaw

34 Sinabi pun êt Jesus, "Mangillag kaw. Agana kaw magpagtan sa kasimbawan, paglasing, buy kapigaganakan sa biyay amén a kaw malatngan ya asê nakal-an sa allun pallumatêng kun manguman.

35 Gawan bêngat tan lumatêng nga allun abitu sa kaganawan tawu sa babun luta un ayin magtanda.

36 Kabay magpakal-an kaw sa kaganawan uras. Pawa kaw manalangin ya biyan nakaw kapas-éyan amén malampusan yuy kaganawan kasakitan ya malyari sa lumatêng nga allu amén makapakiarap kaw kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu."

³⁷ Allu-allu manuru si Jesus sa kasawangan Templu. Pamakayabi, mamaku ya sa Bung-uy mani Ulibu amén mamawatwat yabi.

³⁸ Maranun mamakuy mani tawu sa kasawangan Templu amén malléngé kan Jesus.

22

Ya pangamatín Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Amésén, marani yanay Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag ya sabay ya Pestan Kaligtasan.

² Ya mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan, mangisip silan paralan nu parasaantu lan maipapati si Jesus un ayin makatanda, gawan malimu sila sa mani tawuy malléngé kana.

Nakisupakat si Judas sa mani kapatin Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Si Judas ya pambégen Iscariote, gisa ya sa mapu buy luway tagasunul Jesus. Nuwa sinakup yan Satanas.

⁴ Kabay amésén, naku si Judas sa mani mamunun pari buy sa mani puun magbantay sa Templu. Buy pisasabyan la nu parasaantu nan maisupakat si Jesus kalla.

⁵ Ingkatula la êt ta pamikisupakat Judas kalla laban kan Jesus. Buy nangaku silan biyan layan pera.

⁶ Nalabay êt taman si Judas. Kabay ubat ta baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakép kan Jesus ya asé matandan malakéy tawu.

Ya pamil-an apunan para sa Pesta

(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷ Amésén, inlumatêng ngay nunan allun Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Sa allun abitu, ya mani Judio, kaylangan lan matin anak tupa ya kénéa la sa Pestan Kaligtasan.

⁸ Kabay in-utus Jesus si Pedro buy si Juan. Sinabi na, "Mita kawna, ta il-an yuy apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan."

⁹ Kabay namatang si Pedro buy si Juan, "Antuy labay mun pamil-anan yan apunan tamu?"

¹⁰ Nakitbay si Jesus, "Pamakasun yu sa balayan Jerusalem, matbêng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglaném. Pakilakwan yuya sa bali ya sunan na."

¹¹ Buy sabin yu sa magbali, 'Pan-ipatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamil-anan apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.'

¹² Pakilaku nakaw sa babu buy ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu. Idi ya bayduy kaganawan magamit. Baydu yun il-an na apunan tamu."

¹³ Amésén, namitay na si Pedro buy si Juan buy nakitan lay pêtêg ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

Ya tawlin apunan Jesus

(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴ Sén uras san apunan, niknuy na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun mani apostul na.

15 Sinabin Jesus kalla, "Labay kuy bayu ku madanasan na pamasakit, makaêm kataw pun sa apunan sa Pestan Kaligtasan.

16 Gawan pansabin ku kamuyuy a kina manguman mangan ati angga sa matupad da labay sabin ati sa pag-arin Bapan Namalyari.⁹

17 Amêsen, kingwa nay panginêman na dilag alak ka diyag sa saben ubas, ta nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy sinabi na kalla, "Kêwen yuy ati buy piiñêman."

18 Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa saben ubas anggan asê pun lumatêng nga pag-arin Bapan Namalyari."

19 Amêsen, nangwa yan tinapay buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay ati buy inggawang na kalla. Sinabi na, "Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygen yuy ati bilang pangganaka ya kangku."

20 Pamakayari lan nangan, para êt bayduy dinyag na sa pan-inêmen. Kingwa nay ati buy sinabi na, "Ya pan-inêmen na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya pinagpapêtgan daya ku ya mibulug para kamuyu."

21 Sinabin Jesus, "Nuwa lêng-ên yuy ati! Kaêm tamu amêsen na tawuy mamisupakat kangku.

22 Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, gawan abituy intalagan Bapan Namalyari kangku. Nuwa taganan mamakapalunus ya tawuy mamisupakat kangku."

23 Amêsen, nipapatang nga mapu buy luway apostul na nu sisabêt kallay manyag parabaydu.

Ya pisusubakan nu sisabêt ta pinakadakila

24 Nisisubakan na mani apostul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila.

25 Kabay sinabin Jesus kalla, "Asê ustuy isip yu. Pan-ipilit mani alwan Judioy labay la sa mani pansakupun la buy labay lay sunulun buy bêgen silan 'Mapanawup'.

26 Nuwa alwan parabaysen kamuyu. Ta ya pinakamatag-ay, sépat yan magpakayépa buy ya mamunu, sépat yan magin kaparisun gisay ipus.

27 Tagawan sisabêt dayi ya igit pun matag-ay, ya tawuy nakaiknun mangan o ya tawuy magsuyu kana? Alwa nayin sabay ya tawuy nakaiknun mangan? Nuwa sikuy magsuyu kamuyu agyan sikuy mamunu yu."

28 "Sa mani panubuk ka dinanasan ku, a yuku inlakwanan.

29 Kabay gawan binyanan nakun kapangyarian Bapa kun mag-ari, biyan kataw êt parabaydu kapangyarian.

30 Daygen kuy abiin amên makaêm kataw mangan buy minêm sa lamesa ku baydu sa pag-arian ku. Buy miknu kaw sa mapu buy luway turonu amên mangukum sa mapu buy luway layin Israel."

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Sinabin Jesus kan Simon ya pambêgen lan Pedro, "Pakalêng-ên muy ati ya Simon! Nakisabi si Satanas kan Bapan Namalyari amên subukun nakaw kaganawan kaparisun pamibalusbus trigu.

32 Nuwa manalangin naku para kamu amên asê mangaynay panam-palataya mu kangku. Buy nu magsisi ka buy mag-udung kayna kangku, pas-eyen muy panampalatayan mapatêl mu."

³³ Nakitbay si Pedro, "Panginuun, nakal-an nakun isukul o mati kaawyun mu."

³⁴ Nuwa sinabin Jesus kana, "Pedro, pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk amêsen yabi, katitlu mukun ipuglaw."

Sa panawun kasakitan

³⁵ Amêsen, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Sabitun in-utus kataw un ayin gintan ya susut, bag, o isteping, nagkulang kaw nayi?"
Nakitbay sila, "Asè."

³⁶ "Nuwa amêsen," sinabin Jesus, "nu dilag kaw susut o bag, gêtan yu. Buy nu ayin kaw kêya, isaliw yuy yaming yu buy manaliw kaw kêya.

³⁷ Tagawan pansabin ku kamuyuy kaylangan matupad ya idi sa Kasulatan tungkul kangku, ya paradi, 'Pan-ibilang layan gisa sa mani makasaranan.' Buy abiin na nakasulat tungkul kangku, matupad da amêsen."^{*}

³⁸ Kabay sinabin mani tagasunul na, "Panginuun, dilag kay luway kêya baydi!"

Nakitbay ya, "Ustuy nay abiin."

Nanalangan si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Amêsen, naku si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu, kaparisun mana nan pandaygén. Buy nakilaku kanay mani tagasunul na.

⁴⁰ Sên idi silayna baydu, sinabin Jesus kalla, "Pawa kaw manalangin amén a kaw masambut tuksu."

⁴¹ Amêsen, nagpaketayun pêrad si Jesus kalla buy nanduku yan nanalangin. Sinabi na,

⁴² "Bapa ku, nu kalabayan mu, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu."

⁴³ [Amêsen, nagpaket kanay ang-el ya ubat sa langit buy pinapas-êy nay nakêm Jesus.

⁴⁴ Sa sadyay lungkut matanam Jesus, nanalangin yan buun nakêm angga sa sinayngéten yan paran dayay nantulu sa luta.]

⁴⁵ Pamakayari nan nanalangin, nidêng ya buy inudung nay mani tagasunul na buy nalatêng na silan mamabêlêw, gawan napagal sila sa sadyay lungkut.

⁴⁶ Kabay sinabi na kalla, "Alwa ta, siyan mamabêlêw kaw yata? Mimata kaw buy manalangin amén a kaw masambut tuksu."

Ya pandakêp kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, inlumatêng nga malakêy tawu. Si Judas ya gisa sa mapu buy luway tagasunul nay manguna kalla. Dinanyan na si Jesus buy dinêp sa pingi.

⁴⁸ Nuwa sinabin Jesus kana, "Dêp nayi ya pamisupakat mu kangkuy in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

⁴⁹ Sên nakitan mani tagasunul Jesus ya mani nalyari, sinabi la, "Panginuun, tabtabên yana nayi sila?"

⁵⁰ Amêsen, tinabtab un gisa sa mani tagasunul Jesus ya wanana têk ipus pinakapuun pari.

---

* 22:37 22:37 Isaias 53:12.

51 Nuwa sinabin Jesus, "Ustuy nay abiin!" Dinukpan nay têk ipus buy pinaiyul na.

52 Sinabin Jesus sa mani mamunun pari, sa mani kapitan mani magbantay sa Templu buy sa mani mangatway manungkulân, "Tulisan naku nayi? Uysiyán mantan kaw yan mani kêya buy pamatuk amén dakpên naku ta?

53 Inallu-allu wakun idi baysén kamuyu sa Templa. Uysiyán a yuku yata dinakép ta? Nuwa ati ya panawun ya indin kamuyu amén dakpên naku. Ta sa uras ati, kapangyarian Satanás ya mag-ari kamuyu."

Impuglaw Pedro si Jesus un a na kilala

(Mateo 26:57-58; 26:69-75; Marcos 14:53-54; 14:66-72; Juan 18:12-18; 18:25-27)

54 Dinakép la si Jesus buy gintan sa balin pinakapuuñ pari. Nanunul êt si Pedro, nuwa kay idi ya sa marayun pérâd.

55 Baydu sa kasawangan bali, nagpaybay mani tawu buy niknu sila sa agid atug amén mimudu. Buy nakiiknu êt si Pedro baydu kalla amén mimudu.

56 Amésén, dilag gisay ipus ya babayi ya nakakit kan Pedro ya nakaiknuñ mamimudu sa danin atug. Kabay pinakaélêw naya buy sinabi na, "Pagkaawyun êt Jesus ya liyakin atiyê."

57 Nuwa impuglaw yan Pedro, "Te! A kuya kakilala."

58 A naépêng, dilag êt nakakit kana buy sinabi, "Alwa nayin pagkaawyun laka êt?"

Nakitbay si Pedro, "Te! Asê."

59 Pamakayari bay-in gisay uras, impilit êt gisay, "Pêtêg êt pagkaawyun yan Jesus ya tawun ati, tagawan taga Galilea ya êt."

60 Nuwa sinabin Pedroy, "Te! A ku tanday pansabin mu!" Buy kaban magsabi ya, nangkati ya manuk.

61 Nangawing si Jesus buy pinakaélêw na si Pedro. Kabay naisip Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkati ya manuk amésén yabi, katitlu mukun ipuglaw."

62 Kabay nagsalwang si Pedro buy saday tangis na.

Pinustak la si Jesus buy dinugédugê

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

63 Pinustak buy dinugédugê yan mani magbantay kana.

64 Tinakpan la êt ta mata na buy sinabi la kanay, "Ulén mu nu sisabêt ta nandugê kamu?"

65 Buy malakê pun êt ta nadawak ka sinabi la laban kana.

Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Pamakamaranun, nititipun na mani mangatwan Judioy mangatuyungan. Dilag mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Amésén, gintan si Jesus ta in-arap kalla.

67 Sinabi la kana, "Sabin mu kanyan nu sikay Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

Nakitbay si Jesus, "Agyan sabin ku kamuyu, a yuku paniwalan.

68 Buy nu patangéñ kataw, a yu êt pakitbayan.

69 Nuwa paubat amésén, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu wakina sa wanán Bapan Namalyari ya Makapangyarian."

70 Kabay sinabin kaganawan, “Nu parabaydu awêd, pansabin mu nayi ya sika ya Anak Bapan Namalyari?”

Nakitbay si Jesus, “Sikaw way nagsabi ya sikina.”

71 Kabay sinabi la, “A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg, ta nalêngê taminay pagsabi na.”

23

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 27:11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 “Pamakayarin abitu, nidêng silan kaganawan buy in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato.

2 Kabay inumpisan lay panangkan la kan Jesus. Sinabi la kan Gobernador Pilato, ‘Nadakép yan na tawun ati ya managyat mani tawun lumaban sa gubernu. Pansabin nay agana silayna mamayad buwis sa Emperador Roma. Pansabin na pun na siyay ari ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ ”

3 Kabay pinatang Gobernador Pilato si Jesus, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

Nakitbay si Jesus, “Sikay nay nagsabi.”

4 Kabay sinabin Gobernador Pilato sa mani mamunun pari buy sa mani tawu, “Ayin nakun makit ta kasalanan sa tawun ati.”

5 Nuwa impilit lan sinabi, “Ya tawun abiin, panggulun nay mani tawu sa buun prubinsyan Judea sa kapamilatan panuru na. Nag-umpisa yan nanuru sa prubinsyan Galilea. Buy amêsên, idi yina êt baydi sa Jerusalem.”

In-arap si Jesus kan Gobernador Herodes Antipas

6 Sên nalêngêñ Pilatoy sinabi la, pinatang na nu taga Galilea si Jesus.

7 Si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea buy sa panawun abitu, idi ya êt sa Jerusalem. Kabay sên natandan Pilatoy taga Galilea si Jesus, sinabi na, “Gêtan yuya kan Gobernador Herodes Antipas.”

8 Sên nakitan Gobernador Herodes Antipas si Jesus, sadyay tula na, ta mana naynan labay makitan si Jesus gawan malakéy mangalêngê na tungkul kana. Buy labay na êt makitan na mamakaupapas sa diyag na.

9 Kabay malakéy impatang Gobernador Herodes Antipas kan Jesus, nuwa a ya nakitbay.

10 Ya mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan, nidêng sila buy masnég lan pansabin na panangkan la laban kan Jesus.

11 Amêsên, si Gobernador Herodes Antipas buy mani sundalus na, pinustak buy inuyam la si Jesus. Pinayamingan laya pun êt mangêd da yaming kaparisun yaming ari buy in-udung laya kan Gobernador Pilato.

12 Si Gobernador Herodes Antipas buy si Gobernador Pilato, nisuluk sila sabitun nuna, nuwa paubat sa allun abiin, mikaluguran silayna.

Inatulan kamatyay si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Impabêg Pilatoy mani mamunun pari, ya kaatag manungkulan buy ya malakéy tawu.

14 Buy sinabi na kalla, “Gintan yu kangkuy tawun ati gawan pansabin yuy sabay siyay pangubatan kagulwan. Pinakapatang kuya sa malêngê yu, nuwa ayin nakun nakit ta kasalanan sa pan-isangkan yu kana.”

15 Agyan si Gobernador Herodes Antipas, parabaydu êt ta napag-papêtgan na. Kabay impaudung na si Jesus baydi kantamu. Ya tawun ati, ayin yan nadyag ga kasalanan amên parusan yan kamatyan.

16 Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus."

17 [Balang Pestan Kaligtasan, kaylangan mamibus si Pilaton gisay nakasukul.]

18 Nuwa malakêy tawuy masnêg nagsabin, "Patin na tawun abiin! Si Barabbas saman na ibus mu!"

19 (Nasukul si Barabbas gawan sa pamati nan tawu buy kaawyun ya sa mani nagribeldi sa gubernu sa Jerusalem sabitun nuna.)

20 Labay dayin Pilatoy ipabus na si Jesus. Kabay nagsabi yan nanguman ya ipabus si Jesus.

21 Nuwa masnêg sinabin mani tawuy, "Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!"

22 Katitlun nagsabi si Gobernador Pilato. Sinabi na, "Awta? Sabêt ta kasalanan na? Ayin nakun makit ta kasalanan kana amên ipapati ya. Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus!"

23 Nuwa luyang lan masnêg sinabi, "Ipaku ya sa kurus!" Kabay ayin nan madyag si Gobernador Pilato

24 buy sinunul na tay kalabayan mani tawuy ipaku si Jesus sa kurus.

25 Imbus na si Barabbas ya nakasukul gawan sa pamatin tawu buy sa pamikipati sa gubernu. Nuwa inggawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amên daygên lay labay la kana.

Impaku si Jesus sa kurus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Amêsên, gintan mani sundalus si Jesus sa lawasan balyan. Buy sên idi sila pun sa dan, natbêng lay gisay liyaki ya maglagyun Simon ya taga Cirene ya ubat sa panggitnan. Impilit lan impabakay kan Simon ya kurus Jesus buy pinasunul laya kana.

27 Malakêy mani tawuy nakilaku kan Jesus. Malakêy babayi ya manangis buy manyubék gawan sa kalungkutan la sa nalyari kan Jesus.

28 Nangawing si Jesus buy sinabi na kalla, "Sikaw wa mani babayi sa Jerusalem, agana yuku tangisan ta ya tangisan yinaman, ya sarili yu buy maanak yu.

29 Ta lumatêng nga alluy sabin mani tawuy, 'Pinagpalay babayi ya layus buy ya asê namasuusu.'

30 Sa panawun abitu, sabin la sa mani bung-uy buy sa mani tung-uy, 'Tugpawan yukay!'

31 Tagawan nu paradi ya pandaygên sa kayuy nailê, sabêt kayay malyari sa kayuy nayangu?"*

32 Amêsên, dilag pun luway tulisan ya gintan amên patin kaawyun Jesus.

33 Sêñ nilatêng sila sa lugal la pambêgên lan "Bungu", impaku la si Jesus kaawyun na mani kriminal. Ya gisa, idî sa wanana Jesus, buy ya gisa, idî sa udi na.

34 Amêsên, sinabin Jesus, "Bapay patawarên mu sila tagawan a la tanday pandaygên la."

Pinibabagutan mani sundalus ya yaming Jesus.

---

* **23:31 23:31** Ya labay sabin, nu pandaygên lay ati kan Jesus ya ayin kasalanan, parasaantu pun kaya sa mani tawuy dilag kasalanan?

35 Kaban malakêy tawuy idi bayduy manalbay, pan-uyamên si Jesus un mamunu sa Templu. Sinabi la, “Inlitas nay kaatag. Nu siyay Cristuy impangakuy pinilin Bapan Namalyari, iligtas nay sarili na!”

36 Inuyam ya êt mani sundalus si Jesus buy paynêmén laya dayin nangisuy alak.

37 Buy sinabi la pun kana, “Nu sika yabay ya Arin mani Judio, iligtas muy sarili mu!”

38 Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat, “Ati ya Arin mani Judio.”

39 Amêsên, ya gisay tulisan ya nakapaku sa kurus, inuyam na êt si Jesus. Sinabi na, “Alwa nayin sikay Cristuy impangakun Bapan Namalyari? Iligtas muy sarili mu, agyan sikay êt!”

40 Nuwa imbwawal yan kaawyun nay nakapaku, “Agana ka magsabin parabaysên kana! A ka nayi malimu kan Bapan Namalyari? Parisu kitamun pinarusan kamatyan.

41 Taganan sépat kiton parusan kamatyan gawan sa dinyag tay kasalanan. Nuwa ya tawun ati, ayin yan dinyag ga kasalanan.”

42 Buy sinabi na pun kan Jesus, “Jesus, agana mukun kayék litêpén nu mag-ari kayna.”

43 Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuy, amêsên êt makaawayun muku sa Paraiso.”[†]

Ya pangamatín Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Sén marani yay ugtuy allu,[‡] dinumiglém ma mamut sa lugal abitu anggay nan alas tres kaawat.[§]

45 Kaban nagdém, bêngat tan naginit ta panabing sa lalén Templu.

46 Amêsên, masnèg sinabin Jesus, “Bapay pan-itiwala ku kamuy ispiritu ku!”* Pamakayari nan sinabi ya abitu, nabuytuwan yan inawanêñ.

47 Sén nakit kapitan mani sundalus ya nalyari, inulimén na si Bapan Namalyari. Sinabi na, “Pêtég yabay awéd ayin kasalanan na tawun ati.”

48 Ya mani tawuy naku baydu amén makit lay kaganawan nalyari, nulin pan-apuapun na pagaw la gawan sa saday lungkut la.

49 Ya mani babayi ya nakilaku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea buy kaatag pun na kakilalan Jesus, nakaidéng sila sa narayun pérad. Nakit la êt ta kaganawan nalyari kana.

Ya pamílbéng kan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50-51 Dilag gisay liyaki ya maglagyun Jose ya taga balayan Arimatea sa prubinsyan Judea. Agyan kaawyun yan mani mangatwan Judioy mangatuyungan, a na kalabayán ya dinyag la kan Jesus. Mangéd yan tawu, matinék buy kaawyun ya sa mani mangêténg sa pag-arin Bapan Namalyari.

52 Amêsên, naku si Jose kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Nakalabay êt taman si Gobernador Pilato.

[†] **23:43 23:43** Ya labay sabin Paraiso, gisay lugal ya mamangéd.   [‡] **23:44 23:44** Sa Griego, “ikaañem ma uras,” ya labay sabin, ugtu.   [§] **23:44 23:44** Sa Griego, “ikasiyam ma uras,” ya labay sabin, ikatlun kaawat.   ^{*} **23:46 23:46** Mani Kanta 31:5.

53 Kabay kingwan Jose ya bangkay Jesus sa kurus buy binêdbêdan nan telay naputi. Pamakayari, insun nay ati sa pamilbêngan na inlubtan na dasap ya asê pun pinilbêngan.

54 Bernis kaawat ya abitu buy sabay ya allun paglêan para sa Allun Pagpaynawa.

55 Ya mani babayi ya nakilaku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea, nakilaku sila kan Jose. Nakit lay pinilbêngan kan Jesus buy nu parasaantun insun bayduy bangkay na.

56 Amêsên, ya mani babayi, nuli sila amên mil-an malakêy pabangi ya ipunu la sa bangkay Jesus. Buy sa Allun Pagpaynawa, nagpaynawa sila, gawan abituy idî sa Kautusan mani Judio.

24

Nanguman nabyay si Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Pamakamaranun allun Duminggu, nakuy mani babayi sa pinilbêngan kan Jesus. Gintan lay mani pabangi ya in-il-an la.

2 Pamakalatêng la baydu, nakit lay maragul la batuy pinanakêp sa pinilbêngan kan Jesus ya nibulid dana.

3 Kabay sinumun sila, nuwa a la nakit ta bangkay Jesus.

4 Kaban pan-isipin la nu sabêt ta nalyari, bêngat tan nagpakit kallay luway liyaki ya mamakapasilêw wa yaming nga nakaidêng sa dani la.

5 Gawan sa limu la, nakadêngdêng sila sa luta. Pinatang silan luway liyaki, "Uysian pantêkapênyu yay nabyay sa pamilbêngan mani nati ta?

6 Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay. Isipin yuy sinabi na kamuyu sabitun idî yapun sa prubinsyan Galilea. Sinabi na,

7 'Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan nakun igawang sa gamêt mani makasalan. Ipanaku laku sa kurus, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.'

8-10 Ya dakun umnuv babayi ya miaawyun naku sa pinilbêngan, si Maria ya taga Magdala, si Juana buy si Maria ya indun Santiago buy kaatag pun na kaawyun la. Naganakan mani babayin ati ya sinabin Jesus sabitun nuna. Kabay namita sila sa pinilbêngan buy nag-udung sa mapu buy gisay apostul Jesus. Buy imbalita lay nakit la.

11 Nuwa indap mani apostul alwan pêtêg ga pansabin mani babayi, gawan paran kay diyangdiyang la. Kabay a sila pinaniwalan.

12 Paraman baydu, si Pedro, nuwayu yan naku sa pamilbêngan. Pamakalatêng na baydu, nanilip ya sa lalê. Nuwa ayin na bayduy bangkay Jesus. Ya kay idî ta baydu, abituy telay makamal la pinamêdbêd kana. Kabay nuli yan nakaupapas sa nalyari.

Ya nalyari sa dan papakun Emaus

(Marcos 16:12-13)

13 Sa allu êt abitu, dilag luway tagasunul Jesus ya mamita papakun sa baryun Emaus ya dilag mapu buy gisay kilumetruy dayu sa bâlayan Jerusalem. **14** Kaban mamita sila, pisasabyan lay kaganawan nalyari kan Jesus.

15 Kaban misasabi sila, nagdani kalla si Jesus buy nakisunul sa pamita la.

16 Nakitan laya, nuwa a la makilala si Jesus.

17 Pinatang silan Jesus, “Sabêt ta pisasabyan yu?” Tinunggén sila. Makit sa mata lay malungkut sila.

18 Gisa kalla si Cleopas ya nagsabi, “Gigisa mu ta lawês sa malakéy tawuy mamaku sa Jerusalem ya asê nakatanda sa nalyari baydu dakun nakanu?”

19 Kabay pinatang silan Jesus, “Awta, sabêt ta nalyari?”

Sinabi la êt taman, “Ya nalyari kan Jesus ya taga Nazaret. Gisa yan propetay makapangyarian sa arapan Bapan Namalyari buy sa mani tawu. Pinagpapétagan nay ati sa kapamilatan mani makapangyarian na diyag buy mani makapangyarian na aral na.

20 Impadakép yan mani mamunun pari buy mani manungkuluan amén atulan yan ipaku sa kurus.

21 Man-umasa kay dayi kana ya siyay mamibus sa bansan Israel. Nuwa ikatluy allu nayna amésén ubat sa pinati laya.

22-23 Nuwa nakatéggag kay sa imbalita kanyan dakun umnuy babayi ya kaawayun yan naku nangun maranun sa pinilbêngan kana. A la nakit ya bangkay Jesus, nuwa nakakit sila kanun ang-el Bapan Namalyari ya nagsabin nabyay nanguman si Jesus.

24 Naku êt sa pinilbêngan kanay dakun umnu sa mani kaawayun yan na liyaki buy nakit la bayduy ayin nay bangkay kaparisun sinabin mani babayi.”

25 Amésén, sinabin Jesus kalla, “Ayin kaw ya dayin tanda ta buy siyan masakit kaw ya êt maniwala sa kaganawan pansabin mani propeta!

26 Alwa nayin sinabi lay kaylangan madanasan Cristu ya pamasakit bayu ya parangalané Bapan Namalyari.”

27 Impaintindin Jesus kallay kaganawan tungkul kana ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari, ubat sa mani impasulat kan Moises angga sa mani insulat mani propeta.

28 Sén narani silayna sa baryun Emaus ya pallakwên la, isundu pun dayin Jesus ya pamita na.

29 Nuwa binénbénan laya, “Minggat kayna pun di kanyan, ta nadêm mana.” Kabay nakilaku kalla si Jesus.

30 Sén mangan silayna, kingwan Jesus ya tinapay buy impasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay ati buy indin na kalla.

31 Sa dinyag nan abitu, nakilala lay sabay siya awêd si Jesus. Nuwa bêngat yatan napanat sa pangélêw la.

32 Sinabin luwa, “Kabay awêd sadayay tula ta kaban pampakisabyan na kita sa dan buy pan-ipaintindi na kantay Kasulatan Bapan Namalyari.”

33 Sa uras êt abitu, nag-udung sila sa balayan Jerusalem. Pamakalaténg la baydu, nalaténg lay mapu buy gisay apostul Jesus ya nititipun kaawayun na kaatag

34 ya magsabi kallan luwa, “Pêtêg awêd da nanguman nabyay ya Panginuun, ta nagpakit ya kan Simon Pedro!”

35 Amésén, insabi êt luway ubat sa Emaus ya nalyari kalla sa dan buy nu parasaantu layan nakilala si Jesus sén binis-ilbis-il nay tinapay.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

36 Kaban pisasabyan lay abiin, nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Sinabi na, “Mapakamuyuy kapatétbékan.”

37 Nuwa nakatéggag sila buy sadayay limu la, gawan indap la nakakit silan anitu.

38 Kabay sinabin Jesus kalla, "Alwa ta siyan malimu kaw yata buy siyan magluway nakêm yu ta?

39 Eléwén yuy mani gamêt buy mani bitis ku. Sikuy ati! Talanên yuku buy éléwén, alwa kun anitu. Ta ya anitu, ayin yan laman buy but-u, nuwa siku dilag."

40 [Pamakasabi nan abiin, impakit nay mani gamêt buy bitis na kalla.]

41 A sila pun êt maniwala gawan sa saday tula la buy nakaupapas sila. Kabay pinatang silan Jesus, "Dilag kaw nayin kanê?"

42 Sinabi la, "Dilag!" Kabay binyanan layan gisay putus intêktêk ka kénan lanêm.

43 Kingwa nay abiin, ta kinnan na sa arapan la.

44 Pamakayari, sinabi na kalla, "Sinabi kina kamuyu sabitun miaawyun kitamu pun ya kaylangan matupad da kaganawan mani insulat tungkul kangku sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya insulat mani propeta buy sa librun mani Kanta."

45 Kabay imbuksat Jesus ya isip la amên mapukatan lay nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari.

46 Sinabi na kalla, "Ati ya nakasulat, 'Ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy mati. Nuwa sa ikatluy allu, manguman yan mabyay.'

47 Nakasulat êt ta kaylangan iaral sa kaganawan bansa paubat sa balayan Jerusalem ya sa kapamilatan ku, patawarén Bapan Namalyari ya kaganawan magsisi sa mani kasalanan la."

48 Sinabi pun êt Jesus, "Sikaw wa makapagpapêtêg sa mani bagay ya ati.

49 Iutus ku kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya impangakun Bapa ku. Kabay manugél kaw pun sa Jerusalem anggan asê mapakamuyuy kapangyarian na ubat sa langit."

Ya pag-udung Jesus sa langit

(Marcos 16:19-20; Mani Dyag 1:9-11)

50 Amêsên, pikilakun Jesus ya mani tagasunul na palaku sa baryun Bethania. Sén marani silayna sa baryu, intag-ay nay luway gamêt na ta pagpalén na sila.

51 Kaban pagpalén na sila, nitag-ay yina sa langit.

52 Inulimén laya buy nag-udung sila sa balayan Jerusalem un saday tula.

53 Buy pawa silaynan idi sa Templa amên mangulimén kan Bapan Namalyari.

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan JUAN

Si Jesus ya pambêgên Sabi ya napakadyag tawu

¹ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gay pambêgên Sabi.* Ya Sabi, kaawyun nan Namalyari buy ya Sabi sabay ya Namalyari.

² Bayu dinyag ga kaganawan, ya Sabi, kaawyun nan Namalyari.

³ Ya kaganawan bagay, dinyag Namalyari sa kapamilatan Sabi buy ayin dakun sabêt man na dinyag un ayin na Sabi.

⁴ Ya Sabi sabay ya pinangubatan biyay buy ya biyay na sabay ya dêkêt[†] ya mam-in sawang sa mani tawu.

⁵ Ya dêkêt ta ati sabay ya mam-in sawang sa mani tawuy idi sa kadlêman[‡] buy a ya masambut un kadlêman.

⁶ In-utus Namalyari ya gisay tawuy maglagyun Juan.[§]

⁷ In-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt amên manam-palatayay kaganawan tawu.

⁸ Alwan si Juan ya dêkêt, nun a kay in-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt.

⁹ Ya pêtêg ga dêkêt, inlumatêng ngana baydi sa babun luta ya sabay ya mam-in sawang sa kaganawan tawu.

¹⁰ Nuwa a yapun êt kinilalan mani tawu, agyan idi yina baydi buy agyan dinyag nay babun luta.

¹¹ Naku ya sa sarili nan lugal, nuwa malakêy asê nananggap kana.

¹² Nuwa ya mani nananggap buy nanampalataya kana, binyanan nan karapanan magin anak Bapan Namalyari.

¹³ Nagin anak silan Bapan Namalyari alwan sa kapamilatan pamianak tawu o sa kalabayyan miasawa, nun a sa kalabayyan Bapan Namalyari.

¹⁴ Napakadyag tawuy Sabi buy nanugêl yan kaawyun yan. Nakitan yan ya kadakilaan na bilang gigisay Anak Namalyari. Pawa yan kangêdan buy kapêtêgan.

¹⁵ Nagpapêtêg si Juan tungkul kana. Ati ya masnêg nan pansabin, "Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, 'Dilag gisay lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.'"

¹⁶ Gawan sa lubus sa kangêdan na, pawa kitamun makatanggap kangêdan.

¹⁷ Ya Kautusan, indin Namalyari kantamu sa kapamilatan Moises, nuwa ya kangêdan buy kapêtêgan, indin naman êt kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu.

¹⁸ Ayin pun nakakit sa Namalyari agyan kanuman, nuwa ya gigisay Anak nay pawa nan kaawyun, impakilala nay Namalyari kantamu.

---

* **1:1 1:1** Si ati ya pambêgên Sabi, sabay si Jesus.   † **1:4 1:4** Sa Manan Tipan, ya dêkêt sabay ya pamaptêg kangêdan, pagpapala, pangawyun buy kaligtasan na ubat kan Bapan Namalyari (Job 22:28; 29:3; 33:30; Mani Kanta 4:6; Mani Kawikaan 4:18-19).   ‡ **1:5 1:5** Ya kadlêman sabay ya pamisyay sa lukup Bapan Namalyari buy sa pagpapala na.   § **1:6 1:6** Si nanulat sa librun Juan, sabay si Juan na tagasunul Jesus, alwan si Juan ya Mamawtismu.

*Ya pamaptêg Juan tungkul kan Jesus
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)*

¹⁹ Impalakun mani puun Judio sa Jerusalem ya dakun umnuy mani pari buy Levita^{*} amén patangén la si Juan nu sisabêt ya.

²⁰ A na impuglaw wa pêtêg nun a sinabi na, "Alwan sikuy Cristu[†] ya impangakun Bapan Namalyari."

²¹ Namatang silayna êt, "Nu parabaydu, sisabêt ka? Sika nayi si Propeta Elias ya pan-êtêngén yan?"

Nakitbay ya, "Alwan siku."

Kabay pinatang layna êt manguman, "Nu parabaydu, sika nayi ya Propetay impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng?"

Nakitbay si Juan, "Alwa êt."

²² Sinabi la, "Nu parabaydu, sabin mu kanyan nu sisabêt ka amén dilag kay maibalita sa namiutus kanyan. Sabêt ta masabi mu tungkul sa sarili mu?"

²³ Nakitbay si Juan, "Sabay sikuy pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabi nay,

'Malêngéy gisay tawuy mamibêg sa kakyangan un paradi,

"Itinék yuy danan Panginuun." ' [‡]

²⁴⁻²⁵ Amêsên, dilag ga êt in-utus ya mani Pariseo kan Juan. Namatang sila, "Uysiyam mamawtismu ka yata, pakan alwan sika awêd ya Cristu buy alwan sika si propeta Elias buy alwan sikay Propetay impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng?"

²⁶ Nakitbay si Juan, "Mamawtismu waku sa lanêm, nuwa dilag nakaidêng ya kaawyun yu ya a yu kilala.

²⁷ Sabay siyay pansabin kuy lumatêng buy a ku sépat magin ipus na."

²⁸ Nalyari ya ati sa lugal Bethania sa lipay Ilug Jordan nu saantun namawtismu si Juan.

Si Jesus ya Tupan Bapan Namalyari

²⁹ Pamakawasak, nakitan Juan si Jesus ya mamadanidani kana. Kabay sinabi na sa mani tawu, "Elêwên yu. Abiti yay Biserun Tupan Bapan Namalyari ya mamitas kasalanan mani tawu sa babun luta!"

³⁰ Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, 'Dilag gisay lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.'

³¹⁻³³ Sabitun nuna, a ku yapun êt tanda nu sisabêt ya. Nuwa si Bapan Namalyari ya niutus kangkun mamawtismu sa lanêm, sinabi na kangku, 'Makitan mun magyêpa ya Ispiritu ku sa gisay tawu buy manugêl kana. Sabay siyay tawuy mamawtismu kamuyu sa Ispiritu ku.' Amêsên, pan-ipapêtêg kuy nakitan kuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad pati-pati ya nagtabuy ubat sa langit buy nanugêl kana. Kabay naku waku baydi ya mamawtismu sa lanêm amén ipakilala kuya kamuyun mani Israelita.

³⁴ Nakitan kuy abiin buy magpapêtêg gakun sabay siyay Anak Bapan Namalyari."

Ya nunan mani Tagasunul Jesus

³⁵ Pamakawasak, idi ya êt baydu si Juan kaawyun nay luwa sa mani tagasunul na.

* ^{1:19} **1:19** Ya mani layin Levi, manawup sila sa mani pari sa Templa. Bilang 3:17-37. [†] **1:20**

1:20 Ya Cristu sabay ya ginamit bilang titulu o lagyu. Ya labay sabin Cristu, Mamilitgas. [‡] **1:23**

1:23 Isaías 40:3.

36 Sén nakitan na si Jesus ya manduman, sinabi na, “Elêwên yu! Abiti yay Bisérung Tupan Bapan Namalyari!”

37 Sén nalêngén luway tagasunul Juan ya sinabi na, sinunul la si Jesus.

38 Nangawing si Jesus. Kabay nakitan na silay kilalaku kana buy pinatang na sila, “Sabêt ta labay yu?”

Nakitbay sila, “Manuru,[§] labay yan matandan nu antuy bibiyan mu.”

39 Sinabin Jesus kalla, “Kaksaw kaw amén makitan yu.” Nakilakuy luwa buy nakitan lay bibiyan na. Mag-alas kuwatruy nan kaawat ta abitu. Kabay baydu ta silan namalibas yabi kaawyun na.

40 Ya gisa sa luway nakalêngé sa sinabin Juan buy nakilaku kan Jesus sabay si Andres ya patêl Simon Pedro.

41 Pamakamaranun, tambéng tingkap Andres ya patêl na ya si Simon buy sinabi kanay, “Nakitan yan nay Mesiyas.” (Ya labay sabin Mesiyas, “Cristu.”)*

42 Impikilaku na si Simon kan Jesus. Buy sén nilaténg silayna kan Jesus, inélw Jesus si Simon buy sinabi na, “Sika si Simon ya anak Juan, nuwa paubat amésen, palagyunan katan Cefas.”† (Ya labay sabin lagyun Cefas, Pedro.)

Ya Pamêg Jesus kan Felipe buy kan Nathanael

43 Pamakawasaki, naisip Jesus ya maku sa prubinsyan Galilea. Nakitan na baydu si Felipe buy sinabi na kana, “Kilaku ka kangku.”

44 Si Felipe taga balayan Bethsaida ya, kaparisu lan Andres buy si Pedro.

45 Nakitan Felipe si Nathanael buy sinabi na kana, “Nakitan yan nay tawuy pantukuyun sa Kautusan na impasulat kan Moises buy impasulat sa maní propeta. Sabay siya si Jesus ya taga Nazaret ya anak Jose.”

46 Sinabin Nathanael kana, “Kali! Taga Nazaret si Cristu? Dilag nayin mangéd da maubat sa Nazaret?”

Kabay nakitbay si Felipe, “Kaksaw ka amén makit maya.”

47 Sén nakitan Jesus ya magdani kana si Nathanael, sinabin Jesus kana, “Abiti yay gisay pêtég Israelita ya asê mapamurayit.”

48 Pinatang yan Nathanael, “Parasaantu mukun nakilala?”

Nakitbay si Jesus, “Bayu ka pun binêg Felipe, nakitan katay nay idi sa aypuan puun kayun igus.”

49 Nakitbay si Nathanael, “Manuru, sika yabay ya Anak Bapan Namalyari! Sika ya arin Israel!”

50 Sinabin Jesus kana, “Manampalataya ka nayı kangku gawan sinabi kuy nakitan kata sa aypuan puun kayun igus? Alwan kay abiin na makit mu, ta igit pun baysén na makitan mu.”

51 Buy sinabi pun êt Jesus kana, “Pansabin ku kamuyuy makitan yuy mawang-at ta langit buy makitan yu êt ya mani ang-el Bapan Namalyari ya magdakéy buy magtabuy sa bibiyan kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit.”

2

Ya tangénan sa Cana

1 Sén nilabas say luway allu, dilag tangénan sa Cana sa prubinsyan Galilea. Idi bayduy indu nan Jesus.

§ **1:38 1:38** Sa Griego, Rabbi. Ya labay sabin Rabbi, “Manuru.” * **1:41 1:41** Sa sabin Hebreo, Mesiyas o sa sabin Griego, Cristu. Si abiin ya luwa, kay gigisay labay sabin sabay ya “Napili.”

† **1:42 1:42** Sa Aramaic Cefas. Sa Griego Pedro. Gigisay labay sabin batu.

² Buy naku êt baydu si Jesus kaawyun nay mani tagasunul na gawan sinagyat sila.

³ Sén naibus say alak sa kalutu, sinabin indu nan Jesus kana, "Naibus ya alak la."

⁴ Sinabin Jesus kana, "Tuwa kuway, paulayan muku pun. Asê pun inlumatêng nga uras ku."

⁵ Sinabin indu nan Jesus sa mani manawup sa kalutu, "Daygên yuy sabêt man na iutus na kamuyu."

⁶ Dilag baydun anêm ma tapayan ya panggamitin mani Judio sa naugalyan lan pag-uyas. Ya balang tapayan, malyarin maglaman pitumpu buy limay litru anggan dinalan buy mapu buy limay litrui lanêm.

⁷ Sinabin Jesus sa mani manawup, "Pakapnun yun lanêm ma mani tapayan." Buy pinakapnu la yabay.

⁸ Pamakayari, sinabin Jesus kalla, "Manaksêb kaw buy gêtan yu sa mamaala sa kalutu." Nanaksêb sila yabay buy indin la sa mamaala.

⁹ Kabay tinawayan mamaalay lanêm ya napakadyag alak. A na tanda nu saantu naubat ya alak nuwa ya mani manawup, tanda la ta silay nanaksêb lanêm. Kabay impabêg nay liyaki ya pan-itangên

¹⁰ buy sinabi na, "Babayu myuan in-awas ya mamanyaman na alak ta. Pakan sa balang kalutuy mumuna lan pan-iawas ya mamanyaman na alak. Buy nu malakéy nay nainêm mani tawu, baydu la pun iawas ya pérâd manyaman na alak."

¹¹ Ya nalyarin abiin sa Cana sa prubinsyan Galilea, sabay ya nunan makaupapas ya dinyag Jesus. Buý sa kapamilatan dinyag na, impakit nay kapangyarian na. Kabay luyang nanampalataya kanay mani tagasunul na.

¹² Pamakayarin tangênan, naku si Jesus sa balayan Capernaum, kaawyun nay indu na, mapatêl na buy mani tagasunul na. Nanugêl sila baydun dakan umnuy allu.

Ya pagmalasakit Jesus sa Templa

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³ Narani yay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Kaligtasan.* Kabay naku si Jesus sa balayan Jerusalem.

¹⁴ Nalatêng na sa kasawangan Templun Bapan Namalyari ya mani magtindan baka, mani tupa buy mani pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. Nakitan na êt ta mani tawuy nakaiknu ya mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio.

¹⁵ Pamakakit na kalla, nangwa yan sêêl ya pinallatiku na buy inuday nan impaawas ya mani baka buy tupa sa Templa. Imbulaglag nay mani peran mani mallibay buy imbabaliswag nay mani lamesa la.

¹⁶ Sinabin Jesus sa mani manisaliw mani pati-pati, "Itas yuy mani abiin! Agana yu daygên palengki ya balin Bapa ku!"

¹⁷ Naganakan mani tagasunul nay idi sa kasulatan, "Mipakadawak kaku gawan sa pagmalasakit ku sa bali mu."[†]

¹⁸ Gawan sa dinyag na, pinatang yan puun mani Judio, "Sabêt ta mamakaupapas ya maipakit mu kanyan amên maipapêténg mun dilag kan karapatian daygên na abiin?"

* **2:13 2:13** Ya Pestan Kaligtasan sabay ya pangganakan mani Judio sa allun pamilitas Bapan Namalyari kalla ubat sa pangaipus la sa Egipo sa panawun Moises. † **2:17 2:17** Mani Kanta 69:9.

19 Pikitbayan silan Jesus, “Lasakêñ yuy Templun ati buy sa lalêñ tatluy allu, ipaydêng kun manguman.”

20 Sinabi lay naman, “Nayin kay tatluy allu minaman daygêñ ya Templun ati, pakan dinyag ga ati sa lalêñ apattapu buy anêm ma tawun?”

21 Nuwa a la mapukatan ya templay pansabin Jesus sabay ya lawini na.

22 Kabay sêñ nanguman nabyay si Jesus, naganakan mani tagasunul nay mani sinabi na tungkul sa Templo. Buy luyang silan nanampalataya sa pansabin Kasulatan Bapan Namalyari buy sa mani sinabin Jesus.

Tandan Jesus ya laman bêkén mani tawu

23 Sabitun Pestan Kaligtasan, idi pun sa Jerusalem si Jesus. Malakêy mamakaupapas ya dinyag na. Kabay malakêy nanampalataya kana.

24 Nuwa asê nagtiwala si Jesus sa mani tawu, gawan tanda nay isip kaganawan tawu.

25 Buy a nayna kaylangan dilag magsabi kana tungkul sa pan-isipin mani tawu, ta tanda nayna nu sabêt ta idi sa bêkê la.

3

Tungkul sa panguman pamianak

1 Dilag gisay tawuy maglagyuñ Nicodemo. Gisa ya sa puun mani Judio buy kaawyun ya sa grupun mani Pariseo.

2 Gisay yabi, naku ya kan Jesus buy sinabi na, “Manuru, tanda yan ya gisa ka sa mani manuruy in-utus Bapan Namalyari, tagawan ayin makadyag sa mani mamakaupapas ya pandaygêñ mu, kaynu idi kana si Bapan Namalyari.”

3 Nakitbay si Jesus kana, “Pansabin ku kamuy nu asê ianak manguman ya gisay tawu, a ya miawy়un sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.”

4 Namatang si Nicodemo, “Parasaantun ianak manguman ya gisay tawu nu tuwa yina? A yina malyarin miudung sa bitukan indu na amêñ ianak yan manguman.”

5 Sinabin Jesus, “Pansabin ku kamuy liban ta nu asê ianak sa kapamilatan lanêñ buy sa Ispiritun Bapan Namalyari ya gisay tawu, a ya miawy়un sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.

6 Ya in-anak sa kapamilatan tawu, dilag yan lawini. Nuwa ya in-anak sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, dilag yan bayun biyay gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari.

7 Kabay agana ka magtaka sa sinabi ku kamuy kaylangan kaw ianak manguman.

8 Ya Ispiritun Bapan Namalyari, para yan angin ya asê makitan. Ya angin, malêngê tamuy pantumyêp na, nuwa a tamu tanda nu antuy ubatan na o antuy lakwêñ na. Para êt baydu sa tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, ta abituy makitan sa biyay na.”

9 Namatang si Nicodemo, “Parasaantun malyari ya abitu?”

10 Nakitbay si Jesus, “Gisa kan kilay manurun Kautusan sa Israel, nuwa siyan a mayu mapukatan na ati ta?

11 Pansabin ku kamuyuy pan-ipatanda yan na mani natandan yan buy pan-ipapêtêg yan na mani nakitan yan. Nuwa a yu pantanggapêñ ya pan-ipapêtêg yan.

12 Nu a kaw maniwala sa pansabin ku tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta, luyang kawnan asê maniwala sa sabin ku kamuyu tungkul sa mani bagay sa langit.

13 Ayin kaatag nakalaku sa langit liban kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.”

14 Sinabi pun êt Jesus, “Sabitun nuna, intag-ay êt Moises ya utan ya tangsu* sa kayu sa kakyangan amên ya balang natuktuk utan ya mangêlêw sa utan ya tangsu, miligtas sila. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya sépat êt itag-ay†

15 amên nu sisabêt man na manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.”

16 “Gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya kaganawan tawu sa babun luta, indin nay kagisagisay Anak na amên nu sisabêt man na manampalataya kana, a ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

17 Gawan asé in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta amên atulan kaparusan ya mani tawu, nun a amên iligtas na sila.”

18 “Ya manampalataya sa Anak na, a ya atulan kaparusan. Nuwa ya asé manampalataya kana, inatulan ninan Bapan Namalyari sa kaparusan, gawan a ya nanampalataya sa kagisagisay Anak na.

19 Inatulan silayna gawan inlumatêng nga Anak Bapan Namalyari bilang dêkêt baydi sa babun luta. Nuwa labay la pun manugêl sa nadiglêm kaysa magdani kanay mam-in sawang, gawan nadawak ka mani pandaygên la.

20 Ta ya tawuy manyag nadawak, a ya kalabay sa nasawang buy a ya magdani sa nasawang, gawan a na labay makitan ya pandaygên na.

21 Nuwa ya tawuy mambumay sa kapêtégan, magdani ya sa nasawang amên makit kaganawan na nadyag nay mangangêd sa kapamilatan panunul na sa kalabayan Bapan Namalyari.”

Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu

22 Pamakayarin abiin, naku si Jesus buy mani tagasunul na sa prubinsyan Judea. Nanugêl sila baydun pérâd da panawun buy namawtismun mani tawu.

23 Namawtismu êt si Juan sa lugal la pambêgén Enon ya narani sa balayan Salim, gawan malakêy lanêm baydu. Mamaku kanay mani tawu amên magpabawtismu.

24 Sa panawun na abitu, asê pun impasukul si Juan.

25 Amêsen, dilag pamisusubakan ya gisay Judio buy mani tagasunul Juan tungkul sa naugalyan lay pallinis.

26 Kabay nakuy mani tagasunul Juan kana buy sinabi la, “Manuru, si Jesus ya impakilala mu sa mani tawu sa lipay Ilug Jordan, mamawtismu ya êt buy malakê êt ta tawuy mamaku kana.”

27 Nakitbay si Juan, “Ayin madyag ga tawu nu asê tulutan Bapan Namalyari.

28 Sikaw way makapagpapêtêg sa sinabi kuy alwan sikuy Cristu, nun a kay gisa kun in-utus Bapan Namalyari ya nuna kana amên ipatanday pallumatêng na.

---

* **3:14 3:14** Ya utan ya tangsu intag-ay Moises sa têkén na kayu. Para êt baydu si Jesus itag-ay ya êt sa kurus sa kayu. † **3:14 3:14** Mani Bilang 21:8-9.

29 Alimbawa sa gisay tangén, nu palaténg ngay liyaki ya manangén buy nu maléngéy nan abay ya tunuy na, sadyay sayan abay gawan mapagkaawyun nan liyaki ya babayi ya pantangénén na. Para ku êt baydu. Sadyay saya ku gawan mapagkaawyun nari mani tawu si Jesus.

30 Sépat yan mitag-ay buy sikuy naman miyépa.”

31 Sinabi pun êt Juan, “Si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan. Sikitamina man, idi baydi sa babun luta buy magsabin kay tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta. Nuwa si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan.

32 Pan-ipapéteg nay nakitan na buy naléngé na sa langit, nuwa kay dakun umnuy naniwala sa pan-ipapéteg na.

33 Nuwa ya naniwala sa pansabin na, magpapéteg yan mapagiwalan ya mani pansabin Bapan Namalyari.

34 Ta si Cristuy in-utus Bapan Namalyari ya sabay ya mamipatanda kantamun mani pansabin Bapan Namalyari, gawan lubus indin kanay Ispiritun Bapan Namalyari.

35 Kakaidwan Bapan Namalyari ya Anak na buy impaaypa nay kaganawan sa kapangyarian na.

36 Ya manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. Nuwa ya asê manunul kana, a ya mabiyan biyay ya ayin katganan, nun a manugél kanay tubag Bapan Namalyari.”

4

Si Jesus buy babayi ya taga Samaria

1 Nabalitan mani Pariseoy mas malakéy tagasunul Jesus buy binawtismuwan na kaysa kan Juan.

2 Pakan ya pétég, alwan si Jesus ya mamawtismu nun a mani tagasunul nay pan-iútus nan mamawtismu.

3 Namita si Jesus sa prubinsyan Judea buy nag-udung ya sa prubinsyan Galilea.

4 Kaylangan nan duman sa Samaria.

5 Sén manduman na si Jesus buy mani tagasunul na sa Samaria, nirasa sila sa gisay balayan ya pembégen Sicar ya narani sa lutay manan indin Jacob sa anak nay si Jose.

6 Dilag baydun pangasuyan ya manan dinyag Jacob. Sén napagalanan Jesus sa pamita na, niknu ya sa danin pangasuyan. Marani yan ügtuy mamut ya abitu.

7-8 Ya mani tagasunul na, napapakun sa balayan amén manaliw kanén. Kaban nakaiknu si Jesus, dilag inlumaténg ya gisay babayi ya Samaritana amén mangasuy. Sinabin Jesus kana, “Malyari yaku nayin makiiném?”

9 Nuwa sinabin babayi kana, “Uysiyán manyawad kayan laném kangku ta? Pakan Judio ka buy Samaritana ku.” Sinabi nay abiin tagawan ayin pamikiawyun na mani Judio sa mani Samaritano.

10 Pikitbayan Jesus ya babayi, “Nu tanda mu ta dayi ya pan-idin Bapan Namalyari buy nu sisabéti makiiném amésen kamu, dat sika pun na makiiném laném kangku buy biyan katan laném ya mam-in biyay.”

11 Sinabin babayi, “Patélay, malaléy pangasuyan buy ayin kan panakséb. Saantuy pangwanan mun laném ya mam-in biyay?

12 Awta igit ka pun nayi sa ninunu tamun si Jacob ya nipamana kanyan ati ya pangasuyan nê? Sabitun nuna, baydi sila maminêm buy mani anak na, agyan na mani saysay na.”

13 Nakitbay si Jesus, “Ya kaganawan minêm sa lanêm ma pan-asuyun yu baydi, pumêl-ang yan manguman,

14 nuwa sisabêt man na minêm sa lanêm ma idin ku, a yina pumêl-ang. Ta ya lanêm ma idin ku kana, kaparisun lanêm sa sibul ya nabyay sa lalên bêkê na ya sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kana.”

15 Sinabin babayi, “Patêl lay, biyan muku bay abiin na lanêm ya pansabin mu amén a kina mapêl-ang buy a kina miudung-udung mangasuy baydi.”

16 Sinabin Jesus kanay, “Muli kay na pun buy pakilaku muy asawa mu baydi.”

17 Pikitbayan yan babayi, “Ayin nakun kayêk asawa.”

Sinabin Jesus kana, “Pêtêg ga sinabi muy ayin kan asawa,

18 gawan limay nay napag-asawa mu buy ya pagkaawyun mu amêsén, alwa mu êt pêtêg asawa. Kabay pêtêg ga sinabi mu.”

19 Sinabin babayi, “Tanda kuy gisa kan propeta.

20 Ya mani ninunu yan, baydi sa bung-uy mangulimén kan Bapan Namalyari. Nuwa sikaw waman na mani Judio, magsabin kay sa Jerusalem sépat mangulimén na mani tawu.”

21 Sinabin Jesus kana, “Maniwala ka sa sabin ku. Lumatêng nga panawun na alway nan sa bung-uy ya ati o sa Jerusalem kaw mangulimén kan Bapan Namalyari.

22 Sikaw wa mani Samaritano, a yu kilala ya pan-uliménênu. Nuwa sikay ya mani Judio, kilala yan na pan-uliménênu yan, tagawan maubat sa layin mani Judio ya mamiligtas sa mani tawu.

23 Nuwa palatêng ngay panawun buy idi yana baydi, ya mani pêtêg mangulimén kan Bapan Namalyari, mangulimén sila sa kapamilatan sawup Ispiritun Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan, ta parabaysên na kalabayañ Bapa.

24 Si Bapan Namalyari, Ispiritu ya. Kabay ya mangulimén kana, sépat yan mangulimén kana sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan.”

25 Sinabin babayi, “Tanda kuy lumatêng nga Mesiyas ya pambêgén Cristu. Pamakalatêng na, siyay mipatanda kanyan kaganawan bagay.”

26 Sinabin Jesus kana, “Siku amêsén na kasabi mu ya sabay ya Mesiyas ya pan-êtêngén yu.”

27 Sa uras abitu, inlumatêng nga mani tagasunul Jesus. Nakamulala sila gawan nalatêng lay makisabi ya sa gisay babayi. Nuwa ayin gisa man kallay namatang nu sabêt ta kaylangan babayi. Buy ayin êt namatang kan Jesus ya siyan makisabi ya sa babayi.

28 Inlakwanan babayi ya banga na buy nag-udung ya sa balayan buy sinabi na sa mani tawu bayduy,

29 “Kaksaw kaw! Eléwén yuy tawuy siyan tanda nay kaganawan dinyag ku! Dat sabay siyay nay Cristuy pan-êtêngén tamu.”

30 Kabay namitay mani tawu sa balayan buy inlaku la si Jesus.

31 Kaban ayin pun na babayi, nakisabi ya mani tagasunul kan Jesus, “Manuru, mangan kayna.”

32 Nuwa nakitbay si Jesus, “Dilag gakun kanên na a yu tanda.”

33 Kabay nipapatang nga mani tagasunul na, “Dilag nayin namalêt kanên kana?”

34 Sinabin Jesus kalla, “Ya kanên ku sabay ya panunul ku sa kalabayan Bapan Namalyari ya namiutus kangku buy yarin na pan-ipadyag na.

35 Alwa nayin pansabin yuy ‘apat ta buwan pun bayuy pamipupul’? Nuwa pansabin ku kamuyuy êlêwén yuy mani tawuy mallumatêng. Para silan pali ya nawtuy na buy malyari yan pupulun!

36 Amêsên, pupulun yu silayna amên makatanggap kaw gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawuy pampupulun yu, mabiyan silan biyay ya ayin katganan. Kabay masayan miaawyun na nananêm buy namupul.

37 Pêtèg ga panabin, ‘Kaatag ga nananêm buy kaatag êt ta namupul.’

38 In-utus kataw amên pupulun na a yu intanêm. Kaatag ga nagkasakit nitanêm Sabin Bapan Namalyari kalla, nuwa sikaw waman na mamupul sa intanêm la.”

Malakéy Samaritanoy nanampalataya

39 Malakéy Samaritano sa balayan abituy nanampalataya kan Jesus gawan sa imbalitan babayi, “Tandan Jesus ya kaganawan dinyag ku.”

40 Kabay pamakalatêng mani Samaritano kan Jesus, inyawad lay, “Manuru, manugêl ka pun baydi kanyan.” Kabay nanugêl yabay baydu kallan luway allu.

41 Gawan sa pangaral Jesus, malakê pun êt kallay nanampalataya.

42 Sinabin mani tawu sa babayi, “Manampalataya kay amêsên kana, alwan gawan sa sinabi mu, nun a gawan nalêngê yan na pagsabi na buy tanda yan na sabay siyay nay Mamilitgas sa kaganawan tawu baydi sa babun luta.”

Pinaiyul Jesus ya anak gisay pinunu

43 Pamakayarin luway allun panugêl Jesus baydu, namita yan papakun sa prubinsyan Galilea.

44 Si Jesus ya nagsabin ya gisay propeta, asê panggalangên sa sarili nan lugal.

45 Sêñ nilatêng ya sa prubinsyan Galilea, mangêd yan tinanggap mani tawu, gawan nakitan lay kaganawan dinyag na sa Jerusalem sabitun Pestan Kaligtasan.

46 Nanguman nag-udung si Jesus sa Cana sa prubinsyan Galilea nu saantu nan dinyag alak ka lanêm. Baydu dilag gisay pinunuuy nag-anak liyaki ya nagsakit ta idi sa balayan Capernaum.

47 Sêñ nabalitan nay nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea ubat sa Judea, inlaku nay ati. Nakisabi ya kan Jesus, “Panginuun, nagsakit kayêk ka anak kuy liyaki buy marani yan mati. Nu malyari dayin kayêk, kilaku ka pun kangku sa Capernaum amên paizulun muya.”

48 Sinabin Jesus kana, “Anggan a kaw makakit mamakaupapas buy mani tanda’, a kaw pun maniwala kangku.”

49 Sinabin pinunu, “Panginuun, kilaku kayna pun dayin kayêk kangku bayu pun mati ya anak ku.”

50 Sinabin Jesus kana, “Muli kayna. Umiyul lay anak mu.” Naniwalay pinunu sa sinabin Jesus buy nuli yina.

51 Kaban idi yapun sa dan, timbêng nginan mani ipus na buy sinabi kanay, “Inumiyul lay anak mu!”

52 Kabay pinatang naya, “Sabêt ta uras nan inumiyul?”

Nakitbay sila, "Saybi pun ala unan kaawat, a yina inumut."

⁵³ Naganakan pinunu ya sa uras êt ta abitu, sinabin Jesus kanay "Inumiyul lay anak mu!" Kabay nanampalataya ya kan Jesus buy kaganawan kaawyun na sa bali.

⁵⁴ Ati ya ikalway mamakaupapas ya dinyag Jesus sa prubinsyan Galilea sabitun pamakaubat na sa prubinsyan Judea.

5

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki sa Bethzata

¹ Pamakayarin abiin, naku si Jesus sa Jerusalem sa gisay pestan mani Judio.

² Sa gisay pasbul la pasun sa balayan Jerusalem nu saantu la pan-idan na mani tupa, dilag naranî ya dinyag lan pagpaluynan ya nu bêgén sa sabin Hebreo, Bethzata. Sa palitêng ati, dilag limay dinyag ga pagpagémwan,

³ nu saantun nakakalék ka malakéy nagsakit, mani bulag, mani pilay buy mani lumpu. [Pan-êténgén lan magkimit ta lanêm,

⁴ gawan nu misan, dilag gisay ang-el Bapan Namalyari ya magtabuy bayu mamikimit lanêm. Nu naikimit tan ang-el la lanêm, ya munan makalaku baydu sa lanêm, umiyul ya agyan sabêt man na sakit na.]

⁵ Dilag baydun liyaki ya tatlumpu buy waluy tawun nan sinakit.

⁶ Sên nakitan yan Jesus buy natandan nay nabuyut tinan sinakit, pinatang naya, "Labay mu nayin umiyul ka?"

⁷ Nakitbay ya nagsakit, "Awuy patêl ku, nuwa ayin manawup kangkun maku nu pan-ikimit ta lanêm. Kaban papakun naku pun baydu, maunan nakinan kaatag."

⁸ Sinabin Jesus kana, "Midêng ka, gêtan tuy kalapayan mu buy mita kayna!"

⁹ Tambêng inumiyul la liyaki buy gintan nay amak na buy nakabita ya. Nalyari ya abiin sa Allun Pagpaynawa.

¹⁰ Kabay sinabin mani puun Judio sa tawuy pinaiyul, "Allun Pagpaynawa amêsên! Labag sa Kautusan na pantan mun abiin na amak mu."

¹¹ Nuwa nakitbay ya, "Ya tawuy nakapaiyul kangku sabay ya nagsabin gêtan kuy amak ku buy mita ku."

¹² Pinatang laya, "Magkatawwan nagsabi kamun gêtan tuy amak mu buy mita ka?"

¹³ Nuwa asê tandan liyaki nu sisabêt ta namaiyul kana tagawan nakiagém si Jesus sa malakéy tawu.

¹⁴ Asê naépêng, nakitan Jesus sa Templuy tawuy pinaiyul na. Kabay sinabi na kana, "Elêwên mu, inumiyul kayna. Agana kayna manguman manyag kasalanan, ta dat mas nadawak pun na malyari kamu."

¹⁵ Sên nakilala na si Jesus, nagdani ya sa mani puun Judio buy sinabi na kallay, "Si Jesus ya nakapaiyul kangku."

¹⁶ Gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa, inumpisan yan pinasakit mani puun Judio.*

¹⁷ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Pawan manyag ga Bapa kun Namalyari. Kabay pawa ku êt manyag."

* **5:16 5:16** Ya pamaiyul Jesus sa Allun Pagpaynawa, intuwad mani Judio un gisay pag-ubra buy a la pantulutun na mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

18 Gawan sa sinabin Jesus, ingkadus pun mani puun Judioy patin ya. Tagawan alwan kay inlabag nay batas tungkul sa Allun Pagpaynawa, nun a binêg na pun êt sarili nan bapa si Bapan Namalyari. Buy sa pakapakun baydu, imparisu naynay sarili na kan Bapan Namalyari.

Ya kapangyarian Anak Bapan Namalyari

19 Kabay sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy sikuy Anak Bapan Namalyari, ayin nakun pandaygên na kay sa sarili ku, nun a ya pandaygên ku, kay ya mangakit kuy pandaygên Bapa ku. Ta nu sabêt man na pandaygên Bapa ku, para êt bayduy pandaygên ku bilang Anak na.

20 Ta kakaidwan nakun Bapa kun Namalyari buy pan-ipakit na kangkuy kaganawan pandaygên na. Buy ya ipakit na kangku amêsên, igit pun sa nakitan Yu amén makaupapas kaw.

21 Nu parasaantun pampabyayên Bapay mani nati, para ku êt bayduy Anak na, pabyayên kuy sisabêt man na labay kun pabyayên.

22 Alwan si Bapay mangatul sa sisabêt man, nun a sikuy Anak na, ta impabaala na kangkuy kaganawan karapatan mangatul

23 amén parangalén nakun kaganawan tawu kaparisun pamarangal la kan Bapa. Ya asé mamarangal kangku, a ya êt parangalén Bapa kuy namiutus kangku."

24 "Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mallêngê sa mani sabi ku buy manampalataya sa namiutus kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. A yina atulun ta inlighas sîna sa kamatyan buy mabyay yinan ayin katganan.

25 Pansabin ku kamuyuy palatêng ngay panawun buy inlumatêng ngana, ya si mani tawuy nati sa pangélêw Bapan Namalyari, malêngê lay nay tunuy ku ya Anak na buy ya mallêngê buy maniwala sa sabin ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

26 Ta dilag kapangyarian na Bapay mam-in biyay. Para ku êt bayduy Anak na, ta binyanan nakun kapangyarian mam-in biyay.

27 Buy binyanan naku êt karapatan mangatul, gawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu."

28 "Agana Yu pagtakan na sinabi ku, gawan lumatêng lanuy uras ya kaganawan mani nati ya nakalbêng, malêngê lay tunuy ku

29 buy mimata silan mipag-awas. Ya mani nanyag mangêd, pabyayên na silan ayin katganan. Nuwa ya mani nanyag nadawak, parusán silan ayin katganan."

Ya mani mamipapêtê kan Jesus

30 Sinabi pun êt Jesus, "Ayin nakun madyag nun kay sarili ku. Mangatul laku, nuwa ya pangatul kuy kay ayun sa malêngê kun pansabin Bapa ku. Kabay makatuynungan na pangatul ku, gawan alwan sarili kun kalabayan na pansunulun ku, nun a ya kalabayan namiutus kangku."

31 "Nu kay sikuy magpapêtêng tungkul sa sarili ku, dat kay sabin yuy alwan pêtêng ga mani pansabin ku.[†]

32 Nuwa dilag gisay magpapêtêng tungkul kangku ya sabay ya Bapa ku buy tanda kuy pêtêng ga pansabin na."

33 "Para êt baydu si Juan ya Mamawtismu. Sêñ niutus kaw tawu amén patangên ya, nagpapêtêng ya tungkul kangku.

[†] 5:31 5:31 Ayun sa batas Moises kaylangan luwa o tatlu ya testigu amén papêtgan na gisay bagay.

³⁴ Insabi kuy tungkul sa pagpapêtêg Juan, alwan gawan kaylangan kuy pagpapêtêg gisay tawu, nun a amén manampalataya kaw kangku buy miligtas.

³⁵ Si Juan, kaparisu yan gisay dékêt ta mansumawang. Buy agyan a ya naépêng, lubus kaw natula sa sawang pagpapêtêg na.

³⁶ Nuwa dilag pun pagpapêtêg tungkul kangku ya igit pun sa pagpapêtêg Juan. Ayin kaatag nun a ya mani pan-ipadyag kangkun Bapa ku ya pandaygên ku amésen ta abiin na magpapêtêg ya si Bapay namiutus kangku.

³⁷ Buy si Bapay namiutus kangkuy magpapêtêg êt tungkul kangku. Kanuman a yu pun nalêngêy tunuy na o nakitan na wangis na.

³⁸ Buy ayin sa békê yuy sabi na, gawan a kaw nanampalataya kangkuy in-utus na.

³⁹ Pan-usisên yuy Kasulatan Bapan Namalyari ta indap yu nu sa kapamilatan pangusisa yu, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan. Ya Kasulatan na abiin, sabay ya magpapêtêg tungkul kangku,

⁴⁰ nuwa a kaw kalabay magdani kangku amén mabiyan kaw biyay ya ayin katganan."

⁴¹ "A ku pan-angadên na pangulimên mani tawu.

⁴² Nuwa kilala kataw buy tanda ku êt ta ayin sa békê yuy pangidu kan Bapan Namalyari.

⁴³ In-utus sakun Bapan Namalyari baydi sa lagyu na, nuwa a yuku labay tanggapên. Nuwa nu dilag kaatag lumatêng kamuyu sa sarili nan lagyu, pantanggapên yuya.

⁴⁴ Parasaantu kaw manampalataya kangku nu kay pangulimên kaparisu yun tawuy labay yu buy alwan pangulimên sa gigisay Bapan Namalyari?"

⁴⁵ "Agana yu isipin na sikuy mamidalum kamuyu sa Bapa ku, nun a si Moises ya pan-asaan yu ya sabay ya mamidalum kamuyu,

⁴⁶ ta tungkul kangkuy insulat Moises. Kabay nu paniwalan yuya, paniwalan yuku êt.

⁴⁷ Nuwa gawan a yu paniwalan na mani insulat na, ipakun yu saantun paniwalan na mani pansabin ku?"

6

Ya pamakan sa limay libuy tawu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Pamakayarin pesta, nag-udung si Jesus buy mani tagasunul na sa prubinsyan Galilea. Gisay allu, naglipay sila sa lawan Galilea ya pambêgên êt Tiberias.

² Sinunul saday lakêñ tawu si Jesus, gawan nakitan lay mani mamakau-papas ya dinyag na sa mani nipagsakit.

³ Tinumuksaw sa bung-uy si Jesus kaawyun nay mani tagasunul na buy niknu sila baydu.

⁴ Narani yanay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Kaligtasan.

⁵ Sêñ nangélêw si Jesus, nakitan nay saday lakêñ tawuy magdani kana. Kabay pinatang na si Felipe, "Saantu kitamu makasaliw kanen amén maipakan sa mani tawun ati?"

⁶ Pinatang nay ati amén subukan si Felipe, gawan tanday nan Jesus nu sabêt ta daygên na.

⁷ Nakitbay si Felipe, "Asê nukad da luwan dalan na dinaryu* amén panaliw tinapay sadyay lakén tawu, agyan kay tipérad pun êt ta balang gisa."

⁸ Sinabi yaman Andres ya paté Pedro ya gisa sa tagasunul Jesus,

⁹ "Dilag gisay anak ka liyaki baydi ya dilag lilitimay tinapay buy luluway kénan laném. Nuwa asê nukad da ati sa sadyay lakén tawu."

¹⁰ Sinabin Jesus, "Paiknun yuy mani tawu." Niknuy naman na mani tawu baydu sa malakéy lamun. Ya bilang mani lawyaki, limay libu.

¹¹ Kingwan Jesus ya tinapay buy kénan laném buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Pamakayari, inatag-atag nay ati sa mani tawu buy nangan sila.

¹² Sén nanabsuy yay mani tawu, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Tipunun yuy kaganawan tagan amén ayin masayang."

¹³ Kabay tinipun lay tagan na tinapay buy napakapnu lay mapu buy luway salikap.

¹⁴ Sén nakitan mani tawuy mamakaupapas ya dinyag Jesus, sinabi lay, "Sabay siyay nay propetay pan-êténgén tamun lumaténg baydi sa babun luta!"

¹⁵ Tandan Jesus ya labay layan pilitin daygén ari. Kabay namita ya baydu buy nanguman yan nagtuksaw sa bung-uy un kay kakapad na.

Namita si Jesus sa babun laném

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Sén mamayabiyabi yana, inlumunsan na mani tagasunul Jesus sa agid lawa.

¹⁷ Nadém mana buy ayin pun si Jesus. Kabay nagsakay silayna sa gisay bangka buy munay nan maglipay papakun sa balayan Capernaum.

¹⁸ Kaban maglipay sila, nag-umpisan inlumakas ya angin buy dinumagul la alun.

¹⁹ Sén nakasagwan silaynan lima o aném ma kilometru, dilag silan nakitan na mamita sa babun laném ya mamadanidani sa bangka la. A la nakilalay si Jesus awéd da abitu. Kabay sadyay limu la.

²⁰ Nuwa sinabin Jesus kallay, "Sikuy ati! Agana kaw malimu." ²¹ Kabay impasakay la si Jesus sa bangka la buy mamakun ni, nilaténg sila sa lugal la lakwén la.

Tingkap mani tawu si Jesus

²²⁻²³ Kinawasanakan, ya mani tawu nu saantu sila pinakan tinapay un Panginuun, idi sila pun êt baydu. Tanda lay kay gigisay bangka ya sinakayan mani tagasunul na buy asê nakilaku si Jesus kalla. Kabay indap la, idi pun baydu si Jesus.

Amésen, dilag inlumaténg nga mani bangka ya ubat sa Tiberias ya tinunggén sa lugal nu saantu impasalamat Panginuun na tinapay ya kinnan mani tawu.

²⁴ Sén a layna nakit si Jesus baydu buy mani tagasunul na, nagsakay sila sa mani bangkan abitu buy naku sa Capernaum amén têkapén si Jesus.

Ya karién na mam-in biyay

²⁵ Pamakalaténg mani tawu sa Capernaum, nakitan la si Jesus buy pinatang laya, "Manuru way, nakanu kaw pun naku baydi?"

---

* ^{6:7} 6:7 Ya luwan dalan na dinaryu, katumbas yan upan gisay tawu sa waluy buwan.

26 Nakitbay si Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy kay pantêkapên yuku, gawan nakaékan kaw tinapay ya nakabsuy kamuyu, alwan gawan sa mani nakitan yuy mamaakaupapas.

27 Mag-ubra kaw alwan kay sa kanén na mangasira, nun a sa kanén na asé mangasira buy makab-in biyay ya ayin katganan. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya mam-i kamuyun ati, ta sikuy pinilin Bapan Namalyarin binyanan nan kapangyarian mam-i kamuyun ati ya kanén na sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kamuyu."

28 Kabay pinatang mani tawu si Jesus, "Sabêt ta sépat yan daygên amén madyag yan na pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan?"

29 Nakitbay si Jesus, "Ati ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kamuyu. Manampalataya kaw kangkuy in-utus na."

30 Namatang nga mani tawu, "Sabêt ta mamaakaupapas ya ipakit mu kanyan amén manampalataya kay kamu?

31 Sabitun idi sa kakyangan na mani pipuunpuunan yan, nangan silan kanén. Ta abituy idi sa Kasulatan, 'Binyanan silan Moises kanén ya ubat sa langit.' †

32 Sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy alwan si Moises ya nam-in kanén na ubat sa langit sa pipuunpuunan yu, nun a ya Bapa kuy nam-i. Buy siya êt amésen na mam-i kamuyun pêtêg kanén na ubat sa langit.

33 Gawan ya kanén na pan-idin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a abituy ubat sa langit buy mam-in biyay sa mani tawu sa babun luta."

34 Kabay sinabin mani tawu, "Panginuun, pawa mukay biyan abiin na pansabin muy kanén."

35 Sinabin Jesus kallay, "Sikuy kanén na mam-in biyay. Sisabêt man na magdani buy manampalataya kangkuy a yina lumayang o pumêl-ang agyan kanuman."

36 "Nuwa sabitun nuna, sinabi kina kamuyuy agyan nakit yinay mamaakaupapas ya dinyag ku, a kaw pun êt nanampalataya kangku.

37 Ya kaganawan tawuy pan-itiwala kangkun Bapa, sabay silay magdani kangku. Buy ya tawuy magdani kangku, tanggapên kuya.

38 Gawan naku waku baydin ubat sa langit amén daygên kuy kalabayan Bapa kuy namiutus kangku, alwan ya sarili kun kalabayan.

39 Ati ya kalabayan namiutus kangku. A ku paulayan mipakadawak ka mani intiwala na kangku, nun a pabyayên ku sila sa allun pangukum ku.

40 Gawan ati ya kalabayan Bapa ku, ya si kaganawan nangilala buy nanampalataya kangku ya Anak na, mabiyan silan biyay ya ayin katganan. Buy pabyayên ku sila sa allun pangukum ku."

41 Amésen, niaayas ya mani Judio gawan sinabin Jesus ya sabay siyay kanén na ubat sa langit.

42 Sinabi la, "Alwa nayin kay si Jesus ya abiin ya anak Jose? Siyan pansabin nayay ubat ya sa langit ta, pakan kay kilala tamuy mangatwa na?"

43 Sinabin Jesus kallay, "Agana kaw miaayas.

44 Ayin tawuy manampalataya kangku liban ta nu si Bapay namiutus kangkuy mipakadani kana. Buy ya mani magdani kangku, pabyayên ku sila sa allun pangukum ku.

45 Idi sa insulat mani propetay, 'Turwanan silan kaganawan Bapan Namalyari.'‡ Kabay ya kaganawan mallêngê buy makatanda sa sabin

† 6:31 6:31 Exodus 16:4; Nehemias 9:15; Mani Kanta 78:24. ‡ 6:45 6:45 Isaias 54:13.

Bapa, sabay ya magdani kangku.

⁴⁶ Asê labay sabin na dilag gan nakakit kan Bapa, liban kangkuy ubat kan Bapan Namalyari ya sabay ya nakakit kana."

⁴⁷ "Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

⁴⁸ Sikuy kanêna mam-in biyay.

⁴⁹ Ya mani pipuunpuunan yu, nangan silan kanêna indin Bapan Namalyari kalla sa kakangan, nuwa nati sila pun êt kaganawan.

⁵⁰ Nuwa idi ya baydi ya kanêna ubat sa langit buy ya mangan ati, a yina mati.

⁵¹ Sikuy kanêna mam-in biyay ya ubat sa langit. Ya lawini ku sabay ya kanêna idin kun ikabyay mani tawu sa babun luta. Sisabêt man na mangan kanêna ati, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

⁵² Nisusubakan na mani Judioy mallêngê kan Jesus. Sinabi la, "Parasaantun maidin tawun ati ya lawini na amén kanêna tamu?"

⁵³ Sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy nu a kaw mangan lawini ku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit buy minêm daya ku, a kaw mabiyan biyay ya ayin katganan.

⁵⁴ Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan buy pabyayên kuya sa allun pangukum.

⁵⁵ Tagawan na lawini kuy pêtêg kanêna buy ya daya kuy pêtêg paninêm.

⁵⁶ Sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, manugêl ya kangku buy manugêl laku êt kana.

⁵⁷ Si Bapan Namalyari ya namiutus kangku ya sabay ya pinangubatan biyay buy bumyay yaku gawan kana. Para êt baydu, sisabêt man na mangan lawini ku, bumyay ya êt gawan kangku.

⁵⁸ Sikuy kanêna ubat sa langit. Ya kanêna ati, alwan kaparisun kanêna kinnan mani pipuunpuunan yu, tagawan agyan nangan sila, nati sila pun êt. Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

⁵⁹ Abiin na sinabin Jesus sa pangaral na sa balin pagtipunan mani Judio sa Capernaum.

Ya mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan

⁶⁰ Sêna nallêngê mani tagasunul Jesus ya abitu, malakê kallay nagsabin, "Mangasakit ta pan-iaral na. Sisabêt ta makatanggap ati?"

⁶¹ Nuwa agyan ayin magsabi kana, tandan Jesus ya piaayasan mani tagasunul nay in-arial na. Kabay sinabi na kallay, "Natibsé kaw nayi sa sinabi ku?

⁶² Luyang ngabay nu makitan yu kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mag-udung sa ubatan ku.

⁶³ Ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya mam-in biyay. Asê madyag tawuy ati. Ya mani pansabin ku kamuyuy ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya sabay ya mam-in biyay.

⁶⁴ Nuwa dilag dakun umnu kamuyuy asê maniwala sa mani pansabin ku." Sinabin Jesus ya abiin gawan sa umpisa pun, tanda nayna nu sisabêt ta asê manampalataya buy nu sisabêt ta mamisupakat kana.

⁶⁵ Sinabi pun êt Jesus, "Ati ya sangkan na sinabi ku kamuyuy ayin manampalataya kangku nu asê tulutan Bapa ku."

66 Ubat ta baydu, malakê sa mani tagasunul nay nallakwan kana buy asina nanunul kana.

67 Kabay pinatang nay mapu buy luway tagasunul na, “Sikaw way, lakwanan yuku êt nayi?”

68 Nakitbay si Simon Pedro, “Panginuun, sisabêt pun na sunulun yan? Kay sikay dilag mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan.

69 Maniwala kay kamu buy tanda yan na kay sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari.”

70 Sinabin Jesus kallay, “Alwa nayin sikuy namili kamuyun mapu buy luwa? Nuwa ya gisa kamuyu, pinagsuklutan Satanas!”

71 Ya pantukuyun Jesus sabay si Judas ya anak Simon Iscariote, gawan agyan kaawyun si Judas sa mapu buy luway tagasunul na sabay siyay mamilupakat kan Jesus.

7

Asê nanampalatayay mapatêl Jesus kana

1 Pamakayarin abiin, inlibut nay prubinsyan Galilea. Nuwa a ya naku sa prubinsyan Judea gawan labay yan patin mani puun Judio baydu.

2 Sên narani yay pestan mani Judioy pambêgén Pestan Pamipaydêng mani Sawung,

3 sinabin mani mapatêl Jesus kanay, “Siyan a kaya naku sa Judea amên makitan mani tagasunul muy mani pandaygên mu ta?

4 Gawan ayin tawuy manyag paliim nu labay nan makilala ya. Nu manyag kaynan mamakaupapas, ipakit mina sa kaganawan tawu.”

5 Sinabin mapatêl Jesus ya abiin gawan agyan sila, a sila manampalataya kana.

6 Kabay sinabin Jesus kalla, “Alwa pun amêsên na panawun kun maku. Nuwa sikaw, malyari kaw maku agyan sabêt ta panawun.

7 Ta asê nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa siku, pangkasulapwan la, gawan pagpapêtgan kuy kadawakan na pandaygên la.

8 Sikaw tanay maku sa pesta, ta a ku pun panawun maku baydu.”

9 Pamakasabi nan abiin, nagpalakwan ya sa prubinsyan Galilea.

Naku si Jesus sa Pestan Pamipaydêng mani Sawung

10 Pamakabitinan mapatêl Jesus papakun sa pesta, naku êt si Jesus nuwa paliim.

11 Baydu sa pesta, pantêkapên yan mani puun Judio. “Antuyna kanung a?”, patang la.

12 Malakêy piaayasan mani tawu tungkul kan Jesus. Dilag magsabin, “Mangêd yan tawu.” Nuwa sinabi yaman kaatag, “Asê, kay pan-ilifêp nay mani tawu.”

13 Nuwa ayin nagsabi tungkul kana sa arapan malakêy tawu gawan malimu sila sa mani puun Judio.

14 Sên kabunakan nan allun pesta, naku si Jesus sa Templu buy nanuru ya sa kasawangan.

15 Nakaupapas ya mani puun Judio sa panuru na buy sinabi lay, “Saantu na nakway abiin na kabiyasnan na, pakan a ya nag-arat?”

16 Kabay sinabin Jesus kallay, “Ya pan-ituru ku alwan ubat kangku, nun a ubat sa namiutus kangku.

¹⁷ Sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, matandan na nu ya pan-ituru kuy ubat kan Bapan Namalyari o kay ubat kangku.

¹⁸ Ya manurun ubat sa sarili na, kay labay nay uliménén ya. Nuwa ya maglabay uliménén na namiutus kana, tapat ya buy a ya malaram.

¹⁹ Alwa nayin indin Moises kamuyuy Kautusan? Nuwa siyan ayin yan gisa man kamuyuy manunul sa Kautusan. Gawan nu pansunulun yuy Kautusan, uysiyang labay yuku yan patin ta?"

²⁰ Nakitbay ya mani tawu, "Pansédakan kaynan nadawak ka ispiritu! Sisabêt taman na kalabay mamati kamu?"

²¹ Sinabin Jesus kalla, "Nakamulala kaw gawan pinaiyul kuy gisay tawu sabitun Allun Pagpaynawa.

²² Alwa nayin indin Moises kamuyuy utus tungkul sa panuli? Sa kapêtégan, alwan ubat kan Moises ya abiin, nun a ubat sa mani pipuunpuunan yu. Kabay pantulin yuy mani anak, agyan sa Allun Pagpaynawa.

²³ Amésén, nu tinuli yina bay ya anak sa Allun Pagpaynawa amén asé malabag ga utus ya impasulat kan Moises, uysiyang manubag kaw ya kangku gawan pinaiyul kuy buun lawinin gisay tawu sa Allun Pagpaynawa ta?

²⁴ Agana kaw mangusga ayun sa mangakitan yu, nun a bayu kaw mangusga, usisén yu pun amén matandan yuy kapêtégan."

Namatang nga mani tawu nu si Jesus ya Cristu

²⁵ Sinabin dakun umnuuy taga Jerusalem, "Alwa nayin sabay ya tawun ati ya labay patin mani pinunu tamu?

²⁶ Nuwa élêwén yu! Magsabi ya sa arapan malakéy tawu buy ayin pansabin na mani pinunu laban kana. Dat pangkilalanén lay nan siyay Cristu.

²⁷ Nuwa tanda tamu nu antuy ubatan tawun ati. Nu lumatêng nga Cristu, ayin makatanda nu antuy ubatan na."

²⁸ Kaban manuru si Jesus sa kasawangan Temelu, masnég nan sinabi, "Indap yu nayı nu kilala yu kina buy indap yu nayı nu tanda yina nu antuy ubatan ku. Naku waku baydi alwan kay sa sarili kun kalabayan, nun a kalabayan namiutus kangku. Tapat ya, nuwa a yuya kilala.

²⁹ Kilala kuya gawan ubat taku kana buy sabay siyay namiutus kangku."

³⁰ Gawan sa mani sinabin Jesus, labay yina dayin dakpén mani puun Judio. Nuwa ayin nandakép kana gawan alwa na pun uras.

³¹ Agyan paraman baydu, malaké pun na mani tawuy manampalataya kana. Sinabi la, "Sabay siyay nabay ya Cristu, gawan ayin makaigít sa mani mamakaupapas ya dinyag na!"

In-utus ya mani magbantay sa Temelu amén dakpén si Jesus

³² Nalêngén mani Pariseoy piaayasan mani tawu tungkul kan Jesus. Kabay ya mani mamunun pari buy mani Pariseo, in-utus lay dakun umnuuy magbantay sa Temelu amén dakpén si Jesus.

³³ Sinabin Jesus, "Pérad tanay panawun na mapagkaawyun yuku buy pamakayari, mag-udung ngakina sa namiutus kangku.

³⁴ Têkapén yuku, nuwa a yuku makitan, gawan a kaw makalaku sa lakwén ku."

³⁵ Kabay nipapatang nga mani puun Judio, "Antu kanuy lakwén na ta a tamuy na makitan? Maku ya nayı sa mani Judioy nikyat sa lugal mani Griego? Dat turwanan nay mani Griego?"

36 Sabêt ta labay nan sabin sa sinabi nay, ‘Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan,’ buy ‘A kaw makalaku sa lakwên ku?’

Ya lanêm ma mam-in biyay

37 Sén kapupusan nan allun pestâ ya sabay ya pinakamaulaga, nidêng si Jesus buy masnêg nan sinabi, “Sisabêt man na napêl-ang, magdani ya kangku buy minêm.

38 Tagawan idi sa Kasulatan nu sisabêt man na manampalataya kangku, ‘Mag-awas ubat sa békê nay lanêm ma nanuwad sibul la mam-in biyay.’ ”

39 Ya lanêm ma pansabin Jesus, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya marani yan tanggapên mani manampalataya kana. Sa panawun abitu, asé pun indin na Ispiritun Bapan Namalyari gawan asê pun nag-udung si Jesus sa langit.

Ya paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus

40 Malakêy tawuy nakalêngê sa sinabin Jesus buy sinabin dakun umnu kalla, “Sabay siyay Propetay pan-êtêngên tamu!”*

41 Sinabi êt taman kaatag, “Sabay siyay Cristu!”

Nuwa dilag êt magsabin, “Alwan siyay Cristu, gawan asê malyarin maubat ta Cristu sa Galilea.

42 Alwa nayin idi sa Kasulatan ya si Cristuy maubat sa layin Arin David buy ianak ya sa Bethlehem ma balayan David?”

43 Kabay asê mipaparisuy paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus.

44 Labay kaatag ga dakpén ya, nuwa ayin nandakêp kana.

Asê kalabay mariwalay mani puun Judio kan Jesus

45 Amêsén, nag-udung nga mani magbantay sa Templa sa mani mamunun pari buy mani Pariseo ya sabay ya namiutus kalla. Pinatang silan mani ati, “Siyan a yuya gintan baydi ta?”

46 Nakitbay sila, “Babayu kay pun nakalêngên tawuy magsabin parabaysên.”

47 Sinabin mani Pariseo, “Alwa ta, agyan sikaw nayiy nailitêp êt tawun abitu?

48 Dilag kawna nayin nakitan na mani pinunu o mani Pariseoy manampalataya kana?

49 Ayin! Kay mani tawuy ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises ya manampalataya kana. Parusan silan Bapan Namalyari!”

50 Si Nicodemo ya naku kan Jesus sabitun nuna buy gisa ya êt sa mani Pariseoy idi baydu. Sinabi na sa mani kaawayun na,

51 “Alwa nayin labag sa Kautusan tamuy atulan na gisay tawu anggan a yapun inlitis buy anggan asê pun natandan nu sabêt ta dinyag na?”

52 Pikitbayan la si Nicodemo, “Awta taga Galilea ka êt nayi? Mangusisa ka sa Kautusan buy mangabasa muy ayin propetay lumatêng nga kay maubat sa Galilea.”

53 [Pamakayarin abiin, nipamuli silaynan kaganawan.]

8

Ya babayi ya nadakêp sa pamikikanayun

1 [Si Jesus saman, naku ya sa Bung-uy mani Ulibu.

* **7:40** **7:40** Deuteronomio 18:15.

² Pamakawasak, kaban mamabunatbunat, nag-udung si Jesus sa kasawangan Templu. Buy malakêy tawuy nagdani kana. Kabay niknu yan mangaral kalla.

³ Kaban mangaral ya, inlumatêng nga mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy dilag aakay ya babayi ya nadakêp lan makikanayun. Inarap lay babayi sa mani tawu

⁴ buy sinabi la kan Jesus, "Manuru, ya babayin ati, nadakêp yan makikanayun."

⁵ Idi sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya tawuy nangasalanan pamikikanayun, sépat yan batwan angga sa mati ya. Kabay amêsen, sabêt ta masabi mu?"*

⁶ Abiin na impatang la kana amên subukan ya, gawan mangkap silan maisangkan laban kana. Nuwa kay nagduku si Jesus buy pinanulat nay panudun gamêt na sa luta.

⁷ Nuwa sén piuman-uman layan pinatang, nidêng si Jesus buy sinabi kallay, "Sisabêt baydi kamuyuy ayin kasalanan, sabay siyay munan mamatu kana."

⁸ Nanguman nagduku si Jesus buy nanulat sa luta.

⁹ Pamakalêngê lan sinabi na, tisatisa silan namita. Nunay mangatwa angga sa kay si Jesus tay nitagan buy babayi.

¹⁰ Amêsen, nidêng si Jesus buy sinabi na sa babayi, "Antu silayna? Ayin nayin nitagan agyan gisa man amên mangatul kamu?"

¹¹ Nakitbay ya babayi, "Ayin na kayêk."

Kabay sinabin Jesus kana, "Agyan siku, a kata êt atulun. Mita kayna, nuwa agana kayna manguman manyag kasalanan."]]

Si Jesus ya dêkêt sa babun luta

¹² Nanguman nagsabi si Jesus sa mani tawu, "Sikuy dêkêt sa babun luta. Sisabêt man na manunul kangku, a yina bumuyay sa kadléman, nun a bumuyay yina sa dêkêt."

¹³ Sén nalêngê mani Pariseoy abiin, sinabi lay, "A yan ka paniwalan ta kay kakapad minaman na magpapêtêg tungkul sa sarili mu."

¹⁴ Nakitbay si Jesus, "Agyan magpapêtêg gaku tungkul sa sarili ku, pêtêg ga pansabin ku, tagawan tanda ku nu antuy ubatan ku buy nu antuy lakwén ku. Nuwa sikaw, a yu tanda nu antuy ubatan ku o nu antuy lakwén ku."

¹⁵ Pan-atulun yuku ayun sa kabiyasan mani tawu baydi sa babun luta. Nuwa siku, a ku mangatul sa sisabêt man.

¹⁶ Nuwa agyan mangatul laku, makatuyungan na pangatul ku. Ta alwan kay kakapad kuy mangatul, nun a kaawyun ku si Bapa ya namiutus kangku.

¹⁷ Idi sa Kautusan yuy nu miparisuy pagpapêtêg luway nakakit, sépat yun paniwalan ya pansabin la.

¹⁸ Kabay sépat yun paniwalan ya pagpapêtêg ku tungkul sa sarili ku, ta alwan kay sikuy magpapêtêg, nun a ya Bapa ku êt ta namiutus kangku."

¹⁹ Kabay namatang nga mani Pariseo, "Antu yabay ya Bapa mu?"

Nakitbay si Jesus, "A yuku pêtêg kilala buy a yu êt kilalay Bapa ku. Ta nu kilala yuku dayi, kilala yu êt ta Bapa ku."

---

* ^{8:5} ^{8:5} Nu asé ipabatun Jesus sa babayi, nallabag ya sa Kautusan impasulat kan Moises (Deuteronomio 22:22). Nu impabatu êt Jesus sa babayi, nallabag ya êt sa batas Romano.

20 Abiin na sinabin Jesus kaban mangaral ya sa danin pamyanan pera sa Templu. Nuwa ayin nandakêp kana, gawan a na pun panawun.

Asê taga babun luta si Jesus

21 Kabay nanguman nagsabi si Jesus sa mani pinunun mani Judio, "Mita ku buy têkapêñ yuku. Nuwa a kaw makalaku sa lakwên ku, ta mati kaw un asê pun napatawad da mani kasalanan yu."

22 Kabay nisasabi ya mani puun Judio, "Magpakamati ya lawêş? Sabêt ta labay nan sabin ya a kitamu makalaku sa lakwên na?"

23 Sinabin Jesus kallay, "Sikaw, taga babun luta, nuwa siku, taga langit.

24 Kabay sinabi ku kamuyuy mamatyay yun asê pun napatawad da mani kasalanan yu. Tagawan nu a kaw maniwala ya sikuy Cristu, taganan mamatyay yun asê napatawad da mani kasalanan yu."

25 Kabay namatang sila kana, "Awta, sisabêt ka?"

Nakitbay si Jesus, "Alwa nayin sinabi kina kamuyu sabitun nuna pun nu sisabêt taku.[†]

26 Malakêy maisabi ku buy maiatul laban kamuyu. Nuwa paraman baydu, ya pan-ipatanda ku sa mani tawu sa babun luta, kay abituy mani pan-ipasabin namiutus kangku. Buy mapagiwalan na mani pansabin na."

27 A la mapukatan ya si pantukuyun na, sabay ya Bapa nay idi sa langit.

28 Kabay sinabin Jesus, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nu intag-ay[‡] yu kinay ubat sa langit ta in-Anak Tawu, matandan yuy sikuy Cristu. Buy matandan yu êt ta kaganawan pandaygên ku buy pansabin kuy kay abituy in-aryl kangkun Bapa ku.

29 Pawa kun pagkaawyun na namiutus kangku. A naku pallakwanan un kay kakapad ku, tagawan pawa kun pandaygên na mani kapapaidu kana."

30 Sén nalêngêñ mani tawuy sinabin Jesus, malakêy nanampalataya kana.

Ya kapêtêgan na mamibus sa tawu ubat sa kasalanan

31 Sinabin Jesus sa mani Judio nanampalataya kana, "Nu isundu yuy panunul yu sa pan-iaral ku, pêtêg ga mani tagasunul kataw.

32 Matandan yuy kapêtêgan buy ya kapêtêgan sabay ya mamibus kamuyu."

33 Nakitbay sila kan Jesus, "Layi kay Abraham buy kanuman, a kay napaipus agyan kan sisabêt man. Uysiyán sinabi tuyay mibus kay yata?"

34 Nakitbay si Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mangasalanan, ipus yan kasalanan.

35 Ya ipus, asê kaawyun sa gisay pamilya, nuwa ya anak, kaawyun ya kanuman.

36 Kabay nu ya Anak Bapan Namalyari ya mamibus kamuyu sa kasalanan, taganan mibus kaw.

37 Tanda kuy layi kaw Abraham, nuwa labay yukun patin, gawan a yu labay tanggapêñ na pangaral ku.

38 Pansabin ku kamuyuy mani nakitan ku sa lukup Bapa ku, nuwa sikaw, pandaygên yuy naman na nalêngê yu sa bapa yu."

39 Sinabin mani tawu, "Layi kay Abraham!"

Nakitbay si Jesus, "Nu pêtêg kaw mani layin Abraham, pandaygên yu dayi ya mangangêd da dinyag na.

[†] 8:25 8:25 Sa Griego malyarin paradi êt ta labay sabin "Uysiyán kaylangan tamu yapun misasabi ta?"   [‡] 8:28 8:28 intag-ay ya labay sabin intag-ay, intag-ay sa kurus.

40 Nuwa amêßen, siyan labay Yu kinan patin, agyan pansabin kina kamuyuy kapêtégan na nalêngê ku kan Bapan Namalyari. Alwan parabaysên na dinyag Abraham.

41 Sikaw, pandaygén yuy mani pandaygén bapa yu.”

Nakitbay sila kan Jesus, “Alwa kay anak sa kaatag! Kay si Bapan Namalyari ya bapa yan.”

42 Sinabin Jesus kalla, “Nu si Bapan Namalyari ya Bapa yu, kakaidwan yuku dayi, gawan ubat tuku kana. Buy naku waku baydi alwan sa sarili kun kalabayan, nun a in-utus sakun Bapan Namalyari.

43 A yu mapukatan na pansabin ku, gawan a yu labay tanggapên na pan-iaral ku.

44 Si Satanas ya bapa yu, ta nu sabêt ta labay na, sabay ya pandaygén yu. Mamati yan tawu ubat pun sa umpisa buy a na labay ya kapêtégan, gawan ayin kanay kapêtégan. Ugali naynay malaram, gawan sabay siyay bapan kaganawan kalaraman.

45 Nuwa agyan kapêtégan na pansabin ku, a yuku labay paniwalan.

46 Sisabêt kamuyuy makapagsabin nakadyag gakun kasalan? Ayin! Nu kapêtégan na pansabin ku, uysian a kaw ya kalabay manampalataya kangku ta?

47 Ya mani anak Bapan Namalyari, mallêngê sila sa pansabin Bapan Namalyari. Nuwa sikaw, a kaw mallêngê gawan a kaw anak Bapan Namalyari.”

Si Jesus buy si Abraham

48 Sinabin puun mani Judio kan Jesus, “Pêtêg awêd da gisa kan Samaritano§ buy pansédakan nadawak ka ispiritu.”

49 Nakitbay si Jesus, “A ku pansédakan nadawak ka ispiritu, nun a pamparangalén kuy Bapa ku. Nuwa sikaw, a yuku pamparangalén.

50 A ku mangkap pamarangal. Si Bapay mangkap mani tawuy mamarangal kangku buy kay siyay mangukum.

51 Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na manunul sa pan-iaral ku, a ya mati kanuman.”

52 Sinabin mani Judio, “Amêßen, pêtêg yabay ya pansédakan kaynan nadawak ka ispiritu. Ta nati si Abraham buy mani propeta, pakau pansabin muy asê mati kanuman na manunul sa pan-iaral mu.

53 Mas igit ka pun nayi sa bapa yan ya si Abraham? Agyan siya buy mani propetay nati! Sisabêt ka sa élêw mu?”

54 Nakitbay si Jesus, “Nu kay sikuy mamarangal sa sarili ku, ayin kapukatan na ati. Nuwa si Bapay pansabin yuy Bapan Namalyari yuy sabay ya mamarangal kangku.

55 A yuya kilala, nuwa kilala kuya. Nu sabin kuy a kuya kilala, kaparisu yu kinan malaram. Nuwa taganan kilala kuya buy pansunulun kuy pansabin na.

56 Sén natandan bapa yun Abraham ma tungkul sa panawun na pallumatêng ku baydi, natula ya. Pamakakit na, natulatula yabay.”

57 Sinabin mani puun Judio kanay, “Ayin ka pun limampuy tawun. Parasaantu mun masabi ya nakitan mina si Abraham?”*

§ **8:48 8:48** Nayépay élêw mani Judio sa mani Samaritano gawan naawyunan silaynan kaatag layi.

* **8:57 8:57** Si Abraham nati ya sabitun luway libuy tawun bayu pun in-anak si Jesus. Nag-umpisan nangaral si Jesus sabitun tatlumpuy tawun nayna.

⁵⁸ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy bayu pun ianak si Abraham, Sikuwi Sikina."[†]

⁵⁹ Gawan sa sinabi na, namulut batuy mani tawu amén batwan ya. Nuwa nakapagtagu si Jesus buy namita ya sa Templu.

9

Pinaiyul Jesus ya gisay bulag

¹ Kaban mamita si Jesus, dilag yan nakitan na gisay liyaki ya in-anak kinan bulag.

² Pinatang mani tagasunul na si Jesus, "Manuru, sisabêt ta nangasalanan ta in-anak yan bulag? Siya nayı o mangatwa na?"

³ Nakitbay si Jesus, "Alwan siya o mangatwa nay nangasalanan, nun a in-anak yan bulag amén makitan kanay kapangyarian Bapan Namalyari.

⁴ Kabay kaban allu pun, sépat tamun daygén na pan-ipadyag Bapan Namalyari ya namiutus kangku. Gawan nu yabi yana, a tamina madyag ga pan-ipadyag na.

⁵ Kaban idi yaku pun sa babun luta, sikuy dêkêt mani tawu."

⁶ Pamakasabi nan ati, nanupay ya sa luta ya dinyag nan burak buy impunu na sa matan bulag.

⁷ Sinabin Jesus sa bulag, "Maku ka sa pagpaluynan ya pambégen Siloe buy magpulamus ka baydu." Ya labay sabin Siloe, "In-utus." Kabay naku yabay bayduy bulag buy nagpulamus. Sén nag-udung ngina, nakakit tina.

⁸ Kabay nipapatang nga mani karani nan bali buy kaatag pun na nakakit kana sabitun magpalimus yapun. Sinabi la, "Alwa nayin sabay siyay nakaiknun magpalimus allu-allu?"

⁹ Sinabin kaatag, "Awya sabay siya yabay."

Nuwa sinabi êt kaatag, "Te! Alwa, kay kalupa nay abitu."

Sinabin bulag, "Sabay sikuy abitu."

¹⁰ Kabay pinatang lay liyaki, "Parasaantu kan nakakit?"

¹¹ Nakitbay ya, "Ya liyaki ya pambégen lan Jesus, nanyag yan burak buy impunu nay ati sa mata ku buy sinabi na kangkuy, 'Maku ka sa pagpaluynan na pambégen Siloe buy magpulamus ka baydu.' Kabay naku waku baydu buy nagpulamus. Pamakayari, nakakit takina."

¹² Namatang nga mani tawu, "Antuyna?"

Nakitbay ya liyaki, "Tawan, a kina tanda."

Inlitis mani Pariseo si Jesus

¹³ Amésen, ya manan bulag, gintan nan mani tawu sa mani Pariseo.

¹⁴ Allun Pagpaynaway abitu sabitun nanyag burak si Jesus buy pinaiyul la bulag.

¹⁵ Pinatang nga êt mani Pariseoy manan bulag, "Parasaantu kan nakakit."

Kabay sinabi na, "Pinunwan nan burak ka mata ku. Nagpulamus saku buy pamakayari, nakakit takina."

¹⁶ Sinabin dakun umnuy Pariseo, "Pilmin alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawuy nanyag abiin, gawan a na sinunul la utus tungkul sa Allun Pagpaynawa."

Nuwa sinabi yaman kaatag, "Nu makasalanan ya, parasaantu nan nadyag ga parabaysen na mamakaupapas?" Kabay asé nikakasunduy mani Pariseo tungkul kan Jesus.

[†] 8:58 8:58 Siku wi Sikina gisa sa lagyun Bapan Namalyari sa Exodo 3:15.

¹⁷ Kabay pinatang manguman mani Pariseoy manan bulag, "Sabêt ta masabi mu tungkul sa tawuy namaiyul kamu?"

Nakitbay ya, "Ya masabi ku, gisa yan propeta."

¹⁸ Nuwa asê pun êt naniwalay mani puun Judio ya sabay siyay manan bulag buy amésén, makakit tina. Kabay impabêg lay mangatwa na

¹⁹ buy pinatang, "Anak yu nayi ya ati? Pêtêg nayin in-anak kinan bulag? Uysiyan makakit tina amésén ta?"

²⁰ Nakitbay ya mangatwa na, "Awu, tanda yan na anak yan yabay buy in-anak kinan bulag.

²¹ Nuwa a yan naman tanda nu parasaantu yan makakit amésén. Buy a yan êt tanda nu sisabêt ta namaiyul kana. Siya tay patangên yu, ta idi yina sa ustuy idad. Makapikitbay yina para sa sarili na."

²² Abiin na sinabin mangatwan manan bulag gawan malimu sila sa mani puun Judio. Tagawan napikasunduwan mani puun Judio ya nu sisabêt man na magsabin si Jesus sabay siyay Cristu, isakwil lina sa balin pagtipunan mani Judio.

²³ Kabay paradi ya pikitbay mangatwa na, "Idi yina sa ustuy idad. Siya tay patangên yu."

²⁴ Kabay manguman lan impabêg ga manan bulag buy sinabi kanay, "Manumpa ka sa lagyun Bapan Namalyari ya sabin mu kanyan ya pêtêg! Tanda yan na makasaralan na tawun abitu!"

²⁵ Nakitbay ya, "A ku tanda nu makasaralan ya o asê. Ta kay tanda kinamanbay, mana kinan bulag, nuwa amésén, makakit takina."

²⁶ Kabay pinatang layna êt ta manan bulag, "Sabêt ta dinyag na kamu? Parasaantu nakan pinaiyul?"

²⁷ Nakitbay ya, "Pakan sinabi kina kamuyu ta, nuwa kay a kaw kalabay maniwala. Awta labay yuku yan malêngêñ manguman ta? Kalabay kaw êt nayin madyag tagasunul na?"

²⁸ Kabay nanubag ga mani Pariseo buy inuyam laya, "Sikay naman na tagasunul na, nuwa sikay, tagasunul kay yaman Moises.

²⁹ Tanda yan na nagsabi si Bapan Namalyari kan Moises, nuwa ya tawun abitu, a yan tanda nu antuy ubatan na!"

³⁰ Nakitbay ya liyaki, "Abiin yabay ya mamakaupapas. A yu tanda nu antuy ubatan na, nuwa pinaiyul nay mata ku.

³¹ Tanda tamuy asê pallêng-ên Bapan Namalyari ya mani makasaralan, nun a pallêng-ên nay sisabêt man na mangulimén kan Bapan Namalyari buy manyag sa kalabayan na.

³² Paubat awlagi angga amésén, ayin kitamu pun nalêngêñ tawuy nakapaiyul tawuy in-anak kan bulag.

³³ Nu alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawun abiin, a na dayi nadyag kangkuy ati ya mamakaupapas."

³⁴ Nakitbay ya mani puun Judio, "In-anak kaynan makasaralan! Alwa ta siyan napas-éy yapun na nakêm mun aralên ka yaman ta!" Kabay impatas laya sa balin pagtipunan mani Judio.

Ya Inspiritwal la Pangabulag

³⁵ Nabalitan Jesus ya manan bulag, impatas ya sa balin pagtipunan mani Judio. Kabay tingkap nay ati. Sén nakitan naya, pinatang naya, "Sikayna man nay, manampalataya ka nayi sa in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

³⁶ Nakitbay ya liyaki, "Sisabêt ya? Sabin mu wati kangku amén manampalataya ku kana."

37 Sinabin Jesus kana, "Nakitan mu wina. Sabay ya pagkasabi mu amêsen."

38 Kabay sinabin liyaki, "Panginuun, manampalataya kina kamu." Nanduko ya buy nanglimên kan Jesus.

39 Sinabi pun êt Jesus, "Naku waku baydi sa babun luta amên mipatandan pêtêg ga kabilyan mani tawu sa pangêléw Bapan Namalyari. Ya mani tawuy magsabin makakit sila sa kapêtégan, sabay silay bulag. Nuwa ya magsabin a la makitan na kapêtégan, sabay silay makakit."

40 Dilag dakun umnuy Pariseoy nakalêngê sa sinabin Jesus. Kabay pinatang laya, "Pansabin mu nayı ya bulag kay êt?"

41 Nakitbay si Jesus, "Nu pansabin yuy bulag kaw sa kapêtégan, ayin dayi kamuyuy kasalanan. Nuwa gawan pansabin yuy makakit kaw, manugêl pun kamuyuy kasalanan."

10

Ya paalimbawa sa pastul

1 Nagsabi si Jesus sa kapamilatan paalimbawa, "Pansabin ku kamuyuy ya mansumun sa kural mani tupa un asê manduman sa pasbul nun a kay mallukbang ya sa bakud, sabay siyay manakaw buy tulisan.

2 Nuwa ya manduman sa pasbul, sabay siyay magpastul sa mani tupa.

3 Ya magbantay sa pasbul, pasunun nay magpastul buy tandan mani tupay tunuy magpastul kalla. Pambêgén nay lagyun mani tupa na buy umawas silan manunul kana.

4 Nu namipaawas yan tupa, mumuna ya kalla buy manunul kanay mani tupa, tagawan tanda lay tunuy na.

5 A sila manunul sa kaatag tawu, nun a muwayu silan pakarayu, gawan a la tanday tunuy kaatag."

6 Sinabin Jesus sa mani tawuy paalimbawan abiin, nuwa a la napukatan na labay nan sabin.

Si Jesus ya mangêd da pastul

7 Kabay nanguman nagsabi si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy sikuy pasbul la dadanan mani tupa.

8 Ya kaganawan nangaral kamuyun alwan pêtêg ya nuna kangku sabay silay mani manakaw tupa buy mani tulisan. Nuwa a sila inlêngén mani tupa ku.

9 Sikuy pasbul. Buy sisabêt man na sumun duman kangku sabay siyay miligtas. Manuwad yan tupay malyarin sumun buy umawas sa kural buy makakit yan pagpastulan.

10 Kay mallumatêng nga manakaw amên manakaw, mamati buy manira. Nuwa inlumatêng ngaku amên biyan kuy mani tawun biyay ya sagana buy ganap."

11 "Sikuy mangêd da pastul. Buy ya mangêd da pastul, nakal-an yan mati para sa mani tupa na.

12 Ya pan-upan na magpastul, nu makakit yan asun aniwid da mallumatêng, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa, gawan alwan kana. Kabay duyungun asun aniwid da mani tupa buy mangapisisyay sila.

13 Ya pan-upan na magpastul, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa gawan kay pan-upan ya buy ayin yan malasakit sa mani tupa."

14-15 "Sikuy mangêd da pastul. Nu parasaantu wakun kilalan Bapa ku buy nu parasaantu kuyan kilala, parabaysên êt ta pangilala ku sa mani tupa ku buy ya pangilala la kangku. Buy nakal-an nakun mati para kalla.

16 Dilag gaku pun tupay a ku pun naikural.* Kaylangan ku silan ipasun sa kural. Pallêng-ên lay naman na tunuy ku buy piaawyunun ku sila amén kay gigisa ta sila ya dilag gigisay magpastul."

17 "Kakaidwan nakun Bapa, gawan nakal-an nakun mati para kalla amén manguman nakun mabyay.

18 Ayin makakwan biyay ku, nun a kay kusa kun idin. Dilag gakun kapangyarian idin na ati buy dilag gaku êt kapangyarian mabyay manguman, ta abiin na in-utus kangkun Bapa ku."

19 Gawan sa sinabin Jesus, asina êt nikakasunduy mani Judio.

20 Malakê kallay magsabin, "Tulawên ya buy pansédakan yan nadawak ka ispiritu. Siyan mallêngê kaw ya kana ta?"

21 Nuwa sinabi yaman kaatag mani Judio, "Alwan parabaysên na pansabin tawuy pansédakan nadawak ka ispiritu. Ta nu pêtêg yan pansédakan nadawak ka ispiritu, a na dayi napaiyul la bulag."

Insakwil mani Judio si Jesus

22 Amêsén sa balayan Jerusalem, Pestay nan Pamitalagan Temelu kan Bapan Namalyari. Panawun nalépêt ta abitu.

23 Idi sa Temelu si Jesus ya mamita sa balkun Solomon.

24 Pinalitêngan yan mani Judio buy sinabi kanay, "Makanu mu sabin kanyan nu sisabêt ka? Nu sikay Cristu, sabin minan tapatan kanyan."

25 Nakitbay si Jesus kalla, "Sinabi kina kamuyu nu sisabêt taku, nuwa a kaw kalabay maniwala kangku. Ya mamakaupapas ya dinyag ku sa lagyun Bapa ku, sabay ya magpapêtêg nu sisabêt taku.

26 Nuwa a kaw maniwala kangku, gawan alwan sikaw wa mani tupa ku.

27 Mallêngê kangkuy mani tupa ku. Kilala ku sila buy manunul sila kangku.

28 Pambiyán ku silan biyay ya ayin katganan buy kanuman a sila milaku sa ayin katganan na kaparusan. Idi silayna kangku buy ayin nan makasakmut kalla.

29 Indin sila kangkun Bapa kun Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan buy ayin makasakmut kalla sa Bapa ku.

30 Siku buy si Bapa, gigisa."

31 Sén nalêngên mani Judiyo abiin, nanguman silan namulut batuy pamatu la kan Jesus.

32 Nuwa sinabin Jesus kallay, "Impakit kina kamuyuy malakêy mangangêd da dinyag ku ya impadyag kangkun Bapa ku. Sabêt sa mani abiin na sangkan ta siyan batwan yuku yata?"

33 Nakitbay sila, "A yan ka batwan gawan sa mangangêd da dinyag mu, nun a sa pallamus mu kan Bapan Namalyari, tagawan pan-iparisu muy sarili mu kan Bapan Namalyari, pakan kay tawu ka."

34 Nakitbay si Jesus, "Alwa nayin idi sa kasulatan na sinabin Bapan Namalyari ya mani namalyari kaw? †

35 Tanda tamuy a tamu malyarin daygên ayin pukat ta Kasulatan Bapan Namalyari. Kabay nu binêg nan namalyari ya mani ninunu tamu ya pinipatandan nan sabi na,

* **10:16 10:16** Ya pantukuyun Jesus abitu silay alwan mani Judio. † **10:34 10:34** Mani Kanta 82:6.

³⁶ siyan pansabin yu yay pallamusun ku si Bapan Namalyari gawan sinabi kuy, 'Anak kakun Bapan Namalyari ta.' Sikuy pinili na buy in-utus baydi sa babun luta!

³⁷ Nu a kua pandaygén na mani pan-ipadyag kangkun Bapa ku, agana kaw maniwala kangku.

³⁸ Nuwa pandaygén kuy mani pan-ipadyag na kangku. Kabay agyan a yuku paniwalan, paniwalan yu dayi ya mani dinyag kuy mamakaupapas amén matandan yu buy mapukatan na idi kangku si Bapa buy idi yaku kana."

³⁹ Gawan sa sinabin Jesus, dakpên nina dayin mani Judio, nuwa a laya nadakêp.

⁴⁰ Kabay nanguman naku si Jesus sa lipay Ilug Jordan, sa lugal la pinamawtismuwān Juan sabitun nuna. Nanugél ya baydu

⁴¹ buy malakéy tawuy naku kana. Sinabi la, "Ayin yabay dinyag si Juan na mamakaupapas, nuwa pêtég ga kaganawan sinabi na tungkul sa tawun ati."

⁴² Buy malakéy tawu bayduy nanampalataya kan Jesus.

11

Ya pangamatín Lazaro

¹ Dilag gisay liyaki ya naglagyun Lazaro sa baryun Bethania, kaawayun nay mapatéł na ya silan Maria buy si Marta.

² Si Maria, sabay ya namibulug pabangi sa bitis Panginuun buy pamakayari, pinunisan nan sabut na. Amésen, dilag sakit si Lazaro.

³ Kabay impasabin Marta buy si Maria kan Jesus, "Panginuun, nagsakit ta kakaidwan mun kaluguran."

⁴ Sén natandan Jesus ya abiin, sinabi nay, "A na ikamati ya sakit ta ati. Nalyari ya abiin amén maparangalan si Bapan Namalyari buy maparangalan naku êt ta Anak na."

⁵ Kakaidwan Jesus ya mipapatéł ya silan Marta, Maria buy si Lazaro.

⁶ Paraman baydu, sén nabalitan nay nagsakit si Lazaro, nanugél yan luway allu sa binyanan na.

⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tagasunul nay, "Mag-udung kitamina sa prubinsyan Judea."

⁸ Nakitbay sila kana, "Manuru, uysiyan labay muan mag-udung ka sa Judea ta pakau dakun nakanu pun, labay kan batwan mani Judio baydu?"

⁹ Nakitbay kalla si Jesus, "Alwa nayin dilag mapu buy luway uras ya nasawang sa gisay allu? Kabay ya mamita sa nasawang, a ya midumpul, gawan nasawang nga babun luta.

¹⁰ Nuwa ya mamita sa yabi, midumpul ya gawan ayin nan sawang."

¹¹ Pamakayari, sinabi pun êt Jesus, "Ya kaluguran tamun si Lazaro, mamabéłew ya. Nuwa lakwén kuyan pêwén."

¹² Kabay sinabin mani tagasunul na, "Panginuun, nu kay mamabéłew ya, umiyul yapun."

¹³ Indap la nu kay mamabéłew si Lazaro, pakau ya labay sabin Jesus, nati yina.

¹⁴ Kabay intusék sinabin Jesus kallay, "Nati yana si Lazaro.

¹⁵ Nuwa matula ku ya ayin naku baydu ta abiin na makakangéđ kamuyu. Ta sa kapamilatan daygén ku, luyang kaw pun manampalataya kangku. Kaksaw kawna, ta lakwén tamu ya."

16 Si Tomas ya pambêgén lan Kambal, sinabi na sa mani kaparisu nan tagasunul, "Kilaku kitamu kana agyan mati kitamun kaawyun na."

Si Jesus ya Biyay buy ya Panguman Pangabyay

17 Sén inlumaténg si Jesus sa balayan Bethania, natandan nay apat tay allun nakalbêng si Lazaro.

18 Kay tatluy kilumetruy dayun Bethania sa balayan Jerusalem.

19 Kabay malakéy Judioy ubat sa Jerusalem ya nakun nakidamay kallan Marta buy kan Maria sa pangamatin patêl la.

20 Sén nalêngén Martay inlumaténg ngana si Jesus, timbêng naya. Nuwa si Maria, nanugél ya sa bali la.

21 Sinabin Marta kan Jesus, "Panginuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati si Lazaro ya patêl ku."

22 Nuwa paraman baydu, agyan amêsén, tanda kuy agyan sabêt man na yawarén mu kan Bapan Namalyari, idin na kamu."

23 Sinabin Jesus kanay, "Manguman mabyay ya patêl mu."

24 Nakitbay si Marta, "Tanda kuy mabyay ya sa tawlin allu nu pabyayên manguman na nangamamatí."

25 Sinabin Jesus kanay, "Sikuy mam-in biyay buy sikuy mamabyay manguman sa mani nati. Ya manampalataya kangku, agyan mati ya, manguman yan mabyay.

26 Buy sisabêt man na nangabyay buy manampalataya kangkuy agyan mati ya, mabyay yan ayin katganan. Maniwala ka nayi sa sinabi ku?"

27 Nakitbay si Marta, "Awuy Panginuun. Manampalataya kun sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari ya pan-êtêngén yan lumaténg baydi sa babun luta."

Nanangis si Jesus

28 Pamakasabi nan abiin, nag-udung si Marta sa bali la buy dinanyan na si Maria buy in-ayas kanay, "Inlumaténg ngay Manuru. Pan-ipabêg naka."

29 Sén nalêngén Mariay abiin, tambêng yan nidêng buy naku kan Jesus.

30 Asê pun nilaténg si Jesus sa Bethania, ta idi yapun sa lugal nu saantu yan timbêng Marta.

31 Sén nakitan mani Judioy makidamay kallay tambêng nidêng si Maria buy nag-awas, pikilakwan laya, ta indap la nu maku ya sa pinilbêngan kan Lazaro amén manangis.

32 Pamakalaténg Maria sa binyanan Jesus, nanduku ya sa arapan na buy sinabi na, "Panginuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati ya patêl ku."

33 Sén nakitan Jesus ya manangis si Maria buy ya mani Judioy kaawyun na, nalunus ya buy nalugmay nakém na.

34 Pinatang na sila, "Antuy pinilbêngan yu kana?"

Nakitbay sila, "Panginuun, kaksaw ka, ta êlêwén muya."

35 Nakanangis si Jesus.

36 Kabay sinabin mani Judio, "Elêwén yu nu parasaantu nan kakaidwan si Lazaro."

37 Nuwa sinabi yaman kaatag, "Pinaiyul nay liyaki ya bulag. Uysiyan pinaulayan nayan nati si Lazaro ta?"

Pinabyay si Lazaro

38 Kaban papakun silan Jesus sa pinilbêngan kan Lazaro, nanguman nalugmay nakêm na. Ya pinilbêngan kan Lazaro, gisay lêyang nga tinakpan gisay maragul la batu.

39 Pamakalatêng la baydu, sinabin Jesus, "Itas yuy batu."

Nuwa nakitbay si Marta ya magpatêl sa nati, "Panginuun, nabatay na amêsên na bangkay na, ta apat tay allu nan nakalbêng."

40 Sinabin Jesus kanay, "Alwa nayin sinabi kina kamuy nu manam-palataya ka, makitan muy kapangyarian Bapan Namalyari?"

41 Kabay intas lay batu. Nangêléw si Jesus sa langit buy sinabi na, "Bapa, magpasalamat taku kamu, gawan inlêngê muku."

42 Tanda kuy pawa mukun pallêng-ên, nuwa pansabin kuy ati para sa ikakangêd mani idi sa palitêng ku amên maniwala silan sikay namiutus kangku."

43 Pamakasabi nan abiin, masnêg nan sinabi, "Lazaro, magsalwang ka!"

44 Kabay nagsalwang yabay si Lazaro ya nakabêlêbêl pun telay paglêbêng ya mani gamêt buy bitis na buy nakatakêp pun telay lupa na. Sinabin Jesus kallay, "Itas yuy telay nakabêlêbêl kana amên makabita ya."

Ya palanun mani puun Judio laban kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Ya mani Judioy nakidamay kallan Maria, sên nakitan lay dinyag Jesus, malakê kallay nanampalataya kana.

46 Nuwa ya kaatag kalla, naku sa mani Pariseo buy sinabi lay dinyag Jesus.

47 Kabay impabêg mani mamunun pari buy mani Pariseoy kaganawan mangatwan Judioy mangatuyungan. Buy sên nititipun silayna, sinabi lay, "Sabêt ta daygên tamu? Malakêy nay mamakaupapas ya pandaygên tawun abiin.

48 Nu paulayan tamu ya, maniwalay kaganawan tawuy sabay siyay Cristu buy daygên layan ari tamu. Nu malyari ya abiin, lakwên kitamun mani sundalus Romano buy sirên lay Templu buy bansa tamu."

49 Nuwa gisa kalla si Caifas ya pinakapuun pari sa panawun abitu ya nagsabin, "Pêtêg yabay ayin kaw tanda.

50 A yu nayı naisip pa mas mangêd da kay gigisay tawuy mati kaysa mipakadawak ka buun bansa?"

51 Alwan ubat sa sarilin Caifas ya sinabi na nun a bilang pinakapuun pari sa panawun abitu, impatanda nay pan-ipasabin Bapan Namalyari kana ya mati si Jesus para sa ikakangêd buun bansa.

52 Alwan kay para sa ikakangêd buun bansa, nun a para sa kaganawan anak Bapan Namalyari ya nikyat sa buun babun luta amên tipunun buy pibêtêkên sila.

53 Kabay paubat ta baydu, nangisip silayna nu parasaantu lan ipapati si Jesus.

54 Kabay paubat ta baydu, a yina mamaku si Jesus sa piakit-akit mani Judio, nun a kay naku yata sa balayan Efraim ya narani sa kakyangan buy nanugêl ya baydu kaawyun ya mani tagasunul na.

55 Sén narani yay pestan mani Judioy pambêgén Pestan Kaligtasan, malakêy tawuy ubat sa kaatag lugal Israel ya naku sa Jerusalem amên daygên na naugalyan lay pallinis bayu magpesta.

56 Pantêkapên mani tawu si Jesus buy nipapatang sila sa kasawangan Templu, "Sabêt ta êlêw yu? Maku ya nayi baydi sa pestâ?"

57 Sa panawun abitu, nam-in utus ya mani mamenunun pari buy mani Pariseo un paradi, "Nu tanda yuy binyanan Jesus, sabin yu kanyan." In-utus lay abiin amén maipadakép laya.

12

Binulugan pabangi si Jesus (Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 Anêm ma allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan, naku si Jesus sa Bethania nu saantu manugêl si Lazaro ya pinabyay na.

2 Kabay namil-an apunan na mani kaluguran Jesus ya silan Maria, Marta buy si Lazaro. Si Martay mangapag kalla buy gisa si Lazaro sa kaêm Jesus.

3 Si Maria, dilag yan kapitnan litrûy makamal la pabangi ya pawan nardo.* Pakanawa nan imbulug ga ati sa bitis Jesus buy pinunisan nan sabut na. Kabay saday bawun pabangi sa lalêñ bali.

4 Si Judas Iscariote ya gisa sa mani tagasunul Jesus ya sabay ya mamisupakat kana, idi ya êt baydu. Sinabi na,

5 "Ya pabangin abiin, alagan upan gisay tawu sa gisay tawun. Uysiyan a na yata insaliw buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu?"

6 Sinabin Judas ya abiin, alwan gawan magmalasakit ya sa mani kalulu nun a gawan mapanakaw ya. Tagawan sabay siyay manalan pera la, nuwa pallimêdêñ nay ati.

7 Sinabin Jesus, "Paulayêñ muya. Imbulug nay ati bilang pamil-an sa pamilbêng kangku.

8 Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun."

Ya palanun pamati kan Lazaro

9 Malakéy Judioy nakabalitan idi sa Bethania si Jesus. Kabay nipammaku sila baydu, alwan kay gawan kan Jesus nun a labay la êt makitan si Lazaro ya pinabyay na.

10 Kabay pinalanun mani mamenunun pari ya ipapati la êt si Lazaro.

11 Tagawan sa pangabiyay nan manguman, malakéy Judioy nakisyay kalla buy nanampalataya kan Jesus.

Ya pansumun Jesus sa Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Pamakawasak, nabalitan malakéy tawuy nakipesta, ya maku si Jesus sa Jerusalem.

13 Kabay nangwa silan mani palapan palma buy timbêng si Jesus. Mansaway silan magsabin, "Ulimêñen na Bapan Namalyari! Pagpalên Bapan Namalyari ya mallumatêng sa lagyu na! Pagpalên na Arin Israel!"†

14 Nakasakay ya sa biserun asnu kaparisun nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari,

15 "Sikaw wa mani tawuy idi sa balayan Zion,‡ agana kaw malimu!

Elêwén yu! Palatêng ngay ari yu

ya nakasakay sa gisay biserun asnu!"§

* **12:3 12:3** nardo sabay ya tanaman na ubat sa kaatag ga bansa. † **12:13 12:13** Mani Kanta 118:26. ‡ **12:15 12:15** Ya Zion sabay ya balayan Jerusalem. § **12:15 12:15** Zacarias 9:9.

16 Asê pun mapukatan mani tagasunul na ya abiin na pandaygên mani tawu kana. Nuwa sên nag-udung nga si Jesus sa langit, baydu la pun napukatan ya si pangulimên mani tawu kana, sabay ya pantukuyun un kasulatan.

17 Sabitun binêg Jesus si Lazaro sa pinilbêngan kana buy pinabyay ya, malakêy nakakit. Kabay imbalita lay nalyari.

18 Sên nabalitan malakêy tawuy mamakaupapas ya dinyag Jesus, timbêng laya.

19 Kabay nisasabi ya mani Pariseo, “Elêwên yu ba! Ayin kitaminan madyag, ta manunul la kanay kaganawan tawu!”

Dilag mani Griegoy mangkap kan Jesus

20 Dilag dakun umnuy mani Griegoy naku sa pesta sa Jerusalem amên mangulimên kan Bapan Namalyari.

21 Nagdani sila kan Felipe ya taga Bethsaida sa prubinsyan Galilea. Sinabi la kana, “Patêl lay, labay yan dayin makit si Jesus.”

22 Inlakun Felipe si Andres buy sinabi kanay panyawarên mani Griego. Pamakayari, inlaku la si Jesus buy sinabi lay panyawarên la.

23 Sinabin Jesus kallay, “Inlumatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, parangalên nakun Bapa ku.

24 Pansabin ku kamuyuy nu asê ilbêng nga lasi sa luta, manugêl yan kay gigisa. Nuwa nu ilbêng nga lasi sa luta buy mati, tumubu ya buy managêy yan malakê.

25 Ya tawuy mamakamal biyay na, sabay ya matasan ati. Nuwa ya asê mamakamal biyay na baydi sa babun luta, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

26 Sisabêt man na kalabay maglingkud kangkuy sépat yan manunul kangku. Buy nu antuy binyanan ku, idi ya êt baydu. Sisabêt man na maglingkud kangkuy parangalên yan Bapa ku.”

Sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na

27 Sinabi pun êt Jesus, “Naalipusan naku amêsên. Sabin ku nayı sa Bapay ilitgas naku sa marani ya pamasakit? Asê, tagawan naku waku baydi amên madanasan na pamasâkit ta abiin.”

28 Pamakayari, sinabin Jesus, “Bapay, parangalên muy lagyu mu.”

Nasên anti, bêngat natan nalêngêy tunuy Bapan Namalyari ya ubat sa langit ya magsabin, “Pinaranganan kina buy parangalên kun manguman.”

29 Sên nalêngên mani tawuy idi bayduy tunuy, sinabi lay, “Nangilat!”

Nuwa sinabi yaman kaatag, “Pakisabyan yan gisay ang-el.”

30 Sinabin Jesus kallay, “Ya tunuy ya nalêngê yu, impalêngê alwan para kangku nun a para kamuyu.

31 Inlumatêng ngay panawun pangatul Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta. Buy si Satanas ya manakup kalla, masambut tana.

32 Buy nu itag-ay yakina, idani kuy kaganawan tawu kangku.”

33 Sinabin Jesus ya abiin amên ipatanda nu parasaantu yan mati.

34 Nakitbay kana ya mani tawu, “Idi sa Kasulatan Bapan Namalyari ya si Cristu, mabyay yan ayin katganan. Uysian sinabi muyay kaylangan itag-ay ya in-Anak Tawu ta? Sisabêt ta in-Anak Tawuy pansabin mu?”

35 Nakitbay si Jesus, “Pêrad tay panawun na mapagkaawyun yuy dêkêt. Kabay kaban kaawyun yuy dêkêt, bumayay kaw sa sawang amên a kaw

malatêng nadiglêm. Tagawan na mamita sa nadiglêm, a na tanda nu antuy lakwên na.

36 Kaban kaawyun yuku pun bilang dêkêt yu, manampalataya kaw kangku amén masawangan na isip yu.” Pamakasabi nan abiin, namitay na si Jesus buy asina nagpakit kalla.

Asé kalabay manampalatayay mani Judio kan Jesus

37 Agyan nakitan mani tawuy malakéy mamakaupapas ya dinyag Jesus, a sila pun êt nanampalataya kana.

38 Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Propeta Isaias, “Panginuun, paran ayin naniwala sa in-aryl yan.

Agyan impakit mina kallay kapangyarian mu, a sila pun êt naniwala kamu.”*

39 Kabay a sila maniwala tagawan sinabi pun êt Isaias ya sangkan sabitun sinabi nay,

40 “Binulag Bapan Namalyari ya mata la amén a sila makakit buy pinakdêy nay ulu la amén a sila makapukat, gawan dat mag-udung sila pun kana buy pailulun na sila.”†

41 Sinabin Propeta Isaias ya abiin gawan nakitan nay kadakilaan Jesus buy nagsabi ya tungkul kana.

42 Paraman baydu, malakéy puun mani Judioy nanampalataya kan Jesus. Nuwa a la impatanday panampalataya la gawan malimu sila sa mani Pariseo, ta dat isakwil sila sa balin pagtipunan mani Judio.

43 Tagawan inlabay la pun na parangalén silan mani tawu kaysa parangalén silan Bapan Namalyari.

Ya sabin Jesus sabay ya mangatul sa mani tawu

44 Amésen, nagsabin masnég si Jesus, “Ya manampalataya kangku, alwan kay kangku ya manampalataya, nun a kan Bapan Namalyari ya sabay ya namiutus kangku.

45 Buy ya nakakit kangku, nakakit êt sa namiutus kangku.

46 Naku waku baydi bilang dêkêt sa babun luta amén nu sisabêt man na manampalataya kangku, a yina manugêl sa kadlêman.

47 Sisabêt man na nakalêngén pan-aryl ku nuwa a na pansunulun na abiin, maatulan ya. Nuwa alwan sikuy mangatul kana, tagawan naku waku baydi amén iligtas ya mani tawu, alwan amén atulun sila.

48 Sisabêt man na asé mananggap kangku buy sa pan-aryl ku, dilag kaatag mangatul kalla sa allun pangukum sabay ya mani sabi ya in-aryl ku kalla.

49 Tagawan na pan-aryl kuy alwan ubat sa sarili ku nun a ubat sa Bapay namiutus kangku. Siyay namisabi nu sabêt ta sabin ku.

50 Buy tanda kinay ya mani utus nay mam-in biyay ya ayin katganan. Kabay nu sabêt ta pan-ipasabin Bapa, sabay ya pansabin ku.”

13

Inuyasan Jesus ya bitis mani tagasunul na

1 Kinawasakan Pestay nan Kaligtasan. Tandan Jesus ya inlumatêng ngay panawun pamita na baydi sa babun luta amén mag-udung ya sa Bapa nay idi sa langit. Kakaidwan nay mani tagasunul na baydi sa babun luta buy impakit na kallay pangidu na angga sa katganan biyay na.

* **12:38** **12:38** Isaias 53:1. † **12:40** **12:40** Isaias 6:10.

2 Sa yabin abitu, kaban mangan si Jesus kaawyun na mani tagasunul na, pinaisipan nan Satanas si Judas ya anak Simon Iscariote ya isupakat nayna si Jesus.

3 Tandan Jesus ya kaganawan kapangyarian, indin nan Bapan Namalyari kana. Buy tanda na êt ta ubat ya kan Bapan Namalyari buy mag-udung ya êt kan Bapan Namalyari.

4 Kaban mangan sila, nidêng si Jesus. Intas nay latêp yaming na buy niyakêsa tuwalya sa awak na.

5 Pamakayari, namibulug yan lanêm sa gisay palanggana. Inumpisan nan inuyasan na bitis mani tagasunul na buy pinunisan nan tuwalyay nakayakêsa awak na.

6 Pamakadani na kan Simon Pedro, sinabin Simon kan Jesus, "Panginuun, siyan sika yay manguyas bitis ku ta?"

7 Nakitbay si Jesus, "A mu mapukatan na pandaygên ku amêsên, nuwa lanu mapukatan mu."

8 Sinabin Pedro kanay, "Asê malyarin sika ya manguyas mani bitis ku kanuman."

Nakitbay si Jesus, "Nu a ku uyasan na bitis mu, ayin kan pamikibêtêk kangku."

9 Kabay sinabin Simon Pedroy, "Nu parabayduy Panginuun, alwan kay bitis kuy uyasan mu, nun a agyan gamêt buy ulu ku!"

10 Nuwa sinabin Jesus kanay, "Ya nagpaluyuy na, malinis say buun lawini na. Kabay a yina kaylangan uyasan pun, liban tay bitis na. Malinis kawna, nuwa alwan kaganawan kamuyu."

11 Kabay sinabin Jesus ya alwan kaganawan kallay malinis, gawan tanda na nu sisabêt ta mamisupakat kana.

12 Sêñ nauyasan nan Jesus ya bitis la, inuman nan inyaming nga latêp na buy nanguman yan niknu sa panganan la. Pamakayari, pinatang na sila, "Napukatan yu nayı ya dinyag ku kamuyu?"

13 Pambégên yukun 'Manuru' buy 'Panginuun'. Ustu kaw, ta sikinay abitu.

14 Nu sikuy manuru yu buy Panginuun yu ya nanguyas bitis yu bilang paglingkud ku kamuyu, sépat yu êt daygên na parabaysên sa balang gisa.

15 Dinyag kuy abiin kamuyu amén dilag kaw alimbaway pakitbusan yu. Kabay daygên yu êt ta dinyag ku kamuyu.

16 Pansabin ku kamuyuy ayin ipus ya igit pun sa amung na buy ayin êt in-utus ya igit pun sa namiutus kana.

17 Amêsên, tanda yinay mani bagay ya abiin. Kabay nu daygên yuy abiin, pinagpala kaw."

18 "A ku pansabin na pinagpala kaw kaganawan, ta kilala kuy mani pinili ku. Nuwa kaylangan matupad da idi sa Kasulatan ya paradi, 'Isupakat takun gisa sa kaêm ku.' "^{*}

19 "Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amén nu nalyari yana, maniwala kaw wa sabay sikuy Cristu.

20 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mananggap sa mani tawuy in-utus ku, sikinay tinanggap na. Buy sisabêt man na mananggap kangku, tinanggap naynay namiutus kangku."

*Sinabin Jesus nu sisabêt ta mamisupakat kana
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)*

* **13:18 13:18** Mani Kanta 41:9.

21 Pamakasabin Jesus, nalugmay nakêm na. Sinabi nay, "Pansabin ku kamuyuy isupakat takun gisa kamuyu."

22 Niéélêw wa mani tagasunul na, ta a la tanda nu sisabêt ta pantukuyun na.

23 Nakaunsalig sa danin Jesus ya kakaidwan nay tagasunul.

24 Kabay siningyalan yan Simon Pedro amên patangên si Jesus nu sisabêt ta pantukuyun na.

25 Kaban nakaunsalig ya sa danin Jesus, nangawing yan namatang, "Panginuun, sisabêt ta pantukuyun mu?"

26 Nakitbay si Jesus, "Nu sisabêt ta biyan kun tinapay ya insawsaw, sabay siyay abitu." Kabay nangwan tinapay si Jesus buy pamakayari nan insawsaw, indin na kan Judas ya anak Símon Iscariote.

27 Pamakakwan Judas sa tinapay, nagsêdak ka kana si Satanas.

Kabay sinabin Jesus kanay, "Ya pandaygên mu, parasên minan daygên."

28 Asê napukatan mani kaêm na sa apunan ya siyan sinabi yan Jesus ya abitu ta.

29 Nuwa gawan si Judas sa manalan pera la, indap kaatag nu kay pan-iutus yan Jesus manaliw kaylangan la sa pesta o mam-in limus sa mani kalulu.

30 Pamakaêkan Judas un tinapay, tambêng yan namita. Yabi yay abitu.

Yá bayuy utus

31 Sén nakabitay na si Judas, sinabin Jesus, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, maparangalan nana. Buy sa kapamilatan ku, maparangalan êt si Bapan Namalyari.

32 Buy nu sa kapamilatan kuy parangalên si Bapan Namalyari, parangalên naku êt buy tambêng nan daygên na ati."

33 Sinabi pun êt Jesus, "Mani anak kuway, naépêk tay panawun na mapagkaawyun yuku. Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan kaparisun sinabi ku sa mani Judio, 'A kaw makalaku sa lakwên ku.'

34 Amêsên, ati ya bayuy utus sa idin ku kamuyu. Miiudu kaw. Nu para kataw saantun inidu, para kaw êt baydun miiudu sa balang gisa.

35 Nu miiudu kaw, matandan kaganawan tawuy tagasunul kataw."

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Pinatang Simon Pedro si Jesus, "Panginuun, antuy lakwên mu?"

Nakitbay si Jesus, "A ka pun makapikilaku sa lakwên ku amêsên, nuwa lanu, makalaku ka êt sa lakwên ku."

37 Pinatang pun êt Pedro si Jesus, "Panginuun, uysiyán a kuya malyarin makapikilaku kamu amêsên ta? Pakan nakal-an nakun mati para kamu."

38 Nakitbay si Jesus, "Pêtêg ka nayin nakal-an mati para kangku? Pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw."

14

Si Jesus ya dan papakun kan Bapan Namalyari

1 Sinabin Jesus kalla, "Agana kaw naalipusan. Magtiwala kaw kan Bapan Namalyari buy magtiwala kaw êt kangku."

2 Sa balin Bapa ku, malakéy kuwartu. Maku waku baydu amên il-an kataw mabiyani. A ku sabin na abiin nu alwan pêtêg.

³ Pamakayari kun maku baydu buy nu nail-an kinay mabiyan yu, mag-udung ngaku buy pakilaku kataw na amén nu idi yaku saantu, idi kaw êt baydu.

⁴ Buy tanda yinay dan papakun sa lakwên ku."

⁵ Sinabin Tomas kana, "Panginuun, parasaantu yan matandan ya dan, pakau a yan tanda nu antuy lakwên mu?"

⁶ Nakitbay si Jesus, "Sikuy dan, sikuy kapêtêgan buy sikuy biyay. Ayin makalaku kan Bapa nu a ya duman kangkü."

⁷ Nu kilala yuku, kilala yu êt ta Bapa ku. Buy paubat amêsên, kilala yuwina buy nakitan yinay Bapa."

⁸ Sinabin Felipe kana, "Panginuun, ipakit mu kanyan na Bapa buy nukad dana kanyan na abiin."

⁹ Nakitbay si Jesus kana, "Felipe, mana yu kinan kaawyun. A muku pun êt nayi kilala? Ya nakakit kangku, nakakit ta kan Bapa. Uysiyán panyawarén mu yay ipakit ku kamuyuy Bapa ta?"

¹⁰ A ka nayi maniwalan idi yaku kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa? Ya mani sabi ya pansabin ku kamuyuy alwan ubat kangku, nun a ubat kan Bapa ya idi kangku ya sabay ya manyag un mani pandaygén ku.

¹¹ Maniwala kaw ya idi yakina kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa. Nu a kaw kalabay maniwala sa pansabin ku, maniwala kaw tana kangku gawan sa mani dinyag kuy mamakaupapas.

¹² Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, madyag na êt ta mani pandaygén ku buy igit pun di ya madyag na, tagawan papakun nakina kan Bapa.

¹³ Buy agyan dakun sabêt man na yawarén yu sa lagyu ku, daygén ku amén maparangalan si Bapa sa kapamilatan ku ya Anak na.

¹⁴ Awu, agyan sabêt man na yawarén yu sa lagyu ku, daygén ku."

Impangakun Jesus ya Ispiritun Bapan Namalyari

¹⁵ Sinabin Jesus, "Nu kaidwan yuku, sunulun yuy mani utus ku.

¹⁶ Buy yawarén ku kan Bapay biyan nakaw pun gisay Manawup ya manugél kamuyu kanuman.

¹⁷ Sabay siyay Ispiritun Bapan Namalyari ya manurun kapêtêgan. A ya matanggap mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari, gawan a laya makitan buy a laya makilala. Nuwa sikaw, kilala yuya, tagawan kaawyun yuya buy manugél ya kamuyu kanuman."

¹⁸ "A kataw lakwanan ayin kaawyun. Mag-udung ngaku kamuyu.

¹⁹ Asé mabuyut, a kina makitan mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari, nuwa sikaw, makitan yuku. Buy gawan mabyay yakun manguman, mabyay kaw êt.

²⁰ Sa allun abitu, matandan yuy idi yaku kan Bapa buy idi kaw êt kangku buy idi yaku êt kamuyu.

²¹ Sisabêt man na mananggap buy manunul sa mani utus ku, sabay siyay mangidu kangku. Buy ya mangidu kangku, idun ya êt Bapa ku. Idun kuya êt buy ipakilala kuy sarili ku kana."

²² Pinatang yan gisay Judas ya alwan si Judas Iscariote, "Panginuun, uysiyán kay kanyan kaya magpakilala ta? Uysiyán alwa yan sa kaganawan tawu ta?"

²³ Nakitbay si Jesus, "Ya mangidu kangku, pansunulun nay sabi ku. Kaidwan yan Bapa ku buy manugél kay kana."

24 Nuwa ya asê mangidu kangku, a ya manunul sa mani sabi ku. Buy ya mani sabi ya nalêngê yu, alwan ubat kangku, nun a ubat sa Bapa kuy namiutus kangku."

25 "Pansabin ku kamuyuy mani abiin kaban kaawyun yuku pun.

26 Nuwa iutus Bapa kuy Ispiritu na kamuyu ya Manawup kamuyu bilang kasagili ku. Sabay siyay manuru kamuyun kaganawan buy siyay mipaganaka kamuyun kaganawan sinabi ku.

27 Agana kaw naalipusan buy agana kaw malimu, gawan bayu waku mita, idin ku sa bêkê yuy kapatêtbêkan. Ya kapatêtbêkan na idin ku kamuyu, alwan kaparisun kapatêtbêkan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari."

28 "Nalêngê yuy sinabi ku, 'Mita ku nuwa mag-udung ngaku êt kamuyu.' Nu kaidwan yuku, ikatula yuy pamaku ku kan Bapa, gawan mas dakilay Bapa kaysa kangku.

29 Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amên nu nalyari yana, maniwala kaw kangku.

30 A kina pakakarangêna ya pagsabi ku tagawan palatêng nga si Satanas ya mag-ari sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Ayin yan kapangyarian kangku.

31 Nuwa kaylangan daygên kuy pan-iutus kangkun Bapa ku amên matandan kaganawan tawuy kakaidwan kuy Bapa ku. Kaksaw kawna, mita kitamina."

15

Ya pêtêg puun ubas

1 Sinabi pun êt Jesus, "Sikuy pêtêg puun ubas buy Bapa kuy manaysay.

2 Pamputusun nay balang sanga kuy asê managêy buy pallinisn nay balang sangay managêy amên luyang pun managêy.

3 Malinis kawna gawan sa mani sabi ya sinabi ku kamuyu.

4 Manugêl kaw kangku buy manugêl laku êt kamuyu. Asê malyarin managêy ya gisay sanga nu a ya manugêl nakatumpang sa puun. Para êt taman baydu, a kaw malyarin managêy nu a kaw manugêl kangku."

5 "Sikuy puun ubas buy sikaw wa mani sanga. Ya tawuy manugêl kangku buy manugêl laku êt kana, managêy yan malakê. Ta ayin kaw madyag nu nakasyay kaw kangku.

6 Ya asê manugêl kangku, kaparisu yan sangay asê managêy ya pisamwag buy nayanguy na. Kabay ibuntun buy isamwag ya sa apuy amên maulam.

7 Nu manugêl kaw kangku buy manugêl kamuyuy mani sabi ku, yawarênu yuy agyan sabêt ta labay yu buy idin kamuyu.

8 Nu managêy kaw saday lakê, maparangalan na Bapa ku. Buy sa paradi ya paralan, mapagpapêtgan yuy mani tagasunul kataw."

9 "Kaidwan kataw kaparisun pangidu kangkun Bapa ku. Kabay manugêl kaw sa pangidu ku.

10 Nu pansunulun yuy mani utus ku, manugêl kaw sa pangidu ku kaparisun panunul ku sa mani utus Bapa ku buy manugêl laku sa pangidu na."

11 "Sinabi ku kamuyuy kaganawan abiin amên mapakamuyuy tula ku buy lubus pun êt ta tula yu.

12 Ati ya utus ku kamuyu. Miiidu kaw kaparisun pangidu ku kamuyu.

¹³ Ayin nan pangiduy makaigit pun sa pangidun gisay tawuy nam-in biyaya na para sa mani kaluguran na.

¹⁴ Nu pansunulun yuy mani utus ku, kaluguran kataw.

¹⁵ A kataw na pan-ituwad ipus, tagawan asê tandan ipus nu sabêt ta pandaygên amung na. Nun a intuwad kataw nan kaluguran, tagawan na kaganawan naléngê ku sa Bapa ku, impatanda kina kamuyu.

¹⁶ Alwan sikaw wa namili kangku, nun a sikuy namili kamuyu buy in-il-an kun mitan mangaral amén managêy kaw mani tagêy ya manugêl kanuman. Sa pakapakun baydu, sabêt man na yawarênu kan Bapa sa lagyu ku, idin na kamuyu.

¹⁷ Buy ati ya pan-iutus ku kamuyu, miiidu kaw sa balang gisa."

Ya sulapun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari sa mani manampalataya kan Jesus

¹⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Nu nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ganakên yuy bayu lakaw kinasulapwan, sikina pun na kinasulapwan la.

¹⁹ Nu kabilang kaw sa mani asê manunul kan Bapan Namalyari, kaidwan la kaw. Nuwa a kaw kabilang sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pinili kataw ubat sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay nasulapu sila kamuyu.

²⁰ Tandanên yuy sinabi ku kamuyu ya ayin ipus sa igit pun sa amung na. Nu pinasakit laku, pisakin lakaw êt. Buy nu sinunul lay sabi ku, sunulun la êt ta sabi yu.

²¹ Daygên la kamuyuy kaganawan abiin gawan sa panunul yu kangku, ta a la kilalay namiutus kangku.

²² Nu a ku dayi naku baydi sa babun luta buy nangaral kalla, malyari lan sabin na a la tanday dilag silan kasalanan. Nuwa amêsén, ayin silaynan mapagsasangkanan sa mani kasalanan la.

²³ Ya nasulapu kangku, nasulapu êt sa Bapa ku.

²⁴ Nu a ku nanyag sa arap lan mani mamakaupapas ya kanuman asê nadyag agyan sisabêt man, malyari lan sabin na ayin silan kasalanan. Nuwa agyan nakitan lay nay mani mamakaupapas sa dinyag ku, kinasulapwan laku pun êt buy Bapa ku.

²⁵ Nuwa sa dinyag lan abiin, natupad day idi sa Kautusan la, 'Kinasulapwan laku ayin sangkan.' ^{**}

²⁶ Pamakayari, sinabin Jesus, "Iutus ku kamuyuy Ispiritu ya ubat kan Bapa ya sabay ya Manawup kamuyu buy mampatandan kapêtégan. Nu lumatêng ngina, magpapêtèg ya tungkul kangku.

²⁷ Buy sikaw êt ta magpapêtèg tungkul kangku, tagawan ubat pun sabitun nuna, kaawyun kataw na."

16

¹ "Sinabi kuy abiin kamuyu amén nu lumatêng nga pamisakit, a yu talibatukan na panampalataya yu kangku.

² Isakwil kaw kaparisu yun mani Judio sa balin pagtipunan la. Buy lumatêng nga panawun na sisabêt man na mamati kamuyu, indap na nu sabay ya abiin na pagsuyu na kan Bapan Namalyari.

³ Daygên lay mani abiin gawan a laku kilala buy a la kilalay Bapa ku.

* 15:25 15:25 Mani Kanta 35:19; 69:4.

⁴ Sinabi kina kamuyuy abiin amén nu malyari yanay pamisakit, maganaka yuy sinabi ku kamuyu.”

Ya pandaygén Ispiritun Bapan Namalyari

“A ku sinabi kamuyu sabitun nunay tungkul sa pamisakit, tagawan kaawyun yuku pun.

⁵ Nuwa amésén, pansabin ku kamuyuy abiin tagawan mag-udung ngakina sa namiutus kangku. Buy ayin tan gisa man kamuyuy namatang kangku nu antuy lakwén ku.

⁶ Nuwa sén sinabi ku kamuyuy lakwén ku, ingkalungkut yu.

⁷ Paraman baydu, sépat yun matandan na kapêtégan. Ya pamita ku para sa ikakangéd yu, tagawan nu a ku mita, asê maku baydi ya Ispiritun Bapan Namalyari ya Manawup kamuyu.* Nuwa nu nakabita kina, iutus kuya kamuyu.

⁸ Pamakalatêng Ispiritun Bapan Namalyari, ipapêtêg na sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari ya asê ustuy pangintindi la tungkul sa kasalanan, tungkul sa pangamatinék buy tungkul sa pangatul Bapan Namalyari.

⁹ Ipapêtêg na sa mani tawuy makasalanan sila, ta a sila nanampalataya kangku.

¹⁰ Ipapêtêg na sa mani tawuy matinék kaku, ta papakun nakina sa Bapa buy a yu kina makitan.

¹¹ Ipapêtêg na êt kallay atulun Bapan Namalyari ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ta inatulan nayna si Satanas ya manakup sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.”

¹² “Malakê pun dayi ya sabin ku kamuyu, nuwa a yu pun agyun mapukatan amésén.

¹³ Nuwa pamakalatêng Ispiritun mamipatandan kapêtégan, sabay siyay manawup kamuyu amén mapukatan yuy kaganawan kapêtégan. Ta a ya magsabin kay ubat sa sarili na, nun a abituy naléngé na kan Bapan Namalyari ya sabay ya sabin na buy ipatanda na kamuyuy tungkul sa malyari lanu.

¹⁴ Parangalên nakun Ispiritun Bapan Namalyari gawan ya kaganawan kapêtégan na ipatanda na kamuyu, ubat kangku.

¹⁵ Ya kaganawan idi sa Bapa, idi êt kangku. Kabay sinabi kuy maubat kangkuy kaganawan ipatandan Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu.”

Sagilyan tula ya paglulgukut

¹⁶ Sinabin Jesus, “Naépék tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naépék ka panawun, makitan yu kinan manguman.”

¹⁷ Nipapatang nga dakun umnuy mani tagasunul na, “Sabêt ta labay nan sabin? Siyan sinabi nayay naépék tay panawun, a tamuy na makitan ta, nuwa pamakayarin naépék ka panawun, makitan tamu yan manguman? Sabêt êt ta labay nan sabin ya, ‘tagawan maku waku kan Bapa’?”

¹⁸ Sabêt êt ta labay nan sabin na, ‘Naépék tay panawun?’ A tamu mapukatan na labay nan sabin.”

¹⁹ Tandan Jesus ya mamatang dayi ya mani tagasunul na. Kabay sinabi na kallay, “Pipapatangan yu nayi nu sabêt ta labay kun sabin sa sinabi kun,

* ^{16:7 16:7} Buy ati pun êt ta gisay labay sabin ya siyay mamitanggul kantamu.

'Naêpêk tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan yu kinan manguman'?

²⁰ Pansabin ku kamuyuy manangis kaw manyubêk sa malyari kangku, nuwa matulay manî tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari. Maglungkut kaw, nuwa ya paglungkut yu, masagilyan tula.

²¹ Kaparisun gisay babayi ya makatanam ilab, gawan inlumatêng ngay uras panganak na. Nuwa pamakayari nan nanganak, a nayna maganakay ilab na gawan sa tula na sa gisay kulaw wa naianak na.

²² Para kaw êt baydu. Maglungkut kaw amêsên, nuwa sa allun pamikakit tamun manguman, matula kaw buy ayin sisabêt man na makapitas tula yu."

²³ "Sa allun abitu, ayina kaylangan mamatang kangku.[†] Pansabin ku kamuyuy idin Bapa ya agyan sabêt man na yawarén yu kana sa lagyu ku.

²⁴ Angga amêsên, ayin kaw pun inyawad kana sa kapamilatan lagyu ku. Manyawad kaw buy makatanggap kaw amén magin lubus ya tula yu."

Nasambut Jesus ya kapangyarian babun luta

²⁵ Sinabi pun Jesus, "Pansabin kuy mani abiin kamuyu sa kapamilatan paalimbawa. Nuwa lumatêng nga panawun ya a kina magsabi kamuyun paradi, nun a ipapakatulyag kina kamuyuy tungkul kan Bapa.

²⁶ Sa allu êt abitu, sikaw way manyawad kan Bapa sa kapamilatan lagyu ku. Alway nan sikuy manyawad kan Bapa para kâmuyu.

²⁷ Ta kakaidwan kaw Bapa, tagawan inidu yuku buy maniwala kaw ya ubat taku kan Bapan Namalyari.

²⁸ Ubat taku kan Bapa buy naku waku baydi sa babun luta. Nuwa amêsên, mita kinan mag-udung kan Bapa."

²⁹ Kabay sinabin mani tagasunul nay, "Amêsên magsabi kaynan tulyag kanyan buy alway nan paalimbawa.

³⁰ Amêsên, tanda yan na tanda tuy kaganawan bagay. Agyan a yan kaw pampatangên, tanda mu nu sabêt ta ipatang yan. Kabay maniwala kay ya ubat ka kan Bapan Namalyari."

³¹ Sinabin Jesus kalla, "Pêtèg kalin manampalataya kawna amêsên kangku?

³² Nadanidani yay uras ya mangapisisyay kawna buy mangapipapaway balang gisa. Lakwanan yuku nuwa paraman baydu, a ku magpagisa gawan kaawyun kuy Bapa ku.

³³ Sinabi ku kamuyuy abiin amén mabiyan kaw kapatêtbêkan sa pamikibêték yu kangku. Baydi sa babun luta, makadanas kaw kasakitan.[‡] Nuwa pas-éyén yuy nakêm yu, gawan nasambut kinay nadawak ka kapangyarian babun luta."

17

Nanalangin si Jesus para sa mani tagasunul na

¹ Pamakasabin Jesus sa mani abiin, nangêlêw ya sa langit buy nanalan gin yan paradi, "Bapa, inlumatêng ngay uras. Parangalên mu kinay Anak mu amén maparangalan kata.

² Tagawan binyanan mukun kapangyarian sa kaganawan tawu amén mabiyan biyay ya ayin katganan ya kaganawan tawuy indin mu kangku.

[†] 16:23 16:23 Malyari êt paradi ya labay sabin, "Ayina kaylangan manyawad kangku." [‡] 16:33

16:33 Malyari êt paradi ya labay sabin, pasakitan kaw mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari.

³ Ya mani tawuy mangilala kamun sikay pêtêg buy gigisay Bapan Namalyari buy mangilala kangkun sikuy in-utus mu, sabay silay mabiyan biyay ya ayin katganan.

⁴ Pinarangalan kata baydi sa babun luta, ta inyari kinay impadyag mu kangku.

⁵ Kabay amêßen ya Bapa, parangalên mukina sa arapan mu kaparisun karangalan ku sabitun idi yaku sa lukup mu bayu pun daygên ya babun luta.”

⁶ “Impakilala katay na sa mani tawuy indin mu kangku ubat sa mani tawu baydi sa babun luta. Kamu sila buy indin mu sila kangku buy sinunul lay sabi mu.

⁷ Tanda layna amêßen ya si kaganawan indin mu kangkuy ubat kamu.

⁸ Tagawan impatanda ku kallay aral la impatanda mu kangku buy tinanggap la. Tanda la êt ta ubat taku kamu buy naniwala silan in-utus muku.”

⁹ “Manalangin naku para kalla. A ku manalangin para sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari nun a para sa mani tawuy indin mu kangku, tagawan kamu sila.

¹⁰ Ya kaganawan kangku, kamu êt. Buy ya kaganawan kamu, kangku êt buy maparangalan naku sa kapamilatan la.

¹¹ Buy amêßen, mag-udung ngakina kamu buy a kina manugêl baydi sa babun luta, nuwa manugêl sila pun sa babun luta. Banal la Bapa, illagan mu sila sa kapamilatan kapangyarian laguyuy indin mu kangku amén mapibêték sila kaparisu ta.

¹² Kaban kaawyun laku pun, illagan ku sila sa kapamilatan kapangyarian lagyu tuy indin mu kangku. Buy ayin kallay milaku sa ayin katganan na kaparusan liban ta sa tawuy intakday na sa ayin katganan na kaparusan amén matupad da idi sa Kasulatan.”

¹³ “Amêßen, mag-udung ngakina kamu. Buy pansabin ku kallay abiin kaban idi yaku pun baydi sa babun luta amén lubus ya tula la kaparisun tula ku.

¹⁴ Impatanda kina kallay sabi mu buy kinasulapwan silan mani tawuy asê manunul kamu, tagawan a silayna kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang kalla.

¹⁵ A ku manalangin ya kewen mu silayna sa babun lutan ati, nun a manalangin nakun illagan mu sila laban kan Satanas.

¹⁶ A sila kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu.

¹⁷ Ipakal-an mu sila ya magin kay kamu sa kapamilatan kapêtégan. Ya sabi mu sabay ya kapêtégan.

¹⁸ Nu parasaantu mukun in-utus sa babun luta, para ku sila êt baydun pan-iutus.

¹⁹ Alang-alang kalla, impakal-an kuy sarili ku para kamu amén ipakal-an sila êt para kamu sa kapamilatan kapêtégan.”

²⁰ “Ya panalangin ku, alwan kay para sa mani tagasunul ku, nun a para êt sa mani manampalataya kangku sa kapamilatan pangaral la.

²¹ Manalangin naku kamuy Bapa ya silan kaganawan, pakadyag gigisa kaparisun pamikibêték mu kangku buy pamikibêték ku kamu. Kibêték ta dayi sila kanta amén maniwalay mani tawu ya in-utus muku.

²² Indin kina kallay karangalan na indin mu kangku amén pakadyag silan gigisa kaparisu ta ya gigisa.

23 Nakibêtêk kaku kalla buy nakibêtêk ka êt kangku amén lubus silan mapibêtêk. Sa pakapakun baydu, matandan mani tawu sa babun luta ya in-utus muku buy matandan la êt ta kakaidwan muy mani manampalataya kangku kaparisun pangidu mu kangku.”

24 “Bapay, indin mu sila kangku. Buy labay kun makaawyun ku sila sa lakwén ku amén makit lay karanganlan ku ya indin mu kangku gawan indu mukina bayu pun dinyag ga babun luta.

25 Bapa kun Namalyari ya makatuyungan, a ka kilalan mani tawuy asê manunul kamu, nuwa kilala kata buy tandan mani tagasunul kuy sikay namiuts kangku.

26 Impakilala katay na kalla buy pan-isundu katan pan-ipakilala amén na pangidu mu kangku, manugêl kalla buy manugêl laku êt kalla.”

18

Ya pandakép kan Jesus

(*Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53*)

1 Pamakayarin nanalangin Jesus, namita ya kaawyun na mani tagasunul na buy naglipay sa sapan Kidron buy naku sa lugal la panggitnan ulibu.

2 Si Judas Iscariote ya mamilupakat kan Jesus, tanda nay lugal abitu, gawan pawan mamaku si Jesus baydu kaawyun na mani tagasunul na amén mipupulung.

3 Kabay naku baydu si Judas kaawyun nay gisay grupun mani Romanoy sundalus buy dakun umnuy Judioy magbantay sa Templu ya in-utus mani mamunun pari buy mani Pariseo. Dilag silan gëgtan na sulu, atang buy mani almas.

4 Tandan Jesus ya kaganawan malyari kana. Kabay timbêng na sila buy pinatang, “Sisabêt ta pantêkapên yu?”

5 Nakinbay sila, “Si Jesus ya taga Nazaret.”

Sinabin Jesus kallay, “Sikuy Sikina.”* Idi êt bayduy mamilupakat ya si Judas ya nakaidêng kaawyun na mani tawuy mangkap kan Jesus.

6 Sén sinabin Jesus ya “Sikuy Sikina,” nakadêtna sila buy nitugaw.

7 Kabay nanguman namatang si Jesus, “Sisabêt ta pantêkapên yu?”

Nakinbay sila, “Si Jesus ya taga Nazaret.”

8 Sinabin Jesus kallay, “Sinabi kina kamuyuy Sikuy Sikina. Kabay nu sikuy pantêkapên yu, paulayan yun makabitay mani kaawyun ku.”

9 Sinabi nay abiin amén matupad da sinabi na sa Bapa, “Ayin gisa man na mipakadawak sa mani indin mu kangku.”

10 Amésen, nanganus këya si Simon Pedro buy pinutus nay têk ipus pinakapuu pari sa wanana. Ya lagyun abituy ipus, Malco.

11 Nuwa sinabin Jesus kan Pedro, “Isakéb muy këya mu sa kaluban! Sépat kun tanggapên na kasakitan na indin kangkun Bapa ku.”

Gintan si Jesus kan Anas

12 Amésen, ya mani Romanoy sundalus, ya kapitan la buy mani Judioy magbantay sa Templu, dinakêp la si Jesus buy inggapus.

13 Gintan yapun kan Anas ya sabay ya ampun Caifas. Sa panawun na abitu, si Caifas ya pinakapuu pari

* **18:5 18:5** Ati ya lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan.

14 buy sabay siyay nagsabi sabitun nuna sa mani puun Judio un paradi, "Mangéd da kay gigisyay tawuy mati amén asé mipakadawak ya buun bansa."

*Impuglaw Pedroy kilala na si Jesus
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)*

15 Nanunul si Simon Pedro kan Jesus kaawayun nay gisa pun na tagasunul. Ya tagasunul la ati, kilala yan pinakapuun pari. Kabay nakasun yan kaawayun Jesus sa sural pinakapuun pari.

16 Nagpalakwan si Pedro sa lawasan pasbul. Kabay nagsalwang nga tagasunul la kakilalan pinakapuun pari buy nakisabi ya sa babayi ya mamantay sa pasbul. Sinabi na, "Malyari nayin pasunun muy kaawayun ku?" Kabay pinasun nayna si Pedro.

17 Pinatang babayi si Pedro, "Alwa nayin gisa ka sa mani tagasunul tawun abiin?"

Nakitbay si Pedro, "Asé!"

18 Nalépêt ta uras abitu. Kabay nag-atug ga mani ipus buy mani magbantay buy nititipun sila sa paliféng apuy amén mimudu. Nakiawayun êt si Pedro kalla buy nimudu.

*Pinatang si Jesus un pinakapuun pari
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)*

19 Sa uras êt abitu, pinatang pinakapuun pari si Jesus tungkul sa mani tagasunul na buy sa pan-iaryl na.

20 Nakitbay si Jesus, "Pawa kun mangaral sa arapan mani tawu sa kasawangan Templa buy sa mani balin pagtipunan mani Judio. Ayin nakun pan-iliim sá pagsabi ku."

21 Siyan siku yay pampatangén mu ta? Ya patangén minaman, abituy mani nakaléngé kangku, ta tanda la nu sabét ta sinabi ku."

22 Pamakasabin Jesus abiin, dinalpi yan gisa sa mani magbantay buy sinabi nay, "Alwa ta para kaya baydun makitbay sa pinakapuun pari ta?"

23 Pikitbayan yan Jesus, "Nu dilag gakun sinabi ya asé ustу, papétgan mu. Nuwa nu ustuy sinabi ku, siyan dinalpi muku yata?"

24 Kaban nakagapus pun si Jesus, impalaku yan Anas kan Caifas ya sabay ya pinakapuun pari.

*Inuman impuglaw Pedro si Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)*

25 Kaban maimidu pun si Simon Pedro, sinabi kanan mani idi bayduy, "Pakan gisa kaya sa mani tagasunul na ta?"

Nakitbay si Pedro, "Asé!"

26 Pinatang ya êt gisa sa mani ipus pinakapuun pari ya kamag-anak pinutusan nan ték, "Alwa nayin sikay nakitan ku ya kaawayun Jesus sa panggitnan ulibú?"

27 Nanguman nagpuglaw si Pedro buy sa uras êt abitu, nangkati ya manuk.

*Gintan si Jesus kan Gobernador Pilato
(Mateo 27:1-2; 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)*

28 Sén mawatwat tana, kingwan mani puun Judio si Jesus sa balin Caifas buy gintan la sa palasyun Gobernador Pilato. Nuwa asé sinumun na mani Judio sa palasyu gawan ayun sa kautusan la, nu sumun sila sa balin gisay alwan Judio, maituwad silan madinat buy a silayna sépat mangan apunan sa Pestan Kaligtasán.

29 Kabay nagsalwang si Gobernador Pilato buy pinatang na sila, "Sabêt ta isangkan yu laban sa tawun ati?"

30 Nakitbay sila, "Gobernador, nu asê nanyag nadawak ka tawun ati, a yan ya gêtan baydi."

31 Sinabin Gobernador Pilato kalla, "Kêwên yuya buy sikaw tay mangatul ayun sa kautusan yu."

Nakitbay ya mani puun mani Judio, "Nuwa ayin kay karapatan mangatul kamatyan."

32 Nalyari ya abiin amên matupad da sinabin Jesus nu parasaantuy kamatyan na danasên na.

33 Nanguman sinumun si Gobernador Pilato sa palasyu buy impabêg si Jesus buy pinatang naya, "Sika nayi ya Arin mani Judio?"

34 Nakitbay si Jesus, "Ubat nayi kamuy abiin na patang o kay dilag nagsabi kamu tungkul kangku?"

35 Nakitbay si Gobernador Pilato, "Alwa kun Judio. Ya mani kaparisu mun Judio buy mani mamunun pari sabay silay nilaku kamu baydi kangku. Sabêt ta dinyag mu?"

36 Sinabin Jesus kanay, "Ya kaarian ku, ayin baydi sa babun luta. Ta nu baydi dayi ya kaarian ku, inlumaban nay mani tagasunul ku amên a ku madakêp mani Judio. Nuwa alwan baydi ya kaarian ku."

37 Sinabin Gobernador Pilato, "Nu parabaydu, gisa kan ari!"

Nakitbay si Jesus, "Ustuy sinabi mun gisa kun ari.[†] In-anak kaku baydi sa babun luta amên magpapêtêg tungkul sa kapêtêgan. Sisabêt man na kalabay makatandan kapêtêgan, mallêngê ya kangku."

38 Pinatang yan Gobernador Pilato, "Sabêt ta kapêtêgan?"

Labay mani tawuy ipaku sa kurus si Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Pamakasabin Pilaton abiin, nagsalwang ya buy sinabi na sa mani Judio, "Ayin nakun nakitan na kasalanan sa tawun ati."

39 Nuwa ayun sa naugalyan yu, balang Pestan Kaligtasan, panyawarên yu kangkuy mamibus sakun gisay nakasukul. Amêsên, labay yu nayin ibus kuy Aři yun mani Judio?"

40 Masnêg sinabin mani tawuy, "Alwan siya! Si Barabbas saman!" Si Barabbas, gisa yan manalangsang sa gubernu.

19

1 Kabay impakwan Gobernador Pilato si Jesus buy impalatiku.

2 Nanyag ga mani sundalus un kuronay nagdiwi buy impakurona la kan Jesus. Buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal.

3 Pamakayari, tisatisa silan nagdani kana buy nagsabin panguyam, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!" Buy pagkadinalpi laya.

4 Nanguman nag-awas si Gobernador Pilato buy sinabi na sa mani tawuy, "Mallêngê kaw! Iarap kuyan manguman kamuyu amên matandan yuy ayin nakun nakitan na kasalanan kana!"

5 Buy in-awas la si Jesus ya nakakuronay nan diwi buy nakayaming ngan baték muraduy balabal. Sinabin Gobernador Pilato kalla, "Elêwên yuya!"

6 Sén nakitan yan mani mamunun pari buy mani magbantay sa Templu, masnêg lan sinabi, "Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!"

[†] 18:37 18:37 Malyarin paradi êt, "Sikay nay nagsabin ari yaku."

Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato, "Kêwên yuya. Pakabaala kaw nay mipaku kana sa kurus, gawan para kangku, ayin nakun makit ta kasalanan kana."

⁷ Nakitbay ya mani Judio, "Ayun sa kautusan yan, sêpat yan mati, gawan pansabin nay Anak yan Bapan Namalyari."

⁸ Sén nalêngêñ Pilatoy sinabi la, luyang nginan nalimu.

⁹ Kabay impikilakun Gobernador Pilato si Jesus sa lalêñ palasyu buy pinatang, "Taga saantu ka?" Nuwa asé nakitbay si Jesus.

¹⁰ Kabay sinabin Pilatoy, "Siyan a muku ya pakitbayan ta? A mu nayı tanday dilag gakun kapangyarian ipabus ka o ipapaku ka sa kurus?"

¹¹ Nakitbay si Jesus, "Ayin kan madyag kangku nu a ka binyanan Bapan Namalyarin kapangyarian. Kabay mas maragul la kasalanan tawuy nilaku kangku baydi kamu."

¹² Sén nalêngêñ Pilatoy abiin, nangisip yan paralan amén ibus si Jesus. Nuwa masnêg sinabin mani Judioy, "Nu ibus tuy tawun abiin, a ka kaluguran Emperador! Tagawan nu sisabêt man na magsabin ari ya, kapati yan Emperador."

¹³ Sén nalêngêñ Gobernador Pilatoy abiin, in-awas na si Jesus sa palasyu. Pamakayari, niknu ya sa pallitisan sa lugal la pambêgêñ "Tinapil la Batu" ya sa sabin Hebreo, "Gabatha."

¹⁴ Sén ugtuy nan mamut duspiras Pestan Kaligtasan, sinabin Gobernador Pilato sa mani Judioy "Abiti yay ari yu!"

¹⁵ Nuwa masnêg sinabin mani Judioy, "Patin ya! Patin ya! Ipaku ya sa kurus!"

Kabay sinabin Gobernador Pilato kallay, "Ipaku ku nayı sa kurus ya ari yu?"

Nakitbay ya mani mamunun pari, "Ayin kay kaatag ga ari, nun a kay ya Emperador."

¹⁶ Kabay inggawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amén ipaku ya sa kurus.

Impaku sa kurus si Jesus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Gintan mani sundalus si Jesus

¹⁷ pasalwang sa balayan. Buy impabakay la kanay kurus papakun sa lugal la pambêgêñ lan "Lugal Bungu" ya sa sabin Hebreo, Golgota.

¹⁸ Pamakalatêng la baydu, impaku laya kaawayun na luwa. Ya gisa, idi sa wan'an na buy ya gisa, idi sa udi na buy idi sa bunak la si Jesus.

¹⁹ Impab-in Gobernador Pilaton karatula ya kurus Jesus buy paradi ya impasulat na, "Si Jesus ya taga Nazaret ya Arin mani Judio."

²⁰ Nakasulat ta abiin sa sabin Hebreo, Latin, buy Griego. Malakêy Judioy nakabasan ati, gawan kay narani sa balayan ya pinipakwan kan Jesus.

²¹ Kabay sinabin mani mamunun pari kan Gobernador Pilato, "Agana mu isulat ya 'Arin mani Judio' nun a ya isulat mu, 'Sinabin tawun ati siyay Arin mani Judio.' "

²² Nuwa pikitbayan silan Gobernador Pilato, "Nu sabêt ta impasulat ku, sabay yana."

²³ Sén naipakuy nan mani sundalus si Jesus sa kurus, kingwa lay mani yaming na buy piaatagan lan apat, tisatisay balang sundalus. Kingwa la êt ya yaming nay makarang nga panglalê. Ayin tayi ya ati ubat sa babu angga sa aypa.

24 Kabay nisasabi ya mani sundalus, “Agana tamina ginitin ya ati nun a mibabagutan kitamu tana nu kansabêt milakuy ati.” Nalyari ya ati amén matupad da idi sa Kasulatan,
“Piaatagan lay mani yaming ku

buy pibabagutan la.”*

Buy dinyag yabay mani sundalus ya abin.

25 Baydu sa danin kurus Jesus nakaidêng nga indu na, ya patêl indu nay babayi, si Maria ya asawan Cleopas buy si Mariay taga Magdala.

26 Sên nakitan Jesus ya indu na buy ya kakaidwan nay tagasunul ya idi sa danin indu na, sinabi na, “Tuwa kuway, ibilang myuan anak mu.”

27 Buy sinabi na sa tagasunul na, “Ati ya indu mu.” Kabay paubat ta baydu, in-uli yan tagasunul ya kakaidwan Jesus sa bali na ya indu na.

Ya pangamatin Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49*)

28 Tandan Jesus ya naganap pay impadyag kanan Bapa na. Kabay sinabi nay, “Napêl-ang ngaku.” Sinabi nay abitu amén matupad da idi sa Kasulatan.[†]

29 Dilag baydun gisay banga ya napnun nangisuy alak. Kabay insawsaw mani sundalus sa nangisuy alak ya paran bulak ya nakaptês sa sangan isopu buy impasépsép kan Jesus.

30 Sên nasépsép pan Jesus, sinabi nay, “Naganap pana.” Indêngdêng nay ulu na buy nabuytuwan yan inawanêñ.

Inlatug ga tagyang Jesus

31 Allun Bernis sa abitu buy asê labay mani Judion idi pun sa kurus ya mani bangkay angga sa Allun Pagpaynawa. Luyang maulagay Allun Pagpaynawan ati gawan allu êt Pestan Kaligtasan. Kabay inyawad la kan Pilatoy, “Gobernador ray, ipatukis minay asêl mani impaku sa kurus buy itabuy ya mani bangkay la.”

32 Kabay abiin ya dinyag mani sundalus. Tinukis lay asêl luway impakun kaawyun Jesus.

33 Nuwa pamakalatêng la kan Jesus, nakitan lay nati yina. Kabay a layna tinukis ya asêl na,

34 nun a inlatug gisa sa mani sundalus ya tagyang Jesus buy tambêng nanukusuk ka daya buy lanêm.

35 Siku si Juan ya nakakit abiin. Pêtêg ya nakitan ku buy pan-ipapêtêg kuy ati kamuyu amén manampalataya kaw êt.

36 Nalyari ya kaganawan abiin amén matupad da idi sa Kasulatan, “Ayin matukis gisa man sa mani but-u na.”‡

37 Buy idi pun êt sa kaatag ga baagin Kasulatan, “Papakaêlêwên lay tawuy inlatug la.”§

Ya pamilbêng kan Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56*)

38 Amêsên, si Jose ya taga Arimatea, gisa yan tagasunul Jesus nuwa kay liim gawan malimu ya sa mani puun Judio. Inyawad na kan Pilatoy kêwên ya bangkay Jesus buy tinulutan naya. Kabay inlaku nay bangkay Jesus buy kingwa nay ati.

* **19:24 19:24** Mani Kanta 22:18.   † **19:28 19:28** Mani Kanta 69:21; 22:15.   ‡ **19:36 19:36** Exodo 12:46; Mani Bilang 9:12; Mani Kanta 34:20.   § **19:37 19:37** Zacarias 12:10.

39 Kaawayun na si Nicodemo ya sabay ya nagpaksa kan Jesus sabitun gisay yabi. Dilag bay-in maigit tatlumpuy kilun pabangi ya gëgtan na ya diyag sa mira buy aloe.

40 Kaban pambédbédan lan makamal la telay bangkay na, pagkabulugan layan pabangi, ta abituy naugalyan mani Judio sa pamilbëng.

41 Sa lugal nu saantu impaku si Jesus, dilag panamnan. Buy dilag êt baydun gisay bayuy pamilbëngan na inlubtan sa agid tung-uy ya asê pun pinilbëngan kanuman.

42 Allun paglëan na abiin para sa Allun Pagpaynawa. Buy narani sa inlubtan na dasap ya dinyag lay pamilbëngan. Kabay baydu layna inilbëng si Jesus.

20

Pinabyay si Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

1 Pamakagalingaldaw allun Duminggu, kaban nadiglêm pun, naku si Mariay taga Magdala sa pinilbëngan kan Jesus. Nakitan nay intas say batuy pinanakêp sa lawasan ati.

2 Kabay nuwayu yan naku kan Simon Pedro buy sa tagasunul ya kakaidwan Jesus buy sinabi na kallay, "Dilag nangwa sa Panginuun baydu sa pinilbëngan kana buy a yan tanda nu antuy pinilakwan kana."

3 Kabay naku si Pedro sa pamilbëngan kaawayun nay tagasunul ya kakaidwan Jesus.

4 Parisu silan nuwayu, nuwa mabilis pun ya tagasunul la kakaidwan Jesus kaysa kan Pedro. Kabay niuna yan nilatêng sa pamilbëngan.

5 A ya sinumun sa pamilbëngan ta kay nagduku ya buy nanilip. Nakit na baydu telay makamal la pinamédbéd kan Jesus.

6 Sén nilatêng si Simon Pedro, nagdaus yan sinumun sa pamilbëngan buy nakitan nay telay makamal ya idi sa pinikalêkan kan Jesus.

7 Buy ya telay pinamédbéd sa ulun Jesus, siyan napakapalay na buy nakapapaway ati sa telay makamal.

8 Sinumun êt ta tagasunul ya nunan inlumatêng. Sén nakitan nay telay nalakwan, naniwala yan nabyay si Jesus.

9 Agyan idi sa Kasulatan na kaylangan mati si Jesus buy mabyay manguman, a la pun mapukatan na abiin.

10 Pamakayari, nuli ya luway tagasunul na.

Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

11 Nuwa nakaidêng sa lawasan pamilbëngan si Maria ya manangis. Kaban manangis ya, nagduku ya buy nanilip sa lalén pamilbëngan.

12 Buy nakitan nay luway ang-el la nakayaming naputi ya nakaiknu sa pinipakalêkan sa bangkay Jesus. Ya gisa, idi sa ubatan ulu na buy ya gisa, idi sa ubatan kabitisan na.

13 Pinatang la si Maria, "Siyan manangis kaya ta?"

Nakitbay ya, "Gawan dilag nangwan bangkay Panginuun ku buy a ku tanda nu antuy pinilakwan kana."

14 Pamakasabi nan abitu, nangawing ya buy nakakit yan gisay tawuy nakaidêng baydu. Nuwa a na nakilala ya si Jesus sa abitu.

15 Pinatang yan Jesus, "Tuwa kuway, siyan manangis kaya ta? Sisabêt ta pantêkapên mu?"

Indap Maria manaysay tanaman bayduy namatang kana. Kabay sinabin Maria, "Patêl lay, nu sikay nangwa kana, sabin mu kangku nu antuy pinilakwan mu kana, ta kêtewen kuya."

16 Sinabin Jesus kana, "Mariay!"

Nag-arap si Maria kan Jesus buy sinabi na sa sabin Hebreo, "Rabboni!" Ya labay sabin, "Manuru".

17 Sinabin Jesus kana, "Agana muku talanên, ta a ku pun nakapag-udung sa Bapa ku. Maku ka sa mapatêl ku buy sabin mu kallay mag-udung ngaku sa langit sa Bapa ku ya Bapa yu êt buy sa Namalyari ku ya Namalyari yu êt."

18 Kabay naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy sinabi na kallay, "Nakitan kinay Panginuun!" Buy sinabi na êt kallay mani pan-ipasabin Jesus.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(*Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49*)

19 Pamakayabin allun Duminggu, nititipun na mani tagasunul Jesus. Impapakasara lay mani pasbul bali gawan sa limu la sa mani puun Judio. Bêngat tan nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la buy sinabi na, "Mapakamuyuy kapatêtbêkan."

20 Pamakasabi nan abiin, impakit na sa mani tagasunul nay mani gamêt na buy mani tagyang na. Sên nakit lay Panginuun, natulatula sila.

21 Inuman na êt sinabin Jesus kallay, "Mapakamuyuy kapatêtbêkan. Nu parasaantu wakun in-utus Bapa ku, para kataw êt baydun pan-iutus."

22 Pamakasabi nan abiin, kinayupan na sila buy sinabi na, "Tanggapên yuy Ispiritun Bapan Namalyari.

23 Nu patawarên yuy gisay tawu sa kasalanan na, patawarên ya êt Bapan Namalyari. Nuwa nu a yuya patawarên sa kasalanan na, a ya êt patawarên Bapan Namalyari."

Si Jesus buy si Tomas

24 Nuwa sabitun nagpakit si Jesus, ayin baydu si Tomas ya pambêgên Kambal ya gisa sa mapu buy luway apostul na.

25 Kabay sinabi la kanay, "Nakitan yan na Panginuun."

Nuwa sinabin Tomas kallay, "A ku maniwala anggan a ku makitan ya nukay ubatan paku sa gamêt na buy matalan ya ati buy anggan a ku maisun ya galamay ku sa nukay idi sa tagyang na."

26 Nilabas sa waluy allu, nanguman nititipun na mani tagasunul Jesus sa lalêñ bali, kaawyun layna si Tomas. Impapakasara lay mani pasbul, nuwa nisun pun si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Buy sinabi na, "Mapakamuyuy kapatêtbêkan."

27 Sinabin Jesus kan Tomas, "Elêwên mu buy dukpan na nuka sa gamêt ku buy dukpan muy nukay idi sa tagyang ku. Agana kayna magluway nakêm, nun a maniwala kayna."

28 Nakitbay si Tomas, "Panginuun ku buy Namalyari ku!"

29 Sinabin Jesus kana, "Naniwala kayna nayı gawan nakitan mukina? Pinagpalay mani manampalataya kangku agyan a laku nakitan."

Ya sangkan na insulat ta librun ati

³⁰ Malakê pun na mamakaupapas ya dinyag Jesus ya nakitan mani tagasunul nay asê pun naisulat sa librun ati.

³¹ Nuwa ya mani nakasulat sa librun ati, insulat amên manampalataya kaw ya si Jesus sabay siyay Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Buy nu manampalataya kaw kana, mabiyán kaw biyay ya ayin katganan.

21

Nagpakit si Jesus sa pituy tagasunul na

¹ Nilabas sa dakun umnuy allu, nanguman nagpokit si Jesus sa mani tagasunul na sa agid lawan Tiberias. Paradi ya nalyari.

² Sa panawun na abitu, niaawyun silan Simon Pedro, si Tomas ya pambègén Kambal, si Nathanael ya taga balyan Cana sa prubinsyan Galilea, ya luway anak Zebedeo, buy luwa pun êt ta tagasunul Jesus.

³ Sinabin Simon Pedro kalla, "Mandakêp pakun kênan lanêm."

Sinabi la, "Kilaku kay kamu." Kabay nagsakay sila sa bangka amên mandakêp silan kênan lanêm sa lawa. Nuwa namawatwat silan ayin nakwa.

⁴ Sên nasawang ngana, nakaidêng si Jesus sa agid lawa, nuwa a laya nakilala.

⁵ Binêg silan Jesus, "Mapatêl kuway, dilag kaw nayin nakwa?"

Nakitbay sila, "Ayin na kayêk."

⁶ Sinabin Jesus kalla, "Inabu yu sa lanêm ya pukut yu sa wanana bangka amên makakwa kaw." Kabay dinyag lay nabay ya abitu buy sên guluyun lay nay dala la, a layna maguluy gawan sa lakêna nakwa lay kena.

⁷ Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus, sinabi na kan Pedroy, "Sabay ya Panginuu na abitu!" Sên nalêngén Pedroy abiin, kingwa nay yaming nga inlukas na ta in-is-êl na sa awak na. Nag-ukdu ya sa lanêm buy nangaway ya papakun sa agid lawa.

⁸ Ya kaatag mani tagasunul ya idi sa bangka, nag-udung sila sa agid ya miguguluy dalay napnun kênan lanêm, gawan kay manga siyam mapuy metrûy dayu la sa agid.

⁹ Pamakalatêng la sa agid, nakitan la bayduy dilag kênan lanêm ma nakasagpa sa bayan apuy buy dilag êt tinapay.

¹⁰ Sinabin Jesus kallay, "Mantan kaw baydin dakun umnuy kênan lanêm ya nakwa yu."

¹¹ Kabay nagsakay si Simon Pedro sa bangka buy ginuluy nay dala papakun sa agid ya napnun mangaragul ya kênan lanêm. Dinalan buy limampu buy tatluy kaganawan. Nuwa agyan parabaydun kalakêy kêna, asê nasiray dala.

¹² Sinabin Jesus kalla, "Kaksaw kaw ta mangalmusal kitamu." Ayin gisa man kallay nakadégdêg namatang nu sisabêt ya tagawan tanda lay sabay siyay Panginuu.

¹³ Nangwan tinapay si Jesus buy indin kalla. Pamakayari, nangwa ya êt kênan lanêm buy indin na kalla.

¹⁴ Abiin ya ikatluy pagpokit Jesus sa mani tagasunul na pamakayari nan nabyay nanguman ubat sa nangamamatî.

Si Jesus buy si Pedro

¹⁵ Pamakayari lan nangan, sinabin Jesus kan Simon Pedro, "Simon ya anak Juan, kaidwan muku nayin igit pun sa pangidu la kangku?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, pakanêñ muy mani tupa ku."

¹⁶ Pinatang yan manguman Jesus, "Simon na anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, saysayêñ muy mani tupa ku."

¹⁷ Katitlu yan pinatang Jesus, "Simon ya anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nalêlêy nakêm Pedro gawan katitlu yan pinatang Jesus nu kaidwan naya. Kabay nakitbay ya, "Panginuun, tanda muy kaganawan bagay buy tanda mu êt ta kaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Pakanêñ muy mani tupa ku."

¹⁸ Pansabin ku kamuy sabitun anak ka pun, sikay mamayaming sarili mu buy pallakwên muy labay mun lakwên. Nuwa nu tuwa kayna, ipaktang muy gamêt mu ta kaatag gay mamayaming kamu buy gêtan laka sa lugal la a mu labay."

¹⁹ Sinabin Jesus ya abiin amén ipatanda na nu parasaantuy pangamati ya danasen Pedro amén maparangalan si Bapan Namalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kan Pedro, "Kilaku ka kangku."

Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus

²⁰ Sêñ nangawing si Pedro, nakitan nay manunul kallay kakaidwan na tagasunul Jesus. Sabay siyay tagasunul Jesus ya nakaunsalig sa dani na sabitun mangapun sila buy namatang kana nu sisabêt ta mamilisupakat kana.

²¹ Sêñ nakitan Pedro si Jesus, pinatang naya, "Panginuun, sabêt taman na malyari sa tawun abiin?"

²² Nakitbay si Jesus, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu? Kay sumunul ka kangku."

²³ Kabay niwagaw wa balita sa mani manampalataya ya asê mati ya tagasunul ya kakaidwan Jesus. Nuwa asê sinabin Jesus ya a ya mati. Ya kay sinabi na, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu?"

²⁴ Siku si Juan na tagasunul Jesus ya magpapêtêg sa mani bagay ya ati buy siku êt ta nanulat. Buy tandan mani kaawyun ku ya pêtêg ga pansabin ku.

²⁵ Malakê pun êt ta mani dinyag Jesus. Nu isulat kuy kaganawan ati, sa élêw kuy asê minukad sa buun babun lutay kaganawan libruy maisulat ku.

YA MANI DYAG un Mani Tagasunul

¹ Kakaidwan kun Teofilo, sa nunan sulat ku kamu, insulat kuy dinyag Jesus buy in-arat na paubat sa umpisa yan nangaral

²⁻³ angga sa allun intag-ay ya sa langit. Nati si Jesus sa kurus, nuwa nanguman yan nabiyay buy malakéy dinyag na amén pagpapétagan na abiin. Buy sa apattapuy allu, katiumnu yan nagpaket sa mani pinili nay apostul buy pansabin na kallay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Intipan na êt kallay mani utus sa kapamilatan Ispiritur Bapan Namalyari.

⁴ Gisay allu, kaban mipupulung sila kaawyun si Jesus, intipan na kallay, "Agana kaw pun mita sa Jerusalem. Eténgén yu pun na impangakun Bapan Namalyari kamuyuy Ispiritu na. Sinabi kinay abiin kamuyu sabitun nuna.

⁵ Ta si Juan ya Mamawtismu, namawtismu ya sa laném, nuwa pamakayarin dakun umnuy allu, bawtismuhan kaw sa Ispiritur Bapan Namalyari."

Ya pag-udung Jesus sa langit

⁶ Sén nititipun na mani apostul buy si Jesus, pinatang laya, "Panginuun, ati nayi ya panawun iudung muy pag-ari sa Israel sa mani Israelita?"

⁷ Nakitbay si Jesus, "A yina kaylangan matandan nu makanu malyari ya mani intakdan Bapa ku sa kapamilatan kapangyarian na.

⁸ Nuwa sa pallumaténg Ispiritur Bapan Namalyari kamuyu, biyan nakaw kapangyarian. Buy sikaw wa magpapétag tungkul kangku sa mani tawu baydi sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Judea, sa prubinsyan Samaria buy sa kaganawan lugal baydi sa babun luta."

⁹ Pamakayarin sinabin Jesus ya abiin, nitag-ay yina sa langit. Buy kaban pakaélwén layan patatag-ay, nasanipan ninan ulap angga sa a layna nakitan.

¹⁰ Kaban mamakaélw sila sa langit, bêngat tan nidéng sa dani lay luway ang-el ya nakayaming naputi. ¹¹ Buy sinabin luway ang-el, "Sikaw wa mani taga prubinsyan Galilea, siyan nakaidéng kaw yapun baydin nakaélw sa langit ta? Si Jesus ya nakitan yun nitag-ay papakun sa langit, mag-udung ya baydi sa babun luta. Buy nu parasaantu uyan nakitan na nitag-ay papakun sa langit, para êt bayduy pag-udung na baydi sa babun luta."

Ya pamilin mani apostul sa kasagilin Judas

¹² Kabay nag-udung ya mani apostul sa balayan Jerusalem ubat sa Bunguy mani Ulibu. Ya bung-uy ya ati, kulang tan pérad sa gisay kilumetru ya daya na sa Jerusalem.

¹³ Sén nilaténg silanya sa Jerusalem, nagdaus silan nagdakéy sa bibiyan lay kuwartu ya idi sa téngél. Ya mani ati sabay silan Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma, buy si Judas ya anak kaatag Santiago.

¹⁴ Pawa silan miaawyun manalangin kaawyun ya dakun umnuy babayi buy si Maria ya indun Jesus buy ya mapatéł Jesus ya lawyaki.

¹⁵ Sén nilabas say dakun umnuy allu, nititipun na mani manampalatayay dilag bilang dinalan buy luwampu. Nidéng si Pedro buy sinabi na,

16 "Mapatêl kuway, kaylangan matupad da kasulatan na impatandan Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David sabitun nuna ya tungkul kan Judas Iscariote, ya sabay ya nanawup nandakêp kan Jesus.

17 Sabitun nuna, kaawayun yan si Judas bilang apostul ya pinilin Jesus amén maglingkud kana."

18 (Nuwa si peray pinamayad kan Judas sa nadawak ka dinyag na, pinanaliw nan luta. Sa lutay nasaliw na, nagnabu yan nipalukub buy inlumtus ya bituka nan niawas sa laman.

19 Natandan kaganawan tawu sa Jerusalem ya nalyari kan Judas. Kabay ya lutan abitu, binêg lan Akeldama ya labay sabin sa sabi la, "Panggitnan ya Dilag Daya.")

20 Sinabi pun êt Pedro,
"Nakasulat sa mani librun Kanta ya tungkul kan Judas,
'Pasawan tanay bibiyan na

buy ayin nan malyarin manugêl baydu.' †*

Buy nakasulat êt,
"Idin ta sa kaatag ya katungkulon na." ‡

21-22 Sinabi pun êt Pedro, "Kabay sépat kitaminan mamilin tawuy panagili kan Judas ya makaawayun yan mamipapêtêg sa pangabyay manguman Panginuun Jesus. Kaylangan ya pilin tamu, gisa sa mani pagkaawayun yan sabitun kaawayun tamu pun si Jesus, paubat sabitun nagpabawtismu ya kan Juan ya Mamawtismu angga sa gintan ya papakun sa langit."

23 Kabay lagyun luway liyaki ya sinabi la. Ya gisa, si Jose ya pambêgên Barsabas buy pambêgên êt Justo. Ya gisa êt, si Matias.

24 Pamakayari, nanalangin sila, sinabi la, "Panginuun, tanda muy idi sa békên kaganawan tawu. Kabay ipatanda mu kanyan nu sisabêt sa luway pilin mun

25 daygên apostul bilang kasagilin Judas. Ta binukutan Judas ya pandaygên na bilang gisay apostul buy naku ya sa gisay lugal la nanaspas kana."

26 Pamakayari lan nanalangin, nibagutan sila. Ya nabagut la, si Matias. Kabay si Matias ya indagdag sa mapu buy gisay apostul.

2

Ya pallumatêng Ispiritun Bapan Namalyari

1 Sén inlumatêng ya allun pestan mani Judioy pambêgên Pentecostes, nagtipun sa gisay bali ya kaganawan manampalataya kan Jesus.

2 Kaban mititipun sila, mamakun ni, nakalêngê silan sénêg sa buun bali. Ya sénêg ga ati, ubat sa langit ya nanuwad malakas ya angin.

3 Buy dilag silan nakit ya paran apuy ya nanuwad dila ya nag-upga sa balang gisa kalla.

4 Natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya kaganawan idi baydu buy nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan.

5 Amésen sa panawun abitu, dilag êt mani Judioy idi sa Jerusalem ya manunul sa Kautusan Bapan Namalyari. Ubat sila sa magmikakanayun na bansa buy asé pariparisuy sabi la.

* **1:20** **1:20** Mani Kanta 69:25. † **1:20** **1:20** Mani Kanta 109:8.

6 Sêñ nalêngê lay sêñêg, pinaras lan naku sa pagtipunan mani manampalataya. Nakaupapas sila gawan nalêngê lay magsabi ya mani manampalataya sa mani sabin mani mallêngê.

7 Kabay sinabi la, "Aw indi, alwa nayin taga prubinsyan Galilea ya mani tawun ati sila?

8 Uysiyán makapagsabi sila yan sabi tamu ta?

9 Dilag baydi kantamun taga Partia, taga Media, taga Elam, taga Mesopotamia, taga Judea, taga Capadocia, taga Ponto buy taga Asia.

10 Ya kaatag kantamu taga Frigia, taga Pamfilia, buy taga Egípto. Buy dilag êt ubat sa mani lugal ya sakup Libya ya narani sa Cirene. Dilag êt taga balayan Roma,

11 ya mani Judío buy alwan Judío ya napasunul êt sa mani paniwalan mani Judío. Buy ya kaatag, taga Creta buy taga Arabia. Nuwa ya abiin sila, mani taga Galilea. Uysiyán mangalêngê tamu sila yan magsabi sa sabi tamu ta tungkul sa mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari?"

12 Nakaupapas sila buy a la makwan maisip pa nalyari. Kabay nipapatang sila, "Sabêt ta labay sabin ati?"

13 Nuwa ya kaatag, inuyam lay mani manampalataya. Sinabi la, "Kay malasing ya mani tawun abiin!"

Ya pangaral Pedro

14 Kabay nidêng si Pedro kaawyun na mapu buy gisay apostul buy masnêg nan sinabi, "Sikaw wa mapatêl kun mani Judío buy sikaw wa kaatag manugêl sa Jerusalem, pakalêngê kaw, ta itutu ku nu sabêt ta labay sabin ati ya mangapalyari amêsen.

15 Indap yu nu kay malasing kay. A kay malasing, ta tanda tamuy ayin maglasing un alas nuwebin maranun.

16 Ya mangapalyari amêsen kanyan, sabay ya katuparan sinabin propeta Joel sabitun nuna,

17 'Ati ya pansabin Bapan Namalyari, "Ya daygên ku sa tawlin allu bayu sa katganan babun luta,

iutus kuy Ispiritu ku sa kaganawan layin tawu.

Ya mani anak yuy lawyaki buy babayi,
mamipatandan mani sabi ku.

Ya mani bayuntawu yuy

makakit suléplêp pa ipasuléplêp ku kalla.

Ya mani mangatwa yuy lawyaki,
makataynêp silan taynêp pa ipataynêp ku kalla.

18 Sa allun abitu, iutus kuy Ispiritu ku sa mani lawyaki buy sa mani babayi
ya lingkud ku,

buy ipatanda lay mani sabi ku.

19 Mamipakit takun mani mamakaupapas sa langit buy mani tanda' sa luta
sa kapamilatan daya, apuy, buy makudpay asuk.

20 Dumiglêm ma allu,

buy umudit ta buwan kaparisun daya.

Malyari ya abiin bayu lumatêng nga alluy ayin kaparisu buy ma-
makaupapas ya sabay ya allun pallumatêng Panginuun.

21 Buy nu sisabêt man na mamêg sa Panginuun,
miligtas ya." ' "*

---

* **2:21** **2:21** Joel 2:28-32.

²² Insundun Pedroy pagsabi na, "Kabay sikaw wa kaparisu kun Israelita, pakaléng-én yuy ati! Si Jesus ya taga Nazaret, in-utus yan Bapan Namalyari kantamu. Buy pinagpapégtan Bapan Namalyari ya abiin sa kapamilatan mani inala, mamakaupapas, buy tanda' ya dinyag Jesus. Tanda yuy kaganawan abiin tagawan nályari baydi kamuyu.

²³ Sabitun nuna pun, tanday nan Bapan Namalyari ya igawang kamuyu si Jesus ta taganan parabaysén na palanu na. Impapati yuya sa mani makasalanán na tawu ya nipaku kana sa kurus.

²⁴ Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari buy inligtas sa kapangyarian kamatyan, gawan asé malyarin manugél nati si Jesus.

²⁵ Ati ya impasabin Bapan Namalyari kan Arin David tungkul kan Jesus, 'Nakit kuy Bapan Namalyari ya pawan idi sa arapan ku.

Gawan pawa kuyan kaawyun,
asé magmikakunuy nakém ku.

²⁶ Kabay masayay béké ku buy a ku mabénbénan na béké kun mangulimén kan Bapan Namalyari.

Agyan mati yaku, dilag gaku pun kapilmiyan na mabyay yakun manguman.

²⁷ Gawan a mu paulayan na kaladwa ku baydu sa lugal la nangamamatí.
Buy a mu êt paulayan bumataw bangkay Banal la Lingkud mu.

²⁸ Impatanda mu kangkuy mabyay yaku.

Buy gawan pawa katan pagkaawyun, sadyay tula ku.' "†

²⁹ Sinabi pun êt Pedro, "Sikaw wa mani kaparisu kun Judio, sabitun sinabin Arin David da abiin, malinaw wa alwan sarili nay pantukuyun na. Tanda tamuy nati si Arin David buy angga amésén, tanda tamu nu saantu yan nakalbeng.

³⁰ Si David, gisa ya sa mani propeta. Buy tanda nay impangakun Bapan Namalyari kana ya gisa sa mani layi nay mamsundu sa pag-ari na.

³¹ Sabitun nuna, tanday nan Arin David da pabyayén Bapan Namalyari si Cristu ya impangaku na. Kabay insabin David da tungkul kana, 'A naya pinaulayan sa lugal la nangamamatí. Buy a na pinaulayan binumatay bangkay na.'

³² Si pantukuyun na sabay si Jesus ya pinabyay Bapan Namalyari. Buy magpapéteg kay kaganawan sa pangabyay nan manguman.

³³ Sabay siyay intag-ay Bapan Namalyari sa langit buy impaiknu sa wanana.‡ Buy natanggap nay impangakuy Ispiritu ya sabay êt ta indin na kanyan buy abiin na mangakitan yu buy mangaléngé yu amésén.

³⁴ Ta alwan si Arin David da gintan sa langit, nun a si Jesus ya Panginuun na. Kabay sinabin David,

'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,

"Miknu ka sa wanana ku,

³⁵ angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu." ' "

³⁶ Insundun Pedroy pagsabi na, "Kabay sikaw wa kaganawan kaparisu kun mani Israelita, sépat yun matandan ya si Jesus ya impapaku yu sa kurus, sabay siyay dinyag Bapan Namalyarin Panginuun buy sabay siyay Cristuy impangaku na!"

³⁷ Sén naléngén mani tawuy abitu, nabégbéga ga nakém la. Kabay namatang sila kan Pedro buy sa kaawyun nan mani apostul, sinabi la, "Mapatélu kuway, sabét kayék ka sépat yan daygén?"

† 2:28 2:28 Mani Kanta 16:8-11. ‡ 2:33 2:33 Ya tungkulun sa wanana Bapan Namalyari sabay ya tungkulun un karanganan buy kapangyarian.

³⁸ Nakitbay si Pedro kalla, "Ya balang gisa kamuyu, magsisi buy itgén yuy panyag yun kasalanan. Buy magpabawtismu kaw sa lagyun Jesu Cristu amén mapatawad da mani kasalanan yu buy matanggap yuy pan-idin Bapan Namalyari ya ayin kaatag nun a ya Ispíritu na.

³⁹ Tagawan na Ispíritun Bapan Namalyari, sabay ya impangaku na kamuyu buy sa mani anak yu buy sa kaganawan tawuy idi sa mangarayuy lugal. Impangakun Bapan Namalyari ya Panginuun tamuy ati sa sisabéti man na tawuy bégén nan magdani kana."

⁴⁰ Malaké pun êt ta pagpapéteg ga sinabin Pedro kalla. Buy inyawad na êt kallay paradi, "Agana kaw makiawyun sa mani layi amésén na mapanyag kadawakan amén miligtas kaw sa parusay lumaténg."

⁴¹ Malakéy naniwala sa sinabin Pedro. Kabay nagpabawtismu sila. Sa allu êt abitu, tatluy libuy tawuy nidagdag sa mani manampalataya kan Jesus.

⁴² Ya mani bayun nanampalataya kan Jesus, pawa silan mamaku sa mani apostul amén malléngé sa mani pan-ituru la, pawa silan mibébêték bilang mipapatéti sa panampalataya, pawa sila êt miaawyun mangan tinapay[§] buy pawa silan manalangin.

Ya pamibiyaybiyay mani manampalataya

⁴³ Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, nakadyag ya mani apostul un malakéy mamakaupapas buy tanda'. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nalimu sila kan Bapan Namalyari.

⁴⁴ Ya mani manampalataya kan Jesus, dilag silan gigisay nakém buy ya pibandiyan la, piniaagém la.

⁴⁵ Pan-isaliw lay luta buy pibandiyan la, ta ya peray naabli la, pan-idin la sa balang gisa ayun sa kaylangan la.

⁴⁶ Allu-allu silan mititipun sa Templu. Miaawyun silan mangan sa balin balang gisa un dilag mangéd da nakém buy tula.

⁴⁷ Buy pawa lan pan-uliménén si Bapan Namalyari. Panggalangén sila êt mani tawuy idi baydu. Allu-allu pan-idagdag Panginuun kallay mani tawuy inligitas na sa parusay lumaténg.

3

Ya pamaiyul sa tawuy lumpu

¹ Gisay allu sén alas tres san kaawat, naku si Pedro buy si Juan sa Templu. Uras panalangin na abitu.

² Baydu sa Templu, dilag pambégen Mangéd da Pasbul. Dilag gisay liyaki bayduy lumpu ubat ta sa in-anak ya. Allu-allu panggétan laya baydu amén magpalimus ya sa mani mansumun sa Templu.

³ Sén nakit na silan Pedro buy si Juan na pasun sa kasawangan Templu, nanyawad yan limus kalla.

⁴ Pinakaélém yan Pedro buy si Juan. Sinabin Pedro, "Eléwén mukay."

⁵ Kabay nangélém wa liyaki kalla, gawan piéeténg nay biyan layan pera.

⁶ Nuwa sinabin Pedro kana, "Ayin nakun pera o gintu, nuwa dilag gakun idin kamu. Sa lagyun Jesu Cristu ya taga Nazaret, midéng ka buy mita ka."

⁷ Tinalan Pedroy wanan gamét na buy impaidéng naya. Tambéng pinumas-éy ya bitis buy tulatud na.

§ 2:42 2:42 Mangan silan tinapay bilang pangganaka la sa nalyari kan Jesus.

⁸ Kabay tambêng yan nidêng buy nakabita. Pamakayari, nakilaku ya kallan Pedro sa kasawangan Templu. Nibitabita yan nag-ukdu-ukdun mangulimên kan Bapan Namalyari.

⁹ Nakitan kaganawan na nakabita ya buy mangulimên nina kan Bapan Namalyari.

¹⁰ Nalupan lay sabay siya awêd da abituy liyaki ya lumpu ya magpalimus sa mani mansumun sa pambégén lan “Mangêd da Pasbul” sa Templu. Kabay saday upapas la sa nalyari kana.

Ya pagsabin Pedro sa mani tawuy idi sa Balkun Solomon

¹¹ Pamakayarin abitu, asina imbul-is liyaki si Pedro buy si Juan. Kaban mamita sila sa pambégén lan “Balkun Solomon,” kapagtalantalan na kalla. Nipamwayun nagdani kallay kaganawan tawu, gawan nakaupapas sila sa nalyari.

¹² Pamakakit Pedro sa mani tawu, sinabi na kallay, “Mapatêl kun Israelita, uysiyan nakaupapas kaw ya sa nalyari ta? Buy papakaélêwên yukay yata? Indap yu nayi nu napabita yan na tawun ati gawan sa sarili yan kapangyarian o sa panunul yan sa kalabayan Bapan Namalyari? Asé!

¹³ Alwan sikay ya namaiyul kana, nun a ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob amên maparangalan na si Jesus ya Lingkud na. Si Jesus sabay ya indin yu sa mani manungkulon buy insakwil yuya sa arapan Gobernador Pilato, agyan ibus nayna dayi.

¹⁴ Agyan sabay siyay Banal buy Matinék ka Lingkud Bapan Namalyari, insakwil yuya buy ínyawad yu kan Pilatoy ibus ya gisay mamatin tawu.

¹⁵ Impapati yuy pangubatan biyay ya ayin katganan, nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari. Sikay ya magpapêtèg ga nabyay yan manguman, ta nakitan yan ya.

¹⁶ Ya panampalataya sa kapangyarian lagyun Jesus sabay ya nakapabita sa liyakin ati ya makit buy malupan yu. Nalyari ya ati gawan sa panampalataya kan Jesus. Buy agyan sikaw, napagpapêtgan yuy inumiyul ya.”

¹⁷ “Buy amêsên na mapatêl, tanda kuy nadyag yun impapati si Jesus buy mani mamunu yu gawan a yu tanda nu sisabêt yan tagana.

¹⁸ Nuwa sén dinyag yu kanay abiin, natupad day impatandan Bapan Namalyari awlagi sa kapamilatan mani propeta ya si Cristu, kaylangan nan madanasan na pamasakit.

¹⁹ Kabay sépat kawnan magsisi buy magdani kan Bapan Namalyari amên patawarên nay mani kasalanan yu.

²⁰ Nu daygén yuy abiin, matanggap yuy bayuy katigsawan na ubat sa Panginuuun buy iutus na si Jesus ya Cristuy intalaga na para kamuyu sabitun nuna pun.

²¹ Nuwa kaylangan pun manugêl si Jesus sa langit angga sa lumatêng nga panawun ibayun Bapan Namalyari ya kaganawan bagay ayun sa impangaku na sabitun nuna sa kapamilatan mani banal la propeta na.

²² Ta paradi ya sinabin Moises sabitun nuna tungkul kan Cristu, ‘Ya Bapa yu Namalyari ya mamilin gisay propetay nanuwad kangku ya kalayi yu. Sépat yun sunulon na kaganawan sabin na kamuyu.

²³ Nu sisabêt man na asê manunul sa pansabin propeta abitu, ipapawa yan Bapan Namalyari sa mani tawu na amên upudun ya.’”*

* ^{3:23 3:23} Deuteronomio 18:15; 18:18; 18:19.

²⁴ Insundun Pedroy pagsabi na, "Ya kaganawan propetan Bapan Namalyari paubat kan Samuel, impatanda lay tungkul sa mani mangapalyari amésén.

²⁵ Sikitamuy makapagmanan mani impangakun Bapan Namalyari sa kapamilatan mani propeta na. Buy kaawyun kitamu êt sa kasunduwan Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sabitun sinabi na kan Abraham, 'Pagpalén kuy kaganawan tawu sa kapamilatan layi mu.'

²⁶ Kabay pinilin Bapan Namalyari ya Lingkud na buy nuna nan in-utus kantamun mani Judio amén pagpalén na kitamu sa kapamilatan panawup na kantamun lakwanan ya panyag nadawak."

4

Si Pedro buy si Juan sa arapan mangatwan Judioy mangatuynungan

¹ Kaban magsabi pun si Pedro buy si Juan sa malakéy idi baydu sa Balkun Solomon sa Templa, dilag inlumaténg nga dakun umnuy pari kaawyun lay kapitan mani magbantay sa Templa buy mani Saduseo.

² Sadyay suluk la kan Pedro buy kan Juan gawan pan-iaral la sa mani tawuy mabyay manguman ya nangamamatí gawan nabyay si Jesus.

³ Kabay dinakép la si Pedro buy si Juan. Litisin la sila dayi nuwa gawan yabi yana, insukul la tana sila anggan maranun.

⁴ Paraman baydu, malaké sa mani nalléngé sa pangaral lay nanam-palataya kan Jesus. Kabay nidagdag ya bilang la angga sa niras limay libuy lawyaki.

⁵ Pamakawasaki, nippulung sa Jerusalem ma mani mamunu, ya mani mangatway manungkuluan buy mani manurun Kautusan.

⁶ Idi êt baydu si Anas ya pinakapuun pari, si Caifas, si Juan, si Alejandro buy ya kaatag kamag-anak Anas.

⁷ In-arap kalla si Pedro buy si Juan buy pinatang, "Sabêt ta kapangyarian Yu buy kansabêt lagyuy ginamit Yu amén mamaiyul sa liyakin ati?"

⁸ Natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Pedro. Kabay sinabi na, "Sikaw wa panggalangén na mamunu buy sikaw wa mangatway manungkuluan,

⁹ nu pallitisin yukay amésén tungkul sa kangédan na dinyag yan sa liyakin ati buy nu parasaantu yan nakabita,

¹⁰ sépat yun matandan buy kaganawan kaparisu tamun Israelitay ati. Ya liyaki ya nakaidéng amésén sa arapan yuy ayin nan sakit, inumiyul ya gawan sa kapangyarian Jesu Cristuy taga Nazaret. Sabay siyay impapaku yu sa kurus, nuwa pinabyay yan manguman Bapan Namalyari.

¹¹ Buy si Jesus ya pantukuyun sa talatan ati, 'Ya batuy insakwil yun mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.*'

¹² Ayin sisabêt man na makapiligtas kantamu sa ayin katganan na parusa, nun a kay si Jesu Cristu ya in-utus Bapan Namalyari baydi sa babun luta."

¹³ Sén natandan lay kay nayépay pangatawu lan Pedro buy si Juan buy a sila nag-aral, nakaupapas sila sa kapas-éyan nakém la. Naisip lay sabay silay pagkaawyun Jesus.

¹⁴ Nuwa ayin silaynan nasabi laban kalla, ta nakitan lay liyaki ya makabitay na ya nakaidéng kaawyun lan Pedro buy si Juan.

¹⁵ Kabay impaaawas la pun silan Pedro buy si Juan un mangatwan Judioy mangatuynungan buy nisasabi silan,

* **4:11 4:11** Mani Kanta 118:22.

16 “Sabêt ta daygén tamu kalla? A tamina maipuglaw wa dinyag lay mamakaupapas, ta tanday nan buun Jerusalem.

17 Patandan tamu ta sila ya agana layna iaral la tungkul kan Jesus amén asina miwagaw wa nalyari.”

18 Kabay impabêg silan manguman buy pinatandan, “Agana kawna magsabi o mangaral tungkul kan Jesus.”

19 Nuwa nakitbay si Pedro buy si Juan, “Pakaisipin yu nu sabêt ta ustу sa pangélêw Bapan Namalyari, manunul kay kamuyu o kan Bapan Namalyari?

20 Gawan para kanyan, a yan malyarin asé sabin na nakitan buy nalêngê yan kan Jesus.”

21-22 Labay la dayin parusan ya luwa, nuwa a la madyag tagawan malimu sila sa mani tawuy mangulimén kan Bapan Namalyari sa mamakaupapas sa nadyag, gawan si abituy liyaki ya nakabitay na, apattapuy tawun nayna. Kabay imbus la tanay luwa buy pinakasipit lan sinabyanan ya aganayna mangaral tungkul kan Jesus.

Ya panalangin mani manampalataya

23 Sén imbus sa silan Pedro buy si Juan, nagtalus sila sa mani kaawayun lan manampalataya kan Jesus buy imbalita lay sinabi kallan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkul-an.

24 Sén nalêngén mani manampalatayay abitu, miaawyun silan nanalan-gin kan Bapan Namalyari. Sinabi la, “Panginuun yan na Makapangyarian sa kaganawan, sika ya nanyag langit, luta, dagat buy sika ya nanyag kaganawan idi baydi!”

25 Sa kapamilatan Ispiritu mu, impasabi mu kan David da lingkud muy ninunu yan ya paradi,

‘Uysian natubag-tubag yay mani alwan Judio ta?

Buy siyan mangisip yan ayin pukat ta mani Judio ta?

26 Nagléan ya mani ari baydi sa babun luta buy nititipun ya mani mamunu amén makipati kan Bapan Namalyari
buy kan Cristuy intalaga na.’[†]

27 Panginuun, natupad day impasabi mu kan Arin David tagawan silan Gobernador Herodes Antipas, si Gobernador Poncio Pilato, ya mani alwan Judio buy ya mani kaparisu yan Judio, nibébêték sila amén patin si Jesus ya Banal la Lingkud ya intalaga mun Mamiligtas.

28 Gawan sa kapangyarian buy kalabayan mu, nadyag lay mana mun in-il-an na palanu.

29 Buy amésen na Panginuun, êlêwên mu! Pampalimun lakay. Kabay sawpan mukay ya mani lingkud mu amén maipangaral yan na sabi mu un dilag napas-éy ya nakém.

30 Sa kapamilatan kapangyarian mu, labayên muy mapaiyul yan na nipagsakit buy makadyag kay mani mamakaupapas sa kapamilatan kapangyarian Jesus ya Banal la Lingkud mu.”

31 Pamakayari lan nanalangin, naéyêg ya bali ya pagtipunan la. Kabay ya kaganawan idi baydu, natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-éy ya nakém lan niaral Sabin Bapan Namalyari.

Ya pamisasawup mani manampalataya

32 Ya mani manampalataya kan Jesus, nibébêték ka isip buy nakém la buy a la pan-isipin ya kay kallay pibandiyan la nun a para sa kaganawan.

[†] **4:26 4:26** Mani Kanta 2:1-2.

³³ Kaban pan-ipapêtêg mani apostul ya nabyay nanguman na Panginuuun Jesus, sadyay kapangyarian na idi kalla. Buy saday kangêdan Bapan Namalyari sa balang manampalataya.

³⁴ Ayin nagkulang agyan gisa kalla, gawan na dilag luta o bali, pan-isaliw lay ati buy ya peray naabli la,

³⁵ indin la sa mani apostul. Buy indin êt taman mani apostul ya ati sa balang gisa ayun sa kaylangan la.

³⁶ Para êt bayduy dinyag Jose ya taga Cyprus ya ubat sa layin Levi. Pambêgén yan mani apostul un Bernabe ya labay sabin, "Mamapas-êy nakêm."

³⁷ Insaliw nay luta na buy ya peray naabli na, indin na sa mani apostul.

5

Silan Ananias buy si Safira

¹ Dilag êt miasaway nisaliw luta la. Ya lagyun liyaki, Ananias buy ya lagyun babayi, Safira.

² Nuwa nibêtêk ka miasaway baw-asên lay peray naabli la buy ya nitagan sabay ya gintan Ananias sa mani apostul. Sínabi na kalla, "Kay aati ya naabli yan sa luta yan."

³ Nuwa sinabin Pedro kana, "Ananias, uysiyán nagpasakup kaya kan Satanas ta? Naglaram ka sa Ispiritun Bapan Namalyari gawan binaw-asan muy naabli mu sa luta yu.

⁴ Sabitun a mu pun insaliw ya luta, kamuy abiin buy sên naisaliw mina, idi êt kamu nu sabêt ta daygén mu sa peray naabli mu! Uysiyán dinyag mu yay parabaysên ta? Naglaram ka alwan kay sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari."

⁵⁻⁶ Pamakalêngén Ananias sa sinabin Pedro, nati yan nitugaw. Kabay dinanyan yan mani bayuntawu buy impunggus lay bangkay na. Pamaka-yari, gintan layan paawas buy in-ilbêng. Buy ya kaganawan nakalêngé sa nalyari, sadyay limu la.

⁷ Pamakalibas tatluy uras, inlumatêng si Safira ya asawan Ananias. Ayin yan katatanda sa nalyari sa asawa na.

⁸ Pinatang yan Pedro, "Sabin mu kangku nu kay ati ya naabli yu sa luta yu."

Sinabi na, "Awu, kay abiin."

⁹ Kabay sinabin Pedro kana, "Uysiyán nibêtêk kaw yan subukan ya Ispiritun Panginuuun ta? Elêwén mu! Inlumatêng ngay nilbêng asawa mu buy sikay na êt amêsên ya ilbêng la."

¹⁰ Mamakun ni, nati yan nitugaw sa arapan Pedro. Pamakasun mani bayuntawu, nakitan lay nati ya êt si Safira. Kabay insapat layan insalwang buy in-ilbêng sa danin asawa na.

¹¹ Sadyay limun mani manampalatayay miaawyun buy sadyay limun balang nakalêngé sa nalyari.

Mani tanda' buy mani mamakaupapas sa dyag

¹² Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, malakéy tanda' buy mamakaupapas ya dinyag mani apostul sa arapan mani tawu. Pawan mititipun na kaganawan manampalataya sa Balkun Solomon sa Templa.

¹³ Ya mani asé manampalataya kan Jesus, agyan panggalangén lay mani manampalataya, malimu silan makiawyun kalla.

¹⁴ Buy luyang pun êt inlumakêy lawyaki buy babayi ya manampalataya sa Panginuu.

¹⁵ Gawan sa mani mamaupapas ya dinyag mani apostul, gintan mani tawuy nipagsakit sa agid dan buy indin sa amak la amén sa panduman Pedro, agyan kay maêtêban silan alinaw na buy umiyul sila.

¹⁶ Dilag êt malakêy inlumatêng nga ubat sa kaatag baryuy nakapalitêng sa Jerusalem. Panggêtan lay mani nipagsakit buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu. Buy inumiyl silan kaganawan.

Ya pamasakit sa mani apostul

¹⁷ Kinasêman pinakapuun pari buy ya mani kaawyun nan Saduseoy mani apostul.

¹⁸ Kabay impadakêp lay mani apostul buy impasukul.

¹⁹ Nuwa sa yabin abitu, dilag gisay ang-el Panginuu ya naku sa sukulan, ta imbuksat nay pasbul pamisukulan buy impaawas na sila. Sinabin ang-el kalla, ²⁰ "Maku kaw sa Templu buy iaral yu sa mani tawuy tungkul sa bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari."

²¹ Kabay dinyag lay sinabin ang-el, ta sên niputak ka mamut, naku sila sa kasawangan Templu buy nangaral sa mani tawu.

Sên inlumatêng nga pinakapuun pari buy mani kaawyun na, impabêg lay mani mangatwan Judiyo mangatuyungan. Buy namiutus silan mani magbantay amén kewen na mani apostul sa sukulan.

²² Nuwa sên inlumatêng nga mani in-utus la sa pamisukulan, ayin na bayduy mani apostul. Kabay nag-udung sila sa mani mangatwan Judiyo mangatuyungan. Sinabi la,

²³ "Sên inlumatêng kay sa sukulan, nakit yan na mamangêd da pangakandadun pasbul buy ya mani bantay, idi baydu sa pasbul. Nuwa sên imbuksat yan nay pasbul, ayin kayan nakitan na tawu baydu sa lalé!"

²⁴ Sên nalêngêñ kapitan mani magbantay sa Templu buy ya mani mamunun pari ya abiin, nakatêgag sila buy a la makwan maisip nu sabêt ta nalyari.

²⁵ Amêsên, dilag tawuy inlumatêng buy nibalita, "Lêng-êñ yuy ati! Ya mani tawuy impasukul yu, idi sila amêsên sa Templuy mangaral sa mani tawu."

²⁶ Kabay tambêng naku sa Templuy kapitan kaawyun nay mani magbantay na amén dakpêñ manguman ya mani apostul. Nuwa a la sila pinasakitan, gawan malimu sila ta dat batwan silan mani tawu.

²⁷ In-arap kapitan buy mani magbantay nay mani apostul sa mani mangatwan Judiyo mangatuyungan. Sinabin pinakapuun pari sa mani apostul,

²⁸ "Masipit yan kawnan imbawal mangaral tungkul kan Jesus. Elêwén yuy dinyag yu! Niwagaw sa buun Jerusalém ya pan-iaral yu. Buy sikay pun êt ya pansangkanan yun namati sa tawun abiin!"

²⁹ Kabay nakitbay si Pedro buy ya mani kaawyun nan apostul, "Kay si Bapan Namalyari ya sêpat yan sunulun, alwan tawu.

³⁰ Si Bapan Namalyari ya pan-ulimêñ mani ninunu tamu, pinabyay nan manguman si Jesus ya impaku yun pinati sa kurus.

³¹ Intag-ay yan Bapan Namalyari buy pinaiknu naya sa wanana bilang Mamunu buy Mamiligtas amén sikitamun mani Judiyo, mabiyan kitamun panawun magsisi buy sa pakapakun baydu, mapatawad da mani kasalanan tamu.

³² Sikay ya magpapêtêg sa kaganawan nalyari kan Jesus. Buy alwan kay sikay nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari êt ta indin na sa kaganawan manunul kana."

³³ Sén naléngén mani mangatwan Judioy mangatuyungan ya abitu, natubag-tubag sila buy labay lan patin na mani apostul.

³⁴ Nuwa nidéng nga gisa kalla ya naglagyun Gamaliel. Gisa yan Pariseo buy manurun Kautusan buy panggalangén kaganawan tawu. In-utus nay pasalwangén pun na mani apostul.

³⁵ Pamakasalwang mani apostul, sinabin Gamaliel, "Mani kaparisu kun Israelita, isipin yun mangéd nu sabêt ta mangéd yun daygén sa mani tawun abiin.

³⁶ Gawan dakun umnuy tawun nay inlumibas dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag gisay liyaki ya naglagyun Teudas ya namadayêw nagsabin siyay dakilay pinunu. Nakasagyat yan apat ta ralan na lawyaki ya nakiawyun kana. Nuwa sén pinati ya, nangapisisyay ya mani kaawyun na buy a silayna niaawyun.

³⁷ Pamakayarin abitu, sabitun panawun pagsensus mani tawu, dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag êt gisay liyaki ya naglagyun Judas ya taga prubinsyan Galilea. Nakasagyat ya êt malakéy lawyaki. Nuwa sén pinati ya, nangapisisyay êt ta mani kaawyun na.

³⁸ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Agana yu pakyalaman na mani tawun abiin buy pasawên yu silayna, gawan nu ya palanu o pandaygén la, kay ubat sa tawu, mangapisisyay êt ta abiin.

³⁹ Nuwa nu ubat kan Bapan Namalyari, a yu sila mapatgén. Ta dat kay lumtaw kaw tan manalungat kan Bapan Namalyari! Kabay sinunul mani mangatwan Judioy mangatuyungan na sinabin Gamaliel.

⁴⁰ Impabêg lan manguman na mani apostul buy impalatiku. Buy imbauwal silan mangaral tungkul kan Jesus bayu sila imbus.

⁴¹ Nemitay mani apostul sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan un matula-tula, ta tinulutan silan Bapan Namalyarin mipakadéng-êy gawan sa panunul la kan Jesus.

⁴² Allu-allu silan mamaku sa Templa buy mamaku sa balang bali amén manuru buy mangaral Mangéd da Balita ya si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

6

Ya pamili sa pituy liyaki ya maglingkud

¹ Sa panawun abitu, kaban mallumakéy tagasunul Jesus, dilag mani Judioy magsabin Griego ya nagdeklamu laban sa mani Judioy magsabin Hebreo. Tagawan ya mani nabal-uy babayi ya magsabin Griego, a silayna pambiyán pan-ikabyay la sa inallu-allu.

² Kabay impabêg mapu buy luway apostul ya kaganawan tagasunul Jesus. Sinabi la, "Asê mangéd da paulayan yan na pangaral Sabin Bapan Namalyari amén kay dambin na pam-in kanén.

³ Kabay mani mapaté, mamili kaw sa mani kaawyun yun pituy lawyaki ya tanda yuy panggalangén mani tawu, katanda buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari, ta sabay silay pagtiwalan yan amén mandambin mam-in kanén.

⁴ Buy sikay, mail-an yan na sarili yan sa panalangin buy pangaral Sabin Bapan Namalyari."

5 Nalabayan kaganawan mani manampalataya ya sinabin mani apostul. Kabay pinili la si Esteban ya dilag napas-êy ya panampalataya buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Pinili la êt silan Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas, buy si Nicolas ya taga Antioquia. Si Nicolas, alwa yan Judio nuwa napasunul ya sa paniwalan mani Judio.

6 In-arap lay abituy pituy napili la sa mani apostul. Impaluntun mani apostul ya gamêt la buy nanalangin.

7 Kabay niwagaw wa Sabin Bapan Namalyari buy kapanlulumakên mani tagasunul Jesus sa Jerusalem. Kapanlulumakê êt pari ya nanampalataya kana.

Ya pandakêp kan Esteban

8 Si Esteban, binyanan yan Bapan Namalyarin kangêdan buy kapang-yarian. Kabay malakêy mamakaupapas buy tanda' ya dinyag nay nakitan mani tawu.

9 Nuwa dilag mani tawuy nakisubakan kan Esteban. Naibilang sila sa pambêgên Pagtipunan mani Tawuy Naibus. Ya mani kaatag kalla, taga Cirene, taga Alejandria, taga Cilicia buy taga Asia.

10 Nuwa a la agyun masambut si Esteban, gawan binyanan yan kabiyasnan Ispiritun Bapan Namalyari.

11 Kabay liim lan insagyat ta dakun umnuy liyakin magsabin kalaraman. Paradi ya impasabi kalla, "Nalêngê yan si Esteban ya nagsabin nadawak laban kan Moises buy kan Bapan Namalyari!"

12 Gawan sa sinabi la, naitustus lan manubag ga mani tawu, mani mangatway manungkulan buy mani manurun Kautusan. Kabay dinakêp la si Esteban buy gintan sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan.

13 Namiarap sila êt mani tawu amên magpapêtèg sa alwan pêtèg laban kan Esteban. Sinabin tawuy in-arap la, "Ya tawun abiin manunggun magsabin nadawak laban sa Templun Bapan Namalyari buy sa Kautusan na impasulat kan Moises.

14 Ta nalêngê yan na sinabi nay si Jesus ya abiin, lasakên nay Templa tamu buy sagilyan nay manan naugalyan na inlakwanan kantamun Moises."

15 Ya kaganawan kaawyun lay mani mangatwan Judioy mangatuyungan, pinakaélêw la si Esteban buy nakitan lay lupa nay manginangkinang nanuwad lupan ang-el.

7

Ya Pangaral Esteban

1 Pinatang pinakapuuun pari si Esteban, "Pêtèg nayi ya pansabin mani tungkul kamu?"

2 Kabay nakitbay si Esteban, "Mapatêl buy mangatwa ku, pakalêng-ên yuy sabin ku! Si Bapan Namalyari ya makapangyarian, nagpakit ya sa ninunu tamun si Abraham sabitun idî yapun sa Mesopotamia bayu yapun nanugêl sa balayan Haran.

3 Sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Lakwanan tuy lugal mu buy mani kamag-anak mu buy maku ka sa lugal la ituru ku kamu.' **

4 "Kabay inlakwanan Abraham ma lugal mani Caldeo ta naku yan nanugêl sa balayan Haran. Sêñ nati yay bapa na, impalaku yan Bapan Namalyari baydi sa lutay bibiyan tamu amêsên.

* 7:3 7:3 Genesis 12:1.

⁵ Sa panawun na abitu, asê pun binyanan Bapan Namalyari si Abraham un agyan kay pérad da luta. Nuwa nangaku si Bapan Namalyari ya si lugal la ati, idin na kan Abraham buy sa mani layi na agyan ayin pun anak si Abraham.

⁶ Paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, 'Ya mani layi muy manugêl sa kaatag lugal. Ipusun sila baydu buy pasakitan sila sa apat ta ralan na tawun.

⁷ Nuwa parusan kuy mani tawuy mangipus kalla. Pamakayari, mita sila sa lugal la abitu buy mag-udung sila sa lugal la ati buy uliménêl laku baydi.'

⁸ Buy bilang tanda' sa kasunduwan Bapan Namalyari kalla, in-utus na kan Abraham ma sépat tulin ya kaganawan lawyaki. Kabay sén in-anak si Isaac, tinuli yan Abraham sa ikawaluy allu. Para êt bayduy dinyag Isaac kan Jacob ya anak na. Buy dinyag êt Jacob ya ati sa mapu buy luway anak na ya ninunu tamu."

⁹⁻¹⁰ "Nuwa ya mani ninunu tamun abiin, kinasêman la si Jose ya ali kallan mipapatêl. Kabay insaliw laya amén magin ipus sa bansan Egipto. Nuwa kaawayun na si Bapan Namalyari buy sinawpan naya sa kaganawan kasakitan na pandanasén na. Binyanan yan Bapan Namalyarin kabiyasnan buy nalabayyan yan Faraon ya Arin Egipto. Kabay dinyag nayan mamaala sa buun Egipto buy sa kaganawan pibandiyan na."

¹¹ "Amésén, inlumatêng ya panawun layang sa buun Egipto buy sa Canaan. Magkasakit ta mani tawu. Buy ya mani ninunu tamu, ayin silaynan mapangwanan maékan.

¹² Sén natandan Jacob ya dilag awêd masaliw wa trigu sa bansan Egipto, in-utus nay maanak na ya sabay ya mani ninunu tamu amén manaliw sila. Sa nuna lan pamaku baydu, a la nakilala si Jose ya patêl la.

¹³ Nuwa sa ikalwan pamaku la baydu, nagpakilalay na si Jose kalla. Kabay natandan Faraon ya tungkul sa pamilyan Jose.

¹⁴ Pamakayari, in-utus Jose ya ipalakuy bapa na ya si Jacob sa Egipto kaawayun ya buun pamilya na. Pitumpu buy lima silan mipapamília.

¹⁵ Kabay naku si Jacob sa Egipto buy maanak na ya ninunu tamu. Nanugêl sila baydu buy baydu silayna nati.

¹⁶ In-uli baydi sa luta tamuy mani bangkay la buy in-ilbêng sa Shekem sa pamilbêngan na sinaliw Abraham sa mani anak Hamor sabitun nuna."

¹⁷ "Sén marani yan matupad da pangakun Bapan Namalyari kan Abraham, ya mani ninunu tamu baydu sa Egipto, kapanlulumakê la.

¹⁸ Sa pamisasagilin mani ari, inlumatêng nga panawun na dilag bayuy ari ya a na tanday tungkul kan Jose.

¹⁹ Ya arin ati, pinurayit nay mani ninunu tamu buy pinasakitan na sila sa kapamilatan pamilit na kallan lakwanan lay mani kulaw la sa lawasan amén mati."

²⁰ "Abitu êt ta panawun ya in-anak si Moises ya gisay anak ya kinaidwan Bapan Namalyari. Sinaysay yan mangatwa na sa bali la un tatluy buwan.

²¹ Nuwa sén napilitan layan lakwanan, kingwa yan babayi ya anak Faraon buy sinaysay nayan intuwad nan pêtêg nan anak.

²² Tinurwanan si Moises sa kaganawan kabiyasnan mani tawu sa Egipto buy nagin dakila ya sa sabi buy sa mani diyag na."

²³ "Sén apattapuy tawun nan Moises, naisipan nan maglimbun sa mani kaparisu nan Israelita amén êlêwên na nu sabêt tay nalyari kalla.

24 Sén idi yina baydu, nakitan nay kaparisu nan Israelita ya pampasakin tin gisay taga Egipto. Sinawpan nay kaparisu na buy sa pangablas na, pinati nay abituy taga Egipto.

25 Indap na nu mapukatan mani kaparisu nay sabay siyay gamitin Bapan Namalyarin mamilitgas kalla, nuwa a la napukatan.

26 Pamakawasak, nataléng nay luway kaparisu nan Israelitay mipapati. Labay na dayin mikasundu sila. Kabay sinabi na, 'Uysiyan mipapati kaw yata, alwa nayin parisu kaw Israelita?

27 Nuwa ya namasakit sa kaparisu na, intulak na si Moises buy sinabi na, 'Sisabét ta nam-i kamun karapatan mamunu buy mangukum kanyan?

28 Labay muku êt nayin patin kaparisun pamati mu sa taga Egipto saybi?

29 Sén nalêngén Moises ya abiin, tinumakas ya buy naku sa lugal la pambègén Midian. Nanugél ya baydu bilang dayawan buy baydu winan nag-asawa buy nakaanak yan luway liyaki."

30 "Nilabas say apattapuy tawun, idi sa kakyangan si Moises ya marani sa Bung-uy Sinai. Nagpakit baydu kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa nayépay puun kayuy magdékétdéké.

31 Sén nakitan Moises ya abitu, nakaupapas ya. Kabay pinagdanyan nay ati amén êléwén na. Sén mamadanidani yina, nalêngé nay tunuy Bapan Namalyari ya nagsabin,

32 'Siku ya Namalyarin mani ninunu mu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob.' Sén nalêngén Moises ya ati, nanginagin ya gawan sa limu buy a yina makaélém.

33 Sinabin Bapan Namalyari kana, 'Itas muy isteping mu, gawan idi ka sa banal la lugal.

34 Mangakit kuy kasakitan mani tawu ku sa Egipto buy mangaléngé kuy pamikilunuslunus la. Kabay nagtabuy yaku baydi amén iligtas sila. Maglénan kay Moises, ta sikay iutus kun mag-udung sa Egipto.'

35 "Si ati si Moises, insakwil yan mani kaparisu nan Israelita sabitun sinabi la kanay, 'Awta sisabét ta nam-i kamun karapatan mamunu buy mangukum kanyan?' Nuwa agyan parabaydu, sa kapamilatan sawup ang-el la nagpokit kana sa nayépay puun kayu ya magdékétdéké, si Moises pun êt ta in-utus Bapan Namalyarin mamunu buy mamilitgas kalla.

36 Si Moises êt ta namiawas kaparisu nan Israelita sa kasakitan la baydu sa Egipto. Nanyag yan mani mamakaupapas buy mani tanda' sa Egipto, sa Dagat ta Naudit buy sa kakyangan sa lalén apattapuy tawun.

37 Si Moises êt ta nagsabi sa mani kaparisu nan, 'Lumaténg nga panawun na si Bapan Namalyari, mamili yan gisay propetay nanuwad kängku ya kalaiyu yú.'

38 Sén nititipun na mani ninunu tamu sa kakyangan, si Moises ya namilatan sa mani tawu buy sa ang-el ya nakisabi kana sa Bung-uy Sinai. Sabay siya êt ta nananggap Sabin Bapan Namalyari ya mam-in biyay amén idin êt kantamu."

39 "Nuwa a ya sinunul mani ninunu tamu, nun a insakwil laya bilang pinunu la. Buy labay la pun na mag-udung sila sa Egipto.

40 Sinabi la kan Aaron, 'Idyag mukay diyusdiyusan na manguna kanyan, gawan a yan tanda nu sabét tay nalyari sa Moises ya abiin ya namipaawas kanyan sa Egipto.'

41 Kabay nanyag silan ribultuy kaparisun biserun baka. Pamakayari, namati silan saysay la ya in-andug la baydu sa ribultu. Nagkalutu silan nagsaya sa pangulimén baydu sa arapan ribultuy dinyag la.

42 Gawan baydu, tinalibatukan silan Bapan Namalyari buy pinaulayan na silan mangulimén sa allu, buwan, buy bêtêwên sa langit. Ya dinyag la, kaparisun insulat mani propeta sabitun nuna,
‘Sikaw wa mani Israelita,

sa lalén apattapuy tawun sa kakyangan,
namiandug kaw mani pinati ya saysay,
nuwa alwan sikuy piniandugan yu.

43 Pigégtan yu pun êt ta toldan diyusdiyusan yu ya si Molec
buy ya diyusdiyusan yuy si Renfan na nagwangis bêtêwên.
Dinyag yuy mani abiin amén uliménén yu sila.
Kabay ipatas kataw mas marayu pun sa Babilonia.’ †

44 “Sinabi pun êt Esteban, ‘Sabitun idi pun sa kakyangan na mani ninunu tamu, gintan lay tolday tanda’ un pangawyun kallan Bapan Namalyari. Dinyag lay toldan ati ayun sa utus Bapan Namalyari kan Moises buy sa palanuy impakit kana.

45 Sén nati ya si Moises, si Josue ya kasagili nan namunu sa mani ninunu tamu. Buy pigégtan lay toldan abiin sabitun sinakup lay lutay impangakun Bapan Namalyari buy impatas Bapan Namalyari ya mani manan manugél baydi. Buy nanugél êt baydi ya tolda angga sa panawun pag-arin David.

46 Kinaidwan Bapan Namalyari si Arin David. Kabay nanyawad yan paintulut kan Bapan Namalyari ya mipaydêng yan Templun Bapan Namalyari amén baydu mangulimén na mani layin Jacob.

47 Nuwa a ya tinulutan Bapan Namalyari, nun a si Solomon na anak na ya sabay ya nampaydêng Templun Bapan Namalyari.’ ”

48 “Nuwa agyan parabaydu, si Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, a ya manugél sa bali ya dinyag tawu. Gawan ati ya sinabi na sa kapamilatan propeta Isaias,

49 ‘Miknu wakun mag-ari sa langit,
buy babun lutay tuturakan bitis ku.

Kabay agyan sabêt man na kalasin bali ya daygén yu para kangku, asê minukad kangku.

Ayin dakun sabêt man na lugal la malyari kun pagpaynawan.

50 Alwa nayin sikuy nanyag kaganawan bagay ya abiin?’ ”

51 Insundu pun êt Esteban na pagsabi na, “Taganan nakdêy ya ulu yu! Para kaw mani alwan Judioy asê kalabay maniwala kan Bapan Namalyari buy a yu labay lêng-én na mani sabi na. Natubus-tubus yuy ugalin mani ninunu yu, ta pawa yun pangkalabanén na Ispiritun Bapan Namalyari.

52 Ayin propeta sa panawun ninunu yuy a la pinasakit. Agyan na mani mamipatanda tungkul sa pallumatêng Matinék ka Lingkud, pinati la êt. Buy sabitun inlumatêng ya, sikaw êt ta namisupakat buy namati kana.

53 Sikaw wa nananggap sa Kautusan na indin Bapan Namalyari sa kapamilatan mani ang-el, nuwa a yu sinunul la abiin.”

Ya pamatu kan Esteban

54 Sén nalêngén mani mangatwan Judioy mangatuynungan na abiin, saday tubag la kan Esteban. Kabay mingêngêt ta bêbêy la.

55 Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari idi kan Esteban. Kabay nangélêw ya sa langit buy nakitan nay sawang Bapan Namalyari buy nakitan na êt si Jesus ya nakaidêng sa wanana Bapan Namalyari.

† 7:43 7:43 Amos 5:25-27.

56 Kabay sinabin Esteban, "Elêwên yu. Makitan kuy langit ta nakabuklat buy makitan ku êt si Jesus ya in-Anak Tawuy nakaidêng sa wanana Bapan Namalyari!"

57 Kabay nan-angaw wa mani mangatwan Judioy mangatuyungan buy tinêmpahan lay têk la amén a la malêngêy pansabin Esteban. Buy niaagnan silan nanduyung kana.

58 Ginuluy la si Esteban paawas sa balayan buy pinisasawpan layan binatwan. Ya mani magpapêtêg laban kan Esteban, intas lay mani balabal la buy imbalag sa gisay bayuntawuy naglagyun Saulo.

59 Kaban pambatwan la si Esteban, manalangin ya. Sinabi na, "Panginuun Jesus, tanggapên muy kaladwa ku."

60 Pamakayari, nanduku ya buy masnêg nan sinabi, "Panginuun, patawarên mu sila sa kasalanan na pandaygên la kangku." Buy pamakasabi nan abiin, nati ya.

8

Pinasakit Saulo ya mani manampalataya

1-2 In-ilbêng si Esteban un mani tawuy dilag limu kan Bapan Namalyari buy sadyay panangis la kana.

Ubat ta baydu, nag-umpisay nay sadyay pamasakit sa mani manampalatayay miaawyuni na idi sa Jerusalem. Kabay nikyat sila sa buun prubinsyan Judea buy sa prubinsyan Samaria. Kay ya mani apostul tay nabalag sa Jerusalem. Si Saulo ya nakiayun sa pamati kan Esteban,

3 ya sabay êt ta magpilit amén sirên nay pamibêbêtêk mani manampalatayay miaawyuni. Kabay sinunan nay balang balin mani manampalataya, ta dakpên na silan guluyun buy ipasukul, lawyaki man o babayi.

In-aral la Mangêd da Balita sa Samaria

4 Ya mani manampalataya kan Jesus, nangapisisay sa magmikakanayun na lugal. Nuwa agyan antuman na kapilakwan la, pan-iaral lay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

5 Si Felipe, gisa ya kalla. Inlumunsan ya sa gisay balayan sa prubinsyan Samaria buy nangaral ya tungkul kan Jesus ya sabay ya Cristuy impan-gakun Bapan Namalyari.

6 Sén nalêngê mani tawuy pansabin Felipe buy sén nakitan lay mani mamakaupapas ya dinyag na, pinakalêngê laya.

7 Impatas nay mani nangadadawak ka ispirituy nagsêdak sa malakêy tawu. Kaban mag-awas ya nangadadawak ka ispiritu sa mani tawu, manangaw silan masnêg. Malakê êt ta lumpu buy pilay ya inumiyul.

8 Kabay natulatulay mani tawu sa balayan abitu.

9 Dilag liyaki ya maglagyun Simon na manugêl êt baydu sa Samaria. Manay nan manyag mamakaupapas sa mani taga Samaria sa kabiyasan nan manalamangka. Buy pan-ipadayêw nay dilag yan kapangyarian.

10 Mallêngê kanay kaganawan tawu sa balayan abitu, matag-ay man o nayêpay pangatawu la. Pansabin la, "Si Simon, dilag yan kapangyarian Bapan Namalyari ya pambêgê Dakilan Kapangyarian."

11 Labaylabay yan lêng-ên mani tawu, gawan mana nayna silan napaupapas sa kabiyasan nan manalamangka.

12 Nuwa sén in-aral Felipe ya Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy tungkul kan Jesu Cristu, nanampalataya sila buy nagpabawtismu, lawyaki buy babayi.

13 Si Simon, nanampalataya ya êt. Nagpabawtismu ya buy nakilaku ya kan Felipe. Nakaupapas ya sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Felipe.

14 Pamakalêngén mari apostul sa Jerusalem ya nanampalatayay mani taga Samaria sa Sabin Bapan Namalyari, in-utus la baydu si Pedro buy si Juan.

15 Pamakalatêng la sa Samaria, nanalangin sila para sa mani manampalataya baydu amén matanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari.

16 Tagawan agyan nabawtismuwan silayna sa lagyun Panginuun Jesus, a la pun natanggap pa Ispiritun Bapan Namalyari.

17 Impaluntun Pedro buy si Juan na gamêt la sa mani manampalataya kan Jesus buy natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari.

18-19 Nakitan Simon ya sa kapamilatan pamipaluntun gamêt mani apostul sa mani manampalataya, natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay sinabin Simon kan Pedro buy kan Juan, "Biyan kataw pera nu biyan yukun parabaysén na kapangyarian amén nu sisabêt man na paluntuwān kun gamêt ku, matanggap la êt ta Ispiritun Bapan Namalyari."

20 Nuwa nakitbay si Pedro kana, "Sika, milaku ka dayi sa ayin katganan na kaparusan kaawyun na pera mu. Gawan indap mu nu mabiyan kan kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan pera mu.

21 A ka kaawyun sa pandaygén yan, gawan madinat ta békê mu sa pangêlêw Bapan Namalyari.

22 Kabay pagsisyan muy nadawak ka diyag mu buy manalangin ka sa Panginuun ya dayi patawarén naka sa madinat ya pan-isipin mu.

23 Ta makitan kuy saday pangasém mu buy ipus kan kasalanan."

24 Nuwa sinabin Simon kalla, "Nu malyari, manalangin kaw sa Panginuun para kangku amén asê malyari kangkuy parusay pansabin yu."

25 Nagpapêtégi si Pedro buy si Juan sa nakit lay dinyag Jesus buy nangaral silan sabi na. Pamakayarin abitu, nag-udung sila sa balayan Jerusalem. Buy sa pamuli la, in-aral lay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus sa mani baryuy madanan la sa prubinsyan Samaria.

Si Felipe buy ya nagtungkulon na taga Etiopia

26 Amésén, dilag gisay ang-el Panginuun ya nagsabi kan Felipe, "Tambéng kan maku sa timug buy tutun muy dan ubat sa Jerusalem papakun sa Gaza." Ya dan abitu, ayin nan mayangan manduman.

27-28 Kabay tambéng namita si Felipe buy kaban mamita ya, nakitan nay liyaki ya taga Etiopia. Matag-ay ya tungkulon na gawan siyay pinitiwalan sa pibandiyan Candace. Ya labay sabin Candace, reynan Etiopia. Ya nagtungkulon, pauli yinan ubat sa Jerusalem nu saantu yan nangulimén kan Bapan Namalyari buy pauli yinan nakasakay sa kalesa. Kaban mamitay kalesa na, mamasa yan libruiy insulat propeta Isaias.

29 Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kan Felipe, "Danyan muya buy pakiagnanan muy kalesa na."

30 Kabay nuwayu si Felipe buy natagal nay kalesa. Nalêngê nay mamasay nagtungkulon sa libruiy propeta Isaias. Kabay pinatang yan Felipe, "Mapukatan mu nayi ya pambasén mu?"

31 Nakitbay ya nagtungkulon, "A ya bay! Parasaantu kun mapukatan nu ayin mamipapukat kangku?" Kabay sinagyat na si Felipe un magsakay sa kalesa na buy pinaiknu na sa dani na.

32 Ati ya baagin Kasulatan na pambasén na,

"A ya nagdeklamu. Kaparisu yan tupay gêgtan sa pamatyam,
o sa gisay biserun tupay nabêlêng nga ayin tarit
kaban pan-urugun.

³³ Dinustak ya buy asê ustuy pangatul kana.
Ayin makapagsabi tungkul sa mani layi na,
gawan tambêng layan pinati."*

³⁴ Sinabin nagtungkuluan kan Felipe, "Sabin mu kangku nu sabêt ta pantukuyun propeta, sarili na nayı o kaatag tawu?"

³⁵ Kabay ubat sa abituy baagin Kasulatan na binasa na, in-aral Felipe kanay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

³⁶ Sa pamita la, niras sila sa lugal la naglanêm. Sinabin nagtungkuluan kan Felipe, "Elêwên mu. Dilag lanêm di. Dilag pun nayin sangkan amén a ku mabawtismuwan?"

³⁷ [Nakitbay kana si Felipe, "Malyari kaynan bawtismuwan nu manampalataya kan buun békê." Nakitbay ya nagtungkuluan, "Awu, manampalataya ku ya si Jesu Cristu ya sabay ya Anak Bapan Namalyari."]

³⁸ Impapatgên nagtungkuluan na kalesa buy inlumunsan silan luwa sa lanêm buy binawtismuwan yan Felipe.

³⁹ Sên nagsalwang silayna sa lanêm, tambêng kingwan Ispiritun Panginuu si Felipe. Kabay a yina nakitan nagtungkuluan, nuwa matula yan namisundun pamita na.

⁴⁰ Bêngat tan idi sa balayan Azoto si Felipe. Paubat ta baydu, nangaral yan Mangêd da Balita sa mani tawu sa kaganawan balayan na mangadanau na angga sa nilatêng ya sa balayan Cesarea.

9

Nangilala si Saulo sa Panginuu

¹ Pan-isundu pun êt Sauloy pagbanta na ya patin nay mani tagasunul Panginuu Jesus. Naku ya sa pinakapuu pari

² buy nanyawad yan sulat ya ipakit na sa mani pinunu sa balin pagtipunan mani Judio sa Damasco bilang pagpapêtêg ga binyanan yan karapatan mandakêp buy mantan sa Jerusalem un sisabêt man na manampalataya sa pangaral Jesus, liyaki man o babayi.

³ Sên marani ya si Saulo sa balayan Damasco, bêngat yatan napalitêngan mamakasilêw wa sawang nga ubat sa langit.

⁴ Nitugaw ya buy dilag yan nalêngéy tunuy ya nagsabin, "Saulo, Saulo, uysian pan-usigin muku yata?"

⁵ Sinabin Saulo, "Panginuuun, sisabêt ka?"

Pikitbayan yan tunuy, "Siku si Jesus ya pan-usigin mu. [Kay pamparusan mutay sarili mu. Para katan mandansêk sa natayad da kayu.]

⁶ Nanginagin ya buy nakaupapas buy sinabi nay, "Panginuuun, sabêt ta labay mun daygên ku?"

Sinabin Panginuuun kana,] "Midêng ka buy maku ka sa balayan, ta dilag magsabi baydu kamu nu sabêt ta sêpat mun daygên."

⁷ Ya mani kaawyun Saulo, kay nakadêtna tana silan asê nakasabi. Nakalêngê silan tunuy, nuwa ayin silan nakitan.

* 8:33 8:33 Isaías 53:7-8.

8 Nidêng si Saulo, nuwa sên nimukat yan mata na, a yina makakit. Kabay tinambay yatan mani kaawyun na angga sa balayan Damasco.

9 Tatluy allu nan asê nakakit, asê nangan buy asê maminêm.

10 Baydu sa Damasco, dilag gisay tagasunul Jesus ya maglagyun Ananias. Pinagkasabi yan Panginuun Jesus sa gisay sulêplêp. Sinabi na, "Ananias!" Nakitbay si Ananias, "Sabêt ta abituy Panginuun?"

11 Sinabin Panginuun kan Ananias, "Maku ka sa balin Judas, baydu sa dan na pambêgén 'Matinêk', buy têkapên mu baydu liyaki ya taga Tarsô ya maglagyun Saulo. Manalangin ya amêsên."

12 Impakit ku kana sa kapamilatan gisay sulêplêp pa sumun sa binyanan nay gisay liyaki ya maglagyun Ananias ya mipaluntun gamêt kana amên makakit yan manguman."

13 Nuwa nakitbay si Ananias, "Panginuun, malakêy mangabalitan ku tungkul sa tawun abiin buy nu parasaantu nan pampasakitin na mani manampalataya kamu sa Jerusalem.

14 Buy naku ya baydi sa Damasco ya dilag karapatan ubat sa mani mamunun pari amên dakpên na kaganawan manampalataya kamu."

15 Nuwa sinabin Panginuun kan Ananias, "Mita kayna, ta sabay siyay pinili kun maglingkud kangku amên ipakilala naku sa mani alwan Judio buy sa mani ari la buy kamuyun maní Israelita.

16 Buy ipakit ku êt kanay malakêy pamasakit ta sépat nan pibabatan gawan kangku."

17 Kabay inlakun Ananias si Saulo sa bali ya bibiyan na. Pamakasun na baydu, impaluntu nay gamêt na kan Saulo buy sinabi na, "Saulo, patêl ku sa Panginuun, impalaku waku baydin Panginuun Jesus ya sabay ya nagpaket kamu sa dan sabitun papakun ka baydi. In-utus naku baydi amên makakit kan manguman buy matupus kan Ispiritun Bapan Namalyari."

18 Sa uras êt abitu, bêngat tan nanabu sa matan Saulo ya paran mani kaliskis kênan lanêm buy nakakit yan manguman. Pamakayari, nidêng ya buy nagpabawtismu.

19 Nangan ya buy pinumas-êy yan manguman.

Nangaral si Saulo sa Damasco

Nanugêl si Saulo un dakan umnuy allu sa Damasco kaawyun nay mani tagasunul Jesus.

20 Naku ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy in-aral nay sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari.

21 Nakaupapas ya kaganawan nakalêngê kana. Kabay sinabi la, "Alwa nayin sabay ya tawun ati ya mamasakit sa mani mamêg sa lagyun Jesus baydu sa Jerusalem? Alwa nayin naku ya baydi amên dakpên na mani manampalataya kan Jesus buy gêtan makagapus sa mani mamunun pari?"

22 Nuwa pinupumas-êy ya nakêm Saulo sa pangaral na. Pinagpapêtgan nay si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari. Kabay nagluway nakêm mani Judioy manugêl baydu buy a sila nakapakitbay kana.

23 Sên nilabas ya dakan umnuy allu, nipupulung nga mani Judio amên ipalau la nu parasaantu lan patin si Saulo.

24 Allu buy yabi lan pan-apatêni si Saulo sa mani lawasan balayan amên patin. Nuwa dilag nagsabi kan Saulo ya labay layan patin.

25 Kabay gisay yabi, ingkulsug yan mani tagasunul na sa maragul la tiklis buy intabuy laya sa lawasan pader balayan.

Si Saulo sa Jerusalem

26 Pamakalatêng Saulo sa Jerusalem, sinubukan nan makiawyun sa mani tagasunul Jesus, nuwa malimu sila kana. A sila maniwalan tagasunul linan Jesus.

27 Nuwa pikilaku yan Bernabe buy gintan sa mani apostul. Ingkuwentun Bernabe kalla nu parasaantun nakit Saulo ya Panginuun Jesus sa dan buy dilag sinabi si Jesus kana. Buy sinabi na êt nu parasaantun kapas-éy ya nakêm Saulo sa pangaral na tungkul kan Jesus baydu sa Damasco.

28 Kabay ubat ta baydu, kaawayun layna si Saulo buy napas-éy ya nakêm nan niaral tungkul kan Jesus agyan saantu man sa Jerusalem.

29 Makisabi ya buy makitutul sa mani Judioy magsabin Griego, nuwa nanubag sila buy labay layan patin.

30 Sên natandan mani manampalatayay labay lan daygên kan Saulo, inatêl laya sa Cesarea buy impauli sa Tarsö.

31 Pamakayarin abitu, nipayebek kay mani manampalatayay miaawyun sa buun Judea, sa Galilea, buy sa Samaria. Pinupumas-éy ya panampalataya la buy mambumyay silan dilag limu sa Panginuun. Pampas-éyén Ispiritun Bapan Namalyari ya nakêm la. Kabay inlulumakéy mani manampalataya.

Si Pedro sa Lida buy sa Jope

32 Malakéy lugal la inlakun Pedro amên lakwên na mani manampalataya kan Jesus buy sabin kallay "Nagpapakun kawna." Naku ya êt sa balayan Lida.

33 Nakilala na bayduy gisay liyaki ya maglagyun Eneas. Sa lalêñ waluyawun, kay nakakalék ya gawan lumpu ya.

34 Sinabin Pedro kana, "Eneas, pinaiyul kaynan Jesu Cristu. Kabay midêng kayna buy ilulun muy amak mu." Tambéng nidêng si Eneas.

35 Nakitan kaganawan manugêl sa balayan Lida buy sa Saron na inumiyul la si Eneas. Kabay nanampalataya sila êt sa Panginuun.

36 Sa balayan Jope, dilag gisay babayi ya tagasunul Jesus ya maglagyun Tabita. Ya lagyu na sa Griego, Dorcas. Pan-iubus nay panawun na sa panyag kangédan buy pawa yan manawup sa mani kalulu.

37 Nitagun nakatanam ma babayin ati buy nati ya. Inlinis lay bangkay na bayu imburul sa gisay kuwartu sa têngêl.

38 Ya Jope, narani sa Lida. Kabay sên natandan mani tagasunul Jesus ya idi sa Lida si Pedro, in-utus lay luway tawu amên pakisabyan si Pedro ya tambéng yan maku sa Jope.

39 Kabay tambéng nakilaku si Pedro kalla. Pamakalatêng la sa Jope, gintan laya sa kuwartuy piniburulan sa nati. Dilag mani bal-u bayduy manangis. Impakit la kan Pedroy mani yaming nga tinayin Dorcas para kalla sabitun nabyay yapun.

40 Impaaawas Pedroy kaganawan idi sa kuwartu. Nanduku ya buy nanalangin. Pamakayari, nag-arap ya sa bangkay buy sinabi na, "Tabita, midêng ka." Pamakamukat Tabita, nakitan na si Pedro. Kabay niknu ya.

41 Tinalan Pedroy gamêt na buy sinawpan nayan nidêng. Pamakayari, binêg Pedroy mani nabal-u buy kaatag manampalataya baydu buy impakit na kalla si Tabita ya nabyay yana.

42 Ya nalyarin abiin, niwigaw sa buun Jope. Kabay malakéy nanampalataya sa Panginuun Jesus.

⁴³ Nanugêl pun si Pedro sa Jope un dakun umnuy allu sa balin Simon na mamipakyang balat ayup.

10

Ya pamêg Cornelio kan Pedro

¹ Sa balayan Cesarea, dilag gisay liyaki ya maglagyun Cornelio. Kapitan yan mani sundalus Romano ya pambêgên “Batalyun Italianu.”

² Si Cornelio buy ya mani kaawayun na sa bali, matinêk ka pamibiyay-biyay la buy dilag silan limu kan Bapan Namalyari. Agyan alwa yan Judio, malakêy naidin nay sawup sa mani kaluluy Judio buy pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari.

³ Gisay allu, sén mag-alas tres san kaawat, nasuléplêp nay gisay ang-el Bapan Namalyari ya sinumun sa bali na buy namêg kana, “Cornelio!”

⁴ Kabay pinakaélêw nay ang-el un dilag sadayay limu. Sinabi na, “Sabêt ta abitu?”

Nakitbay ya ang-el kana, “A ka panlitêpê Bapan Namalyari gawan inléngê nay mani panalangin mu buy masaya ya sa panawup mu sa mani kalulu.

⁵ Amêsên, mamiutus kan dakun umnuy tawu sa balayan Jope buy ipasalunsun mu si Simon na pambêgên Pedro.

⁶ Makitugêl ya baydu sa balin katukayu na ya mamipakyang balat ayup. Ya bali na, idi sa agid dagat.”

⁷ Sén nakabitay nay ang-el, binêg Cornelio ya luway ipus na buy ya gisay sundalus na ya pawan maglingkud kana ya kaparisu nan matinêk.

⁸ Ingkuwentun Cornelio kallay kaganawan nalyari. Pamakayari, in-utus na silan maku sa balayan Jope.

⁹ Kinawasanan, sén ugtuy nay allu, narani yay mani in-utus Cornelio sa balayan Jope. Si Pedro, nagdakêy ya sa bubung bali amên manalangin.

¹⁰ Nalayangan Pedro buy kalabay yinan mangan. Nuwa kaban pan-il-an na kanêن, dilag impasuléplêp kana si Bapan Namalyari.

¹¹ Nakitan nan niwang-at ta langit buy dilag kapanyêyêmêpay nanuwad makwal la êwês ya nagsêîl sa apat ta duyu.

¹² Nakitan na baydu sa êwês ya kaganawan kalasin ayup. Dilag mamita, mandumakap, buy mallumpad. ¹³ Pamakayari, dilag yan nalêngêy tunuy ya nagsabin, “Pedro, midêng ka! Matati kan kêna mu.”

¹⁴ Nuwa nakitbay si Pedro, “Panginuun, asê malyari ya abiin! Kanuman a ku nadyag ga abiin gawan a ku mangnan mani ayup pa pan-ituwad madinat buy pan-ibawal kêna.”

¹⁵ Nanguman nagsabi kanay tunuy, “Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis.”

¹⁶ Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, tambêng nitag-ay ya êwês sa langit.

¹⁷ Kaban asê makwan maisip Pedro nu sabêt ta labay sabin nasuléplêp na, inlumatêng sa lugal abituy mani tawuy in-utus Cornelio. Sén natandan lay balin Simon, naku sila sa pasbul bakud.

¹⁸ Namêg sila, “Dilag nayin manugêl baydi ya maglagyun Simon Pedro?”

¹⁹ Kaban pan-isipin pun Pedroy labay sabin nakit na, sinabi kanan Ispiritun Bapan Namalyari, “Dilag tatluy tawuy mangkap kamu.”

²⁰ Kabay midêng kayna buy magtabuy. Agana ka magmikakunun kilaku kalla, ta sikuy namiutus kalla.”

²¹ Kabay nagtabuy si Pedro buy sinabi na sa mangkap kana, "Sikuy pantêkapén yu. Sabêt ta maisawup ku kamuyu?"

²² Nakinbay sila, "In-utus kay baydin kapitan Cornelio. Mangéd yan tawu buy dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy panggalangén yan kaganawan Judio. Sinabin banal la ang-el kanay sagyatén naka sa bali na amén maléngé na nu sabêt ta sabin mu."

²³ Kabay pinasun silan Pedro amén baydu silayna mabélêw sa yabin abitu.

Pamakamaranun, nakilaku si Pedro kalla. Nakilaku êt kanay dakun umnuy mapatêl kan Jesus ya taga Jope.

²⁴ Sén nilabas ya gisay allu, inlumaténg silan Pedro sa balayan Cesarea. Mangéteng kalla si Cornelio buy mani kamag-anak na buy mani kaluguran nay sinagyat na.

²⁵ Sén pasun na si Pedro, timbêng yan Cornelio. Buy nanduku ya sa arapan Pedro amén uliménén naya.

²⁶ Nuwa pinaidéng yan Pedro. Sinabi na, "Midéng ka. Agana muku uliménén, ta kay kaparisu muku êt tawu."

²⁷ Buy kaban pan-isundu lay pamisasabi la, pasun sila sa bali, siyan nakitan Pedroy malakéy tawuy mititipun baydu.

²⁸ Kabay sinabin Pedro kalla, "Tanda yuy bawal sa kautusan yan Judio ya makiawyun o magliwa sa mani alwan Judio. Nuwa impatanda kangkun Bapan Namalyari ya a ku ituwad madinat ta agyan sisabêt man.

²⁹ Kabay sén impasalunsun yuku, a ku nagmikakunun nakilaku sa mani in-utus Cornelio. Amésen, labay kun matandan uysian impasalunsun yuku yata."

³⁰ Kabay sinabin Cornelio, "Tatluy nay alluy nilabas sabitun nanalangin naku sa bali un paradi êt ta uras ya mag-alas tres san kaawat. Kaban manalangin naku, bêngat tan nagpakit sa arapan kuy gisay liyaki ya nakaidéng nga mamakapasilêw wa yaming.

³¹ Sinabi na kangku, 'Cornelio, inléngeñ Bapan Namalyari ya panalangin mu buy a na nalitépan na panawup mu sa mani kalulu.'

³² Amésen, mamiutus kan mani tawuy maku sa Jope buy ipasalunsun mu si Simon na pambégeñ Pedro. Makitugél ya baydu sa balin katukayu na ya mamipakyang balat ayup. Ya balin abituy katukayu na, idi sa agid dagat.'

³³ Kabay tambéng katan impasalunsun. Salamat ta naku ka baydi. Amésen, idi kay baydi sa arapan Bapan Namalyari amén lêng-ên na pan-ipasabi na kamu."

Nangaral si Pedro sa balin Cornelio

³⁴ Kabay nagsabi si Pedro, "Amésen, tanda kinay asê mamili si Bapan Namalyari sa mani tawu."

³⁵ Buy pantanggapén nay sisabêt man na tawu, agyan sabêt pun na layi na, nu dilag yan limu kana buy matinék ka pandaygén na.

³⁶ Tanda yuy Mangéd da Balitay impatandan Bapan Namalyari kanyan mani Israelita ya malyarin makibêték ka mani tawu kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesu Cristu ya sabay ya Panginuun kaganawan.

³⁷ Tanda yu êt ta mani nalyari sa buun Judea tungkul kan Jesus ya taga Nazaret. Nag-umpisay ati sa prubinsyan Galilea pamakayarin nangaral Juan tungkul sa pamawtismu.

³⁸ Si Jesus ya taga Nasaret, tinupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy kapangyarian na. Kabay naku ya sa magmikakanayun na lugal la pawan manyag kangédan buy pinaiyul nay kaganawan sinédakan buy pampasakitan Satanas."

³⁹ Sinabi pun Pedro, "Sikay yanay magpapêtêg sa kaganawan dinyag na, gawan nakit yan na ati sa Jerusalem buy sa kaatag pun balayan mani Judio. Pinati yan mani Judio sa kapamilatan pamipaku la sa kurus.

⁴⁰ Nuwa sa ikatluy allu, pinabyay yan Bapan Namalyari buy nagpakit ya kanyan.

⁴¹ A ya nagpakit sa kaganawan, nun a kay kanyan mani pinilin Bapan Namalyari ya magpapêtêg ya nabyay yan nanguman. Ta sabitun nabyay yan nanguman, napagkaawyun yan yapun êt nangan buy ninêm.

⁴² In-utus na kanyan na mangaral kay Mangéd da Balita sa mani tawu buy magpapêtêg ga si Jesus sabay ya pêtêg pinilin Bapan Namalyari un mangukum sa mani nabyay buy sa nangamamatì.

⁴³ Sabay siyay pantukuyun mani propeta ya nu sisabêt man na manampalataya kana, patawarén yan Bapan Namalyari sa kaganawan kasalanan na sa kapamilatan lagyun Jesus."

Inlumatêng nga Ispiritun Bapan Namalyari sa mani alwan Judio

⁴⁴ Kaban magsabi pun si Pedro, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari sa mani malléngê kana.

⁴⁵ Nakaupapas ya mani manampalatayay Judio ya nakilaku kan Pedro ubat sa Jope, gawan indin êt sa mani alwan Judio ya Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴⁶ Natandan lay abitu gawan naléngê lay magsabi silan Cornelio un magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan buy mangulimén sila kan Bapan Namalyari.

Kabay sinabin Pedro,

⁴⁷ "Natanggap lay nay Ispiritun Bapan Namalyari kaparisu tamu agyan alwa silan Judio. Kabay ayin nan makabénbén kalla amén bawtismuwan sila."

⁴⁸ Kabay in-utus Pedroy bawtismuwan sila sa lagyun Jesu Cristu. Pamakayarin abitu, pikisabi la kan Pedroy manugêl yapun baydu kalla un dakun umnuy allu.

11

Impaintindin Pedro ya dinyag na

¹ Nabalitan mani apostul buy mani mapatêl kan Cristu sa prubinsyan Judea ya si mani alwan Judio, nananggap sila êt Sabin Bapan Namalyari.

² Sén nag-udung nga si Pedro sa balayan Jerusalem, inuyam yan mani manampalatayay Judioy magsabin kaylangan magpatuli ya mani alwan Judio buy sila makiawyun kalla.

³ Sinabi la kan Pedro, "Pakan Judio ka yata, uysiyán sinumun ka sa balin mani alwan Judio buy nakiékan kalla ta?"

⁴ Kabay impaintindin Pedro kallay kaganawan nalyari kana.

⁵ Sinabi na kalla, "Kaban idi yaku sa balayan Jope ya manalangin, dilag impakit ta suléplép kangku si Bapan Namalyari. Nakitan kuy nanuwad makwal la éwés ya kapanyéyémépan ubat sa langit ta nagséel sa apat ta duyu buy inyépa sa dani ku.

6 Pinapakapupus kun inêlêw wa abitu buy nakitan ku bayduy umnuy kalasin ayup. Dilag mangasilêb buy asê mangasilêb, mandumakap, buy mani mallumpad.

7 Buy nalêngê kuy tunuy ya nagsabi kangkun, ‘Pedro, midêng ka. Mamati kan kêna mu.’

8 Nuwa nakitbay yaku, ‘Panginuun, asê malyari ya abiin! Kanuman, a ku mangnan mani ayup pa pan-ituwad madinat buy pan-ibawal kêna.’

9 Pamakayari, nanguman nagsabi ya tunuy ya ubat sa langit, ‘Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis.’

10 Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, nabunay ya êwés patag-ay sa langit.’

11 “Sa uras êt abitu, baydu sa bali ya bibiyan ku, inlumatêng nga tatluy lawyaki ya ubat sa balayan Cesarea ya in-utus Cornelio ya manalunsun kangku.

12 Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kangkuy agana ku magmikakunun kilaku kalla agyan alwa silan mani Judio. Kabay nakilaku waku buy sinumun sa balin Cornelio sa balayan Cesarea, kaawyun kuy anêm ma mapatêl tamuy manampalatayay taga Jope.

13 Ingkuwentun Cornelio kanyan na dilag yan nakitan na gisay ang-el sa lalên bali na ya nagsabi kanan, ‘Mamiutus ka sa Jope amên salunsunun si Simon na pambêgén Pedro.

14 Ta sabin kanun Pedro nu parasaantu kan miligtas buy buun pamilya mu.’

15 “Buy sên nag-umpisa kun nagsabi, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari kalla, kaparisun nalyari kantamu sabitun nuna.

16 Buy naganaka kuy sinabin Panginuun Jesus, ‘Namawtismu si Juan sa lanêm, nuwa bawtismuwan kaw Bapan Namalyari sa Ispiritu na.’

17 Ya mani alwan Judio, binyanan silan Bapan Namalyarin Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamun Judio ya nanampalataya kan Panginuun Jesu Cristu. Kabay nu parabayduy kalabayan Bapan Namalyari, sisabêt taku amên mamênbén kan Bapan Namalyari?”

18 Sên nalêngê mapatêl la Judiyo abiin, a layna inuyam si Pedro, nun a inulimên lay Bapan Namalyari buy sinabi la, “Nu parabaydu, ulimênêni si Bapan Namalyari, ta binyanan nan panawun na mani alwan Judio amên magsisi buy mabiyan silan biyay ya ayin katganan.”

Ya miaawyun na manampalataya sa Antioquia

19 Ubat ta sa pinati si Esteban, nikyat ta mani manampalataya gawan sa pamasakit kalla. Dilag nilaku sa prubinsyan Fenicia, sa islan Cyprus, buy sa balayan Antioquia. Agyan dakun antuy lakwên la, pan-iaral lay Mangêd da Balita, nuwa kay sa mani Judio.

20 Nuwa ya kaatag gaman manampalatayay taga Cyprus buy taga Cirene, naku sila sa Antioquia buy namiaral Mangêd da Balita tungkul sa Panginuun Jesus, agyan sa mani Griego.

21 Kaban mangaral sila, idi kallay kapangyarian Panginuun. Kabay malakêy tawuy nanampalataya buy nanunul sa Panginuun.

22 Ya nalyarin abiin, nabalitan mani manampalatayay miaawyun sa Jerusalem. Kabay in-utus la si Bernabe sa balayan Antioquia.

23 Pamakalatêng na baydu, sinumaya ya, gawan nakit nay mani kangêdan na dinyag Bapan Namalyari sa mani tawu baydu. Buy inaralan na silan manugêl tapat buy napas-êy ya panampalataya sa Panginuun.

²⁴ Mangêd da tawu si Bernabe. Buy natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-êy ya panampalataya na. Kabay malakêy tawu sa Antioquia ya nanampalataya sa Panginuun.

²⁵ Pamakayari, naku si Bernabe sa Tарso amén têkapên si Saulo.

²⁶ Sén nakitan nayna si Saulo, pikilaku nayan nag-udung sa Antioquia. Buy sa lalén gisay tawun, nakiawyun sila sa mani manampalatayay miaawyun baydu buy malakêy tawuy tinurwanan la. Sa balayan Antioquia, baydu nunan binêg "Cristiyano" ya mani tagasunul Jesus.

²⁷ Sa panawun na abitu, inlumatêng sa Antioquia ya mani propetay ubat sa balayan Jerusalem.

²⁸ Ya lagyun gisa kalla, si Agabo. Nidêng ya buy nipatanda sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya dilag lumatêng nga saday layang sa buun babun luta. Nalyari ya ati sa panawun Emperador Claudio.

²⁹ Kabay napikasunduwan mani tagasunul Jesus sa Antioquia ya si balang gisa kalla mipagtan sawup sa mani mapatêl sa prubinsyan Judea ayun sa agyu lan idin.

³⁰ Impagtan lay mani sawup la kallan Bernabe buy kan Saulo amén idin la sa mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem.

12

Ya pamasakit Arin Herodes sa mani Manampalataya

¹ Sa panawun abitu, nag-umpisay pamasakit Arin Herodes sa dakun umnuy manampalataya.

² Impaputus nay bêng Santiago ya patêl Juan.

³ Gawan sa dinyag na, napasaya nay mani Judio. Kabay impadakép na êt si Pedro. Nalyari ya ati sabitun panawun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag.

⁴ Impasukul na si Pedro buy impabantay na sa apat ta grupun mani sundalus ya dilag tiapat ta sundalus ya misasagiliin magbantay pamakayarin tafluy uras. Pan-isipin Herodes ya pamakayarin Pestan Kaligtasan, litisin na si Pedro sa arapan mani tawun balayan.

⁵ Kaban idi sa sukulan si Pedro, buun nakêm manalangin na mani manampalatayay miaawyun para kana.

Ya kapapaupapas ya pag-awas Pedro sa sukulan

⁶ Sa yabin abitu, bayu iarap sa pallitisan si Pedro, mamabêlêw yan nakagapus sa luway tanikala sa pisaêtan luway sundalus. Buy dilag pun êt mani bantay sa pasbul sukulan.

⁷ Bêngat tan sinumawang sa lalén sukulan buy nagpaket ta gisay ang-el Panginuun. Dinalpi na sa tagyang si Pedro buy sinabi na, "Mimata ka. Parasên mu!" Buy nitas ya mani tanikala sa gamêt Pedro.

⁸ Sinabin ang-el, "Magyakês ka buy mag-isteping ka." Buy dinyag Pedroy abitu.

Sinabi pun êt ang-el kana, "Upungan tuy lawini mu buy manunul ka kangku."

⁹ Buy nanunul ya sa ang-el paawas sa sukulan. Asê tandan Pedro nu pêtêg ga nalyari, tagawan indap na, kay sulêplêp nay abitu.

¹⁰ Kay inlibasan lay mumuna buy ikalway mani magbantay. Pamakalatêng la sa bakal la pasbul papakun sa balayan, bêngat tan nibuklat ta ati. Sén nakaawas silayna, nalibasan lay gisay dan. Bêngat tan naplak ka ang-el.

¹¹ Baydu pun natandan Pedroy alwa awêd sulêplêp pa ati. Kabay sinabi na, "Pêtêg awêd da in-utus Panginuun na ang-el na buy inlitas naku sa kapangyarian Herodes buy sa labay daygên mani Judio kangku."

¹² Sén napukatan nay nalyari, naku ya sa balin Maria ya indun Juan ya pambêgên êt Marcos. Malakéy tawuy nititipun baydun manalangin.

¹³ Nagbêg si Pedro sa pasbul un bakud buy inlaku yan gisay ipus ya naglagyun Roda amén matandan nu sisabêt ta magbêg.

¹⁴ Natunuyan nay si Pedroy abitu. Kabay sa saday saya na, a nayna pun imbuklat ta pasbul, nun a nuwayu yan sinumun amén ipatanda sa mani kaawyun nay idi sa lawasan si Pedro.

¹⁵ Sinabi la kan Roda, "Tinulaw kay na lawês!"

Nuwa pan-ipilit nay naman, "Pêtêg idi sa lawasan si Pedro." Kabay sinabi la, "Dat ang-el Pedroy abitu."

¹⁶ Nuwa paraman baydu, magbêg pun êt si Pedro. Kabay imbuklat lay pasbul buy sén nakitan laya, nakaupapas sila.

¹⁷ Kabay siningyalan silan Pedron agana mantarit. Buy ingkuwentu na kalla nu parasaantu yan in-awas Panginuun sa sukulan buy sinabi na kalla, "Sabin yuy ati ya nalyari kan Santiago buy sa kaatag pun mapatêl kan Jesus." Pamakayari, namita ya buy naku ya sa kaatag lugal.

¹⁸ Sén pamakamaranun, naguluy mani magbantay sa sukulan, gawan ayin na si Pedro buy a la tanda nu sabêt ta nalyari kana.

¹⁹ Namiutus si Herodes amén têkapén ya. Sén a laya makitan, inlitis nay mani magbantay buy impapati. Pamakayari, namita si Herodes sa prubinsyan Judea. Naku ya sa balayan Cesarea buy nanugêl ya baydu.

Ya pangamatin Arin Herodes

²⁰ Nasuluksuluk si Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon. Kabay gawan maubat sa pansakupun Arin Herodes ya pangkanén mani taga Tiro buy mani taga Sidon, nakikaluguran sila pun kan Blasto ya pagtiwalan ari sa palasyu. Ta labay lan pasawup kan Blasto amén makikasundu kan Arin Herodes.

²¹ Sén inlumatêng ngay allun pamikiarap Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon, nagyaming yan yaming ari buy niknu ya sa turonu na buy nagsabi ya sa mani tawu.

²² Masnêg sinabin mani tawuy, "Ya nalêngê tamu, tunuy gisay namalyari, alwan tawu!"

²³ Sa uras êt abitu, pinarusan ang-el Panginuun si Arin Herodes, gawan tinanggap nay pamarangal ya kay sépat kan Bapan Namalyari. Kabay inêwêl ya angga sa ingkamati na.

²⁴ Nuwa kapamiwagaw-wagaw Sabin Bapan Namalyari buy kapanlumakén manampalataya.

²⁵ Sén naiatêl lan Bernabe buy si Saulo ya mani sawup sa mani mapatêl sa balayan Jerusalem, nag-udung sila sa balayan Antioquia. Pikilaku la êt si Juan na pambêgên Marcos.

13

In-utus Ispiritun Bapan Namalyari silan Bernabe buy si Saulo

¹ Baydu sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Antioquia, dilag mani propeta buy mani manuru ya sabay silan Bernabe,

Simeon na pambêgén Negru, Lucio ya taga Cirene, si Manaen ya kaagnan nan dinumagul sa pamilyan Gobernador Herodes Antipas, buy si Saulo.

² Gisay allu, kaban mag-ayunu sila buy mangulimén sa Panginuun, sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kallay paradi, "Italaga yu kangku silan Bernabe buy si Saulo, ta dilag gakun ipadyag kalla."

³ Pamakayari lan nag-ayunu buy nanalangin, impaluntu lay gamêt la kan Bernabe buy kan Saulo bayu silayna pinabita.

Ya nunan pamitan Pedro bilang mangaral

⁴ Kabay gawan sa utus Ispiritun Bapan Namalyari, naku silan Bernabe buy si Saulo sa balayan Seleucia. Paubat baydu nagsakay silan barku papakun sa Cyprus.

⁵ Pamakalatêng la baydu sa balayan Salamis, nangaral silan Sabin Bapan Namalyari sa mani balin pagtipunan mani Judio. Kaawyun la êt si Juan na pambêgén Marcos buy manawup ya sa mani pandaygén la.

⁶ Dinurutan lay buun islan Cyprus angga sa niras sila sa balayan Pafos. Dilag silan nakitan bayduy gisay Judioy manalamangka ya kay magtatalingkayun proptan Bapan Namalyari. Ya lagyu na, Bar-Jesus.

⁷ Kaawyun yan Gobernador sa islan Cyprus ya si Sergio Paulo ya katanda. Impabêg Gobernador silan Bernabe buy si Saulo gawan kalabay yan mallêngén Sabin Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa binênbénan silan Elimas ya manalamangka. Elimas ya lagyun Bar-Jesus sa sabin Griego. Dinyag nay abitu gawan a na labay manampalatayay Gobernador kan Jesus.

⁹ Nuwa si Saulo ya pambêgén êt Pablo, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari. Pinakaélêw na si Elimas buy sinabi na kana,

¹⁰ "Elimas, anak kan Satanas buy kapati kan kaganawan mangêd! Pawan kalaraman buy kadawakan na pandaygén mu. Pawa mu tanan pan-itukawkaw wa kapêtégan ya ubat kan Bapan Namalyari.

¹¹ Amêsên, parusan kan Bapan Namalyari. Mabulag ka buy a mu makitan na sawang sa dakun umnuy allu."

Tambêng dinumiglém ma pangélêw Elimas buy nabulag ya. Kabay nagdalikapkapan yatan mangkap tawuy mangakay kana.

¹² Sêñ nakitan Gobernador ya nalyari kan Elimas, nanampalataya ya gawan nakaupapas ya sa mani pan-iaral tungkul sa Panginuun.

Nangaral si Pablo sa Antioquia Pisidia

¹³ Namita silan Pablo sa balayan Pafos buy nagsakay silan barku papakun sa balayan Perga sa prubinsyan Pamfilia. Pamakalatêng la baydu, inlakwanan silan Juan na pambêgén Marcos, ta nag-udung ya sa balayan Jerusalem.

¹⁴ Namita si Pablo buy si Bernabe sa balayan Perga buy naku sa balayan Antioquia sa prubinsyan Pisidia. Pallumatêng Allun Pagpaynawa, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio buy niknu sila.

¹⁵ Dilag namasan ubat sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa insulat mani propeta. Pamakayari, namiutus ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio ya sabin nay ati kallan Pablo, "Mani mapatêl, nu dilag kaw sabin na mamakapas-êy nakém sa mani tawu, sabin yina."

¹⁶ Kabay nidêng si Pablo buy siningyalan nay mani tawun mallêngê kana. Sinabi na, "Sikaw wa mani kaparisu kun Israelita buy sikaw wa alwan Israelitay dilag limu kan Bapan Namalyari, mallêngê kaw kangku!"

17 Ya Bapan Namalyarin mani Israelita sabay ya namilin mani ninunu tamu. Sabitun idi sila pun sa Egipto, pinalaké na sila. Buy sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, intas na sila sa Egipto.

18 Sa lalén apattapuy tawun, pinibabatan na sila baydu sa kakyagan.

19 Sén sinambut Bapan Namalyari ya pituy layi* ya idi sa Canaan, indin nay abiin na luta sa mani ninunu tamu.

20 Nalyari ya kaganawan abiin sa lalén apat ta ralan buy limampuy tawun."

"Pamakayari, binyanan na silan mani tawuy mamunu kalla angga sa panawun Propeta Samuel.

21 Nanyawad silan ari buy pinilin Bapan Namalyari ya gisay liyaki. Ya lagyu na, Saul ya anak Kis ya naubat sa layin Benjamin ya sabay ya magin ari la. Nag-ari si Saul sa lalén apattapuy tawun.

22 Sén intas Bapan Namalyari si Saul, pinili na si David da magin ari. Ati ya sinabin Bapan Namalyari tungkul kan David, 'Kapapaïdu kangku si David ya anak Jesse. Nakal-an yan manunul sa kaganawan iutus ku kana.'

23 Sinabi pun êt Pablo sa mani tawu, "Ubat sa layin David si Jesus ya Mamilitas ya impangakun Bapan Namalyari kantamun mani Israelita.

24 Bayu pun mag-umpisa si Jesus sa pandaygén na, nangaral la si Juan sa kaganawan Israelita ya sépat lan pagsisyan na mani kasalanan la buy magpabawtismu sila.

25 Buy sén marani yan mayarin Juan na pan-ipadyag Bapan Namalyari kana, sinabi na sa mani tawu, 'Indap yu nayı nu sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari ya pan-êtêngén yu? Alwan siku, nun a dilag lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sépat magin ipus na.' "

26 "Mani mapatêl la ubat sa layin Abraham buy mani alwan Judioy dilag limu kan Bapan Namalyari, sikitamuy pinipatandan Bapan Namalyari un Mangêd da Balita nu parasaantu kitamun miligtas sa kaparusan na ayin katangan.

27 Ya mani Judioy manugêl sa balayan Jerusalem buy ya mani pinunu la, a la kinilala si Jesus bilang Mamilitas. Buy a la napukatan na insulat mani propeta, agyan malêngê lay nay pambasên sa balang Allun Pagpaynawa. Kabay sén inatulan lan kamatyan si Jesus, sabay silaynay nanupad abituy insulat mani propeta ya pan-ibasa kalla.

28 Agyan ayin silan sépat ta sangkan amén patin ya, inyawad la pun êt kan Pilatoy ipapati si Jesus.

29 Sén nadyag lay nay kaganawan nakasulat ta malyari kan Jesus, intabuy laya sa kurus buy in-ilbêng.

30 Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari ubat sa nangamamatí.

31 Buy sa dakun umnuy allu, katiumnu yan nagpakit sa mani tawuy nakilaku kana sén namita ya sa prubinsyan Galilea papakun sa balayan Jerusalem. Angga amésén, ya mani tawun abitu, sabay silay magpapêtêg sa mani Israelita tungkul kan Jesus."

32 "Kabay idi kay êt baydi amén ipatanda kamuyuy Mangêd da Balitay impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu.

33 Tinupad na kantamun kaapuapuan lay abitu, ta pinabyay na si Jesus. Ati ya nakasulat sa ikalwan Kanta,
'Sikay Anak ku,

* **13:19 13:19** Deuteronomio 7:1.

buy amêßen, ipatanda kuy sikuy Bapa mu.' "†

³⁴ "Impangakun Bapan Namalyari ya pabyayên na si Jesus buy asê bumatay lawini na. Sinabi na,
'Tuparén ku kamuy banal la kangédan na impangaku ku kan Arin David.'
"‡

³⁵ "Buy nakasulat pun êt sa kaatag Kanta,

'A mu paulayan bumatay bangkay Banal la Lingkud mu.' "§

³⁶ "Alwan si David da pantukuyun di, gawan sén nayarin David da pan-ipadyag Bapan Namalyari kanay maglingkud sa mani tawu sa panawun na, nati ya buy in-ilbêng ya sa danin mani ninunu na buy binumatay lawini na.

³⁷ Nuwa si Jesus, pinabyay yan Bapan Namalyari buy asê binumatay lawini na.

³⁸⁻³⁹ Kabay sikaw wa mapatêl, sépat yun matandan na sa kapamilatan dinyag Jesus, pan-ipatanda yan na mapatawad Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu. Ta sisabêt man na manampalataya kan Jesus, pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinék. Nuwa ayin tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan panunul na sa Kautusan na impasulat kan Moises.

⁴⁰ Kabay mangillag kaw amén asê malyari kamuyuy pansabin mani propeta ya paradi,

⁴¹ 'Sikaw wa mani manguyam, lêng-ên yuy ati.

Makaupapas kaw sa daygên ku, nuwa mati kaw pun êt!

Gawan dilag gakun daygên sa panawun yuy
a yu paniwalan

agyan dilag pun mamipatanda kamuyu.' "*

⁴² Sén pasalwang nga silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio, nakisabi ya mani tawu kallan manguman sila pun magsabi tungkul sa mani pan-iaral la sa sumunul la Allun Pagpaynawa.

⁴³ Sén nipagsalwang silayna, malakéy mani Judio buy alwan Judiyo napasunul sa paniwalan mani Judio ya nanunul kallan Pablo buy kan Bernabe. In-aral Pablo buy si Bernabe kallay isundu lay panampalataya la sa kangédan Bapan Namalyari.

Inarapan Pablo ya mani alwan Judio

⁴⁴ Sén sumunul la Allun Pagpaynawa, ya mani tawu sa balayan, nayin maubus san sumun sa balin pagtipunan mani Judio amén malléngén Sabin Bapan Namalyari.

⁴⁵ Sén nakitan mani Judiyo malakéy tawuy nititipun, nakasém sila. Sinalangsang la si Pablo buy dinustak laya.

⁴⁶ Nuwa ayin limun nakitbay silan Pablo buy si Bernabe un paradi, "Sépat dayi kamuyun mani Judio munan iaral la Sabin Bapan Namalyari. Nuwa gawan a yu tinanggap pa ati, ya labay sabin, inatulan yinay sarili yu ya a kaw sépat biyay ya ayin katganan. Kabay paubat amêsén, sa alwan Judio kay yana mangaral Mangéed da Balita.

⁴⁷ Tagawan ati ya utus Panginuun kanyan,

'Dinyag katan dékêt sa mani alwan Judio
amén sa kapamilatan mu, mibalitay kaligtasan sa buun babun luta.' "

† 13:33 13:33 Mani Kanta 2:7.

‡ 13:34 13:34 Isaias 55:3.

§ 13:35 13:35 Mani Kanta 16:10.

* 13:41 13:41 Habakuk 1:5.

⁴⁸ Sén nalêngê mani alwan Judioy abitu, natula sila buy inulimên lay Sabin Bapan Namalyari. Buy ya kaganawan pinilin Bapan Namalyari ya biyan nan biyay ya ayin katganan, sabay silay nanampalataya kana.

⁴⁹ Kabay niwagaw wa Sabin Panginuun sa buun lugal abitu.

⁵⁰ Nuwa intustus mani Judioy mani lawyaki ya mamunu sa balayan buy ya mani babayi ya pikatandan buy mangulimên kan Bapan Namalyari ya kalabanêñ la silan Pablo. Kabay pinasakit laya bay silan Pablo buy si Bernabe buy impatas sa lugal abitu.

⁵¹ Kabay ingkampag Pablo buy si Bernabe ya abuy idi sa bitis la bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la. Buy nagdaus sila sa balayan Iconio.

⁵² Ya mani tagasunul Jesus baydu sa Antioquia, saday tula la buy natupus silan Ispiritun Bapan Namalyari.

14

Silan Pablo buy si Bernabe sa Iconio

¹ Nu sabêt ta nalyari sa Antioquia, para êt bayduy nalyari sa Iconio. Naku silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio. Buy gawan sa pangaral la baydu, malakêy Judio buy Griegoy nanampalataya kan Jesus.

² Nuwa dilag êt mani Judioy asê manampalataya kan Jesus ya namitustus sa mani alwan Judio amên manubag sila sa mani manampalataya.

³ Nabuyutan lan Pablo buy si Bernabe sa Iconio. Ayin silan limun magsabi tungkul sa Panginuun. Buy pinagpapêtgan Panginuun na pêtêng ga pan-iaral la tungkul sa kangêdan na, gawan binyanan na silan kapangyarian manyag imala buy mamakaupapas.

⁴ Kabay nisyay ya mani tawu sa balayan abitu. Ya kaatag, nakiawyun sa mani Judio buy ya kaatag, nakiawyun kan Pablo buy kan Bernabe.

⁵ Dilag dakun umnuy mani Judio buy mani alwan Judioy kaawyun na mani mamunu kalla ya namalanun mamasakit buy mamatu kan Pablo buy kan Bernabe.

⁶ Sén natandan Pablo buy si Bernabe ya palanu la, tambêng silan namita papakun sa balayan Listra buy sa balayan Derbe ya sakup sa prubinsyan Licaonia buy sa kaatag pun lugal la nakapalitêng.

⁷ Baydu la in-aryl la Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

Silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Listra

⁸ Sa balayan Listra, dilag gisay nakaiknuy liyaki ya a makabita ta lumpu ya ubat sa in-anak ya.

⁹ Nallêngê ya sa mani pangaral Pablo. Pinakaélêw Pabloy lumpu buy natandan nay dilag yan pánampalatayay umiyul ya.

¹⁰ Kabay masnêg sinabin Pablo, "Midêng ka!" Tambêng nidêng nga liyaki buy nibitabita.

¹¹ Sén nakitan mani tawuy dinyag Pablo, masnêg lan sinabi sa sabin Licaoniay, "Ya mani diyus, nagtabuy baydi kantamu ya nagwangis tawu!"

¹² Si Bernabe, binêg layan Zeus,* ya gisay diyus la. Buy si Pablo êt taman, binêg layan Hermes[†] ya gisa pun êt ta diyus la, gawan siyay tagapagsabi kaparisun Hermes.

* **14:12 14:12** Sa paniwalan mani Griego, si Zeus ya arin mani diyus la. † **14:12 14:12** Sa paniwalan mani Griego, si Hermes ya tagasabin mani diyus la.

¹³ Idi sa lawasan balayan Listra ya narani sa pasbul balayan ya pagsimban la kan Zeus. Kabay ya dinyag pari la, nantan bakay nag-unun bulaklak baydu sa pasbul balayan. Ta labay na buy mani tawuy iandug lay ati kan Bernabe buy kan Pablo, ta pan-isipin lay sabay silay pêtég diyus la.

¹⁴ Nuwa sên natandan lan Bernabe buy si Pabloy abitu, gininit lay yaming la bilang patanday taganan a la labay ya abitu. Buy nuwayu sila sa bunak mani tawuy masnêg magsabin,

¹⁵ "Mani kaluguran, uysiyán mag-andug kaw ya kanyan ta? Pakan kay kaparisu yukay yan tawu. Pan-iaral yan kamuyuy Mangêd da Balita amén itgén yinay pangulimén yu sa mani diyusdiyusan ya ayin kapukatan buy magdani kaw kan Bapan Namalyari ya nabyay. Sabay siyay nanyag langit, luta, dagat, buy siyay nanyag kaganawan idi baydi."

¹⁶ Sabitun nuna, pinaulayan tan Bapan Namalyari ya kaganawan layi ya manunul sa sarili lan kalabayan.

¹⁷ Paraman baydu, pawan pan-ipakit Bapan Namalyari ya pangamalyari na sa mani tawu sa kapamilatan mangangêd da diyag na. Pambiyán nakaw uran buy malakêy pupul sa ustuy panawun amén mabsuy kaw buy sumiglay békê yu."

¹⁸ Nuwa agyan parabayduy pansabin Pablo buy si Bernabe, nagkasakit sila pun êt sa paménbén sa mani tawuy agana sila biyan mani andug.

¹⁹ Nuwa siyan dilag gaman mani Judioy inlumatêng ubat sa balayan Antioquia buy Iconio. Sinagyat lay mani tawu un makiawy়un kalla. Kabay binatwan la si Pablo buy ginuluy layan pasalwang sa balayan, ta indap la nu nati yina.

²⁰ Nuwa sên napalitêng yan mani tagasunul Jesus, nidêng ya buy nudung sa balayan. Kinawasakan, naku ya sa balayan Derbe kaawayun si Bernabe.

Nag-udung silan Pablo buy si Bernabe sa Antioquia ya sakup un Syria

²¹ Sên nilatêng nga silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Derbe, in-aral la bayduy Mangêd da Balita buy malakêy naisagyat lan nagin tagasunul Jesu Cristu. Pamakayari, nag-udung silayna êt sa Listra, Iconio, buy sa Antioquia.

²² Pinapas-êy lay nakêm mani tagasunul Jesus buy insabi ya isundu lay panampalataya la. Sinabi la pun, "Malakêy kasakitan na sépat tamun danasên bayu kitamu miawy়un sa pag-arin Bapan Namalyari."

²³ Namili si Pablo buy si Bernabe un mani mamunu sa balang pustun mani manampalatayay miaawy়un. Nag-ayunu sila buy nanalangin para sa mani napili buy intíwala lay mani ati sa Panginuun na panampalatayahan la.

²⁴ Pamakayarin abitu, dinuman silan Pablo buy si Bernabe sa prubinsyan Pisidia buy nilatêng sila sa prubinsyan Pamfilia.

²⁵ Nangaral sila baydu sa balayan Perga. Pamakayari, inlumunsan sila sa balayan Atalia.

²⁶ Ubat ta baydu, nagsakay silan barku paudung sa Antioquia sa prubinsyan Syria. Sabitun nuna sa lugal la abiin, nanalangin na mani manampalataya para kalla ya pagpalén Bapan Namalyari ya mani pandaygén la buy amésen, nayari lay nay abiin.

²⁷ Sên inlumatêng sila sa Antioquia, tinipun lay mani manampalatayay miaawy়un buy ingkuwentu la kallay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan la buy nu parasaantun binyanan Bapan Namalyarin

panawun na mani alwan Judio ya malyari sila êt manampalataya kan Jesus.

²⁸ Buy nabuyutan la sa Antioquia kaawayun na mani tagasunul Jesus baydu.

15

Ya pamititipun sa Jerusalem

¹ Dilag dakun umnuy tawuy inlumatêng ubat sa prubinsyan Judea ya naku sa Antioquia buy nangaral sa mapatêl la manampalataya baydu un paradi, "Nu a kaw magpatuli ayun sa naugalyan na inturun Moises, a kaw miligtas sa parusay ayin katganan."

² Gawan sa sinabi la, naumut ta pamikisubakan lan Pablo buy si Bernabe kalla. Kabay nibêbêtêk ka mani manampalataya baydu ya ipalaku sa Jerusalem silan Pablo buy si Bernabe buy ya kaatag pun na mani manampalataya sa Antioquia. Ta baydu sila misasabi sa maní apostul buy sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun.

³ Kabay impalakun mani mapatêl la manampalatayay miaawyun silan Pablo sa Jerusalem. Buy kaban manduman sila sa prubinsyan Fenicia buy sa prubinsyan Samaria, pan-ibalita la sa mani mapatêl la manampalatayay malakêy nay alwan Judioy manampalataya kan Jesus. Sên nalêngê lay ati, sadyay tula la.

⁴ Pamakalatêng lan Pablo sa Jerusalem, tinanggap silan mapatêl la manampalataya, mani apostul, buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun. Imbalitan Pablo buy si Bernabe ya kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan la.

⁵ Nuwa nidêng nga dakun umnuy manampalatayay membrun grupun mani Pariseo buy nagsabi, "Kaylangan tulin ná alwan mani Judio buy iútus kallay sunulun lay Kautusan na impasulat kan Moises."

⁶ Kabay nipupulung nga mani apostul buy mani mamunu sa manampalataya amén pisasabyan lay abiin.

⁷ Pamakayarin makarang nga pamisusubakan, nidêng si Pedro buy nagsabi, "Mapatêl lay, tanda yuy pinili yakun Bapan Namalyari ubat kamuyu sabitun nuna amén ipatanda kuy Mangêd da Balita sa mani alwan Judio amén makalêngê sila buy manampalataya.

⁸ Si Bapan Namalyari ya magtandan laman békêng balang tawu, im-papêtêng na kantamuy pantanggapên nay mani alwan Judio ya manampalataya kan Jesus, gawan indin na êt kallay Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamu sabitun nuna.

⁹ Sa pangêlêw Bapan Namalyari, Judio man o alwan Judio, kay pariparisu, gawan inlinis na êt ta békê la sabitun nanampalataya sila kan Jesus.

¹⁰ Amêsên, uysiyán pansubukun yuya si Bapan Namalyari ta? Buy siyan pilitin yu yay mani alwan Judioy tagasunul Jesus ya manunul sa mani kautusan ta? Agyan sikitamu buy mani ninunu tamu, a tamu êt masunul la Kautusan!

¹¹ Maniwala kitamun miligtas kitamu sa kapamilatan kangêdan Pangin-un Jesu Cristu buy para êt baydu sa mani alwan Judio."

¹² Nangimbêk ka kaganawan buy nallêngê sila sa pansabin Bernabe buy si Pablo ya tungkul sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan la.

¹³ Pamakayari lan nagsabi, sinabin Santiago, "Sikaw wa mapatêl ku, lêng-ên yuku.

¹⁴ Ingkuwentun Simon Pedro ya nunan pamêg Bapan Namalyari sa mani alwan Judio. Buy namili si Bapan Namalyari kalla ya magin kana.

¹⁵ Nakaayun êt ta abiin sa impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta sabitun nuna, gawan sinabi sa Kasulatan,

¹⁶ 'Mag-udung ngaku lanu,

ta ipaydêng kun manguman na kaarian Arin David.

Iuman kuyan ipaydêng ubat sa pangalasak na

¹⁷ amén têkapêñ nakun kaatag tawu buy mani alwan Judio ya pinili kun kay kangku.

Sikuy Panginuun na magsabin abiin.

¹⁸ Buy mana kinan impatanday abiin.' **

¹⁹ Sinabi pun êt Santiago, "Kabay nu kay kangku, agana tamina daygén masakit sa mani alwan Judioy magdani kan Bapan Namalyari,

²⁰ nun a sulatan tamu silan aganayna mangan kanêñ na in-andug sa diyusdiyusan, gawan pan-ituwad tamun madinat ta ati. Buy agana sila makikanayun. Buy agana mangan daya o karnin mani ayup pa asé pinadaya.

²¹ Gawan ubat pun sabitun nuna, tanday nan mani Judioy abiin ya impasulat kan Moises ya pagkaibasa la sa balin pagtipunan lá sa balang Allun Pagpaynawa buy pan-iaral la sa balang balayan."

Ya sulat para sa mani alwan Judio

²² Kabay ya mani apostul buy ya mani mamunu sa manampalatayay miaawyun buy ya kaganawan manampalataya, nikasundu silan mamilin lawyaki ya maubat sa grupu lay iutus sa Antioquia. Sabay silay mapagkaawayun lan Pablo buy si Bernabe. Ya napili la, silan Judas ya pambégn Barsabas buy si Silas gawan panggalangén silan mani manampalataya.

²³ Buy paradi ya nakasulat sa impagtan kalla,

"Mani kakaidwan yan, sikay ya mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun na magsulat ati. Nagpapakun kaw nay mapatêl la alwan Judio baysén sa Antioquia, sa Siria buy sa Cilicia.

²⁴ Natandan yan na dilag mani tawuy ubat di kanyan na naku baysén ya namilitép sa isip yu sa mani pan-iaral la. Nuwa a yan sila in-utus maku baysén amén manurun parabaydu.

²⁵ Kabay sén naléngé yan na abiin, napikasunduwan yan na mamili kay mani tawuy iutus yan kamuyun mamsibin mani bagay ya napikasunduwan yan. Kaawayun silan Bernabe buy si Pablo ya pangkaidwan tamun mapatêl.

²⁶ In-il-an Pablo buy si Bernabe ya biyay la sa paglingkud la sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

²⁷ In-utus yan silan Judas buy si Silas baysén kamuyu amén ipapukat lay laman sulat.

²⁸ Impaisip Ispiritun Bapan Namalyari kanyan na a yan ipatupad kamuyuy mangabayat ta utus, nun a kay ya idi sa sulat ta ati ya kaylangan yun sunulun.

---

* ^{15:18} **15:18** Amos 9:11-12.

²⁹ Agana kaw mangan mani kanêñ na in-andug sa diyusdiyusan. Agana kaw mangan daya buy karnin mani ayup pa asê pinadaya. Buy agana kaw makikanayun. Mangêd da magpakarayu kaw sa mani bagay ya abiin. Kay angga ta baydi."

³⁰ Kabay amêsên, ya mani tawuy in-utus la papakun sa Antioquia, namitay nabay. Pamakalatêng la baydu, tinipun lay kaganawan manampalataya buy indin kallay sulat.

³¹ Sén nabasa lay sulat, sadyay sayan nakêm la.

³² Si Judas buy si Silas, mani propeta sila êt. Malakêy in-arat la sa mani mapatêl amên papas-êyén na nakêm buy panampalataya la.

³³ Nanugêl silan dakun umnuy allu baydu. Bayu sila nuli, nanalangin na mani mapatêl sa Panginuun para kalla amên illagan na pamita la angga sa milatêng sila sa mani namiutus kalla.

³⁴ [Nuwa nagpalakwan baydu si Silas.]

³⁵ Buy nanugêl pun si Pablo buy si Bernabe sa Antioquia. Malakêy kaawayun lan manuru buy mangaral Sabin Panginuun.

Napisay silan Pablo buy si Bernabe

³⁶ Sén inlumbas ya dakun umnuy allu, sinabin Pablo kan Bernabe, "Mag-udung kita sa kaganawan balayan na inaralan tan Sabin Panginuun buy magliwa sa mapatêl amên matandan tamuy kabilyan la."

³⁷ Labay Bernabe ya pakilaku na si Juan na pambêgêñ Marcos.

³⁸ Nuwa asê labay Pablón pakilaku si Marcos, gawan sabitun idi sila sa prubinsyan Pamfilia, inlakwanan silan Marcos sa pandaygén la.

³⁹ Gawan sa sadyay pamisusubakan la, nisyay sila. Pikilakun Bernabe si Marcos buy nagsakay silan barku papakun sa Cyprus.

⁴⁰ Pikilakuy naman Pablo si Silas. Bayu sila namita, nanalangin na mani mapatêl para kalla ya sawpan silan Panginuun sa pamita la.

⁴¹ Naku silan Pablo sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia buy pinapas-êy lay mani manampalatayay miaawyun baydu.

16

Ya ikalway pamitan Pablo bilang manuru

¹ Insundu lan Pabloy pamita la papakun sa balayan Derbe angga sa balayan Listra. Baydu sa Listra, dilag gisay liyaki ya tagasunul Jesus ya maglagyun Timoteo. Judioy indu na buy manampalataya ya kan Jesus nuwa ya bapa na, Griego.

² Ya mani mapatêl tamu baydu sa balayan Listra buy sa balayan Iconio, pagpapêtgan lan mangêd da tawu si Timoteo.

³ Labay Pablo, pakilaku na si Timoteo. Kabay impatuli nay ati amên ayin masabi ya mani Judio laban kana, gawan si kaganawan Judioy manugêl baydu sa lugal abitu, tanda lay Griego ya bapa na.

⁴ Pamakayari, naku sila sa mani balayan buy pinatandan lay mani manampalatayay sumunul sila sa kautusan na napikasunduwan mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem.

⁵ Kabay pinupumas-êy ya panampalatayan mani manampalatayay miaawyun. Buy sa inallu-allu, kapanlulumakêñ mani manampalataya.

Ya sulêplêp Pablo tungkul sa liyaki ya taga Macedonia

⁶ Asê tinulutan Ispiritun Bapan Namalyari silan Pablo ya mangaral silan Sabin Bapan Namalyari baydu sa prubinsyan Asia. Kabay naku sila sa mani lugal sa prubinsyan Frigia buy sa prubinsyan Galacia.

⁷ Pamakalatêng la sa katganan prubinsyan Misia, labay la dayin maku sila sa prubinsyan Bitinia, nuwa a sila tinulutan Ispiritun Jesus.

⁸ Kabay dinuman sila tana sa prubinsyan Misia buy naku sa balayan Troas.

⁹ Sa yabin abitu, impasulêplép Bapan Namalyari kan Pablo ya gisay liyaki ya taga Macedonia ya nakaidêng buy magmakalunus kana. Sinabi na, "Maglipay ka baydi sa Macedonia ta sawpan mukay."

¹⁰ Pamakayarin nasulêplép Pabloy abiin, tambêng kay* nagsakay barku papakun sa prubinsyan Macedonia, gawan napilmi kay ya pan-ipalaku kay baydun Bapan Namalyari amên mangaral Mangêd da Balita sa mani tawu baydu.

Nanampalataya si Lydia kan Jesus

¹¹ Baydu sa Troas, nagsakay kay papakun sa islan Samotracia buy kinawasakan, naglipay kay naku sa balayan Neapolis.

¹² Ubat sa Neapolis, namita kay papakun sa balayan Filipos ya sabay ya pinakamaragul la balayan sa prubinsyan Macedonia. Ya mani manugêl baydu, malakê kallay taga Roma. Nanugêl kay baydun dakun umnuy allu.

¹³ Pamakalatêng Allun Pagpaynawa, nag-awas kay sa balayan buy naku sa danin ilug. Indap yan dilag baydun lugal la pagtipunan mani Judio amên manalangin. Nitagun dilag baydun mani babayi ya nangapititipun. Kabay nakiiknu kay buy nakisabi kalla.

¹⁴ Gisa sa mani mallêngê kanyan, si Lydia ya taga balayan Tiatira. Gisa yan mangalakal mani makamal la telay kulay muradu buy mangulimén ya kan Bapan Namalyari. Kaban mallêngê ya sa pan-iaryl Pablo, imbuksat Panginuu na béké na amên tanggapén nay mani pansabin Pablo.

¹⁵ Nagpabawtismu ya buy ya mani kaawyun na sa bali la. Pamakayari, sinabi na, "Nu maniwala kaw nan gisa kinan pêtêg ga manampalataya kan Jesus, baydu kawna magdaus sa bali ku." Gawan sa pamilit na kanyan, naisagyat nakay nagdaus sa bali na.

Silan Pablo buy si Silas sa sukulan

¹⁶ Gisay allu, kaban papakun kay sa lugal la pagtipunan amên manalangin, natbêng kay gisay dalagay ipus. Ya dalagan abitu, manuga ya gawan sinédakan yan nadawak ka ispiritu. Maragul la panakitan mani amung na sa panuga na.

¹⁷ Pakilalakwan nakay buy masnêg nan pansabin, "Ya mani tawun ati, lingkud silan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan! Pan-iaryl la kamuyu nu parasaantu kaw militgas!"

¹⁸ Allu-allu nan pandaygên na abitu angga sa napasuluk ka si Pablo. Kabay pinag-arapan nay babayi buy sinabi na sa nadawak ka ispiritu idi kana, "Sa lagyun Jesu Cristu, pan-iutus katan mag-awas kana!" Buy tambêng nag-awas ya nadawak ka ispiritu.

¹⁹ Sên nakitan amung nay ayin silaynan panakitan, dinakêp la si Pablo buy si Silas buy ginuluy sa palengki amên iarap sa mani manungkuluan sa balayan.

---

* **16:10 16:10** Paubat baydi si Lucas ya kaawyun Pablo. Kabay panggamitin nay "kay," "yan," buy "kanyan."

²⁰ Sinabi la sa mani manungkuluan, "Ya mani Judion ati, manggulu sila sa balayan tamu.

²¹ Pan-iaral lay naugalyan ya labag sa kautusan tamun mani Romano. A tamu malyarin sunulun na mani pan-iaral la."

²² Nibébêték ka mani tawu sa panduyung kan Pablo buy kan Silas. Impalabus mani manungkuluan na yaming la buy impabadug.

²³ Sén napakangéd silaynan binadug, impasukul sila buy in-utus la sa magbantay, "Papakabantayan mu sila."

²⁴ Kabay impasun magbantay ya luwa sa nalalélaléy sukulan buy impasun na mani bitis la sa pisaétan luway mangabayat ta kayuy inlubtan.

²⁵ Sén limbanak kan yabi, manalangin silan Pablo buy si Silas buy magkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari. Buy palléng-én silan kaatag mani nakasukul baydu.

²⁶ Béngat tan nallayun malakas. Kabay naéyéy êt ta sukulan. Nibuklat ta kaganawan pasbul sukulan buy nangabubuytuy tanikalan kaganawan nakasukul.

²⁷ Nipaimatay magbantay buy nakitan nay nakabuklat ta kaganawan pasbul. Indap na nu tinumakas say mani nakasukul. Kabay inanus nay kéya na, ta magpakamati yina dayi.

²⁸ Nuwa masnég sinabin Pabloy, "Agana ka magpakamati! Abiti kay kaganawan!"

²⁹ Nipakwan suluy magbantay buy namaras yan sinumun. Nanduku ya sa arapan lan Pablo buy si Silas un manginagin limu.

³⁰ Pamakayari, sén in-awas sa silan Pablo sa sukulan, pinatang na sila, "Kakay sabét ta sépat kun daygén amén miligtas?"

³¹ Nakitbay sila, "Manampalataya ka sa Panginuuun Jesus buy miligtas ka buy mani kaawyun mu sa bali."

³²⁻³⁴ Amésén, pikilaku na silan Pablo sa bali na, inuyasan nay nuka la buy pinakan. Buy in-aral lan Pabloy Sabin Bapan Namalyari kana buy sa kaganawan kaawyun na sa bali buy nagpabawtismu sila. Masaya-sayay magbantay buy buun pamilya na, ta nanampalataya silayna kan Bapan Namalyari.

³⁵ Pamakamaranun, ya mani manungkuluan sa balayan, namiutus silan mani pulis ya ibus sa silan Pablo.

³⁶ Kabay sinabin magbantay sa sukulan kan Pablo, "Namiutus ya mani manungkuluan ya ipabus kawna. Kabay malyari kawnan umawas buy mitan napatétbék."

³⁷ Nuwa sinabin Pablo sa mani pulis, "Inlabag mani manungkuluan na kautusan Romano, gawan impabarug lakay sa arapan mani tawu buy impasukul kay ayin pallitis, agyan mani Romano kay. Sén amésén ni, labay lakay ipabus un ayin magtanda. Asé malyari! Silay naman na manungkuluan na maku din mamibus kanyan."

³⁸ Kabay nag-udung nga mani pulis sa mani manungkuluan buy imbalita kallay sinabin Pablo. Sén natandan mani manungkuluan ya Romano awêd silan Pablo, nalimu sila.

³⁹ Kabay naku sa sukulan ya mani manungkuluan buy nanyawad silan tawad kallan Pablo. Pamakayari, impaawas sila buy pikisabi lay, "Nu malyari dayi, mita kawna sa balayan yan."

⁴⁰ Sén nakaawas sa silan Pablo buy si Silas sa sukulan, naku sila sa balin Lydia. Nalaténg la bayduy mapatéł buy pinas-éy lan Pabloy panampalataya la. Pamakayari, namitay na silan Pablo.

17

Nangaral si Pablo sa Tesalonica

¹ Dinuman silan Pablo sa balayan Amfipolis bayu sa balayan Apolonia angga sa inlumatêng sila sa balayan Tesalonica. Dilag baydun balin pagtipunan mani Judio.

² Buy ayun sa manan pandaygên Pablo, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio. Buy sa tatfluy Allun Pagpaynawa, nakitutul ya sa mani tawu baydu. Ginamit nay Kasulatan Bapan Namalyari amén.

³ ipaintindi na kallay nakasulat buy ipapêtêg na ya si Cristu kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy manguman yan mabyay. Sinabin Pablo, "Si Jesus ya pan-ipatanda ku kamuyu, sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

⁴ Ya kaatag Judio, nanampalataya buy nakilaku kan Pablo buy kan Silas. Malakê êt ta mani Griego ya mangulimên kan Bapan Namalyari buy malakê êt ta pikatandan na babayi ya nanampalataya buy nakilaku kalla.

⁵ Nuwa dilag kaatag Judioy nakasêm kan Pablo buy kan Silas. Kabay tinipun lay mani tawuy mapanyag kadawanay ya kay nagtukawan sa palengki. Sêñ malakêy nay natipun la, nag-umpisa silaynan manggulu sa balayan. Pinilit lan sinumun sa balin Jason gawan sa pangkap la kan Pablo buy kan Silas amén iarap sila sa mani tawu.

⁶ Nuwa sêñ a la makit silan Pablo buy si Silas, dinakêp la si Jason buy ya kaatag pun êt mani manampalataya. Ginuluy lay mani ati papakun sa mani manungkulon sa balayan buy masnêg lan sinabi, "Ya mani tawun ati, mapanyag silan kagulwan agyan antuy lakwên la. Buy amêsên, idi silayna baydi sa balayan tamu.

⁷ Impasur Jason sa bali na silan Pablo buy si Silas. Kaganawan lay mangalaban sa kautusan Emperador, gawan pansabin lay dilag pun êt kaatag ari ya maglagyun Jesus."

⁸ Sêñ nalêngêñ mani tawuy abitu buy mani manungkulon, naguluy isip la.

⁹ Bayu la imbus si Jason buy ya mapatêl tamu kan Jesus ya kaawyun na, pinabayad sila pun.

Naku silan Pablo buy si Silas sa Berea

¹⁰ Pamakayabi, impalakun mani manampalataya silan Pablo buy si Silas sa balayan Berea. Pamakalatêng la baydu, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio.

¹¹ Luyang pun nakabuklat ya isip mani Judio sa Berea kaysa sa mani taga Tesalonica, tagawan labaylabay lan lêng-ên ya pan-iaral lan Pablo buy allu-allu lan pag-aralan ya Kasulatan Bapan Namalyari amén matandan la nu pêtêg ya pansabin lan Pablo.

¹² Kabay malakê kallay nanampalataya kan Jesus. Malakê êt ta mani Griegoy babayi ya pikatandan sa balayan buy mani Griegoy lawyaki ya nanampalataya kan Jesus.

¹³ Nuwa sêñ nalêngêñ mani Judio sa Tesalonicay mangaral si Pablo un Sabin Bapan Namalyari sa Berea, naku sila êt baydu buy sinagyat lay mani tawu un manggulu.

¹⁴ Kabay tambêng in-atêl mani manampalataya si Pablo sa agid dagat. Nuwa si Silas buy si Timoteo, nagpalakwan baydu sa Berea.

15 Dilag mani tawuy namiatêl kan Pablo angga sa Atenas. Sên magudung silayna sa Berea, intipan Pablo kallay tambêng pakamatêñ kana silan Silas buy si Timoteo.

Nangaral si Pablo sa Atenas

16 Kaban mangêtêng si Pablo kan Silas buy kan Timoteo sa Atenas, nakanit nay malakêy diyusdiyusan baydu. Nabêgbêg ga nakêm na.

17 Kabay sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio buy sa mani alwan Judioy mangulimén kan Bapan Namalyari. Allu-allu ya êt mamaku sa pangapalan amén makitutul agyan sisabêt man na malatêng na baydu.

18 Dilag êt luway grupun mani manuruy nakitutul kan Pablo. Ya gisa, pambêgén lan mani Epicureo. Ya gisa, pambêgén lan Estoico. Sinabin dakun umnu kalla, "Sabêt ta pansabin tawun abiin ya magbibiyasa?" Ya sinabin kaatag, "Ya pan-iaral nan abiin, abituy pan-uliménen mani dayuwan." Pansabin lay abitu gawan mangaral si Pablo un tungkul kan Jesus buy sa panguman nan pangabyay.

19 Kabay pikilaku la si Pablo sa mani manungkulan ya pambêgén grupun Areopago. Sinabi la kana, "Malyari yan nayin matandan nu sabêt ta bayun aral ya pan-iaral mu?"

20 Babayu yan nalêngéy mani pansabin mu. Kabay labay yan matandan nu sabêt ta labay sabin abiin."

21 Sinabi lay abiin gawan ya mani taga Atenas buy mani dayuwan na makitugêl baydu, ayin silan kaatag pandaygén nun a kay misasabi buy mallêngê tungkul sa bayuy aral.

22 Kabay nidêng si Pablo sa arapan mani tawuy pambêgén grupun Areopago buy sinabi na, "Mani taga Atenas! Makit kuy masipêg kaw mangulimén.

23 Tagawan sa paglimbun ku sa balayan yu, nakit kuy mani pan-uliménen yu. Buy nakit ku êt ta pamiandugan yuy nakasulat ya paradi, 'Sa namalyari ya a yan kilala,' Ya pan-uliménen yuy a yu kilala, sabay ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu."

24 "Ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu, sabay ya nanyag babun luta buy kaganawan idi baydi ya sabay ya Panginuun langit buy luta. A ya manugêl sa mani templu ya dinyag mani tawu.

25 A ya mangaylangan sawup ubat sa tawu, gawan sabay siyay nam-i kantamun biyay, inawanêñ buy kaganawan pangaylanganan tamu.

26 Dinyag nay kaganawan layi ya ubat sa gisay tawu* buy in-ikyat na sa buun babun luta. Intalaga nay katganan bibiyan balang layi baydi sa babun luta buy intalaga na êt ta panawun ya mabyay sila.

27 Dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan abiin amén dat sa pangkap tamu kana, makitan tamu ya. Nuwa sa kapêtêgan, asê marayu si Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu.

28 'Gawan sa kapamilatan kapangyarian na, nabyay kitamu buy makakimit buy idi kitamu baydi.'† Para êt bayduy sinabin dakun umnyu manyag tula, 'Anak kitamun Bapan Namalyari.'

* **17:26 17:26** Sabay si Adan na pantukuyun di. † **17:28 17:28** Sabitun nuna, dilag gisay Griegoy magtula ya niisulat un ati kan Zeus ya pinakamatag-ay ya namalyarin mani Griego.

29 "Kabay gawan anak kitaminan Bapan Namalyari, agana tamu isipin ya si Bapan Namalyari, kay kaparisu yan ribultuy gintu, pilak, o batu ya pawon kay diyag isip buy kabiyasnan tawu.

30 Sabitun nuna, sén asé pun kilalan mani tawu si Bapan Namalyari, pinaulayan nay mani pandaygén la. Nuwa amésén, pan-iutus Bapan Namalyari sa kaganawan tawu sa balang lugal ya magsisi sila buy lakwanan lay mani nadawak ka pandaygén la.

31 Gawan intakdan Bapan Namalyari ya allu nu makanu na ipatupad ya makatuynungan na pangukum na sa kaganawan tawu baydi sa babun luta sa kapamilatan tawuy pinili nan mangukum. Pinagpapêtgan nay abiin sa kaganawan sabitun pinabyay nan manguman ya tawun abitu."

32 Sén nalêngê lay sinabin Pablo tungkul sa panguman pangabyay, kinalyan yan dakuñ umnu. Nuwa sinabin kaatag, "Mag-üdung kan manguman baydi, gawan kalabay kay pun mallêngê tungkul baysên."

33 Pamakayari, inlakwanan silan Pablo sa pagtipunan la.

34 Dilag dakun umnu lawyaki ya nanampalataya kan Jesus buy nakilaku kan Pablo. Ya gisa kalla, si Dionisio ya membrun grupun Areopago buy dilag êt babayi ya naglagyun Damaris buy dilag pun êt kaatag ga nakilaku.

18

Ya pamakun Pablo sa Corinto

1 Pamakayarin abitu, namita si Pablo sa balayan Atenas buy naku ya sa balayan Corinto.

2 Nakilala na bayduy gisay kaparisu nan Judio ya in-anak sa prubinsyan Ponto. Ya lagyu na, Aquila. Kay kapilaténg Aquila sa Corinto ubat sa balayan Roma sa bansan Italia, kaawayun na sì Priscila ya asawa na. Nakitugél sila baydu gawan impatas Arin Claudio ya kaganawan Judio sa balayan Roma. Inlakun Pabloy miasawa sa bali la.

3 Gawan manyag silan tolda kaparisun Pablo, nakitugél ya kalla buy awyun lay nan mag-ubra.

4 Balang Allun Pagpaynawa, mamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio amén makitutul kalla buy pansagyatén nan manampalataya kan Cristuy mani Judio buy mani Griego.

5 Sén inlumaténg silan Silas buy si Timoteo ubat sa prubinsyan Macedonia, impamisan Pablo ya panawun na sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari. Pinagpapêtgan na sa mani Judio si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

6 Nuwa sinalangsang la si Pablo buy dinustak laya. Kabay ingkampag Pabloy abuy idi sa yaming na bilang patanda laban kalla. Sinabi na, "Nu parusan kaw Bapan Namalyari, kasalanan yina. Ayin nakinan panagutan kamuyu. Paubat amésén, mangaral lakina sa mani alwan Judio."

7 Kabay namita ya baydu buy nakitugél ya sa balin Ticio Justo ya idi sa danin balin pagtipunan mani Judio. Ya tawun ati, a ya Judio nuwa mangulimén ya kan Bapan Namalyari.

8 Si Crispo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio, nanampalataya ya sa Panginuuun Jesus buy mani kaawayun na sa bali. Malaké pun na taga Corinto ya nallêngê kan Pablo ya nanampalataya buy nagpabawtismu.

9 Gisay yabi, nagpakit ya Panginuuun kan Pablo buy nagsabi sa kapamilatan suléplép. Sinabi na, "Agana ka malimuy Pablo. Isundu muy pangaral mu buy agana ka tunggén,

¹⁰ ta kaawyun muku. Buy ayin makapasakit kamu tagawan malakêy tagasunul ku sa balayan ati.”

¹¹ Kabay nanugêl si Pablo sa Corinto un gisay tawun buy kapaka. Buy pan-iaral na sa mani tawuy Sabin Bapan Namalyari.

¹² Nuwa sên si Galio ya gobernador sa Acaya, nibêbêtêk ya mani Judio laban kan Pablo. Dinakêp laya buy gintan kan Galio amén litisin.

¹³ Sinabi la, “Ya tawun abiin, pan-isagyat nan mangulimén kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa paralan ya labag sa kautusan.”

¹⁴ Sên magsabi ya dayi si Pablo, nunan nagsabi si Galio sa mani Judio. Sinabi na, “Nu tungkul sa pallabag kautusan o mabayat ta kasalanan ya kasuy gintan yu kangku, lêng-ên kataw.”

¹⁵ Nuwa gawan kay tungkul sa mani sabi, sa mani lagyu, buy sa kautusan yu, sikaw nay pakabaala baysên. A ku kalabay mangatuyungan sa parabaysên na kasu.”

¹⁶ Kabay impaawas na sila sa pallitisan.

¹⁷ Si Sostenes, gisa yan mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Dinakêp yan mani Griego buy dinugêdugê laya sa lawasan pallitisan. Nuwa asé dinambin Gobernador Galio ya nalyari.

Ya pag-udung Pablo sa Antioquia ya sakup Siria

¹⁸ Nanugêl si Pablo sa Corinto un malakêy allu. Pamakayari, nagpatanda ya sa mani mapatêl buy naku ya sa Cencrea kaawyun nay miasaway silan Aquila buy si Priscila. Nagpaaurug ya baydu gawan tinupad nay gisay impangaku na kan Bapan Namalyari. Ubat sa Cencrea, nagsakay silan barku papakun sa prubinsyan Siria.

¹⁹ Pamakalatêng la sa Efeso, inlakwanan Pablo ya miasawa ta sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio baydu.

²⁰ Pikisabi la kan Pablo ya manugêl yapun baydu kalla un dakun umnuy allu, nuwa asé kalabay si Pablo.

²¹ Nuwa bayu ya namita, sinabi na kalla, “Nu kalabayen Bapan Namalyari, mag-udung ngaku baydi.” Pamakayari, namita ya sa Efeso un nagsakay sa barku.

²² Sên nilatêng ngina sa balayan Cesarea, naku ya sa balayan Jerusalem ta nangumusta ya sa mani manampalatayay miaawyun. Pamakayari, ngadhaus ya sa balayan Antioquia.

²³ A ya naêpêng baydu. Namita ya buy inlaku nay mani lugal la sakup Galacia buy Frigia, ta pinas-êy nay panampalatayan mani tagasunul Jesus baydu.

Ya pangaral Apolos sa Efeso

²⁴ Inlumatêng sa Efesoy gisay Judioy taga Alejandria. Ya lagyu na, Apolos. Mangêd yan magsabi buy malakêy tanda na sa Kasulatan Bapan Namalyari.

²⁵ Naturwanan ninan aral tungkul sa Panginuun. Buun nakém yan mangaral buy ustuy pan-ituru na tungkul kan Jesus. Nuwa ya kay tanda na, kay abituy bawtismu ya in-aryl Juan.

²⁶ Nagsabi yan ayin limu sa balin pagtipunan mani Judio. Sên nalêngê lan Priscila buy si Aquilay pan-iaral na, insagyat laya sa bali la buy impatanda la kanan mangêd nu parasaantun iligtas Bapan Namalyari ya mani manampalataya sa Panginuun Jesus.

²⁷ Buy sén nalabayan Apolos ya maku sa prubinsyan Acaya, pinas-éy ya nakém nan mani manampalatayay idi sa Efeso buy nanulat sila sa mani tagasunul Jesus ya idi sa Acaya ya tanggapén la si Apolos. Pamakalaténg na baydu, maragul la naisawup na sa mani nanampalataya sa kapamilatan kangédan Bapan Namalyari.

²⁸ Sa pamikitutul na sa mani Judio, sinambut na sila sa kapamilatan Kasulatan Bapan Namalyari. Impapêtég na kallay sabay si Jesus ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

19

Natanggap mani manampalatayay Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kaban idi sa balayan Corinto si Apolos, nagdan naman si Pablo sa lugal la nangatutung-uy angga sa inlumunsan ya sa balayan Efeso. Dilag yan nakitan bayduy mani tagasunul Jesus.

² Namatang si Pablo kalla, “Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, natanggap yina nayı ya Ispiritun Bapan Namalyari?”

Nakitbay sila, “Asé. Ayin kay pun tanda ya dilag awêd pambègén Ispiritun Bapan Namalyari.”

³ Namatang si Pablo kalla, “Sa sabêt kaw binawtismuwan?”

Nakitbay sila, “Binawtismuwan kay ayun sa inturun Juan.”

⁴ Sinabin Pablo kallay, “Ya pamawtismun Juan, para sa mani tawuy nagsisi sa mani kasalanan la. Sinabi na sa mani tawuy sépat silan manampalataya sa lumaténg nga kasunul na ya ayin kaatag nun a si Jesus.”

⁵ Sén naléngé lay abiin, nagpabawtismu sila sa lagyun Panginuun Jesus.

⁶ Sén impaluntun Pabloy gamêt na kalla, natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya balang gisa kalla. Kabay nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la natändan buy dilag silan impatanday mani sabi ya ubat kan Bapan Namalyari.

⁷ Ya bilang kaganawan lawyaki ya nagpabawtismu, mapu buy luwa.

⁸ Sa tatluy buwan, magkamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio. Ayin yan limun makitutul sa mani tawu buy pan-isagyat na silan magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa dilag dakun umnu kallay nakdéy ya ulu. Asé kalabay manampalataya buy nagsabi silan nadawak sa arapan malakéy tawu tungkul kan Jesus. Kabay namita si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio, kaawyun na mani tagasunul Jesus. Buy allu-allu yan mamaku sa pag-aralan Tirano amén isunduy pamikitutul.

¹⁰ Sa lalén luway tawun, parabayduy pandaygén na. Kabay ya kaganawan manugél sa prubinsyan Asia, Judio buy Griego, naléngé lay tungkul kan Jesus.

¹¹ Malakéy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan Pablo.

¹² Kabay agyan panyu o sabêt man ya paglatup ya ginamit Pablo, panggétan mani tawu sa mani nipagsakit. Sa pakapakun baydu, nitas ya skit buy nangadadawak ka ispiritu.

¹³ Dilag dakun umnuy Judio bayduy mibitabita buy mamipatas nadawak ka ispiritu sa mani tawuy sinédakan. Sinubukan lan gamitin ya lagyun Panginuun Jesus amén ipatas ya nadawak ka ispiritu. Sinabi la sa

nangadadawak ka ispiritu, "Sa lagyun Jesus ya pan-iaral Pablo, pan-iutus yan ya magtas kaw."

¹⁴ Parabayduy pandaygên pituy lawyaki ya anak Esceva ya gisa sa mani munun parin mani Judio.

¹⁵ Sén sinubukan lan impatas ya nadawak ka ispiritu sa lagyun Jesus, nikitbay ya nadawak ka ispiritu, "Kilala ku si Jesus buy kilala ku êt si Pablo, nuwa sisabêt kaw naman?"

¹⁶ Buy inukduwan silan tawuy sinédakan nadawak ka ispiritu, sinambut buy pinasakitan silan kaganawan. Ayin silan nadyag. Kabay nuwayu silan pasalwang sa bali un nikalalabus buy nikasusugat.

¹⁷ Ya nalyari sa pituy anak Esceva, nabalitan kaganawan mani Judio buy Griego ya manugêl baydu sa Efeso. Nalimu sila buy inulimên ya lagyun Panginüun Jesus.

¹⁸ Malakê sa mani manampalatayay nagdani buy napaawu sa nadawak ka dinyag la.

¹⁹ Malakê êt ta mani magkukulam ya nanipun libru la ya panggamitin la sa pangulam bayu la sinlêb sa makitan kaganawan. Ya alagan mani librui sinlêb la, niras limampuy libun pilak.

²⁰ Sa pakapakun baydu, nikit mani tawuy dilag kapangyarian na Sabin Bapan Namalyari. Kabay kapamiwagaw-wagaw Sabi na buy inlumakêy manampalataya kan Jesus.

Ya kagulwan sa Efeso

²¹ Pamakayarin abituy mani nalyari, naisip Pablón duman pun sa prubinsyan Macedonia buy Acaya bayu maku sa Jerusalem. Sinabi na pun êt, "Pamakaubat ku sa Jerusalem, kaylangan kun lakwén ya Roma."

²² Impauna na sa Macedonia silan Timoteo buy si Erasto ya luway manawup kana. Buy nagpalakwan pun si Pablo sa prubinsyan Asia.

²³ Sa panawun na abitu, dilag maragul la gulu sa Efeso, gawan ya kaatag mani tawu baydu, a la labay ya pan-iaral tungkul kan Jesus.

²⁴ Nag-umpisay abiin ya gulu sa gisay tawuy naglagyun Demetrio ya mamanday. Manyag yan nangabêlêng nga templuy diyag sa pilak ya imparisu sa templun Artemis ya diyusa la. Panakitan nan maragul la abiin kaawyun na mani mag-ubra na.

²⁵ Kabay impabêg nay kaganawan mag-ubra na buy ya kaatag pun na mani tawuy para êt bayduy kabyayan. Sinabi na, "Mani kaluguran, tanda yuy gawan sa ubra tamun abiin, mangêd da kabyayan tamu."

²⁶ Nakitan yu buy nalêngêy dinyag Pablo. Pansabin nay ya ribultuy dinyag tawu, alwan pêtêg namalyari. Malakêy naniwala kana, alwan kay baydi sa Efeso nun a sa buun prubinsyan Asia.

²⁷ Kabay mipakadawak ya kabyayan tamu, gawan dat dawakê mani tawu. Buy alwan kay abiin, mipakadawak êt ta templun diyusa tamun si Artemis. Dat matasan ninan pukat buy asina kilalanê mani tawuy diyusay pansambê tamu, alwan kay baydi sa prubinsyan Asia nun a sa buun babun luta."

²⁸ Sén nalêngê mani tawuy abiin, saday tubag la buy masnêg lan sinabi, "Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!"

²⁹ Kabay niwagaw wa kagulwan sa buun balayan. Dinakêp lay mani kaawyun Pablo ya silan Gaius buy si Aristarco ya mani taga Macedonia. Pamakayari, kaban pangguluyun lay luwa, niaawyin silan nuwayu sa lugal la pagtipunan mani tawu.

³⁰ Labay dayin Pablon makiarap sa mani tawu, nuwa binênbênan yan mani tagasunul Jesus.

³¹ Agyan ya kaatag sa mani kaluguran Pabloy manungkulan sa prubinsyan Asia, namiutus silan magsabi kanan agana ya maku sa pagtipunan mani tawu.

³² Luyang pun naguluy mani tawu, ta asê pariparisuy pansabin la gawan asê tandan malakê kalla nu sabêt ta sangkan pititipunan la.

³³ Indap kaatag si Alejandro ya nanyag nadawak ta sabay siyay intulak mani Judio sa arapan. Siningyalan nay mani tawuy mangimbék.

³⁴ Nuwa sên natandan mani tawuy Judio awêd si Alejandro, niaagnan silan masnêg magsabin, "Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!" Luway uras lan pansabin ya parabaydu.

³⁵ Nuwa pamakayarin napatgên gisay mamunu ya mani tawuy idi sa balayan, sinabi na kalla, "Mani kabalayan kun taga Efeso, tandan kaganawan tawuy sikitamuy mani taga Efeso ya sabay ya mamantay sa templun marangal la Artemis ya makapangyarian buy sa sagraduy batuy kalupa na ya nanabun ubat sa langit.

³⁶ Asê mailimêd da abiin agyan kan dakun sisabêt man. Kabay magpatétbék kaw! Agana kaw patutulsub.

³⁷ Gintan yu baydi ya mani tawun ati, agyan ayin silay naman tinakaw sa templu tamu o pinustak ya diyusa tamu.

³⁸ Nu dilag deklamu si Demetrio buy mani kaawayun nan mamanday laban kan dakun sisabêt man, dilag kitamun mani mangatuyungan buy mani manungkulan. Sépat silan magdeklamu baydu.

³⁹ Nuwa nu dilag kaw pun kaatag deklamu, kaylangan pakapalanêna abiiin sa pamititipun manungkulan sa balayan.

⁴⁰ Nadawak ka malyari kantamu nu dilag magdeklamu sa gubernun Roma tungkul sa gulun ati. Ayin kitamun mangêd da sangkan ya ipakitbay nu siyan pandaygên tamuy ati."

⁴¹ Pamakayari nan nagsabi, pinauli nay mani tawuy nititipun.

20

Ya pamakun Pablo sa Macedonia buy sa Grecia

¹ Sén nayari yay gulu sa balayan Efeso, impabêg Pabloy mani tagasunul Jesus, ta pinas-êy nay nakêm la. Pamakayari, nagpatanda ya kalla ta naku ya sa prubinsyan Macedonia.

² Malakêy lugal ya inlaku na sa Macedonia. Pinas-êy nay nakêm mani manapalataya sa kapamilatan pangaral na kalla. Pamakayari, naku ya sa Grecia

³ buy nanugêl ya baydun tatluy buwan. Sén magsakay yina dayi sa barku papakun sa Siria, natandan nay palanun mani Judioy patin ya. Kabay sa pag-udung na, inisip nay duman ya tana sa prubinsyan Macedonia.

⁴ Nakilaku kan Pablo si Sopater ya taga Berea ya anak Pirro, silan Aristarco buy si Segundo ya mani taga Tesalonica, si Gaius ya taga Derbe, si Timoteo, buy silan Tiquico buy si Trofimo ya taga prubinsyan Asia.

⁵ Pamakalatêng yan sa Filipos, nuna sila kanyan sa Troas buy inêtêng lakay baydu.

⁶ Pamakayarin Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag, nagsakay kay barku ubat sa Filipos papakun Troas. Pamakayarin limay allu, napikakit kay manguman sa Troas. Nanugêl kay baydun pituy allu.

Ya tawlin pagliwan Pablo sa Troas

⁷ Sa nunan allu sa gisay dumingga, niaawyin kay amén mangan tinapay bilang pangganaka sa pangamatín Jesus. Buy gawan mita si Pablo kinawasakan, nangular ya anggan limbanak yabi.

⁸ Malakéy sulu baydu sa kuwartuy pagtipunan yan ya idi sa tēngēl.

⁹ Dilag baydun gisay bayuntawuy naglagyun Eutico ya nakaiknu sa awang. Buy gawan sa karang pagsabin Pablo, nabêlêwan na. Kabay nanabu ya ubat sa ikatluy palapag bali. Sén insapat laya, nati yina.

¹⁰ Nuwa nagtabuy si Pablo buy nagpalukub ya sa babun Eutico buy tinakéns naya. Sinabi na sa mani tawu, "Agana kaw napitik, ta nabyay ya."

¹¹ Nag-udung si Pablo sa tēngēl buy binis-ilbis-il nay tinapay buy kinnan la. Pamakayari, nangular yapun angga sa bunatbunat bayu ya namita.

¹² In-uli la si Eutico ya nabyay buy saday saya la.

Ubat sa Troas naku si Pablo sa Mitilene

¹³ Amésen, nagsakay kay sa barku papakun sa Ason. Baydu yan pakikitan si Pablo amén isakay, gawan sinabi nay kay mita yan papakun baydu.

¹⁴ Sén napikakit kay sa Ason, nagsakay ya sa barkuy pinagsakayan yan buy niaawyin kay naku sa Mitilene.

¹⁵ Ubat sa Mitilene, insundu yan na pamita yan buy kinawasakan nilaténg kay sa êtêb islan Quio. Sén sumunul la allu, dinuman kay sa Samos. Nilabas pun na gisay allu, inlumaténg kay sa Milet.

¹⁶ A kay dinuman sa Efeso, gawan asé labay Pablón maabalay panawun na sa prubinsyan Asia. Labay nay idi yina sa Jerusalem bayu miras sa Allun Pentecostes.

Ya pagpatandan Pablo sa mani mamunu sa mani manampalataya sa Efeso

¹⁷ Kaban idi sa Milet si Pablo, dilag yan impalaku sa Efeso amén sabin sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyin na makikit kan Pablo sa balayan Milet.

¹⁸ Pamakalaténg la, sinabin Pablo kallay, "Tanda yu nu parasaantuy pamibiyaybiyay ku sabitun kaawyun yuku pun, ubat ta sa inlumaténg ngaku baydi sa prubinsyan Asia. ¹⁹ Naglingkud daku sa Panginuuun un dilag nayépay nakém buy mantuluy luwa ku. Malakéy panubuk ka dinanasan ku gawan labay mani Judion patin laku.

²⁰ Tanda yu êt ta a ku nagmikakunun nangular agyan sabêt man na makasawup kamuyu. Ta nanuru waku kamuyu sa arapan malakéy tawu buy sa binalibali.

²¹ In-aryl ku êt sa mani Judion buy sa mani Griego ya kaylangan lan magsisi sa mani kasalanán la, mag-udung kan Bapan Namalyari buy manampalataya sila sa Panginuuun tamun Jesus."

²² Amésen, maku waku sa Jerusalem gawan ati ya in-utus kangkun Ispiritun Bapan Namalyari. A ku tanda nu sabêt ta malyari kangku baydu.

²³ Kay tanda kinaman, agyan saantu pun na balayan na lakwén ku, pan-ipatanda kangkun Ispiritun Bapan Namalyari ya masukul laku buy magkasakit.

²⁴ Nuwa asé maulaga kangkuy biyay ku. Ya maulaga kangku, mayari kuy pan-ipadyag kangkun Panginuuun Jesus ya sabay ya pamipatandan Mangéda Balita tungkul sa kangédan Bapan Namalyari.

25 “Sabitun nuna, sén impatanda ku kamuyuy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nakiawyun naku kamuyu. Nuwa amésen, tanda kuy a kitamina mapikakit manguman.

26 Kabay pansabin ku kamuyu amésen ya nu dilag kamuyuy asé miligtas sa ayin katganan na kaparusan, ayin nakinan panagutan kana.”

27 Tagawan a ku nagluway nakém ma nangaral kamuyun buun kalabayán Bapan Namalyari.

28 Illagan yuy sarili yu buy ya kaganawan manampalataya, ta sikaw wa pinilin Ispiritun Bapan Namalyari ya mamunu kalla. Mamunu kaw sa mani manampalatayay miaawyun ya inatbus Bapan Namalyari sa kapamilatan dayan Anak na.

29 Tanda kuy sa pagtas ku baydi, dilag mani lumaténg baysén na mangaral alwan pêtèg. Nanuwad silan asun aniwid ta labay lan sirén na pamiaawyun yu.

30 Dilag êt maubat kamuyuy tawuy mangaral kalaraman amén mais-agyat lan manunul kallay mani tagasunul Jesus.

31 Kabay mangillag kaw. Ganakén yuy sa lalén tatluy tawun, allu buy yabi kun pan-ipaganaka kamuyu un dilag panangis.

32 “Buy amésen, pan-itiwala kataw kan Bapan Namalyari buy sa Sabi na tungkul sa kangédan na ya sabay ya makapapas-éy sa panampalataya yu buy abiin na makab-i kamuyun pamana ya in-il-an Bapan Namalyari para sa kaganawan tawuy pinili nan kay kana.

33 A ku inangad da mani pibandiyen yu o mani yaming dakun sisabêt man.

34 Tanda yuy nag-ubra ku amén dilag gakun pangwanan kaylangan ku buy mani kaawyun ku.

35 Sa pag-ubra ku, impakit ku kamuyuy alimbawan pagsipêg. Ta nu tubsun yuy ati, makasawup kitamu sa mani kalulu. Pawa tamun ganakén na sinabin Panginuun Jesus, ‘Pinagpalay mam-i kaysa sa mananggap.’ ”

36 Pamakayarin nagsabin Pablo, niaawyun silan nanduku buy nanalangan.

37 Nanangis silan kaganawan buy tinakés la si Pablo buy dinép.*

38 Ingkalungkut lay sinabin Pabloy a silayna mapikakit manguman. Pamakayari, in-atêl la si Pablo sa barku.

21

Ya pamakun Pablo sa Jerusalem

1 Nagpatanda kay sa mani mamunu sa manampalataya sa Efeso buy nagsakay kay angga sa islan Cos. Kinawasanan, nilaténg kay sa islan Rodas. Buy ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa balayan Patara.

2 Pamakalaténg yan sa Patara, dilag kay nakit ta barkuy papakun sa Fenicia. Kabay tambéng kay nagsakay.

3 Dinuman kay sa êtêb Cyprus ya madungawan sa êtêb udi. Insundu yan na pamita yan papakun sa Siria, nuwa tinunggén pun na barku sa Tiro, gawan intabuy bayduy kargan barku.

---

* **20:37 20:37** Ya ugali mani tawu awlagi, nu magpatanda ya gisay tawu, mitatakés sila buy midédép sa pingi.

4 Tingkap yan bayduy mani tagasunul Jesus buy nakitugêl kay kalla sa lalên pituy allu. Sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, pinatandan la si Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem.

5 Nuwa pamakayarin pituy allu, insundu yan na pamita yan. Ya kaganawan manampalataya buy mani asawa buy anak la ya sabay ya namiatêl kanyan sa lawasan balayan. Nanduku kay sa agid lanêm buy nanalangin.

6 Sén nakapagpatanda kay kalla, nagsakay kay sa barku buy nuli silayna.

7 Ubat sa Tiro, insundu yan na paglayag yan papakun sa Tolemaida. Pamakalatêng yan baydu, napikakit kay sa mani mapatêl sa Panginuun buy nanugêl kay kalla un gisay allu.

8 Kinawaskan, insundu yan na paglayag yan papakun sa balayan Cesarea. Pamakalatêng yan baydu, naku kay sa balin Felipe ya mamiaral Mangêd da Balita buy baydu kay nakitugêl. Si Felipe, gisa ya sa pituy lawyaki ya pinili sabitun nuna sa Jerusalem ya manawup sa mani apostul Jesus.

9 Si Felipe, dilag yan apat ta anak ka dalaga ya pawan mani propeta.

10 Pamakayarin dakun umnuy allu, inlumatêng nga gisay propeta ya naglagyun Agabo ya ubat sa prubinsyan Judea.

11 Inlaku nakay buy kingway yakês Pablo, ta in-is-êl sa mani bitis na buy mani gamêt na. Buy sinabi na, "Ati ya pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari. 'Paradi ya daygên mani Judio sa Jerusalem sa magyakês ati buy idin laya sa mani alwan Judio.'"

12 Sén nalêngê yan na abiin, sikay buy mani mapatêl baydu, nakisabi kay kan Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem.

13 Nuwa nakitbay si Pablo, "Uysiyan manangis kaw yata? Kay pampakaynên yuy nakêm ku. Nakal-an nakun migapus buy agyan mati yaku sa Jerusalem para sa lagyun Panginuun Jesus."

14 Sén a yan mabênbênan si Pablo sa pamita na, tinunggên kay yana. Kabay sinabi yan tanay, "Matupad day kalabayon Panginuun."

15 Pamakayarin dakun umnuy allu, nagléan kay buy namita papakun sa Jerusalem.

16 Inawayunan kay dakun umnuy tagasunul Jesus ya taga Cesarea. Impalêt lakay sa balin Mnason buy baydu kay nakitugêl. Si Mnason, taga Cyprus ya buy gisa ya sa mani nunan tagasunul Jesus.

Nagliwa si Pablo kallan Santiago

17 Sén nilatêng kay sa Jerusalem, matula kay tinanggap mani mapatêl sa Panginuun baydu.

18 Kinawaskan, naku si Pablo kan Santiago kaawayun nakay buy idi êt bayduy kaganawan mani mamunu sa manampalataya sa Jerusalem.

19 Sinabin Pablo kallay, "Nagpapakun kawna" buy ingkuwentu nay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan pangaral na.

20 Sén nalêngê lay abiin, inulimên la si Bapan Namalyari. Amêsen, sinabi la kan Pablo, "Tanda tuy patêl, libilibuy nay mani Judioy manampalataya kan Jesus buy masipêg silan kaganawan na manunul sa Kautusan na impasulat kan Moïses.

21 Nabalitan layna kanuy pan-iaryl mu sa mani Judioy manugêl sa lugal alwan Judio ya a layna kaylangan manunul sa Kautusan na impasulat kan

Moises. Sinabi mu kanuy agana layna ipatuli ya anak la o sunulun na kaatag pun êt ta naugalyan taminan mani Judio.

²² Amêsen, sabêt ta daygên tamu amên matandan lay alwan pêtêg ga nabalitan la? Tagawan pilmin matandan lay inlumatêng kayna baydi.

²³ Mangêd da daygên moy sabin yan kamu. Dilag apat ta lawyaki baydi ya dilag impangaku kan Bapan Namalyari.

²⁴ Pakilaku mu sila sa Templu buy daygên yuy pan-ipadyag Kautusan tungkul sa pallinis. Bayarén mu êt sa pari ya gastus la amên makapapgaurug silan sâbut la. Sa paradi ya paralan, matandan kaganawan nà alwan pêtêg ga balitay nalêngê la tungkul kamu, gawan makitan lay agyan sika, manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises.

²⁵ Ya mani alwan Judioy manampalataya sa Panginuun Jesus, sinulatan yan na sila tungkul sa napikasunduwan yan ya aganayna mangan dakun sabêt man na in-andug sa diyusdiyusan buy aganayna mangan daya buy aganayna mangan ayup pa asê pinadaya buy aganayna makikanayun."

²⁶ Kinawaskan, pikilakun Pabloy apat ta lawyaki buy dinyag lay abiin na naugalyan lay pallinis. Pamakayari, naku si Pablo sa Templu buy imparanda na nu makanu mayari ya pallinis amên maiandug ga mani saysay para sa balang gisa kalla.

²⁷ Sén marani yan mayari ya ikapituy allun pallinis la, dilag dakun umnuy mani Judioy ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kan Pablo sa kasawangan Templu. Insagyat lay kaganawan tawuy idi baydu sa kasawangan Templu amên dakpên si Pablo.

²⁸ Masnêg lan sinabi, "Mani mapatêl yan na Israelite, sawpan yukay! Ya tawun abiin, agyan dakun saantuy lakwên na, manuru ya laban kantamun mani Judio, sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa Templun ati. Alwa pun êt kay abiin, gintan na pun baydi sa Templay mani alwan Judio. Kabay kinadidiyan nay banal la lugal."

²⁹ Sinabi lay abiin gawan nakan la si Trofimo ya taga Efeso ya kaawyun Pablo baydu sa Jerusalem buy indap la nu pikilaku yan Pablo sa Templu.

³⁰ Kabay naguluy mani tawu sa buun Jerusalem buy nanduyung sila sa Templu amên dakpên si Pablo. Pamakadakêp la kana, ginuluy laya pasalwang sa Templu buy tambêng lan insaray pasbul Templu.

³¹ Nuwa sén patin layna dayi si Pablo, dilag nakapagsabi sa pinakamatag-ay ya pinunu un mani sundalus Romanoy maguguluy mani tawu sa buun Jerusalem.

³² Kabay inlakun pinakamatag-ay ya pinunu sundalus si Pablo buy impadakêp. In-utus na êt ta gapusun yan luway tanikala. Pamakayari, pinatang pinakamatag-ay ya pinunu sundalus ya mani tawu, "Sisabêt ta tawun ati buy sabêt ta dinyag na?"

³³ Nuwa asê pariparisuy mani pakitbay ya nalêngê na. Buy gawan sa maragul la gulun mani tawu, asê tandan pinakamatag-ay ya pinunu sundalus nu sabêt ta pêtêg nalyari. Kabay in-utus nay mani sundalus ya gêtan si Pablo sa kampus.

³⁴ Pamakalatêng la sa eran kampus, insapat la ta si Pablo gawan maguluy mani tawu.

36 Pilalakwan laya buy masnêg lan pansabin, “Patin ya!”

Intanggul Pabloy sarili na

37 Sén gêtan na si Pablo sa lalên kampun mani sundalus, sinabi na sa pinakamatag-ay ya pinunun mani sundalus sa sabin Griego, “Dilag gaku dayin sabin kamu.”

Nakitbay ya, “Katanda ka awêd magsabin Griego?

38 Nu parabaydu awêd, alwan sikay abituy liyaki ya taga Egipto ya dakun nakanu namunu sa pagribeldi sa gubernu. Gintan na sa kakyangan na apat ta libuy lawyaki ya mangatubag buy mamatin tawu.”*

39 Nakitbay si Pablo, “Gisa kun Judio ya in-anak sa Tarso ya sabay ya pikatandan na balayan sa prubinsyan Cilicia. Nu malyari, tulutan mukun magsabi sa mani tawu.”

40 Tinulutan yan pinakamatag-ay ya pinunun mani sundalus. Kabay nidêng si Pablo sa eran buy naningyal ya sa mani tawun dilag yan sabin. Sén nangimbék silayna, nagsabi ya sa sabin Hebreo ya sariin sabin mani Judio.

22

1 “Mapatêl buy mangatwa kuway, lêng-ên yu pun na sabin ku bilang pamitanggul ku sa sarili ku!”

2 Sén nalêngên mani tawuy magsabi si Pablo sa sabin Hebreo, suspu silan nangimbék. Kabay insundun Pablo ya pagsabi na,

3 “Judio waku ya in-anak sa balayan Tarso sa prubinsyan Cilicia, nuwa dinumagul laku baydi sa Jerusalem. Nag-aral laku baydi buy ya nanuru kangku, si Gamaliel. Masipit nan inturu kangkuy Kautusan na pansunulun mani ninunu tamu. Buun nakêm ku êt pagsuywan si Bapan Namalyari kaparisu yu amêsen ya idi baydi.

4 Pinasakit kuy mani manunul sa panurun Jesus buy impapati kuy kaatag. Impadakép ku sila buy impasukul, lawyaki man o babayi.

5 Ya pinakapuu pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuy-nungan, silay magpapêtêg sa kaganawan sinabi ku. Silay nam-in sulat kangku para sa mani mapatêl tamun mani Judioy idi sa Damasco. Sa kapamilatan sulat ta abitu, indin la kangkuy karapatan maku sa Damasco amén dakpêñ na mani manampalataya kan Jesus buy gêtan mag-udung baydi sa Jerusalem amén parusan.”

Ingkuwentun Pablo nu parasaantu nan nakilala si Jesus

6 “Sén ugtyuy na buy narani yakina sa Damasco, bêngat tan nangulimad sa palitêng kuy mamakasilêw wa sawang nga ubat sa langit.

7 Nipalukub baku sa luta buy dilag gakun nalêngéy tunuy ya magsabi kangkun, ‘Saulo, Saulo, uysiyán pan-usigín muku yata?’

8 Namatang ngaku, ‘Panginuun, sisabêt ka?’ Nakitbay ya tunuy, ‘Siku si Jesus ya taga Nazaret ya pan-usigín mu.’

9 Nakitan mani kaawayun kuy sawang nuwa a la nalêngéy tunuy ya nagsabi kangku.

10 Buy namatang ngaku pun êt, ‘Panginuun, sabêt ta daygên ku?’ Sinabin Panginuun, ‘Midêng ka buy maku ka sa balayan Damasco. Ta dilag baydun magsabi kamun kaganawan in-il-an kun ipadyag kamu.’

* **21:38 21:38** Si ati silay mani Judio, pampatin lan liim ya mani tawuy manawup sa gubernun Roma.

¹¹ Nabulag gaku sa sadyay sawang. Kabay tinambay yakun mani kaawyun ku papakun sa Damasco."

¹² "Baydu sa Damasco, dilag gisay tawuy naglagyun Ananias. Dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy manunul ya sa Kautusan. Panggalangên yan mani Judioy manugêl baydu.

¹³ Inlaku naku buy sinabi na, 'Patêl la Saulo, makakit kaynan manguman!' Pamakasabi na kangku, nakakit takun manguman buy nakit kuya.

¹⁴ Sinabi na kangku, 'Ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu sabay ya namili kamu amén matandan muy kalabayan na buy amén makitan mu buy malléngêy tunuy un Matinék ka Lingkud na.*

¹⁵ Ta sikay magpapêtêg sa kaganawan tawu nu sabêt ta abituy nakit buy nalêngê mu.

¹⁶ Amêsên, sabêt pun na pan-êtêngên mu? Midêng kayna buy pabawtismu buy mamêg sa Panginuun amén luminis ka sa mani kasalanan mu.'

In-utus si Pablón mangaral sa mani alwan Judio

¹⁷ "Pamakayari, nag-udung ngaku sa Jerusalem. Buy kaban manalangin naku sa Templu, dilag gakun nasuléplêp.

¹⁸ Nakit ku si Jesus ya magsabi kangkun, 'Parasên mu! Tambêng kan mita sa Jerusalem, gawan asê tanggapên mani manugêl baydi ya pagpapêtêg mu tungkul kangku.'

¹⁹ Sinabi ku, 'Panginuun, tanda lay sabitun nuna, dinurutan kuy mani balin pagtipunan mani Judio amén ta dakpên buy dugêñ na mani tawuy manampalataya kamu.

²⁰ Buy sên patin si Esteban na magpapêtêg tungkul kamu, idi yaku baydu buy nakiayun naku kalla, ta sikuy namantay mani balabal mani namati kana.'

²¹ Nuwa sinabin Panginuun kangkuy, 'Mita ka, gawan iutus kata sa marayuy lugal amén iaral muy tungkul kangku sa mani alwan Judio.' "

²² Sên pamakasabin Pablón tungkul sa mani alwan Judio, a yina labay lêng-ên mani Judio buy masnêg lan sinabi, "Patin na tawun abiin! A ya sêpat bumayay baydi sa babun luta!"

²³ Insundu lay pan-angaw la, pan-iwêswês lay mani balabal la buy pan-isamwag lay abu patag-ay.

²⁴ Kabay in-utus pinakamatag-ay ya pinunu sa mani sundalus nay gêtan si Pablo sa lalêñ kampus un latikun angga sa sabin na nu sabêt ta nadyag nay kasalanan. Labay nan matandan ya siyan paray nabayduy pansabin mani tawu laban kana.

²⁵ Sên naigapus layna si Pablo amén latikun, sinabi na sa kapitan mani sundalus ya nakaidêng bayduy, "Ustu nayı sa batas ya latikun na gisay Romano, agyan asê pun inlitis ya kasu na?"

²⁶ Sên nalêngêñ kapitan mani sundalus ya abiin, naku ya sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus buy sinabi na, "Sabêt ta ati ya pan-ipadyag mu? Romano awêd da tawun abitu."

²⁷ Kabay nakuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Pablo buy namatang, "Romano ka nayı?"

Nakitbay si Pablo, "Awu."

---

* ^{22:14 22:14} Si labay sabin, si Jesus.

28 Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, "Siku man êt, na-pakdyag Romano nuwa kay sa kapamilatan pamayad maragul la alaga." Nakitbay si Pablo, "Nuwa siku, in-anak kakinan Romano."

29 Tambéng nakadétnay mani sundalus ya mallitis dayi kana. Nalimu êt ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus gawan impagapus na si Pablo pakan gisa ya awêd Romano.

Gintan si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuynungan

30 Taganan labay matandan pinakamatag-ay ya pinunun sundalus nu sabét ta panangkan mani Judio kan Pablo. Kabay pamakawasak, impabéng nay mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan. Pamakayari, impakalag nay tanikalan Pablo buy in-arap laya kalla.

23

1 Pinapakaélêw Pabloy mani mangatwan Judioy mangatuynungan buy sinabi na, "Mani mapatêl ku, nu tungkul sa pamibiyaybiyay ku, malinis ya nakêm ku kan Bapan Namalyari angga amèsên." **2** Pamakasabin Pablón abiin, si Ananias ya pinakapuun pari, impadadpik na si Pablo sa mani tawuy narani kana.

3 Sinabin Pablo kana, "Dadpikin ka êt Bapan Namalyari, sikay magtatalingkayu! Nakaiknu ka baysén amén atulan naku ayun sa Kautusan, pakan mismun sika, pallabagén moy Kautusan. Ta agyan asé pun napagpapéttgan na nangasalanan naku, impadadpik mukina!"

4 Sinabin mani tawuy nakaidéng sa danin Pabloy, "Pallamusun mu yay pinakapuun parin Bapan Namalyari ta!"

5 Nakitbay si Pablo, "Mani mapatêl, a ku tandan siya awêd da pinakapuun pari. Ta nu tanda ku dayi, a kina sinabi ya parabaydu, tagawan idi sa kasulatan, 'Agana ka mallamus sa mamunu yu.' **

6 Amèsên, sén nakitan Pabloy dilag mani Saduseo buy dilag êt mani Pariseo sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan, masnêg nan sinabi kalla, "Mani mapatêl, Pariseo waku. Ya bapa ku, Pariseo êt. Indalum laku gawan napilmi yakun manguman mabyay ya mani nati."

7 Sén nasabi nay abiin, nisusubakan na mani Pariseo buy Saduseo buy nangapisisyay ya mani mangatwan Judioy mangatuynungan.

8 Nalyari ya abitu, gawan ayun sa mani Saduseo, ayin panguman pangabyay. A sila êt maniwalan dilag mani ang-el o mani ispiritu. Nuwa ya kaganawan abiin, paniwalan mani Pariseo.

9 Kabay naipakasnêg lay sinabi la. Nidêng nga dakun umnuy Pariseoy manurun Kautusan buy impakatutu lan sinabi, "Ayin kay nakitan na kasalanan sa tawun ati. Dat dilag ispiritu o ang-el la nakisabi kana!"

10 Luyang inumumut ta pamisubakan la angga sa nalimuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya dat pipapaktangén mani tawu si Pablo. Kabay namiuts yan mani sundalus nan magtabuy buy kewén si Pablo sa mani tawu ta gêtan ya sa kampu.

11 Pamakayabi, nagpakit ta Panginuun kan Pablo buy sinabi kanay, "Pas-éyén moy nakêm mu gawan nu parasaantu kan nagpapéttêg tungkul kangku baydi sa Jerusalem, para êt bayduy daygén mu sa Roma."

Impalanu lan patin si Pablo

* 23:5 23:5 Exodus 22:28.

12-13 Pamakamaranun, dilag maigit apattapuy Judioy nititipun amén ipalanu la nu parasaantu lan patin si Pablo. Nangaku silan a sila mangan o miném anggan a la mapati si Pablo.

14 Kabay naku sila sa mani mamunun pari buy sa mangatway manungkulun buy sinabi kallay, "Impangaku yan ya a kay mangan agyan dakan sabêt man anggan a yan mapati si Pablo.

15 Kabay sikaw buy mani mangatwan Judioy mangatuynungan, yawarênu sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus Romanoy labay yu pun ipalakun manguman baydi si Pablo. Sabin yuy labay yuya pun papakalitisin. Pakan bayu yapun milaténg baydi, apatan yan nina."

16 Nuwa ya palanu la, naléngén liyaki ya angkén Pablo ya anak patélu nay babayi. Kabay sinumun ya sa kampun mani sundalus buy impatanda kan Pabloy abiin.

17 Binég Pabloy gisa sa mani kapitan sundalus baydu buy sinabi nay, "Ilaku mu kayék ya bayuntawun ati sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, gawan dilag yan sabin kana."

18 Kabay inlaku yabay kapitan sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus. Pamakalaténg la baydu, sinabin kapitan, "Binég gakun Pabloy nakasukul buy nakisabi ya kangkun ilaku ku baydi kamuy bayuntawun ati, gawan dilag yan sabin kamu."

19 Tinambay pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya bayuntawu buy inlaku naya sa lugal la ayin kaatag makaléngé buy pinatang naya, "Sabéti ta sabin mu kangku?"

20 Sinabin bayuntawu, "Nikasunduy mani Judion yawarênu kamuy ilaku wasak si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuynungan, gawan pakangédén laya kanwadis litisin.

21 Nuwa agana ka maniwala kalla, gawan dilag maigit apattapuy tawuy magbantay ya mangapat kana. Nangaku silan a sila mangan o miném anggan a la mapati si Pablo. Amésen, nakal-an silayna. Kay mangéteung sila tanan paintulut mu."

22 Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kanay, "Agana mu sabin agyan kansabéti ta imbalita muy ati kangku." Buy impauli nay bayuntawu.

Impalaku si Pablo sa Cesarea

23 Tambéng impabéng pinakamatag-ay ya pinunun sundalus sa luway kapitan mani sundalus buy sinabi kallay, "Mamil-an kaw luwan dalan na sundalus ta ipalaku kataw sa Cesarea. Mipikilaku kaw êt pitumpuy sundalus ya nakakabayu buy luwan dalan na sundalus ya nipagbayi. Mita kaw paénggan alas nuwebin yabi.

24 Mamil-an kaw êt mani kabayuy pagsakayan Pablo. Papakabantayan yuya amén ayin malyari kana angga sa milaténg ya kan Gobernador Félix."

25 Buy nanulat ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Gobernador Felix. Paradi ya insulat na,

26 "Panggalangén na Gobernador Felix, siku si Claudio Lisias ya nanulat kamu. Nagpapakun kayna.

27 Ya tawuy pan-igawang ku kamuy dinakép mani Judioy buy patin. Nuwa natandard kuy gisa ya awé Romano. Kabay namipikilaku wakun mani sundalus buy inlígatas ya.

²⁸ In-arap kuya sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan amén matandan ku nu sabêt ta pan-isangkan la kana.

²⁹ Natandan kuy pan-isangkan kanay kay tungkul awêd sa kautusan reliiyun la. Nuwa ayin sépat ya sangkan amén ipasukul o ipapati ya.

³⁰ Kabay sên natandan kuy palanun mani Judioy patin ya, tambêng kuyan impalaku kamu. Sinabi ku êt sa mani mamidalum kanay magdalum sila kamu."

³¹ Sinunul mani sundalus ya utus kalla. Buy sa yabin abitu, kingwa la si Pablo buy gintan laya sa balayan Antipatris.

³² Pamakawasaki, ya mani sundalus ya asé nakakabayu, nag-udung sila sa kampu. Nuwa ya mani sundalus ya nakakabayu, inawyunan la si Pablo papakun sa balayan Cesarea.

³³ Sên inlumatêng sila sa Cesarea, in-arap la si Pablo sa gobernador buy indin ya sulat.

³⁴ Binasa nay ati buy pinatang na si Pablo, "Taga saantu ka?"

Nakitbay si Pablo, "Taga Cilicia ku." Sên natandan nay taga Cilicia si Pablo,

³⁵ sinabi na, "Nu lumatêng nga mani mamidalum kamu, lêng-ên kuy kasu mu." Buy impabantay Gobernador si Pablo sa palasyuy impadyag Arin Herodes.

24

Ya panangkan mani Judio kan Pablo

¹ Pamakalibas limay allu, naku sa Cesarea si Ananias ya pinakapuu pari. Kaawyun nay dakun umnuuy mangatway manungkulan buy ya abugaduy si Tertulo. Nag-arap sila kan Gobernador Felix buy sinabi lay panangkan la kan Pablo.

² Sên in-arap layna kalla si Pablo, inumpisan nan Tertulo ya pamidalum kana. Sinabi na, "Panggalangén na Gobernador, gawan sa mangêd da pamunu mu, dilag kapatétbékan baydi sa bansa yan buy malakéy imbayu muy ingkakangêd bansa yan.

³ Kabay agyan saantu man buy agyan kanuman, dilag kay utang nga nakêm kamu buy ayin katganan na pagpasalamat yan kamu.

⁴ Amésên, a yan labay ya maabala ka. Kabay makisabi yaku kamu ya nu malyari, lêng-ên muy naépêk ka sabin yan.

⁵ Nakitan yan na manggulu sa mani Judioy tawun ati agyan antu man na lugal ya lakwên na buy sabay siyay mamunu sa reliiyun ya pambêgén Nazarenu.

⁶ Agyan na Templu yan, labay nan dinatan. Kabay dinakêp yan ya. [Atulan yan nina dayi ayun sa Kautusan yan,

⁷ nuwa inlumatêng nga pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya si Lisias buy pinilit nan kingwa kanyan si Pablo.

⁸ Buy sinabi na êt ta nu sisabêt man na dilag pan-isangkan kan Pablo, kaylangan yan maku kamu.] Nu litisin muy tawun ati, matandan muy pêtêg ga kaganawan pan-isangkan yan kana."

⁹ Buy napaawu êt ta mani Judio sa kaganawan sinabin Tertulo.

Pinakitbayan Pabloy mani pan-isangkan kana

10 Sén siningyalan nan Gobernador si Pablon siyay nay magsabi, sinabi na, "Panggalangén na Gobernador, tanda kuy mana kaw nan mangukum sa bansen ati. Kabay matula kun itanggul la sarili ku sa arapan mu.

11 Nu mamatang ka sa kaatag tawu, matandan muy ayin pun mapu buy luway alluy pallumaténg ku sa Jerusalem amén mangulimén.

12 Ya mani Judion abiin, agyan misan a laku nakitan na nakisubakan agyan kansabéti man sa Templa o nanyag gulu sa balin pagtipunan mani Judio o agyan dakun saantu man sa Jerusalem.

13 Ayin silan maipapétég sa pan-isangkan la kangku.

14 Nuwa pan-aminin ku kamuy pan-uliménén kuy Bapan Namalyarin mani ninunu yan ayun sa panurun Jesus. Nuwa sa élêw lay naman awêd, asê ustuy panampalataya ku. Nuwa maniwala ku êt sa kaganawan idi sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa kaganawan insulat mani propeta.

15 Nanuwad êt sa mani kaparisu kun Judio, napilmi yaku êt ta pabyayén Bapan Namalyari ya kaganawan tawu, matinék man o asê.

16 Kabay pagpilitan kun pawan manyag mangéd amén magin malinis ya nakém ku sa arap Bapan Namalyari buy sa mani tawu."

17 "Pamakayarin dakun umnuuy tawun na ayin naku sa Jerusalem, nag-udung ngaku baydu amén mantan sawup sa mani kaluluy kaparisu kun Judio buy amén mamiandug gaku kan Bapan Namalyari sa Templa.

18 Pamakayari kun dinyag sa Templay pan-ipadyag Kautusan tungkul sa pallinis, nalaténg laku bayduy mamiandug. Kay pépérad da mani tawu sa Templa sa uras abitu buy ayin gulu.

19 Nuwa dilag baydun mani Judio ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kangku. Sépat taman dayin silay idi baydin mamidalum kamu, nu taganan dilag silan isangkan laban kangku.

20 Gawan ayin sila baydi, ya mani tawu tay idi baydi ya magsabi nu sabéti ta kasalanan na nakitan la kangku sabitun ínlitis laku sa mani mangatwan Judio mangatuynungan.

21 Tagawan ayin nakun kaatag sinabi sa arapan la, nun a kay ati ya masnég kun sinabi, 'Pansangkanan yuku amésén, gawan maniwala kun manguman mabyay ya mani nati.'

22 Malakéy nay natandan Gobernador Felix tungkul sa panurun Jesus. Kabay impatgén nay pallitis. Sinabi na, "Nu lumaténg nga pinakamatagay ya pinúnun sundalus ya si Lisiás, litisin kuy kasun ati."

23 Pamakayari, in-utus Gobernador Felix ya kapitan mani sundalus, "Papakabantayan yu si Pablo, nuwa agana igapitán. Paulayan yuy mani kaluguran nay mandungaw buy manawup sa mani kaylangan na."

Nag-arap si Pablo kan Felix buy kan Drusila

24 Pamakayari, dilag inlaku si Gobernador Felix. Buy sén nilibas say dakun umnuuy allu, nág-udung ya kaawyun nay asawa nay si Drusila ya gisay Judio. Impabéng na si Pablo amén léngr-én nay mani pagsabi na tungkul sa panampalataya kan Cristu Jesus.

25 Nuwa sén impaintindin Pabloy tungkul sa matinék ka pamibiyaybiyay, sa paménbén sa sarili, buy tungkul sa lumaténg nga Allun Pangukum, nalimu si Gobernador Felix. Kabay sinabi na kan Pablo, "Ustuy na pun na abiin! Ipabéng kata tanan manguman nu dilag gakun panawun."

26 Pawa nan pan-ipabéng si Pablo amén pakisabyan, gawan pan-êténgén nan bayaran yan Pablo.

27 Buy gawan labay Felix ya malabayan yan mani Judio, pinaulayan na si Pablo sa sukulan. Sén nilabas ya luway tawun, insagili kan Felix si Porcio Festo bilang Gobernador.

25

Ya pamitanggul Pablo sa sarili na kan Festo

1 Si Festo ya bayun gobernador, inlumatêng ya sa prubinsyan Judea sa balayan Cesarea. Pamakalibas tatluy allu, naku ya sa Jerusalem.

2-3 Naku kanay mani mamunun pari buy mangatwan Judio ta sinabi lay panangkan la kan Pablo. Nanyawad sila kan Festo ya biyan silan paintulut ya ipagtan si Pablo sa Jerusalem. Sinabi lay abiin gawan dilag silan palanuy apatan si Pablo sa dan amén patin.

4 Nakitbay si Festo, "Pambantayan si Pablo sa sukulan Cesarea buy tambéng ngaku êt mag-udung baydu.

5 Kabay pakilaku yu kangkuy mani manungkuluan yu. Nu dilag yan nadyag ga kasalanan, baydu silaynan magdalum."

6 Namalibas pun walu o mapuy allu si Gobernador Festo sa Jerusalem. Pamakayari, nag-udung ya sa Cesarea. Kinawaskan, niknu ya sa pallitisan buy namiutus yan iarap kana si Pablo.

7 Pamakalatêng Pablo, tambéng yan pinataléngan mani Judioy ubat sa Jerusalem. Buy malakéy mangabayat ta insangkan la kana, pakan a lay naman taganan napagpapêtgan.

8 Intanggul Pabloy sarili na, "Ayin nakun nadyag ga kasalanan laban sa Kautusan mani Judio, sa Templo o sa Emperador."

9 Nuwa gawan sa labay Gobernador Festo ya malabayan yan mani Judio, pinatang na si Pablo, "Labay mu nayin maku sa Jerusalem buy baydu ku litisin na kasu mu?"

10 Nuwa nakitbay si Pablo, "Baydi yakun nakaidêng sa gisay pallitisan un Emperador. Baydi yakun sépat litisin. Ayin nakun dinyag ga kasalanan sa mani Judio buy tanda muy abiin."

11 Nu pêtêg ga nallabag gaku sa Kautusan buy sépat takun atulan kamatyau, pantanggapên kuy atul kangku. Nuwa nu ayin kapêtêgan na pan-isangkan la kangku, a ku sépat itiwala kalla. Kabay pilitin kun idani sa Emperador Roma ya kasu ku!"*

12 Nakisabi si Festo sa mani kaawyun nan manungkuluan. Pamakayari, sinabi na kan Pablo, "Gawan pan-ipilit mun idani sa Emperador ya kasu mu, ipagtan kata kana."

In-arap si Pablo kan Arin Agripa

13 Pamakalibas dakun umnuy allu, inlumatêng sa Cesarea si Arin Agripa buy patêl na ya si Bernice gawan labay lan makitan si Gobernador Festo.

14 Kaban manugêl sila baydun dakun umnuy allu, sinabin Festo kan Arin Agripay tungkul sá kasun Pablo, "Dilag liyaki baydi ya nakasukul la manan inlakwanan Gobernador Felix.

15 Sabitun idi yaku sa Jerusalem, indalum mani mamunun pari buy mangatway manungkuluan mani Judio ya tawun ati. Inyawad la kangkuy atulun kuya."

16 "Sinabi ku kallay alwan kaugaliyan mani Romanoy parusan ya agyan sisabêt ta tawu ya asé pun napiarap ya mani manangkan buy

* **25:11 25:11** Nu Romanoy gisay tawu ayin makabawal kana nu ipilit nay Emperador ya mallitis kasu na.

pansangkanan buy asê pun nabiyan panawun na maitanggul nay sarili na.

¹⁷ Kabay sa pag-udung ku sa Cesarea, nakilaku sila kangku. Kinawasakan tambêng ngakun niknu sa pallitisan buy impakwa kuy tawun abitu.

¹⁸ Indap ku nu dilag silan mabayat ta panangkan kana, nuwa sên niaarap silayna, ayin naman awêd.

¹⁹ Ya mani pitutubagan la, kay tungkul sa reliiyun la buy sa gisay tawuy maglagyun Jesus. Nati yay tawün abitu, nuwa pan-ipilit Pábloy nabyay ya.

²⁰ A ku tanda nu sabêt ta daygén ku sa kasun ati. Kabay pinatang ku si Pablo nu kalabay yan maku sa Jerusalem ta baydu kuya litisin.

²¹ Nuwa impilit Pablo ya idani sa Emperador ya kasu na. Kabay namiutus sakun bantayan ya angga sa maipaâtél kuya sa Emperador."

²² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, "Labay kun malêngéy tawun abitu."

Nakitbay si Gobernador Festo, "Awu, wasak malêngé muya."

²³ Kinawasakan, inlumaténg sa pallitisan silan Arin Agripa buy si Bernice ya nakayaming un mamangéd. Malakéy pinunun mani sundalus buy mani pikatandan na tawu sa balayan na nakilaku kalla. Pamakayari, impakwan Gobernador Festo si Pablo buy in-arap kalla.

²⁴ Sinabin Gobernador Festo, "Panggalangén na Arin Agripa buy sikaw wa kaganawan idi baydi amêsén, abiin nay tawuy indalum kangkun mani Judio baydi sa Cesarea buy sa Jerusalem. Masnég lan sinabi ya a yina sépat bumayay.

²⁵ Nuwa sa pallitis ku, ayin nakun nakitan na sangkan amén atulun yan kamatyany. Buy gawan impilit nan idani sa Emperador ya kasu na, nagdisisyun nakun ipagtan ya sa Emperador.

²⁶ Nuwa ayin nakun maisulat ta sangkan sa Emperador tungkul sa tawun abiin ya ipagtan ku baydu kana. Kabay pan-iarap kuya kamuyu buy luyang ngaboy kamuy Arin Agripa amén pamakayarin pallitis tamu kana, dilag gakinan isulat.

²⁷ Tagawan asê ustuy ipagtan sa Emperador ya gisay nakasukul nu ayin malinaw wa pan-isangkan laban kana."

26

Intanggul Pábloy sarili na sa arapan Arin Agripa

¹ Pamakayari, sinabin Arin Agripa kan Pablo, "Malyari minan sabin na pamitanggul mu sa sarili mu!" Kabay naningyal si Pablón magsabi yina.

² Sinabin Pablo, "Panggalangén kun Arin Agripa, pan-ituwad kun mapalad daku gawan binyanan mukun panawun midêng sa arapan mu amén itanggul kuy sarili ku sa kaganawan pan-isangkan mani Judio laban kangku.

³ Luyang ta tanda muy kaganawan naugalyan buy mani pamisusubakan mani Judio. Kabay panyawarén ku, nu malyari, lêng-ên muy sabin ku."

⁴ "Tandan mani Judio nu parasaantuy pamibiyaybiyay ku ubat sa anak kaku pun sa sarili kun balayan angga sa idi yaku sa Jerusalem.

⁵ Mana lay nan tanday abiin buy nu labayén la ta dayin magpapêtèg, kabilang ngaku sa mani Pariseo ya sabay ya pinakamaigpit sa reliiyun yan mani Judio.

⁶ Kabay abiti yaku amêsén na pallitisin sa ukuman gawan sa kapilmiyan kun tuparén Bapan Namalyari ya impangaku na sa mani ninunu yan.

7 Ya pangakun abiin, sabay êt ta kapilmiyan mapu buy luway layi yan. Kabay allu buy yabi yan pan-uliménén si Bapan Namalyari. Arin Agripa, gawan sa paniwala ku sa mani abiin, pansangkanan nakun mani Judio.

8 Buy sikaw wa mani Judio, uysiyán a kaw ya maniwalan agyun pabyayén Bapan Namalyari ya mani nati ta?"

9 "Sabitun nuna, naisip ku êt ta sépat kun kalabanén si Jesus ya taga Nazaret.

10 Parabayduy dinyag ku sabitun nuna sa Jerusalem. Sa kapamilatan karapatan na indin kangkun mani mamunun pari, malakéy manampalataya kan Jesus* ya impasukul ku. Buy sén atulan silan kamatyán, nakiayun naku êt kallan nangatul.

11 Nakatumnu wakinan mamaku sa balin pagtipunan mani Judio amén parusan sila buy pampilitin ku silan magsabin laban kan Jesus. Sa sadyay tubag ku kalla, pampasakitin ku sila angga sa mangarayuy lugal."

12 "Abiin na sangkan ya naku waku sa Damasco ya dilag gintan na sulat ubat sa mani mamunun pari. Ya sulat abitu, sabay ya nam-i kangkun karapatan buy paintulut ya mandakép sa mani manampalataya kan Jesus.

13 Arin Agripa, kaban mamita ku papakun sa Damasco, sén ugtuy nan allu, bêngat tan nangulimad sa palitêng yan ya mamakasiléw wa sawang nga ubat sa langit.

14 Nipalukub kay kaganawan sa luta buy dilag gakun naléngéy tunuy ya magsabi kangku sa sabin Hebreo, 'Saulo, Saulo, uysiyán pan-usigin muku yata? Kay pampasakitan mutay sarili mu. Para katan mandansék sa natayad da kayu.'

15 Namatang ngaku, 'Panginuun, sisabét ka?' Nakitbay ya Panginuun, 'Siku si Jesus ya pan-usigin mu.'

16 Midéng kayna. Nagpakit taku kamu gawan pinili katan magin lingkud ku buy magpapêténg un nakitan mu kangku amésén buy mani ipakit ku pun êt kamu.

17 Iligtas kata sa mani kaparisu mun Judio buy sa mani alwan Judio nu saantu kata iutus.

18 Iutus kata kalla amén ibuklat tuy mata la amén iudung silayna sa nasawang nga kapangyarian Bapan Namalyari ubat sa nadiglém ma kapangyarian Satanas. Sa kapamilatan panampalataya la kangku, patawarén sila sa mani kasalanan la buy miawy়un sila sa mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kana.' "

Insabin Pabloy mani pandaygén na

19 "Kabay Arin Agripa, sinunul kuy sinabi sa suléplép pa impakit kangkun ubat sa langit.

20 Ya nuna kun dinyag, nangaral laku sa Damasco buy pamakayari, sa Jerusalem. Ubat sa Jerusalem inlaku kuy buun Judea buy inlaku ku êt ta mani alwan Judio. In-aryl ku kalla ya sépat silan magsisi sa mani kasalanan la buy mag-udung kan Bapan Namalyari buy ipakit la sa kapamilatan mani diyag lay pêténg ga nagsisi sila.

21 Gawan sa pangaral ku, dinakép pakun mani Judio baydu sa kasawan-gan Templu buy labay laku dayin patin.

22 Nuwa pansawpan nakun Bapan Namalyari angga sa allun ati. Kabay idu yaku baydi amésén amén magpapêténg tungkul kana sa kaganawan

* **26:10 26:10** Sa Griego, pinilin Bapan Namalyari ya kay kana.

tawu, sa mani tawuy pikatandan o asê. Ayin nakun kaatag sabin, nun a abituy impasulat sa mani propeta buy impasulat kan Moises.

²³ Sinabi la ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan nan makadanas kasakitan buy mati buy muna yan mabyay ubat sa kamatyam amén maipangaral sa mani Judio buy sa mani alwan Judio ya balitay paran sawang nga mamasawang kalla ya malyari silaynan militas sa mani kasalanan la.”

²⁴ Kaban magsabi pun si Pablo, masnêg sinabin Festo, “Tinulaw kaynay Pablo! Nasiray nay uték mu gawan sa subray pag-arat!”

²⁵ Nakitbay si Pablo, “Panggalangên na Festo, a ku tinulaw. Pêtêg ga mani pansabin ku buy ustuy isip ku.

²⁶ A ku malimun magsabi kana. Napilmi yakun tanda nay mani bagay ya abiin, gawan alwan kay sa liim ya nalyari.

²⁷ Arin Agripa, maniwala ka nayi sa mani pansabin mani propeta? Tanda kuy maniwala ka.”

²⁸ Nakitbay si Arin Agripa, “Indap mu bay nu bêngat mukun masagyat magin Cristiyano.”

²⁹ Nakitbay si Pablo, “Ya panyawarên ku kan Bapan Namalyari, mabuyutan man o asê, alwan kay sika nun a sikaw kaganawan na mallêngê kangku amésen, pakadyag Cristiyano kaparisu ku. Nuwa a ku labay ya misukul kaw.”

³⁰ Pamakayari, nidêng si Arin Agripa buy si Gobernador buy si Bernice, buy ya kaganawan kaawyun lay nakaiknu baydu.

³¹ Sêñ inumawas sila, sinabi la sa balang gisa, “Pakan ayin yan dakun sabêt ta dinyag ga tawun abitu amén atulan yan kamatyam o isukul ta.”

³² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, “Nu a na ta dayi indani sa Emperador ya kasu nà, malyari ya dayin mibus.”

27

Ya pamakun Pablo sa Roma

¹ Sêñ napikasunduwan lay maglayag kay papakun sa Italia, intiwalla la kan Julio si Pablo buy ya kaatag nakasukul. Si Julio, gisa yan kapitan mani sundalus Romano ya pambêgên “Batalyun Emperador.”

² Baydu sa Cesarea, dilag gisay barkuy ubat sa balayan Adramicio ya papakun sa mani paglatngan prubinsyan Asia. Baydu kay nagsakay. Nakilaku kanyan si Aristarco ya taga balayan Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.

³ Kinawaskan, inlumatêng kay sa balayan Sidon. Mangêd da nakêm Julio kan Pablo. Kabay tinulutan nan magliwa si Pablo sa mani kaluguran baydu amén masawpan ya sa mani kaylangan na.

⁴ Ubat sa Sidon, nanguman kay ya êt naglayag. Nuwa nakasabang kay sa angin. Kabay nagdan kay tana sa kapakan islan Cyprus ya nakasanip sa angin.

⁵ Dinuman kay sa dagat ta idi sa êtêb agid prubinsyan Cilicia buy prubinsyan Pamfilia buy nilatêng kay sa balayan Mira sa prubinsyan Licia.

⁶ Si Julio ya kapitan mani sundalus, nakakit yan barku ya ubat sa balayan Alejandria ya papakun sa Italia. Kabay impasakay nakay sa barkun abiin.

⁷ Sa dakun umnuy allu, pakanaway barkuy sinakayan yan gawan masabangan kay angin buy nagkasakit kay angga sa nilatêng kay marani sa Cinido. Kabay gawan a kay nilaku sa Cinido, naku kay tana sa kapakan Creta ya nakasanip sa angin buy dinuman kay tana marani sa Salmon.

⁸ Nangagid kay, nuwa nagkasakit kay pun êt bayu kay nilatêng sa lugal la pambêgén, "Mangangéd da Paglatngan." Narani ya ati sa balayan Lasea.

⁹ Nabuyutan yan baydu angga sa nalatngan kay panawun kapalimun maglayag, gawan nilabas say Allun Pag-ayunu.* Kabay pinagpayuhan Pabloy mani kaawyun yan,

¹⁰ "Mani mapatêl kuway, sa êlêw ku, kapalimu nu maglayag kitamu pun buy alwan kay mani karga buy barkuy mabating, dat agyan na biyay tamu."

¹¹ Nuwa asê pinaniwalan Kapitan Julio ya sinabin Pablo, nun a pinaniwalan nay abituy sinabin magbandin barku buy ya kapitan barku.

¹² Buy gawan nu panawun nalêpêt asê ligtas sa malakas ya angin ya paglatngan baydu, sinabin mani kaawyun yan, "Isundu tamuy paglayag, dat milatêng kitamu sa gisay paglatngan barku sa Fenix sa prubinsyan Creta. Nu milatêng kitamu baydu, manugêl kitamu pun angga sa mayari ya panawun lêpêt, tagawan natin-êp sa angin."

Ya malakas ya angin buy alun sa dagat

¹³ Sên nikimpay ya maynay angin ubat sa timug, sinabin mani kaawyun yan, "Malyari kitaminan maglayag." Kabay intag-ay lay pamatgén barku buy nangagid kay sa islan Creta.

¹⁴ Nuwa asê naêpêng, suspun inlumakas ya angin ubat sa Creta.

¹⁵ Pamakalatêng malakas ya angin kanyan, asina midêsêg ga barku yan. Kabay pinaulayan yan tanay barku nu saantu yan ikimpay angin.

¹⁶ Sên idi kaya sa nabêlêng nga isla ya pambêgén Cauda, nakapagsanip kay pêrad. Agyan magkasakit kay, naisakay yan pun na nabêlêng nga bangka ya gêgtan barku amên asê masiray ati.

¹⁷ Sên naisakay yay nabêlêng nga bangka, kinêlkêlan lay barku un maragul la sêel amén asê maaswag. Gawan malimu silan dat misayad da barku sa kabalasan ya marani sa Libya, intabuy layag[†] buy pinaulayan latanan ingkimpay angin na barku.

¹⁸ Sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay kinawasakan, inumpisan lan mamisamwag mani karga sa dagat.

¹⁹ Sên sumunul la alluy na êt, insamwag layna êt ta mani gamit barku.

²⁰ Sa lalêñ dakun umnuy allu, a yan nakitan na allu buy bêtêwêñ buy sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay a yan inisip pa miligtas kay pun.

²¹ Dakun umnuy nan allun asê mangan na mani tawu. Kabay nidêng si Pablo buy sinabi na kallay, "Mani kaluguran, nu nallêngê kaw kangku ya a kitamina dayi namita sa Creta, ayin dayin kargay insamwag sa dagat buy ayin dayin nasira.

²² Nuwa amêsên, panyawarên ku kamuyuy pas-êyêñ yuy nakêm yu gawan ayin mati kantamu nun a kay barku bay ya masira.

²³ Tagawan saybi, nagpaket kangkuy ang-el Bapan Namalyari ya Namalyari ya pan-uliménén buy pagsuywan ku.

²⁴ Sinabi na kangku, 'Agana ka malimuy Pablo! Sêpat kan mag-arap sa Emperador Roma. Gawan sa lunus Bapan Namalyari kamu, iligtas na êt ta kaganawan kaawyun mu sa barku.'

---

* ^{27:9} ^{27:9} Nu nilabas say Allun Pag-ayunu kapalimuy nan magsakay sa barku ta dumawak kay panawun. † ^{27:17} ^{27:17} Ya layag, para yan bandera ya nakaidêng sa barku amên sabay ya kimpayêñ angin amên mailaku mayu nu antuy labay mun pilakwan kana.

²⁵ Kabay mani mapatêl, pas-êyên yuy nakêm yu! Ta maniwala ku kan Bapan Namalyari ya matupad da impasabi na kangku.

²⁶ Nuwa misadsad kitamu sa gisay isla."

²⁷ Sén ikamapu buy apat tan yabi, intangay kay pun bagyu sa Dagat Mediteraneo. Buy sén limbanak kan yabi, natandan mani mandaragat ta narani kay ya sa agid dagat.

²⁸ Kabay sinukad lay lalê un dagat buy natandan lay tatlumpu buy pituy metruiy lalê. Pamakâdêsêg lan pêrad, sinukad layna êt manguman buy natandan lay luwampu buy pituy metru tanay lalén lanêm.

²⁹ Buy gawan sa limu yan midumpul sa mani batu, naminabu silan apat ta pamatgên sa tawlin barku buy nanalangin silan tambêng nga dayin mawatwat.

³⁰ Labay dayin mani mandaragat ta lakwanan lay nay barku. Kabay intabuy la sa dagat ya nabêlêng nga bangka ta inabu la kanwadis sa mani pamatgên sa mumunan barku.

³¹ Nuwa sinabin Pablo kan Kapitan Julio buy sa mani sundalus, "Nu mitay mani mandaragat sa barku, a kaw miligtas."

³² Kabay pinutus mani sundalus ya mani sêêl nangabêlêng nga bangka buy pinaulayan lay nan mianul la ati.

³³ Sén bunatbunat tana, pinilit silan Pablón mangan kaganawan. Sinabi na, "Luway nay duminggu yun asê nangan sa pangêtêng yun tunggên na bagyu.

³⁴ Kabay mangan kawna amên pumas-êy kaw. Ayin mati kamuyu agyan gisa."

³⁵ Pamakayarin nagsabin Pablo, nangwa yan tinapay buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari sa arapan kaganawan. Binis-ilbis-il nay tinapay buy nangan ya.

³⁶ Gawan sa sinabin Pablo, pinumas-êy ya nakêm la buy nangan silan kaganawan.

³⁷ Ya bilang yan kaganawan idi sa barku, luwan dalan buy pitumpu buy anêm.

³⁸ Sén nangabsuy silayna, insamwag la sa dagat ta mani triguy gintan la amên lumup-aw wa barku.

Ya pangasiran barku

³⁹ Sén mawatwat tana, dilag silan naipatanês ya laylay lanêm ya kabalasan, nuwa a la tanda nu sabêt ta lugal abitu. Kabay napikasunduwan lay nu malyari, ipatgên la bayduy barku.

⁴⁰ Kabay pinutus lay mani sêêl la nakas-êl sa pamatgên barku buy inlakwanan lay ati sa dagat. Inagwat la êt ta mani sêêl manubela buy intag-ay lay layag sa arap barku amên itangay angin na barku papakun sa agid.

⁴¹ Nuwa nisayad da barku sa nayêpay lanêm. Nidadlêk ka mumunan ati buy ayina mibita. Ya tawlin barkuy naman, nasira gawan sa sipwak malakas ya alun.

⁴² Patin na dayin mani sundalus ya kaganawan nakasukul amên ayin makakaway papakun sa agid buy mitakas.

⁴³ Nuwa binênbênan silan Kapitan Julio gawan labay nan miligtas si Pablo. In-utus nay munan mag-ukdu ya katandan mangaway buy munay na sa agid.

44 Buy in-utus na sa kaatag ga mangwa silan mani tabla o kayuy naubat sa barku amén dilag silan pagpaluntawan. Parabayduy dinyag yan. Kabay niligtas kay buy nilaténg kay kaganawan sa agid.

28

Sa Malta

1 Sén niligtas kay yana, natandan yan ya islan abitu, pambégn Malta.

2 Ya mani tawu baydu, mamangéd da pananggap la kanyan kaganawan. Gawan manguran buy nalépét, nagpayba sila amén mimudu kay.

3 Nangwa si Pablon gisay bêték kayuy pag-atug. Nuwa sén impayba nayna sa apuy ya mani kayu, bêngat tan inumawas ya gisay utan gawan naumut. Tinuktuk nay gamêt Pablo buy nagkéskés kana.

4 Sén nakitan mani taga bayduy utan na nakakéskés sa gamêt Pablo, sinabi la sa balang gisa, "Pilmín mamatin tawuy abiin. Ta agyan niligtas ya sa dagat, ya diyus sa pambégn Katuynungan, a na labay ya bumiyay yapun."

5 Nuwa kay ingkampag Pabloy utan sa apuy buy a ya dakun napakun.

6 Pan-étpanan mani tawuy lumbag ga gamêt Pablo o kayay mitugaw ya buy mati. Nuwa pamakayari lan nangétteng nabuyut, ayin nalyari kan Pablo. Kabay nagbayuy isip la. Sinabi la, "Gisa yan diyus!"

7 Ya lagyun mamunu sa lugal la sabay si Publio. Ya luta na, narani sa lugal nu saantu kay niras. Mangéd da pananggap na kanyan buy sa lalén tatluy allu nanugél kay baydu kalla.

8 Nitagun naman sa panawun abitu ya nagsakit ta bapan Publio. Inumut ya buy tinulis. Kabay sinumun si Pablo sa silid na. Impaluntu nay gamêt na sa nagsakit buy nanalangin. Kabay inumiyl la ati.

9 Gawan sa nalyarin abitu, ya kaganawan nagsakit sa islan abitu, naku kanyan buy pinaiyul sila êt.

10 Binyanan lakay malakéy degalu. Buy sén mita kay yana, binyanan lakay pun êt mani kaylangan yan sa paglayag.

Ubat sa Malta papakun sa Roma

11 Tatluy buwan bayu kay nibita sa Malta. Nagsakay kay sa gisay barkuy namalibas êt baydun panawun nalépét. Ya barkun ati, ubat sa balayan Alejandria buy nakaletaratu sa mumunan ati ya kambal la diyus ya pansambén mani taga Alejandria.

12 Ubat sa Malta, nagsakay kay barku papakun sa balayan Siracusa buy nanugél kay tatluy allu baydu.

13 Ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa nilaténg kay sa balayan Regio. Kinawasakan, kayup-kayup pa angin ubat sa timug buy sa ikalway allu, nilaténg kay sa balayan Puteoli.

14 Baydu dilag kay nakit ta mapatéł sa Pangiuun. Buy pikisabi la kanyan na manugél kay pun kallan gisay dumingga. Pamakayari, nagtalus kay sa Roma.

15 Sén nabalitan mani mapatéł kan Jesus sa Roma ya idi kay sa dan papakun baydu, sinalunsun lakay sa Palengkin Apio buy sa Tatluy Balin Pan-upan.* Sén nakitan Pablo ya mani mapatéł, nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy pinumas-éy ya nakém na.

* 28:15 28:15 Sa Griego, Tres Tabernas.

Sa Roma

¹⁶ Pamakalatêng yan sa Roma, tinulutan si Pablo un magpapawan tungôlan, nuwa kaawyun nay gisay sundalus ya magbantay kana.

¹⁷ Pamakalibas tatuy allu, impabêg Pablo mamunun mani Judio sa Roma. Sên nitipun na sila, sinabi na, "Mani mapatêl kuway, agyan ayin nakun dinyag gâ kasalanan laban sa mani kaparisu tamun Judio o sa mani naugalyan na ubat sa mani ninunu tamu, dinakêp laku sa Jerusalem buy inggawang sa mani manungkulam Romano.

¹⁸ Sên inlitis sakun mani Romanoy manungkulam, labay lakina dayin ibus, gawan ayin nakun nadyag ga nadawak amén atulan kamatyan.

¹⁹ Nuwa asé taganan labay mani kaparisu tamun Judio ya ibus saku. Kabay napilitan kun idani sa Emperador ya kasu ku, agyan ayin nakun isangkan sa mani kaparisu tamun Judio.

²⁰ Kabay impabêg kataw amén mapagkasabi. Intanikala laku gawan sa panampalataya ku sa Mamilitas ya pan-asaan mani Israelita."

²¹ Pikitbayan la si Pablo, "Ayin kay natanggap ya sulat ubat sa prubinsyan Judea tungkul kamu. Ya mani mapatêl tamuy mani Judioy inlumatêng di ya ubat sa Jerusalem, ayin sila êt imbalita o insabi laban kamu.

²² Paraman baydu, labay yan êt malêngê nu sabêt ta masabi mu, gawan tanda yan na agyan dakun saantuy lugal, dilag magsabin nadawak laban kamuyun mani manampalataya kan Jesus."

²³ Kabay nil-an silan allu nu makanu silan mititipun manguman. Pamakalatêng allun abitu, malakêy naku sa bali ya bibiyan Pablo. Paubat maranun anggan yabi, impapêtêg nay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy impaintindi nay tungkul kan Jesus sa kapamilatan mani Kautusan na impasulat kan Moises buy sa mani insulat mani propeta. Dinyag nay abiin amén manampalataya sila kan Jesus.

²⁴ Ya kaatag, naniwala sa sinabin Pablo nuwa ya kaatag, asé.

²⁵ Kabay a sila nikakasundu sa sinabin Pablo. Sên mag-alig-ig silaynan mita, sinabin Pablo kallay, "Pêtêg ga sinabin Ispiriton Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sa kapamilatan Propeta Isaias!

²⁶ Ta paradi ya sinabi na,
'Lakwên moy mani tawun ati buy sabin mu kallay
agyan kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat,
buy kapangêlêw-êléw laman, a sila makakit.'

²⁷ Tagawan nakdêy ya békê la.

Tinêmpangan lay têk la
buy impêdêng lay mata la.
Gawan dat makakit ta mata la,
makalêngê têk la buy makapukat sila.

Nu parabaydu, magdani sila kangku buy paiyulun ku sila.' "†

²⁸ Sinabi pun êt Pablo, "Labay kun ipatanda kamuyu ya sinabi yana sa mani alwan Judio ya Sabin Bapan Namalyari tungkul sa kaligtasan buy taganan mallêngê sila.

²⁹ [Pamakasabin Pablon abiin, nipammuli ya mani Judion naumut ta pamisisubakan.]

³⁰ Nanugêl si Pablo sa bali ya pan-upan na un luway tawun buy pantanggapen nay kaganawan mamaku kana.

† 28:27 28:27 Isaias 6:9-10.

³¹ In-aral na kallay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy tungkul sa Panginuun Jesu Cristu. Ayin yan limun mangaral buy ayin namênbêñ kana.

Ya Sulat Pablo sa mani taga ROMA

¹ Siku si Pabloy alipên Cristu Jesus. Pinili buy binêg gakun Bapan Namalyari ya magin apostul amên iaral la Mangêd da Balita.

² Ya Mangêd da Balitan abiin, impangakun Bapan Namalyari sabitun nuna pun sa kapamilatan mani propeta na buy nakasulat ta abiin sa Banal la Kasulatan.

³⁻⁴ Ya balitan abiin tungkul sa Anak na ya sabay ya Panginuun tamun Jesu Cristu. In-anak yan tawu ya ubat sa layin Arin David. Sabitun nanguman yan nabyay ubat sa nangamamatni, napaptêgan na sabay siyay makapangyarian na Anak Bapan Namalyari sâ kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya banal.

⁵ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari, dinyag nakay mani apostul sa kapamilatan Jesus amên ya mani alwan Judio, maisagyat yan silan manampalataya buy manunul kan Jesus. Pandaygên yan na ati amên parangalén ya.

⁶ Buy agyan sikaw wa mani manampalataya ya idi baysên sa balayan Roma, kaawyun kaw êt sa mani binêg Bapan Namalyari ya magin tagasunul Jesu Cristu.

⁷ Nanulat taku kamuyun kaganawan baysên sa Roma ya kakaidwan Bapan Namalyari buy pinili nan kay kana.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

⁸ Muna sa kaganawan, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan sa kapamilatan Jesu Cristu gawan nibalítay panampalataya yu sa buun babun luta.

⁹ Ya Bapan Namalyari ya paglingkuran kun buun bêkê sa kapamilatan pangaral kun Mangêd da Balita tungkul sa Anak na, tanda nay pawa kun manalangin para kamuyu.

¹⁰ Pawa kun manalangin kan Bapan Namalyari ya labayên nay makalaku waku baysên kamuyu.

¹¹ Nasabêksabêk kakinan makitan kataw amên sabin kamuyuy kangêdan ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amên pumas-êy ya panampalataya yu.

¹² Ya labay kun sabin, misasawup kitamun mipapamas-êy sa panampalatayan balang gisa.

¹³ Mani mapatêl, labay kun matandan yuy katiumnu kinan inisip maku baysên, nuwa pawan dilag mamênbên. Labay kun makalaku baysên amên dilag gaku pun maisagyat sa panampalataya kan Cristu,* kaparisun dinyag ku sa mani alwan Judio sa mani inflaku kuy lugal.

¹⁴ Gawan kaylangan kun ipatanday Mangêd da Balita sa mani nag-aral buy sa asê nag-aral, sa mani biyasa buy sa ayin tanda.

¹⁵ Kabay abiin na sangkan na labay kun iaral la Mangêd da Balita baysên kamuyu sa Roma.

---

* ^{1:13 1:13} Sa Griego, dilag gakun mapupul kamuyu.

Ya kapangyarian Mangêd da Balita

16 A ku ikadêng-êy iaral la Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, gawan abiin na kapangyarian Bapan Namalyari amên miligtas sa kaparusan ya agyan sisabêt man na manampalataya kan Jesus, mumuna ya mani Judio pamakayari, ya mani alwan Judio.

17 Tagawan sa kapamilatan Mangêd da Balita, matandan tamu nu paraasaantu kitamun pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk. Buy kay maituwad kitamun matinêk sa kapamilatan panampalataya tamu kana ayun sa Kasulatan, "Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."†

Ya tubag Bapan Namalyari sa kaganawan nangadawak ka diyag

18 Si Bapan Namalyari ya idi sa langit, pan-ipakit nay tubag na sa mani tawuy asê mangilala kana buy sa mapanyag kadawakan. Gawan sa kadawakan la, pambênbênan lay katandan sa kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari.

19 Kabay parusan silan Bapan Namalyari, gawan malinaw kallay kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari, ta impatanda nayna kalla.

20 Asê mangakitan si Bapan Namalyari nuwa paubat sabitun dinyag nay kaganawan bagay baydi sa babun luta, ya pangaNamalyari na buy ayin katganan na kapangyarian na, mangakitan sa kapamilatan dinyag na. Kabay ayin silaynan sangkan ya a la tanda si Bapan Namalyari.

21 Tagawan agyan tanda layna ya si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan, a laya pan-ulimên buy pampasalamatan bilang Bapan Namalyari, nun a ya pan-isipin la, pawân ayin kapukatan, buy ya isip la, ayin pangintindi buy pawan kadtéman.

22 Magbibiyasa sila, pakan ayin silayna man tanda.

23 Ya pangulimên la sa kadakilaan Bapan Namalyari ya ayin kamatyan, inlibayan lan pangulimên sa ribultun mani diyusdiyusan kaparisun tawuy mangamati, mani uybun manuk, mani ayup pa dilag apat ta bitis buy mani ayup pa mandumakap.

24 Kabay pinaulayan silaynan Bapan Namalyari sa nadawak ka kalabayan bêkê la angga sa nanyag silan mamakapadidi buy mamakapadêng-êy sa balang gisa.

25 Ya kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari, pinagbukutan la buy inlibayan lan kalaraman. Inulimên la buy pinagsuywan ya mani bagay baydi sa babun luta ya dinyag Bapan Namalyari pakan kay si Bapan Namalyari yaman na sépat ulimên kanuman. Awuy Panginuu!

26 Gawan sa mani abiin, pinaulayan na silayna sa kalabayan lawini lay mamakapadêng-êy. Asina kalabay makitakês ya mani babayi sa lawyaki. Ya labay layna man, makitakês sila sa kaparisu lan babayi.

27 Para êt bayduy mani lawyaki. A silayna kalabay makitakês sa babayi. Ya labay lay naman, makitakês sila sa kaparisu lan lawyaki. Pandaygên lay mani mamakapadidi sa kaparisu lan lawyaki. Kabay pinarusana sila ayun sa nangadadawak ka diyag la.

28 Buy gawan a la labay kilalanên si Bapan Namalyari, pinaulayan na silayna sa ayin pukat ta pangisip la amên daygên lay mani bagay ya a la dayi sépat daygên.

† 1:17 1:17 Habakuk 2:4.

²⁹ Nagin ipus silaynan kaganawan kadawakan, kasaklawan, nangadadawak ka palanu, pamikakasêm, pamatin tawu, pamikisubakan buy pamurayit. Pawa silan mangisip nadawak sa kaparisu la buy magkuwentun ayin kapukatan tungkul sa kaparisu la.

³⁰ Pansirên lay kaparisu la, natubag-tubag sila kan Bapan Namalyari, mani ayin silan panggalang, mapagmatag-ay buy mayabang sila. Mapanyag silan nadawak buy mapallummaban sa mangatwa la.

³¹ Asê makapukat, mani mamilupakat, ayin pangidu buy ayin lunus sa kaparisu.

³² Tanda lay utus Bapan Namalyari ya nu daygên lay parabaysên na kasalanan, naspas silan parusan kamatyam. Nuwa pan-isundu la pun êt ta panyag lan parabaydu buy matula sila pun êt makakit kaatag ga manyag parabaydu.

2

Ya pangatul Bapan Namalyari

¹ Amêsên, dat sabin tuy kay sépat atulun na mani tawun abiin gawan sa kadawakan la. Nuwa nu pan-atulun tuy kaparisu mu, inatulan minay sarili mu, gawan pandaygên mu êt ta nadawak ka pandaygên la. Kabay parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan yu.

² Tanda tamuy makatuynungan na pangatul Bapan Namalyari sa mani tawuy manyag nadawak.

³⁻⁴ Nuwa sisabêt ka amên mangatul kaatag nu pandaygên mu êt ta pandaygên lay nadawak? Indap mu nayı nu miligtas ka sa pangatul Bapan Namalyari gawan tanda tuy mangêd ya buy mapamibabata buy asê tambêng mamarusan kasalanan tamu? A yu nayı tanda ya sabay ya kangédan Bapan Namalyari ya managyat kamuyun magsisi?

⁵ Nuwa gawan sa kakdêyan ulu mu buy sa a mu pagsisi, luyang mun pampabayatén na tubag Bapan Namalyari kamu sa allun pangatul nay makatuynungan.

⁶ Tagawan idin na sa balang gisa ya sépat sa mani dinyag na.*

⁷ Nu sisabêt man na tawuy mamilupakat sa panyag nan mangêd gawan labay nay parangalên buy dayêwên yan Bapan Namalyari buy mabyay yan ayin katganan, biyan yabay biyay ya ayin katganan.

⁸ Nuwa sa mani tawuy kay sarili lay pan-isipin la buy asê kalabay manunul sa kapêtégan nun a sa kadawakan, saday tubag Bapan Namalyari ya míras kalla.

⁹ Kabay ya kaganawan tawuy manyag kadawakan, saday kasakitan na madanasan la buy ayin kapatétbékan, luyang ngay mani Judio.

¹⁰ Nuwa ya kaganawan tawuy manyag mangêd, pan-ipadayêw buy pamparangalan silan Bapan Namalyari buy biyan na silan kapatétbékan, luyang ngay mani Judio.

¹¹ Tagawan asê mamili si Bapan Namalyari sa kaganawan tawu.

¹² Ya kaganawan nangasalanan na ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, parusan sila sa ayin katganan nuwa alwan Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul na kalla, ta a la tanday Kautusan. Buy ya kaganawan nangasalanan ya magtanda sa Kautusan, Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul kalla.

* ^{2:6 2:6} Mani Kanta 62:12; Mani Kawikaan 24:12.

13 Tagawan ya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa pangêlêw na, alwan abituy mallêngê sa Kautusan nun a abituy mani manunul.

14 Dilag mani alwan Judio ya agyan ayin silan tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, pandaygên lay nay mani idi sa Kautusan ayun sa manan kaugalyan la.

15 Sa pakapakun baydu, mangakit sa mani diyang lay paran idi sa békê lay Kautusan. Ta nu misan, labag sa nakêm lay mani nadyag lay kasalanan buy nu misan, mangêd da nakêm la sa mani dinyaq lay ustu.

16 Parabayduy malyari sa lumatêng nga allun atulun Bapan Namalyari ya mani napuglaw wa idi sa békê mani tawu, ipaatul kitamun Bapan Namalyari kan Cristu Jesus. Buy abiin na idi sa Mangêd da Balitay pan-iaral ku kamuyu.

Ya mani Judio buy ya Kautusan

17 Sikaw wa kaparisu kun Judio, pagtiwalan yuy Kautusan buy pan-ipadayêw yuy pamikibêték yu kan Bapan Namalyari.

18 Pansabin yuy tanda yu nu sabêt ta kalabayan Bapan Namalyari buy tanda yu êt nu sabêt ta mangêd da daygên, tagawan naturwanan kawna sa Kautusan.

19 Pansabin yuy sikaw wa mangakay sa mani alwan Judioy bulag sa kapêtégan. Pansabin yuy sikaw wa sawang mani tawuy idi sa kadlêman.

20 Buy pansabin yuy sikaw wa manuru sa mani alwan Judioy kulang nga pangintindi buy paran mani anak pun sa mani bagay tungkul kan Bapan Namalyari. Gawan pansabin yuy idi ya kamuyuy Kautusan ya mam-i kamuyun kabiyasan buy kapêtégan.

21 Panturwanan yuy kaatag, pakan a yu pandaygên na pan-ituru yu. Mapangaral kaw wa agana kaw manakaw, pakan mapanakaw kaw naman.

22 Pansabin yuy agana makikanayun, pakan makikanayun kaw naman. Kakasulapwan yuy mani diyusdiyusan na pan-uliménê mani alwan Judio, pakan mapanakaw kaw sa mani templü la.

23 Pan-ipalangka yuy idi kamuyuy Kautusan, pakan sa kapamilatan a yu panunul sa Kautusan, pallamusun yu si Bapan Namalyari.

24 Kaparisun nakasulat, "Gawan sa nadawak ka pandaygên yun mani Judio, pandustakên mani alwan Judio ya lagyun Bapan Namalyari."[†]

25 Sikaw wa kaparisu kun Judio, maniwala kaw wa gawan tuli kaw, tawu kaw Bapan Namalyari. Nu pansunulun yuy Kautusan, pêtêg ga dilag ulagay pangatuli yu. Nuwa nu a yu pansunulun na Kautusan, para kaw êt asê tuli.

26 Agyan alwan tuli ya mani alwan Judio, nu mapanunul sila sa pan-ipadyag Kautusan, alwa nayin masabi tamun para silaynan tuli?

27 Sikaw wa mani Judioy tuli buy tanda yinay Kautusan pakan a yu pansunulun, atulun kaw mani tawuy asê tuli, gawan agyan a la tanday Kautusan, pandaygên lay mani pan-ipadyag Kautusan.

28 Ya pangajudion gisay tawu, alwan kay sa layi na buy sa pangatuli na sa lawini.

29 Nun a, ya pêtêg Judio sabay ya tawuy nibayuy békê sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Ya pandayêw sa parabayduy tawu, alwan ubat sa kaparisu nan tawu, nun a ubat kan Bapan Namalyari.

[†] **2:24 2:24** Isaías 52:5.

3

¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Sabêt ta nabang mani in-anak Judio? Buy sabêt ta ulagan pangatuli la?"

² Ati yaman na ipakitbay ku kamuyu. Malakêy nabang la! Mumuna sa kaganawan, ya mani Judio, sabay silay pinitiwalan Bapan Namalyari un sabi na.

³ Nuwa gawan dilag dakun umnu kallay asê tapat, dat pan-isipin yu êt ta talibatukan Bapan Namalyari ya mani pangaku na.

⁴ Alwan pêtêg ga abiin! Gawan agyan malaram ma kaganawan tawu, pilmin tapat si Bapan Namalyari kaparisun sinabtin David kan Bapan Namalyari sa kasulatan,

"Mapagpapêtgan na tapat ka sa kapamilatan mani sabi mu,

buy agyan sabêt ta isangkan la kamu, pawan makitan na ustuk."*

⁵ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Gawan sa kadawakan na pandaygên tamu, makitan na katinékan Bapan Namalyari. Kabay nu parusan na kitamu, a ya makatuynungan."

⁶ Asê pêtêg ga abiin! Ta nu asê atulan Bapan Namalyari sikitamun mani Judio, ipakun na saantun atulan na mani tawu sa babun luta?

⁷ Dat dilag gaman magsabin paradi, "Nu sa kapamilatan kalaraman ku luyang maparangalan si Bapan Namalyari, tagawan luyang makitan na tapat ya, siyan parusan naku yapun bay bilang gisay makasalan ta?"

⁸ Nu parabaysen na pansabin yu, paran pansabin yinay, "Manyag kitaminan manyag nadawak taunuwa luyang maparangalan si Bapan Namalyari." Pinasabtan parabaysen ya pan-ituru yan ayun sa mani tawuy mandustak kanyan. Si abiin silay mani tawu, sépat silan parusan Bapan Namalyari.

Makasalanan ya kaganawan tawu

⁹ Sabêt amêsén na masabi tamu? Mas mangêd kitamu nayin mani Judio sa mani alwan Judio? Asê! Ta impatanda kina kamuyu ya si kaganawan tawuy idi sa lalén kapangyarian kasalanan, Judio yaman o alwan Judio.

¹⁰ Kaparisu yabay abituy idi sa Kasulatan,

"Ayin matinék sa pangêlêw Bapan Namalyari, ayin, agyan kay gisa.

¹¹ Ayin makaintindi tungkul kan Bapan Namalyari,
ayin mangkap kana.

¹² Ya kaganawan tawu, nagpabukut kan Bapan Namalyari
buy napakadyag ayin pukat.

Ayin manyag mangêd, ayin, agyan kay gisa.†

¹³ Ya bêbêy la, paran nabatay pamilbêngan na nakabuklat.
Ya pagsabi la, pawan kapamurayitan.‡

Buy paran ditan utan ya man-umawas sa bêbêy la.§

¹⁴ Napnun pamitubêy buy pamustak ka bêbêy la.*

¹⁵ Sa pêpérâd da sangkan, tambêng silan mamatin tawu.

¹⁶ Agyan antuy lakwén la, mapanira buy mapamasakit sila.

¹⁷ Buy a la tanday mangêd da pamikiawyun sa kaparisu lan tawu.†

¹⁸ Ayin silan limu kan Bapan Namalyari."‡

* **3:4 3:4** Mani Kanta 51:4. † **3:12 3:12** Mani Kanta 14:1-3; 53:1-2. ‡ **3:13 3:13** Mani Kanta 5:9.

§ **3:13 3:13** Mani Kanta 140:3. * **3:14 3:14** Mani Kanta 10:7. † **3:17 3:17** Isaias 59:7-9. ‡ **3:18**

3:18 Mani Kanta 36:1.

19 Amésén, tanda tamina nu sabêt man na idi sa Kautusan, pansabin na abitu sa mani Judioy idи sa aypan Kautusan amén ayin maisangkan na sisabêt man. Tagawan na kaganawan tawu, managut sila kan Bapan Namalyari, Judio yaman o asé.

20 Tagawan ayin sisabêt man na pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan panunul sa Kautusan, nun a pan-ipakit Kautusan na makasalanan na tawu.

21 Nuwa amésén, impatanday nan Bapan Namalyari nu parasaantu nan pan-ituwad matinék ka tawu. Alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Ya Kautusan buy mani insulat propetay magpapêtêg tungkul di.

22 Pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék ya tawu sa kapamilatan panampalataya kan Jesu Cristu. Kabay ituwad nan matinék ya kaganawan manampalataya kan Jesus, Judio yaman o asé. Napiparisu silayna.

23 Tagawan ya kaganawan tawu, nangasalanan buy ayin nakaduwang sa matinék ka pamibiyaybiyay ya labay Bapan Namalyari para kalla.

24 Nuwa gawan sa kangédan nakém Bapan Namalyari, intuwad na kitamun matinék sa kapamilatan Cristu Jesus ya sabay ya nangatbus kantamu.

25 In-utus Bapan Namalyari si Jesus baydi sa babun luta amén iandug nay sarili na. Buy sa kapamilatan daya na sén nati ya sa kurus, mapatawad day kasalanan kaganawan tawuy manampalataya kana. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amén pagpapêtgan na matinék ya. Tagawan sabitun nuna, binènbènan nay tubag na buy pinaulayan nay kasalanan na dinyag mani tawu ya sépat dayi parusan na sila.

26 Nuwa amésén, sa kapamilatan pamayad Jesus sa mani kasalanan tamu, pinagpapêtgan Bapan Namalyari ya matinék ya, ta intuwad nan matinék ya mani tawuy nanampalataya kan Jesus.

27 Kabay ayin kitamun maipagmaragul, gawan intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinék alwan gawan sa panunul tamu sa Kautusan, nun a sa kapamilatan panampalataya tamu kan Jesus.

28 Tagawan malinaw wa kay sa kapamilatan panampalataya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék ka tawu buy alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

29 Si Bapan Namalyari, alwan kay Bapan Namalyari yan mani Judio, nun a Bapan Namalyari ya êt mani alwan Judio, gawan Bapan Namalyari yan kaganawan.

30 Tagawan kay gigisay Bapan Namalyarin mani Judio buy alwan Judio buy parisu na silan ituwad matinék sa kapamilatan panampalataya la kan Jesus.

31 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Gawan sa panampalataya tamu kan Jesus, ayin pukat ta Kautusan." Asé pêtêg ga abiin, nun a luyang tamu pun êt bay madyag ga mani pan-ipadyag Kautusan.

4

Dinyag alimbawa si Abraham

1 Amésén, isipin tamuy ninunu tamun si Abraham nu parasaantu yan naituwad matinék sa pangélw Bapan Namalyari.

2 Nu pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan mangangéd da diyag na, dilag gina dayin maipagmaragul. Nuwa sa kapêtégan, ayin yan maipagmaragul kan Bapan Namalyari.

³ Tagawan idi sa Kasulatan, "Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."*

⁴ Alimbawa, ya pan-idin sa gisay tawuy mag-ubra, alwan degalu, nun a upa.

⁵ Nuwa tanda tamu ya tawuy asê mag-ubra, alwan upay matanggap na, nun a degalu. Para êt bayduy tawuy mangasalanan. Pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, alwan gawan sa mangangêd da diyang na, ta degalu kanay abiin.

⁶ Para êt baysên na labay sabin Arin David sabitun sinabi nay pinagpalay tawuy intuwad matinêk Bapan Namalyari alwan gawan sa mangangêd da diyang na.

⁷ Ya sinabi na,
"Pinagpalay tawuy pinatawad dan Bapan Namalyari ya pallabag na buy inlitêp Bapan Namalyari ya kasalanan na.

⁸ Pinagpalay tawuy intuwad dan Bapan Namalyarin ayin kasalanan."[†]

⁹ Ya pagpapalay abiin, alwan kay para sa mani Judioy tinuli, nun a para êt sa mani alwan Judioy asê tinuli. Tanda taminay ati ta sinabi ya kamuyuy, "Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."[‡]

¹⁰ Buy sabitun intuwad matinêk si Abraham, a yapun tinuli.

¹¹ Nanampalatayay na pun si Abraham bayu ya tinuli. Buy abituy panuli kana, kay pamipakit ta matinêk kina gawan sa panampalataya na. Kabay pinagbapa yan kaganawan manampalataya kan Jesus ya asê tinuli, tagawan sabitun nanampalataya sîla, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk.

¹² Buy siya êt ta pinagbapan mani Judioy alwan kay tinuli nun a nanampalataya êt kaparisun ninunu tamun si Abraham ya nanampalataya kan Bapan Namalyari bayu yapun tulin.

Ya Pangakun Bapan Namalyari kan Abraham

¹³ Impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa layi nay mapag-mana lay babun luta. Impangakun Bapan Namalyari kallay abiin, alwan gawan sa panunul na sa Kautusan nun a intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na.

¹⁴ Nu kay ya mani manunul sa Kautusan ya makapagmana sa impan-gakun Bapan Namalyari, ayin ulagay panampalatayan tawu buy ayin pukat ta pangaku na.

¹⁵ Ta ya Kautusan sabay ya sangkan ikatubag Bapan Namalyari sa mani tawuy asê manunul sa Kautusan. Nu ayin Kautusan, ayin êt pallabag.

¹⁶ Kabay nakabatay ya pangakun Bapan Namalyari sa panampalataya amén magin degalu nay abiin. Buy pilmin matanggap kaganawan layin Abraham ya impangaku na, alwan kay mani Judioy idi sa aypan Kautusan, nun a agyan na mani alwan Judioy manampalataya êt kaparisun Abraham ya pinagbapa tamun kaganawan.

¹⁷ Kaparisun pansabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, "Dinyag katan bapan malakêy bansa."[§] Kabay sa pangêlêw Bapan Namalyari, si Abraham ma bapa tamu. Buy ya Bapan Namalyari ya panampalatayanan Abraham, sabay êt ta Bapan Namalyari ya mamabyay sa nangamamatni buy manyag mani bagay ya ayin pun.

* **4:3 4:3** Genesis 15:6.   † **4:8 4:8** Mani Kanta 31:1-2.   ‡ **4:9 4:9** Genesis 15:6.   § **4:17 4:17** Genesis 17:5.

18 Buy agyan ayin nan pag-asan makaanak si Abraham, naniwala yapun êt ta magin bapa yan malakêy bansa, tagawan paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, "Kasin lakèn mani bêtewen na magin layi mu."*

19 Dinalan nay tawun Abraham awlagi. Kabay a yina kababa buy layus êt si Sara ya asawa na. Nuwa agyan paraman baydu, asê nangaynay panampalataya na.

20 A ya nagluway nakêm sa impangakun Bapan Namalyari kana, nun a luyang pun pinumas-éy ya panampalataya na. Buy nangulimên yapun êt kan Bapan Namalyari,

21 gawan napilmi yan tuparén Bapan Namalyari ya impangaku kana.

22 Kabay gawan sa panampalatayan Abraham, intuwad yan Bapan Namalyarin matinék.

23 Ya sabi ya "intuwad Bapan Namalyarin matinék," alwan kay para kana,

24 nun a para êt kantamu. Pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinék gawan nanampalataya kitamu kan Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesus ya Panginuu tamu.

25 Impapati si Jesus gawan sa mani kasalanan tamu buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari amén maituwad kitamun matinék sa pangêlêw na.

5

Dilag kitaminan mangêd da pamikibêték kan Bapan Namalyari

1 Kabay amêsên, gawan intuwad kitaminan matinék sa kapamilatan panampalataya tamu, dilag kitaminan mangêd da pamikibêték kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Panginuu Jesu Cristu.

2 Sa kapamilatan Jesus buy panampalataya kana, pandanasên tamu amêsên na kangédan Bapan Namalyari. Buy matula kitamu gawan napilmi kitamun mapagkaawayun tamu si Bapan Namalyari sa kadakilaan na.

3 Alwan kay abiin. Pan-ikatula tamu êt ta mani kasakitan na pandanasên tamu, gawan sa kapamilatan abiin, managêy kitamun pamibabata.

4 Buy ya pamibabata, managêy yan mangêd da ugali. Buy ya mangêd da ugali, managêy yan kapilmiyan na tuparén Bapan Namalyari ya impangaku na.

5 Buy nu dilag kitamun paradi ya kapilmiyan, asina masiray nakêm tamu ta impakapnu nayna sa bêkê tamuy pangidu na sa kapamilatan Isipritu nay indin na kantamu.

6 Tagawan ayin kitamun kaagyuan miligtas sarili tamu sa kaparusan. Buy sa takday panawun, nati si Cristu para sa mani makasalanan.

7 Kay malagad da tawuy mamidin biyay na alang-alang sa gisay tawuy matinék, agyan dilag lawés mamidin biyay na alang-alang sa gisay mangêd da tawu.

8 Nuwa si Bapan Namalyari yaman, impakit na kantamuy pangidu na sa kapamilatan pamidin Jesus un biyay na para kantamu sabitun makasalanan kitamu pun.

9 Kabay amêsên, gawan intuwad kitaminan Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan dayan Jesus sa pangamatni na, luyang kitaminan napilmi ya miligtas kitamu sa tubag Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesus.

* **4:18 4:18** Genesis 15:5.

10 Awlagi, kapati kitamun Bapan Namalyari, nuwa amêßen, in-udung nay mangêd da pamikibêtêk tamu kana sa kapamilatan pangamatin Anak na. Buy gawan nanguman nabyay si Cristu, luyang kitamun napilmi ya miligtas kitamu.

11 Buy alwan kay abiin. Matula kitamu kan Bapan Namalyari tagawan sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu, niuman kitamun nibtêk kan Bapan Namalyari.

Si Adan buy si Cristu

12 Inlumatêng nga kasalanan sa babun luta sabitun inlabag Adan na utus Bapan Namalyari. Buy gawan sa kasalanan na, dilag gan kamatyen na mani tawu. Kabay mati ya kaganawan tawu, gawan nangasalanan na kaganawan.

13 Sabitun nuna, bayu pun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises, dilag ganan kasalanan na mani tawu sa babun luta. Nuwa a na pun intuwad kasalanan na abitu gawan ayin pun na Kautusan.

14 Paraman baydu, ya kaganawan tawu paubat kan Adan angga kan Moises, nati sila agyan êt ta mani tawuy asê nangasalanan kaparisun pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari.

Ya dinyag Adan, malakêy naidin sa biyay kaganawan tawu. Ya dinyag Jesus, malakê êt ta naidin sa kaganawan tawu.

15 Nuwa asê miparisuy dinyag Adan buy dinyag Jesus. Tagawan sa pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari, dilag kamatyen ya malakêy tawu. Nuwa sa kapamilatan Jesu Cristu, luyang yan nam-i un malakêy kangêdan buy degalun Bapan Namalyari sa malakêy tawu.

16 Asê pariparisuy indin degalun Bapan Namalyari sa indin kasalanan Adan. Ta ya kasalanan Adan sabay ya nam-in kaparusan. Nuwa ya degaluy indin Bapan Namalyari, nam-i yaman pamatawad buy nituwad matinêk sa mani tawu agyan malakêy kasalanan la.

17 Sa kapamilatan pallabag Adan, dilag gan kamatyen na kaganawan tawu. Nuwa sa kapamilatan naman dinyag Jesu Cristu, si kaganawan tawuy nananggap saganay kangêdan Bapan Namalyari buy degaluy pamituwad nan matinêk kalla, mabyay silan manambut sa kasalanan buy kamatyen.

18 Buy nu parasaantun nam-in pamarusa sa kaganawan tawu ya pallabag Adan, ya matinêk ka dinyag Jesus, nam-i yaman êt pamituwad matinêk buy biyay ya ayin katganan sa kaganawan tawu.

19 Tagawan nu parasaantun intuwad Bapan Namalyarin makasalanan ya malakê sa kapamilatan pallabag Adan, malakê êt ta intuwad nan matinêk sa kapamilatan panunul Jesus sa kalabayan Bapan Namalyari.

20 Indin Bapan Namalyari ya Kautusan sa mani tawu amên ipatanda na kallay malakêy kasalanan la. Nuwa agyan malakêy kasalanan la, luyang êt taman inlumakêy kangêdan Bapan Namalyari.

21 Ya kasalanan na idi sa kaganawan tawu, nam-in kamatyen. Nuwa sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari, intuwad nan matinêk ka mani nakibêtêk sa Panginuun tamun Jesu Cristu amên mabiyan na silan biyay ya ayin katganan.

1 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Isundu tamu nayi ya panyag kasalanan amén luyang madaggagan na kangédan Bapan Namalyari kantamu?"

2 Alwan parabaydu! Ta ayin nana kantamuy kapangyarian kasalanan. Parasaantu kitamu pun bumyay sa pangasalanan?

3 Pilmin tanda yina ya sabitun nabawtismuwan kitamina gawan sa panampalataya tamu kan Jesu Cristu, kaawyun kitamina sa kamatyay na.

4 Kabay sén nabawtismuwan kitamu, bilang nati kitamina buy in-ilbêng kaawyun na. Sa pakapakun baydu, nu parasaantun pinabyay si Cristu sa kapamilatan dakilay kapangyarian Bapa, mambumyay kitamu êt un dilag bayun biyay.

5 Tagawan nu nakaawyun kitamun Cristu sa pangamati na, pilmin mabyay kitamun manguman kaparisun panguman nan pangabyay.

6 Tanda tamuy ya mana tamun pangatawu, impakuy na sa kurus kaawyun Cristu amén mati ya kalabayan lawini tamu. Buy a kitamina maipus kasalanan.

7 Tagawan na tawuy nati yana, a yina mangasalanan.

8 Amésén, nu nati kitaminan kaawyun Cristu, maniwala kitamun mabyay kitamu êt kaawyun na.

9 Tagawan tanda tamuy si Cristu, nanguman yan nabyay buy a yina manguman mati. Ayin nan kapangyarian na kamatyay kana.

10 Ya pangamati na, kay kakamisan para sa kasalanan mani tawu. Nuwa amésén, mambumyay ya para kan Bapan Namalyari.

11 Kabay ibilang yinan nati ya sarili yu sa panyag kasalanan, nuwa mambumyay para kan Bapan Namalyari, tagawan nakibêték kawna kan Jesu Cristu.

12 Agana yina ipaipus sa kasalanan ya lawini yuy dilag kamatyay amén a yina masunul la nadawak ka kalabayan lawini yu.

13 Agana yu gamitin na sabêt man na baagin lawini yu sa panyag kasalanan bilang kasangkapan sa panyag kadawakan. Nun a bilang mani tawuy nati yana buy nanguyan pinabyay, iandug yuy lawini yu kan Bapan Namalyari bilang kasangkapan sa panyag matinék.

14 Tagawan a kawna ipus kasalanan, gawan ayin kawna sa aypan Kautusan, nun a idi kawna sa kangédan Bapan Namalyari.

Mani ipus katinékan

15 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Isundu tamu pun nayi ya panyag kasalanan gawan idi kitamina sa kangédan Bapan Namalyari buy ayin kitamina sa aypan Kautusan?" Alwan parabaydu!

16 A yu nayi tanda ya nu magpasakup kaw sa sabêt man, ipus kawnan pinagpasakupan yu? Para êt baydu, nu magpasakup kaw sa kasalanan, ipus kawnan kasalanan ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyay. Nuwa nu magpasakup kaw kan Bapan Namalyari, ipus kaw êt Bapan Namalyari ya si kapisadsaran naman, matinék ka pamibiyaybiyay.

17 Nuwa salamat kan Bapan Namalyari, ta agyan ipus kaw kasalanan sabitun nuna, amésén buun békê kawnan manunul sa aral la inturu kamuyu.

18 Imbus kawna sa kasalanan buy amésén ipus kawnan katinékan.

19 Sa pagsabi ku kamuyu, panggamitin kun alimbaway tungkul sa ipus amén tambêng kaw makapukat. Sabitun nuna, gawan ipus kaw kasalanan, in-andug yuy lawini yu sa kadinatan buy kadawakan buy ingkakadus yu pun na panyag parabaysen. Nuwa amésén, iandug yuy

lawini yu sa panyag kangêdan bilang ipus katinêkan ya si kapisadsaran, malinis sa pamibiyaybiyay.

²⁰ Sabitun ipus kaw pun kasalanan, ayin kaw pakyalam sa matinêk ka pamibiyaybiyay.

²¹ Sabêt ta nabang yu sa manan pamibiyaybiyay yu ya pan-ikadêng-êy yu amêsên? Ya kapisadsaran abitu, ayin katganan na kamatyan.

²² Nuwa amêsên, imbus kawna sa kasalanan buy negin ipus kawnan Bapan Namalyari. Ya kapisadsaran ati, malinis sa pamibiyaybiyay. Buy ya kapisadsaran abiin, biyay ya ayin katganan.

²³ Tagawan ya kabayaran mani kasalanan sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya degaluy pan-idin Bapan Namalyari sabay ya biyay ya ayin katganan sa mani nakibêtêk kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

7

Imbus kitamina sa Kautusan

¹ Mani mapatêl, tanda yuy Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay mapukatan yuy idi sa aypaan Kautusan na gisay tawu, kaban nabyay yapun.

² Alimbawa, ayun sa Kautusan tungkul sa miasawa, ya gisay babayi ya dilag asawa, makas-êl ya sa asawa na kaban nabyay ya asawa na. Nuwa nu nati yay asawa na, malyari yinan mag-asawan manguman ta ayin nina sa aypaan Kautusan tungkul sa miasawa.

³ Kabay nu makiawyun ya sa kaatag liyaki kaban nabyay pun na asawa na, mangasalanan ninan pamikikanayun. Nuwa nu nati yay asawa na, ayin nina sa aypaan Kautusan tungkul sa miasawa. Buy nu mag-asawa yan manguman, a ya mangasalanan pamikikanayun.

⁴ Para êt bayduy nalyari kamuyuy mapatêl. Sên niawy whole kaw sa pangamatin Cristu, imbus kawna sa kapangyarian Kautusan. Amêsên, kay kan Jesu Cristu kaw ya nabyay manguman amên manyag kitamun mangêd para sa ikaulimên Bapan Namalyari.

⁵ Sabitun mambumayay kitamu pun sa kalabayan lawini tamu, suspu pun pinêw Kautusan ya kalabayan lawini tamu ya nangipus kantamu. Kabay nanyag kitamun mani bagay ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyan.

⁶ Nuwa amêsên, ayin kitamina sa aypaan Kautusan ya manan pansunulun tamu, tagawan nati kitamina sa Kautusan. Kabay amêsên sa bayun biyay tamu, maglingkud kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na, alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

Ya kautusan buy kasalanan

⁷ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Nadawak ya Kautusan, gawan ati ya pangubatan kasalanan." A ku pansabin na nadawak ya Kautusan! Ta nu ayin Kautusan, a ku dayi tanda nu sabêt ta kasalanan. Alimbawa, nu asê sinabin Kautusan na "Agana mu pagnasên na alwan kamu,"* a ku dayi tanda ya kasalanan awêd da pagnasa kun alwan kangku.

⁸ Nuwa gawan sa Kautusan, natandan kuy idi kangkuy kaganawan pagnasa. Ta nu ayin Kautusan, ayin kitamu êt pagkasalanan.

⁹ Sabitun nuna, mambumayay yakun ayin tanda sa kasalanan. Nuwa sên natandan kuy Kautusan, natandan kuy makasalanan naku awêd buy naatulan nakina dayin ayin katganan na kamatyan.

* 7:7 7:7 Exodus 20:17; Deuteronomio 5:21.

¹⁰ Kabay ya Kautusan na mam-i dayi kangkun biyay, siyan sabay pun êt ta nam-i kangkun ayin katganan na kamatyan.

¹¹ Kabay napurayit taku tagawan a ku agyun sunulun na kaganawan utus buy naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan.

¹² Agyan parabaydu, banal ya Kautusan buy balang utus ya idi baydu, banal, matinêk, buy mangêd.

¹³ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Ya labay sabin awêd, mangêd da Kautusan Bapan Namalyari ya sabay ya nam-in kamatyan kangku." Asê pêtêg ga abiin! Ta ya nam-in kamatyan kangku sabay ya kasalanan ku. Tagawan sa kapamilatan mangêd da Kautusan Bapan Namalyari, naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan. Kabay gawan sa Kautusan, natandan ku nu sabêt ta kasalanan buy nu parasaantun kadawak ka ati.

Ya luway kabilian mani tawu

¹⁴ Tanda tamuy ya Kautusan, ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari. Nuwa siku, kay tawu buy ipus kasalanan.

¹⁵ A ku mapukatan na sarili ku. Gawan ya mangangêd da bagay ya labay kun daygên, a ku madyag. Nuwa ya mani bagay ya a ku labay daygên, sabay ya pandaygên ku.

¹⁶ Buy nu a ku labay ya mani pandaygên kuy nadawak, makiayun nakun mangêd yabay ya pansabin Kautusan.

¹⁷ Kabay alwan sikuy manyag nadawak, nun a ya kalabayan lawini ku ya sabay ya manyag kasalanan.

¹⁸ Tanda kuy ayin mangêd da manugêl sa lawini ku, gawan agyan labay kun manyag mangêd, siyan a ku madyag.

¹⁹ Gawan baysen, ya mangêd da labay kun daygên, siyan a ku madyag. Nuwa ya mani nadawak ya a ku labay daygên, siyan sabay yaman na pandaygên ku.

²⁰ Nu pandaygên ku man na a ku labay daygên, alway nan sikuy taganan manyag abiin, nun a ya kalabayan lawini kuy manyag kasalanan.

²¹ Kabay ati ya natandan ku sa sarili ku. Nu labay kun manyag mangêd, pampilitin nakun kadawakan na idi kangku.

²² Sa lalén béké ku, kapapaidu kangkuy Kautusan Bapan Namalyari.

²³ Nuwa dilag gakun makitan na kaatag kapangyarian ya idi kangku ya manalungat sa isip ku. Sabay ya kapangyarian kasalanan na idi sa lawini ku ya mangipus kangku.

²⁴ Makalunus sakun kayêk! Ta ya kapisadsaran kalabayan lawini ku sabay ya ayin katganan na kamatyan. Kabay sisabêt ya mamiligas kangku?

²⁵ Salamat kan Bapan Namalyari gawan siyay namiligtas kangku sa kapamilatan Jesu Cristu ya Panginuun tamu!

Ati ya kabilian ku. Ya isip ku, ipus Kautusan Bapan Namalyari. Nuwa ya kalabayan lawini ku, ipus kapangyarian kasalanan.

8

Pamibiyaybiyay ayun sa Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kabay amêsên, asina atulan parusay nakibêtêk kan Cristu Jesus.

² Tagawan sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari ya nam-in biyay kantamu, gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, imbus kitamina sa kapangyarian kasalanan buy kamatyan.

³ Ya Kautusan, asê makapitas kapangyarian kasalanan sa biyay tamu, gawan maynay lawini tamu sa kalabayan na. Nuwa si Bapan Namalyari, intas nay abiin sabitun in-utus nay sarili nan Anak ya nagwangis tawu amén magin andug para sa mani kasalanan tamu. Sa pakapakun baydu, intas Bapan Namalyari ya kapangyarian kasalanan kantamu.

⁴ Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amén ya pan-ipadyag Kautusan, madyag tamun mani mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari buy alwan ayun sa kalabayan lawini tamu.

⁵ Tagawan ya mani tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini la, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya kalabayan lawini la. Nuwa ya tawuy mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁶ Ya kapisadsaran panunul sa kalabayan lawini, sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya kapisadsaran panunul sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya kapatétbékan buy biyay ya ayin katganan.

⁷ Gawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan lawini na, pangkalabanên na si Bapan Namalyari, tagawan a ya kalabay manunul sa Kautusan Bapan Namalyari, buy taganan a na madyag.

⁸ Kabay ya tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini, a ya kapapaidu kan Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa sikaw, a kawna mambumyay ayun sa kalabayan lawini yu, nun a ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, tagawan pêtèg manugêl kamuyuy Ispiritu na. Nu ayin sa gisay tawuy Ispiritun Cristu, alwa yan kan Cristu.

¹⁰ Nuwa gawan idi ya kamuyu si Cristu, agyan mati ya lawini yu gawan sa kasalanan, nabyay ya ispiritu yu, gawan intuwad kaw Bapan Namalyarin matinêk.

¹¹ Buy gawan manugêl kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nangu-man namabyay kan Jesu Cristu, siya êt ta mam-in biyay sa lawini yuy dilag kamatyan. Daygên nay ati sa kapamilatan Ispiritu nay manugêl kamuyu.

¹² Kabay mani mapatêl, kaylangan aganayna bumyay ayun sa kalabayan lawini tamu.

¹³ Tagawan nu mambumyay kaw ayun sa kalabayan lawini yu, mati kaw. Nuwa nu a yina daygên na kalabayan lawini yu sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabyay kaw.

¹⁴ Tagawan na mani tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay silay mani anak Bapan Namalyari.

¹⁵ Tagawan na Ispirituy tinanggap yu, Ispiritu yan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyun mani anak na, alwa yan gisay ispiritu ya manyag kamuyun malimu. Kabay sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabêg taminan "Bapa" ya Namalyari.

¹⁶ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritu tamu, parisun mampâtèg ga mani anak kitaminan Bapan Namalyari.

¹⁷ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, mapagkaawyun tamina si Cristu sa pamanay in-il-an Bapan Namalyari. Tagawan mibabata kitamu kaparisun Cristu sabitun nuna amén parangalên kitamu êt kaawyun na sa lumatêng nga allu.

Ya mamangêd da kabilian sa lumatêng nga allu

¹⁸ Para kangku, ya mani kasakitan na mangadanasan tamu sa biyay ya ati, asê maiparisu sa karanganan na ipadanás lanu kantamun Bapan Namalyari.

19 Ta si kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, nasabêksabêk silayna sa pamipakilalan Bapan Namalyari nu sisabêt ya mani anak na.

20 Tagawan ya kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, a sila nidaus sa kabilyan na labay Bapan Namalyari para kalla. Nalyari ya ati gawan abiin ya kalabayan Bapan Namalyari, alwan gawan sa labay la. Nuwa agyan paraman baydu, dilag pun kapilmian

21 ya ibus na êt ta kaganawan pinalyari ubat sa kapangyarian kamatyan, buy makaawyun sila êt sa mani anak Bapan Namalyari ya dilag mangêd da kabilyan.

22 Tanda tamuy angga amêsen ya kaganawan pinalyari, nag-arayan sa sakit kaparisun gisay babayi ya manganak.

23 Buy alwan kay kaganawan pinalyari ya magkasakit. Nun a agyan sikitamuy nananggap sa nunan degalun Bapan Namalyari ya sabay ya Ispiritu na, magkasakit kitamu êt kaban mangêteng kitamun ibayu lawini tamu buy ipakilalan Bapan Namalyari ya sikitamuy mani anak na.

24 Ta paubat sabitun inligtas kitamu, dilag kitaminan pan-asaan. Nuwa nu natanggap taminay pan-asaan tamu, ayin kitaminan pan-asaan, ta idi ya kantamu.

25 Nuwa nu ayin pun na pan-asaan tamu, mangêteng kitamun dilag pamibabata.

26 Para êt baydu, nu mayna kitamu, pansawpan kitamun Ispiritun Bapan Namalyari. A tamu tanda nu sabêt ta ipanalangin tamu, nuwa ya Ispiritu na sabay ya makilunuslunus kan Bapan Namalyari para kantamu sa kapamilatan ayêng-êt ta a tamu agyun sabin.

27 Buy si Bapan Namalyari ya mangusisa sa békê tamu, tanda na êt ta pan-isipin Ispiritu na tagawan sabay ya makisabi kan Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na para sa mani tawuy pinili nan kay kana.

28 Tanda tamuy sa kaganawan mangapalyari, manyag si Bapan Namalyari para sa ikakangêd mani mangidu kana ya binêg na ayun sa labay nan malyari.

29 Tagawan sabitun nuna pun, tanday nan Bapan Namalyari nu sisabêt ya magin anak na. Buy ya mani ati, intalaga nan miparisu sa Anak nay si Jesus amén siyay magin panginan sa malakêy mipapatêl.

30 Kabay ya mani tawuy intalaga na sabitun nuna pun, binêg na amén magin anak na. Buy ya mani binêg na, intuwad nan matinêk. Buy ya intuwad nan matinêk, binyanan nan karanganan.

Ya pangidun Bapan Namalyari

31 Kabay nu isipin tamuy dinyag Bapan Namalyari kantamu, masabi tamuy gawan kakampi tamu si Bapan Nâmalyari, taganan ayin manambut laban kantamu.

32 Nu ya sarili nan Anak, a na in-imut, nun a indin na amén mati para kantamu, pilmin idin na êt kantamuy kaganawan.

33 Sikitamuy mani pinilin Bapan Namalyari, sisabêt ya malyarin magsabin dilag kitamun kasalanan? Ayin, tagawan si Bapan Namalyari ya nituwad kantamu matinêk.

34 Sisabêt ta makaatul parusa kantamu? Ayin, tagawan mismun si Cristu Jesus ya nati para kantamu. Buy alwan kay abiin, inuman yan pinabay buy idi ya amêsen sa wanan Bapan Namalyari ya makisabi para kantamu.

³⁵ Sisabêt ta makapisay kantamu sa pangidun Cristu? Ayin, agyan makadanas kitamun kagulwan, kasakitan, pamasakit, layang, ayin maiyaming, nadawak ka kabilyan, o agyan kamatyany.

³⁶ Kaparisun idi sa Kasulatan,
“Gawan kamuy Panginuun, pawa kay idi sa nadawak ka kabilyan.

Para kay mani tupay katatêñ.”*

³⁷ Nuwa agyan paradi ya kabilyan tamu, pilmin manambut kitamu sa kapamilatan Cristu ya mangidu kantamu.

³⁸⁻³⁹ Tagawan napilmi yakun ayin makapisay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari, agyan kamatyany o biyyay, mani ang-el o nangadadawak ka ispiritu, ya mangapalyari amêsên o lanu, ya mani dilag kapangyarian, ya mani idî sa katag-ayan o sa kalaléan, o sabêt pun na mani pinalyari sa buun babun luta. Ayin taganan makapisay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari ya pan-ipakit na kantamu sa kapamilatan Cristu Jesus ya Panginuun tamu.

9

Si Bapan Namalyari buy mani Israelita

¹ Amêsên, sikuy nakibêték kan Cristu, dilag gakun sabin kamuyuy pêtêg buy alwan kalaraman ta pagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari sa nakém kuy pêtêg ga ati ya sabin ku.

² Sadyay lungkut ku buy mitalisay nakêm ku

³ para sa mani kalayi kuy kaparisu kun Judioy asê pun manampalataya. Nu malyari ta dayi, siku tana ya isumpan Bapan Namalyari buy misay kan Cristu amén miligtas ta dayi sila.

⁴ Ya mani Israelita, intuwad silan Bapan Namalyarin anak na buy impakit na kallay sawang na. Nanyag si Bapan Namalyarin mani kasunduan buy indin na kallay Kautusan. Tinurwanan na silan pêtêg ga pangulimén buy malakéy impangakun Bapan Namalyari kalla.

⁵ Ya pipuunpuunan la ya pinilin Bapan Namalyari. Buy sén napakadyag tawu si Cristu, naubat ya sa layi la. Si Cristuy Namalyarin kaganawan, sépat yan uliménén kanuman. Awuy Panginuun.

⁶ Agyan malaké kallay asê nanampalataya kan Jesus, asê labay sabin na asina natupad da pangakun Bapan Namalyari tagawan alwan kaganawan layin Israelita, maituwad pinilin Bapan Namalyari.

⁷ Buy alwa êt kaganawan ubat kan Abraham ya maituwad mani anak Abraham. Gawan sinabin Bapan Namalyari kan Abraham, “Kay mani anak ya ubat kan Isaac ya maituwad layi mu.”*

⁸ Labay sabin alwan kaganawan anak Abraham maituwad anak Bapan Namalyari, nun a kay abitu silay in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari kana.

⁹ Gawan paradi ya impangakun Bapan Namalyari kan Abraham, “Mag-udung ngaku sa paradi ya panawun sâ sumunul la tawun buy dilag ganan anak ka liyaki si Sara.”†

¹⁰ Alwan kay abiin, nun a nalyari êt ta abiin sabitun nabuktut si Rebecca sa kambal la anak na kan Isaac ya ninunu yan.

¹¹⁻¹² Bayu pun in-anak ka kambal, sinabi yan Bapan Namalyari kan Rebecca, “Maglingkud da anak moy panganay sa ali na.”‡ Sinabi yan

* 8:36 8:36 Mani Kanta 44:22.

* 9:7 9:7 Genesis 21:12.

† 9:9 9:9 Genesis 18:10; 18:14.

‡ 9:11-12 9:11-12 Genesis 25:23.

Bapan Namalyari ya abiin sabitun ayin pun nadyag ga mangêd o nadawak ka mani anak Rebecca amên maipapêtêg nay ya pamili na, asê nakaayun sa mangêd da diyag tawu, nun a sa sarili nan kalabayan.

¹³ Para êt bayduy sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, "Kinaiwan kuy ali na ya sabay si Jacob. Nuwa si Esau ya kaka na, kinasulapwan kuya."§

¹⁴ Gawan di, dat sabin kaatag ya asê matinêk si Bapan Namalyari. Alwan parabaydu!

¹⁵ Tagawan sinabi na kan Moises sabitun nuna,
"Kalunusan kuy labay kun lunusan."*

¹⁶ Kabay ya pamilin Bapan Namalyari, alwan ayun sa kalabayan tawu o sa panyag mangêd, nun a sa lunus Bapan Namalyari.

¹⁷ Tagawan ayun sa Kasulatan, sinabin Bapan Namalyari sa arin Egipto, "Dinyag katan ari amên sa kapamilatan daygén ku laban kamu, maipakit kuy kapangyarian ku buy makilalay lagyu ku sa kaganawan tawu sa bâbun luta."†

¹⁸ Kabay kalunusan Bapan Namalyari ya labay nan kalunusan buy pakdêyên nay ulun labay nan pakdêyên.

Ya tubag buy lunus Bapan Namalyari

¹⁹ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Nu parabaydu, uysian pan-atulun yapun Bapan Namalyari ya mani tawu sa mani kasalanan la ta? Sisabêt ta makasalungat sa kalabayan na?"

²⁰ Nuwa sisabêt ka amên magdeklamun parabaysên kan Bapan Namalyari? Kay pinalyari kitamun Bapan Namalyari. Asê malyarin sabin gisay pinalyari sa namalyari kanay, "Uysian pinalyari muku yan paradi ta?"‡

²¹ Maialimbawa tamuy abiin sa gisay tawuy manyag banga. Ya gisay tawuy manyag banga, dilag yan karapatan agyan sabêt ta labay nan daygén sa pila. Malyari yan manyag luway kalasin pamyanan na ubat sa gigisay buntun pila: ya gisa, panggamitin sa kalutu' buy ya gisay naman, panggamitin sa inallu-allu.

²² Para êt baydu si Bapan Namalyari. Dilag yan karapatan manyag nu sabêt ta labay na. Buy dilag yan karapatan mampipakit kapangyarian na buy mampadanás tubag na sa mani tawuy makasalanan ya sépat na dayin upudun. Nuwa agyan sépat nayna dayi silan upudun, pinibabatan na sila pun êt.

²³ Dinyag nay abiin amên ipakit nay saday kangêdan na sa mani tawuy pangkalunusan na ya sabay ya mani tawuy in-il-an nayna sabitun nuna pun amên parangalên na.

²⁴ Buy kabilang kitamu sa mani tawuy binêg na, alwan kay ubat sa mani Judio, nun a ubat êt sa alwan Judio.

²⁵ Paradi ya sinabin Bapan Namalyari sa librun Oseas,
"Ya manan alwa kun mani tawu, bêgén kinan 'mani tawu ku.'

Buy ya manan a ku kinaiwan, bêgén kinan 'kakaidwan ku.'§

²⁶ Baydu sa lugal la pinisabyanan kun 'Alwa kataw tawu,'

bêgén silan mani 'anak Bapan Namalyari ya nabyay.' **

²⁷ Buy tungkul laman sa mani Israelita, sinabin Propeta Isaias,

§ 9:13 9:13 Malakias 1:2-3. * 9:15 9:15 Exodus 33:19. † 9:17 9:17 Exodus 9:16. ‡ 9:20 9:20
Isaias 29:16, 45:9. § 9:25 9:25 Hosea 2:23. * 9:26 9:26 Hosea 1:10.

"Agyan kasin lakê pun balas sa agid dagat ya layin Israel,
kay pêpêrad da miligtas kalla.

²⁸ Tagawan tambêng buy napilmi ya pamarusa ya daygên Panginuun
sa mani tawu sa babun luta."†

²⁹ Sinabi êt Isaias,

"Ya Panginuun na Makapangyarian,
namitagan yan dakun umnuy layi tamu.

Nu a na dayi dinyag ga abiin,
kaparisu kitamina dayin balayan Sodoma buy balayan Gomorra ya
naupud dana."‡

Ya Israel buy Mangêd da Balita

³⁰ Ati ya labay kun sabin. Ya mani alwan Judioy asê nagpilit magin matinêk, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya la kan Jesus.

³¹ Nuwa ya mani Judioy nagpilit magin matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, a sila naging matinêk.

³² Uysian a sila ya naging matinêk ta? Tagawan nagtiwala sila sa diyag la buy a sila nanampalataya kan Jesu Cristu. Nidumpul sila sa "batuy mamakadumpul."

³³ Kaparisun abituy sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan tungkul kan Cristu,

"Elêwên yu! Nikabit takun gisay batu sa Zion ya kapidumpulan mani tawu angga sa mipalukub sila.

Nuwa ya manampalataya kana, a ya mipakadêng-êy."§

10

¹ Mani mapatêl kuway, ya labay ku buy pan-ipanalangin ku kan Bapan Namalyari, abituy miligtas ta dayi ya mani kalayi kun Judio.

² Magpapêtêg gakun labaylabay lan pagsuywan si Bapan Namalyari. Nuwa a la tanda nu parasaantuy pêtêg ga kapapaидu kan Bapan Namalyari.

³ Ta a la tanda nu parasaantun ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka gisay tawu buy nanyag silayna man sarili lan paralan. Kabay a la sinunul la paralan Bapan Namalyari amén ituwad silan matinêk.

⁴ Ta a la tanday sabay si Cristuy katuparan Kautusan amén ya kaganawan manampalataya kana, ituwad dan Bapan Namalyarin matinêk.

Ya kaligtasan para sa kaganawan

⁵ Paradi ya impasulat kan Moises tungkul sa tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk batay sa Kautusan, "Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."*

⁶ Paradi yaman ya idi sa Kasulatan tungkul sa pangamatinêk sa kapamilatan panampalataya, "Agana mina sabin sa sarili muy 'Sisabêt ta magdakêy sa langit'† amén lakwên si Cristun ipayêpa baydi buy magsabi ya nu parasaantu kitamun magin matinêk?

⁷ Buy agana mu êt sabin na kaylangan dilag pun maku sa lugal nangamamatí"‡ amén ipaimata si Cristu.

⁸ Nun a pansabin Kasulatan,

---

† 9:28 9:28 Isaias 10:22-23.   ‡ 9:29 9:29 Isaias 1:9.   § 9:33 9:33 Isaias 8:14; 28:16.   * 10:5
10:5 Levítico 18:5.   † 10:6 10:6 Deuteronomio 30:13.   ‡ 10:7 10:7 Deuteronomio 30:13.

"Ya Sabin Bapan Namalyari, idi yana kamuyu.

Idi baysen sa bêkê yu buy pansabin bêbêy yu."§

Ya Sabin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya panampalatayay pan-ipangaral yan.

⁹ Nu ipapêtêg mu sa arapan mani tawuy "Si Jesus ya Panginuun" buy manampalataya kan buun bêkê ya inuman yan pinabyay Bapan Namalyari, miliigtas ka.

¹⁰ Tagawan pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk ya tawuy manampalataya kana un buun bêkê buy pan-iligtas nay tawuy magpapêtêg sa arapan mani tawuy, "Si Jesus ya Panginuun."

¹¹ Gawan idi sa Kasulatan, "Asê mipakadêng-êy ya sisabêt man na manampalataya kana."*

¹² Ayin pamikaatag ga Judio sa alwan Judio. Gawan gigisay Panginuun kaganawan buy pagpalên nan saday lakê ya kaganawan mamêg kana.

¹³ Tagawan idi sa Kasulatan, "Nu sisabêt man na mamêg sa Panginuun, miliigtas ya."†

¹⁴ Nuwa parasaantu silan mamêg nu a sila pun manampalataya kana? Buy parasaantu silan manampalataya nu a la pun nalêngê tungkul kana? Buy parasaantu silan makalêngê nu ayin mangaral kalla?

¹⁵ Buy parasaantun mangaral ya tawu tungkul kana nu asê in-utus? Ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa mani in-utus na, "Mamangêd êlêwên na pallumatêng mamipatandam Mangêd da Balita."‡

¹⁶ Nuwa alwan kaganawan nakalêngên Mangêd da Balitay nanampalataya. Ta sabitun nuna pun, sinabin propeta Isaías, "Panginuun, paran ayin naniwala sa in-aral yan."§

¹⁷ Kabay kay manampalatayay tawu nu malêngê nay mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Buy malêngê na nu dilag mangaral kana.

¹⁸ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Pêtêg nayin asê pun nakalêngên Mangêd da Balitay mani Israelita?" Alwan pêtêg ga abiin! Nakalêngê silayna, tagawan idi sa Kasulatan,

"Nalêngê sa kaganawan lugal la tunuy la,

buy ya pansabin la, nilatêng ngana angga sa katganan babun luta."*

¹⁹ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Ya mani Israelita, a la pun nayi yaman mapukatan na Mangêd da Balita tungkul kan Cristu?" Alwan pêtêg ga abiin! Tagawan ayun sa insulat Moises, sinabin Bapan Namalyari kallay "Paimunun kataw sa mani alwan Israelita.

Patubagên kataw sa mani tawuy ayin tanda."†

²⁰ Buy buun pas-êy sinabin Isaías ya pan-ipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani alwan Judio,

"Nakitan nakun mani tawuy asê mangkap kangku.

Impakilala kuy sarili ku sa mani asê mamatang tungkul kangku."‡

²¹ Nuwa tungkul laman sa Israel, ati ya sinabin Bapan Namalyari, "Nabuyut takinan mamêg buy mangêtêng sa gisay bansay nakdêy ya ulu buy asê manunul kangku."§

§ **10:8 10:8** Deuteronomio 30:12-14. * **10:11 10:11** Isaías 28:16. † **10:13 10:13** Joel 2:32.

‡ **10:15 10:15** Isaías 52:7. § **10:16 10:16** Isaías 53:1. * **10:18 10:18** Mani Kanta 19:4. † **10:19**

10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ **10:20 10:20** Isaías 65:1. § **10:21 10:21** Isaías 65:2.

11

Ya lunus Bapan Namalyari sa Israel

¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Insakwil la nayin Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili na?" Asê pêtêg ga abiin! Tanda ku, ta siku man ni gisa kun Israelita. Úbat taku sa layin Benjamin ya ubat êt sa layin Abraham.

² Asê insakwil Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili nayna sabitun umpisa pun. A yu nayi tanday idi sa Kasulatan ya pamikisabin mangêd Propeta Elias kan Bapan Namalyari laban sa mani Israelita?

³ Ati ya sinabi na, "Panginuun, pinati lay mani propeta mu buy inlasak lay mani pamiandugan kamu. Kay siku tay nitagan buy labay laku pun êt patin."^{*}

⁴ Nuwa ati ya pikibay Bapan Namalyari kana, "Namipapawa kun pituy libuy mani Israelitay para kangku ya asê nangulimên sa diyusdiyusan ya si Baal."[†]

⁵ Para êt baydu amêsên. Dilag pun mani nitagan na Israelitay pinilin Bapan Namalyari gawan sa kangêdan na.

⁶ Amêsên, ya pamili na kalla, alwan gawan sa mangêd da diyag la, nun a gawan sa kangêdan Bapan Namalyari. Tagawan nu sa mangêd da diyag la ya pamili na kalla, asina malyarin sabin na gawan sa kangêdan Bapan Namalyari.

⁷ Ya labay sabin abiin, agyan nagpilit ta mani Israelitan ituwad silan Bapan Namalyarin matinék, a la pun êt naduwang nga abiin. Kay mani pinilin Bapan Namalyari ya nakaduwang. Nuwa ya kaatag Israelita, pinakdêy nay ulu la.

⁸ Kaparisun abituy idi sa Kasulatan,

"Dinyag silan Bapan Namalyarin ayin nakêm.

Buy angga amêsên, para silan bulag o asê kalêngê sa kapêtêgan."[‡]

⁹ Sinabi êt David da tungkul kalla,

"Ya pagpesta la sabay ya pakadyag paratay kalla.

Midumpul buy maparusan sila.

¹⁰ Mabulag sila ta dayi

buy mangakukuba sa sadyay kasakitan kaban nabyay sila."[§]

¹¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Nidumpul la mani Judio gawan a sila nanampalataya kan Jesus. Labay sabin, mipakadawak sila kanuman." Asê pêtêg ga abiin! Nuwa gawan sa pallabag la, nabiyen panawun na mani alwan Judio ya miligtas. Buy sa pakapakun baydu, mainggit ta mani Judio.

¹² Ya pallabag la, nam-in maragul la nabang sa mani alwan Judio, tagawan nabiyen silan panawun na manampalataya kan Jesus. Nuwa nu manampalatayay na kan Jesus ya mani Judio, igit pun bayduy nabang nga maidin kalla.

Ya kalgitasan alwan Judio

¹³ Amêsên, ati ya sabin ku kamuyuy mani alwan Judio. Dinyag gakun apostol Bapan Namalyari para kamuyu, buy pan-ipagmaragul kuy tungkulán ku.

¹⁴ Dat sa kapamilatan ati, madyag kun magpadayag sa mani kaparisu kun Judio amên manampalatayay dakun umnu kalla buy miligtas.

* **11:3 11:3** 1 Ari 19:10; 19:14. † **11:4 11:4** Baal: sabay ya diyusdiyusan mani Cananeo. 1 Ari 19:18. ‡ **11:8 11:8** Deuteronomio 29:4; Isaías 29:10. § **11:10 11:10** Mani Kanta 69:22-23.

15 Ya pamisakwil Bapan Namalyari sa mani Judio sabay ya paralan amén ikasundu kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa babun luta. Kabay nu manampalatayay mani Judio buy manguman silan tanggapén Bapan Namalyari, para silaynan pinabyay manguman.

16 Maiparisu tamuy mani Judio sa ginémês sa arina. Nu banal la ginémês sa arina ya in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy buun arinay ginémês. Buy nu banal la gisay yamut kayuy in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy sanga na.

17 Ya mani Judio, maiparisu sila sa gisay kayun ulibuy pinutus sa dakun umnuy sanga, gawan a sila nanampalataya. Buy sikaw wa mani alwan Judio, maiparisu kaw sa sangan ulibuy bêngat tan tinumubu ya intumpang bilang kasagilin pinutus sa sanga. Kabay niawyin kaw sa mani kangédan Bapan Namalyari sa mani Judio.

18 Nuwa sikaw wa mani alwan Judio, agana kaw magpadayêw wa mas mangéd kaw sa mani Judioy imparisu sa sangay pinutus. Tagawan alwan sangay mamabyay sa yamut, nun a ya yamut ta mamabyay sa sanga.

19 Paradi ya pan-isipin yu, "Pinutus sila amén maitumpang kay."

20 Pêtég ga abiin. Pinutus sila gawan a sila nanampalataya kan Cristu buy sikaw waman na intumpang gawan nanampalataya kaw. Kabay agana kaw magmatag-ay, nun a malimu kaw.

21 Tagawan nu pinutus Bapan Namalyari ya namtêg sanga ya sabay ya mani Judio, sikaw pun nayi, pilmin putusun nakaw.

22 Disati makitan tamuy kangédan buy kaigpitán Bapan Namalyari. Maigpit ya sa mani tawuy nanyag kasalanan, nuwa mangéd ya kamuyu nu manugél kaw sa kangédan na. Nuwa nu asé, sikaw man, putusun êt.

23 Buy nu manampalatayay nay mani Judio, itumpang silan manguman sa puun kayu, gawan agyun daygén Bapan Namalyari ya abiin.

24 Tagawan nu sikaw wa sangan puun kayun ulibuy bêngat tan tinumubu, naitumpang nakaw sa intanêm ma puun kayun ulibu agyan asé taganan pandaygén na abiin, kapamitumpang manguman Bapan Namalyari un mani sangay manan pinutus sa intanêm ma puun kayun ulibu.

Si Bapan Namalyari ya mapallunus sa kaganawan

25 Mani mapatêl la alwan Judio, labay kun matandán yuy gisay nakaliim ma kapêtégan ya kay babayu kun ipatanda kamuyu. Dat pan-isipin yuy mamangéd kaw kaysa sa mani Judio. Nuwa agyan malakê sa mani Judioy nakdêy ya ulu amésên, dilag katganan na panawun na abiin, gawan kay pan-êngganan miustuy bilang mani alwan Judioy manampalataya kan Cristu.

26 Pamakayarin abiin, militas ya kaganawan Israelita kaparisun idi sa Kasulatan,

"Maubat sa Zion ya Mamiligtas.

Itas nay kadawakan sa layin Jacob.

27 Daygén kuy kasunduwan na ati kalla,
itas kuy mani kasalanan la."*

28 Gawan asé tinanggap mani Judioy Mangéd da Balita tungkul kan Jesus, napagkatubag silan Bapan Namalyari amén sikaw wa mani alwan Judio, mabiyan kaw panawun militas. Nuwa gawan ya mani Judioy pinilin

* **11:27 11:27** Isaias 59:20-21; Isaias 27:9; Jeremias 31:33-34.

Bapan Namalyari, kaidwan na sila pun êt gawan sa pangaku na sa mani ninunu la.

²⁹ Gawan na pamêg Bapan Namalyari buy degalu na, asê magbayu.

³⁰ Sikaw wa mani alwan Judio, mana kaw asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa kinalunusan nakaw gawan asê nanunul la mani Judio.

³¹ Para êt bayduy mani Judio ya sa kapakan a la panunul kan Bapan Namalyari, kinalunusan na sila kaparisun lunus na kamuyu.

³² Tagawan pinasawan Bapan Namalyari ya magin ipus kasalanan na kaganawan tawu amén maipakit na kallay lunus na.

Pangulimên kan Bapan Namalyari

³³ Sadyay kangêdan Bapan Namalyari! Nalalâlalêy kabiyasnan buy tanda na!

A tamu agyun intindin na balang labay na buy dyag na!

³⁴ Sisabêt ta mamakatandan idi sa isip Panginuun?

Sisabêt êt ta makapagpayu kana?[†]

³⁵ Sisabêt ta makapam-i kanan dakun sabêt

amén ablasên nan utang nga nakêm?[‡]

³⁶ Tagawan ya kaganawan bagay, ubat kana buy sa kapamilatan na buy para kana.

Ulimênê ya Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

12

Pamibiyaybiyay bilang manampalataya

¹ Kabay mani mapatêl, makisabi yaku kamuyu alang-alang sa saday lunus Bapan Namalyari kantamu, idin yu kanay mani lawini yu bilang andug ga nabiyay, banal buy kapapaidu kana, ta abiin ya pêtêg pangulimên kana.

² Gana yu tubsun na mani pandaygên mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pasawan yun pawan ibayun Bapan Namalyari ya isip yu amén matandan yuy kalabayan na, nu sabêt ta mangêd, ganap buy kapapaidu sa pangêlêw na.

³ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kangku, pansabin ku kamuyuy agana yu paulagan na sarili yu un igit pun sa ustu. Nun a, papakaisipin yuy pêtêg yun kaagyuwan ayun sa panampalatayay indin Bapan Namalyari kamuyu.

⁴ Malakêy partin lawini tamu, nuwa balang parti, dilag sarisarilin pandaygên.

⁵ Para kitamu êt bayduy mani manampalataya. Agyan malakê kitamu, gigisay lawini tamu kan Cristu, buy balang gisa kantamu mibêbêtêk.

⁶ Magmikakanayun na kaagyuwan na ubat kan Bapan Namalyari buy pan-idigalu na kantamuy abiin ayun sa kangêdan na. Kabay gamitîn tamuy abiin na kaagyuwan. Nu ya kaagyuwan gisay tawu, mamipatandan sabi ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, kaylangan nan ipatanday abiin ayun sa panampalataya na.

⁷ Nu ya kaagyuwan gisay tawu, paglingkud sa kaparisu, maglingkud ya. Nu manuruy na man êt, manuru ya.

[†] 11:34 11:34 Isaias 40:13.   [‡] 11:35 11:35 Job 41:11.

⁸ Nu sabi ya pamapas-êy, magsabi yan pamapas-êy. Nu pam-i, mam-i yan buun nakêm. Nu mamunu, mamunu yan buun sîpêg, buy nu panawup sa mangaylangan, manawup yan dilag tula.

⁹ Miiudu kaw tapat. Kasulapwan yuy nadawak ka diyag buy pawa yun daygên na mangêd.

¹⁰ Miiudu kaw bilang mipapatêl kan Cristu. Galangên yuy balang gisa un git pun sa panggalang la kamuyu.

¹¹ Agana kaw magtamad, nun a magpakasipêg kaw buy buun bêkê kaw maglingkud sa Panginuuun.

¹² Buy gawan dilag kaw kapilmiyan kan Bapan Namalyari, matula kaw. Mibabata kaw sa mani kasakitan buy pawa kaw manalangin.

¹³ Sawpan yuy mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya mangaylangan. Buý pasunun yu sa bali yuy mani dayûwan.

¹⁴ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya pagpalên nay mani tawuy mamasakit kamuyu. Pagpalên yu sila buy agana yu sila isumpa.

¹⁵ Makitula kaw sa mani matula buy makidamay kaw sa mani malungkut.

¹⁶ Bumay kaw un dilag pamikibêtêk sa balang gisa. Agana kaw magmatag-ay, nun a makipagkaluguran kaw sa mani tawuy nayêpay kabilyan. Agana kaw magbibiyasa.

¹⁷ Nu dilag manyag nadawak kamuyu, agana yu sila ablasên nadawak. Daygên yuy mangêd sa pangêlew kaganawan tawu.

¹⁸ Daygên yuy kaganawan agyu yu amén bumay kaw dilag mangêd da pamikiawyun sa kaganawan tawu.

¹⁹ Mani kakaidwan, agana kaw mangablas, nun a ipabaala yu kan Bapan Namalyari, tagawan sinabin Panginuuun sa Kasulatan, "Sikuy mangablas, sikuy mamarusa."*

²⁰ Kabay

"Nu layangên na kapati mu, pakan muya.

Nu napêl-ang ya, paynêmên muya.

Gawan nu daygên muy mani abiin, mipakadêng-êy ya sa sarili na."[†]

²¹ Agana kaw magpasambut sa nadawak, nun a sambutun yuy nadawak sa kapamilatan panyag mangêd.

13

Pagpasakup sa mani manungkulan

¹ Magpasakup kaw kaganawan sa mani manungkulan sa gubernu. Ta ubat kan Bapan Namalyari ya tungkulan la buy siya ya namipaiknu kalla.

² Kabay ya mallumaban sa mani manungkulan, mallumaban ya êt kan Bapan Namalyari ya namipaiknu kalla. Buy gawan di, parusan na sila.

³ Ya mani manungkulan, a sila sépat kalimwan mani tawuy manyag mangêd. Ya sépat taman malimu kalla, abituy mani tawuy manyag nadawak. Kabay nu labay yun ayin kaw kalimwan sa mani manungkulan, daygên yuy mangêd buy dayêwên lakaw pun êt.

⁴ Tagawan ya mani manungkulan, maglingkud sila kan Bapan Namalyari para sa ikakangêd yu. Nuwa nu manyag kaw nadawak, sépat kaw malimu gawan nagkapangyarian silan parusan kaw. Maglingkud sila kan Bapan Namalyari ya mamarusa sa mani manyag nadawak.

* **12:19** **12:19** Deuteronomio 32:35. † **12:20** **12:20** Mani Kawikaan 25:21-22.

5 Kabay magpasakup kaw sa mani manungkulau, alwan kay amén a kaw maparusan, nun a gawan tanda yinay abiin na ustu yun daygén.

6 Abiin êt ta sangkan ya siyan mam-i kitamun buwis sa gubernu. Tagawan ya mani manungkulau, lingkud silan Bapan Namalyari buy kay pandaygén lay tungkulau la.

7 Kabay idin yuy sépat yun idin. Bayaran yu sa gubernuy buwis yu, galangén yuy sépat yun galangén buy parangalén yuy sépat yun parangalén.

Tungkulau sa balang gisa

8 Agana yu pasawan mabuyutan na utang yu sa sisabêt man, liban ta sa utang nga nakém ma dilag pangidu sa balang gisa. Tagawan ya mangidu sa kaparisu na sabay ya manupad sa Kautusan Bapan Namalyari.

9 Ya mani kautusan, ati sila ya "Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, buy agana mu angadén ya alwan kamu."* Si abiin sila buy ya kaatag pun na mani kautusan, idi sa lalén gigisay utus, "Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."[†]

10 Ya tawuy mangidu, a ya manyag nadawak sa kaparisu na. Kabay nu miiidu kitamu, pantuparén tamuy buun Kautusan.

11 Daygén yuy abiin gawan tanda yuy marani yanay pallumaténg Jesus. Kabay mimata kawna ta marani yay uras pamiligtas kaysa sabitun nuna kitamun nanampalataya.

12 Ta sabitun nuna, para kitamun idi sa kadlémán, nuwa amésén marani yan maranun. Kabay lakwanan taminay panyag tamun nadawak kaparisun pandaygén mani tawuy idi sa kadlémán. Buy il-an tamuy sarili tamu sa panyag mangéd ya paran pan-isulud tamuy panagka ya gamitin sa nasawang.

13 Bumay kitaminan mangéd kaparisun pambumay mani tawuy idi sa nasawang. Agana kitamu maglasing, agana kitamu makiawyin sa maguluy pagsaya, agana kitamu makikanayun, agana kitamu manyag kalaswaan, agana kitamu makipati buy agana kitamu mikakasém.

14 Muna, pakitbusan tamuy biyay Panginuun Jesu Cristu. Buy agana tamu sunulún na kalabayan lawini tamu.

14

Agana mangatul patêl

1 Tanggapén yuy patêl la mayna sa panampalataya buy agana yu pisubakan na tungkul sa sarili nan paniwala.

2 Alimbawa, dilag patêl la maniwalan ya kaganawan pangkanén, malyarin kanén. Nuwa dilag êt patêl la maynay panampalatayay maniwalan kay gulay ya sépat nan kanén.

3 Ya tawuy maniwalan malyarin kanén na kaganawan, agana ya dayi mandustak tawuy kay gulay ya pangkanén. Ya tawuy maniwalan kay gulay ya sépat nan kanén, agana ya êt dayi mangusgan tawuy maniwalan malyarin kanén na kaganawan, tagawan parisu silan pantanggapén Bapan Namalyari.

* **13:9 13:9** Exodus 20:13-15; 20:17; Deuteronomio 5:17-19; 5:21. † **13:9 13:9** Levítico 19:18.

4 Sisabêt ka amên mangusgan ipus kaatag? Kay ya amung nay malyarin mangusga kana nu ustу o mali ya dinyag ipus na. Para êt baydu kantamun mani manampalataya. Kay ya Panginuun Jesus ya malyarin mangusga kantamu nu ustу o aséy mani pandaygén tamu. Buy madyag tamuy ustу gawan pansawpan na kitamu.

5 Dilag mani tawuy maniwalan mas maulagay gisay allu kaysa sa kaatag. Dilag êt taman tawuy kay pariparisu kanay kaganawan allu. Ya balang gisa, sépat asé magnikakunu sa paniwala na tungkul sa mani bagay ya abiin.

6 Ya tawuy dilag pampaulagan na allu, manyag ya para sa Panginuun. Buy ya tawuy mangan agyan sabêt ta kanên, manyag ya êt para sa Panginuun, tagawan pampasalamatan nay Bapan Namalyari para sa pangkanén na. Ya asé mangan umnuy kalasin pangkanén, manyag ya êt para sa Panginuun buy magpasalamat ya êt kan Bapan Namalyari.

7 Ayin gisa man kantamuy mambumyay kay para sa sarili na buy ayin êt gisa man kantamuy mangamatí kay para sa sarili na.

8 Nu mambumyay kitamu, mambumyay kitamu para sa Panginuun. Buy nu mati kitamu, mati kitamu para sa Panginuun. Kabay mabyay kitamu man o mati, sa Panginuun kitamu.

9 Tagawan nati si Cristu buy nanguman yan nabyay amên magin Panginuun yan mani nabyay buy nangamamatí.

10 Kabay agana yu usgén o dustakén na patêl yu kan Cristu. Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu sa pangukum Bapan Namalyari.

11 Tagawan pansabin Panginuun sa Kasulatan, "Nu parasaantun napilmi ya nabyay yaku, para êt baydun napilmi ya manduku kangkuy balang gisa buy kilalanén laku bilang Namalyari."*

12 Kabay sikitamun kaganawan, managut kan Bapan Namalyari sa mani dinyag tamu.

13 Kabay agana tamu usgén na balang gisa, nun a sépat kitamun magdisisyun ya a tamina daygén na mani bagay ya magin sangkan pangasalan mapatêl tamu.

14 Gawan nakibêték kaku sa Panginuun Jesus, taganan maniwala kun ayin pan-ibawal la kanên. Nuwa nu pan-isipin gisay tawuy dilag pangkanén na madinat buy bawal kanên, agana nayna kanên.

15 Nu matibséy patêl mu gawan sa pangkanén mu, alwaynan pangiduy pan-ipakit mu kana. Agana mu ipakadawak ka patêl mu kan Cristu gawan sa kanên, ta nati êt si Cristu para kana.

16 Agana mu daygén na dakun sabêt ta bagay, agyan mangêd para kamu, nu mamipakadawak sa patêl mu sa panampalataya.

17 Tagawan na pag-arin Bapan Namalyari, alwan tungkul sa pangkanén o pan-inéêmén, nun a tungkul sa matinék ka pamibiyaybiyay, kapatêtbékan buy kasigian na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari.

18 Ya maglingkud kan Cristu sa parabaysén na paralan, kapapaaidu ya kan Bapan Namalyari buy panggalangén yan kaparisu nan tawu.

19 Kabay pagpilitan tamun daygén na mangêd da pamikiawyin sa balang gisa un dilag pamapas-êy.

20 Agana mu sirén na panampalatayan gisay tawuy nailigtas san Bapan Namalyari, gawan kay sa pangan mu. Kaganawan pangkanén malyarin

* **14:11 14:11** Isaías 45:23.

kanêñ, nuwa nu magin sangkan na abiin un pangasalanan kaatag, asê mangêñ nu kanêñ muy abiin.

²¹ Mas mangêñ tay ganay na mangan karni o minêñ alak o daygêñ na gisay bagay nu abituy magin sangkan pangasalanan patêl mu.

²² Kabay sabêt man na paniwalañ mu sa mani bagay ya abiin, kay sika tana buy si Bapan Namalyari ya magtanda. Pinagpalay tawuy asê panusigin nakêñ na gawan sa panyag nan mani bagay ya ustu sa paniwala na.

²³ Nuwa nu sisabêt man na mangan un magluway nakêñ tungkul sa pangkanêñ na, mangasalanan ya gawan asê makaayun na abiin sa paniwala na. Tagawan sabêt man na mani pandaygêñ tamu, nu asê makaayun sa paniwala tamu, kasalanan na abiin.

15

Bumay kitamu para sa ikakangêñ kaatag

¹ Sikitamuy nangapapas-êý sa panampalataya, pibabatan tamun sawpan na mapatêl tamuñ mangayna sa panampalataya. Alwan kay ikasaya tamuñ isipin tamu,

² nun a ya ikasaya êt kaatag amên pumas-êý êt ta panampalataya la.

³ Agyan si Cristu, alwan ikasaya nay inisip na, nun a ayun sa Kasulatan, "Sa pamustak la kamu, sikuy pinustak la."*

⁴ Ta ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun, insulat amên turwanan kitamu. Buy sa kapamilatan Kasulatan Bapan Namalyari, mabiyyasa kitamun mibabata buy pumas-êý ya nakêñ tamu. Buy sa pakapakun baydu, mabiyan kitamun kapilmiyan sa mani pangakun Bapan Namalyari.

⁵ Si Bapan Namalyari ya mampas-êý buy mam-in kapibabatan kantamu ya sabay ya manawup dayi kamuyun bumay dilag pamibébêték bilang mani tagasunul Cristu Jesus.

⁶ Sa pakapakun baydu, miaawyun kaw mangulimên kan Bapan Namalyari ya Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Mangêñ da Balita para sa mani alwan Judio

⁷ Kabay tanggapêñ yuy balang gisa kaparisun pananggap Cristu kamuyu amên maulimên si Bapan Namalyari.

⁸ Ganakêñ yuy naglingkud si Cristu sa mani Judio amên ipapêtêg nay tapat si Bapan Namalyari sa mani pangaku na sa mani ninunu la.[†]

⁹ Buy alwan kay abiin ta impakit êt Cristuy lunus Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amên sa pakapakun baydu, maulimên la êt si Bapan Namalyari. Paradi ya idi sa Kasulatan,

"Kabay ulimêñen katay Bapan Namalyari sa lukup mani alwan Judio,
buy magkanta kun pangulimên kamu."[‡]

¹⁰ Buy sinabi pun êt sa Kasulatan,
"Sikaw wa mani alwan Judio, makitula kaw sa mani Israelitay pinilin
Bapan Namalyari."[§]

¹¹ Buy sinabi pun,
"Sikaw wa mani alwan Judio, ulimêñen yu si Bapan Namalyari

* **15:3 15:3** Mani Kanta 69:9.   † **15:8 15:8** Impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu la ya lumatêng ya Mamilitgas.   ‡ **15:9 15:9** 2 Samuel 22:50; Mani Kanta 18:49.   § **15:10 15:10** Deuteronomio 32:43.

buy sikaw wa idi sa kaganawan bansa, mangulimên kaw kana.”*

12 Sinabi yaman propeta Isaias,

“Maubat sa layin Jesse

ya gisay mamunu sa mani alwan Judio,

Buy sabay siyay pan-asaan la.”†

13 Si Bapan Namalyari ya mam-in kapilmiyan kantamu, siya êt dayi ya mam-i kamuyun buun tula buy kapatêtbékan sa kapamilatan panam-palataya yu kana. Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na kapilmiyan yu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritu na.

Ya sangkan panulat Pablo

14 Mani mapatêl, tanda kuy natupus kaw kangédan, dilag kaw ustuy katandan sa panampalataya kan Jesus buy katanda kaw mamipaganaka sa balang gisa.

15 Paraman baydu, napas-êy ya nakêm kun nanulat kamuyu tungkul sa mani bagay ya sépat kun ipaganaka kamuyu. Tagawan sa kangédan Bapan Namalyari,

16 dinyag nakun lingkud Cristu Jesus bilang pari sa mani alwan Judio. Buy pan-iaral kuy Mangêd da Balitan Bapan Namalyari kalla amén magin kaparisu silan andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari buy in-il-an sila para kana sa kapamilatan Ispiritu na.

17 Buy gawan nakibêték kaku kan Cristu Jesus, maipagmaragul kuy paglingkud ku kan Bapan Namalyari.

18 Buy ayin nakun kaatag maipagmaragul nun a ya mani dinyag Cristu sa kapamilatan ku. Ta sa kapamilatan mani pagsabi ku buy diyag ku, naisagyat kuy mani alwan Judio ya manunul kan Bapan Namalyari.

19 Nadyag kuy abiin sa sawup mani imala, mani mamakaupapas sa diyag buy sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay ubat sa balayan Jerusalem angga sa prubinsyan Ilirico, naipatanda kinay Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

20 Ayin nakun kaatag labay daygén nun a maiaral kuy Mangêd da Balita sa mani tawuy asê pun nakakilala kan Cristu, alwan sa mani tawuy naturwanan nan kaatag.

21 Idi sa Kasulatan,

“Makilala yan mani tawuy asê pun nakatanda tungkul kana.

Makapukat ta asê pun nakalêngê tungkul kana.”‡

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

22 Ya pangaral ku sa mani lugal baydi ya sabay ya sangkan ya siyan angga amésén, a ku milakulaku kamuyu baysén.

23 Nuwa amésén, nayari kinay mani pandaygén ku baydi buy gawan nabuyut takinan kalabay maku baysén,

24 pan-asaan kuy mapikakit kitamina amésén. Sa pamaku ku sa Espanya, magdan naku baysén. Buy tanda kuy agyan a ku mabuyut baysén, matula ku sa pamikakit tamu. Labaylabay ku êt ta masawpan yuku sa pamaku ku sa Espanya ubat baysén.

25 Nuwa amésén, maku waku pun sa Jerusalem amén iatêl la sawup sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kaña.

* **15:11 15:11** Mani Kanta 117:1. † **15:12 15:12** Isaias 11:10. ‡ **15:21 15:21** Isaias 52:15.

²⁶ Tagawan na mapatêl sa prubinsyan Macedonia buy sa prubinsyan Acaya, matula silan nam-in sawup para sa mani kaluluy mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana baydu sa Jerusalem.

²⁷ Matula lan dinyag ga abiin buy abiin na ustu, gawan dilag silan utang nga nakêm sa mani mapatêl la Judio sa Jerusalem. Gawan abiin na alwan Judio, nadakayan silan pagpapalan ispiritwal un mani Judio. Kabay sépat la êt sawpan na mani Judio sa mani kaylangan la.

²⁸ Pamakayari kun maipalêt ta natipun na sawup sa mani mapatêl sa Jerusalem, magdan naku baysên kamuyu bayu waku maku sa Espanya.

²⁹ Tanda kuy sa pamaku ku baysên, lubus kitamun pagpalén Cristu.

³⁰ Kabay makisabi yaku kamuyuy mapatêl, alang-alang sa Panginuun Jesu Cristu buy sa pangiduy indin kantamun Ispiritur Bapan Namalyari, sawpan yuku sa kapamilatan buun nakêm yun panalangin kan Bapan Namalyari para kangku.

³¹ Manalangin kaw para kangku amén miligtas saku sa mani asê manampalataya kan Jesus sa prubinsyan Judea. Buy manalangin kaw êt ta ya sawup pa gêtan ku sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem, matula lan tanggapên.

³² Sa pakapakun baydu, nu kalabayan Bapan Namalyari, matula kun lumatêng baysên kamuyu buy makapagpaynawa sa lukup yu.

³³ Mapakamuyu ta dayi si Bapan Namalyari ya pangubatan kap-atiétbékan. Awuy Panginuun.

16

Mani Pangumusta

¹ Amêsên, labay kun ipakilala kamuyuy patêl tamu ya si Febe. Maglingkud ya sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Cencrea.

² Makisabi yaku kamuyun tanggapên yuya bilang patêl sa Panginuun, gawan abiin ya ustuy pandaygên sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sawpan yuya sa sabêt man na kaylangan na, gawan malakéy nasawpan na buy gisa kina baydu.

³ Sabin yu kallan Priscila buy kan Aquilay nagpapakun silayna. Kaparisu ku silan maglingkud kan Cristu Jesus.

⁴ In-il-an lay biyay la para kangku. Maragul la utang nga nakêm ku kalla buy alwan kay siku, nun a agyan ya kaganawan manampalatayay miaawyun na alwan Judio.

⁵ Sabin yu êt sa mani manampalatayay miaawyun na mititipun sa bali lan Aquila buy Priscila ya nagpapakun silayna.

Sabin yu êt sa kakaidwan kun kaluguran ya si Epeneto ya nagpapakun nina. Sabay siyay nunan nanampalataya kan Cristu sa prubinsyan Asia.

⁶ Sabin yu kan Mariay nagsipêg naglingkud kamuyu, ya nagpapakun nina.

⁷ Sabin yu kallan Andronico buy Junia ya mani kaparisu kun Judio ya nagpapakun silayna. Nakaawyun ku sila sa sukulan buy nuna sila kangkun nanampalataya kan Cristu buy kilala silan mani apostul.

⁸ Sabin yu êt kan Ampliato ya kakaidwan kun kaluguran sa Panginuun ya nagpapakun nina.

⁹ Sabin yu êt kan Urbano ya kaparisu kun maglingkud kan Cristu buy sa kakaidwan kun kaluguran ya si Estaquis ya nagpapakun silayna.

10 Sabin yu êt kan Apeles ya gisay napaptêgan tapat ta lingkud Cristu ya nagpapakun nina.

Sabin yu êt sa pamilyan Aristobulo

11 buy sa kaparisu kun Judioy si Herodion

buy sa mapatêl sa Panginuun sa pamilyan Narciso ya nagpapakun silayna.

12 Sabin yu êt kallan Trifena buy si Trifosa ya mani masipêg maglingkud sa Panginuun ya nagpapakun silayna.

Sabin yu êt sa kakaidwan kun kaluguran na si Persida ya masipêg naglingkud sa Panginuun ya nagpapakun nina.

13 Sabin yu êt kan Rufo ya gisay mangêd da maglingkud sa Panginuun ya nagpapakun nina. Sabin yu êt sa indu nay para kinan indu ya nagpapakun nina.

14 Sabin yu kallan Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas buy sa mani mapatêl la kaawyun lay nagpapakun silayna.

15 Sabin yu êt kallan Filologo, Julia, Nereo buy sa patêl nay babayi, si Olimpas, buy sa kaganawan kaawyun lan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya nagpapakun silayna.

16 Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

Pan-ipasabin kaganawan pustun manampalatayay miaawyin baydi ya nagpapakun kawna.

17 Mani mapatêl, mangillag kaw sa mani tawuy manyag pamisisay buy magin sangkan amên magpabukut kaw sa panampalataya yu. Mangaral sila laban sa mani aral la tinanggap yu. Kabay magpakarayu kaw kalla.

18 Ya mani tawuy parabaysen, alwan Panginuun tamun Jesu Cristuy paglingkuran la, nun a kay sarili lan kalabayan na paglingkuran la. Buy pan-ilitêp lay mani tawuy ayin mayngan tanda tungkul kan Cristu sa kapamilatan mangangêd buy mamakapaiduy pagsabi la.

19 Nibalita sa kaganawan ya panunul yu sa Panginuun. Kabay matula ku. Nuwa labay kun magpakabyasa kaw sa panyag kangêdan buy ayin tanda sa panyag kadawakan.

20 Si Bapan Namalyari ya pangubatan kapatêtbêkan, marani naynan ipasambut kamuyu si Satanas.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

21 Nagpapakun kaw, sabin Timoteo ya kaparisun kun maglingkud sa Panginuun buy silan Lucio, Jason buy Sosipatro ya mani kaparisu kun Judio.

22 Siku si Tercio ya nakibêtêk sa Panginuun ya pinasulat Pablo sa sulat nan ati ya magsabi kamuyun nagpapakun kawna.

23 Pan-ipasabi êt Gaius ya nagpapakun kawna. Siku si Pablo ya makibêlêw baydi sa bali na buy baydi êt mititipun na mani manampalatayay miaawyin.

Pan-ipasabi êt patêl tamun si Quartus buy si Erasto ya pinitiwalan peran balayan ya nagpapakun kawna.

24 [Pagpalên kaw kaganawan Panginuun tamun Jesu Cristu. Awuy Panginuun.]

25 Ulimênen tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mamapas-êy panampalataya yu sa kapamilatan Mangêd da Balitay pan-ipatanda ku kamuyu. Ya Mangêd da Balitay tungkul kan Jesu Cristu, manaynan inliim sa makarang nga panawun,

²⁶ nuwa pan-ipatanday na amêsen sa kaganawan bansa sa kapamilatan mani insulat mani propeta. Si Bapan Namalyari ya ayin kamatyam, intutus nay ipatanda tamuy Mangêd da Balita sa kaganawan tawu amên manampalataya sila buy manunul kana.

²⁷ Gigisan Bapan Namalyari ya taganan magtandan kaganawan. Ulimênen tamu ya kanuman sa kapamilatan Jesu Cristu! Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

1 Siku si Pabloy binêg Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na amên magin apostul Jesu Cristu, kaawyun ku si Sostenes ya patêl tamu sa panampalataya. Ubat kanyan na sulat ta ati.

2 Nagpapakun kawnay mani mapatêl yan na manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun ya idi baysen sa balayan Corinto, sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa kapamilatan pamikibêtêk yu kan Jesu Cristu. Binêg nakaw amên magin banal, kaawyun na kaganawan mamêg sa Panginuu tamun Jesu Cristu saantu man na lugal. Siyay Panginuu tamun kaganawan.

3 Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuu Jesu Cristu.

Mani kaagyuwan na ubat kan Cristu

4 Pawa kun magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan na indin na kamuyu sa kapamilatan pamikibêtêk yu kan Jesu Cristu.

5 Gawan sa pamikibêtêk yu kana, pinatigsaw kaw Bapan Namalyari sa kaganawan kaagyuwan, sa kaganawan pagsabi buy sa kaganawan kabiyasnan.

6 Gawan sa parabaysen, napaptêgan yun pêtêg ga mani inturu yan kamuyu tungkul kan Cristu.

7 Kabay kaban nasabêk kaw mangêtêng sa pag-udung Panginuu tamun Jesu Cristu, idi kamuyuy kaganawan kaagyuwan na indin Ispiritun Bapan Namalyari.

8 Pakapas-êyén Bapan Namalyari ya panampalataya yu angga sa katganan amên ayin makitan na nadawak sa biyay yu sa allun pag-udung Jesu Cristu.

9 Tapat si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu amên makibêtêk sa Anak na ya si Jesu Cristu ya Panginuu tamu.

Ya pamisisyay mani manampalataya

10 Mani mapatêl ku, bilang gisay apostul Panginuu tamun Jesu Cristu, makisabi yakun itgén yinay pamitutubagan yu, nun a mibébêtêk kaw kaganawan sa pagsabi buy agana kaw misisyay. Mibêtêk kaw sa pangisip buy sa kalabayan.

11 Pansabin ku kamuyuy abiin ya mapatêl, gawan dilag ubat sa balin Cloe ya nipatanda kangkun pasabtan mipapati kaw.

12 Ati ya labay kun sabin, nangapiaatag kaw nan pansunulun na manuru. Pasabtan kaatag kamuyun, "Kan Pablo waku." Si kaatag gaman, "Kan Apolos saku." Pasabtan dilag êt kaatag magsabin, "Kan Pedro waku" buy si kaatag gaman, "Kan Cristu waku."

13 Awta, nangapiaatag nayı si Cristu? Si Pablo nayı ya impaku sa kurus para kamuyu? Binawtismuwan kaw nayı sa lagyun Pablo?

14 Salamat kan Bapan Namalyari gawan ayin nakun binawtismuwan kamuyu liban kallan Crispo buy Gaius.

15 Kabay ayin makapagsabin binawtismuwan kataw sa lagyu ku.

16 Binawtismuwan ku êt awêd si Estefanas buy pamilya na. Ayin nakinan matandan na binawtismuwan ku liban kalla.

17 Tagawan a ku in-utus Cristu amén mamawtismu nun a amén mangaral Mangéd da Balita. In-arat ku yabay ya ati, nuwa alwan sa kapamilatan mangangéd da pagsabi buy sa kabiyasnan tawu amén sa pakapakun baydu, asé matasan kapangyarian na pangamatin Cristu sa kurus.

Si Cristuy kapangyarian buy kabiyasnan Bapan Namalyari

18 Tagawan ya aral tungkul sa pangamatin Jesu Cristu sa kurus, ayin kapukatan para sa mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. Nuwa para kantamun miligtas, ýa kamatyay Cristu sa kurus sabay ya kapangyarian na ginamit Bapan Namalyari amén iligtas sa mani tawu.

19 Asé kaylangan na kabiyasnan tawu gawan paradi ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,
"Sirén kuy kabiyasnan mani biyasa

buy daygén kun ayin pukat ta tandan mani katanda."*

20 Nu abiin ya idi sa Kasulatan, sabêt amésen na ulagan mani katanda, mani manurun Kautusan ubat kan Moises, buy mani biyasa sa pamikisubakan sa panawun ati? Alwa nayin pan-ipakit Bapan Namalyari ya si indap tawun kabiyasnan kay ayin kapukatan awêd?

21 Tagawan sa kabiyasnan Bapan Namalyari, a na pinaulayan na makilala yan mani tawu sa kapamilatan sarili lan kabiyasnan. Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya iligtas ya mani tawuy manampalataya kana sa kapamilatan pangaral Mangéd da Balita, ya sa pangélêw mani tawu, kay ayin kapukatan.

22 Ya mani Judio, asé kalabay maniwala anggan ayin makit ta mamakau-papas amén mapagpapéttgan pétêg ga pangaral yan. Buy si mani Griegoy mangkap êt pansabin lay kabiyasnan.

23 Nuwa sikay, pan-iaral yan si Cristu ya impaku sa kurus. Kabay asé makapaniwalay mani Judio.[†] Buy paray naman sa mani alwan Judio, kay ayin kapukatan.

24 Nuwa para sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, Judio man o Griego, tanda lay si Cristu ya sabay ya kabiyasnan buy kapangyarian Bapan Namalyari amén iligtas sa mani tawu.

25 Tagawan ya indap mani tawun kay ayin kapukatan kaparisun pamiturun Mangéd da Balita, igit pun sa kabiyasnan mani tawu. Buy ya indap lan kakaynan Bapan Namalyari, kaparisun pangamatin Cristu sa kurus, igit pun sa kapas-éyan mani tawu.

26 Mani mapatêl, isipin yu nu sabêt ta kabilian yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyarin magin kana. Kay dakun umnu kamuyuy masabin biyasa sa élêw mani tawu, buy kay dakun umnu kamuyuy dilag kapangyarian o kay umnu kamuyuy naubat sa pikatandan na layi.

27 Nuwa ya mani tawuy pan-ituwad malakén ayin kabiyasnan, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amén ipakadéng-éy ya mani tawuy magsabin nipagkabiyasnan sila. Buy ya mani tawuy pan-ituwad malaké un asé napas-éy, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amén ipakadéng-éy ya mani tawuy napas-éy.

* **1:19 1:19** Isaías 29:14. † **1:23 1:23** Asé maniwalay mani Judioy mati ya Cristuy magin ari la, luyang ngay ipaku ya sa kurus.

²⁸ Buy pinilin Bapan Namalyari ya mani tawuy nayêpa sa êlêw mani tawu, mani pandustakên buy pan-ituwad ayin ulaga. Dinyag Bapan Namalyari ya ati amén itas nay ulagan mani bagay ya pan-ituwad maulagan mani tawu.

²⁹ Kabay ayin makapagmatag-ay sa arap Bapan Namalyari.

³⁰ Gawan na pamikibêték tamu kan Jesu Cristu, ubat kan Bapan Namalyari. Buy si Cristuy nagin kabiyasnan tamu ya ubat kan Bapan Namalyari. Sa kapamilatan pamiandug Jesus un biyay na, intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinék, pinili na kitamun kay kana, buy inatbus sa parusan kasalanan tamu.

³¹ Kabay ya sépat yun daygén kaparisun nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,

“Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul nata nu sabêt ta dinyag Panginuun.”[‡]

2

Ya tungkul sa pangamatin Cristu sa kurus

¹ Mani mapatêl, sabitun naku waku baysên amén ipatanda kamuyuy liim ma palanun Bapan Namalyari, a ku nanggamit mamakaupapas sa pagsabi o kabiyasnan.

² Tagawan inisip kuy ayin nakun kaatag iaral nun a kay si Jesu Cristu buy ya pangapaku na sa kurus.

³ Maynay nakêm ku buy manginagin naku sa saday limu ku.

⁴ Buy sa pagsabi ku buy sa pangaral ku kamuyu, a ku nanggamit mangatatum-is sa sabi ayun sa kabiyasnan tawu amén sagyatén kaw. Nun a, pinagpapêtgan Ispiriton Bapan Namalyari ya pangaral ku kamuyu sa kapamilatan mani mamakaupapas sa dinyag na sa kapangyarian na.

⁵ Sa pakapakun baydu, asé nakaayun sa kabiyasnan tawuy panam-palataya yu, nun a sa kapangyarian Bapan Namalyari.

⁶ Nuwa agyan paramanbaydu, nangaral kay kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari sa mani mangapas-êy ya panampalataya. Nuwa si kabiyasnan na ati, alwan ubat sa mani tawu, o sa mani pinunu baydi sa babun lutay nakal-an nan mitas.

⁷ Ya kabiyasnan na pan-iaral yan sabay ya inliim ma palanun Bapan Namalyari sabitun nuna. Nuwa intalaga nay palanun ati para sa ikakangéd tamu bayu na pun dinyag ga babun luta.

⁸ Si ati ya kabiyasnan, asé napukatan mani pinunu baydi sa babun luta. Gawan nu napukatan lay ati, a layna dayi impaku sa kurus ya dakilay Panginuun.

⁹ Paradi ya idi sa Kasulatan Bapan Namalyari,
“Ayin pun tawuy nakakit, nakalêngê,
o nakaisip sa mani bagay

ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani mangidu kana.”*

¹⁰ Nuwa ya mani bagay ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani mangidu kana, impatanda na kantamu sa kapamilatan Ispiritu na. Tagawan tandan Ispiriton Bapan Namalyari ya kaganawan, agyan na mani mangalalêy pan-isipin Bapan Namalyari.

* 1:31 1:31 Jeremias 9:24.   * 2:9 2:9 Isaias 64:4.

¹¹ Alwa nayin ayin magtanda sa pan-isipin gisay tawu nun a sarili nan Ispiritu? Para êt baydu, ayin magtanda sa pan-isipin Bapan Namalyari nun a ya Ispiritu nay naman.

¹² Kabay amêsen, para kantamun mani manampalataya, ya Ispiritun Bapan Namalyari ya tinanggap tamu, alwan ispiritun babun luta. Kabay ya pangintindi tamu, alwan kaparisun pangintindin mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a kaparisun pangintindin Bapan Namalyari. Gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, matandan tamuy kangêdan na pan-idin kantamun Bapan Namalyarin kusun nakêm.

¹³ Kabay sa pangaral yan, a kay nanggamit sabi ya naubat sa kabiyasan tawu nun a ya panggamitin yan, mani sabi ya pan-ituru kanyan Ispiritun Bapan Namalyari. Pan-ipaintindi yan na mani kapêtégan Bapan Namalyari sa kapamilatan mani sabi ya indin Ispiritun Bapan Namalyari.[†]

¹⁴ Nuwa si tawuy ayin kanay Ispiritun Bapan Namalyari, a na pantanggapen na mani aral la ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, gawan para kana kay ayin ulagay abiin. Gawan ya mani aral Bapan Namalyari, kay agyun usisên gisay tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁵ Si tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, agyu nan usisên na kaganawan bagay, nuwa ya mani tawuy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari, a la agyun usisên na tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari.[‡]

¹⁶ Gawan idi sa Kasulatan,
“Sisabêt ta mamakatandan isip Panginuu?

Sisabêt ta makapagpayu kana?”[§]

Nuwa sikitamuy dilag Ispiritun Bapan Namalyari, kaparisun pangisip Cristuy pangisip tamu.

3

Mani lingkud Bapan Namalyari

¹ Nuwa mani mapatêl ku, a kataw maturwanan bilang mani tawuy panawyunan Ispiritun Bapan Namalyari, nun a bilang mani tawuy paran asê manunul kan Bapan Namalyari buy kulaw pun sa panampalataya kan Cristu.

² Kaparisu kaw mani kulaw gawan a yu pun agyun mapukatan na mangalalêy pangaral. Si mani pan-iaral yan kamuyu awlagi, kay mani aral la tambêng mapukatan. Buy agyan amêsen, a yu pun êt mapukatan na mangalalêy aral,

³ gawan mambumayay kaw pun sa kalabayan lawini yu. Mikakasêm buy mitutbag kaw. Alwa nayin pagpapêtêg ga ati ya mambumayay kaw pun sa kalabayan lawini yu buy mambumayay kaw kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari?

⁴ Nu pansabin yuy “Kan Pablo waku,” o “Kan Apolos saku,” alwa nayin para kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari?

⁵ Awta, sisabêt si Apolos? Buy sisabêt si Pablo? Kay mani lingkud kay Bapan Namalyari ya panggamitin na amên manampalataya kaw. Buy si balang gisa kânyañ, kay manyag sa pan-ipadyag Panginuuñ kanyan.

[†] 2:13 2:13 Malyarin para êt di ya labay sabin. Pan-iaral yan na ispiritwal la mani bagay sa mani tawuy idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari. [‡] 2:15 2:15 Malyarin, si labay sabin usisên, manyag ustuy pangusga. [§] 2:16 2:16 Isaias 40:13.

6 Sikuy nunan nipayanda kamuyun Mangêd da Balita buy si dinyag ku, kaparisun pananêm bini. Pamakayari ku, inlumatêng si Apolos kamuyu amên manawup mangaral buy si dinyag na, kaparisun panugtug tanaman. Nuwa si Bapan Namalyari ya namatubun sabi na kamuyu.

7 Kabay asê maulaga nu sisabêt ya nananêm buy nu sisabêt ya nanugtug, nun a ya maulaga si Bapan Namalyari ya namatubu.

8 Si nananêm buy nanugtug, kay parisun maglingkud. Si balang gisa kallay mananggap gantimpala ayun sa pagpagal la.

9 Siku buy si Apolos ya misasawup bilang mani lingkud Bapan Namalyari buy maiparisu kaw sa panggitnan na impagitan kanyan Bapan Namalyari. Maiparisu kaw êt sa gisay karagulan bali ya pan-ipaydêng na.

10 Sikuy nunan nangular kamuyu tungkul kan Jesus ayun sa kaagyuan na indin kangkun Bapan Namalyari. Ya dinyag ku, maiparisu sa gisay katandan mamipaydêng bali ya namipaydêng pondasyun. Pamakayari kun in-aral kamuyu si Jesus amên magin pondasyun yu, kaatag gaman na mangaral ya nanuru kamuyu. Maiparisu kaatag mangaral sa kaatag magubra ya sabay yaman na mamsundu sa pamipaydêng maragul la bali sa babun pondasyun. Nuwa kaylangan mamakapalay balang mamipaydêng.

11 Gawan ayin nan kaatag malyarin pondasyun sa biyay tamu, nun a ya pondasyun na naipaydêng ngana, ya sabay si Jesu Cristu.

12 Malakéy namipaydêng sa pondasyun. Dilag nanggamit gintu, pilak buy mani mangakamal la batu. Ya kaatag gaman, manggamit kayu, nayanguy témak buy aray.

13 Nuwa sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, makitan na nu sabêt ta kalasan kasangkapan na ginamít balang gisa gawan subukan nay ati kaparisun pamilutun gintu sa apuy.

14 Nu asê maulam ma kasangkapan na ginamít tamu sa pamipaydêng, mananggap kitamun gantimpala.

15 Nuwa nu nalapuk ka ginamít tamu sa pamipaydêng bali, maulam ma ati. Labay sabin asê mangêd da dinyag tamu, buy ayin kitamun tanggapen na gantimpala. Para man baydu, miligtas kitamu, nuwa kay kaparisun gisay tawuy niligtas sa ulam ya ayin nailigtas sa gamit.

16 Tanda yuy templu kaw Bapan Namalyari buy si Ispiritu nay manugêl kamuyu.

17 Nu sisabêt man na mallasak sa Templun Bapan Namalyari, parusan nay tawun abiin gawan kanay abiin na Templa. Buy ya Templun abiin, sabay sikaw wa manampalatayay miaawyun.

18 Gana yu purayitin na sarili yu. Nu dilag man kamuyun mangisip pa katanda ya ayun sa kabiyasnan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, kaylangan ayin yan tanda sa pangêlêw la amên magin katanda ya sa pangêlêw Bapan Namalyari.

19 Tagawan na kabiyasnan sa babun luta, kay ayin kapukatan sa pangêlêw Bapan Namalyari. Ayun sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Pamparatayin Bapan Namalyari ya mani katanda sa kapamurayitnan la,"*

20 buy

"Tandan Bapan Namalyari ya mani pan-isipin mani katanda, ayin kapukatan."†

* 3:19 3:19 Job 5:13. † 3:20 3:20 Mani Kanta 94:11.

²¹ Kabay agana yu ipalangka ya sisabêt man. Gawan ya kaganawan indin Bapan Namalyari, para sa ikakangêd yu.

²² Si Apolos, si Pedro buy siku, sikay kaganawan para kamuyu. Agyan na babun luta, ya biyay o kamatyam, ya kasalukuyan buy ya pan-arapên, kaganawan abiin para kamuyu.

²³ Buy sikaw naman, kan Cristu kaw buy si Cristuy naman, kan Bapan Namalyari ya.

4

Mani apostul Cristu

¹ Kabay sépat yukay kilalanên lan Apolos ya parisun mani lingkud Cristu buy pinitiwalan Bapan Namalyari amên mangaral kapêtêgan na inliim na sabitun nuna.

² Buy bilang mani pinitiwalan, sépat kay magin tapat sa amung yan.

³ Kabay ayin ulaga kangku nu sabêt ta pan-isipin yu o pan-isipin sisabêt man tungkul kangku. Agyan siku, a ku pan-usgén na sarili ku.

⁴ Ta para kangku, ayin nakun tanday dinyag ga kasalanan, nuwa alwan labay sabin na ayin nakun kasalanan. Kay ya Panginuun na makapagsabi nu ustу o aséy pandaygén ku.

⁵ Kabay agana kaw mangusga ta alwa pun panawun. Etêngén yuy takdan panawun pag-udung Panginuun. Sa pallumatêng na, ipatanda nay kaganawan mani nangadadawak ka nakaliim buy pambalakén balang gisa. Buy sa panawun na abitu, matanggap balang gisay pamarangal Bapan Namalyari ayun sa dinyag na.

⁶ Mani mapatêl, ginamit kun alimbaway sarili ku buy si Apolos amên matandan yuy labay sabin nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Agana yu igitan na nakasulat." Kabay agana yu ipagmaragul la gisa buy agana yu sabin na mamangêd yapun sa kaatag.

⁷ Tagawan ayin nanyag kamuyuy igit pun sa kaatag. Ya kaganawan idi kamuyu, ubat kan Bapan Namalyari. Nu ya kaganawan idi kamuyuy naubat kan Bapan Namalyari, uysian pan-ipalangka yu yay paran ubat kamuyuy mani abiin ta?

⁸ Ganap pa awêd da panampalataya yu! Idi ya awêd kamuyuy kaagyuan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya kana! Mani ari kawna awêd buy a yukay ya lawês kaylangan? Awya bay dayi mag-ari kawna amên mag-ari kay êt kaawyun yu.

⁹ Gawan para kangku, sikay ya mani apostul para kay dinyag Bapan Namalyarin pinakanayêpa sa kaganawan tawu. Nanuwad kay mani tawuy inatulan kamatyam ya pan-ibita sa arapan kaganawan, sa mani tawu buy sa mani ang-el.

¹⁰ Ya pangêlêw mani tawu kanyan, mayna buy ayin pukat, nuwa sikaw, napas-éy buy biyasa gawan sa pamikibêték yu kan Cristu. Pandayêwên kaw mani tawu, pakan sikay, pandustakén.

¹¹ Agyan sa uras sa ati, layangên kay buy napêl-ang, ayin nan maiyaming, pampasakitin kay buy ayin matugêlan.

¹² Magpakapagal kay mag-ubra amén dilag kay ikabyay. Nu pandustakén kay mani tawu, pagpalên yan sila. Buy nu pampasakitin kay, mibabata kay.

¹³ Nu pansirên kay, naayup-up kay makitbay. Angga amêsên, pan-ituwad kay basura buy dinat sa kaganawan tawu baydi sa babun luta.

14 A ku insulat ta mani abiin amén ipakadêng-êy kaw, nun a amén paganakén kaw bilang mani anak ka kakaidwan ku.

15 Ta agyan dilag kaw mapuy libu un manuru sa panampalataya yu kan Cristu, kay gigisay bapa yu sa panampalataya buy sabay sikuy abitu gawan sikuy nunan nangular kamuyun Mangêd da Balita tungkul kan Cristu baysén sa Corinto.

16 Kabay makisabi yakun pakitbusan yuy pamibiyaybiyay ku.

17 Buy gawan di, pan-ipalaku ku baysén kamuyu si Timoteo, ya kakaidwan ku buy tapat kun anak sa Panginuuun amén ipaganaka na kamuyu pamibiyaybiyay ku sa pamikibêték ku kan Jesu Cristu ya sabay êt ta pan-iaral ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun saantu man na lugal.

18 Ya dakun umnu kamuyu magpadayêw wana gawan indap la nu a kina mag-udung baysén.

19 Nuwa nu kalabayan Panginuuun, makakamut takun milaku baysén kamuyu. Elêwên ku nu pêtêg silan dilag kapangyarian o kay aangga sila sa sabi.

20 Ta nu sakup kitamina sa pag-arian Bapan Namalyari, makitan na kapangyarian na sa biyay tamu, alwan kay sa sabi.

21 Sabêt ta labay yu? Lumatêng ngakun dilag tubag o lumatêng ngakun naayup-up buy dilag pangidu?

5

Ya manampalatayay makikanayun sa ikalwan asawan bapa na

1 Dilag nibalita kangkuy dilag kaw kaawayun baysén na manyag pamikikanayun, buy nakikanayun yapun sa ikalwan asawan bapa na. Nadawak yapun sa mani tawuy asé makakilala kan Bapan Namalyari, gawan agyan sila, a la pandaygen na abiin.

2 Nuwa sa pangapalyarin ati, siyan madyag yu pun ipagpadayêw wa pamikikanayun kaawayun yu ta! Sépat dayiy maglunkut kaw buy itas yu sa grupu yuy manyag abiin.

3-4 Agyan ayin naku baysén, para yu kinan kaarap.* Buy sa kapangyarian na indin kangkun Panginuuun Jesu Cristu, inatulan kinay tawun abitu ya paran idi yakina baysén. Kabay nu mititipun kaw, isipin yuy makibêték ka isip ku kamuyu† buy ya kapangyarian na indin kantamu Panginuuun Jesu Cristu.

5 Sa uras sa ati, paulayan yinay tawun abiin kan Satanas amén sirén Satanas ya lawini na. Sa parabaysén na paralan, magsisi ya buy miligtas ya ispiritu na sa allun pag-udung Panginuuun Jesus amén mangukum sa maní tawu.

6 Asé mangêd da mapamadayêw kaw, nuwa pampaulayan yu êt mapagkaawayun sa grupu yuy gisay tawuy makikanayun. Mas mangêd da itas yuwina sa grupu yu amén a kaw midamay.

7 Kabay kaylangan itas yuya sa grupu yu kaparisun dinyag mani Judio ya intas lay pamalbag sa lalén bali la bayu Pestan Kaligtasan amén mapakadyag kaw pawon malinis kaparisun bayuy masa ya ayin pamalbag. Ya kapêtégan, nalnis kawna gawan in-andug si Cristu para kantamu.

* 5:3-4 5:3-4 Ya sinabi ya “para yu kinan kaarap” sa Griego, “idi baysén na ispiritu ku.” † 5:3-4 5:3-4 Ya sinabi ya “isipin yuy makibêték ka isip ku” sa Griego, “nu mititipun kaw buy ispiritu ku.”

Kaparisu yan biserun tupay pan-iandug balang Pestan Kaligtasan sa Egipto amén libasan kitamun pamarusan Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan tamu.

⁸ Kabay ikalutu tamuy pestan ati sa kapamilatan pamitas kasalanan buy kadawakan sa biyay tamu ya kaparisun manan pamalbag. Bumay kitamun malinis buy tapat, kaparisun tinapay ya ayin pamalbag.[‡]

⁹ Nanulat taku kamuyu sabitun nuna ya agana kaw makiawyun sa mani makikanayun.

¹⁰ A ku labay sabin na a yina pakiawyunan na mani asé manampalatay makikanayun, mani masaklaw, mani manakaw buy mani magsimba sa mani diyusdiyusan. Gawan kaban idi kitamu baydi sa babun luta, a tamu malisyan na kaganawan tawu.

¹¹ Si pantukuyun kuy agana yu pakiawyunan, abitu silay magsabin mapatél tamu sila sa Panginuun, pakan makikanayun sila, mani masaklaw, magsimba sa diyusdiyusan, mapandungul, mapaglasing, buy mapanakaw. Bitasa man agana kaw makiém kalla sa kanén.

¹²⁻¹³ Karapatan yun atulun na mani mapatél yu sa panampalataya nu ustu o aséy pandaygén la, gawan idi sa Kasulatan, "Itas yu sa grupu yuy tawuy manyag nadawak."[§] Nuwa ayin nakun karapatan mangatul sa mani alwan manampalataya. Kay si Bapan Namalyari ya nagkarapatan mangatul kalla.

6

Ya pamidalum laban sa patél sa Panginuun

¹ Nu dilag deklamuy gisa kamuyu laban sa patél na sa panampalataya, agana yina idalum sa ukum mani asé manampalataya kan Bapan Namalyari, nun a gétan yuy deklamu yu sa mani mapatél yuy manampalataya kan Bapan Namalyari.

² A yu nayi tanday sa Allun Pangukum, sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya sabay ya mangukum sa mani tawuy asé manampalataya? Buy nu sikaw wa mangukum sa mani asé manampalataya, ayin kaw nayin kaagyuan mangukum sa mani nabélléng nga pamitutubagan yu?

³ A yu nayi tanday lumaténg nga panawun ya sikitamuy mangukum sa mani ang-el? Buy nu indin Bapan Namalyari kantamuy kaagyuan mangukum sa mani ang-el, luyang kitamun dilag kaagyuan mangukum sa mani pamitutubagan sa inallu-alluy biyay.

⁴ Kabay nu dilag kaw pamitutubagan, uysian panggétan yuya pun na ati sa mani tawuy asé manampalataya ta?

⁵ Pansabin ku kamuyuy ati amén madéng-éyan kaw! Ayin nayin agyan kay gisa kamuyuy katandan mamakapalan pamitutubagan mani manampalataya?

⁶ Si mangapalyari, nidadalum ma mani mipapatél sa Panginuun buy sa arapan pun êt mani asé manampalataya!

⁷ Sikaw mismuy nasambut sa pamidalum yu laban sa balang gisa. Uysian a yu ta pibabatan na manyag mani nadawak buy mamurayit kamuyu ta?

[‡] 5:8 5:8 Pan-itás mani Judio sa mani bali lay pamalbag sa mani tinapay balang Pestan Kaligtasan sa Egipto. [§] 5:12-13 5:12-13 Deuteronomio 17:7.

8 Nuwa sa nalyari, sikaw pun êt mismuy manyag nadawak buy mamurayit buy pandaygén yuy ati sa mismun patêl yu sa Panginuun.

9-10 A yu nayi tanday asê miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani nangadawak? Gana yu purayitin na sarili yu tagawan kanuman asê miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani mamikikanayun, magsimba sa diyusdiyusan, mamikiasawa sa kaparisu nan babayi o liyaki, manakaw, masaklaw, mapaglasing, mapandungul, buy tulisan.

11 Buy parabaysén yabay ya kaatag kamuyu sabitun nuna. Nuwa inlinis kawna sa mani kasalanan yu buy pinili kaw nan Bapan Namalyarin kay kana, intuwad nakaw matinék sa kapamilatan Panginuun Jesu Cristu buy sa Ispiritur Bapa tamun Namalyari.

Si lawini yu Templun Ispiritun Bapan Namalyari

12 Dilag magsabi kamuyun paradi, "Malyari kun daygén agyan dakan sabêt." Pêtèg ga abiin, nuwa si pakitbay kinaman, "Alwan kaganawan bagay makakangéd." Kabay agyan malyari kun daygén na agyan dakan sabêt, a kinaman magpaipus sa agyan sabêt man na bagay.

13 Sabin êt kaatag, "Ya kanén, dinyag para sa bituka buy ya bituka, dinyag para sa kanén." Pêtèg ga abiin, nuwa lumaténg nga allu parisun sirén Bapan Namalyari ya abiin. Ya lawini, asê dinyag para sa pamikikanayun, nun a dinyag ga ati amén maglingkud kan Bapan Namalyari. Buy si Bapan Namalyari ya manaysay lawini tamu.

14 Buy ya lawini tamu, umanén pabyayén Bapan Namalyari sa tawlin allu sa kapamilatan kapangyarian na, kaparisun dinyag na sa Panginuun tamu.

15 A yu nayi tanday si lawini tamun mani manampalataya, baagi un lawinin Cristu? Abiin ya sangkan kabay a tamu malyarin gamitin na lawini tamu sa pamikitakés sa babayi ya pambayaran.

16 A yu nayi tanda ya lawinin liyaki buy lawinin babayi ya pambayaran, pakadyag gigisa sa pamitakés la? Tagawan idi sa Kasulatan, "Ya luwa, pakadyag gigisa."*

17 Nuwa ya makibêték sa Panginuun Jesus, makibêték ya sa Ispiritu na.

18 Agana kaw makikanayun. Magpakarayu kaw sa parabaysén na kasalanan. Ta ya makikanayun, mangasalanan ya sa sarili nan lawini. Nuwa ya kaatag ga kasalanan, alwan parabaysén.

19 A yu nayi tanda ya lawini yu sabay ya templun Ispiritun Bapan Namalyari ya tinanggap yu ubat kan Bapan Namalyari? Kâbay ya lawini yu, alwan kamuyu, nun a kan Bapan Namalyari

20 gawan inatbus kaw Bapan Namalyari sa maragul la alaga. Kabay gamitin yuy lawini yu sa ikaulimén Bapan Namalyari.

7

Tungkul sa pag-asawa

1 Amêsén, paradi ya masabi ku tungkul sa insulat yu kangku. Pam-patangén yu nu mas mangéd sa gisay liyaki ya a ya makitakés sa babayi.*

2 Nuwa gawan malakéy nay mangatuksu sa alwa lan asawa, mas mangéd da dilag gan sarilin asaway mani liyaki buy mani babayi.

* **6:16 6:16** Genesis 2:24. * **7:1 7:1** Sa Griego, malyarin ya labay sabin "Mangéd sa gisay liyaki ya agana makitakés sa asawa na."

³ Dapat tuparêñ liyaki ya tungkulan nan makitakêñ sa asawa na, buy para êt bayduy babayi.

⁴ Tagawan alway nan babayi ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya asawa na. Para êt taman baydu, alway nan liyaki ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya asawa na.

⁵ Kabay a Yu imutan na asawa Yu, kay nu napisabyan yun pasawén na pun na ati sa pérada di panawun amén mail-an yina pun na sarili Yu sa panalangin. Nuwa pamakayarin napikasunduwan Yu, mitakêñ kawna ta dat ayina mabéñbênan na sarili Yu buy matuksu kaw Satanus un makitakêñ sa kaatag.

⁶ Si pansabin ku kamuyu, alwan utus, nun a kay payu ku.

⁷ Nu malyari, labay ku ta dayin sikaw kaganawan pakadyag kaparisu ku ya ayin asawa. Nuwa ya balang gisa kantamu, magmikakaatag ga kaagyawan na indin Bapan Namalyari buy asé mipaparisu. Ya kaatag, agyu lan bénbênan na sarili lan agana makitakêñ. Nuwa ya kaatag, a la agyun bénbênan na sarili lan makitakêñ, kabay kaylangan lan mag-asawa.

⁸ Amésen, ati ya masabi ku sa mani ayin asawa buy sa mani nabalu. Mas mangéd pun na manugél silan ayin asawa kaparisu ku.

⁹ Nuwa nu a Yu mabéñbênan na sarili Yu, mag-asawa kaw. Mas mangéd da mag-asawa kaw kaysa mangasalanan kaw gawan a Yu mabéñbênan na matanam lawini Yu.

¹⁰ Amésen, sikaw wa mani nipag-asawa, dilag gakun iutus kamuyu ya ubat sa Panginuun, alwan ubat kangku. Asé sépat isyay babayi ya asawa na.[†]

¹¹ Nuwa nu isyay babayi ya asawa na, ayina sépat mag-asawan kaatag nun a mag-udung ya tana sa asawa na. Parisu êt ta utus Panginuun sa liyaki, a na sépat isyay ya asawa na.

¹² Sa kaatag gaman, ati ya masabi ku. Ubat kangkuy utus sa ati, ayin sinabi ya Panginuun tungkul di. Nu ya gisay liyaki ya dilag gan manan asawa, a na sépat isyay ya babayi agyan a ya manampalataya anggan labay babayi ya miawyun sila.

¹³ Para êt baydu sa gisay babayi ya bayu ya nanampalataya, dilag ginan manan asaway asé manampalataya. A na sépat isyay ya asawa nay liyaki ya asé manampalataya nu kalabay yapun êt miawyun sila.

¹⁴ Gawan pantanggapén Bapan Namalyari ya pamiawyun lan miasawa alang-alang sa panampalatayan asawa nay babayi. Buy si babayi ya asé manampalataya, pantanggapén êt Bapan Namalyari ya pamiawyun la un asawa nay manampalataya gawan sa panampalatayan asawa nay liyaki. Gawan nu asé, agyan na mani anak Yu, asé tanggapén Bapan Namalyari. Nuwa ya pêtèg, pantanggapén êt Bapan Namalyari ya mani anak Yu.

¹⁵ Nuwa nu kalabay makisyay ya asaway asé manampalataya, pasawén yan makisyay. Sa paradi ya pangapalyari, malaya yan makisyay, tagawan binéñ kitamun Bapan Namalyari un bumiyay napatétbé.

¹⁶ Sikaw wa mani babayi ya manampalataya, dat sikaw wa magin dan amén manampalatayay asawa Yu buy miligtas. Para kaw êt bayduy mani liyaki ya manampalataya, dat sikaw êt ta magin dan amén manampalatayay asawa Yu buy miligtas.

[†] **7:10 7:10** Ya turun Jesus tungkul sa miasawa mabasa sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

Bumyay sa kabilyan na indin Bapan Namalyari

17 Nuwa agyan parabaydu, ati ya masabi ku. Ya balang gisa kamuyu, sépat yan bumyay sa kabilyan na indin Panginuun sabitun binêg yan Bapan Namalyari. Abiiñ na pan-iutus ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun.

18 Alimbawa, nu si gisay liyaki ya natuli yana sén binêg yan Bapan Namalyari, a nayna sépat ibayuy kabilyan na. Buy nu a yapun tuli sabitun binêg ya, a yina kaylangan magpatulipun.

19 Gawan asé Maulaga nu tuli ya gisay tawu o asé. Ya maulaga, ya panunul sa mani utus Bapan Namalyari.

20 Kabay manugél ya balang gisa sa kabilyan na sabitun binêg yan Bapan Namalyari.

21 Gisa ka nayin ipus sabitun binêg kan Bapan Namalyari? Agana mu intindin na abitu. Nuwa nu dilag kan madyag amén mibus ka, daygén mu.

22 Ta ya ipus sabitun binêg yan Panginuun, nilayay na. Si tawuy naman na malaya sabitun binêg yan Cristu, ipus sinan Cristu amésén.

23 Inatus kaw nan Bapan Namalyari sa maragul la alaga sa kapamilatan pangamatin Cristu sa kurus. Kabay agana kitamu magpaipus sa mani tawu.

24 Kabay mani mapatél ku, manugél kaw bumyay sa kabilyan yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyari.

Tungkul sa mani ayin asawa buy sa mani bal-u

25 Amésén, tungkul laman êt sa mani ayin pun asawa, ayin nakun utus sa ubat sa Panginuun. Nuwa bilang gisay pagtiwalan na gawan sa lunus Bapan Namalyari, ati ya masabi ku.

26 Gawan sa mani kasakitan amésén, mas mangéd nu isundu yu tanay kabilyan yu ya ayin pun asawa.

27 Nuwa nu sikay liyaki ya nag-asaway na, agana mu isyay ya asawa mu. Buy nu ayin kan asawa, mas mangéd nu agana kay na mag-asawa.

28 Nuwa nu mag-asawa ka man, a ka mangasalanan. Buy nu mag-asaway gisay dalaga, a ya êt mangasalanan. Kabay pansabin ku sa mani ayin pun asaway manugél sila tan parabaydu, gawan labay kun malisyan lay mani kasakitan biyay un dilag asawa.

29 Mani mapatél, ati ya labay kun sabin. Naépék tanay panawun tamu baydi sa babun luta. Kabay si mani dilag asawa, sépat lan suyun na Panginuun un paran ayin asawa.

30 Ya mani manangis, bumyay silan paran asé manangis buy ya mani masaya, bumyay silan paran asé masaya. Buy si mani dilag panaliw, a la sépat sarilinin na sinaliw la gawan naépék tay panawun.

31 Ya manggamit mani bagay baydi sa babun luta, a la sépat idin bayduy nakém la, gawan makpas ya abiin.

32 A kina dayi labay ya migaganaka kaw sa biyay yu. Si gisay liyaki ya ayin asawa, nakapamisan ya sa pagsuyu sa Panginuun buy nu parasaantu nan mapasayay Panginuun.

33 Nuwa ya liyaki ya nag-asawa, nakapamisan ya sa mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan mapasayay asawa na.

34 Gawan di, mapiatag ga isip na. Para êt baydu sa babayi. Ya gisay nabal-u o gisay dalaga, kay pagkaabalaan la, kay abituy paglingkud la sa Panginuun, tagawan labay lan il-an na buun biyay la sa paglingkud kana.

Nuwa ya babayi ya dilag asawa, abala ya sa mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan mapasayay asawa na.

³⁵ Kay pansabin kuy abiin para sa ikakangêd yu. A kataw pan-ibawal la mag-asawa. Labay ku magin mangêd da pamibiyaybiyay yu amên lubus kaw makapaglingkud sa Panginuu.

³⁶ Amêsên, tungkul laman sa mikabaan, nu sa nakém liyaki, labay nan migêt sila buy kabaan na, buy sa nakém na, sépat silaynan mitangên, mangêd pun na mitangên silayna. Alwan kasalanan na ati.

³⁷ Nuwa nu buuy nay disisyun liyaki ya a na tangênêna kabaan na, buy ayin mamilit kanan mag-asawa, buy agyu nan bênbênan na kalabayan lawini na, mangêd êt ta dinyag nay a ya nag-asawa.

³⁸ Kabay mangêd nu tangênan naya, nuwa mas mangêd êt nu asê.

³⁹ Si babayi, kaban nabyay pun na asawa na, nakas-êl ya sa asawa na. Nuwa nu mati yay asawa na, malyari yinan mag-asawan manguman sa sisabêt man na malabayan na, nuwa sépat sa gisay manampalataya êt ta ayin asawa.

⁴⁰ Para kangku, mas masaya yapun nu a yina mag-asawan manguman. Para kangku, ati ya ustu buy sa êlêw ku, ati êt ta pan-itutun Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kangku.

8

Tungkul sa mani kanên na pan-iandug sa mani diyusdiyusan

¹ Amêsên, tungkul laman sa patang yu nu malyari tamun kanên o asê ya mani kanên na in-andug sa diyusdiyusan, ya pansabin yu, "Kaganawan kantamuy dilag kabiyasnán." Nuwa sépat tamun tandanén ya kabiyasnán sabay ya makapadayéw sa tawu. Mas maulagay pangidu, gawan nu dilag kitamun pangidu, pan-isipin tamu nu parasaantu tamun mapapas-êy ya mapatêl tamu sa Panginuu.

² Ya tawuy indap nan biyasa ya, kulang pun êt ta kabiyasnán na.

³ Nuwa ya tawuy mangidu kan Bapan Namalyari sabay ya pangkilalanén na.

⁴ Kabay nu tungkul sa mani kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, tanda tamuy "ya mani diyusdiyusan na ati, alwan pêtêg Namalyari," gawan tanda tamu êt ta "kay gigisay Namalyari."

⁵ Pansabin kaatag tawuy asê pun makakilala kan Bapan Namalyari ya dilag mani namalyari sa langit buy sa luta, buy malakê ya mani pambêgén "mani namalyari" buy "mani panginuu."

⁶ Nuwa para kantamu, kay gigisay Namalyari ya Bapa tamuy nanyag kaganawan bagay buy mambumyay kitamu para kana. Buy kay gigisay Panginuu tamu ya sabay si Jesu Cristu. Sa kapamilatan na, dinyag ga kaganawan bagay buy sa kapamilatan na êt, mambumyay kitamu amêsên.

⁷ Nuwa dilag manampalatayay a la pun tanday kapêtégan tungkul sa diyusdiyusan. Ya kaatag kalla, sabitun nuna mangulimén sa diyusdiyusan. Kabay angga amêsên, nu mangan silan kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, para kalla, mangulimén silayna sa mani diyusdiyusan. Buy gawan parabaysên na pangisip la, indap la, nangasalanan silayna.

⁸ Nuwa ya kanên, ayin katandan sa pamikiawyun tamu kan Bapan Namalyari. Mangan kitamu man o asê, alwan abiin na makapibayu kantamu sa pangêlêw na.

9 Nuwa agyan dilag kaw kalayaan, mangillag kaw, ta dat abiin ya sangkan pangasalan mani tawuy manampalataya ya idi pun sa isip lay tungkul sa mani diyusdiyusan.

10 Alimbawa, tanda muy si mani diyusdiyusan, alwan pêtêg namalyari buy nu maku kan mangan sa templun diyusdiyusan buy makitan kan patêl ya idi pun sa isip nay tungkul sa diyusdiyusan, alwa nayin sikay makapiyat kanan mangan sa mani kanen na in-andug sa mani diyusdiyusan ya agyan para kana, gisay kasalanan na abiin?

11 Gawan sa "kabiyasnan" mu, sikay mipakadawak sa patêl muy manampalataya ya inatbus êt sa pangamatin Cristu.

12 Buy sa paradi ya paralan, nangasalanan kayna kan Cristu, gawan nangasalanan ka sa patêl muy manampalataya sa pamiyat mun manyag bagay ya para kana, kasalanan.

13 Kabay nu ya pangkanen ku sabay ya pangubatan kasalanan patêl ku, a kina manguman mangan paradi ya kanen amén asê mangasalanan na patêl ku.

9

Ya mani karapatan buy tungkulan gisay apostul

1 Elêwên yuku bilang alimbawa. Alwa nayin malaya ku? Alwa nayin gisa kun apostul? Alwa nayin nagpakit mismu kangkuy Panginuun tamun Jesus? Alwa nayin gawan sa paglingkud ku kan Bapan Namalyari, naging mani manampalataya kaw?

2 Agyan a ku kilalanen kaatag bilang apostul, nuwa sikaw wa mani taga Corinto, sépat yukun kilalanen bilang apostul gawan sa kapamilatan pangaral ku, manampalataya kawna amésen sa Panginuun. Ya panampalataya yu sabay ya magpapêtêg ya apostul lakun Panginuun.

3 Ati ya pan-ipakitbay ku sa mani tawuy asê mangilala kangku bilang apostul.

4 Bilang apostul, ayin kay nayin karapatan pambiyani mani naturwanan yan un mani pangaylanganan yan?

5 Ayin kay nayin karapatan pakilaku yan ya asawa yan sa pamita yan, kaparisun pandaygén mani kaatag apostul kaparisun Pedro buy mani mapatêl Panginuun?

6 Kay sikay nayi buy si Bernabe ya kaylangan mag-ubra para sa ikabyay yan?

7 Dilag nayin sundalus ya siya pun na manggastus kaylangan na sa paglingkud na? Dilag nayin mananêm ya asê makinabang sa mani tagéy intanêm na? Buy dilag nayin manaysay kambing ya asê makinabang sa gatas saysay na?

8 Ya pansabin ku, alwan kay pansabin tawu, nun a idi sa Kautusan.

9 Tagawan nakasulat sa Kautusan na impasulat kan Moises, "Kaban manara ya baka, gana mu sêl-an na bêbêy na."* Kay mani baka nayi ya pangganakén Bapan Namalyari sabitun impasulat nay abiin ya batas?

10 Alwa, nun a insulat ta ati sa Kasulatan Bapan Namalyari para kantamu. Gawan ya mani manggitna buy ya mani mandara, napilmi silan makinabang sa pampupulun la.

* 9:9 9:9 Deuteronomio 25:4.

11 Sén in-aral yan kamuyuy Mangéd da Balita, nananêm kay kamuyun mani ispiritwal la pagpapala. Nabyat nayi nu pakinabangan yan na materyal la pagpapala ya maubat kamuyu?

12 Nu ya kaatag mani mangaral dilag silan karapatan mananggap ubat kamuyu, alwa nayin luyang kay yabay? Nuwa a kay nanyawad kamuyu, nun a pibabatan yan na kaganawan amén sa pakapakun baydu, ayin makabénbén sa pangaral Mangéd da Balita tungkul kan Cristu.

13 Ayu nayi tanda ya mani maglingkud sa Templu, ubat sa Templay pangkanén la sa inallu-allu buy ya mani maglingkud sa pamiandungan, makatanggap sila sa mani pan-iandug?

14 Sa paradi ya paralan, pan-iutus Panginuun ya ikabyay mangaral Mangéd da Balita, maubat sa mani tawuy nananggap un pangaral ubat sa Mangéd da Balita.[†]

15 Nuwa a ku ginamit ta sabêt man sa mani karapatan kun abiin. Buy a ku nanulat kamuyu amésen amén panyawarén kaw sawup. Mas labayén ku pun na mati kaysa mitas sa karapatan kun ipagmaragul la pangaral kun Mangéd da Balita un ayin bayad.

16 Nuwa a ku malyarin ipagmaragul la pangaral kun Mangéd da Balita, gawan kay pansunulun kuy utus kangkun Panginuun Jesus. Kabay kapalusus saku nu a ku iaral la Mangéd da Balita!

17 Nu pandaygén kun kusan nakém ma pangaral, dilag gakun maêténg nga nabang. Nuwa sa kapêtégan, pandaygén kuy pan-iutus kangku ya mangaral Mangéd da Balita ya intiwala kangku.

18 Sabêt amésen na nabang ku? Ya maituwad kun nabang, abituy ipangaral kuy Mangéd da Balita un asé mamayad da mani malléngé, agyan dilag gakun karapatan mananggap bayad da ubat kalla.

19 Malaya ku buy a ku ipus sisabêt man, nuwa magpaipus saku sa kaganawan amén makasagyat takun malaké ya manampalataya kan Cristu.

20 Alimbawa, nu kaawyun kuy mani kaparisu kun Judio, mambumayay yaku ayun sa naugalyan buy sa kautusan mani Judio amén masagyat ku silan manampalataya kan Cristu. Agyan a ku sakup sa kautusan mani Judio, pansunulun kuy ati amén maisagyat ku silan manampalataya.

21 Nu kaawyun kinaman êt ta mani alwan Judio ya asé mambumayay ayun sa kautusan mani Judio, mambumayay yaku êt un paran ayin sa aypaan kautusan mani Judio amén maisagyat kuy mani alwan Judion manampalataya. Nuwa alwan labay sabin na a kina pansunulun na mani utus Bapan Namalyari, gawan sa kapêtégan, pansunulun kuy mani utus Cristu.

22 Nu kaawyun kinaman na mani mayna pun sa manampalataya, makibagay yaku amén mapapas-êy ku sila sa ustuy panampalataya kan Cristu.[‡] Makibagay yaku sa kaganawan tawu sa kaganawan bagay amén agyan sa dakun sabêt ta paralan, mailigtas kuy dakun umnu kalla ubat sa ayin katghanan na parusa.

23 Pandaygén kuy kaganawan pamikibagay sa kaganawan tawu para sa pamiwagaw Mangéd da Balita amén makapikidakay yaku sa mani pagpapalan Mangéd da Balita.

24 Ya panunul tamu kan Bapan Namalyari, para kitamun mangapal la mamwayu. Buy tanda yuy sa gisay mamwayu, malakéy makiawyun nuwa

[†] 9:14 9:14 Mateo 10:10; Lucas 10:7.   [‡] 9:22 9:22 1 Corinto 8:7.

kay gigisay manambut. Kabay pakapalanen yuy paglingkud yu kan Bapan Namalyari kaparisun gisay mangapal ya mamakapalan pamwayu na amén makwa nay gantimpala na.

25 Ya balang mangapal, magsanay yan mangéd buy pandisiplinan nay sarili na sa kaganawan bagay amén makwa nay gantimpala na. Pandaygén nay ati amén makakwan gantimpala ya asé mangabuyutan. Parabaydu ét ta pandaygén tamu, nuwa ya pan-angadén tamu, abituy gantimpala ya mabuyutan.

26 Kabay kaparisu wakun gisay mamwayu ya pilmin muwayu papakun sa katganan. Kaparisu waku ét gisay mangapal la makitumbukan ya balang tumbuk ku, masugat ta kalaban, alwan angin.

27 Pandisiplinén kuy lawini ku buy pambénbénan kuy nadawak ka kalabayan ku, gawan dat pangayari kun iaral la Manged da Balita sa kaatag, dat siku pun na asé makakwan gantimpala ya ubat kan Bapan Namalyari.

10

Patanda sa mani magsimba sa diyusdiyusan

1 Mani mapatél kuway, labay kun ganakén yuy nalyari sa mani ninunu tamun mani Judio sabitun pikilaku silan Moises pasalwang sa Egipto. Idi sila sa aypan ulap ya patanda un pangawy়un kallan Bapan Namalyari buy kaganawan lay naglipay sa dagat.*

2 Sa kapamilatan ulap buy dagat, nabawtismuwan sila bilang tagasunul Moises.

3 Nangan silan kaganawan sa kakyangan un gigisay kanén† na ubat kan Bapan Namalyari.

4 Buy niném silan kaganawan gigisay laném‡ ma pan-idin na, gawan niném silan laném ma impaawas Bapan Namalyari ya ubat sa batu. Ya batun abitu ya nangawy়un kalla, ayin kaatag nun a si Cristu.

5 Nuwa paraman baydu, asé pun ét natula si Bapan Namalyari sa malaké kalla. Kabay nikalat ta mani bangkay la sa kakyangan.

6 Abituy mani nalyari kalla sabay ya mam-in aral kantamu amésén amén a kitamu mag-angad nadawak kaparisun dinyag la.

7 Agana kaw magsimba sa mani diyusdiyusan kaparisun dinyag kaatag kalla, tagawan idi sa Kasulatan Bapan Namalyari, “Nagpestay mani tawu, miiinéman buy mitatalékan sa pagsimba la sa mani diyusdiyusan la.”§

8 Agana kitamu makikanayun kaparisun dinyag kaatag kalla sabitun nuna.* Tagawan sa pamikikanayun la, luwampu buy tatluy libu ya nati kalla sa gisay allu.

9 Sabitun nuna, gawan sa panubuk dakun umnu kalla kan Bapan Namalyari, tinuktuk silan utan buy nati sila.† Kabay agana tamu ét subukun si Cristu kaparisun dinyag la.

10 Agana kaw ét pawan magdeklamu kaparisun dakun umnu kalla. Kabay pinati silan ang-el un kamatyán‡.

11 Nalyari ya kaganawan abiin bilang aral kantamu buy insulat amén magin pamatanda kantamun mani mangabyay sa panawun narani yay katganan kaganawan.

* **10:1 10:1** Exodus 13:21-22. † **10:3 10:3** Exodus 16:31-35. ‡ **10:4 10:4** Exodus 17:3-6. § **10:7**

10:7 Exodus 32:6. * **10:8 10:8** Mani Bilang 25:1-9. † **10:9 10:9** Mani Bilang 21:5-6. ‡ **10:10**

10:10 Mani Bilang 16:41-49.

¹² Kabay nu pan-isipin yuy napas-êy kawna sa panampalataya yu, mangillag kaw, ta dat manabu kaw sa kasalanan.

¹³ Ayin tuksuy mallumatêng kamuyu ya asê mangadanasan kaatag tawu. Nuwa mapagkatiwalan si Bapan Namalyari sa impangaku na ya a na kitamu paulayêن matuksu un igit pun sa agyu tamu. Kabay nu mamakadanas kaw panuksu, manyag yan paralan amên masambut yuy abiin.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan ku, agana kaw magsimba sa mani diyusdiyusan.

¹⁵ Pansabin ku kamuyuy ati bilang mani tawuy makapukat. Kabay pakaisipin yuy pansabin ku.

¹⁶ Balang pamititipun tamu bilang pangganaka sa pangamatin Cristu, dilag kitamun pan-inêmén ya pan-ipasalamat tamu kan Bapan Namalyari. Sa balang paminêm tamu, makibêték kitamu sa dayan Cristu. Buy sa balang pangan tamun tinapay ya pibibis-ilan tamu, makibêték kitamu sa lawinin Cristu.

¹⁷ Kabay agyan malakê kitamu, gigisay lawini tamu gawan kay gigisay tinapay ya pibibis-ilan tamun kinan.

¹⁸ Eléwén yuy alimbawan mani Israelita. Ya mani mangan sa mani in-andug sa pamiandugan, bilang makibêték sila êt kan Bapan Namalyari.

¹⁹ Sabêt ta labay kun sabin? Pansabin ku nayi ya dilag pukat ya mani diyusdiyusan o dilag pukat ta kanên na in-andug kalla?

²⁰ Asê! Ya labay kun sabin, a ku labay ya makibêték kaw sa nangadadawak ka ispiritu, gawan na kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, pan-iandug sa mani nangadadawak ka ispiritu buy alwan kan Bapan Namalyari.

²¹ A kitamu malyarin makiênêm sa basun Panginuun buy pamakayari, makiênêm kitamina êt sa basun nangadadawak ka ispiritu. Buy a kitamu êt malyarin makiêm sa panganan Panginuun buy pamakayari, makiêm kitamina êt sa panganan mani nangadadawak ka ispiritu.

²² Labay tamu nayin mangimun na Panginuun? Mas makapangyarian kitamu nayi kana?

²³ Dilag magsabin, "Malaya kun daygên na agyan sabêt." Pêtêg ga malaya kitamu, nuwa asê kaganawan makakangêd kantamu buy asê kaganawan ati makasawup.

²⁴ Alwan kay sarili yun ikakangêd da unên yu, nun a ya ikakangêd êt kaatag.

²⁵ Mangan kaw dakun sabêt man na pansaliwin sa pagtindan karni buy agana yina patangên nu in-andug sa diyusdiyusan na abiin o asê amên asê maguluy nakêm yu.

²⁶ Gawan idi sa Kasulatan, "Ya babun luta buy kaganawan idi baydi, pibandiyan Panginuun."§

²⁷ Nu sagyatén kaw gisay asê manampalataya sa gisay pamieêmán buy kalabay kaw maku, kanên yuy sabêt man na iapag kamuyu buy aganayna mamatang nu in-andug ga abiin sa diyusdiyusan o asê, amên asê maguluy nakêm yu.

²⁸ Nuwa nu dilag magsabi kamuyun, "Ya kanên na abiin, in-andug sa diyusdiyusan," agana yina kanên alang-alang sa nagsabi kamuyun ati amên asê maguluy nakêm na.

29 Alwan nakêm yuy labay kun tukuyun, nun a ya nakêm nagsabi kamuyu.

Malyarin sabin kaatag kamuyuy, "Uysiyan bênbênan ku yay labay kun daygén gawan kay kalabayan nakêm kaatag ta?

30 Nu impasalamat ku kan Bapan Namalyari ya kanêñ ku, uysiyan dustakêñ laku yapun ta?"

31 Ati ya masabi ku baysêñ. Nu mangan kaw man o minêñ, o sabêt man na pandaygén yu, daygén yuy kaganawan amêñ ulimêñ mani tawu si Bapan Namalyari.

32 Agana kaw manyag agyan sabêt man na magin sangkan pangasalanan sisabêt man, Judio yaman o asê o ya manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun.

33 Pakitbusan yuy pandaygén ku ya pagpilitan kun makasawup sa kaganawan tawu. Alwan sarili kuy pan-isipin ku, nun a ya ikakangêd kaganawan amêñ miligtas sila.

11

1 Pakitbusan yuku kaparisun pamikitbus ku kan Cristu.

Ya pag-up-up nu magsimba

2 Pandayêwên kataw, gawan pawa yukun pangganakêñ buy pansunulun yuy in-aral ku kamuyu.

3 Amêñen, labay kun matandan yu ya si Cristuy ulun lawyaki, buy ya lawyaki yaman ya ulun mani babayi, buy si Bapan Namalyari yaman ya ulun Cristu.

4 Nu mititipun kaw sa pagsimba yu buy nu ya gisay liyaki ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari nuwa dilag yan up-up sa ulu na, pan-ipakadêng-êý na si Cristu ya sabay ya pinakaulu na.

5 Buy ya babayi ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari ya ayin up-up sa ulu na, mantan yan kapapadêng-êý sa liyaki ya ulu na. Gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad dinan tinung-aw wa babayi ya kapapadêng-êý.

6 Nu asê kalabay mag-up-up pa gisay babayi, magpatung-aw ya tana! Nuwa kapadêng-êý sa gisay babayi ya magpatung-aw o magpaurug sabut kaparisun urug mani lawyaki. Kabay sépat yan mag-up-up ulu gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad ya êt natung-aw.

7 Asê sépat mag-up-up uluy liyaki nu magsimba, gawan siyay kakitan wangis buy karangalan Bapan Namalyari. Nuwa ya babayi sabay ya karangalan liyaki.

8 Gawan asê dinyag ga liyaki ubat sa babayi, nun a ya babayi ya dinyag ubat sa liyaki.

9 Gawan asê dinyag Bapan Namalyari ya liyaki para sa babayi, nun a dinyag Bapan Namalyari ya babayi para sa liyaki.

10 Gawan disati buy gawan sa mani ang-el, sépat mag-up-up uluy babayi amêñ makitan na magpasakup ya sa asawa na.

11 Nuwa sépat yun tandanêñ ya sa pamikibêték tamu sa Panginuun Jesus, kaylangan babayi ya liyaki buy kaylangan êt liyaki ya babayi.

12 Gawan nu parasaantun naubat ta nunay babayi sa liyaki, ya liyaki, pan-ianak babayi. Nuwa ya kaganawan, naubat kan Bapan Namalyari.

13 Sikaw tay magsabi nu ustu sa gisay babayi ya manalangin kan Bapan Namalyari un ayin up-up sa ulu.

14 Para êt taman sa liyaki. Taganay na sa gisay liyaki ya naêpêk ka sabut na, gawan mamakapadêng-êy sa gisay liyaki nu makarang nga sabut na.

15 Nuwa karanganan babayi ya dilag makarang nga sabut, gawan indin Bapan Namalyari kanay sabut amén panakêp sa ulu na.

16 Nu dilag pun kalabay makisubakan tungkul baydi, ayin nakinan masabi gawan ati ya naugalyan yan. Buy ati ya pansunulun kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun saantu man na lugal.

Ya Banal la Pangapun

(Mateo 26:1-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

17 Tungkul sa itipan ku amésen kamuyu, a kataw madayêw, gawan ya pamititipun yu, mamakadawak buy asê makakangéd.

18 Tagawan muna sa kaganawan, nabalitan kuy balang mititipun kaw bilang manampalataya, mipapangkat kaw. Pêtêg lawês ya abiin.

19 Kaylangan malyari ya abiin amén matandan nu sisabêt kamuyuy pêtêg manampalataya.

20 Nu mititipun kaw amén mangan sa Banal la Pangapun, alway nan pêtêg ga Banal la Pangapun na pandaygên yu,

21 gawan a kaw miêténg, nun a tambéng yinan pangkanen na sarili yun bakal. Kabay ya kaatag, nanabsuy buy nalasing ngana, pakan layangên pun na kaatag.

22 Ayin kaw nayin sarilin bali amén baydu kaw mangan buy minêm? Sa pandaygên yun abiin, pandustakên yuy manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun buy pan-ipakadêng-êy yuy mapatêl la kalulu. Sabêt amésen na labay yun daygên ku? Dayêwén kataw? Asê!

23 Ati ya aral la indin Panginuun kangku buy in-aral ku êt kamuyu. Sabitun yabin insupakat ta Panginuun Jesus, nangwa yan tinapay.

24 Buy pamakayari nan nagpasalamat kan Bapan Namalyari, binis-ilbisil nay ati buy sinabi, "Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygên yuy ati bilang pangganaka yu kangku."

25 Pamakayari lan nangan, kingwa nay basuy nag-alak, buy sinabi na kalla, "Ya pan-inêmén na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya pinagpapêtgan daya ku. Balang inêmén yuy ati, daygên yu bilang pangganaka kangku."

26 Gawan sa balang pangan yun ati ya tinapay buy paminêm yun ati ya pan-inêmén, pan-ipatanda yuy pangamatin Panginuun angga sa pag-udung na.

27 Kabay nu sisabêt man na mangan tinapay buy maminêm pan-inêmén Panginuun un asê ustuy pan-isipin, mangasalanan ya laban sa lawini buy sa dayan Panginuun.

28 Kaylangan usisén balang gisay sarili na nu sêpat yan mangan tinapay buy minêm pan-inêmén.

29 Tagawan sisabêt man na mangan ati ya tinapay buy minêm ati ya pan-inêmén ya a na pampaulagên na lawinin Cristu, nangan nina buy niêm minan ikaparusa na.

30 Buy ati ya sangkan kabay malakê kamuyuy mangayna buy nipagsakit. Buy dilag êt dakun umnuy nati.

31 Nuwa nu sikitaminay mangusisa sa sarili tamu nu ustу o asê ustuy pandaygên tamu, a kitamina parusan Bapan Namalyari.

32 Nu pamparusan kitamu man Panginuun Jesus, pamitinêk na kanta-muy ati amên a kitamu maparusan kaawyun na mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

33 Kabay mani mapatêl ku, nu mititipun kaw para sa Banal la Pangapun, miêêtêng kaw.

34 Buy nu dilag layangén kamuyu, mangan nina pun sa bali na amên a kaw maparusan Panginuun gawan sa pandaygén yu sa pamititipun yu. Buy tungkul laman sa kaatag bagay, pakapalanên ku tana pamakalatêng ku baysen.

12

Mani kaagyuanan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari

1 Amêsên, mani mapatêl, tungkul sa kaagyuanan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, labay kun matandan yuy ustu.

2 Tanda yuy sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari, pawa kaw mailitêp sa pagsimba sa mani diyusdiyusan ya asê makapagsabi.

3 Kabay labay kun matandan yuy asê masabin gisay tawuy, "Isumpa si Jesus!", nu pan-awayunan yan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy asê êt masabin gisay tawuy, "Si Jesus ya Panginuun," nu a ya pan-awayunan Ispiritun Bapan Namalyari.

4 Dilag magmikakanayun na kaagyuanan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya mam-in ati.

5 Dilag magmikakanayun na paralan sa paglingkud, nuwa kay gigisay Panginuun na paglingkuran tamu.

6 Magmikakanayun na pan-ipadyag Bapan Namalyari kantamu, nuwa kay gigisay Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaagyuanan daygén na mani ati.

7 Ya balang gisa kantamu, pambiyani kaagyuanan mipakit un idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari amên makasawup yan mamapas-ey panampalatayan kaatag.

8 Ya dakun umnu kantamu, pambiyani Ispiritu un kaagyuanan mamsabini mensayin kabiyasan. Ya kaatag êt taman, pambiyani mensayin katandan ya ubat êt sa gigisay Ispiritu.

9 Ya kaatag gaman, pambiyani Ispiritun maragul la panampalataya kan Bapan Namalyari buy ya kaatag, pambiyani kapangyarian mamaiyul nipagsakit.

10 Ya kaatag, pambiyani Ispiritun kapangyarian manyag mamakaupapas, buy ya kaatag, pambiyani kaagyuanan mipatandan sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. Dilag êt taman pambiyani kabiyasan makakilala nu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya pansabin gisay tawu o asê. Ya kaatag, pambiyani kabiyasan magsabin magmikakanayun na sabi ya a la natandan. Ya kaatag gaman êt, dilag kabiyasan mamipaintindin abiin na mani sabi.

11 Nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya manyag kaganawan abiin buy pan-idin na sa balang gisa ayun sa kalabayan na.

Kaawyun kitamu sa gigisay lawini

12 Gigisay lawinin tawu, nuwa malakéy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Para êt baydu si Cristu. Kay gigisay lawini na, nuwa malakéy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Sikitamun mani manampalataya, para kitamun magmikakaatag ga partin lawinin Cristu.

¹³ Sikitamun kaganawan, Judio man o asê, ipus man o malaya, binawtismuwan kitamu sa gigisay Ispiritu amên madyag gisay lawini. Buy gigisay Ispiritu êt ta tinanggap tamun kaganawan.

¹⁴ Ya lawini, pan-ibuun malakêy parti buy alwan kay gigisay parti.

¹⁵ Kabay nu makapagsabi ya bitis buy sabin nay, "Gawan alwa kun gamêt, alwa kun partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini.

¹⁶ Buy nu makapagsabi yaman na têk buy sabin nay, "Gawan alwa kun mata, alwa ku êt partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini.

¹⁷ Gawan nu ya buun lawini, pawan mata, ipakun makalêngên ati? Buy nu ya lawini, kay pawan têk, ipakun makadêp pa ati?

¹⁸ Nuwa ingkabit Bapan Namalyari ya magmikakanayun na partin lawini sa bibiyan la ayun sa kalabayan na.

¹⁹ Nu ya lawini, kay pan-ibuun gisay parti, a tamu masabin lawini ya ati.

²⁰ Ya pêtêg, pan-ibuun malakêy parti ya lawini, nuwa kay gigisay lawini.

²¹ Kabay nu makapagsabi ya mata, a na malyarin sabin sa gamêt, "A kata kaylangan." Buy nu makapagsabi êt ta ulu, a na malyarin sabin sa bitis, "A kata kaylangan."

²² Ta ya pêtêg, ya mani partin lawini tamu ya para dayin mayna, sabay pun êt ta kaylangan.

²³ Ya mani partin lawini ya sa êlêw tamuy asê kapapadayêw, sabay ya pansaysayên tamun mangêd. Buy ya mani partin lawini ya a tamu pan-ipakit, sabay ya pampakangêdêm tamu.

²⁴ Asina kaylangan ipakapalay partin lawini ya asê makapadêng-êy ipakit. Para êt baydu, sén pinakapalan Bapan Namalyari ya lawini tamu, binyanan nan karanganan na mani partin lawini tamu ya sa êlêw tamu asê kapapadayêw

²⁵ amên asê mangapisisyay, nun a mipagmalasakit ta balang gisa.

²⁶ Nu masakitan na gisay partin lawini, masakitan êt ta kaganawan parti. Buy nu pamparangalên na gisay parti, matula êt ta kaganawan parti.

²⁷ Sikaw kaganawan ya mamibuu sa lawinin Cristu buy ya balang gisa, partin lawini na.

²⁸ Buy sa lawinin ati ya ayin kaatag nun a ya manampalatayay miaawyun, ati ya mani parti ya intalagan Bapan Namalyari. Ya mumuna, mani apostul. Ya ikalwa, mani propeta. Ya ikatlu, mani manuru. Pinili na êt ta mani manyag mani mamakaupapas, mani mamaiyul sa nipagsakit, mani manawup, mani mamaala, buy mani magsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la natandan.

²⁹ Tanda tamuy alwan kaganawan apostul, alwan kaganawan propeta o manuru. Alwan kaganawan binyanan kaagyuan manyag mani mamakaupapas,

³⁰ mamaiyul sa mani nipagsakit, makapagsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan o mampaintindi sa mani sabin abiin.

³¹ Nuwa pagpilitan yun matanggap ya mas maulagay mani kaagyuan. Buy amêsên, ituru ku kamuyuy pinakamaulaga sa kaganawan.

1 Nu makapagsabi yaku man sa magmikakanayun na sabin mani tawu buy mani ang-el, nuwa ayin nakun pangidu, kay para kutan kumpanay magbatengteng o pompiyang nga matarit.

2 Nu dilag gaku man kaagyawan mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy nu dilag gaku man pangintindi sa kaganawan mani kapêtégan ya inliim na sabitun nuna buy nu dilag gaku man kaganawan kabiyasnan, nuwa nu ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat. Buy nu mailipay ku man na mani bung-uy gawan sa maragul la panampalataya ku, nuwa ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat.

3 Buy agyan idin ku man na kaganawan pibandiany ku buy nu iandug ku man na lawini ku amén sêlbên, nuwa ayin nakun pangidu, ayin naku pun êt nabang.

4 Ya tawuy dilag pangidu, mapamibabata ya, maganaka ya, a ya katandan maingga, a ya mapagpadayêw o mapagmatag-ay,

5 mapanggalang ya, a ya makasarili, a ya mapanubag buy a ya mapamitanêm sakit nakêm sa kaparisu,

6 a ya matula sa kadawakan, nun a matula ya sa kapêtégan.

7 Ya tawuy dilag pangidu, mibabata ya, pawan magtiwala, pawan dilag pag-asa, buy mapamibabata angga sa katganan.

8 Dilag katganan na pamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy ya pagsabin kaatag sabi ya asê natandan. Para êt baydu ya pamipatandan kabiyasnan. Nuwa ya pangidu, ayin katganan.

9 Asê pun lubus ya kabiyasnan tamu. Para êt baydu kaagyawan mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari.

10 Nuwa sa pallumatêng allu ya mapakadyag ganap pa kaganawan, mitas say kakulangan.

11 Sabitun anak kaku pun, ya pagsabi ku, ya isip ku buy ya pangatuyungan ku, kaparisun anak. Nuwa sén maragul lakina, inlakwanan kinay isip anak.

12 Amésen, asê pun malinaw wa pangilala tamu kan Bapan Namalyari. Kay para kitamun nakaélêw sa napukakéy sulamin. Nuwa lumatêng nga alluy makitan tamun arapan si Bapan Namalyari buy lubus tamu yan makilala kaparisun pangilala na kantamu.

13 Kabay tatluy bagay ya manugêl: ya panampalataya, ya kapilmiyan buy pangidu. Nuwa ya pinakadakila, sabay ya pangidu.

14

Ya pagsabin magmikakanayun na sabi ya asê pun natandan

1 Pagpilitan yun idun na kaparisu yu buy pagpilitan yun mapakamuyuy kaagyawan na pan-idin Ispiriton Bapan Namalyari, luyang ngay pamipatandan mensayin Bapan Namalyari.

2 Ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, a ya makisabi sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari, gawan ayin makaaintindi kana. Magsabi yan inliim ma kapêtégan sa kapamilatan sawup Ispiriton Bapan Namalyari.

3 Nuwa ya tawuy mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, magsabi ya sa mani tawu amén masawpan silan mapapas-êy ya panampalataya la, mapapas-êy ya nakêm la, buy mabiyan silan kasiglan.

⁴ Ya magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, pampapas-éyén nay sarili nan panampalataya. Nuwa ya mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, pampapas-éyén nay mani manampalatayay miaawyun.

⁵ Labay ku dayin makapagsabi kaw kaganawan un magmikakanayun na sabi ya a yu pun natandan, nuwa mas labay ku pun na mamipatanda kaw mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Tagawan ya tawuy mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, mas maulaga kaysa sa magsabin magmikakanayun na sabi ya a na pun natandan, liban ta nu ipaintindi nay sabin abiiñ amén mapapas-éy nay mani manampalatayay miaawyun.

⁶ Mani mapatél kuway, sabêt ta makwa yuy nabang, nu maku waku baysén kamuyu buy magsabi yaku sa magmikakanayun na sabi ya a yu mapukatan? Ayin! Liban tana nu sabin ku kamuyu sa sabi ya mapukatan yu ya impakit Bapan Namalyari kangku, ya natandan ku tungkul kana, ya sabi ya pan-ipasabi na kamuyu, o pangaral.

⁷ Agyan na mani gamit ta ayin biyay kaparisun bulugudyung buy alpa, nu asê malinaw wa panéna buy panigtig, parasaantun matandan makalêngê nu sabêt ta kantay pan-itigtig alpa buy bulugudyung?

⁸ Buy nu bêgén na mani sundalus gamit ta patutut, nuwa a la mapukatan na labay sabin tunuy patutut, parasaantu silan makapaglêan para sa pamikilaban?

⁹ Para kaw êt baydu. Parasaantun matandan gisay manampalataya ya labay sabin pansabin yu sa kaatag sabi nu a nay naman mapukatan ya sabi ya panggamitin yu? Para kaw êt makisabi sa angin.

¹⁰ Malakêy sabi sa babun luta buy balang gisay sabi, dilag labay sabin.

¹¹ Nuwa nu a ku tanday sabi ya panggamitin kasabi ku, a kay mikaintindi ta para kay dayuwan.

¹² Sa paglabay yun mani kaagyuanan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, pagpilitan yun mapakamuyuy mani kaagyuanan na mamapas-éy sa mani manampalatayay miaawyun.

¹³ Kabay ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, sépat ya êt manalangin na biyan yan kaagyuanan mamipaintindi.

¹⁴ Nu manalangin naku sa magmikakanayun na sabi ya a ku natandan, ya ispiritu kuy manalangin, nuwa asê mapukatan isip ku.

¹⁵ Nu parabaydu, sabêt ta sépat kun daygén? Manalangin naku sa magmikakanayun na sabi sa ispiritu ku buy manalangin naku êt sa sabi ya mapukatan isip ku. Magkanta ku sa kaatag sabi sa ispiritu ku buy magkanta ku sa sabi ya mapukatan isip ku.

¹⁶ Nu magpasalamat ka kan Bapan Namalyari sa kapamilatan ispiritu mu buy asê mapukatan tawuy idì baydu, parasaantu yan makapakitbay "Awuy Panginuun" sa pagpasalamat mu, nu a nay naman mapukatan na pansabin mu?

¹⁷ Agyan mangêd da pagpasalamat mu kan Bapan Namalyari, nu asê mapukatan kaatag, a ka nakasawup sa pamapas-éy panampalataya na.

¹⁸ Magpasalamat taku kan Bapan Namalyari, ta igit taku kamuyun makapagsabin magmikakaatag ga sabi.

¹⁹ Nuwa sa pamititipun mani manampalataya, mas labay ku pun na magsabi yakun limay sabi ya mapukatan la amén maturwanan ku sila, kaysa magsabi yakun libulibuy sabi sa kaatag sabi ya ayin makapukat.

²⁰ Mani mapatél ku, agana kaw napakaisip anak tungkul sa mani kaagyuanan na indin Ispiritun Bapan Namalyari. Pakitbusan yuy mani

anak ka ayin tanda sa nangadadawak, nuwa sa pangintindi, pakadyag kaw isip tuwa.

²¹ Paradi ya idi sa kasulatan Bapan Namalyari,
“Magsabi yaku sa mani tawun ati sa kapamilatan mani tawuy dilag kaatag
sabi buy sa kapamilatan mani tawuy dayuwan,
nuwa a sila pun êt mallêngê kangku.”*

²² Kabay ya kaagyawan na magsabin kaatag sabi ya a yu natandan,
sabay ya tanda' para sa mani alwan manampalataya, alwan para sa mani
manampalataya. Nuwa ya kaagyawan na mamipatandan mensayi ubat
kan Bapan Namalyari, tanda' para sa mani manampalataya, alwan para
sa asê manampalataya.

²³ Nu magtipun kaw wa mani manampalataya buy sikaw wa kaganawan
magsabi sa kaatag sabi ya a yu pun natandan, buy dilag lumatêng nga asê
manampalataya ya asê tanday pandaygên yu, a la nayi isipin na tinutulaw
kawna?

²⁴ Nuwa nu sikaw kaganawan na mamipatandan mensayi ubat kan
Bapan Namalyari buy lumatêng nga asê manampalataya ya asê tanday
pandaygên yu, matandan nay makasalan ya. Mabêgbêg ga nakêm na
gawan sa pansabin yun kaganawan buy matandan nay maparusan ya.

²⁵ Agyan na mani nakaliim sa békê na, maiawas. Kabay manduku ya
sa pagsisi na buy mangulimên ya kan Bapan Namalyari buy sabin nay,
“Taganan idi kamuyu si Bapan Namalyari.”

Ya masalaysay ya pamititipun

²⁶ Kabay mani mapatêl ku, ati ya sépat yun daygên sa pamititipun yu. Ya
kaatag, magkanta buy ya kaatag, manuru, buy ya kaatag, mamipatandan
mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Ya kaatag, magsabi sa kaatag sabi
ya a la pun natandan. Buy ya kaatag, mamipapukat nu sabêt ta labay
sabin mani sabin abitu. Ipilmi yuy kaganawan daygên yu sa pamititipun
yu para sa ikapas-êy panampalataya yu.

²⁷ Nu dilag magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan, kaylangan
kay luluwa o tatlu, buy asê miaagnan, buy sépat dilag mamipapukat sa
pansabin la.

²⁸ Nuwa nu ayin mamipapukat, mangimbêk tana sila sa pamititipun
mani manampalatayay miaawyun buy makisabi sila tana kan Bapan
Namalyari un magpagisa.

²⁹ Nu dilag kamuyun binyanan mensayi ubat kan Bapan Namalyari,
tulutan magsabi ya luwa o tatlu kalla. Buy ya kaatag, sépat mallêngê
buy usisên la nu ubat kan Bapan Namalyari o asê.

³⁰ Amêsên, nu dilag nakaiknu ya binyanan mensayi ubat kan Bapan
Namalyari, sépat pun tunggên na magsabi amên makapagsabi êt ta kaatag.

³¹ Gawan sikaw kaganawan, malyarin mipatandan mensayi ubat kan
Bapan Namalyari un tisatisa amên mabyiyasay kaganawan buy pumas-êy
ya panampalataya yu.

³² Buy ya mani manampalatayay nakatanggap un kaagyawan na mami-
patandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, malyari silan miêebas
magsabi gawan dilag silan pamênben sa sarili.

³³ Gawan si Bapan Namalyari, a ya Namalyarin kagulwan, nun a
Namalyari yan kasalaysayan buy kapatêtbékan.

---

* **14:21 14:21** Isaias 28:11-12.

Kaparisun naugalyan kaganawan manampalatayay miaawyun na mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana,

³⁴ ya mani babayi, sépat mangimbék sa pamititipun yu gawan a sila pantulutan magsabi.[†] Sépat silan pasakup sa mani lawyaki gawan parabayduy idi sa Kautusan.

³⁵ Nu dilag silan patang, patangén la tay asawa la pangalatêng la sa bali la, gawan mamakapadêng-éy magsabi ya babayi sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun.

³⁶ Indap yu nayi nu ubat kamuyuy Sabin Bapan Namalyari, o kay sikaw wa nakatanggap ati?

³⁷ Nu dilag kamuyun mangisip dilag yan kaagyawan mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari o dilag kaagyawan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, sépat nan kilalanên ya si mani insulat ku kamuyu, utus Panginuun.

³⁸ Buy nu a na labay tanggapén na mani pansabin ku, agana yuya êt tanggapén.

³⁹ Kabay mani mapatél ku, pagpilitan yun mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, nuwa agana yu bênbênan na magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan.

⁴⁰ Daygén yuy kaganawan sa ustu buy sa masalaysay ya paralan.

15

Ya panguman pangabyay Cristu

¹ Amêsên na mapatél, labay kun ipaganaka kamuyuy Mangéd da Balita ya in-aral ku kamuyu. Ati ya aral la tinanggap yu buy angga amêsên panampalatayan yu.

² Sa kapamilatan ati ya Mangéd da Balita, niligtas kawna nu pa-pakatalanén yun mangéd da in-aral ku, liban ta nu alwan pêtêg ga panampalataya yu.

³ Tagawan impatanda kina kamuyuy pinakamaulagay aral la indin kangku. Paradi ya impatanda ku sabitun nuna. Nati si Cristu amên iligtas kitamu sa mani kasalanan tamu, ayun sa pansabin Kasulatan.

⁴ In-ilbêng ya buy nanguman nabyay sa ikatluy allu, ayun êt sa pansabin Kasulatan.

⁵ Nagpakit ya kan Pedro. Pamakayari, nagpokit ya êt sa mapu buy luway apostul na.

⁶ Pamakayari, nagpokit yan katamisan sa maigit liman dalan na mapatél la mititipun. Malakê kallay nabyay pun angga amêsên, nuwa ya kaatag kalla, nati yana.

⁷ Nagpokit ya êt kan Santiago buy pamakayari, nagpokit ya sa kaganawan mani apostul.

⁸ Buy sikuy katatawiliyan nan pinagpaktan, ya kaparisu kuy gisay kulaw ya in-anak un asê ustu sa buwan.*

⁹ Tagawan sa kaganawan mani apostul, sikuy pinakanayépa buy a ku sépat bêgén gisay apostul, gawan pinasakit kuy mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun.[†]

* ^{14:34} ^{14:34} Sa panawun Pablo ya mani babayi, a sila nag-aral buy kay idi sa bali ya babayi.

* ^{15:8} ^{15:8} Mani Dyag 9:1-19; 22:6-16; 26:12-18. † ^{15:9} ^{15:9} Mani Dyag 8:1; 8:3; 9:1-2; 22:4-5; 26:9-11; Galacia 1:13.

10 Nuwa gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari kangku, dinyag nakun apostul. Buy asê nasayang nga kangêdan nakêm Bapan Namalyari kangku, gawan nagpakapagal laku un igit kaysa sa kaganawan kaatag apostul. Nuwa alwan sa sarili kun kaagyawan, nun a sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari.

11 Kabay ayin pamikaatag nu sila o siku ya mangaral kamuyu. Ya maulaga, gigisay pan-iaral yan buy abitu êt ta panampalatayanan yu.

Ya panguman pangabyay mani nati

12 Amêsên, pan-iaral yan kamuyu ya si Cristu, nanguman yan nabyay. Uysyan pansabin dakun umnu kamuyuy a ya pabyayên manguman Bapan Namalyari ya mani nati ta?

13 Nu pêtêg ayin panguman pangabyay, labay sabin, agyan si Cristu, asê êt nanguman nabyay.

14 Buy nu pêtêg asê nanguman nabyay si Cristu, ayin kapukatan na pangaral yan buy ayin êt pukat ta panampalataya yu.

15 Buy alwan kay abiin. Lumtaw kay êt malarâm ma mamipapêtêg tungkul kan Bapan Namalyari, gawan impapêtêg yan na pinabyay manguman Bapan Namalyari si Cristu. Nu pêtêg asê mabyay ya nangamamati, mapalyarin asê pêtêg ga impapêtêg yan ya pinabyay nan manguman si Cristu.

16 Gawan nu ya mani nati, asê umanên pabyayên, asê êt nanguman pinabyay si Cristu.

17 Buy nu asê nanguman nabyay si Cristu, ayin pukat ta panampalataya yu buy a kaw pun napatawad sa mani kasalanan yu.

18 Buy labay sabin êt, ya mani nati yana ya nanampalataya kan Cristu, nilaku sila sa ayin katganan na parusa.

19 Nu ya kapilmiyan tamu kan Cristu, kay para sa biyay tamu baydi sa babun luta, kâpapolunus kitamu sa kaganawan tawu.

20 Nuwa ya kapêtêgan, si Cristuy nunan pinabyay bilang pagpapêtêg ya pabyayên manguman na nangamamati.

21 Gawan sa gisay tawu, ya si Adan, inlumatêng nga kamatyam sa kaganawan tawu. Kabay gawan êt sa gisay tawu, ya si Cristu, manguman mabyay ya nangamamati.

22 Gawan nu parasaantu ya kaganawan tawuy mangamati gawan sa pamikibêtêk la kan Adan, para êt taman baydu, sikitamun kaganawan, pabyayên manguman gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu.

23 Nuwa dilag sarisarilin takdan panawun na panguman pangabyay. Nunan pinabyay si Cristu. Pamakayári, pag-udung Cristu baydi sa babun luta, pabyayên na êt ta mani manampalataya kana.

24 Buy pamakayarin ati, lumatêng nga katganan. Idin Jesus ya pag-ari sa Namalyari buy Bapa pamakayari nan sirén na kaganawan mag-ari, manungkulon buy dilag kapangyarian laban kan Bapan Namalyari.

25 Tagawan kaylangan mag-ari si Cristu angga sa lubus nan masambut ya kaganawan kapati na.

26 Buy ya tawlin kapati ya sambutun Jesus, sabay ya kamatyam mani tawu.[‡]

27 Pansabin sa Kasulatan, "Ya kaganawan bagay, impasakup Bapan Namalyari kan Cristu."[§] Nuwa sa sabi ya "kaganawan bagay," asê

[‡] 15:26 15:26 Sa Griego ati ya labay nan sabin "Si tawlin kapati ya sirén na kamatyam." [§] 15:27 15:27 Mani Kanta 8:6.

labay sabin baydi ya kaawyun si Bapan Namalyari tagawan sabay siyay nipasakup kaganawan bagay sa aypan kapangyarian Cristu.

²⁸ Nu nipasakup pa kaganawan kan Cristu, magpasakup êt si Cristu kan Bapa ya sabay ya nampasakup kanan kaganawan amên manakup pana si Bapan Namalyari sa kaganawan.

²⁹ Dilag mani tawuy nagpabawtismu para sa mani nati la. Amêsên, nu ayin panguman pangabyay mani nati, ayin ulagay pagpabawtismu la para sa mani nati.

³⁰ A kay migaganaka agyan idi kay sa nadawak ka kabilian sa inuras-uras, gawan tanda yan na pabyayêng manguman na mani nati.

³¹ Mani mapatêl, nu parasaantun pêtêg ga pan-ipagmaragul kataw gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu Jesus ya Panginuun tamu, parabaydu êt ta pêtêg ga allu-allu wakun idi sa bunak kamatyan.

³² Nu kay para sa kabilian mani tawu baydi sa babun lutay pamibabata ku sabitun inarap kuy mani manalungat kangku baydi sa Efeso ya paran mangatubag ga ayup, ayin awêd ulagay ati nu asê pabyayêng manguman na mani nati. Mangêd pun na sunulun tamu tanay panabin na, "Kinabitinan taminan mangan buy kinabitinan taminan minêm unuwa kay mati kitamu."*

³³ Agana kaw pailitêp sa panabin na abiin, nun a ati ya paniwalan yu, "Ya nangadawak ka pagkaawyun sabay ya makasiran mangêd da ugali."

³⁴ Magpakasalaysay kaw buy itgêng yuy panyag kasalanan gawan na dakun umnu kamuyu, a la pun kilala si Bapan Namalyari. Pansabin ku kamuyuy abiin amên madêng-êyan kaw sa sarili yu.

Ya lawini sa panguman pangabyay

³⁵ Nuwa dilag mamamatang, "Parasaantun pabyayêng manguman na nangammati? Sabêt ta kalasin lawini la?"

³⁶ Ayin kan tanda. Alwa nayin bayu bumpyay ya bini, ilbêng muya pun sa luta buy nu nailbêng mina, baydu yapun bumpyay.

³⁷ Buy agyan sabêt ta bini ya itanêm mu, kaparisun trigu o sabêt pun na bini, kaatag gay lawini na nu tumubuy na.

³⁸ Nuwa idi kan Bapan Namalyari nu sabêt ta magin lawinin magmikakaatag ga bini.

³⁹ Para êt bayduy lawinin mani bagay ya dilag biyay. Alwan kaganawan lawini pariparisu. Magmikakaatag ga lawinin tawu, lawinin ayup, lawinin uybut manuk buy kênán lanêm.

⁴⁰ Dilag mani lawini ya pallangit buy dilag lawini ya palluta. Kaatag ya kangêdan lawinin palluta buy kaatag êt ya kangêdan lawinin pallangit.

⁴¹ Kaatag ga sawang allu sa sawang buwan buy kaatag êt ta sawang mani bêtêwêng. Buy agyan na mani bêtêwêng, dilag magmikakanayun na sawang.

⁴² Para êt bayduy panguman pangabyay nangammati. Ya lawini ya pan-ilbêng, mambumata ya. Nuwa nu manguman kitamun pabyayêng, mibayuy nay lawini tamu, ayina bumata kanuman.

⁴³ Ya lawini ya pan-ilbêng, nadawak buy mayna, nuwa sa panguman pangabyay, pakadyag yan mangêd buy napas-êy.

* 15:32 15:32 Isaias 22:13.

44 Ya lawini ya pan-ilbêng sabay ya palluta. Nuwa nu inuman pinabyay ya ati, pallangit tay ati. Gawan nu dilag lawini ya palluta, dilag êt taman lawini ya pallangit.

45 Pansabin sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Ya nunan tawu ya si Adan, binyanan yan biyay."[†] Nuwa ya tawlin Adan ya si Cristu, mam-i yan biyay ya ayin katganan.

46 Nuwa alwan lawini ya pallangit ya nuna, nun a ya lawini ya palluta. Buy pamakayari, baydu pun manunul la lawini ya pallangit.

47 Ya nunan tawu ya si Adan, ubat ya sa luta. Nuwa ya ikalway tawu ya si Cristu, ubat ya sa langit.

48 Ya lawinin mani tawu baydi sa babun luta, kaparisun lawinin Adan na diyag sa luta. Ya lawinin mani tawuy umanén pabyayén, kaparisun lawinin Cristu ya ubat sa langit.

49 Kabay nu parasaantuy lawini tamu amêsên kaparisun Adan ya naubat sa luta, lumatêng nga alluy mapagkaparisun lawini tamuy lawinin Cristu ya ubat sa langit.

50 Mani mapatêl ku, ati ya labay kun sabin. Ya lawini tamuy dilag laman buy daya, a ya malyarin miawyun sa kaarian Bapan Namalyari. Ta ya lawinini ati ya mambumata, a ya malyarin makapagmanan biyay ya ayin katganan.

51 Nuwa mallêngê kaw gawan dilag gakun sabin kamuyuy gisay nakaliim. Asê kaganawan kantamu mati, nuwa kaganawan tamu, biyan bayun lawini

52 sa gisay pakulimad, sa gisay kêdêm mata, kaagnan sênêg tawlin patutut. Tagawan sa pamasnêg patutut, umanén pabyayén na mani nati buy biyan lawini ya asê mambumata. Buy sikitamun nangabyay pun, biyan kitamu êt bayuy lawini.

53 Gawan ya lawini tamuy mambumata buy mangamati, sagilyan lawini ya asê mambumata buy asê mangamati.

54 Buy nu ya lawini ya mambumata buy mangamati, nasagilyan nan lawini ya asê mambumata buy asê mangamati, matupad day panabin sa Kasulatan Bapan Namalyari,

"Nasambut tay kamatyan. Ganap pay panambut!"[‡]

55 Ayin nan kapangyarian na kamatyan.

Nasambut tay kamatyan."[§]

56 Kay dilag kapangyarian na kamatyan kantamu gawan sa kasalanan. Buy dilag kapangyarian na kasalanan kantamu gawan sa Kautusan.

57 Nuwa salamat kan Bapan Namalyari, gawan binyanan na kitamun panambut laban sa kasalanan buy kamatyan sa kapamilatan Panginuuun tamun Jesu Cristu.

58 Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, magpakapas-êy kaw buy agana kaw mangayna sa panampalataya. Magpakanipêg kaw sa pandaygén na indin kamuyun Panginuuun, gawan tanda yuy asê masayang nga pagpagal yu.

16

Sawup para sa mani taga Judea

[†] 15:45 15:45 Genesis 2:7.   [‡] 15:54 15:54 Isaias 25:8.   [§] 15:55 15:55 Hosea 13:14.

¹ Amêsen, tungkul laman sa panipun sawup para sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya idi sa prubinsyan Judea ya pinili nan kay kana, pakitbusan yuy impadyag ku sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Galacia.

² Sa balang allun Duminggu, ya balang gisa kamuyu mil-an peray agyu nan idin ubat sa mani naabli na. Buy tipunun yuy abiin amên sa pallumatêng ku baysen, nakal-an nay isawup yu.

³ Pallumatêng ku baysen, ipalaku ku sa Jerusalem ma mani tawuy pinili yu ya mantan sawup yu, buy manyag gakun sulat ta mamipakilala kalla.

⁴ Buy nu kaylangan kun maku sa Jerusalem, kilaku sila kangku.

Mani palanun Pablo

⁵ Pamakaubat ku sa Macedonia, maku waku baysen sa Corinto gawan duman naku pun baydu.

⁶ Mapalyarin mabuyutan ku baysen kamuyu. Buy dat baysen nakinan mamalibas panawun nalépêt amén masawpan yuku sa mani kaylangan ku sa sumunul kun pamita, agyan saantu man na lakwén ku.

⁷ A ku labay ya kay magdan naku kamuyu. Labay kun mabuyutan kataw mapagkaawyun, nu labayen Panginuun.

⁸ Nuwa manugêl laku pun baydi sa Efeso angga sa allun Pentecostes,

⁹ gawan agyan malakéy manalungat kangku baydi, malaké êt ta kalabay mallêngê sa Mangéd da Balita ya pan-iaral ku.

¹⁰ Pamakalatêng Timoteo baysen, lingunun yuyan mangéd amén mipatêtbék ka nakêm na, gawan kaparisu kuyan maglingkud sa Panginuun.

¹¹ Gana yuya dustakén, nun a sa pamita na, sawpan yuya sa mani kaylangan na amén matula yan makapag-udung kangku. Gawan pan-êtêngén kuyan lumatêng baydin kaawyun na kaatag pun na mapatêl sa panampalataya.

¹² Tungkul laman sa patêl tamun si Apolos, pikisabyan kuy nan mangéd da magliwa ya baysen kamuyu kaawyun nay dakun umnyu mani mapatêl. Nuwa a na pun labay maku baysen amêsen, kayanu dilag yatanan panawun, maku ya baysen.

Kayaryan un Tipan

¹³ Mapagléan kaw buy magpakapas-êy sa panampalataya. Magin namanidêg kaw buy agana malimu.

¹⁴ Buy sabêt man na daygén yu, daygén yun dilag pangidu.

¹⁵ Tanda yuy si Estefanas buy pamilya na ya nunan nagin manampalataya baysen sa prubinsyan Acaya. In-il-an lay sarili la sa paglingkud sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Kabay makisabi yaku kamuyuy mani mapatêl,

¹⁶ ya magpasakup kaw kalla buy sa kaganawan kaparisu lan maglingkud sa Panginuun un buun sipêg.

¹⁷ Matula ku sa pallumatêng lan Estefanas, Fortunato, buy Acaico, gawan pandaygén la para kangkuy a yu madyag gawan ayin kaw baydi.

¹⁸ Pinatula lay nakêm ku, kaparisun pamatula la kamuyu. Biyan yun ulagay mani kaparisu la.

¹⁹ Nagpapakun kawna, sabin mani manampalatayay miaawyun na idi sa prubinsyan Asia. Buun nakêm êt sinabi lan Aquila buy si Priscila ya nagpapakun kawna gawan parisu kaw nakibêtêk sa Panginuun. Nagpapakun kawna sabin êt mani manampalatayay mititipun sa bali la.

- ²⁰ Buy nagpapakun kaw êt sabin kaganawan manampalataya baydi.
Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.
- ²¹ Nagpapakun kaw êt, sikuy ati si Pablo buy siku mismuy nanulat sa pangumustan ati.
- ²² Isumpa Bapan Namalyari ya sisabêt man na asê mangidu kana.
Panginuun, mag-udung kayna!
- ²³ Labay kun manugêl kamuyuy kangêdan na ubat sa Panginuun Jesus.
- ²⁴ Kakaidwan kataw kaganawan bilang mani mapatêl kan Cristu Jesus.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayhan Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa panampalataya.

Manulat taku kamuyun mani manampalatayay miaawyun ya idi sa balayan Corinto buy kamuyun mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa buun prubinsyan Acaya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Pagpasalamat kan Bapan Namalyari

³ Uliménen tamuy Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Siyay mapallunus ya Bapa buy Namalyari yan pawan mamapas-êy nakêm.

⁴ Pan-amungmungun na kitamu sa bunak kaganawan pamasakit amên sa kapamilatan pangamungmung na kantamu, maamungmung tamu êt ta mani tawuy mandumanas kaganawan kalaasin pamasakit.

⁵ Gawan nu parasaantun mallumakêy pamasakit kantamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu, para êt baydu pangamungmung Bapan Namalyari kantamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu.

⁶ Nu magkasakit kay man, para sa ikasamung yuy ati buy ikaligtas yu. Buy ya pangamungmung Bapan Namalyari kanyan, para sa ikasamung yu amên mapibabatan yuy pamasakit kaparisun nangadanasan yan.

⁷ Kabay napilmi kay ya isundu yuy panampalataya yu kan Cristu, gawan tanda yan ya nu magkasakit kaw kaparisu yan, amungmungun kaw êt Bapan Namalyari kaparisu yan.

⁸ Mani mapatêl, labay yan matandan yuy mani pamasakit ta nadanasan yan sa prubinsyan Asia. Sadyay kasakitan nadanasan yan baydu. Kabay natasan kayan pag-asa buy a yan na inisip pa mabyay kay pun.

⁹ Indap yan sabitun nuna, katganan yan nana. Nuwa nalyari ya kaganawan abitu amên mabiyyasa kay ya agana magtiwala sa sarili yan, nuu a kan Bapan Namalyari ya mamabyay sa mani nati.

¹⁰ Inligtas nakay sa kapalimuy kamatyay buy pan-iligtas nakay pun êt. Buy napilmi kay ya iligtas nakay pun

¹¹ sa sawup mani panalangin yu. Sa pakapakun baydu, malakêy magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan na natanggap yan ubat kana bilang pakitbay sa panalangin malakêy tawu.

Nagbayuy palanun Pablo

¹² Ati ya maipagmaragul yan. Malinis ya nakêm yan na mambumayay kay matinék buy tapat sa arap kaganawan tawu, luyang nga kamuyu. Nadyag yan na abiin sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari, alwan sa kapamilatan kabiyasnan mani tawu.

¹³⁻¹⁴ Tagawan ayin kay pan-isulat kamuyu ya a yu mabasa o mapukatan. Buy napilmi yakun agyan a yu pun mapukatan amêsên, napilmi yakun sa pallumatêng Panginuun Jesus, lubus yukay mapukatan buy maipagmaragul yukay buy maipagmaragul yan kaw êt.

¹⁵⁻¹⁶ Gawan napilmi yakun mapukatan yuku, inisip kun magliwa kamuyu. Kabay namalanu wakun duman pun baysen kamuyu bayu waku

maku sa Macedonia buy pamakayari, manguman nakun magdan baysên kamuyu amén sa katilwa kun pamaku kamuyu, katilwa kaw êt mananggap pagpapala buy masawpan yuku sa pamita ku papakun sa Judea.

¹⁷ Abiin dayi ya palanu ku sabitun nuna. Nuwa asê nisunduy abiin. Paraman baydu, alwan labay sabin ya a ku tanda nu sabêt ta palanu kun daygén o kaparisu wakun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari ya bêngat kapama "Awu, awu" pakan "Asê" awêd.

¹⁸ Nu parasaantun tapat si Bapan Namalyari, para kay êt baydu sa mani pansabin yan, "Awu" nu awu, "Asê" nu asê.

¹⁹ Tagawan si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari ya impatanda yan lan Silas buy si Timoteo, taganan tapat ya sa mani sabi na buy taganan tuparêñ nay mani pangaku na.

²⁰ Tagawan na kaganawan pangakun Bapan Namalyari, tuparêñ nay kaganawan ati sa kapamilatan Cristu. Kabay sa kapamilatan na, masabi tamuy "Awuy Panginuu" amén maulimên si Bapan Namalyari.

²¹ Si Bapan Namalyari ya mamapas-êy kantamu sa pamikibêtêk tamu kan Cristu buy siya êt ta namili kanyan amén maglingkud kana.

²² Tinatakan na kitamina bilang tanda' ya kana kitamina. Buy indin nay Ispiritu na sa bêkê tamu bilang tanda' ya matanggap tamuy mani impangaku na.

²³ Mani mapatêl, a ku nagdaus baysên kamuyu sa Corinto gawan a ku labay sumakit ta nakêm yu. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin.

²⁴ A yan labay ya pilitin yan kaw nu sabêt ta paniwalan yu, gawan napas-êy yay panampalataya yu. Kay ya labay yan, misasawup kitamu amén magin matula kaw.

2

¹ Inisip kuy a kina pun maku baysên, nu kay mapatibsê kun manguman na nakêm yu sa pamaku ku kamuyu.

² Kay sikaw wa mamatula kangku. Nuwa nu napatibsê kataw, sisabêt pun na mamatula kangku, nun a kay sikaw wa napatibsê ku.

³ Maku waku dayi baysên sabitun nuna, nuwa nanulat taku tana kamuyu amén sa pamaku ku baysên, a ku matibsê ya mani tawuy sépat mamatula kangku. Ta napilmi yakun ya ikatula ku, ikatula yu êt kaganawan.

⁴ Nabêgbêg ga lalêñ bêkê ku buy nakatangis saku. Nanulat taku kamuyu alwan amén mapatibsê kataw, nun a labay kun maipakit kamuyu nu parasaantu kataw kaidwan.

Patawarêñ na nakapatibsê

⁵ Amêsên, tungkul laman sa tawuy nakapatibsê kamuyu, alwan kay sikuy natibsê kana, nun a mapalyarin sikaw kaganawan. Sinabi kuy mapalyarin sikaw kaganawan, ta a ku labay pipilalun na pagsabi ku nun a kay abituy pêtêg.

⁶ Nukad da kanay parusay indin dakun umnu kamuyu.

⁷ Kabay patawarêñ yuya buy samungun, gawan dat sa saday lungkut na, mipakadawak kina.

⁸ Makisabi yakun ipakit yu kanay kaidwan yuya pun.

⁹ Sabitun nuna, simulatan kataw amén matandan ku nu pansunulun yun mangêd da kaganawan in-ralu ku kamuyu.

¹⁰ Ya pinatawad yina, pinatawad ku êt. Buy nu dilag man sépat patawarén, pinatawad kina sa arapan Cristu alang-alang kamuyu.

¹¹ Sépat baynan mamatawad kitamu amên a kitamu mapurayit buy masambut Satanas. Ta tanda taminay mani paralan na.

Si Pablo sa Troas

¹² Sabitun nuna, naku waku sa Troas amên mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sén idi yakina baydu, natandan kuy binyanan nakun Bapan Namalyarin kalayaan mamipatandan Mangêd da Balita sa mani tawu buy in-il-an na silan malléngê.

¹³ Nuwa asê mipatétbék ka isip ku, gawan a ku nakit baydu si Tito ya patêl tamu. Kabay nagpatanda ku sa mani tawu baydu buy naku waku sa prubinsky Macedonia.

Panambut sa kapamilatan Cristu

¹⁴ Nuwa salamat kan Bapan Namalyari gawan bilang sinambut Cristu, pawa na kitamun pan-iuna amên ipaalbay sa kaganawan tawu. Pandaygên nay abiin gawan nakibêték kitamu kan Cristu. Antu man na lakwên yan, panggamitin kay Bapan Namalyari amên ipakilala si Cristu sa mani tawu. Buy ya sabi ya pan-isabi yan, paran bawun pabangi.

¹⁵ Para kay pabangi ya pan-iandug Cristu kan Bapan Namalyari buy madêp mani tawuy pan-iligtas buy mani nipakabili sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁶ Sa mani nipakadawak, para kay bawun nangamamati. Nuwa sa mani pan-iligtas, para kay nabangi ya mam-in biyay. Nu isipin tamu, ayin tawuy dilag kaagyuan daygên na mani ati.

¹⁷ A kay kaparisun malakê baysen na pandaygên kabyayan na Sabin Bapan Namalyari, nun a bilang in-utus Bapan Namalyari buy lingkud Cristu, tapat yan pan-iaral la Sabin Bapan Namalyari.

3

¹ Indap yu kali nu pandayêwén yan na êt ta sarili yan. Asê! Ta a kay kaparisun kaatag ga amên yu ta sila tanggapên kayanu mantan sila pun sulat ta mamipapêtêg sa pangatawu la, buy pamakayari, manyawad silayna êt kamuyun parabayduy sulat amên ta sila tanggapên sa kaatag lugal.

²⁻³ A yan na kaylangan na abiin, gawan sikaw nay sulat ta nakasulat sa békê yan ya magpapêtêg ga taganan apostul kay. Tagawan sa bayun biyay yu, para kaw sulat ya ubat kan Cristu ya makitan buy mabasan kaganawan. Buy alway nan tintay pinanulat Cristu nun a Ispiritun Bapan Namalyari ya nabyay. Buy alway nan natapil la batuy pinisulatan kaparisun indin Bapan Namalyari kan Moises sabitun nunan panawun, nun a sa békê nan mani tawu.

⁴ Masabi yan ya abiin ya pandaygên Bapan Namalyari kamuyu gawan magtiwala kay kana sa kapamilatan Cristu.

⁵ Ta nu kay sikay, ayin kay kaagyuan amên daygên na mangapalyari kamuyu amêsên. Ta ya kaagyuan yan, ubat kan Bapan Namalyari.

⁶ Siyay nam-i kanyan kaagyuan magin mani lingkud buy mamipatandan bayuy kasunduwan na. Buy abiin na bayuy kasunduwan, asê nakaayun sa Kautusan nun a nakaayun sa Ispiritun Bapan Namalyari. Gawan ya Kautusan, mam-i yan kamatyau sa mani tawuy mallabag. Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari, mam-i yan biyay ya ayin katganan.

7 Sabitun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises ya nakasulat sa natapil la batu, sinumawang nga lupa na. Kabay asê mamudékdék mani Israelitay lupa na, agyan pakanawa êt mapanat ta sawang lupa na. Amésén, nu namipakit si Bapan Namalyarin kapangyarian sa Kautusan na mam-in kamatyán,

8 luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian na sa bayun kasunduwan na sa kapamilatan Ispiritu na.

9 Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na mam-in kamatyán, luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian sa bayuy kasunduwan ya mamituwad matinék sa tawu sa pangélew na.

10 Tagawan na Kautusan, ayin ninan kapangyarian gawan luyang pun makapangyarian ya bayuy kasunduwan Bapan Namalyari.

11 Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na dilag katganan, luyang pun na kapangyarian na pan-ipakit na sa bayuy kasunduwan ya manugél kanuman.

12 Gawan sa kapilmiyan tamu sa bayuy kasunduwan ya ayin katganan, napas-éy ya nakém yan mamipatandan Sabin Bapan Namalyari.

13 A kay kaparisun Moises ya mangup-up lupa na amén asê makitan mani Israelitay mapanat ta sawang sa lupa na.

14 Nuwa ya pêtég, nakdék pun êt ta ulun mani Israelita. Ta agyan pambasén lay manan kasunduwan, paran nakaup-up sila pun êt gawan angga amésén, a sila pun êt kapukat. Tagawan kay mitas sa up-up sa kapamilatan pamikibêték gisay tawu kan Cristu.

15 Pêtég ga angga amésén, paran dilag pun nakaup-up sa isip la gawan agyan pambasén lay mani Kautusan na impasulat kan Moises, a la pun êt mapukatan nu sabét ta labay sabin nakasulat baydu.

16 Nuwa nu magdani ya tawu sa Panginuun, makapukat tina, ta nitas say up-up sa isip na.

17 Amésén, si abituy Panginuun na sinabi kudi, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari. Buy nu idi ya sa gisay tawuy Ispiritun Bapan Namalyari, nakabus sina sa kapangyarian Kautusan na impasulat kan Moises.

18 Buy sikitamun kaganawan na makapukat tana bilang nitas say paran up-up tamu, makitan na kantamuy kapangyarian Panginuun. Buy ya kapangyarian na abiin, ubat sa Panginuun ya sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mamibayu kantamu angga sa magin kaparisu tamu ya.

4

Pibandiyán sa Banga

1 Gawan sa lunus Bapan Namalyari kanyan, pinili nakay ya mamipatandan bayuy kasunduwan na. Kabay asê mangaynay nakém yan.

2 Pan-isakwil yan na panyag mani nakaliim buy mamakapadéng-éy ya diyag. A kay namilitép buy a yan êt pan-itukawkaw wa Sabin Bapan Namalyari. Pawan kapêtégan na pan-ipatanda yan buy ayin kay paniliim amén makitan mani tawuy malinis ya nakém yan. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin.

3 Nuwa nu dilag tawuy asê makapukat sa Mangéd da Balitay panipatanda yan, sabay silay mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan.

4 A sila manampalataya gawan si Satanas ya mag-ari amésén sa babun luta, tinémpahan nay isip la amén a la makitan na sawang Mangéd da

Balita tungkul sa kapangyarian Cristu ya sabay ya kakitan kan Bapan Namalyari.

⁵ Alwan sarili yan na pan-iaral yan, nun a si Jesu Cristu ya sabay ya Paniguun tamu. Buy maiblingkud kay kamuyu gawan kan Jesus.

⁶ Tagawan si Bapan Namalyari ya nagsabin, "Mabiyan sawang nga nadiglém." Buy si Bapan Namalyari êt ta nam-in sawang sa isip yan amén mapukatan yan na kapangyarian na ya makitan kan Cristu.

⁷ Indin kanyan na Mangéd da Balitay maiparisu sa pibandiyen, nuwa kay pamyanan kay ya magkakapaka kaparisun banga amén matandan na asé mapantagan na kapangyarian na ati, ubat kan Bapan Namalyari buy alwan ubat kanyan.

⁸ Magmikapakay mamasakit kanyan, nuwa a kay masambut. Dilag êt uras sa maguluy isip yan, nuwa a kay natasan kapilmiyan.

⁹ Malakéy mamasakit kanyan, nuwa a kay pinaulayan Bapan Namalyari. Dilag êt uras sa binungsul lakay, nuwa a lakay napati.

¹⁰ Agyan antuy lakwén yan, nayi-nayi kay yan mati kaparisun nalyari kan Jesus amén sa kapamilatan mani nalyari kanyan, makitan na biyay Jesus.

¹¹ Kaban nabyay kay pun baydi sa babun luta, pawa kay marani sa kamatyen gawan sa panuluan yan kan Jesus amén makitan na biyay Jesus sa lawini yan na dilag kamatyen.

¹² Kabay sa pangaral yan, mapalyarin mati kay, nuwa ayin kanyan na abitu, ta tanda yan na si kasagilin abiin, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan.

¹³ Paradi ya idi sa Kasulatan, "Manampalataya ku. Kabay magsabi yaku."* Manampalataya kay êt. Kabay pansabin yan na Mangéd da Balita.

¹⁴ Tagawan tanda yan na si Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesus, sabay siya êt ta mamabyay kanyan gawan sa pamikibêték yan kan Jesus. Buy tanda yan êt ta sikitamun kaganawan, gêtan na sa lukup na.

¹⁵ Ya kaganawan kasakitan na mangadanasan yan, para sa ikakangéd yu amén lumakéy tawuy mananggap kangédan Bapan Namalyari buy luyang pun êt lumakéy magpasalamat kana. Buy gawan baysén, maulimén ya.

¹⁶ Abiin ya sangkan kabay asé mangaynay nakém yan. Buy agyan mangaynay lawini yan, luyang ngaman pumas-êy ya nakém yan sa inallu-allu.

¹⁷ Tagawan ya kasakitan na pandanasén yan, dilag katganan buy asé taganan mababayat nu iparisu sa gantimpalay asé mapantagan buy ayin katganan na idin lanun Bapan Namalyari kanyan.

¹⁸ Kabay ayin ulaga kanyan na mani bagay ya mangakitan baydi sa babun luta, nun a ya maulaga kanyan, abituy mani asé mangakitan. Gawan ya mani bagay ya mangakitan, dilag katganan, nuwa ya mani asé mangakitan, ayin katganan.

5

Ya bayuy lawini

¹ Tanda tamuy ya lawini tamu baydi sa babun luta mangamati kaparisun bali ya mangasira. Nuwa paraman baydu, tanda tamuy dilag kitamun

* **4:13 4:13** Mani Kanta 116:10.

lawini ya asê mangamati ya in-il-an Bapan Namalyari para kantamu sa langit. Si Bapan Namalyari ya nanyag lawinin abiin, alwan tawu.

² Kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, nag-alipusanan kitamu pun buy nasabék kitamu sa lawini tamuy pallangit.

³ Buy nu idi ya kantamuy lawini ya pallangit, dilag gan bayun lawini ya kaladwu tamu.

⁴ Kaban idi pun kantamuy lawini ya mangamati, nag-alipusanan buy nag-ayêng-étan kitamu pun. Alwan gawan labay taminan lakwanan na lawini ya palluta, nun a gawan labay tamun mabiyan kitamun bayun lawini amén masagilyan na lawini tamuy dilag kamatyan un lawini ya ayin kamatyan.

⁵ Si Bapan Namalyari ya taganan namil-an amén matanggap tamuy bayun lawini. Buy indin na kantamuy Ispiritu na bilang tanda' ya matanggap tamuy bayuy lawini.

⁶ Kabay natanék kitamina agyan tanda yan na kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, a kitamu pun milaku sa bibiyan Panginuun.

⁷ Ta a kitamina mambumyay sa kapamilatan mani bagay ya mangakitan, nun a sa kapamilatan panampalataya sa Panginuun.

⁸ Kabay natanék ka nakêm yan. Buy labay yan nan lakwanan na lawini ya palluta amén manugêl kay yana sa lukup Panginuun.

⁹ Kabay pagpilitan yan magin kapapaidu kan Bapan Namalyari, baydi man sa babun luta o agyan baydu êt sa lukup na.

¹⁰ Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu lanu kan Cristu amén tanggapên balang gisay naspasat ya katumbas dinyag na sabitun nabyay yapun baydi sa babun luta. Nu mangêd ya dinyag na, makatanggap yan gantimpala, nuwa nu nadawak ka dinyag na, atulun ya.

Nakapag-udung kitamu kan Bapan Namalyari gawan kan Cristu

¹¹ Kabay gawan dilag kay limu sa Panginuun, pandaygên yan ya kaganawan amén masagyat yan magdani kanay mani tawu. Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt kay buy man-umasa kay ya tanda yukay êt.

¹² A yan pansabin na abiin amén ipadayêw yan kamuyuy sarili yan, nun a ya labay yan, makitan yuy biyay yan buy sikaw wa mipadayêw tungkul kanyan. Sa pakapakun baydu, dilag kaw maipakitbay sa mani tawuy kay mamaulaga sa mani mangangêd makitan buy alwan abituy idi sa lalênbékê.

¹³ Nu tinulaw kay sa pangêlêw kaatag, ayin kanyan na abitu tagawan ya kaganawan pandaygên yan, para sa ikaulimên Bapan Namalyari. Buy nu masalaysay kay sa pangêlêw yu, para sa ikakangêd yuy abiin.

¹⁴ Gawan ya pangidun Cristu sabay ya mamasipêg kanyan manyag pan-ipadyag na. Tanda yan na nati si Cristu para sa kaganawan. Kabay bilang nati kitaminan kaganawan.

¹⁵ Nati ya para sa kaganawan amén ya kaganawan nangabyay amêsen, asina bumyay para sa sarili la, nun a para kan Jesus. Ta nati ya buy nabyay para kalla.

¹⁶ Kabay paubat amêsen, alway nan pangatawun gisay tawuy pan-elêlêw yan. Sabitun nuna, parabaysen na pan-isipin yan tungkul kan Cristu, nuwa alway nan parabaysen amêsen.

¹⁷ Sisabêt man na nakibêték kan Cristu, imbayuyna. Ayin nay mana nan pangatawu, tagawan imbayuyna.

18 Ya kaganawan abiin, dinyag Bapan Namalyari ya mamikasundu kantamu kana sa kapamilatan Cristu. Buy sikay ya pinili nan mipatanda sa mani tawu ya makikasundu silayna kan Bapan Namalyari.

19 Buy abiin baynay pan-ipatanda yan. Pan-ikasundun Bapan Namalyari ya mani tawu kana sa kapamilatan Cristu buy pantanggapén na sila agyan a layna bayaran na mani kasalanan na dinyag la laban kana sabitun nuna. Buy sikay ya pinitiwalan nan mampatandan abiin sa mani tawu.

20 Kabay sikay ya mani in-utus Cristu buy sa kapamilatan yan, makisabi si Bapan Namalyari. Kabay pansabin yan kamuyuy makikasundu kawna kan Bapan Namalyari.

21 Agyan kanuman asê nangasalanan si Cristu. Nuwa para kantamu, intuwad yan Bapan Namalyarin makasalanan amén maituwad kitamun matinék sa pangélèw na sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu.

6

1 Bilang kasawup Bapan Namalyari sa pandaygén na, makisabi kay kamuyun agana yu daygén ayin pukat ya kangédan nakém Bapan Namalyari kamuyu.

2 Tagawan sinabin Bapan Namalyari,
“Sa panawun na pinili ku, inlèngé kataw.
Buy sa allun pamilitas ku, sinawpan kataw.”

Amésen nay intakday panawun buy amésen nay allun pamilitas na. *

3 A kay manyag agyan dakun sabêt ya magin sangkan kapidumpulan kaatag tawu amén ayin makit ta nadawak sa paglingkud yan kan Bapan Namalyari.

4 Nun a sa kaganawan pandaygén yan, pagpilitan yan pagpapêtgan ya sikay ya pêtèg mani lingkud Bapan Namalyari. Pibabatan yan agyan sabêt ta kasakan, pamasakit, buy kágipitan.

5 Nakadanás kay pandugé, pangasukul, buy panggulun mani tawu. Nagpakesipêg kay, nagpuyat buy inlayang.

6 Mapagpapêtgan ya pêtèg kay lingkud Bapan Namalyari sa kapamilatan malinis sa pamibiyaybiyay yan, kabiyasnan, pamibabata, buy mangéd da nakém. Mapagpapêtgan sa kapamilatan pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari kanyan, tapat ta pangidu,

7 pagsabin pêtèg, buy sa kapangyarian Bapan Namalyari kanyan. Ya matinék ka pamibiyaybiyay yan sabay ya maiparisu sa ispaday idi sa wanana buy panagkay idi sa udin gamêt yan sa pamkilaban sa kapati.

8 Bilang mani lingkud Bapan Namalyari, nadanasan yan na naparangan buy sirén kaparisu. Nadanasan yan êt ta uliménén kaatag buy pustakén kaatag. Pawan kapêtégan na mani pansabin yan, nuwa pan-ítuwad kay malaram.

9 Pikitandan kay malaké, nuwa a kay pangkilalanén. Pawan idi sa kamatyán ya kabilian yan, nuwa nabiyay kay pun êt angga amésen. Pampasakin kay, nuwa a kay pampatin.

10 Dilag mani mamakapalungkut kanyan, nuwa pawa kay pun êt masaya. Kay kalulu kay, nuwa malakéy binumandi sa panampalataya gawan kanyan. Ayin kay pibandiyan baydi sa babun luta, nuwa ya kapêtégan, sikay ya magbandin kaganawan.

* **6:2 6:2** Isaias 49:8.

¹¹ Sikaw wa mani taga Corinto, sa pamikisabi yan kamuyu, ayin kay pan-ilium, tapat ta pamikisabi yan kamuyu buy kinaidwan yan kaw.

¹² Pêtêg ya pangidu yan kamuyu, nuwa alwan pêtêg ya pangidu yu kanyan.

¹³ Amêsen, makisabi yaku kamuyun kaparisun gisay bapa sa mani anak na. Kaidwan yukay kaparisun pangidu yan kamuyu.

Agana makibêték sa mani asé manampalataya

¹⁴ Agana kaw makibêték sa mani asé manampalataya, tagawan asé malyarin mibêték ka matinék buy nadawak. Buy asé êt malyarin miawyun na sawang buy kadlêman.

¹⁵ Asé malyarin mikasundu si Satanas buy si Jesus. Kabay asé êt malyarin makibêték ya isip asé manampalataya sa manampalataya.

¹⁶ Asé malyarin miawyun sa gigisay templu ya mani diyusdiyusan buy si Bapan Namalyari. Buy sikitamuy templun Bapan Namalyari ya nabiyay! Ta paradi ya sinabin Bapan Namalyari,

“Manugêl laku sa lukup la buy bumyay kaawyun la.

Sikuy kilalanên lan Namalyari la,

buy silay magin mani tawuy sakup ku.[†]

¹⁷ Kabay magpakarayu kaw sa mani asé manampalataya buy magpapawa kaw kalla.

Magpakarayu kaw sa mani pan-ituwad madinat buy tanggapén kataw.[‡]

¹⁸ Sikuy magin Bapa yu
buy sikaw wa magin mani anak ku.”

Abiin na sinabin Pangiuun na Makapangyarian.[§]

7

¹ Mani kakaidwan ku, abiin ya mani impangakun Bapan Namalyari kantamu. Kabay itas tamuy sabêt man na diyag ga makapadinat sa lawini buy isip tamu. Pilitin tamun bumyay malinis buy dilag limu kan Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo

² Tanggapén yukay sa mani bêkê yu. Ayin kay dinyag ga nadawak agyan kansabêt man kamuyu. A yan kaw inlitêp o sinamantala sa kapamilatan pangaral yan.

³ A kataw pan-atulun, ta mana kinan sinabi kamuyuy kakaidwan yan kaw buy nakal-an kay mabyay o matin kaawyun yu.

⁴ Maragul la tiwala ku kamuyu buy pan-ipagmaragul kataw! Luyang yu pun pinapas-êy ya nakêm ku. Matula-tula ku agyan magkakasakit kay.

⁵ Sên nilatêng kay yana sa Macedonia, ayin kay êt paynawa gawan pawan idi sa palitêng yan na mani tawuy manalungat kanyan buy sa lalêñ nakêm yan, pawa kay migaganaka.

⁶ Nuwa si Bapan Namalyari ya mamapas-êy nakêm mani malungkut, pinas-êy nay nakêm yan sa pallumatêng Tito.

⁷ Buy alwan kay pallumatêng Titoy nakapas-êy nakêm yan, nun a ya pamapas-êy yu kana ya sabay êt ta nakapas-êy kanyan. Imbalita nay panabêk yu kanyan, ya panangis yu sa pangapalyari, buy ya pagmalasakit yu kangku. Kabay luyang ngakun natula!

[†] 6:16 6:16 Levítico 26:12; Ezekiel 37:27. [‡] 6:17 6:17 Isaias 52:11; Ezekiel 20:34; 20:41. [§] 6:18

6:18 2 Samuel 7:14; 2 Samuel 7:8.

⁸⁻⁹ Sabitun nuna, sén nakit kuy napatibsé kaw sa sulat ku, paran nagsisi yaku. Nuwa amésén, agyan napatibsé kaw sa sulat ku sa pérad da panawun, ayin nakun pagsisyan. Buy amésén matula ku, alwan gawan natibsé kaw, nun a matula ku ta ya pangatibsé yu sabay ya ginamit Bapan Namalyari amén magsisi kaw. Natibsé kaw kaparisun pangatibsé ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu. Kabay nakasawup kamuyuy insulat ku.

¹⁰ Tagawan ya pangatibsé ya kalabayan Bapan Namalyari, sabay ya panggamitin na amén magsisi kitamu buy miligtas. Ya parabaysén na pangatibsé, asé pagsisyan. Nuwa ya pangatibsé ya ayin pagsisi kaparisun mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari sabay ya sépat pagsisyan, ta abiin ya misyay kalla sa lukup Bapan Namalyari.

¹¹ Eléwén yuy kinapisadsaran pangatibsé ya kalabayan Bapan Namalyari! Labaylabay yinan manyag mangéd. Pagpilitan yun papéttgan ya ayin kaw kasalanan tungkul sa mani pansabin ku kamuyu. Náubag kaw sa nalyari kamuyu. Nalimu kaw kan Bapan Namalyari. Nasabéksabék kaw wa miudung nga manan pamiaawyun yu. Dilag kawnan pagmalasakit kanyan. Pinarusan yuy nangasalanan. Pinagpapéttgan yu ya a kaw nakiayun sa nalyari ya kasalanan.

¹² Kabay agyan nanulat taku kamuyu, alwan gawan sa nangasalanan o sa pinanyagan nan kasalanan, nun a amén maipakit kan Bapan Namalyari nu paraanta kaw katapat kanyan.

¹³ Buy gawan disati, napapas-êy yuy nakém yan. Alwan kay abiin, ta sén nakitan yan na masaya si Tito gawan sa pamatula yu kana, luyang kay sinumigla gawan naipatétbék yuy nakém na.

¹⁴ Impagmaragul kataw kana buy impapéttéy nay péttéy ga sinabi ku kana tungkul kamuyu. Kabay a ku nipakadéng-êy.

¹⁵ Buy balang magananakan Titoy panunul yu kana buy pananggap yu kana un dilag panggalang, luyang nakaw pangkaidwan.

¹⁶ Matula ku gawan lubus kataw mapaniwalan.

8

Ya pamisasawup mani manampalataya

¹ Amésén na mapatél, labay kun matandan yuy kangédan Bapan Namalyari sa biyay mani manampalatayay miaawyun baydi sa Macedonia.

² Ta agyan makadanás silan saday kasakitan, matula-tula sila pun êt mam-in malakéy sawup sa kaatag mani manampalataya.

³ Makapagpapéttéy gaku kamuyu ya kusan nakém silan nam-i buy alwan kay maagyú lay indin la, nun a igit pun.

⁴ Gawan silayna mismuy miuman-uman makisabi kanyan ya tulutan silan mam-in sawup sa mani magkasakit ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem.

⁵ Buy igit pun bay sa pan-asaan yan na dinyag la, gawan in-il-an lay biyay la para sa Panginuun buy in-il-an la êt ta biyay la para sa panawup kanyan, gawan tanda lay abiin ya kalabayan Bapan Namalyari.

⁶ Kabay gawan si Tito ya nag-umpisan nanipun sawup sa mapatél sa Jerusalem, pinakisabyan yanya ya mag-udung ya kamuyu buy manawup sa pamitipun yun pan-isawup yu.

⁷ Amêßen, gawan sikaw wa manimuna sa panampalataya, panuru, kabiyasnan, kasipêgan buy pangidu kanyan, labay yan na manimuna kaw êt sa pam-in sawup.

⁸ Alwan sa pan-iutus kataw mam-i. Kay pansabin ku kamuyuy panawup mapatêl tamu sa Macedonia sa mani mapatêl tamu sa Jerusalem amên nu tubsun yuy panawup la, maipakit yu êt kanyan na pêtêg ga pangidu yu.

⁹ Gawan tanda yinay mani kangédan na impakit Panginuun tamun Jesu Cristu, ya agyan mabandi ya baydu sa langit, nagpakakalulu ya baydi sa babun luta alang-alang kantamu amên sa kapamilatan kasakitan na, mapabandi na kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁰ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Mangêd da yarin yuy inumpisan yuy panipun sawup. Sabitun nilabas sa tawun, sikaw wa nunan nakaisip abiin, buy sikaw êt ta nunan nanyag.

¹¹ Kabay amêßen, yarin yinay ati! Nu parasaantu kaw kasipêg manipun sawup sabitun nuna, para êt baydu dayi sa katganan. Mam-i kaw un agyu yun idin.

¹² Gawan nu kusan nakêm ma pam-i yu, tanggapên Bapan Namalyari ya dakun sabêt ta agyu yun idin. Ta a ya mangêtêng nga mam-i kitamun a tamu agyun idin.

¹³ A ku sinabi ya mam-i kaw amên mitigsaw wa kaatag buy sikaw êt ta man na magkasakit, nun a amên parisu kitamun misasawup sa balang gisa.

¹⁴ Amêßen, masaganay biyay yu buy mangaylangan sila. Kabay mangêd da sawpan yu sila sa kaylangan la. Sa panawun na sikaw êt ta mangaylangan buy masagana sila, sila êt ta manawup kamuyu. Sa parabaydu, parisu kitamun misasawup sa balang gisa.

¹⁵ Ta paradi ya idi sa Kasulatan,

“Ya nanipun malakê, asê sinumubra.

Buy ya nanipun pépérad, asê nangulangan.”*

¹⁶ Salamat kan Bapan Namalyari ta indin na sa nakêm Titoy pagmalasakit na kamuyu kaparisun pagmalasakit ku kamuyu.

¹⁷ Gawan alwan kay napaawu ya sa pamikisabi yan kana, nun a mismun siyay nasabêk maku baysên.

¹⁸ Ipakilaku yan kan Titoy gisay patêl tamu ya pikatandan sa kaganawan manampalatayay miaawyin gawan sa pangaral nan Mangêd da Balita.

¹⁹ Alwan kay abiin. Siya êt ta pinilin mani manampalatayay miaawyin ya kilaku kanyan amên mantan sawup sa mani mapatêl tamuy mangaylangan sa Jerusalem. Buy sa kapamilatan pantan yan sawup, maulimén na Panginuun buy maipakit yan na taganan kalabay kay makasawup.

²⁰ In-utus yan na awyunan na si Tito gawan labay yan malisyan na dat dilag magsabin nadawak tungkul sa pamaala yan sa maragul la sawup.

²¹ Gawan pagpilitan yan daygén na ustу, alwan kay sa pangêlêw Panginuun, nun a agyan sa pangêlêw êt mani tawu.

²² Kaawyun la sa pamaku baysên na gisa pun na patêl sa panampalataya. Napagpapêtgan yan nina sa malakêy bagay ya masipêg yan manawup. Buy igit pun na sipêg na amêßen, gawan maragul la tiwala na kamuyu.

²³ Tungkul laman kan Tito, siyay kaawyun kun manawup kamuyu. Tungkul laman sa mani mapatêl la kaawyun na, sabay silay mani in-utus

* **8:15 8:15** Exodus 16:18.

mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun buy mambumyay sila para sa ikarangal Cristu.

²⁴ Kabay ipakit yu kallay pangidu yu amén mapagpapêtgan lay pamipagmaragul yan tungkul kamuyu, buy matandan êt kaatag mani manampalatayay miaawyun sa kapamilatan la.

9

Ya sawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem

¹⁻² A kina kaylangan isulat pun kamuyuy tungkul sa pam-in sawup, ta tanda kuy labaylabay yun manawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem. Kabay impagmaragul kuy abiin sa mani taga prubinsyan Macedonia. Sinabi ku kallay ubat pun sabitun nilabas sa tawun, nakal-an kaw nay mani taga prubinsyan Acaya ya mam-in sawup. Buy abiin ya namitustus sa malakê amén mam-i êt.

³ Kabay impauna kina baysên silan Tito amén sa pamaku yan kamuyu, nakal-an nay sawup yu kaparisun pan-ipagmaragul ku sa mani taga Macedonia. Sa pakapakun baydu, a la masabi ya ayin pukat ta pan-ipagmaragul ku tungkul kamuyu.

⁴ Gawan nu lumatêng ngaku baysên kaawayun na dakun umnuy taga Macedonia buy makit lay a kaw pun awêd nakal-an sa panawup yu, mipakadêng-êy yaku buy para kaw êt baydu.

⁵ Kabay naisip kun ipauna silan Tito amén agyan ayin naku pun baysên, mail-an yinay impangaku yuy sawup. Sa parabaysên na paralan, mapaptégan mani tawuy kusan nakêm yun pam-i buy alwan kay napilitan.

⁶ Pakaisipin yuy ati ya panabin tungkul sa pam-i. Ya mananém pépérâd, mamupul êt pépérâd. Buy ya mananém malakê, mamupul êt malakê.

⁷ Ya balang gisa kamuyu, kaylangan yan mam-i ayun sa labay nakêm na ya ayin pamikakunu buy alwan kay napilitan, gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya mani mam-i un dilag tulay nakêm.

⁸ Buy agyun idin Bapan Namalyari kamuyuy igit pun sa kaylangan yu amén a kaw magkulang. Sa pakapakun baydu, pawa kaw makasawup sa kaatag.

⁹ Ta ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa tawuy matinêk, "Mapam-i ya sa mani kalulu.

Buy kanuman, asê malitêpan Bapan Namalyari ya mangêd da dinyag na."^{*}

¹⁰ Si Bapan Namalyari ya nam-in bini buy maêkan sa mani manggitna ya sabay êt ta mamalakên idи kamuyu amén luyang kaw pun êt makasawup sa kaatag.

¹¹ Igit pun sa kaylangan yuy idin Bapan Namalyari amén pawa kaw makasawup sa kaatag. Sa pakapakun baydu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa sawup pa pan-ipagtan yu kalla sa kapamilatan yan.

¹² Gawan sa pam-i yu, alwan kay pan-idin yuy kaylangan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem, nun a gawan sa pam-i yu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari.

¹³ Ya kusan nakêm yun pam-i kalla buy sa kaatag, sabay ya magpapêtêg ga pansunulun yuy Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sa pakapakun baydu, ulimênêñ la si Bapan Namalyari.

* 9:9 9:9 Mani Kanta 112:9.

¹⁴ Buun nakêm silan manalangin para kamuyu, gawan mangakitan lay dakilay kangêdan Bapan Namalyari sa biyay yu sa kapamilatan kusa yun pam-i.

¹⁵ Pasalamatan tamu si Bapan Namalyari gawan kan Cristu ya sabay ya degalu nay ayin kapantag.

10

Ya pakitbay Pablo sa mani manalungat kana

¹ Siku si Pablo ya makisabi kamuyu sa kapamilatan pagpayêpa buy mangêd da nakêm kaparisun Cristu. Dilag mani magsabi kamuyun nu manulat taku kamuyu, mamakatibsê nuwa nu kaawyun yuku, mapag-payêpa ku.

² Makisabi yaku kamuyun agana yuku dayi pilitin mamipakit tubag sa pallumatêng ku baysên. Tagawan makal-an nakun manubag sa mani tawuy magsabin mambumayay kay kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

³ Ta agyan mambumayay kay man baydi sa babun luta, a kay makilaban sa mani manalungat kanyan kaparisun pamikilaban mani asê manam-palataya.

⁴ Ta ya almas ya panggamitin yan sa pamikilaban, alwan almas babun luta, nun a sabay ya kapangyarian Bapan Namalyari. Ya pansirên yan, abituy alwan ustuy pangatuyungan kaparisun paniran matag-ay ya pader ya panagkan gisay balayan sa mani kapati la.

⁵ Pallasakên yan êt ta kaganawan pamikisubakan buy pagmatag-ay ya mamênbêñ sa pangilala kan Bapan Namalyari. Pan-itinêk yan na kaganawan isip manalungat buy panturwanan yan silan manunul sa mani utus Cristu.

⁶ Buy nu mapilmiyan yan na pêtêg kawnan manunul, makal-an kayan parusan na kaganawan kaawyun yun asê manunul.

⁷ Ya asê mangêd kamuyu, kay mangêlêw kaw sa pangatawun gisay tawu. Pakaisipin yuy ati! Nu dilag mangisip pa nakibêtêk kina kan Cristu, kaylangan na êt isipin ya sikay man, nakibêtêk êt kan Cristu.

⁸ Agyan paran pipilalun kinay pamipagmaragul kun karapatan na indin kanyan Bapan Namalyari, a ku ikadêng-ey. Ta ya karapatan na abiin, para sa pamapas-ey panampalataya yu buy alwan sa panira.

⁹ Pansabin kuy ati amên a yu isipin na pamalimum kataw sa sulat ku.

¹⁰ Gawan dilag mani magsabi baysên, "Ya mani sulat Pablo, napas-ey buy matubag, nuwa nu arapan, mayna ya buy ayin pukat ta pansabin na."

¹¹ Sépat matandan mani tawun abiin ya nu sabêt ta pansabin yan sa sulat, para êt baysên na daygên yan sa pallumatêng yan baysên.

¹² A yan pan-ipantag ga sarili yan o pan-iparisu sa kaatag baysên ya mamipadayêw sarili la. Ayin silan tanda, tagawan pan-ituwad lan pawan ustу ya sabêt man na mani pandaygên la buy pan-iparisu lay sarili la sa mani kaawyun la.

¹³ Nuwa sikay, a yan pan-ipagmaragul la a yan na sakup, nun a kay ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan. Buy sikaw wa mani taga Corinto, sakup kaw sa pan-ipadyag na kanyan.

¹⁴ Nu a kay nilatêng baysên, malyari lan sabin na pipilalun yan nay pagmaragul yan. Nuwa ya pêtêg, sikay ya nunan inlumatêng kamuyu buy nangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

¹⁵ Kabay a yan pipilalun na pagmaragul yan, gawan a yan pan-ipagmaragul la a yan pinagkasakitan. Nun a, man-umasa kay ya kabani manpumas-êy ya panampalataya yu, lumawang pun êt ta pandaygên yan kamuyu ayun sa katganan na îndin Bapan Namalyari kanyan.

¹⁶ Sa pakapakun baydu, maipangaral yan na Mangêd da Balita sa kaatag êt ta lugal la asê pun nalaku. Tagawan a yan labay ipagmaragul la pinagkasakitan kaatag.

¹⁷ Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,
"Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul na tana nu sabêt ta dinyag Panginuun."*

¹⁸ Tagawan ya tawuy kapapaidu sa Panginuun abituy tawuy pan-idayêw na, alwan abituy tawuy mamipadayêw sa sarili na.

11

Si Pablo buy mani magbibiyasan apostul

¹ Dayi pibabatan yuku, nu makasabi yakun paran gisay tawuy ayin tanda. Pibabatan yuy pagsabi ku!

² Mangimun naku kamuyu kaparisun pangimun Bapan Namalyari kamuyu. Tagawan para kaw gisay dalagay ayin pun dinanasan ya impangaku kun itangêng sa gisay liyaki, ya ayin kaatag nun a si Cristu.

³ Nuwa migaganaka kun dat mailitêp kaw sa tapat buy buun nakêm panunul kan Cristu. Nu mailitêp kaw, kaparisu kawnan Eva* ya nailitêp utan.

⁴ Tagawan tambêng yun pantanggapêng ya agyan sisabêt ta lumatêng baysên kamuyu ya mamiaral kaatag Jesus kaysa in-aryl yan kamuyu. Buy pantanggapêng yu êt ya kaatag ispiritual kaysa tinanggap yina sabitun nuna. Buy pantanggapêng yu êt ya kaatag pansabtan lan mangêd da balita kaysa sa impatanda yan na kamuyu sabitun nuna.

⁵ Sa êlew ku, a kinaman nipaubatan sa mani pansabtan magbibiyasan apostul.

⁶ Malyarin a ku magaling magsabi, nuwa ustuy naman na kabiyasnan ku sa kapêtêgan. Buy sa kaganawan pangaral yan, naipakit yan kamuyuy ustuy kabiyasnan tungkul sa kapêtêgan.

⁷ Sabitun nuna, a ku impabayad ya pangaral kun Mangêd da Balita kamuyu, nun a inyêpa kuy sarili ku amén maitag-ay kaw. Amêsên, nadawak nayi ya dinyag ku?

⁸ Nananggap pakun sawup ubat sa kaatag mani manampalatayay miaawyin para sa mani kaylangan ku amén ta maipangaral ku kamuyuy Mangêd da Balita. Para ku silaynan pinanakawan amén masawpan kataw.

⁹ Buy sabitun idi yaku pun kamuyu buy naubusan naku sa kaylangan ku, a ku nagpabayat kansabêt man kamuyu tagawan ya mani mapatêl tamuy ubat sa Macedonia ya nam-in mani kaylangan ku. Pinagpilitan kun ase' papayat kamuyu buy isundu kuy abiin na pandaygên ku.

* **10:17** **10:17** Jeremias 9:24. * **11:3** **11:3** Si Evay nunan babayi ya dinyag Bapan Namalyari ya nallabag sa utus na gawan naniwala ya sa kalaraman Satanas.

10 Nu parasaantu wakun napilmi ya idi kangkuy kapêtégan Cristu, para ku êt baydun napilmi ya ayin sisabêt man na makapatgên un pamipagmaragul ku sa kaganawan lugal yun mani taga prubinsyan Acaya ya a ku nanyawad sawup kamuyu.

11 Agana yu isipin na gawan a kina nanyawad sawup kamuyu, a kataw na kaidwan. Alwan pêtêg ga abiin. Ta tandan Bapan Namalyari ya kakaidwan kataw!

12 Isundu kun daygên na a ku panyawad sawup kamuyu amén asê masabin magbibiyasan apostul ya parisuy paglingkud la sa paglingkud yan.

13 Tagawan na mani tawun abiin, mapamilitêp buy magtatalingkayun apostul Cristu.

14 Buy asê makapagtakay abiin, gawan agyan si Satanas, magtatalingkayun ang-el Bapan Namalyari ya mam-in sawang.

15 Kabay asê êt makapagtakta nu magtatalingkayun manyag mangêd ya mani manunul kan Satanas. Nuwa lumatêng lanuy allu, parusan sila ayun sa nangadadawak ka dinyag la.

Ya mani kasakitan Pablo bilang apostul

16 Pan-umanen ku, agana yu isipin na ayin nakun tanda. Nuwa nu parabaysen na pan-isipin yu kangku, tanggapen yu kina bilang ayin tanda amén makapagmaragul laku agyan kay pérad.

17 Ya pagmaragul kun ati, alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a para kinan ayin dêng-êy.

18 Nuwa gawan malakêy magmaragul baysen kaparisun pagmaragul mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, magmaragul laku êt.

19 Pansabin yuy biyasa kaw, nuwa pawa kaw paawu sa dakun sabêt man na pansabin mani ayin tanda.

20 Tagawan kay pampaulayen yun ipusun lakaw, kewen na pibandiyan yu, pagsamtalên kaw, élêwên nabêleng, o pan-ipakadêng-êy.

21 Indap yuy mangêd da pandaygên la kamuyu. Agyan makadêng-êy man sabin, tanggapen yan ta a yan agyun daygên na pandaygên la kamuyu!

Nu dilag silan pan-ipagmaragul, siku êt, dilag pan-ipagmaragul agyan paran ayin nakun dêng-êy gawan sa pansabin ku.

22 Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Judio sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Israelita sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la êt nayi ya kaawayun sila sa layin Abraham? Siku êt!

23 Nu pansabin lay lingkud silan Cristu, luyang ngakina! Tanda kuy sa pagmaragul kun ati para kun tinulaw. Ta pansabin kuy igit ta pagsipêg ku kaysa kalla, mas malakêy pangasukul ku, mas malakêy pangumpas kangku, buy pawa kinan nayi-nayin mati.

24 Katilima kun nakadanás tatlumpu buy siyam ma pallatiku sa kaparisu kun mani Judio.

25 Katitlu wakun pinatuk mani sundalus Romano. Misan nakun binatwan mani Judio amén patin.[†] Katitlu kun nadanasan na inlumbug ga pagsakayan kuy barku. Buy misan buun allu buy yabi yakun naglêpawan sa dagat.

26 Sa pamita ku sa magmikakanayun na lugal amén mangaral Mangêd da Balita, nilaku waku sa nadawak ka kabilian. Nadawak ka kabilian

[†] 11:25 11:25 Mani Dyag 14:19.

ku sa paglipay ku sa mani ilug, sa mani manakaw, sa kaparisu kun mani Judio, sa mani alwan Judio, sa mani balayan, sa mani kakyangan, sa dagat, buy sa mani tawuy magtatalingkayun mani mapatêl kan Cristu.

²⁷ Nadanasan ku êt ta saday kasakitan buy pagal buy asê mapabêlêw. Nadanasan ku êt ta mapêl-ang buy layangên gawan ayin maékan. Buy nadanasan kuy lay-épén gawan ayin maiyaming.

²⁸ Maliban sa kaganawan abiin, allu-allu wakun migaganaka sa mani manampalatayay miaawyun.

²⁹ Nu dilag mangayna, damayên kuya. Buy nu dilag êt mamiyat sa pangasalanan, saday sakit nakêm ku.

³⁰ Nu kaylangan kun magmaragul, ya ipagmaragul ku, abituy kakaynan ku.

³¹ Ya Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesus, tanda nay a ku malaram. Ulimênên ya kanuman!

³² Sabitun idi yaku sa balayan Damasco, ya gobernador ya sakup Arin Aretas, impabantay nay pasbul balayan amén dakpên naku.

³³ Nuwa ingkulsug gakun mani kaawyun ku sa gisay maragul la tiklis buy intabuy laku sa awang pader balayan. Kabay nakatakas saku.

12

Ya mani impatandan Bapan Namalyari kan Pablo

¹ Kaylangan kun magmaragul, agyan ayin nakun nabang sa pagmaragul ku. Amêsén, sabin kuy mani suléplêp buy mani impakit Panginuun.

² Mapu buy apat ta tawun nay inlumibas sabitun gintan nakun Bapan Namalyari sa bibiyan na. (Sa panawun abitu, manampalataya kina kan Cristu.) Kay a ku mapilmiyan nu suléplêp ispiritu kuy abitu o pan-itagay yakun Bapan Namalyari sa langit ya kaawyun na lawini ku. Ta kay si Bapan Namalyari ya magtanda.

³ Pan-umanen ku, gintan nakun Bapan Namalyari sa langit. Kay si Bapan Namalyari ya magtanda nu suléplêp pa abitu un ispiritu ku o pêtêg gintan nakun Bapan Namalyari.

⁴ Gintan naku sa Paraisu buy nalêngê ku bayduy mani bagay ya asê agyun sabin buy asê pan-itulut sa tawu un sabin.

⁵ Malyari kun maipagmaragul la dinanasan ku. Nuwa a ku ipagmaragul la sarilí ku, liban ta sa mani kakaynan ku.

⁶ Buy nu magmaragul laku man, a ku lumtaw ayin tanda, gawan pêtêg ga pansabin ku. Nuwa a ku daygên na abiin gawan dat pipilalun nan kaatag ya pangisip la tungkul kangku kaysa nakitan buy nalêngê la kangku.

⁷ Asê labay Bapan Namalyari ya mapagpadayêw waku gawan sa mani mamakaupapas sa impakit na kangku. Kabay tinulutan Bapan Namalyarin biyan nakun sakit Satanas ya sabay ya mamasakit kangku.

⁸ Katitlu wakun nanyawad sa Panginuun na itas na kangkuy paradi ya sakit.

⁹ Nuwa paradi ya pakitbay na, "Ya kangêdan ku, nukad da sa kaganawan kaylangan mu, gawan lubus makitan na kapangyarian ku sa kakaynan mu." Kabay buun tula kun ipagmaragul la mani kakaynan ku amén sa pakapakun baydu, manugêl kangkuy kapangyarian Cristu.

¹⁰ Kabay matula ku nu gawan sa panunul ku kan Cristu, mayna ku, pandustakên naku, pampasakin, pan-usigin o panggipitin. Tagawan nu mayna ku, pampapas-éyên nakun Cristu.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Corinto

11 Gawan sa pagmaragul ku, para kun ayin tanda. Nuwa sikaw êt ta namitustus kangku amén magmaragul. Sépat dayiy sikaw wa misabin pangulimén tungkul kangku sa mani magbibiyasan mani apostul, nuwa a yu dinyag. Ta agyan ayin nakun pukat, a ku mipaubatan kalla.

12 Sabitun idi yaku kamuyu buy napibabatan kuy kasakitan, napag-papéttgan na pêtéggakun apostul Jesu Cristu sa kapamilatan mani tanda', imala buy mamakaupapas ya nadyag kamuyu.

13 Nu parasaantuy pagmalasakit ku baysen kamuyu, para êt bayduy pagmalasakit ku sa kaatag mani manampalatayay miaawyun, liban ta sa a ku panyawad sawup kamuyu. Nu para kamuyu, nangasalanan naku gawan sa a ku panyawad sawup kamuyu, patawarên yuku dayi!

14 Ati ya ikatluy pamaku ku baysen kamuyu. Buy nu parasaantu wakun asê nagpabayat kamuyu sabitun nuna, para ku êt baydu amésen kamuyu. Gawan alwan pibandiyen yuy labay ku, nun a sikaw. Ta para kataw nan mani anak. Alwan ustuy mani anak ka manipun para sa mangatwa la, nun a mangatwa ya manipun para sa anak la.

15 Ya pêtégg, ikatula kun iubus kamuyuy kaganawan idi kangku para sa ikakangéd yu buy agyan na biyay ku, idin ku êt. Nuwa agyan sadyay pangidu ku kamuyu, pakan sikaw, pépérâd da pangidu yu kangku.

16 Tanda yuy a ku nagpabayat kansabé man kamuyu. Nuwa dilag pun êt magsabi kamuyun mauték kaku buy kay pinurayit kataw.

17 Nuwa parasaantu, pakan sikaw yay magtandan a ku manamantala kamuyu sa kapamilatan mani mapatéla impalaku ku baysen.

18 Pikisabyan ku si Tito ya maku baysen buy in-utus kuy gisay patéla pagkaawyun na. Namurayit nayı kamuyu si Tito? Asé! Ta gigisay isip yan sa pandaygén yan buy gigisay labay yan na paralan kamuyu.

19 Indap yu nayı, pawa yan pan-itanggul la sarili yan? Asé! Magsabi kay bilang lingkud Cristu sa arapan Bapan Namalyari. Mani kakaidwan yan, ya kaganawan pandaygén yan, para sa ikapas-éy panampalataya yu.

20 Migaganaka kun dat sa pallumaténg ku baysen, dilag gakun makitan na a ku malabay buy para kaw êt baydu kangku. Dat malaténg kataw wa asê mikakasundu, mikakasém, mitutubag, miiimut, misisira, mikukuwentun ayin pukat, magmamatag-ay buy migugulu.

21 Migaganaka kun dat sa pallumaténg kun manguman baysen, ipakadéng-éy yakun Bapan Namalyari sa arapan yu. Buy itangis kuy malaké kamuyuy nangasalanan, nuwa a la pun pinagsisyán buy tinalibatukan na kadinatan, pamikikanayun buy kalaswaan ya pandaygén la.

13

Katganan mani tipan buy mani pangumusta

1 Ati ya ikatlu kun pamaku baysen. Ati ya idi sa Kasulatan, "Sabé man na panangkan gisa laban sa kaparisu na, sépat pagpapéttgan luwa o tatluy nakakit."^{*}

2 Sabitun ikalway pamaku ku baysen, pinatandan kuy mani nangasalanan ya a la matakasan na pamarusa ku. Amésen, kaban ayin

* **13:1 13:1** Deuteronomio 19:15.

naku pun baysên, pampatandan kuy mani nangasalanan buy sikaw êt kaganawan, a kaw makatakas sa pamarusa ku sa pallumatêng ku.

³ Daygên kuy abiin ya pamarusa gawan labay yun ipakit ku kamuyuy pagpapetêg ya si Cristuy magsabi sa kapamilatan ku. Kabay mangêtépan kaw, ta sa pallumatêng ku, matandan yuy asê mayna si Cristu sa pamitinêk na kamuyu, nun a makapangyarian ya.

⁴ Agyan paran mayna si Cristu sabitun impaku ya sa kurus, nikit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan panguman nan pangabuyay. Para kay êt baydu amêsên, gawan mayna kay kaparisun Cristu, nuwa makit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan daygên yan kamuyu.

⁵ Usisên yuy sarili yu nu taganan manampalataya kaw kan Cristu. Pakaisipin yun mangêd. Nu pêtêg kaw manampalataya, idi kamuyu si Cristu. Nuwa nu ayin kamuyu si Cristu, a kaw pêtêg manampalataya.

⁶ Buy nu matandan yuy pêtêg kaw manampalataya kan Cristu, matandan yuy pêtêg kay apostul Cristu.

⁷ Manalangin kay para kamuyu ya a kaw makadyag dakun sabêt man na nadawak. Pandaygên yan na abiin, alwan amên ipakit sa mani tawuy pansunulun yuy mani pan-iaral yan. Nun a agyan sabin lay alwa kay pêtêg apostul Cristu, pawa kaw manyag mangêd.

⁸ Kanuman a kay manyag agyan sabêt man na panalungat sa kapêtégan, nun a pan-ipatanda yan na kapêtégan.

⁹ Matula kay nu mayna kay, napas-êy ta dayi ya panampalataya yu. Buy manalangin kay êt ta magin ganap kaw.

¹⁰ Kabay insulat kuy mani abiin kaban ayin naku pun baysên kamuyu amên sa pallumatêng ku, a kina kaylangan mipakit tubag sa panggamit karapatan na indin Panginuun kangku. Ya karapatan na indin kangku, para sa ikapas-êy yu buy alwan sa ikasira yu.

¹¹ Mani mapatêl, angga ta di ya sulat ku. Pagpilitan yun ayin makitan na nadawak kamuyu buy sunulun yuy mani pansabin ku kamuyu. Mibêbêtêk kaw buy bumiyay un dilag mangêd da pamikiawyun. Sa pakapakun baydu, manugêl kamuyu si Bapan Namalyari ya pinangubatan pangidu buy kapatêtbêkan.

¹² Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

Pan-ipasabin kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi baydi ya nagpapakun kawna.

¹³ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan ya kangêdan Panginuun Jesu Cristu, ya pangidun Bapan Namalyari buy pamikibêtêk Ispiritun Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo sa mani taga GALACIA

¹ Siku si Pablo ya apostul Jesu Cristu. Nagin apostul laku alwan gawan dilag tawuy namili kangku o dilag tawuy namiutus kangku, nun a nagin apostul laku gawan pinili yakun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari ya namabyay nanguman kan Jesus.

² Nanulat taku kamuyuy mani pustun manampalatayay miaawyin na idi baysen sa prubinsyan Galacia. Nagpapakun kawna. Abiin êt ta pan-ipasabi kamuyun mapatêl tamu baydi ya kaawyin ku.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

⁴ Ayun sa kalabayan Bapa tamun Namalyari, indin Cristu ya sarili na para sa mani kasalanan tamu amén iligtas kitamu sa kadawakan na pandaygên mani tawu baydi sa babun luta.

⁵ Uliménén tamu si Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

Ayin kaatag Mangêd da Balita

⁶ Nagtaka ku gawan tambêng yun binukutan si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu sa kapamilatan kangêdan Cristu. Pinaniwalan yuy kaatag aral ya pasabtan lan mangêd da balita pakan alwan pêtêg.

⁷ Ayin kaatag Mangêd da Balita, nun a abituy in-aryl kina kamuyu. Pansabin kuy ati, gawan dilag kaatag manggulu kamuyu buy labay lan itukawkaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

⁸ Nu dilag mamiaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya in-aryl yan kamuyu, agyan sikay man o gisay ang-el la ubat sa langit, parusan ya dayin Bapan Namalyari.

⁹ Sinabi yan na kamuyu sabitun nuna buy isabi ku pun êt manguman, "Nu dilag mangaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya natanggap yu, parusan ya dayin Bapan Namalyari!"

¹⁰ Agana yu isipin na kay labay ku, abituy ikatulan mani tawu kangku. Asê! Ta ya labay ku, abituy ikatulan Bapan Namalyari kangku. Nu kay ikatulan tawuy labay ku, alwa kinan lingkud Cristu.

Parasaantun nadyag Apostul si Pablo

¹¹ Mani mapatêl ku, labay kun matandan yuy alwan kay diyagdiyag tawuy Mangêd da Balitay in-aryl ku kamuyu.

¹² Buy a ku êt natanggap pa ati o natandan sa tawu, nun a mismun si Jesu Cristu ya namipatanda kangku.

¹³ Nabalitan yinay mana kun pamibiyaybiyay, sabitun manunul laku pun sa paniwalan mani Judio. Sadyay pamasakit ku sa mani manampalatayay miaawyin buy pinapgilitan ku silan upudun.

¹⁴ Buy tungkul êt taman sa panunul sa naugalyan mani Judio, nalampusan ku pun na malakéy kasin idad ku, tagawan taganan sinunul kuy paniwala yan na naubat pun sa mani ninunu yan.

¹⁵ Nuwa sa kangêdan nakém Bapan Namalyari, bayu waku pun in-anak, pinili nakina buy amêsên, binég naku amén maglingkud kana.

¹⁶ Buy impatanda na kangkuy Anak na amén ipatanda kuya êt sa mani alwan Judio. Sabitun nalyari ya abiin, a ku namatang agyan kansabêt man.

¹⁷ A ku êt naku sa Jerusalem amén makikit sa mani nunan nagin apostul kangku, nun a naku waku sa Arabia buy pamakayari, nag-udung ngaku sa balayan Damasco.

¹⁸ Sén nilabas sa tatluy tawun, naku waku sa Jerusalem amén makikit kan apostul Pedro buy nanugél laku baydu kana un mapu buy limay allu.

¹⁹ Ayin naku pun nakitan baydun kaatag apostul, nun a kay si Santiago ya patêl Panginuu.

²⁰ Pêtêg ga kaganawan pansabin ku sa sulat ta ati buy tandan Bapan Namalyari ya a ku maglaram.

²¹ Pamakayari, naku waku sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia.

²² Sa panawun na abitu, a laku pun napagkaarap mani pustun manampalatayay miaawyun na idi sa prubinsyan Judea.

²³ Kay nabalitan lay si manan mamasakit kalla, mangaral lana amésen tungkul sa panampalatayay pinagpilitan nan upudun sabitun nuna.

²⁴ Kabay inulimén la si Bapan Namalyari gawan sa dinyag na kangku.

2

Ya pananggap kan Pablo bilang Apostul

¹ Pamakayarin mapu buy apat ta tawun, naku wakun manguman sa Jerusalem. Kaawyun ku si Bernabe buy pikilaku ku êt si Tito.

² Nag-udung ngaku gawan nagsabi kangku si Bapan Namalyari ya sêpat takun maku baydu. Nakikit takun kay kakapad ku sa mani mamunu sa mani manampalataya buy sinabi ku kallay Mangêd da Balitay pan-iaryl ku sa mani alwan Judio. Dinyag kuy abiin amén mapilmiyan kun asê nasayang nga mani pinagpagalan ku sabitun nuna angga man amésen.

³ Si Tito ya kaawyun ku, a layna pinilit magpatuli agyan alwa yan Judio.*

⁴ Inumawas ya sabi tungkul sa pagpatuli, gawan dilag dakun umnuuy magtatalingkayun mapatêl la nakiawyin kantamu amén manmanen lay kalayaan na natanggap tamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu Jesus buy daygén kitamun manguman ipus Kautusan.

⁵ Nuwa agyan kay pêrad, a kay nakiayun sa labay la amén ya Mangêd da Balitay paniwalan yu, asê maawyunan alwan pêtêg.

⁶ Ya mani pangkilalanen na mani mamunu sa mani manampalatayay idi sa Jerusalem, ayin silan indagdag sa mani pan-iaryl ku. Asê maulaga kangku nu sisabêt sila, gawan asê mamili si Bapan Namalyari.

⁷ A la dinagdagan na mani pan-iaryl ku, nun a kinilala lay pinagtialan nakun Bapan Namalyari sa pangaral kun Mangêd da Balita sa mani alwan Judio, kaparisun Pedroy mangaral Mangêd da Balita sa mani Judio.

⁸ Gawan si Bapan Namalyari ya namitalaga kan Pedro bilang apostul sa mani Judio, siya êt ta namitalaga kangku bilang apostul sa mani alwan Judio.

⁹ Kabay silan Santiago, Pedro buy si Juan na pangkilalanen na mamunu sa mani manampalataya, sén natandan lay intiwalan Bapan Namalyari

---

* ^{2:3 2:3} Pan-iaryl Pablo ya asê kaylangan magpatuli ya mani manampalataya ya alwan Judio. Kabay sén a layna pinilit si Tito ya magpatuli, tandan Pablo ya sang-ayun sila sa pan-iaryl na.

kangkuy pangaral Mangêd da Balita, tinanggap laku buy si Bernabe ya kaawyun layna sa pangaral Mangêd da Balita. Napikasunduwan yan na sikay ya mangaral sa mani alwan Judio buy silayna man êt ta mangaral sa mari Judio.

¹⁰ Kay ya panyawarên la, sawpan yan pun na mani kaluluy Judio. Buy taganan abiin na labay kun daygên.

Sinabyanan Pablo si Pedro

¹¹ Nuwa sabitun inlumatêng si Pedro sa balayan Antioquia, sinabyanan kuyan arapan gawan malinaw wa asé ustuy dinyag na,

¹² gawan bayu inlumatêng nga dakun umnuy tawuy in-utus Santiago, makiêm si Pedro sa mani alwan Judio. Nuwa sén inlumatêng nga mani in-utus Santiago, nag-umpisa yinan asé makiêm sa mani alwan Judio, tagawan malimu ya sa malyarin sabin mani manampalatayay Judio ya mamilit magpatulí ya alwan Judio.

¹³ Kabay ya kaatag mani mapatêl la Judio, nakitbus sila êt sa pagtatal-ingkayu na. Buy agyan si Bernabe, nakitbus êt kana.

¹⁴ Sén nakitan kuy asina nakaayun sa kapêtégan un Mangêd da Balita ya pandaygên la, sinabyanan ku si Pedro sa arapan kaganawan, "Uysiyán pilitin mu yay mani alwan Judio ya manunul sa mani naugalyan mani Judio ta, pakau sika mismuy gisay Judioy a ka manunul sa naugalyan mani Judio?"

Ya kaligtasan sa kapamilatan panampalataya

¹⁵ Sikay ya mani in-anak kan Judio, kaatag kay sa mani alwan Judio ya pan-ituwad mani kaparisu yan Judio ya makasalanan gawan a la tanday Kautusan.

¹⁶ Nuwa tanda yan ya si tawu, pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék, kay sa kapamilatan panampalataya kan Jesu Cristu buy alwan sa panunul un Kautusan. Kabay sikay ya mani Judio, manampalataya kay êt kan Cristu Jesus amén maituwad kay matinék sa kapamilatan panampalataya buy alwan sa panunul Kautusan, gawan ayin sisabêt man na maituwad matinék sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

¹⁷ Amésén, gawan pinapgilitan yan na maituwad kay matinék sa pangêléw Bapan Namalyari sa kapamilatan panampalataya kan Cristu, intuwad kay yaman makasalanan sa pangêléw mani Judio, ta pinagbukutan yan na Kautusan. Ya labay sabin nayı, si Cristuy nitutu kanyan sa panyag kasalanan? Asé!

¹⁸ Nuwa nu udungun kina man na panunul sa Kautusan na inlakwanan kina, sakinay nagpapêtêg ga makasalanan naku.

¹⁹ Tagawan sa Kautusan na a ku mababan sunulun, natandan kuy imbilang ngakinan nati buy nisyay kan Bapan Namalyari. Kabay amésén gawan sa Kautusan, imbilang ngakinan nati amén mabyay yaku ya manunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ Bilang niawyin naku kan Cristu sa pangamatni sa kurus. Kabay alway nan sikuy manguna sa biyay ku, nun a si Cristuy na. Buy kaban nabyay yaku baydi sa babun luta, bumyay yaku sa panampalataya sa Anak Bapan Namalyari ya nangidu kangku buy nam-in biyay na para kangku.

²¹ A ku pandaygên ayin pukat ta kangédan Bapan Namalyari, ta nu pan-ituwad matinék ka tawu sa kapamilatan panunul sa Kautusan, ayin ulagay pangamatni Cristu!

3

Kautusan o panampalataya kan Cristu

¹ Sikaw wa mani taga Galacia, a kaw ya makaintindi ta! Uysiyang maniwala kaw ya sa mani mamilitêp ta? Alwa nayin malinaw kinan inaral kamuyuy labay sabin pangamatin Cristu sa kurus?

² Ati amêsên na labay kun sabin kamuyu. Tinanggap yuy Ispiritun Bapan Namalyari alwan gawan sa panunul yu sa Kautusan, nun a gawan nanampalataya kaw sa Mangêd da Balitay nalêngê yu.

³ Taganan a kaw makaintindi! Nag-umpisa kaw sa panampalataya sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Uysiyang amêsên pampilitin yuyan magin ganap sa kapamilatan sarili yun diyag ta?

⁴ Ayin na nayin ulaga kamuyuy kasakitan na nangadanasan yu gawan sa panampalataya yu? Tanda kuý dilag pun!

⁵ Alwa nayin indin na kamuyun Bapan Namalyari ya Ispiritu na buy sabay siya êt ta manyag mamakaupapas kamuyu? Ati ya patang ku kamuyu, "Manyag ya nayin mamakaupapas kamuyu gawan sa panunul yu sa Kautusan o gawan sa panampalataya yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu?"

⁶ Isipin yuy nalyari kan Abraham. Ayun sa kasulatan, "Nanampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."*

⁷ Sa pakapakun baydu, malinaw ya si mani manampalataya kan Bapan Namalyari sabay silay mani pêtêg anak Abraham.

⁸ Sabitun nuna pun, sinabi yana sa Kasulatan ya ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka mani alwan Judio sa kapamilatan panampalataya la. Buy ati ya Mangêd da Balitay impatanday nan Bapan Namalyari kan Abraham, "Pagpalên kuy kaganawan bansa sa kapamilatan mu."[†]

⁹ Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari buy pinagpala naya. Kabay ya kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari, pagpalên na êt kaparisun Abraham.

¹⁰ Nuwa ya kaganawan maniwalan ituwad silan matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, parusan silan Bapan Namalyari. Tagawan idi sa kasulatan,

"Parusan ya sisabêt man na asê manunul sa kaganawan nakasulat sa librun Kautusan."[‡]

¹¹ Malinaw wa ayin tawuy pan-ituwad matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Tagawan idi sa kasulatan,

"Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."[§]

¹² Ya Kautusan, asê nakabatay sa panampalataya. Tagawan idi sa kasulatan,

"Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

¹³ Maparuson kitamu gawan a tamu masunul la kaganawan pan-iutus Kautusan. Nuwa amêsên, inatbus kitaminan Cristu sa parusan ati ta naparuson ya para kantamu. Tagawan idi sa kasulatan,

* **3:6 3:6** Genesis 15:6; Roma 4:3; Santiago 2:23. † **3:8 3:8** Genesis 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10**

3:10 Deuteronomio 27:26. § **3:11 3:11** Habakuk 2:4; Roma 1:17; Hebreo 10:38. * **3:12 3:12** Levítico 18:5; Roma 10:5.

"Pamparusan ya sisabêt man na pinatin insab-it sa kayu."[†]

14 Inatbus kitamun Jesu Cristu amén ya pagpapalay impangakun Bapan Namalyari kan Abraham, matanggap êt mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan panampalataya tamu kana, matanggap tamuy Ispiritun Bapan Namalyari ya impangaku na.

Ya kautusan buy pangakun Bapan Namalyari

15 Mani mapatêl, biyan kataw alimbaway tambêng yun mapukatan. Asê malyarin daygên ayin kapukatan o dagdagan na sabêt man na napikasunduhan na napirman nana.

16 Para êt baydu sa mani impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa kaapuapuan na. A na sînabi, "Sa mani kaapuapuan mu," ya labay sabin malakê, nun a "sa kaapuapuan mu," ya labay sabin abiin, gigisa buy ayin kaatag nun a si Cristu.

17 Ati ya labay kun sabin. Dilag kasunduhan na dinyag si Bapan Namalyari kan Abraham buy impangakun Bapan Namalyari ya tuparén nay abiin. Pamakalibas apat ta ralan buy tatlumpuy tawun, indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan. Nuwa ya Kautusan, a na malyarin itas ya bisa o daygên ayin pukat ta pangakun Bapan Namalyari kan Abraham.

18 Tagawan nu matanggap tamu sa kapamilatan panunul sa Kautusan na pagpapalay impamanan Bapan Namalyari, ayin kapukatan na impangaku na kan Abraham. Nuwa ya kapêtégan, impamanan Bapan Namalyari ya pagpapala bilang panupad sa pangaku na.

19 Nu parabaydu, sabêt ta ulagan Kautusan? Ya Kautusan, indin amén matandán mani tawuy mangasalanan sila. Nuwa ya abiin, kay aingga sa pallumatêng impangakuy kaapuapuan Abraham. Indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan sa kapamilatan mani ang-el. Buy sabay si Moises ya namilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari.

20 Nuwa alwan parabaydu pangakun Bapan Namalyari, ta sabitun indin Bapan Namalyari ya pangaku na kan Abraham, a ya nanggamit mani ang-el o mamilatan, nun a mismun siyay nam-in pangaku na kan Abraham.

21 Nu parabaydu, salangsang nayi ya Kautusan sa mani pangakun Bapan Namalyari? Asê! Ta nu dilag dayin utus ya makab-in biyay, abiin na dayi ya naging paralan Bapan Namalyari amén maituwad kitamun matinék.

22 Nun a ayun sa Kasulatan, ya kaganawan tawu, ipus kasalanan. Kabay kay ya mani manampalataya kan Jesu Cristuy makatanggap un mani impangakun Bapan Namalyari.

23 Sabitun asê pun inlumatêng nga pambêgén panampalataya kan Cristu, paran nakakulung kitamu sa Kaufusan angga sa allun impatanda kantamuy kaligtasan sa kapamilatan panampalataya.

24 Ya Kautusan, sabay ya bilang nanaysay kantamu angga sa inlumatêng si Cristu buy maituwad kitamun matinék sa kapamilatan panampalataya tamu kana.

25 Buy amêsén, gawan manampalataya kitamina kan Cristu, alway nan Kautusan na manaysay kantamu.

Mani anak Bapan Namalyari sa panampalataya

26 Sikaw kaganawan, mani anak kawnan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya yu kan Cristu Jesus.

27 Tagawan ya kaganawan nabawtismuwan gawan sa pamikibêték kan Cristu, mambumay silayna kaparisun Cristu.

[†] 3:13 3:13 Deuteronomio 21:23.

²⁸ Amêsen, ayin nan pamikaatag ga mani Judio sa alwan Judio, ya ipus sa asê ipus, ya liyaki sa babayi. Sikaw kaganawan, kay gigisa tana gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu.

²⁹ Buy gawan kan Cristu kawna, kabilang kawna sa kaapuapuan Abraham buy makapagmanan mani impangakun Bapan Namalyari kana.

4

¹ Ati ya labay kun sabin. Kaban anak pun na magmana, kaparisu pun ipus ya kablyan na agyan siyay magbandin kaganawan.

² Idi yapun sa lukup mani tawuy manaysay kana buy sa mani tawuy mamantay sa mani pibandiyan na angga sa allun in-il-an bapa na.

³ Para êt bayduy kablyan tamu sabitun nuna. Kaparisu kitamun mani anak, gawan idî kitamu pun sa aypañ namana tamuy paniwala baydi sa babun luta.

⁴ Nuwa sén inlumatêng ngay in-il-an na panawun, in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta. In-anak yan gisay babayi buy binumýay ya sa aypañ Kautusan na impasulat kan Moises

⁵ amén maatbus nay mani idî sa aypañ Kautusan. Sa pakapakun baydu, magin anak kitamun Bapan Namalyari.

⁶ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, in-utus Bapan Namalyari ya Ispiritun Anak na sa békê tamu. Kabay makabêg kitamina kanan "Bapa ku."

⁷ Amêsen, alwa kitaminan ipus nun a anak kitaminan Bapan Namalyari. Buy gawan mani anak na kitamina, makapagmama kitamina sa mani impangaku na.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Galacia

⁸ Sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari, ipus kaw mani diyusdiusan.

⁹ Nuwa amêsen, gawan kilala yina si Bapan Namalyari o mas mangêd sabin na pangkilalanên kawnan Bapan Namalyari bilang anak na, uysian mag-udung kaw yapun sa namana yuy paniwalay ayin pukat buy asê makasawup kamuyu ta? Uysian kalabay kaw yan manguman magpaipus sa mani abiin ta?

¹⁰ Indap yu kali nu magin kapapaidu kaw kan Bapan Namalyari nu pansunulun yuy mani naugalyan tungkul sa mani allu, buwan, panawun buy mani tawun!

¹¹ Migaganaka ku ta dat kay masayang nga kaganawan pagpagal ku kamuyu.

¹² Makisabi yaku kamuyuy mapatêl, ya pakitbusan yuku, gawan sabitun kaawyun yuku, a ku sinunul la naugalyan mani Judio agyan Judio waku. Ayin kaw dinyag ga nadawak kangku.

¹³ Sabitun nuna, tanda yuy gawan sa pagsakit ku, naiaral ku kamuyuy Mangêd da Balita.

¹⁴ Agyan nagin panubuk kamuyuy pagsakit ku, a yuku dinustak o insakwil. Nun a tinanggap yuku pun êt paran pananggap yu sa gisay angel Bapan Namalyari o paran pananggap yu kan Cristu Jesus.

¹⁵ Sabitun nuna, saday tula yu kangku buy tanda kuy agyan dakun sabêt, idin yu kangku gawan kakaidwan yuku. Nuwa sabêt ta nalyari kamuyu?

¹⁶ Pakipatyan yu kina nayi gawan sinabi kuy kapêtêgan?

17 Ya mani tawuy mamilitêp kamuyu, pan-ipakit lay migaganaka sila kamuyu, pakan asé mangêd da labay la. Ta ya kay labay la, ipakarayu lakaw kangku amén sunulun yu sila.

18 Asé nadawak ka migaganaka sila kamuyu agyan ayin naku sa dani yu, basta mangêd ta dayi ya labay la.

19 Kakaidwan kun mani anak, anggan asé makit sa biyay yuy ugalin Cristu, nailab ba matanam ku kaparisun gisay babayi ya manganak.

20 Labay ku dayin makalaku waku baysén kamuyu buy mapakisabyan kataw masalaysay gawan sadyay pamigaganaka ku kamuyu!

Ya paalimbawan Sara buy si Hagar

21 Amésén, sikaw wa kalabay magpayêpa sa mani Kautusan, alwa nayin tanda yinay idi sa Kautusan?

22 Pansabin bayduy dilag luway anak ka liyaki si Abraham,* gisa sa ipus na ya si Hagar buy gisa sa asawa nay si Sara ya alwan ipus.

23 Ya anak na sa ipus, in-anak ya ayun sa kalabayan tawu. Nuwa ya anak na sa asawa nay alwan ipus, in-anak ya ayun sa pangakun Bapan Namalyari.

24-25 Ya luway babayin abiin, sabay silay paalimbawa sa luway kasunduhan. Si Hagar buy ya anak na ya ipus, sabay silay paalimbawa sa kasunduhan na indin Bapan Namalyari kan Moïses sa bung-uy Sinai baydu sa Arabia. Sabay sila êt ta paalimbawa sa Jerusalem amésén, gawan ya mani tawu sa Jerusalem, ipus silan Kautusan.

26 Nuwa si Sara, a ya ipus buy sabay siyay paalimbawa sa Jerusalem ma idi sa langit, buy sabay siyay pinakaindu tamu gawan alwa kitamun ipus un Kautusan.

27 Tagawan idi sa kasulatan,
“Matula kay babayi ya layus, sikay ayin pun anak!
Mansaway ka sa tula, sikay ayin pun dinanasan na ilab sa pangakan.
Tagawan agyan inlakwanan kan asawa mu,
mas malakéy magin anak mu kaysa babayi ya kaawyun nay asawa na.”†

28 Mani mapatêl, nagin anak kaw Bapan Namalyari ayun sa pangaku na, kaparisun Isaac ya in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari.

29 Sabitun nuna, si Ishmael la in-anak ayun sa kalabayan tawu, dinustak na si Isaac ka in-anak ayun sa kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Para êt baysén na mangapalyari amésén. Pandustakên kitamun mani tawuy kalabay magpaipus sa Kautusan.

30 Nuwa paradi ya idi sa Kasulatan, “Ipatas muy babayin ipus buy anak na, gawan abityu anak un babayi ya ipus, a ya malyarin makidakay sa mapagbandin anak babayi ya alwan ipus.”‡

31 Kabay mani mapatêl, alwa kitamun anak babayi ya ipus, nun a anak kitamun babayi ya alwan ipus.

5

Ya kalayaan tamu kan Cristu

1 Imbus kitaminan Cristu sa pangaipus. Kabay magpakapas-êy kaw sa panampalataya yu buy agana kawna magpaipus manguman.

* **4:22** **4:22** Genesis 16:15; 21:2-3.   † **4:27** **4:27** Isaias 54:1.   ‡ **4:30** **4:30** Genesis 21:10.

² Tandanêñ yuy pansabin ku. Siku si Pabloy apostul ya magsabi kamuyun nu magpatuli kaw amén maituwad kaw Bapan Namalyarin matinêk, dinyag yun ayin pukat ta dinyag Cristu para kamuyu.

³ Pan-umanêñ kun sabin na ati. Nu sisabêt ta magpatuli amén maituwad yan Bapan Namalyarin matinêk, kaylangan nan sunulun na buun Kautusan.

⁴ Sikaw wa magpilit ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa kapamilatan panunul yun Kautusan, nisyay kawna kan Cristu buy nagpabukut sa kangedan Bapan Namalyari.

⁵ Nuwa sikay, man-umasa kay ya ituwad kay matinêk gawan sa panampalataya yan kan Jesus sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁶ Gawan sa mani nakibêtêk kan Cristu, ayin ulaga nu tuli ya gisay tawu o asê. Ya maulaga tana, abituy panampalatayay makitan sa kapamilatan pamiiudu.

⁷ Sabitun nuna, mangêd da panampalataya yu kan Cristu. Nuwa sisabêt ta namênbêñ kamuyu sa panunul yun kapêtégan?

⁸ Alwan si Bapan Namalyari ya namênbêñ kamuyu gawan siyay namêg kamuyun manampalataya kan Jesus.

⁹ Pakaisipin yuy asê ustuy aral. Maiparisu ya sa pamalbag ya agyan kay pêprad, mapalbag nay ginêmës sa arina.

¹⁰ Nuwa gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesus, napilmi yakun sangayun kaw kangku. Parusan Bapan Namalyari ya sisabêt man na manggulu kamuyu.

¹¹ Mani mapatêl, dilag kaatag magsabin pan-iaral kuy kaylangan magpatuli amén maituwad Bapan Namalyarin matinêk. Nu pêtèg ga abiin, uysiyan pampasakitan naku yapun mani kaparisu kun Judio ta? Gawan nu pan-iaral kun kaylangan magpatuli, a laku dayi pagkasakitan nakêm sa pan-iaral ku tungkul sa pangamatin Cristu sa kurus.

¹² Buy sa mani mapanggulu kamuyu, nu kalabay silan magpatuli, uysiyan a layna bay ipaputus ta?

¹³ Mani mapatêl, binêg kaw Bapan Namalyari amén bumiyay kawnan malaya. Nuwa agana yu gamitin na kalayaan yu sa panyag kalabayan lawini, nun a misasawup kaw gawan sa pamiiudu yu.

¹⁴ Tagawan ya labay sabin buun Kautusan, idi sa gigisay utus, "Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."*

¹⁵ Nuwa nu pawa kaw mipapati kaparisun mani ayup, dat maluyang yinan masiray biyay balang gisa.

Ya pamibiyaybiyay sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari

¹⁶ Kabay tulutan yuy Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu amén a yu madyag ga nadawak ka kalabayan lawini yu.

¹⁷ Gawan ya kalabayan lawini, laban sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, laban sa kalabayan lawini. Milaban na luwan abiin. Kabay a yu madyag ga labay yun daygên.

¹⁸ Nuwa nu ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu, ayin kawna sa aypaan Kautusan.

¹⁹ Tambéng matandana na nadawak ka pandaygên tawu gawan sa kalabayan lawini. Kaparisun mani ati sila: pamikikanayun, kalaswaan, ayin pamênbêñ sa kalabayan lawini na ya kapapadêng-êy,

* **5:14 5:14** Levitico 19:18.

²⁰ pagsimba sa mani diyusdiyusan, magkukulam, pamisêêm-sêêm sakit nakêm, pamipapati, pangimun, pamitutubag, sakim, pamisisiyay, pamiatag-atag,

²¹ pangasêêm, [pamipapati], paglasing, malabaylabay sa sayay ayin pukat, buy kaatag pun êt ta kadawakan. Pampatandan kataw kaparisun sinabi ku sabitun nuna, ya mani tawuy mambumuyay paradi, a sila miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari.

²² Nuwa ati ya makitan sa biyay tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari: pangidu, tula, kapatêtbêkan, pamibabata, maganaka, kangêdan nakêm, katapatan,[†]

²³ naayup-up, buy katandan mamênben sa sarili. Ayin batas ya manalungat sa mani ati.

²⁴ Ya mani nakibêték kan Cristu Jesus, bilang impaku layna sa kurus ya kaganawan kalabayan lawini la.

²⁵ Buy gawan tinulutan taminay Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kantamu, siya tanay sunulun tamu.

²⁶ Agana kitamu mapagmatag-ay, agana tamu pasulukun na kaparisu tamu, buy agana kitamina mikakasêm.

6

Misasawup kitamu

¹ Mani mapatêl, nu dilag man kamuyun mangasalanan, sikaw wa pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manawup kalla amên magudung nga nakêm la sa Panginuun. Nuwa daygên yuy abiin un dilag nayépay nakêm buy mamakapala kaw, ta dat sikaw wa matuksu.

² Misasawup kaw sa kasakitan balang gisa, buy sa paradi ya paralan, matupad yuy utus Cristu.

³ Nu dilag kamuyun mangisip pa igit ya sa kaatag pakan asê, kay pampurayitin nay sarili na.

⁴ Sépat mangusisay balang gisa sa pandaygên na. Buy nu mangêd da pandaygên na, matula ya. Nuwa agana na iparisuy dinyag na sa kaatag,

⁵ gawan panagutan balang gisay pandaygên na.

⁶ Ya mani panturwanan Sabin Bapan Namalyari, sépat silan manawup buy mam-i sa mani manuru kalla.

⁷ Agana yu purayitin na sarili yu. Ayin makapurayit kan Bapan Namalyari, ta nu sabêt ta intanêm gisay tawu, sabay êt ta pupulun na.

⁸ Nu sunulun nay kalabayan lawini na, para yan nananêm kadawakan buy mamupul yan ayin katganan na kaparusan. Nuwa nu sunulun nay kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, para yan nananêm kangêdan buy mamupul yan biyay ya ayin katganan.

⁹ Kabay agana kitamu sumawa sa panyag mangêd, gawan lumatêng lanuy panawun na mamupul kitamun kangêdan nu a kitamu sumawan manyag mangêd.

¹⁰ Kabay kaban dilag kitamun panawun, manyag kitamun mangêd sa kaganawan tawu, luyang nga sa mapatêl tamu sa panampalataya.

Mani tawlin tipan

¹¹ ELEWEN YU. MANGARAGUL LAY SULAT DISATI. SIKINAY NANULAT ATI.

[†] 5:22 5:22 Malyari êt paradi: panampalataya.

¹² KAY LABAY MANI MAMILIT KAMUYUY MAGPATULI KAWNA AMEN KAY MAM-I SILAN SAYA SA KAPARISU LAN JUDIOY TINULI. TAGAWAN YA MANI MAMILIT KAMUYU, MALIMU SILAN PASAKITAN MANI KAPARISU LAN JUDIO NU KAY YA IPATANDA LA, ABITUY KAMATYAN CRISTU SA KURUS SABAY YA MAKAPILIGTAS SA TAWU.

¹³ MISMUN MANI TINULI, A LA MASUNUL LA KAGANAWAN UTUS, NUWA PAN-IPILIT LAY PATULI KAWNA AMEN MAIPAGMARAGUL LAY PANSUNULUN YUY UTUS PAGPATULI.

¹⁴ NUWA PARA KANGKU, AYIN NAKUN KAATAG MAIPAGMARAGUL NUN A KAY KAMATYAN PANGINUUN TAMUN JESU CRISTU SA KURUS. BUY GAWAN SA PANGAMATI NA SA KURUS, AYIN NAN ULAGA PARA KANGKUY MANI BAGAY YA MAULAGA SA MANI TAWUY ASE MANUNUL KAN BAPAN NAMALYARI. BUY AYIN NAKU ET ULAGA KALLA.

¹⁵ ASINA MAULAGA NU TULI YA GISAY TAWU O ASE. YA MAULAGA, IMBAYU KITAMUN BAPAN NAMALYARI.

¹⁶ SA KAGANAWAN PINILIN BAPAN NAMALYARI BUY MAMBUMYAY AYUN SA MANI INTURU KU, LABAY KUY MANUGEL KAMUYUY KAPATET-BEKAN BUY LUNUS BAPAN NAMALYARI.

¹⁷ KABAY PAUBAT AMESEN, AGANA YINA DAGDAGAN NA SAKIT TA MATANAM KU. NUKAD DANA KANGKU YA MANI NUKAY IDI SA LAWINI KU GAWAN SA PANUNUL KAN CRISTU.

¹⁸ MANI MAPATEL, LABAY KUY MANUGEL KAMUYUY KANGEDAN PANGINUUN TAMUN JESU CRISTU. AWUY PANGINUUN.

Ya Sulat Pablo sa mani taga EFESO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari.

Manulat taku kamuyuy taga Efeso ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu Jesus.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mamaakaupapas ya palanun Bapan Namalyari

³ Ulimênen tamu si Bapan Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu, indin na kantamuy kaganawan pagpapalay ispiritwal ubat sa langit.

⁴ Bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kitamina sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu amén magin banal buy ayin makit ta nadawak sa pangêlêw na. Gawan sa pangidu na kantamu,

⁵ sabitun nuna pun pinili na kitaminan mani anak na sa kapamilatan Jesu Cristu. Tagawan abiin na ikatula na buy kalabayan na.

⁶ Kabay ulimênen tamu Bapan Namalyari gawan sa dakilay kangêdan na indin na kantamu sa kapamilatan kakaidwan nay Anak.

⁷⁻⁸ Ya dayan Cristu sabay ya pinangatbus na kantamu. Ya labay sabin, pinatawad day mani kasalanan tamu. Dinyag nay abiin gawan sa ayin kaparisuy kangêdan na buy binyanan na kitamun kaganawan kabiyasan buy pangintindi.

⁹ Buy sa kalabayan Bapan Namalyari, impatanda na kantamuy liim ma palanu na ya tinupad na sa kapamilatan Cristu

¹⁰ sa lumaténg nga panawun na intakda na. Buy ya palanu na, piaawyunun nay kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta buy ipaaypa na kan Cristu.

¹¹ Sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu, pinili nakay amén magin kana gawan ati ya palanu na sabitun nuna pun, ta pandayêng nay kaganawan ayun sa palanu na buy kalabayan na.

¹² Dinyag nay abiin amén sikitamu ya mani nunan nanampalataya kan Cristu, makapangulimén kana gawan sa karanganan na.

¹³ Buy sikaw êt, paubat sabitun naléngê yinay kapêtégan ya sabay ya Mangêd da Balita nu parasaantu kaw miligtas, sikaw man êt nanampalataya buy nakibêték kan Cristu. Indin kamuyun Bapan Namalyari ya Ispiritu nay impangaku na bilang tanda' ya bandi na kawna.

¹⁴ Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu sabay ya tanda' ya taganan matanggap tamu kaganawan impangaku na kantamu angga sa matanggap tamu lubus ya kaligtasan. Buy gawan di, ulimênen ya gawan sa karanganan na!

Ya panalangin Pablo

¹⁵ Kabay paubat sabitun nabalitan kuy tungkul sa panampalataya yu sa Panginuun tamun Jesus buy tungkul sa pangidu yu sa kaganawan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana,

¹⁶ ayin katganan na pagpasalamat ku kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Buy pawa kun manalangin para kamuyu.

¹⁷ Panyawarén ku kan Bapan Namalyari ya dakilay Bapan Panginuu tamun Jesu Cristu ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Isipitu na amén luyang yuya pun makilala.

¹⁸ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya pasawangén na pun ya isip yu amén matandan yuy inlêan na kamuyuy pangaku na sabitun binéng nakaw, ya sabay ya saganay kangédan ya idin na sa mani pinili nan kay kana.

¹⁹⁻²⁰ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya matandan yuy ayin kaparisuy kapangyarian na para kantamun mani manampalataya kana. Ya kapangyarian êt ati, sabay ya ginamit na sabitun pinabyay nan manguman si Cristu buy pinaiknu na sa wanana sa langit.

²¹ Kabay luyang makapangyarian si Cristu sa kaganawan ispirituy magari, mamaala, mamunu, buy dilag kapangyarian. Ayin makapantag sa tungkulna, alwan kay sa panawun amésén, agyan sa lumaténg pun êt ta panawun.

²² Impaaypan Bapan Namalyari kan Cristuy kaganawan buy dinyag nyan ulun kaganawan para sa ikakangéd manampalatayay miaawyun

²³ ya sabay ya pinakalawinin Cristu. Ya kaganawan pustun manampalataya sabay ya kabuuan pinakalawinin Cristu buy si Cristu êt ta mamibuu sa kaganawan.

2

Pinabyay kaw kaawyun Cristu

¹ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati sa pangélêw Bapan Namalyari gawan sa a yu panunul kana buy sa mani kasalanan yu.

² Mambumyay kaw kaparisun mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari buy nagpasakup kaw sa kapangyarian Satanas ya arin mani ispirituy nadawak ya manguna sa nakém* mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari.

³ Sabitun nuna, mambumyay kitamun kaparisu la, ta pansunulun tamuy kalabayan lawini buy isip tamu. Sa kabilian tamun abiin, kaawyun kitamu êt dayi sa mani tawuy katubagan Bapan Namalyari.

⁴ Nuwa gawan mapallunus si Bapan Namalyari buy maragul la pangidu na kantamu,

⁵ agyan nanuwad kitamun nati gawan sa mani kasalanan tamu, pinabyay na kitamu pun êt kaawyun Cristu. Kabay gawan sa kangédan nakém Bapan Namalyari, niligtas kitamu.

⁶ Buy gawan sa pamikibêté tamu kan Cristu Jesus, pinabyay kitamun Bapan Namalyari kaawyun Cristu buy paran impaiknu na kitamina sa lukup Cristu baydu sa langit.[†]

⁷ Dinyag nay abiin amén sa lumaténg nga panawun, maipakit na sa kaganawan ya asé mapantagan na kangédan nakém na kantamu ya impakit na sa kapamilatan Cristu Jesus.

⁸ Gawan sa kangédan nakém Bapan Namalyari, niligtas kaw sa kapamilatan panampalataya yu kan Jesus, alwan sa kapamilatan sarili yun dyag, nun a digalun Bapan Namalyari kamuyuy abiin.

⁹ Alwan gawan sa kapamilatan mangangéd da diyang yuy ingkaligta yu. Kabay ayin maipagmaragul ya sisabêt man.

* ^{2:2 2:2} sa Griego, pangulun kapangyarian angin. † ^{2:6 2:6} impaiknu na kitamu sa lukup Cristu baydu sa langit: labay sabin mapagkaawyun kitamu Cristun mag-ari baydu sa langit.

10 Gawan sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, binyanan kitamun Bapan Namalyarin bayuy biyay amên manyag kitamun mangangêd ya intalagay nan Bapan Namalyari ya daygên tamu sabitun nuna pun.

Ya pamibêtêk mani Judio buy alwan Judio gawan kan Cristu

11 Kabay sikaw wa mani alwan Judio, ganakên yuy kabilyan yu ya sabitun nuna, in-anak kaw alwan Judio buy pandustakên kaw mani Judio tagawan a lakaw kaparisu ya tinuli. Nuwa ya pangatuli, kay diyag tawu sa lawini.

12 Ganakên yu êt ta sabitun nuna, a yu pun kilala si Cristu, a kaw kaawyun sa mani tawun Bapan Namalyari ya sabay ya mani Israelita, buy a kaw sakup sa mani kasunduwan Bapan Namalyari ya batay sa mani pangaku na. Mambumay kaw baydi sa babun luta un ayin kapilmiyan buy a yu kilala si Bapan Namalyari.

13 Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari. Nuwa amêsên, nidani kawna kana sa kapamilatan dayan Cristu.

14 Si Cristuy pinangubatan kapatêtbékan. Kabay napibêtêk nay mani Judio buy mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan lawini nay nipaku sa kurus, intas naynay pamitutubagan balang gisa ya paran pallasak sa pader ya mamisyay sa mani Judio buy alwan Judio.

15 Sa pangamatin Jesus sa kurus, intas naynay pukat Kautusan na impasulat kan Moises ya dilag utus buy patakaran. Dinyag nay abiin amên pibêtêkên nay mani Judio buy alwan Judio sa gigisay lawini. Sa pakapakun baydu, mikasunduy luwa.

16 Buy abiin na luwa ya pinibêtêk na sa gigisay lawini, ingkasundu na sila kan Bapan Namalyari sa kapamilatan pangamati na sa kurus, ta inyari naynay pamitutubagan tamu.

17 Naku sa babun luta si Cristu buy impatanda nay Mangêd da Balita ya namikasundu kamuyun mani alwan Judio ya sabitun nuna marayu kaw kan Bapan Namalyari. Buy agyan kanyan êt ta mani Judio narani kan Bapan Namalyari, impatanda na êt kanyan na Mangêd da Balita.

18 Kabay sikitamun kaganawan, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan gigisay Ispiritu na gawan sa dinyag Cristu para kantamu.

19 Kabay amêsên, sikaw wa mani alwan Judio, alwa kawnan dayuwan o taga kaatag lugal, nun a kabêtêk kawna sa mani pinilin Bapan Namalyari buy kabilang kawna sa pamilya na.

20 Sikitamuy mani manampalataya, maiparisu kitamu sa gisay bali ya si mani tarêk sabay ya mani apostul buy mani propeta, buy ya pamitudékan tarêk, sabay si Cristu Jesus.

21 Sa kapamilatan Cristu, mangapitutumpang kitamu ya paran mani kasangkapan bali buy mapakadyag gisay banal la Templun Jesus.

22 Sikaw wa mani alwan Judio, gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu, niawyin kawna sa mani Judio. Buy kaganawan tamu nanuwad dan mani kasangkapan Templay panugêlan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na.

¹ Gawan sa parabaysên na dinyag Bapan Namalyari, siku si Pablo ya nisukul gawan sa paglingkud ku kan Cristu alang-alang kamuyun mani alwan Judio.

² Pilmin nabalitan yinay intiwalan Bapan Namalyari kangkuy pamipatandan Mangêd da Balita kamuyu.

³ Kaparisun sinabtan ku sa sulat ta ati, impatandan Bapan Namalyari kangkuy ya tungkul sa liim ma palanu na.

⁴ Kaban pambasên yuy ati ya sulat ku, matandan yuy pangintindi ku sa liim ma palanun Bapan Namalyari tungkul kan Cristu.

⁵ Sabitun nuna, asê impatandan Bapan Namalyari sa mani tawu ya palanu na, nuwa amêsên, sa kapamilatan Ispiritu na, impatanda nayna sa mani banal la apostul buy sa mani propeta na.

⁶ Buy ati ya palanun Bapan Namalyari. Sa kapamilatan Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, ya mani Judio buy alwan Judio, parisu lan mapagmanay kangêdan, parisu silan idi sa gigisay lawinin Cristu buy parisu sila êt makatanggap sa mani pangakun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêték la kan Cristu Jesus.

⁷ Gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari buy sa kapamilatan kapangyarian na, dinyag nakun mamipatandan Mangêd da Balita.

⁸ Agyan sikuy pinakanayêpa sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, pinili naku pun êt amén iaral sa mani alwan Judio ya asê masukad da kangêdan Cristu.

⁹ Buy ipalinaw ku sa kaganawan nu parasaantun matupad da palanun Bapan Namalyari ya sabay ya nanyag kaganawan.

¹⁰ Impadyag na kangkuy abiin amén sa kapamilatan mani manampalatayay miaawyun, maipatanda la sa mani nipagtungkulun buy dilag kapangyarian sa langit ya kabiyasan nan mamipatanda sa magmikakanayun na paralan.

¹¹ Abiin nay palanu na paubat sabitun bayu na pun daygên na babun luta buy tinupad nay abiin sa kapamilatan Cristu Jesus ya Panginuun tamu.

¹² Gawan sa panampalataya tamu buy sa pamikibêték kan Cristu Jesus, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari un ayin limu buy ayin pamikakunu.

¹³ Kabay makisabi yaku kamuyu ya agana kaw mangaynay nakêm gawan sa mani kasakitan ya pandanasên ku alang-alang kamuyu, gawan abiin ya ikarangal yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Efeso

¹⁴ Kabay balang maganaka kuy palanun Bapan Namalyari, manduku wakun mangulimén kana.

¹⁵ Siyay Bapan kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta ya panituwd nan gisay pamilya.

¹⁶ Manalangin naku kana ya papas-êyên nay nakêm yu sa kapamilatan Ispiritu na ayun sa saganay kangêdan na buy kapangyarian na.

¹⁷ Manalangin naku êt ta manugêl si Cristu sa bêkê yu sa kapamilatan panampalataya yu. Manalangin naku êt ta magin napas-êy kaw buy namanidégiç sa pangidun Bapan Namalyari

¹⁸ amén mapukatan yu buy ya kaatag pun na pinilin Bapan Namalyarin kay kana nu parasaantun kakwal, kakarang, katag-ay, buy nu parasaantun kalalê ya pangidun Cristu kantamu.

19 Labay kuy madanasan yuy asê masukad da pangidu na amên makitan sa biyay yu si Bapan Namalyari.

20 Kabay uliménênu tamu si Bapan Namalyari ya makadyag un igit pun sa agyan sabêt pun na yawarênu o maisip tamu sa kapamilatan kapangyarian nyanyag kantamu.

21 Uliménênu tamu kanuman si Bapan Namalyari gawan sa mani kangédan ya makitan sa mani manampalatayay miaawyun buy kan Cristu Jesus! Awuy Panginuu.

4

Nibêbêték ya mani manampalataya kan Cristu

1 Bilang gisay nakasukul gawan sa paglingkud ku sa Panginuu, makisabi yaku kamuyun bumayay kaw nanaspas bilang mani binêg Bapan Namalyari.

2 Pakadyag kaw mapagpayépa, naayup-up, mapangintindi buy mapagpasensiya sa mani kakulangan un kaparisu yu bilang pamipakit yun pangidu yu.

3 Pagpilitan yun manugêl la pamibêbêték yu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari sa kapamilatan mangêd da pamiaawyun yu ya sabay ya mamibêték kamuyu.

4 Sikitamun kaganawan ya nakibêték kan Cristu, napakadyag kitamun gigisay lawini buy gigisay Ispirituy manugêl kantamun kaganawan buy gigisay kapilmiyan ya indin kantamu sabitun binêg kitamun Bapan Namalyari.

5 Gigisay Panginuu tamun Jesus, gigisay panampalataya, buy gigisay bawtismu.

6 Gigisay Bapa tamun Namalyari buy sabay siyay Bapa tamun kaganawan. Mag-ari ya sa kaganawan, manyag ya sa kaganawan buy manugêl ya kantamun kaganawan.

7 Sikitamun kaganawan, parti kitamun gigisay lawini, nuwa binyanan nan kaagyuanan na balang gisa ayun sa labay idin Cristu.

8 Kabay paradi ya idi sa kasulatan,
“Sén nitag-ay ya sa langit, pikilaku nay malakêy tawuy sinambut na
buy dilag yan indin sa mani tawu na.”*

9 Amêsên, sabêt ta labay sabin “Nitag-ay ya sa langit?” Ya labay sabin abitu, inyêpa yapun baydi sa luta si Cristu.

10 Buy ya inyêpa baydi sa luta sabay êt ta nitag-ay sa katatag-ayan na langit amên magin lubus ya kapangyarian na sa kaganawan.

11 Kabay binyanan nan kaagyuanan ya balang gisa. Ya kaatag, dinyag nan apostul. Buy ya kaatag, dinyag nan propeta. Ya kaatag êt, dinyag nan mamipatandan Mangêd da Balita sa mani asê pun nakakilala kan Cristu. Ya kaatag êt, dinyag nan pastor buy manuru.

12 Dinyag nay abiin amên il-an nay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana amên lumabung buy pumas-êy sila bilang lawinin Cristu.

13 Sa paradi ya paralan, maduwang tamuy kaganawan pamibêbêték sa panampalataya buy pangilala sa Anak Bapan Namalyari buy pakadyag kitamun napas-êy ya manampalataya kana anggan pakadyag ugaliin Cristu ya ugali tamu.

* **4:8 4:8** Mani Kanta 68:18.

14 Buy nu naduwang taminay abiin, a kitamina kaparisun mani anak ka pabayu-bayuy isip buy tambêng magtan magmikakaatag ga aral un mani tawuy mallinlang gawan sa paralan lay nakapuglaw.

15 Nun a magsabi kitamun kapêtégan un dilag pangidu amén sa kaganawan, pakadyag kitamun ugaliñ Cristu ya sabay ya ulu tamu.

16 Sa kapamilatan na, pitutumpangên nay kaganawan kasangkapan lawini na, ya ayin kaatag nun a sabay ya mani manampalataya kana. Kabay lumabung buy pumas-êy ya buun lawini nu manyag ya balang gisa sa pan-ipadyag Cristu kalla un dilag pangidu.

Ya bayun biyay kan Cristu

17 Gawan sa tungkulna indin Panginuun kangku, pan-ipilit kun agana kawna bumayay kaparisun mani tawuy asé makakilala kan Bapan Namalyari. Ta ayin kapukatan na pan-isipin la

18 buy ayin silan pangintindi sa mani ispiritwal la bagay. Buy gawan ayin silan tanda buy sa kakdêyan ulu la, ayin kallay bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari.

19 Ayin silaynan dêng-êy. Kabay nalabayan lay nay nadawak ka kalabayan lawini buy pawa silan nasabéksabék sa panyag kadinatan.

20 Nuwa sikaw, kaatag kaw kalla ta alwan parabaysen na natandan yu tungkul kan Cristu.

21 Nalêngê yinay aral tungkul kan Jesus buy tinurwanan kawnan kapêtégan na idi kana.

22 Kabay lakwanan yinay mana yun pamibiyaybiyay ta abiin na mamipakadawak kamuyu gawan sa kalabayan na mamurayit kamuyu.

23 Pasawan yun ibayun Bapan Namalyari ya isip yu buy ugali yu.

24 Ipakit yuy imbayu kawnan Bapan Namalyari buy dilag ugali ya kaparisu kana ya pêtêg matinék buy banal.

25 Kabay agana kawna maglaram, nun a paway nan kapêtégan na sabin yu sa balang mapatêl kan Cristu gawan kaawyun kitaminan kaganawan sa gigisay lawini.

26 Nu manubag kaw man, agana kaw mangasalanan buy agana yu paulayen na lumibas sa allun dilag kaw pun suluk sa patêl yu.[†]

27 Agana yu biyan dan si Satanas sa biyay yu.

28 Ya manakaw, aganayna manguman manakaw, nun a mangkap yatan ubray mamangéd amén makasawup ya sa mani mangaylangan.

29 Agana kaw magsabin nadawak, nun a abituy makakangéd buy nakaayun sa kabilyan mani mallêngê ya sabin yu amén makasawup kalla.

30 Buy agana yu palungkutun na Ispiritun Bapan Namalyari. Ta ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya tatak ka bandi kawnan Bapan Namalyari buy lubus nakaw iligtas sa pallumatêng allu.

31 Itas yuy sabêt man na ikasakit nakêm yu, tubag, pamipapati, palangkab sa kaparisu, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, buy pangisip nadawak sa kaparisu.

32 Nun a magin maganaka kaw buy mapallunus sa balang gisa. Patawarên yuy balang gisa kaparisun pamatawad Bapan Namalyari kamuyu gawan sa dinyag Cristu.

[†] **4:26 4:26** Mani Kanta 4:4.

5

Bumay bilang mani tawuy nasawangan

1 Amésén, gawan anak kawnan Bapan Namalyari ya kakaidwan na, sépat yuyan tubsun.

2 Buy bumay kaw dilag pangidu sa kaparisu yu, kaparisun pangidu kantamun Cristu ya indin nay sarili na para kantamu bilang nabangi ya andug kan Bapan Namalyari.

3 Gawan pinili nakaw kay kana, dapat agyan gisa man kamuyu ayin magsabi kamuyun makikanayun o manyag yan sabêt man na kalasin kalabayan lawini ya madinat o sakim ya.

4 Buy asê êt naspat malêngê kamuyuy malasway pagsabi o ayin kapukatan na isturya o nangadadawak ka lawêg. Nun a pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari.

5 Tandanén yuy si tawuy makikanayun o manyag sa kalabayan lawini nay madinat o sakim, a ya miawyun sa pag-arian Cristu buy si Bapan Namalyari. Tagawan ya kasakiman, maibilang yan pangulimên sa mani diyusdiyusan.

6 Agana kaw magpapurayit sa ayin kapukatan na pangatuynungan kaatag tungkul sa nangadadawak ka diyag la, tagawan mamarusa si Bapan Namalyari sa mani tawuy asê manunul kana.

7 Kabay agana kawna makiawyun sa mani tawun abiin.

8 Sabitun nuna, mambumayay kaw sa kadlémán, nuwa amésén, na-sawangan kawna gawan idi kawna sa Panginuun. Kabay ipakit yu sa pamibiyaybiyay yuy nasawangan kawna.

9 Tagawan ya gisay tawuy nasawangan nana, makitan kanay kangêdan, katinékan, buy kapêtégan.

10 Pagpilitan yun tukalén nu sabêt ta mamakapaidu sa Panginuun.

11 Agana kaw makiawyun sa mani ayin kapukatan na pandaygén mani tawuy mambumayay sa kadlémán, nun a sabin yu kallay kadawakan la.

12 Tagawan mamakapadêng-êy sabin ya mani pandaygén lay nadawak ya nakaluum.

13 Nuwa nu sabyanan yu sila sa pandaygén lay nadawak, masawangan sila buy matandan lay nadawak ka mani pandaygén la.

14 Tagawan ya kaganawan madausau sawang un kapêtégan, masawangan nana. Kabay pansabin yabay,

"Mimata kay mamabélêw.

Midêng ka ubat sa nangamamati
buy pasawangén kan Cristu."

15 Kabay mamakapala kaw nu parasaantu kaw mambumayay. Agana kaw bumay kaparisun mani tawuy ayin tanda, nun a bumay kaw kaparisun mani tawuy biyasa ya nakatandan kalabayan Bapan Namalyari.

16 Gamitin yuy panawun yu sa panyag mangêd, ta malakêy manyag nadawak sa panawun amésén.

17 Kabay agana kaw magin ayin tanda, nun a pakaintindin yu nu sabêt ta kalabayan Panginuun.

18 Agana kaw maglasing gawan makasiray abiin sa mangêd da pamibiyaybiyay yu. Nun a, tulutan yun matupus kaw Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁹ Sa pamititipun yu, magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay pan-ispirituwal. Buun bêkê kaw magkanta buy mangulimén sa Panginuu.

²⁰ Sa kapamilatan Panginuu tamun Jesu Cristu, pawa yun ipasalamat kan Bapan Namalyari ya kaganawan.

²¹ Magpasakup kaw êt sa balang gisa bilang panggalang kan Cristu.

Aral sa mani nipag-asawa

²² Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu kaparisun pagpasakup yu sa Panginuu Jesus.

²³ Tagawan ya liyaki sabay ya ulun asawa na. Para êt baydu kan Cristu ya ulun mani manampalatayay miaawyun ya sabay êt ta lawini na, buy siyay mamiligtas kalla.

²⁴ Kabay nu parasaantun sakup kan Cristu ya mani manampalatayay miaawyun, para êt baydun magpasakup pa mani babayi sa asawa la sa kaganawan bagay.

²⁵ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu kaparisun pangidun Cristu sa mani manampalatayay miaawyun. Indin nay sarili na para sa mani manampalatayay miaawyun

²⁶ amén pakadyag silan banal pamakayarin linisin sa kapamilatan lanêm* buy Sabin Bapan Namalyari.

²⁷ Dinyag nay abiin amén maiarap na sa sarili nay mani manampalatayay miaawyun un naiduidu buy banal, ayin dakun sabêt man na dinat buy ayin makitan na nadawak sa pangêlêw na.

²⁸ Kabay sépat kaidwan liyaki ya asawa na kaparisun pangidu na sa sarili na. Ta ya mangidu sa asawa na, pangkaidwan nay sarili na gawan gigisa sila tana.

²⁹ Ayin tawuy nasulapu sa sarili nan lawini, nun a pakan nay ati buy saysayên. Para êt di ya pandaygên Cristu kantamun mani manampalatayay miaawyun,

³⁰ tagawan parti kitamun lawini na.

³¹ Pansabin sa kasulatan, "Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyun silan miasawa buy pakadyag gigisa."†

³² Mamakaupapas sa ati ya nalaléy kapêtégan na impatandan Bapan Namalyari. Ya pantukuyun abiin sabay si Cristu buy mani manampalatayay miaawyun.

³³ Kabay sikaw wa lawyaki, sépat yun kaidwan na asawa yu kaparisun pangidu yu sa sarili yu. Buy sikaw waman na mani babayi, galangên yuy asawa yu.

6

Aral sa mani mangatwa buy sa mani anak

¹ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu alang-alang sa Panginuu, gawan abiin na sépat yun daygên.

² "Galangên yuy mangatwa yu." Ati ya mumunan utus ya dilag kaawyun na pangaku.

³ Buy paradi ya pangaku, "Nu galangên yuy mani mangatwa yu, magin mangêd buy kumarang nga biyay yu baydi sa babun luta."*

* ^{5:26} ^{5:26} Ya labay sabin bawtismu sa lanêm. † ^{5:31} ^{5:31} Genesis 2:24. * ^{6:3} ^{6:3} Exodus 20:12; Deuteronomio 5:16.

4 Buy sikaw wa mani bapa, agana kaw manyag mani bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu. Nun a, paragulun yu silan dilag disiplina buy panuru ayun sa panampalataya tamu sa Panginuun.

Aral sa mani ipus buy sa mani amung

5 Sikaw wa mani ipus, sunulun yuy mani amung yu baydi sa babun luta un dilag panggalang buy buun katapatan ya paran si Cristuy nay pagsuywan yu.

6 Daygên yuy abiin, makit lakaw man o asê, alwan amên mapasaya yu sila, nun a gawan alipêñ kaw Cristu buy buun bêkê yun daygên na kalabayon Bapan Namalyari.

7 Magsuyu kaw buun bêkê ya paran Panginuun nay pagsuywan yu buy alwan tawu.

8 Tagawan tanda yuy biyan gantimpalan Panginuun ya balang gisa ayun sa mani dinyag nay mangêd, ipus yaman o asê.

9 Buy sikaw wa mani amung, magin mangêd kaw êt sa mani ipus yu. Agana yu sila palimun, ta tanda yuy sikaw buy sila, dilag kaw gigisay amung sa langit buy a ya mamilî.

Mani gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari

10 Ati yay kayaryan sulat ku. Magpakapas-êy kaw sa pamikibêték yu sa Panginuun Jesus sa kapamilatan dakilay kapangyarian na.

11 Gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari kamuyu amên malabanan yuy mani nadawak ka palanun Satanas.

12 Gawan ya kapati tamu, alwan mani tawu nun a nangadadawak ka ispirituy asê mangakitan ya mag-ari, dilag kapangyarian buy mamaala sa kadtéman baydi sa babun luta.

13 Kabay gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban na indin Bapan Namalyari kamuyu amên sa uras pallumatêng kadawakan, namanidêg kaw. Buy pamakayarin pamikilaban yu, manugêl kaw pun êt napas-êy.

14 Kabay maglêan kaw. Daygên yun yakês ya kapêtêgan. Isulud yuy pangamatinêk bilang panagka sa pagaw yu.

15 Isulud yu bilang sapatus ya paglêan sa pamipatandan Mangêd da Balita ya mam-in kapatêtébêkan.

16 Alwan kay abiin. Gamitin yu êt bilang panagkay panampalataya yu amên a kaw dakun mapakun sa mani panuksun Satanas ya nanuwad yawuy magdékêtdêkêt.

17 Isulud yu bilang elmet ya kaligtasan yu buy gamitin yu bilang ispaday Sabin Bapan Namalyari ya indin Ispiritu na.

18 Buy manalangin kaw sa kaganawan uras sa sawup Ispiritun Bapan Namalyari. Sa panalangin yu, makilunuslunus kaw buy manyawad kana. Pawa kaw nakal-an buy pawa kaw manalangin para sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

19 Manalangin kaw para kangku ya sa balang pamipatanda kun Mangêd da Balita, biyan nakun ustuy pagsabi amên maipatanda kun buun pas-êy ya Mangêd da Balita ya inliim sabitun nuna.

20 Tagawan in-utus sakun Bapan Namalyari amên mamipatandan Mangêd da Balita ya sabay ya sangkan ingkasukul ku. Kabay manalangin kaw wa maipatanda kun buun pas-êy tagawan abiin na sêpat kun daygên.

²¹ Si Tiquico ya kakaidwan tamun patêl buy tapat ta maglingkud sa Panginuun Jesus, siyay mamibalita kamuyun kaganawan tungkul kangku amén matandan yuy kabilyan ku buy nu sabêt ta pandaygên ku.

²² Abiin na sangkan na in-utus kuya kamuyu amén matandan yuy tungkul kanyan buy mapapas-éy nay nakêm yu.

²³ Mani mapatêl, labay kuy manugêl kamuyuy kapatêtbêkan, pangidu, buy panampalatayay ubat kan Bapan Namalyari búy sa Panginuun Jesu Cristu.

²⁴ Labay kuy manugêl la kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu sa kaganawan mangidu kana un ayin katganan.

Ya Sulat Pablo sa mani taga FILIPOS

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Timoteo ya kaparisu kun alipên Jesu Cristu. Nanulat kay kamuyun idi sa balayan Filipos ya pinilin Jesus kay kana. Ya sulat ta ati, para êt sa mani mamunu buy sa mani maglingkud sa mani manampalataya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Filipos

³ Balang maisip kataw, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari.

⁴ Balang manalangin naku para kamuyun kaganawan, pawa kun matula.

⁵ Gawan paubat pun sabitun nuna kaw nanampalataya angga amêsên, pansawpan yu kina amên maiaral kuy Mangêd da Balita.

⁶ Napilmi yakun isundun Bapan Namalyari ya mangangêd da diyag na ya inumpisan na sa biyay yu angga sa pakaganap pa abiin sa allun pag-udung Jesu Cristu baydi sa babun luta.

⁷ Mapatêl, sépat paradi ya matanam ku kamuyu, ta pawa kaw idi sa békê ku. Tagawan sabitun nuna, sa pamitanggul ku buy pamipapêtèg ku sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, pawa yukun pansawpan sa kaganawan kaylangan ku. Buy anggay nabay amêsên na nakasukul laku, pansawpan yuku gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kantamu.

⁸ Tandan Bapan Namalyari ya nasabêksabêk kakun makitan kataw gawan pangkaidwan kataw kaparisun pangidun Jesus kamuyu.

⁹ Buy ati ya panalangin ku kan Bapan Namalyari para kamuyu ya luyang pun lumaléy pamiiudu yu un dilag kabiyasnan buy pangintindi nu sabêt ta mangêd buy nadawak

¹⁰ amên mapili yuy pinakamangêd yun daygên. Sa pakapakun baydu, sa allun pag-udung Jesu Cristu, malatêng nakaw wa malinis buy ayin nan makitan na nadawak sa pamibiyaybiyay yu.

¹¹ Buy manalangin nakun sawpan kaw Jesu Cristun pawan bumayay matinék amên maparangalan buy maulimên si Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo ya naipatanda ya tungkul kan Jesu Cristu

¹² Mani mapatêl, labay kun matandan yuy nakasawup maragul la pangasukul ku amên miwagaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus

¹³ kaparisun nalyari amêsên kangku. Natandan kaganawan sundalus ya magbantay sa balin Emperador buy kaatag êt ta idi baydi ya nisukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Jesu Cristu.

¹⁴ Buy gawan sa pangasukul ku, malakêy mapatêl tamu sa Panginuun na pinumas-êy ya panampalataya la buy pinumas-êy ya nakêm lan mamiaral Sabin Bapan Namalyari.

¹⁵ Pêtèg dilag dakun umnuy mangaral tungkul kan Cristu gawan kay sa pangasêm la kangku buy labay lan ipakit ta katanda sila pun kangku. Nuwa dilag êt dakun umnuy mangêd da nakêm mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

16 Gawan sa pangidu la kangku, pan-iaral la si Cristu. Gawan tanda lay ingkasukul kuy kalabayan Bapan Namalyari amén sa pakapakun baydu, maitanggul kuy Mangéd da Balita sa mani tawuy nakasukul kaawyun ku.

17 Nuwa ya kaatag, kay mamiaral silan Mangéd da Balita gawan kay sa sarili lan kalabayan amén ta dayéwén sila. Si abiin sila, asé mangéd da nakém. Indap la ya kaban nakasukul laku baydi, mapasakit lay nakém ku.

18 Nuwa paraman baydu, ayin kangkuy abitu. Pawa kun matula ta si Cristu ya pan-iaral la, mangéd man na sangkan la o asé.

19 Tagawan tanda kuy sa kapamilatan panalangin yu buy sa sawup Ispiritun Jesu Cristu, miawas saku pun baydi.

20 Ya pan-ipilmi ku buy labaylabay kun madyag sa biyay ku, abituy a ku mipakadéng-éy sa sabêt man na daygén ku, nun a pawan napas-éy ya nakém kun mamiaral sa mani tawu tungkul kan Jesus kaparisu sabitun nuna. Sa pakapakun baydu, maparangalan ku si Jesus sa biyay ku, agyan ikamatí ku man o asé.

21 Tagawan para kangku ya biyay ku, para kan Cristu. Buy nu mati yaku man, nabang kangkuy ati ta milaku waku sa lukup na.

22 Nuwa nu ikadang êt Bapan Namalyari ya biyay ku, mangéd êt ta malakéy madyag ku sa paglingkud ku kana. Kabay amésén, nu mamili yaku, a ku tanda nu sabêt ta pilin ku.

23 Magmikapakay isip ku sa luwa. Ta pan-isipin kuy labay kina dayin mati ta amén milaku wakina sa lukup Cristu, tagawan ati ya mamangéd.

24 Nuwa kaylangan ku pun mabyay para sa ikakangéd yu.

25 Kabay napilmi yakun kumarang pun na biyay ku buy makaawyun yu amén masawpan kataw pumas-éy sa panampalataya kan Jesus buy mapasaya kataw gawan sa panampalataya yu.

26 Buy nu makapag-udung ngakina kamuyu, luyang kaw dilag ipagmaragul sa pamikibêték yu kan Cristu Jesus.

27 Kabay amésén, agyan sabêt man na malyari kantamu, labay kuy bumayay kaw ayun sa Mangéd da Balita tungkul kan Jesus. Nu parabayduy daygén yu, makaawyun yuku man o asé, mabalitan kuy mibébêték kaw mamitanggul Mangéd da Balita sa mani tawu amén manampalataya sila êt.

28 Agana kaw malimu sa mani manalungat kamuyu. Tagawan nu makitan lay a kaw malimu kalla, sabay ya magin patanda kalla ya ipalaku silan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kaparusun nuwa sikaw, iligtas nakaw.

29 Ta alwan kay tinulutan na kitamun manampalataya kan Jesus, nun a makadanás êt kasakitan para kana.

30 Ya kasakitan na mangadanasan yu amésén sa mani mamasakit kamuyu, kaparisun kasakitan na nakit yu kangku sabitun nuna buy angga amésén, mangabalitan yuy mangadanasan ku pun.

2

Ya pagpayépan Cristu

1 Mapatél lay, napilmi yakun napas-éy ya nakém yu tagawan mibébêték kaw kan Cristu buy matula kaw gawan kakaidwan nakaw. Napilmi yaku êt ta mibébêték kaw gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari, pangkalunusan buy makidamay kaw sa balang gisa kamuyu.

² Kabay makisabi yaku kamuyun pakapatulén yuku pun angga sa magin ganap pa tula ku. Labay kuy manugél kaw mibébéték sa isip, sa nakém, sa kalabayan buy miiudu kaw sa balang gisa.

³ Agana kaw manyag agyan sabêt man na bagay gawan kay labay yuy itag-ay buy dayêwên kaw mani tawu nun a si daygén yu, magpakayépa kaw sa balang gisa buy ituwad yun mamangéd da kaatag kaysa sa sarili yu.

⁴ Alwan kay sarili yun ikakangéd da isipin yu, nun a ya ikakangéd êt kaatag.

⁵ Kaylangan ya pan-isipin yu, magin kaparisun pan-isipin Cristu Jesus:

⁶ "Agyan idi ya kanay pangaNamalyari na,

A na impilit manugél kapantay Bapan Namalyari

⁷ Nun a imbul-is na pun na karapatan na bilang Namalyari.

Buy sén in-anak ya baydi sa babun luta,
naglingkud ya bilang ipus.

⁸ Nagpakayépa ya

buy nagin mapanunul ya angga sa kamatyan
agyan impakú laya sa kurus.

⁹ Kabay gawan sa dinyag na,

Intag-ay yan Bapan Namalyari un igit sa kaganawan.

Buy binyanan nayan lagyuy ayin kapantag*

¹⁰ amén ya kaganawan idi sa langit, idi sa luta buy kaganawan idi sa aypan luta,

manduku buy mangulimén sa lagyu na.

¹¹ Buy sabin lay, 'Kay si Jesu Cristuy Panginuu.'

Sa pakapakun baydu, maparangalan na Bapa tamun Namalyari."

Magin pêtêg anak Bapan Namalyari

¹² Kabay mani kakaidwan ku, sabitun miaawyun kitamu pun, pawa yun pansunulun na pan-iaral ku kamuyu. Amésen na marayu wakina kamuyu, luyang kaw pun dayin manunul. Pagpilitan yun ipakit sa biyay yuy kaligtasan yu buy daygén yuy ati un dilag limu buy panggalang kan Bapan Namalyari.

¹³ Tagawan si Bapan Namalyari ya mam-i kamuyun pagkusan nakém amén madyag yuy kalabayan na buy pambiyani nakaw êt kabiyasan amén madyag yuy kapapaidu kana.

¹⁴ Daygén yuy kaganawan ayin deklamu buy ayin pamikisubakan

¹⁵ amén ayin makit pa nadawak kamuyuy mani tawu buy malinis ya nakém yu bilang mani anak Bapan Namalyari kaban idi kaw sa mani tawuy mapamilitép buy mapanyag nadawak. Maiparisu kaw sa bêtewên na pakadyag sawang sa kaganawan

¹⁶ kaban mangaral kaw kallan Mangéd da Balita tungkul sa Sabin Bapan Namalyari ya mam-in biyay ya ayin katganan. Sa pakapakun baydu, sa pag-udung Jesu Cristu baydi sa babun lufa, a ku masabi ya ayin pukat ta pinagpagalan ku kamuyu, nun a maipagmaragul kataw.

¹⁷ Ya panampalataya yu kan Jesu Cristu, paran andug kan Bapan Namalyari. Buy nu kaylangan ibulug ga daya ku sa andug ga ati, matula ku pun êt buy makitula ku kamuyu.

¹⁸ Buy sépat kaw êt matula buy makitula kangku.

* ^{2:9 2:9} ayin kapantag: ya labay sabin katungkulon na ayin nan makalampus.

Silan Timoteo buy si Epafroditô

¹⁹ Amêsen, nu kalabayan Jesus, tambêng kun ipalaku baysên si Timoteo amên sa pag-udung na baydi, nu naibalita na kangku nu sabêt tay kabilian yu, pumas-éy ya nakêm ku.

²⁰ Ayin nan kaatag kaparisun Timoteo ya pêtêg migaganaka para sa ikakangêd yun kaganawan.

²¹ Ta ya kaatag, alwan kalabayan Jesu Cristuy pan-isipin la, nun a kay sarili lan kalabayan.

²² Nuwa tanda yina nu parasaantun napagpapêtgan na kangêdan nakêm Timoteo. Tanda yu êt ta miawyun kay sa pangaral Mangêd da Balita kaparisun mitabapa.

²³ Kabay nu matandan kina nu sabêt tay malyari kangku baydi sa sukulan, ipalaku ku baysên kamuyu si Timoteo.

²⁴ Nuwa paraman baydu, nu kalabayan Panginuun, pilmin makakamut takun makalaku baysên kamuyu.

²⁵ Amêsen, inisip kuy kaylangan kinan ipauli baysên kamuyu ya patêl tamun si Epafroditô ya impalaku yu baydi amên mantan sawup buy manawup kangku baydi sa sukulan. Kaparisu kuyan maglingkud kan Bapan Namalyari ya mamitanggul êt un Mangêd da Balita.

²⁶ Napitik-pitik ya gawan natandan yu kanuy nakatanam ya. Kabay nasabêksabêk yan makitan nakaw.

²⁷ Pêtêg nakatanam yabay ya perad nayna dayin ingkamati, nuwa kinalunusan yan Bapan Namalyari. Alwan kay siyay kinalunusan Bapan Namalyari, nun a siku êt. Ta nu nati ya, mabêgbêg ga bêkê ku.

²⁸ Kabay labaylabay kinan ipauli ya baysên amên matula kaw nu makitan yuyan manguman buy sa pakapakun baydu, a kina migaganaka.

²⁹ Kabay sa pag-udung na, tanggapên yuyan buun tula bilang patêl sa Panginuun. Galangên yu êt ta mani tawuy kaparisu na,

³⁰ tagawan nati yina dayi gawan sa paglingkud na kan Jesu Cristu. A nayna pinakamal la biyay na amên madyag natay impadyag yu kana para kangku bilang kasagilî yu.

3

Ya pêtêg pangamatinêk

¹ Mapatêl lay, amêsen matula kaw gawan sa pamikibêtêk yu sa Panginuun. A ku sumawan isulat manguman kamuyuy in-aryl ku sabitun nuna, ta abiin na mangillag kamuyu nu dilag mangaral kamuyun alwan pêtêg.

² Mangillag kaw sa mani tawuy napakaugalin asu. Nadawak ka pandaygên la ta pan-ipilit lan ipatuli pun na mani alwan Judio amên miliqtas sila.

³ Nuwa sabay sikitamuy pêtêg tinuli,* tagawan mangulimên kitamu kan Bapan Namalyari sa sawup Ispíritu na buy pan-ipagmaragul tamuy dinyag Cristu Jesus. Buy a kitamu nagtiwala ya miligtas kitamu sa kapamilatan pagpatului o sa kaatag pun na naugalyan ya pansunulun mani tawu.

* 3:3 3:3 pêtêg tinuli: ya labay sabin abityu nanampalataya kitamina kan Jesus buy inlakwanan taminay nangaddadawak ka diyag sa biyay tamu.

⁴ Ta nu kay abiin na pisasabyan, idi êt kangkuy abiin. Kabay nu dilag magsabin miligtas sina sa kapamilatan panunul na sa naugalyan mani Judio, luyang ngakina.

⁵ Tagawan sabitun waluy allu ku pun sa pamianak kangku, tinuli yakina. Alwa pun êt kay abiin, ta pêtêg Hebreo ya mangatwa ku. Pêtêg êt ta Israelita ku ta ubat taku sa layin Benjamin. Nu kay panunul sa Kautusan ya pisasabyan tamu, masipit kun pansunulun na abiin, ta gisa kun Pariseo.

⁶ Nu kay panunul ku sa paniwala yan mani Judio, buun nakêm kun pinasakit ya mani manampalataya kan Jesus, gawan indap ku nu abituy makapatula kan Bapan Namalyari. Buy nu tungkul laman sa panunul sa Kautusan tamu, ayin makitan na nadawak kangku.

⁷ Abiin silay mani bagay ya indap ku nu makakangêd kangku sabitun nuna. Nuwa amêsên, ayin nan pukat kangkuy abiin ta ya maulaga kangku, sabay ya pangilala ku kan Jesu Cristu.

⁸⁻⁹ Buy alwan kay abiin, ta para kangku, abituy kaganawan bagay ya dinyag ku ya indap ku nu makapasaya kan Bapan Namalyari, intuwad kinan ayin pukat buy madinat amén na kuta makilala buy makapikibêtêk kan Jesu Cristu ya Pangiuun ku. Ta para kangku, pinakamaulaga ya pangilala ku kana kaysa sa mani dinyag ku sabitun nuna. A ku pan-isipin na ituwad dakun matinêk gawan sa panunul ku sa Kautusan, nun a sa panampalataya ku kan Jesus.

¹⁰ Kabay ya labay ku amêsên, luyang ku pun makilala si Cristu. Buy labay ku êt madanasan na kapangyarian Cristu sabitun nanguman yan nabyay. Buy labay ku êt madanasan na kasakitan kaparisun kasakitan ya dinasanan na buy maituwad daku kana sa pangamati na.

¹¹ Sa pakapakun baydu, agyan mati yaku man, mabyay yakun manguman.

Isundu anggan asê matanggap pa gantimpalan Bapan Namalyari

¹² A ku pansabin na nadyag kinan kaganawan na abiin. A ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, pagpilitan kun maduwang nga abiin gawan abiin na sangkan pamêg Cristu Jesus kangku.

¹³⁻¹⁴ Mapatêl lay, a ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, panlitépén kuy mana kun mani nadyag. Kaparisun gisay mamwayu, pagpilitan kun misadsad sa katganan amén makwa kuy gantimpala. Ya gantimpalan abiin, ayin kaatag nun a ya pamêg kangkun Bapan Namalyari ya bumiyay yaku sa langit kaawyun na sa kapamilatan Cristu Jesus.

¹⁵ Parabaysên na sêpat tamun isipin, sikitamuy napas-êy ya panampalataya. Nuwa nu alwan parabayduy pan-isipin yu, ipatandan Bapan Namalyari kamuyu ustu.

¹⁶ Paraman baydu, ya maulaga, isundu tamuy panunul tamu sa kapêtégan na natandan tamina.

¹⁷ Mapatêl lay, mibêbêtêk yun pakitbusan na alimbaway impakit ku kamuyu buy pakitbusan yuy kaatag makitbus kanyan.

¹⁸ Pawa kinan pansabin kamuyu buy amêsên, katangis sakun umanên sabin kamuyu ya malakéy tawuy magsabin manampalataya sila kan Jesus, pakan manalungat sila sa pangamatin Cristu sa kurus sa kapamilatan pamibiyaybiyay la sa kadawakan.

¹⁹ Nuwa ya kapilakwan la sabay ya ayin katganan na kaparusan. Tagawan ya kalabayan lawini lay sabay ya pandaygên lan namalyari la

buy pan-ipalangka lay mani bagay ya sépat la dayin ikadéng-éy. Ayin silan kaatag pan-isipin nun a ya mani bagay baydi sa babun luta.

²⁰ Nuwa sikitamu, alwan parabaydu, ta ya pêtêg bibiyan tamu, baydu sa langit. Buy nasabék tamun pan-êténgén ubat ta baydu ya Mamilitgas ya sabay ya Panginuun Jesu Cristu.

²¹ Sa pag-udung na, manakup ya sa mani tawu sa kapamilatan kapangyarian na. Buy sa kapamilatan êt abiin na kapangyarian na, ibayu nay lawini tamuy mayna buy mangamati amén magin kapisun lawini nay pallangit.

4

Mani tipan

¹ Kabay mapatêl ku, magpakapas-éy kaw sa Panginuun. Kakaidwan kataw buy nasabék kakun makitan kataw ta sikaw wa pangubatan tula buy karangalan ku kan Bapan Namalyari.

² Makisabi yaku kamuyuy Euodia buy Sintique ya mikasundu kawna ta mipatêl kaw sa Panginuun.

³ Buy sika ya pêtêg kun kaawyun sa pangaral, makisabi yaku kamun sawpan muy mani babayin ati. Tagawan kasawup ku sila sa pamipatan-dan Mangéd da Balita tungkul kan Jesus, kaawyun lan Clemente buy kaatag pun êt ta kaawyun kun maglingkud kan Jesus. Ya mani lagyu lay nakasulat sa librun biyay.

⁴ Pawa kaw matula gawan sa pamikibêtêk yu kan Jesus! Pan-umanên kun sabin, "Matula kaw!"

⁵ Ipackit yu sa kaganawan na kangêdan nakêm yu, ta marani yanan lumatêng nga Panginuun!

⁶ Agana kaw migaganaka sa sabêt man, nun a manalangin kaw kan Bapan Namalyari buy manyawad kanan dilag pagpasalamat.

⁷ Nu pawa kaw manalangin kan Bapan Namalyarin dilag pagpasalamat, biyan nakaw kapatêtbékan sa békê buy sa isip yu ya asê agyun mapukatan mani tawu. Ati ya kapatêtbékan na mangillag kamuyu amén a kaw napitik, ta nakibêtêk kawna kan Cristu Jesus.

⁸ Amêsên na mapatêl, bayu ku yarin na sulat ku, dilag gaku pun sabin kamuyu. Pawa yun isipin na mani mangéd buy kapapaulimén, ya pêtêg, marangal, matinêk, malinis, naidu, buy panggalangén.

⁹ Dayégn yuy kaganawan natandan, natanggap, nalêngé buy nakit yu kangku buy si Bapan Namalyari ya ubatan kapatêtbékan sabay ya mapakamuyu.

Ya pagpasalamat Pablo sa sawup la

¹⁰ Sadyay tula ku buy magpasalamat sa Panginuun, gawan agyan makarang ngay panawun na inlumibas, impakit yun manguman na labay yukun sawpan. Tanda ku êt ta a yuku nalitépan, nuwa kay babayu yun naarapan mipagtan sawup yu kangku.

¹¹⁻¹² A ku pansabin na ati gawan mangaylangan naku. Ta natandan kina nura paraasantun magin nukad kangkuy agyan sabêt man na kabilian ku. Ta nadanasan kinay kasakitan buy nadanasan ku êt ta kapasnawan. Nadanasan kuy inlumayang buy nadanasan ku êt ta nabsuy. Kabay agyan sabêt man na lumatêng kangku, nabiyasa kinan magpatêtbék.

¹³ Buy agyan sabêt man na madanasan ku, agyu kun arapên na abiin sa kapamilatan sawup Cristu ya mamapas-êy kangku.

¹⁴ Paraman baydu, mangêd da dinyag yu tagawan sinawpan yuku sa kasakitan na dinanasan ku.

¹⁵ Tanda yuy mani taga Filipos ya sabitun nuna kaw naniwala sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, kay sikaw wa manampalatayay miaawyun ya nanawup sa mani kaylangan ku sabitun namita ku sa Macedonia.

¹⁶ Ta agyan sabitun idi yaku sa Tesalonica, magkamipagtan kaw êt sawup kangku.

¹⁷ Pansabin kuy ati alwan gawan labay kun makatanggap manguman sawup pa ubat kamuyu, nun a ya labay ku, luyang pun madagdagan na gantimpalay matanggap yu.

¹⁸ Amésén, ya sawup pa impagtan yu kangku sa kapamilatan Epafradito, nukad sa mani kaylangan ku buy subra pun êt. Ya sawup yu, kaparisun nabangi ya andug kan Bapan Namalyari ya pantanggapen nan dilag tula.

¹⁹ Buy gawan nakibêték kawna kan Cristu Jesus, idin Bapan Namalyari kamuyuy kaganawan kaylangan yu ya ubat sa pibandiyan nay asê mangaubus.

²⁰ Uliménén tamu ya Namalyari buy Bapa tamu kanuman. Awuy Panginuun.

Mani tawlin pangumusta

²¹ Nagpapakun kawna baysen na kaganawan mani pinilin Jesu Cristun kay kana. Pansabin êt mapatêl tamuy kaawyun ku baydi ya "Nagpapakun kawna."

²² Pan-ipasabi êt awêd kaganawan pinilin Bapan Namalyari baydi ya "Nagpapakun kawna," luyang ngay mani maglingkud sa palasyun Emperador.

²³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat Pablo sa mani taga COLOSAS

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu.

² Mani mapatêl ku, nanulat taku kamuyuy idi sa Colosas ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu.

Labay kun manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Colosas

³ Balang manalangin kay para kamuyu, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari ya Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu,

⁴ gawan nabalitan yan na panampalataya yu kan Cristu Jesus buy ya pangidu yu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁵ Parabaysen na pandaygên yu gawan napilmi kaw wa idin Bapan Namalyari kamuyuy in-il-an na sa langit. Nagin napilmi kawna paubat sabitun nalêngê yuy kapêtêgan na sabay ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu.

⁶ Sén nalêngê yu buy napukatan na kapêtêgan tungkul sa kangêdan Bapan Namalyari, nanagêy ya abiin sa biyay yu buy niwagaw ubat kamuyu, kaparisun mangapalyari sa mani tawu sa kaganawan lugal sa babun luta.

⁷ Natandan yuy Mangêd da Balitan abiin kan Epafras. Gisa yan pagtiwalan buy pangkaidwan na patêl buy pagkaawyun yan maglingkud kan Cristu.

⁸ Nabalitan yan kan Epafras ya indin Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu ya pangidu sa balang gisa.

⁹ Kabay paubat sabitun alluy natandan yan na tungkul kamuyu, pawa kay manalangin para kamuyu. Panyawarên yan kan Bapan Namalyari ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amên lubus yun matandan na kalabayan na.

¹⁰ Sa pakapakun baydu, bumpyay kaw nanaspot buy kapapaidu sa Panginuun, pawa kaw manyag kangêdan buy pawan lumalê ya pangilala yu kan Bapan Namalyari.

¹¹ Manalangin kay kan Bapan Namalyari ya pakapas-éyên nakaw sa kapamilatan dakilay kapangyarian na amên mapibabatan yun dilag tula ya kaganawan madanasan yu.

¹² Buy pawa kaw êt magpasalamat kan Bapa, ta dinyag nakaw nanaspot amên mapagmana yuy in-il-an nay idi sa langit para sa mani tawuy pinili nan kay kana ya idl sa nasawang.

¹³ Inligtas na kitamu sa kapangyarian kadlêman buy inlaku na kitamu sa pag-arian kakaidwan nan Anak.

¹⁴ Inatbus na kitamina sa kapamilatan Anak na, ya labay sabin pinatawad day mani kasalanan tamu.

Ya mangêd da dinyag Cristu para kantamu

¹⁵ Si Cristuy kakitan kan Bapan Namalyari ya asê mangakitan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Jesus buy makapangyarian ya sa kaganawan.

¹⁶ Sa kapamilatan Cristu, dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idi baydi sa babun luta, ya mani mangakit buy asê mangakit kaparisun ispirituy mag-ari, manungkuluan, mamunu, buy dilag kapangyarian. Nadyag ga kaganawan sa kapamilatan Cristu buy para kana.

¹⁷ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Cristu, buy sa kapamilatan na, manugêl nakapakapalay kaganawan.

¹⁸ Si Cristu ya pinakaulu buy ya pinakalawini na sabay ya mani manampalatayay miaawyin. Buy siyay pinangubatan biyay ta nuna yan nabyay sa mani nati amén siyay pinakamatag-ay sa kaganawan.

¹⁹ Gawan kalabayan Bapan Namalyari ya lubus manugêl kan Cristu ya pangaNamalyari na.

²⁰ Buy sa kapamilatan dayan Cristu sabitun nipaku ya sa kurus, nibtêk kan Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idî sa babun luta.

²¹ Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari buy kapati nakaw, gawan sa nadawak ka isip yu buy sa mani diyag yu.

²² Nuwa amésen, sa kapamilatan pangamatin lawinin Jesus sa kurus, in-udung Bapan Namalyari ya mangêd da pamikiawayun yu kana. Kabay ituwad nakaw banal, malinis, buy ayin makitan na nadawak sa pangêlew na.

²³ Nuwa kaylangan yun manugêl tapat buy napas-êy sa panampalataya yu. Buy agana yu paulayên mitas sa kapilmiyan yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu. Ya Mangêd da Balitan ati, in-aryl lana sa kaganawan lugal baydi sa babun luta buy siku si Pablo ya nagin mangaral ati.

Ya kasakitan Pablo para sa mani manampalataya

²⁴ Masaya ku sa mani mangadanasan kuy kasakitan para kamuyu buy sa kapamilatan ati, bilang maisundu kuy pamibabata sa kasakitan na nadanasan Cristu para sa mani manampalataya ya sabay ya pinakalawini na.

²⁵ Intalaga kun Bapan Namalyari ya maglingkud sa mani manampalataya amén maipangaral la kabuuan sabi na kamuyun alwan Judio.

²⁶ Abituy nakaliim sa kabuuan sabi na, asê pun impatanda sa mani pipuunpuunan tamu sabitun nuna. Nuwa amésen, impatanda nayna kantamun mani pinili nan kay kana.

²⁷ Labay Bapan Namalyarin ipatanda na sa kaganawan tawuy dakila buy mamakaupapas sa liim palanu na ya sabay si Cristuy manugêl kamuyu. Buy sabay siyay kapilmiyan tamun madanasan tamuy kangêdan na sa langit.

²⁸ Kabay pan-iaral yan si Cristu sa kaganawan tawu. Pampatandan buy panturwanan yan na balang gisa sa kapamilatan kabiyasnan na indin kanyan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maiarap yan na balang gisa kan Bapan Namalyari un ganap pa pamikibêtêk la kan Cristu.

²⁹ Kabay pagpilitan kun mangaral Mangêd da Balita sa kaganawan tawu sa kapamilatan kapangyarian Cristu ya mamasas-êy kangku.

2

¹ Labay kun matandan yu nu parasaantuy pagsipêg ku para kamuyu. Para êt baydu sa mani idi sa Laodicea buy sa kaganawan asê pun nakakilala kangku un arapan.

² Pandaygén kuy ati amén papas-éyén na nakém yu buy mibébêték kaw sa pamiiudu yu. Sa pakapakun baydu, lubus yun matandan buy mapukatan na liim ma palanun Bapan Namalyari ya sabay si Cristu.

³ Tagawan si Cristuy pinangubatan kaganawan kabiyasan buy katan-dan.

⁴ Pansabin ku kamuyuy mani abiin amén a lakaw mailit p sa kapami-latan mangang d da pagsabi, pakan alwan p t g.

⁵ Ta agyan ayin naku bays n kamuyu, pawa kaw idi sa isip ku. Buy s n nabalitan kuy masalaysay ya pamiaawyun yu bilang manampalataya buy napas- y ya panampalataya yu kan Cristu, matula ku.

Si Cristuy s  pat tamun sunulun

⁶ Am  s  n, gawan tinanggap yu si Cristu Jesus bilang Panginuun yu, isundu yuy bumayay kaw sa kalabayan na

⁷ ya nakayamut malal  kana un dilag napas- y ya panampalataya kaparisun in-ral kamuyu. Buy pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari.

⁸ Mangillag kaw sa mani manurun mamakapilit p buy sa pan-ituru lay ayin kapukatan am  n a lakaw maiayat. Tagawan alwan ubat kan Cristuy aral la abiin, nun a kay ubat sa namanay naugalyan buy sa mani paralan sa babun luta.

⁹ Kabay agana kaw pailit p, gawan sabitun napakadyag tawu si Jesu Cristu, ya buun pangaNamalyari, idi ya kana.

¹⁰ Nagin ganap kawna gawan sa pamikib t k yu kan Cristu ya sabay ya manakup sa kaganawan ispirituy mamunu buy dilag kapangyarian.

¹¹ Gawan sa pamikib t k yu kan Cristu, bilang natuli kawna ta intas san Cristu ya kalabayan lawini yu.

¹² Sa kapamilatan pamawtismu kamuyu, nanuwad kawnan nilb ng kaawyun Cristu. Buy s n nabyay ya, nanuwad kaw  t nabyay kaawyun na, gawan naniwala kaw sa kapangyarian Bapan Namalyari ya namabyay kana.

¹³ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati gawan sa mani kasalanan yu buy sa panunul yu sa nangadadawak ka kalabayan lawini yu. Nuwa am  s  n, bilang pinabyay kaw nan Bapan Namalyari kaawyun Cristu. Pinatawed nay kaganawan kasalanan tamu.

¹⁴ Tagawan sa kapamilatan pangamatin Cristu sa kurus, binuray nan Bapan Namalyari ya listaan kaganawan kasalanan tamu buy ya kautusan na inlabag tamu. Dinyag nan ayin ulaga am  n a kitamu maparusian.

¹⁵ Sa kapamilatan  t pangapakun Cristu sa kurus, sinambut Bapan Namalyari ya mani ispirituy mag-ari buy dilag kapangyarian. Buy impakit nay panambut na sa arapan kaganawan.

¹⁶ Kabay agana kaw makipapaniwala sa mani tawuy magsabi kamuyu nu sab t ta malyarin kan n o in m  n, o nu sab t ta s  pat dayg n sa balang pesta, sa balang bayun buwan o sa Allun Pagpaynawa.

¹⁷ Ya mani abiin, kay kakitan sa mani bagay ya palat g. Nuwa ya katuparan kaganawan abiin sabay si Cristu.

¹⁸ Dilag magpakay pa kunwadis buy pan-ipilit lay kaylangan  t ulim  n na mani ang-el Bapan Namalyari. Pansabin lay nasul  pl p lay abiin. Pan-ipaday w lay abiin, pakan alwan p t g, ta kay ubat ya abiin sa sarili lan isip. Agana kaw maniwala sa pansabin la, ta nu paniwalan yuy abiin, mitas kamuyuy gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.

19 A sila nagpasakup kan Cristu ya sabay ya ulu tamun mani manam-palataya. Buy siyay mamibêték buy manaysay kantamu bilang lawini na buy sabay siyay mamaragul ayun sa kalabayan Bapan Namalyari.

20 Sén nati si Cristu, bilang nati kaw êt kaawyun na buy imbus na kawna sa mani paralan sa babun luta. Uysian pansunulun yuya pun na mani paradi ta,

21 “Agana talanên na ati,” “Agana tawayan na abitu,” “Agana kimitin na abiin”?

22 Ta ya kapêtégan, abiin na bagay ya pan-ibawal la, kay tungkul sa mani bagay ya maubus nu maékan o mainêm. Kabay agana yu sunulun na abiin na utus buy aral, ta kay diyag tawu.

23 Ya mani utus ya abiin, nu êlêwên yu, paran dilag kabiyasnan, ta pan-ituru lay kaylangan magsipêg magsimba, magpakayêpa, buy magpakasakit sa lawini. Nuwa ya pêtég, ayin kapukatan na abiin, ta asê makasawup sa pamênbên kalabayan lawini.

3

1 Bilang nabyay kawnan manguman kaawyun Cristu. Kabay pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit nu saantu nakaiknu si Cristu sa wanan Bapan Namalyari.

2 Pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit, alwan mani bagay baydi sa babun luta.

3 Gawan nati yay mana yun pamibiyaybiyay. Buy ya biyay yu amêsen, nakasimpan kan Bapan Namalyari kaawyun Cristu.

4 Si Cristuy pangubatan bayun biyay buy nu lumatêng nga panawun na makilala ya, makilala kaw êt buy parangalên kaw kaawyun na.

Ya mana buy bayuy biyay

5 Kabay itas yinay sabêt man na kalabayan lawini kaparisun pamikikanayun, kalaswaan, nadawak ka kalabayan, buy kasakiman, ta nu sakim ka, paran nangulimén kayna sa diyusdiyusan.

6 Gawan ya mani manyag parabaysen, parusan silan Bapan Namalyari.

7 Sabitun nuna, parabaydu êt ta pandaygen yu.

8 Nuwa amêsen, itas yinay kaganawan ati: tubag, suluk, sakit nakêm, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, buy mangalasway pagsabi.

9 Agana kaw maglararam, gawan intas yinay mana yun pamibiyaybiyay ya dilag nadawak ka diyag.

10 Buy insulud yinay bayun pamibiyaybiyay ya pawan pan-ibayun Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu angga sa mapagkaparisu yuya. Sa pakapakun baydu, luyang yuya pun makilala.

11 Sa bayun pamibiyaybiyay ati, ayin nan pamikaatag ga Judio sa alwan Judio, ya tuli sa alwan tuli, ya mani dayuwan sa mani asê dayuwan, buy ipus sa asê ipus. Tagawan kay si Cristuy maulaga sa kaganawan buy idi yina kantamun kaganawan.

12 Kabay gawan pinili kaw Bapan Namalyarin kay kana buy inidu na, sépat kaw mapallunus, mangêd da nakêm, mapagpayêpa, naayup-up, buy mapamibabata.

13 Mipagpasensiya kaw buy nu dilag kaw sakit nakêm sa sisabêt man, mipamatawad kaw, tagawan pinatawad kaw êt Panginuun.

14 Igit sa kaganawan, miiidu kaw amén ganap pa pamibêték yu sa balang gisa.

¹⁵ Ya kapatêtbêkan yu sa balang gisa ya ubat kan Cristu ya sêpat manugêl sa békê yu. Gawan bilang gigisay lawini na, binêg kaw Bapan Namalyari amên bumayy napatêtbék. Buy pawa kaw êt magpasalamat.

¹⁶ Itanêm yun mangêd sa békê yuy mani in-aral Cristu. Patandan buy turwanan yuy balang gisa sa kapamilatan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari. Magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay pan-ispirituwal un dilag pagpasalamat kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Buy nu sabêt man na pandaygên yu, sa pagsabi o sa diyag, daygên yuy kaganawan bilang pamarangal sa lagyun Panginuun Jesus buy magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari sa kapamilatan na.

Ya mangêd da pamikiawyun sa kaparisu

¹⁸ Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu gawan abiin ya sêpat yun daygên bilang mani makibêték sa Panginuun.

¹⁹ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu buy agana yu sila pasakin.

²⁰ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu, gawan abiin na kapapaidu sa Panginuun.

²¹ Sikaw wa mangatwa, agana kaw manyag sabêt man na bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu amên asê mangaynay nakêm la.

²² Sikaw wa ipus, pawa yun sunulun na mani utus amung yu. Mag-ubra kaw alwan kay sa makit amung yu amên matula ya kamuyu. Agyan a lakaw makit, daygên yun buun békê un dilag limu sa Panginuun.

²³ Sabêt man na pandaygên yu, daygên yun buun nakêm, para sa Panginuun alwan para sa tawu.

²⁴ Ta ya Panginuun Jesu Cristu sabay ya pêtêg amung yu buy tanda yu êt ta biyan nakaw lanun mana bilang gantimpala yu kana.

²⁵ Sisabêt man na manyag nadawak, parusan ya ayun sa dinyag na, gawan ayin pampilin si Bapan Namalyari.

4

¹ Sikaw wa amung, magin mangêd buy makatuynungan kaw sa mani ipus yu. Ganakên yu êt ta dilag kaw Amung sa langit.

Ya dakun umnyu mani tipan sa mani manampalataya

² Buun nakêm yun isunduy panalangin yu kan Bapan Namalyari buy illagan yuy isip yu kaban manalangin kaw buy pawa kaw magpasalamat kana.

³ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya manyag yan paralan amên maipatanda yan na liim mä palanu na tungkul kan Cristu. Tagawan ya pangaral ku tungkul sa palanu na sabay ya sangkan pangasukul ku.

⁴ Manalangin kaw wa maiaral kun malinaw wa abiin ta abituy sêpat kun daygên.

⁵ Mamakapala kaw sa pamikiawyun yu sa mani asê manampalataya kan Jesus. Buy kaban idî' kaw kalla, pagpilitan yun iaral kallay tungkul kan Cristu.

⁶ Nu makisabi kaw kalla, sêpat naayup-up pa pagsabi yu amên mallêngê sila kamuyu. Buy sêpat yun tanda nu parasaantuy mangêd da pakitbay yu sa agyan sabêt man na ipatang la.

Mani pangumusta

⁷ Si Tiquicoy kakaidwan tamun patêl ya sabay ya mibalita kamuyu tungkul sa kabilyan ku. Mapagtiwalan ya buy kaawyun yan maglingkud sa Panginuun.

⁸ Impalaku kuya kamuyu amên matandan yuy kabilyan yan buy amên pas-êyên nay nakêm yu.

⁹ Sa pamaku na baysên kamuyu sa Colosas, kaawyun na si Onesimo ya pangkaidwan tamun patêl buy mapagkatiwalan na kabalyan yu. Silay mamibalita kamuyu tungkul sa kaganawan nalyari baydi.

¹⁰ Nagpapakun kawna sinabin Aristarco ya kaawyun kun nakasukul. Nagpapakun kawna sabin êt Marcos ya pinsan Bernabe. Intipan kina kamuyu sabitun nuna ya nu lumatêng baysên si Marcos, tanggapêñ yuyan mangêd.

¹¹ Nagpapakun kawna sabin êt Jesus ya pambêgêñ Justo. Si Aristarco, Marcos buy si Justo, kay silay kaparisu kun Judioy kaawyun kun mangaral kamuyun tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Buy silay mamapas-êy nakêm ku.

¹² Nagpapakun kawna, sinabin kabalyan yun si Epafras ya gisa êt ta maglingkud kan Cristu Jesus. Pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari un buun nakêm ya pakadyag napas-êy buy ganap pa panunul yu sa kalabayan Bapan Namalyari.

¹³ Napaptêgan kuy sipêg Epafras ya manyag para sa ikakangêd yu buy sa ikakangêd mani idi sa Laodicea buy Hierapolis.

¹⁴ Nagpapakun kaw êt sinabin Demas buy si Lucas ya pangkaidwan tamun duktor.

¹⁵ Sabin yu êt ta pan-ipasabi kuy nagpapakun nay mani mapatêl sa Laodicea. Para êt baydu kan Nimfa buy sa mani manampalatayay miaawyun sa bali na.

¹⁶ Pamakabasa yun sulat ta ati, ipagtan yu êt sa mani manampalatayay miaawyun sa Laodicea amên basêñ la êt. Ya insulat ku kalla, kewen yu amên basêñ yu êt.

¹⁷ Pakisabi kan Arquipo ya yarin nay pan-ipadyag Panginuun kana.

¹⁸ Siku si Pablo ya nanulat di sa katatawliyan. Ganakêñ yuy idi yaku sa sukulan buy pawa kaw manalangin para kangku.

Labay kuy manugêñ kamuyuy kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nanulat kay kamuyun mani mapatêl yan ya manampalatayay mi-aawyun baysên sa Tesalonica ya nakibêték kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Labay yan na manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

² Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan buy pawa kay êt manalangin kana para kamuyu.

³ Magpasalamat kay sa Bapa tamun Namalyari gawan pawa yan maganakay mani kangêdan na pandaygén yu gawan sa panampalataya yu. Maganaka yan nu parasaantu yun pansawpan na mani kaparisu yu gawan sa pangidu yu. Buy maganaka yan êt nu parasaantu yun pibabatan na mani kasakitan gawan napilmi kaw wa mag-udung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa babun luta.

⁴ Mani mapatêl yan na kakaidwan Bapan Namalyari, magpasalamat kay êt gawan tanda yan ya pinili nakaw.

⁵ Tanda yan na abiin gawan ya pangaral yan kamuyun Mangêd da Balita alwan kay sa kapamilatan sabi, nun a nakitan yuy kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, buy napilmi kay ya pêtég ga pan-iaral yan. Nakitan yu êt ta pamibiyaybiyay yan sabitun idi kay pun kamuyu buy tanda yuy dinyag yan na kaganawan para sa ikakangêd yu.

⁶ Tanda yan na pinili kaw nan Bapan Namalyari, ta paubat sabitun tinanggap yuy Sabin Bapan Namalyari, pikitbusan yuy biyay yan buy ya biyay Panginuun Jesus. Tagawan agyan malakéy kasakitan na dinanasan yu gawan sa panampalataya yu, masaya kaw pun êt gawan idi kamuyuy kasiglan na ubat sa Ispiritun Namalyari.

⁷ Kabay nagin mangêd da alimbawa kaw sa kaganawan manampalataya kan Jesus baysên sa prubinsyan Macedonia buy baydi sa Acaya.

⁸ Buy gawan kamuyu, niwagaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. Buy niwagaw êt ta balita tungkul sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, alwan kay sa Macedonia buy sa Acaya, nun a sa kaganawan lugal. Kabay a yan na kaylangan ipatanda sa mani tawu ya tungkul sa panampalataya yu.

⁹ Silay nay mamibalita nu parasaantu yukay tinanggap mangêd buy nu parasaantu yun tinalibatukan na pangulimén yu sa mani diyusdiyusan amén maglingkud sa pêtég Bapan Namalyari ya nabyay.

¹⁰ Imbalita la êt ta mangêtêng kaw sa pag-udung Anak nay ubat sa langit, ya ayin kaatag nun a si Jesus ya pinabyay nan nanguman. Sabay siyay mamiligtas kantamu sa lumatêng nga parusa.

2

Ya mani dinyag Pablo sa Tesalonica

¹ Mani mapatêl, tanda yu asê nasayang nga pamaku yan kamuyu.

² Tanda yu êt ta bayu kay naku baysên, dinustak buy pinasakitan kay sa balayan Filipos. Para êt baysên na nalyari kanyan sa balayan yu. Nuwa agyan malakêy mamênbên kanyan, binyanan kay Bapan Namalyarin kapas-éyan nakêm amén maiaral yan kamuyuy Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

³ Tagawan ya pan-iaral yan, pêtêg buy ayin kay pan-isipin na ilitêp kaw o manyag nadawak kamuyu.

⁴ Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya intiwala na kanyan na pangaral Mangêd da Balita. Kabay parabaysên na pandaygên yan, alwan amén matula kanyan na mani tawu, nun a si Bapan Namalyari gawan siyay makakit lalén békê tamu.

⁵ Tanda yu buy tandan Bapan Namalyari ya a yan kaw kingwa sa mangangêd da pagsabi, buy a kay êt nakipagkaluguran kamuyu amén makakwan pibandian yu.

⁶ A yan inêtêng nga dayêwên yukay o dayêwên kay kaatag,

⁷ agyan dilag kay karapatan mananggap abitu bilang mani apostul Jesu Cristu. Nuwa a kay nanyawad agyan dakun sabêt kamuyu, nun a inidu yan kaw kaparisun gisay induy manaysay anak na.

⁸ Buy gawan sa pangidu yan kamuyu, matula kay namipatanda kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari. Alwan kay abiin, nun a dinyag yan na kaganawan maagyu yan amén masawpan kaw, gawan kakaidwan yan kaw.

⁹ Mani mapatêl, tanda yu nu parasaantu kay nagsipêg sa pag-ubra yan allu buy yabi amén dilag kay ikabyay kaban mangaral kay kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari, gawan a yan labay ya magin papayat kay kamuyu.

¹⁰ Nakitan yu buy tandan Bapan Namalyari ya malinis, matinêk buy ayin makitan na nadawak sa pamikiawyun yan kamuyun mani manampalataya kan Jesus.

¹¹ Tanda yu êt ta pikiawyunan yan kaw kaparisun gisay mangêd da bapa sa mani anak na.

¹² Pinas-éy yan na nakêm yu, pinatula buy inaralan yan kaw amén bumuyay kaw nanaspas kan Bapan Namalyari. Siyay namêg kamuyu amén miawyun kaw sa mani tawuy pag-arian na buy sa karanganal na.

¹³ Pawa kay êt magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sabitun tinanggap yuy pan-iaral yan kamuyu, pinawiwalan yuy si pan-iaral yan sabay ya Sabin Bapan Namalyari, alwan sabin tawu. Buy ya sabi na, sabay ya mamibayun biyay yun manampalataya kan Jesus.

¹⁴ Mani mapatêl, ya mangadanasan yu, kaparisu êt nadanasan mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun ya idi sa prubinsyan Judea. Pampasakitan silan mani kaparisu lan Judio gawan sa panampalataya la kan Jesus. Buy amésen, pampasakitan kaw êt kaparisu yu gawan sa panampalataya yu.

¹⁵ Ya namati kan Jesus, kaparisu nan Judio. Buy Judio êt ya namati sa mani propeta sabitun nunan panawun. Buy amésen, ya mani kaparisu yan Judio ya namipatas kanyan. Abiin na mani kadawakan na dinyag la, sabay ya ikatubag Bapan Namalyari buy pangkalabanêl la pun na kaganawan tawu.

16 Alimbawa, mangaral kay Sabin Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amén militas sila, nuwa ya mani Judio, pawa lakay pambênbênan. Sa pandaygén lan abiin, naluyang pun nadagdagan na mani kasalanan la anggan parusan silaynan Bapan Namalyari!

Labay Pabloy mag-udung yan manguman sa Tesalonica

17 Mani mapatêl yan, agyan asé pun nabuyut ta pamisyay tamu, nasabêksabék kay yan makitan kaw manguman, tagawan idi kaw pun êt sa isip yan.

18 Kabay labay yan mag-udung baysén kamuyu, luyang nga siku, si Pablo. Katiumnu yan nan labay maku baysén, nuwa pawa kay pambênbênan Satanas.

19 Labay yan mag-udung kamuyu, gawan sikaw wa mam-in kasiglan kanyan, ta dilag kay kapilmiyan na pan-isundu yuy panampalataya yu. Buy sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu, sikaw wa maipagmaragul yan sa arapan na.

20 Awu, sikaw wa pêtêg karangalan buy kasiglan yan.

3

1 Kabay sén a kay ya makabata gawan nasabék kayan makitan kaw, naisip yan na mangéd da magpabalag kay sa balayan Atenas,

2 ta si Timoteo tanay impalaku yan baysén kamuyu. Patêl tamu ya sa Panginuun buy kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari, sa pangaral Mangéd da Balita tungkul kan Jesu Cristu. Impalaku yan ya baysén amén pas-êyén nay nakém yu buy panampalataya yu

3 amén ayin manalibatuk gawan sa pamasakit ta pandanasén yu. Tanda yina ya kalabayan Bapan Namalyari ya madanasan tamuy mani pamasakit.

4 Tagawan sabitun idi kay pun kamuyu, sinabi yan na kamuyuy pilmin pisakitin kitamun mani tawu. Buy tanda yuy pêtêg ga abiin gawan abiin na mangadanasan yu amésen.

5 Kabay sén a kina makaêtêng balita tungkul kamuyu, impalaku ku si Timoteo baysén kamuyu amén matandan nu nagpapakun nanay panampalataya yu. Gawan migaganaka kina kamuyu ta dat nailitêp kawnan Satanas. Nu parabayduy nalyari, kay sayang nga pagpagal yan sa pangaral yan kamuyu.

Ya mangéd da balitan Timoteo tungkul sa mani taga Tesalonica

6 Amésen, nakapag-udung nga si Timoteoy ubat kamuyu. Mangéd da imbalita na tungkul sa panampalataya buy pangidu yu. Imbalita na êt ta pawa yukay maganaka. Sinabi na êt ta nasabék kaw makitan yukay manguman, kaparisun panabék yan kamuyu.

7 Kabay agyan madanasan yan na mani kasakitan buy pamasakit, nipayétbék ka nakém yan gawan mangéd da imbalitan Timoteo tungkul sa panampalataya yu.

8 Buy taganan sinumiglay nakém yan gawan natandan yan nay manugél kaw napas-êy sa panampalataya yu sa Panginuun Jesus.

9 Lubus kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa kasiglan na indin yu kanyan sa pangélw na.

10 Allu buy yabi, buun nakém kay manalangin kan Bapan Namalyari ya makitan yan kaw manguman, gawan labay yan na maturwanan kaw pun.

Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na agyan sabêt man na kulang sa panampalataya yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Tesalonica

¹¹ Manalangin kay sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu ya itas nay mamênbén kanyan amên makalaku kay kamuyu baysén.

¹² Labay yan êt ta dagdagan Panginuun na pangidu yu amên luyang kaw pun miidiu sa balang gisa buy sa kaganawan tawu, kaparisun pangidu yan kamuyu.

¹³ Buy sawpan nakaw pun êt amên pumas-êy ya nakêm yu angga sa allun pag-udung Panginuun Jesus, kaawyun ya kaganawan pinili nan kay kana. Sa pakapakun baydu, magin malinis kaw sa arapan Bapa tamun Namalyari buy ayin makit ta nadawak sa pangatawu yu.

4

Ya biyay ya kapapaidu kan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl yan, tinurwanan yan kaw nu parasaantu kaw bumyay kapapaidu kan Bapan Namalyari, buy abiin na pandaygén yu. Buy amêsén, sa lagyun Panginuun Jesus, makisabi kay kamuyun luyang yu pun isunduy mangangéd da pandaygén yu.

² Tagawan tanda yinay mani utus Panginuun Jesus ya in-aral yan kamuyu.

³ Buy ati ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu ya magin malinis kaw sa pangêléw na. Kabay agana kaw makikanayun.

⁴ Ya balang gisa, sêpat yan katandan makiawyun sa sarili nan asawa sa malinis sa paralan buy dilag panggalang.*

⁵ Agana yu sunulun na kalabayan lawini yu kaparisun pandaygén mani tawuy asé mangilala kan Bapan Namalyari.

⁶ Agana kaw manyag kasalanan sa patêl yu sa kapamilatan panamantala sa asawa na, tagawan parusan Panginuun na manyag parabaysén, kaparisun impatanda yan kamuyu sabitun nuna pun.

⁷ Tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari amên bumyay malinis, alwan amên bumyay madinat.

⁸ Kabay nu sisabêt man na asé manunul sa aral la ati, alwan tawuy a na sinunul, nun a si Bapan Namalyari ya mam-i kantamun Banal la Isipitu na.

⁹ Amêsén, tungkul sa pamiiudu yu bilang mipapatêl kan Jesus, a yan kawna kaylangan patandan pun, tagawan tinurwanan kaw wan Bapan Namalyari nu parasaantu yun idun na balang gisa.

¹⁰ Pêtég yabay ya pan-idun yuy kaganawan mapatêl tamu baysén sa prubinsyan Macedonia. Nuwa makisabi kay kamuyun igit pun baysén na pamiiuiduy daygén yu.

¹¹ Pagpilitan yun bumyay napatêtbék. Agana kaw kialam sa biyay kaatag tawu. Sêpat mag-ubray balang gisa, kaparisun intipan yan kamuyu sabitun idi kay pun baysén

---

* **4:4 4:4** Malyari êt paradi: "Ya balang gisa, sêpat bumyay malinis buy katandan mamênbén sarili na un dilag panggalang."

¹² amén a yina kaylangan manyawad sa kaatag para sa ikabyay yu buy galangên kaw mani tawuy asé pun manampalataya sa Bapa tamun Namalyari.

Ya pag-udung Jesus

¹³ Mani mapatêl yan, labay yan matandan yuy malyari sa mani tawuy manampalataya kan Jesus ya nati yana. Ta nu tanda yuy pêtêg ga malyari, a kaw wa malungkut kaparisun mani tawuy ayin kapilmiyan tungkul sa lumatêng nga panawun.

¹⁴ Ta sikitamu, maniwala kitamun nati si Jesus buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari. Kabay maniwala kitamu êt ta pabyayên manguman Bapan Namalyari ya mani manampalatay nati yana amén iawyun na kan Jesus.

¹⁵ Gawan baysên, sabin yan kamuyuy aral Panginuun Jesus tungkul sa pag-udung na. Sikitamuy mani nabyay pun sa allun pag-udung na, a kitamu muna sa mani nati ya mambêng kan Jesus.

¹⁶ Tagawan sa allun pag-udung Jesus, malêngê tamuy masnêg ga utus na. Malêngê tamu êt ta pagbêg puun ang-el, buy ya tunuy patutut Bapan Namalyari. Buy mismun Panginuun Jesus ya magyêpa ubat sa langit. Muna nan pabyayên na mani nati ya nanampalataya kan Jesus.

¹⁷ Pamakayari, sikitamun nangabyay pun sa allun abitu, biglén kitamun itag-ay sa mani ulap, kaawyun na mani pinabyay nan manguman. Sa pakapakun baydu, sikitamun kaganawan, têgmén tamu si Jesus baydu sa mani ulap. Buy makaawyun kitamun Jesus un ayin katganan.

¹⁸ Kabay pas-éyên yuy nakêm balang gisa sa kapamilatan mani aral la ati.

5

Pawan nakal-an sa pallumatêng Jesus

¹ Mani mapatêl yan, a yan na kaylangan isulat pun kamuyu nu sabêt ya uras o panawun pag-udung Jesus.

² Tagawan tanda yuy bêngat yatan lumatêng kaparisun pallumatêng gisay manakaw nu yabi.

³ Kaban pansabin mani tawuy, "Ay salamat! Ayin gulu baydi kantamu buy ayin kitamun sépat ikalimu," pakan sa a la tanda, bêngat tan lumatêng kallay kapalimuy parusa kaparisun gisay babayi ya manganak ya bêngat tan umilab ba bituka na. Taganan a silayna makaligtas sa lumatêng nga parusa!

⁴ Nuwa sikaw wa mapatêl yan sa panampalataya, a kaw wa mambumay sa nadiglêm. Kabay sa biglan pag-udung Jesus kaparisun pallumatêng manakaw, a kawna mabigla.

⁵ Tagawan sikitamungan, mambumay kitamina sa nasawang. Ayin kitamina sa nadiglêm gawan sakup kitamina sa allu buy alway nan sa yabi.

⁶⁻⁷ Kabay sépat kitamun pawan nakaimata buy nakal-an buy pawan mapamênbên sa sarili. Agana kitamu makitbus sa mani mambumay sa nadiglêm ya pawan mamabelew buy mapaglasing nu yabi buy ayin pamênbên sa sarili.

⁸ Nuwa sikitamu, idi yana sa nasawang. Kabay sépat kitamun makatandan mamênbên sa sarili. Manugêl kitamun napas-éy sa panampalataya buy sa pangidu tamu gawan abiin na bilang panagka sa pagaw tamu.

Buy manugêl kitamun napilmi sa pamilitas kantamun Bapan Namalyari gawan abiin na bilang elmet tamu.

⁹ Tagawan a kitamu pinilin Bapan Namalyari amên parusan na, nun a pinili na kitamu amên iligtas sa kapamilatan dinyag Panginuun tamun Jesu Cristu.

¹⁰ Si Jesus sabay siyay nati bilang kasagili tamu amên agyan nabyay kitamu pun o natî yana sa pag-udung na, mabyay kitamun ayin katganan kaawyun na.

¹¹ Kabay kaparisun pandaygên yu amêsên, isundu yun pas-êyên na nakêm buy panampalatayan balang gisa kamuyu.

Ya kapupusan tipan buy pangganaka

¹² Mani mapatêl yan, makisabi kay kamuyun galangên yuy mani tawuy pinilin Panginuun un mamunu kamuyu. Mibabata silan manawup buy mangaral kamuyu.

¹³ Galangên yu silan pêtêg buy idun gawan sa pandaygên la para sa ikakangêd yu. Buy pagpilitan yun magin mangêd da pamikiawyin yu sa balang gisa.

¹⁴ Mani mapatêl yan, makisabi kay êt kamuyun sabyanan yuy mani matamad amên sumipêg sila. Ya mani asê napas-êy ya nakêm, pas-êyên yu sila. Ya mani tawuy mayna pun sa panampalataya, sawpan yu sila. Buy pibabatan yu silan kaganawan.

¹⁵ Nu dilag nanyag nadawak kamuyu, agana yuya ablasên, nun a pagpilitan yun manyag mangêd sa balang gisa buy para êt baydu sa kaganawan tawu.

¹⁶ Pawa kaw matula.

¹⁷ Pawa kaw êt manalangin.

¹⁸ Sa kaganawan mangapalyari sa biyay yu, magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan abiin na kalabayan na para kamuyun nakibêték kan Jesu Cristu.

¹⁹ Agana yu bênbênan na pan-ipadyag Ispiritun Bapan Namalyari sa biyay yu.

²⁰ Buy agana yu êt uyamên na pan-ipasabin Ispiritu sa mani mamipatan- dan sabin Bapan Namalyari.

²¹ Nun a usisên yun mangêd da kaganawan aral amên matandan yu nu pêtêg ubat kan Bapan Namalyari. Ya mangêd da aral la ubat kan Bapan Namalyari, itanêm yu sa bêkê yu.

²² Buy lisyan yuy kaganawan nadawak.

²³ Mani mapatêl, si Bapan Namalyari ya sabay ya pangubatan kap- atêtbêkan, lubus nan linisin na biyay yu buy illagan nay buun pangatawu yu, ya ispiritu, kaladwa, buy lawini yu amên ayin makitan na nadawak sa pangatawu yu sa allun pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu.

²⁴ Si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu, daygên nay abiin gawan tapat ya.

²⁵ Mani mapatêl yan, manalangin kaw êt kan Bapan Namalyari para kanyan.

²⁶ Buun nakêm kaw miaapêt bilang mipapatêl kan Cristu.

²⁷ Mani mapatêl, sa lagyun Panginuun Jesus, makisabi yaku kamuyun basên yuy sulat ta ati sa kaganawan mapatêl tamu baysên.

²⁸ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nagpapakun kawnay mani mapatêl yan ya manampalatayay miaawyun ya idi baysên sa Tesalonica ya nakibêték kan Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

² Labay yan ya manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

³ Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sépat yan daygén gawan kaban kabuyutan, pupumas-êy ya panampalataya yu kan Cristu buy lulumaléy pangidu yu sa balang gisa.

⁴ Kabay pan-ipagmaragul yan kaw sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun sa magmikakanayun na lugal. Pan-isabi yan kallay pan-isundu yuy panampalataya yu kan Jesu Cristu buy nibabata kaw agyan pawa kaw pan-usigin buy pampasakin mani tawuy asê manampalataya kana.

⁵ Sabay ya abiin ya magpapêtêg ga matinêk ka pangukum Bapan Namalyari. Tagawan na pamibabata yu sa mani kasakitan gawan sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, abiin na magpapêtêg ga miawyun kawna sa mani tawuy pag-arian na.

⁶ Daygén Bapan Namalyari ya nanaspot nan daygén. Ta parusan nan kasakitan na mani mamasakit kamuyu.

⁷ Buy sikaw wa pampasakitan la, biyan nakaw kapaynawan kaawyun yan. Daygén Bapan Namalyari ya abiin sa allun pallumatêng Panginuun Jesus ubat sa langit, kaawyun nay makapangyarian nan mani ang-el. Lumatêng si Jesus un napalitêng manggilud da apuy,

⁸ buy parusan nay mani asê mangilala kan Bapan Namalyari buy asê manunul sa Mangéd da Balita tungkul sa Panginuun tamun Jesus.

⁹ Parusan sila sa ayin katganan na kasakitan buy ipapawa sila sa Panginuun, buy a layná makitan na dakilay kapangyarian na.

¹⁰ Malyari ya abiin sa allun pallumatêng Jesus buy sa allu êt abitu, uliménen ya buy parangalén yan mani pinili nan kay kana, ya ayin kaatag nun a ya kaganawan manampalataya kana. Kaawyun lakaw mangulimén kana, gawan naniwala kaw sa in-aryl yan kamuyu.

¹¹ Kabay pawa kay manalangin kan Bapan Namalyari para kamuyu. Manalangin kay ya sawpan nakaw bumay matinêk bilang mani binêg nan mani tagasunul na. Buy panyawarén yan êt ta sawpan nakaw sa kapamilatan kapangyarian na amén madyag yuy kaganawan mangangéd da labay yun daygén gawan sa panampalataya yu.

¹² Sa parabaysên na paralan, maparangalan ya Panginuun tamun Jesus gawan kamuyu, buy parangalén nakaw ayun sa kangêdan Bapa tamun Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

2

Ya mani malyari bayu mag-udung si Jesus

1 Mani mapatêl yan, dilag kay pun sabin tungkul sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu buy sa pamitipun na kantamu.

2 Pansabin yan kamuyuy agana kaw migaganaka o naalipusan nu mabalitan yuy inlumatêng ngay Panginuun. Agana kaw maniwala agyan sabin mani tawuy nabalitan o nabasa lay abiin sa gisay sulat ta ubat kanyan. Agyan sabin la pun na Ispiritur Bapan Namalyari ya nipatanda kallan inlumatêng nga si Jesus, agana kaw maniwala.

3 Agana kaw êt paipurayit kalla agyan dakun sabêt ta sabin o daygén la. Ta asê lumatêng nga Panginuun Jesu Cristu anggan asê pun mag-umpisay sadyay pamikilaban mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy anggan asê pun lumtaw wa nadawak ka tawuy manalangsang sa kaganawan utus Bapan Namalyari. Ya nadawak ka tawun abiin, intakday na sa ayin katganan na kaparusan.

4 Mapagkalaban nay kaganawan pangkilalanên lan namalyari o pansimbên la buy itag-ay nay sarili na sa kaganawan abiin. Sumun ya sa Templun Bapan Namalyari buy miknu ya baydu amên ipakilala nay sarili nan siyay Namalyari.

5 Ya kaganawan insulat ku amêsên, sinabi kina kamuyu sabitun kaawayun yukay pun baysên. Uysian a yuya maganaka ta?

6 Asê pun lumtaw wa nadawak ka tawu gawan dilag pun mamênben kana buy tanda yu nu sabêt ta mamênben kana. Buy tanda yu êt ta nu lumatêng ngay uras ya nakal-an, baydu yapun lumtaw sa mani tawu.

7 Nuwa agyan asê pun manlumtaw wa nadawak ka tawu, palim man manyag nadawak ya kapangyarian na baydi sa babun luta. Buy a yapun lumtaw anggan asê pun pan-itas ya mamênben kana.

8 Nu ayin nan mamênben kana, lumtaw wina. Nuwa sa pag-udung Panginuun Jesus, patin nay nadawak ka tawun abiin sa kapamilatan sawang na. Buy sa kapamilatan gisay kayup na, bêngat yatan mapanat.

9 Sa pallumtaw nadawak ka tawu, idi kanay kapangyarian Satanás amên manyag yan kaganawan mamakapilitêp pa mani imala buy mama kaupapas ya bagay.

10 Daygén nay kaganawan pamilitêp sa mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. Parusan sila gawan ayin silan pamaulaga buy pananggap sa kapêtégan ya makapiligtas kalla.

11 Kabay paulayên silaynan Bapan Namalyari ya mipapakalitêp amên maniwala sila sa alwan kapêtégan.

12 Daygén Bapan Namalyari ya abiin amên ya kaganawan nangidu sa kadawakan buy asê kalabay maniwala sa kapêtégan tungkul kan Jesus, maatulan nan parusa.

Pinili kitamu amên miligtas

13 Mani mapatêl yan na kakaidwan Panginuun, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sépat yan daygén gawan* bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kawnan miligtas sa kapamilatan Ispiritu nay mallinis sa bêkê yu buy sa kapamilatan panampalataya yu sa kapêtégan.

* **2:13 2:13** Malyarin paradi êt ta labay sabin, gawan pinili nakaw amên mumunan biyan kaligtasan.

¹⁴ Abiin na kaganawan sangkan ya binêg kaw Bapan Namalyari sa kapamilatan Mangêd da Balita ya in-arat yan kamuyu amên miawyun kaw sa karanganan Panginuun tamun Jesu Cristu.

¹⁵ Kabay mani mapatêl, papas-éyén yuy panampalataya yu buy itanêm yu sa békê yu ya mani kapêtégan na in-arat yan buy insulat yan kamuyu.

¹⁶⁻¹⁷ Amêsên, labay yan na patulén buy pas-éyén kaw Panginuun tamun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari. Kaidwan kitamun Panginuun buy siyay nam-i kantamun ayin katganan na kasiglan buy kapilmiyan gawan sa kangêdan na. Labay yan na pas-éyén nay nakêm yu amên pawan mangêd da pansabin yu buy pandaygén yu.

3

Manalangin kaw para kanyan

¹ Buy amêsên na mapatêl yan, manalangin kaw para kanyan amên maikamut yan maibalitay Sabin Panginuun sa malakekéy lugal. Buy manalangin kaw êt ta tanggapên mani tawuy sabi na un dilag panggalang, kaparisun pananggap yu.

² Manalangin kaw êt ta miligtas kay sa mani nangadadawak ka tawu buy sa mani tawuy makasalanan, gawan malakêy tawuy asé maniwala sa Mangêd da Balita.

³ Nuwa tapat ta Panginuun. Pas-éyén nay nakêm yu buy iillag nakaw kan Satanas.

⁴ Gawan sa Panginuun, taganan maniwala kay ya pawa yun pansunulun buy pan-isundu yu pun êt daygén na mani in-utus yan kamuyu.

⁵ Labay yan ya sawpan kaw Panginuun amên makit sa biyay yuy pangidun Bapan Namalyari buy amên mapibabatan yuy kasakitan kaparisun pamibabatan Cristu.

Ya utus tungkul sa mani matamad

⁶ Mani mapatêl yan, sa lagyun Panginuun tamun Jesu Cristu, pan-iutus yan kamuyuy agana kaw makiawyun sa sisabêt man na mapatêl kan Cristuy mangatamad buy asé kalabay manunul sa mani in-arat yan kamuyu.

⁷ Tanda yuy kaylangan yun tubsun na dinyag yan sabitun idi kay pun baysen kamuyu, ya a kay nagtamad.

⁸ Buy a kay êt nakiékan kan sisabêt man un ayin bayad, nun a nag-ubra kay allu buy yabi amên a kay pabayat agyan kansabêt man kamuyu.

⁹ Tanda yuy dilag kay karapatan manyawad sawup kamuyu. Nuwa a kay nanyawad, nun a nag-ubra kay amên magin mangêd da alimbawa kay ya séput yun tubsun.

¹⁰ Sabitun kaawayun yukay pun, sinabi yan kamuyuy agana yu pakan na sisabêt man na tawuy asé kalabay mag-ubra.

¹¹ Pan-ipaganaka yan kamuyuy ati gawan nabalitan yan na dilag dakun umnu kamuyuy a kalabay mag-ubra buy ayin silaynan pandaygén nun a manunggun makialam sa biyay kaatag.

¹² Kabay sa lagyun Panginuun Jesu Cristu, masipit yan pan-iutus sa mani tawun abiin ya mag-ubra sila buy agana silayna makialam sa biyay kaatag.

¹³ Buy sikaw waman na mani mapatêl yan, agana kaw sumawa sa panyag mangêd.

¹⁴ Dat dilag baysên kamuyuy asê kalabay manunul sa pansabin yan sa sulat ta ati. Nu parabaydu, tandanên yu nu sisabêt ya buy agana kaw makiawyun kana amên mipakadêng-êy ya.

¹⁵ Nuwa agana yuya ituwad kapati yu, nun a itutu yuya bilang patêl yu kan Cristu.

Ya kayaryan sabin Pablo sa mani taga Tesalonica

¹⁶ Mani mapatêl, ya Panginuun Jesu Cristu ya sabay ya pangubatan kapatêtbêkan, siyay mam-i kamuyun kapatêtbêkan sa kaganawan panawun, agyan sabêt ta madanasan yu buy pawa nakaw awyunan kaganawan.

¹⁷ Ya kayaryan ati ya sulat, siku mismu si Pabloy nanulat kaparisun pandaygên ku sa balang sulat ku. Pandaygên kuy ati amên matandan yuy ubat kangkuy sulat ta ati. Paradi ya panulat ku.

¹⁸ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Nunan Sulat Pablo kan TIMOTEO

1 Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa utus Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu buy si Cristu Jesus ya kapilmiyan tamu.

2 Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangédan, lunus, buy kapatétbékân na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Patanda sa mali ya aral

3 Timoteo, manugêl ka pun baysên sa Efeso, kaparisun pikisabi ku kamu bayu waku napapakun sa Macedonia. Ta dilag dakan umnu sa mani manampalataya sa Efeso ya mangaral alwan pêtêg. Pikisabi ku kamuy sépat mu silan bênbênan.

4 Buy sabyanan mu silan agana layna sayangén na uras la sa mani kwenyai ayin kapukatan ya naubat pun sa mani ninunu la, buy sa pangêlew lan makarang nga listaan mani ninunu la. Ta abiin na pangubatan pamisusubakan buy asê makasawup kallay abiin amén matandan na kalabayan Bapan Namalyari. Gawan kay matandan tamuy kalabayan na sa kapamilatan panampalataya tamu.

5 Parabaysen na pan-iutus ku amén miiidu sila sa balang gisa. Madyag lay abiin nu malinis ya bêkê la, mangêd da nakêm la, buy pêtêg ga panampalataya la.

6 Dilag kitamun dakan umnuuy kaawyun na nagpabukut sa mani mangêd da ugalin abiin buy pawa silan makisubakan sa ayin kapukatan.

7 Labay lan magin manurun Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a la mapukatan na pansabin la agyan pan-ipilit lan pêtêg ga pan-iaral la.

8 Tanda tamuy mangêd da Kautusan nu panggamitin tamu sa ustuy paralan.

9 Sépat tamun ganakén na indin na Kautusan alwan para sa mani matinék nun a para sa mani mallabag sa Kautusan, asê magpasakup sa mani nagtungkuluan buy asê kalabay mangilala kan Bapan Namalyari, mapanyag kasalanan, a la labay ya kabanalan, asê manggalang kan Bapan Namalyari, mani mamati sa sarilin mangatwa buy mamatin tawu.

10 Indin êt ta Kautusan para sa mani makikanayun buy sa lawyaki ya makitakés sa kaparisu lan liyaki, mani manakaw kaparisu lan tawu amén isaliw buy ipaipus sa kaatag tawu, mani mapaglaram buy mani magpapêtêg sa alwan kapêtêgan, buy para êt taman sa kaganawan tawuy manalangsang sa ustuy aral tungkul kan Jesu Cristu.

11 Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, ubat kan Bapan Namalyari ya dakila buy kapapaulimén. Buy intiwala na kangkuy Mangêd da Balitan abiin amén ipatanda ku sa mani tawu.

Ya lunus Bapan Namalyari kan Pablo

12 Magpasalamat taku kan Cristu Jesus ya Panginuun tamu ya nam-in pas-éy kangku amén maglingkud kana. Pinili nakun maglingkud kana gawan intuwad nakun mapagiwalan,

13 agyan dinustak kuya sabitnuna. Alwan kay abiin, inusig ku êt buy pinasakitan na mani manampalataya kana. Nuwa paraman baydu,

kinalunusan naku pun Bapan Namalyari gawan nadyag kuy abitu sabitun a ku pun manampalataya kana buy indap ku nu ustuy pandaygên ku.

14 Taganan pêtég baynan ayin kaparisuy kangêdan na indin Panginuun tamu! Indin na êt kangkuy pangidu buy panampalataya, kaparisun pan-idin na sa kaganawan tawuy nakibêték kan Cristu Jesus.

15 Ati ya kapêtégan na sépat paniwalan kaganawan. "Naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta amén iligtas ya mani makasalanan." Buy siku si Pablo ya pinakamakasalanan sa kaganawan makasalanan.

16 Nuwa kinalunusan nakun Bapan Namalyari amén maipakit Jesu Cristu nu parasaantu nan pibabatan na mani tawuy makasalanan. Taganan sikuy pinakamakasalanan. Kabay ya pamatawad kangkun Jesus magin alimbawa sa sisabêt man na manampalataya kan Jesus ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

17 Uliménen buy parangalên tamu kanuman na gigisay Bapan Namalyari. Sabay siyay mag-ari kanuman, ayin kamatyan, buy asê mangakit. Awuy Panginuun!

18 Timoteo ya anak ku sa panampalataya, ya pan-itipan ku kamu, kaparisu sa impatandan mamunu sabitun nuna ya impasabin Bapan Namalyari kalla tungkul kamu. Agana mu litêpêna sinabi la tungkul kamu amén napas-éy ya nakêm mun itanggul la kapêtégan sa mani manalangsang kamu.

19 Isundu muy panampalataya mu buy pagpilitan mun pawan malinis ya nakêm mu. Gawan dilag gan mani tawuy a layna pansunulun na mangêd da nakêm la. Sa pakapakun baydu, sinira lay nay panampalataya la.

20 Parabaysên êt ta nalyari kallan Himeneo buy si Alejandro. Kabay impabaala ku silayna kan Satanas amén agana silayna manguman mandustak kan Bapan Namalyari.

2

Ya tungkul sa panalangin buy ustuy ugalin mani babayi

1 Amêsên, bayuy kaganawan, makisabi yaku kamuyun manalangin kaw kan Bapan Namalyari para sa kaganawan tawu un dilag pagpasalamat. Buy yawarèn yu kan Bapan Namalyari ya sawpan buy pagpalên na sila sa mani kaylangan la.

2 Manalangin kaw êt kana para sa kaganawan nagtungkulon buy sa nipagkapangyarian amén bumiyay kitamun napatêtbék buy ayin gulu kabau manunul kitamu sa kalabayen Bapan Namalyari buy mapanggalang kitamu sa kaparisu tamu.

3 Mangêda parabaysên na panalangin ta kapapaidu kan Bapan Namalyari ya Mamilitas kantamu.

4 Gawan labay nan miligtas ya kaganawan tawu buy matandan lay kapêtégan,

5 tagawan gigisay Bapan Namalyari buy gigisay mamilatan kan Bapan Namalyari buy sa mani tawu. Ayin kaatag mamilatan nun a kay si Jesu Cristu ya nadyag tawu.

6 Indin Jesu Cristuy biyay na amén atbusun nay kaganawan tawu sa parusa gawan sa mani kasalanan la. Nalyari ya abiin sa panawun na intakdan Bapan Namalyari buy sa pakapakun baydu, impatanda nay kalabayen nay miligtas ya kaganawan tawu.

⁷ Abiin na sangkan na pinili nakun magin apostul, mangaral, buy manuru sa mani alwan Judio tungkul sa panampalataya kan Jesus buy sa kapêtégan tungkul kana. Awu! Pêtêg ga pansabin ku, a ku maglaram.

⁸ Kabay sa balang lugal la pagtipunan yun mani manampalataya, labay kuy manalangin na mani lawyaki un nakatag-ay ya gamêt la. Buy sépat malinis ya nakém la, ayin tubag o pamikisubakan sa kaparisu la.

⁹ Labay ku êt ta masalaysay buy matingkup pa mani babayi sa pagyaming la, buy a la pipilalun na pamakangêd lan sabut la. Agana sila misulud makamal la yaming o makamal la têkay ya gintu.

¹⁰ Nun a ipakit lay mangangêd da diyag ga sépat makit sa mani babayi ya magsabin manampalataya sila kan Bapan Namalyari.

¹¹ Buy nu dilag mangaral sa pamititipun yu, ya mani babayi, sépat silan magpasakup buy mallêngé.

¹² A ku pasawên na mani babayi ya mangaral buy mamunu sa mani lawyaki. Ya sépat lan daygên, kay nangimbék.

¹³ Tagawan nunan dinyag si Adan bayu si Eva,

¹⁴ buy alwan si Adan na napurayit Satanas, nun a si Evay napurayit buy nallabag sa utus Bapan Namalyari.

¹⁵ Paraman baydu, miligtas* ya mani babayi sa kapamilatan panganak, nu isundu lay panampalataya, pangidu, malinis sa pamibiyaybiay, buy mangêd da ugali.

3

Ya ugalin mani mamunu sa mani manampalataya

¹ Pêtêg ga panabin, "Ya kalabay mamunu sa mani manampalataya kan Jesu Cristu, mangêd da labay nan daygên."

² Amésen ya liyaki ya pilinin mun mamunu, kaylangan ayin makitan na nadawak kana, gigisay asawa na, katanda yan maménbén sarili na, buy katanda ya êt mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygên. Sépat yan panggalangên mani tawu, pawa yan mapananggap kaparisu na, buy katanda yan manuru.

³ Kaylangan a ya maglasing, a ya mapanubag nun a naayup-up ya, a ya êt makipati, buy a ya lutan pera.

⁴ Kaylangan mangêd ya êt mamunu sa pamilya na, panggalangên buy pansunulun yan mani anak na.

⁵ Ta nu a ya katandan mamunu sa sarili nan pamilya, ipakun nan mamunun mangêd sa mani manampalataya kan Jesus?

⁶ Ya kalabay mamunu, dapat manaynan manampalataya. Gawan nu asê, dat kay makapagpadayéw kana buy parusan yan Bapan Namalyari kaparisun nalyari kan Satanas.

⁷ Sépat ya êt panggalangên mani tawuy asê manampalataya amén ayin silan masabi laban kana buy amén a ya manabu sa paratay Satanas.

Ya ugalin mani manampalatayay maglingkud

⁸ Para êt taman baydu sa mani pilinin mun maglingkud sa mani manampalatayay miaawyun, kaylangan panggalangên sila buy pêtêg ga pagsabi la. A sila maglasing buy a sila lutan pera.

* ^{2:15 2:15} Malyari êt paradi: Miligtas sa mani babayi sa kapamilatan panganak la.

9 Sépat lan pakapalanêun dilag malinis ya nakém ya kapêtégan na impatandan Bapan Namalyari tungkul sa panampalataya kan Cristu.

10 Kaylangan subukun pun sila bayu pilinin. Nu ayin makitan na nadawak kalla, malyari silan maglingkud.

11 Para êt bayduy mani babayi ya maglingkud,* sépat sila êt panggalangên kaatag, asé magsabin ikasiran kaparisu lan tawu, katanda silan maménbén sa sarili la, buy mapagtiwalan sa kaganawan bagay.

12 Ya mani maglingkud sa mani manampalatayay miaawyun, sépat kay gigisay asawa la buy katanda silan mamunu sa sarili lan pamilya.

13 Pêtèg baynan, ya mani mangêd maglingkud, pilmin galangên silan mani tawu buy pupumas-êy ya nakém lan magpapêtèg tungkul sa panampalataya la kan Cristu Jesus.

Ya kapêtégan na paniwalan tamu

14-15 Pan-asaan kuy aséê mapêng, makalaku waku baysên kamuyu. Nuwa insulat ku pun na mani tipan na ati amén nu a ku tambêng milaku baysên, matandan mu nu sabêt ta sépat ugali tamu bilang pamilyan Bapan Namalyari. Sikitamuy manampalataya sabay ya mani tawun Bapan Namalyari ya nabyay. Maiparisu kitamu sa napas-êy ya tarék bali, gawan sikitamuy pinitiwalan Bapan Namalyarin mamitanggul sa kapêtégan tungkul kan Jesu Cristu amén asé ibayun dakun sisabêt man na kapêtégan.

16 Pêtèg baynan mamakaupapas ya kapêtégan na paniwalan tamu: Nagpakit si Jesus sabitun nagin tawu ya.

Pinagpapêtgan yan Ispiritun Bapan Namalyari ya matinék ya.
Nakitan yan mani ang-el,
buy imbalita ya sa buun babun luta.

Pinaniwalan yan malakéy tawu,
buy intag-ay ya sa langit.

4

Ya mani mangaral alwan pêtèg ga aral

1 Nalinaw wa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari, "Lumatêng lanuy allu ya dilag mani tawuy magpabukut sa panampalataya la kan Bapan Namalyari buy sunulun lay kalaraman na pan-ipaisip kallan mani nadawak ka ispiritu."

2 Ya kalaraman na abiin sabay ya pan-iaral mani tawuy mapagtalingkayu buy mapaglaram. Agyan manyag silan nadawak, ayin kallay abitu gawan ayin silaynan dêng-êy.

3 Sa pangaral la, pansabin lay bawal la mag-asawa buy pan-ibawal la êt ta dakun umnuy kalasin pangkanên. Pakan na pangkanên na pan-ibawal la, dinyag êt Bapan Namalyari amén kanén un dilag pagpasalamat ta mani manampalatayay magtandan kapêtégan.

4 Gawan ya kaganawan dinyag Bapan Namalyari, mangêd buy a kitamu sépat paaku nun a tanggapên tamun dilag pagpasalamat.

5 Tagawan inlinis say mani abiin sa kapamilatan Sabin Bapan Namalyari buy sa panalangin tamu.

Ya mangêd da alipên Jesu Cristu

* **3:11 3:11** Malyarin paradi êt ta labay sabin: ya mani asawa lay babayi.

⁶ Kabay nu ituru muy mani aral la abiin sa mapatêl tamu, pakadyag kan mangêd da maglingkud kan Cristu Jesus. Buy kaban mangaral ka kalla, luyang pun madagdagan na pangintindi mu sa kapamilatan kapêtégen panampalataya tamu buy sa mangêd da aral la pansunulun mu.

⁷ Nuwa agana mu sayangên na uras mu sa mani kwentun mani ninunu yuy ayin kapukatan buy asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, nun a si daygên mu, sanayên muy nakém mu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

⁸ Dilag mangêd da nabang nga pamisanay buy pamapas-êy lawini. Nuwa mas maragul ya nabang nu sanayên tamuy nakêm tamu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Gawan makakangêd kantamuy abiin, alwan kay sa biyay tamu amésen nun a sa biyay ya lumatêng.

⁹ Pêtêg ga pansabin ku buy sépat tanggapên kaganawan buy paniwalan.

¹⁰ Buy abiin êt ta sangkan na magsipêg kitamu buy mapamibabata sa pangaral sa mani tawu, gawan dilag kitamun kapilmiyan kan Bapan Namalyari ya nabyay ya siyay Mamiligtas kaganawan tawu, luyang nga sa mani manampalataya kana.

¹¹ Timoteo, ya kaganawan intipan ku kamu, iaral mu baysên buy ipadyag sa mani kaparisu mun manampalataya.

¹² Pagpilitan mun magin mangêd kan alimbawa sa mani manampalataya, sa pagsabi mu, sa ugali, sa pangidu, sa panampalataya, buy sa malinis ya pamibiyaybiyay amén ayin magsabin nadawak kamu agyan anak ka pun.

¹³ Kaban ayin naku pun baysên, iubus muy panawun mu sa pamasan Kasulatan Bapan Namalyari sa mani tawu, sa panurun labay sabin abiin buy sa pangaral.

¹⁴ Gamitin muy kaagyuan na indin kamun Ispiritun Bapan Namalyari buy agana mu paulayan. Natanggap muy abitu sabitun impaluntun mani mamunuy gamêt la kamu buy impatanda lay sabi ya impasabin Bapan Namalyari tungkul kamu.

¹⁵ Kabay idin muy sarili mu sa panyag abiin amén makitan kaganawan na luyang pun mamangêd da paglingkud mu kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Pakapalanên muy pamibiyaybiyay buy pangaral mu. Daygên muy mani intipan ku amén miligtas ka buy mani mallêngê kamu.

5

Ya panggalang sa balang gisa

¹ Ya liyaki ya tuwa kamu, agana muya pagsabyanan mangasakit, nun a pakisabyan myuan naayup-up kaparisun pamakisabi mu sa bapa mu. Ya mani bayun anak ka lawyaki, ituwad mu silan patêl mu.

² Ya mani tuway babayi, galangên mu sila kaparisun panggalang mu sa indu mu. Buy ya mani bayun anak ka babayi, agana mu idawak ka isip mu kalla nun a ituwad mu silan patêl mu.

Ya mani tipan tungkul sa mani nabal-uy babayi

³ Ya mani nabal-uy babayi baysên na ayin nan kamag-anak ka manaysay kalla, sawpan yu sila buy galangên.

⁴ Nuwa nu dilag nabal-uy nag-anak o apu, silay sépat manaysay kana. Sépat lan matandan na abiin na pinakamaulagay sépat lan daygên bilang

manampalataya kan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maablasan lay dinyag mangatwa la kalla. Abiin na kapapaиду kan Bapan Namalyari.

5 Ya nabal-uy ayin nan taganan manaysay kana, kay si Bapan Namalyari tanay pagtiwalan na. Allu buy yabi yan manalangin buy manyawad yan sawup kana.

6 Nuwa ya nabal-uy pawan kay sarinil kalabayan nay pansunulun na, nati yina sa pangêlew Bapan Namalyari agyan nabyay yapun.

7 Kabay iarl muy mani tipan na ati sa mani mapatêl baysen amén ayin masabin nadawak laban kalla.

8 Nu sisabêt man na asê kalabay manaysay sa mani kamag-anak na, luyang nga sa sarili nan pamilya, pinagbukutan naynay panampalataya na kan Jesus. Sa pakapakun baydu, mas makasalanan yapun sa mani asê manampalataya.

9 Amésén, ya iawy whole mu sa listaan mani nabal-uy babayi ya sawpan yu, kay abitu silay anêmmapuy tawun na idad patag-ay buy abitu silay naging tapat sa asawa la.*

10 Sépat pikatandan silan mani tawu gawan sa mangangêd da diyag la, kaparisun mangêd da pamaragul la sa mani anak la, pawan mapananggap sa kaparisu, buy maglingkud sila sa mani kaparisu lan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sépat sila êt mapanawup sa mani mangaylangan, buy pawa silan manyag mangêd.

11 Nuwa agana mu iawy whole sa listaan mani nabal-uy anak pun, gawan nu a la mabénbénan na matanam lawini la, manguman silan mag-asawa. Sa pakapakun baydu, mapaulayan lay paglingkud la sa Panginuun Jesu Cristu.

12 Nu malyari ya abiin, mangasalanan sila gawan binukutan lay nunan pangaku la ya maglingkud sa Panginuun Jesus.

13 Kabay agana mu sila iawy whole sa mani nabal-uy pansawpan yu gawan kay makatanda silan tumamad buy kay manayang ta silan panawun sa pamaku la sa binalibalin magkuwentun ayin kapukatan, mapakyalam sa biyay kaatag, buy magsabin asê sépat sabin.

14 Kabay para kangku, mangêd pun na mag-asawan manguman na mani nabal-uy anak pun amén makaanak sila buy lingunun lay sarili lan pamilya. Sa pakapakun baydu, ayin masabin nadawak ka mani manalangsang kantamu.

15 Pansabin kuy ati gawan dilag dakun umnuuy nabal-uy babayi ya nagpabukut ta sa panampalataya la buy amésén manunul lana kan Satanas.

16 Nuwa nu dilag babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari buy dilag yan kamag-anak ka nabal-uy tuway na, kay sépat ta siya tay manaysay sa nabal-u. Sa pakapakun baydu, asê mabayatan na mani manampalatayay miaawayun sa panaysay kana, nun a ya sawpan la, kay abitu sila tanay nabal-uy idi sa listaan na ayin nan taganan manawup kalla.

Ya mani tipan tungkul sa mamunun mani manampalataya

17 Tungkul la êt taman sa mamunun mani manampalataya kan Bapan Namalyari, nu mangêd da paglingkud la, sépat silan galangên buy biyan silan nukad da sawup sa mani kaylangan la, luyang ngay mani masipêg manuru buy mangaral Sabin Bapan Namalyari.

* **5:9 5:9** Buy si gisay labay pun êt sabin, mimisan yan nag-asawa sa buun biyay na.

¹⁸ Tagawan idi sa Kasulatan,
"Kaban manara ya baka, gana mu sêl-an na bêbêy na"[†] amên makaêkan ya.

Buy sinabi pun êt,

"Sépat biyan upay mani mag-ubra."[‡]

¹⁹ Gana mu paniwalan na manangkan sa gisay mamunu sa mani manampalataya nu ayin magpapêtêg ga luwa o tatluy nakakit.

²⁰ Buy tungkul laman sa tawuy mangasalanan buy a na labay pag-bukutan na kasalanan na, sabyanan muya sa arapan kaganawan manampalataya amên malimun makitbus kanay kaatag.

²¹ Timoteo, sa pangêlêw Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus buy sa pangêlêw mani ang-el ya pinili na, pan-iutus ku kamuy sunulun muy mani tipan na abiin un ayin pampilinin buy agana ka mangampi agyan kansabêt.

²² Sa pamili mun mamunu sa mani manampalataya, agana ka patutulsub buy agana ka êt patutulsub mamipaluntun gamêt mu kana amên biyan yan karapatan mamunu. Ta nu dilag yan kasalanan, dat midamay ka sa kasalanan na. Pagpilitan mun pawan malinis ya pangatawu mu.

²³⁻²⁵ Kabay agana ka patutulsub sa pamili mun mamunu sa mani manampalataya, gawan dilag mani tawuy mabuyutan pun bayu miwagaw wa kasalanan la. Nuwa ya kasalanan kaatag, niwagaw wapun agyan a sila pun naiarap sa pallitisan. Para êt taman baydu, dilag mangangêd da diyag ga tambêng matandan. Buy ya kaatag êt taman, agyan asê matandan amêsên, nuwa lanu matandan.

Timoteo, nabalitan ku awêd da magkasumakit ta banaw mu. Kabay alwan kay lanêm ma inêmên mu nun a minêm ka êt pérâd alak,[§] ta makapwas ya abiin sa sakit banaw mu buy sa kaatag pun mangatanam mu.

6

Mani tipan tungkul sa mani ipus

¹ Ya mani ipus ya manampalataya, sépat pêtêg ga panggalang la sa amung la amên ayin masabi ya mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy sa pan-iaral tamu.

² Buy nu manampalataya êt ta amung la, agana la sabin sa sarili lay, "Ayin balin agyan a ku galangên na amung ku, unuwa mipatêl kay sa panampalataya." Alwan parabaydu! Nun a sepat papakangêdên la pun na paglingkud la tagawan na magnabang sa paglingkud la, kaparisu lan manampalataya ya pangkaidwan êt Bapan Namalyari.

Ya mani asê ustuy aral buy ya pangidu sa pera

Kabay ya mani tipan na abiin, iaral mu sa mani mapatêl tamu baysên buy sagyatênu silan manunul.

³ Nu dilag mangaral kaatag aral la asê kaparisun ustuy aral la impatandan Panginuun tamun Jesu Cristu buy ya pan-iaral tamu tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari,

⁴ kay mapamadayéw sila pakan ayin silan tanda. Paran sakit lay nay pamilusupu buy pamikisubakan tungkul sa labay sabin mani sabi. Buy

[†] 5:18 5:18 Deuteronomio 25:4. [‡] 5:18 5:18 Lucas 10:7. [§] 5:23-25 5:23-25 Ya alak ka pantukuyun di, diyag sa sabén ubas, asê kaparisun alak amêsên ya matapang buy mamakalasing.

ya tagêy abiin, pamisusubakan mani tawu, pamikakasêm, pamitutubag, panangkan, buy pagsabin nadawak laban sa kaparisu la.

⁵ Ayin silan tunggên sa pamisusubakan! Parabaysên na ugalin mani tawuy natukawkaw wa isip buy a la tanday kapêtégan. Indap la nu manunul sila sa kalabayan Bapan Namalyari, magin mabandi sila.

⁶ Nuwa ya tawuy manunul sa kalabayan Bapan Namalyari buy nukad dana kana nu sabêt man na idi kana, pêtêg ga mabandi ya sa pangêlêw Bapan Namalyari. Buy sa parabaydu, mas mangêd pun na kabilyan na sa mabandi ya tawu.

⁷ Tagawan in-anak kitamun kaganawan baydi sa babun luta un ayin gintuntuy mati kitamu êt ayin gêtan.

⁸ Kabay nu dilag kitamun maêkan buy maiyaming, sépat kitaminan matula.

⁹ Nuwa ya mani tawuy maglabay bumandi, mangakwa silayna sa paratay Satanas, gawan mangatuksu silayna sa nadawak ka kalabayan lay ayin kapukatan. Abiin na manira sa pangatawu la buy mantan kalla sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁰ Tagawan ya pangidu sa pera sabay ya pangubatan kaganawan kadawakan. Dilag mani tawuy subray paglabay la sa pera buy nagpabukut sa panampalataya la. Buy gawan sa parabaysên, pawa silan makadanas kalungkutan.

Ya mani tawlin tipan Pablo kan Timoteo

¹¹ Nuwa sikay Timoteo, bilang maglingkud kan Bapan Namalyari, lisyan muy kaganawan nadawak ka abiin. Pagpilitan mun bumiyay matinék buy manunul ka sa kalabayan Bapan Namalyari un dilag napas-êy ya panampalataya kan Jesu Cristu. Pagpilitan mu êt mapangidu ka, mapamibabata buy mapallunus sa kaparisu mu.

¹² Daygên muy kaganawan agyu mu sa pamitanggul mun panampalataya mu. Sa pakapakun baydu, biyan kan biyay ya ayin katganan,* tagawan binêg kan Bapan Namalyari para sa biyay ya abiin, sabitun impatanda muy panampalataya mu kan Jesu Cristu sa arapan malakêy tawu.

¹³ Amêsên, sa pangêlêw Bapan Namalyari ya mam-in biyay sa kaganawan buy sa pangêlêw Cristu Jesus ya nagsabin kapêtégan sabitun in-arap ya kan Gobernador Poncio Pilato, ati ya pan-itipan ku kamu.

¹⁴ Sunulun mun mangêd da intipan kamu amên ayin masabi laban kamu. Daygên muy abiin angga sa mag-udung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa babun luta buy makit yan kaganawan.

¹⁵ Malyari ya abiin sa alluy intakdan dakilan Bapan Namalyari. Si Bapan Namalyari ya gigisy Ari ya Makapangyarian sa kaganawan. Panginuun yan kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan mag-ari.[†]

¹⁶ Kay siyay ayin kamatyan buy idi ya sa sawang nga mamakasilêw wa asê mapagdanyan agyan sisabêt. Ayin tawuy nakakit kana buy a ya malyarin makitan agyan sisabêt man. Kanay kaganawan karangalan buy ayin katganan na kapangyarian. Awuy Panginuun!

¹⁷ Tungkul la êt sa mani mabandi baydi sa babun luta, sabin mu kallay agana sila mapagmatag-ay buy agana sila umasa sa pibandiyan la ya asê

* **6:12 6:12** Malyarin paradi êt ta labay sabin: Buy papakatalanén muy biyay ya ayin katganan na idi kamu. † **6:15 6:15** Sa Griego, siyay Ari un mani ari buy Panginuun un mani panginuun.

mapêng, nun a magtiwala sila kan Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaganawan ikatula tamu.

¹⁸ Sêpat silan pawan manyag mangêd buy abiin na pibandiyan la. Pawa silan nakal-an mam-i.

¹⁹ Nu sunulun lay mani utus ya abiin, makatipun silan pibandiyan sa langit ya maiparisu lanu sa napas-êy ya pundasyun. Sa parabaydu, pilmin madanasan lay pêtêg ga biyay ya ayin katganan.

²⁰ Timoteo, pakapalanêñ muy mani aral la intiwala kamu. Lisyan muy pamisasabi ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari buy pamisusubakan tungkul sa pansabin kaatag ga kabiyasnan pakan alwan pêtêg.

²¹ Dilag magsabin idi yana kallay abiin na kabiyasnan buy gawan baysên, nalitêp silayna sa panampalataya kan Jesu Cristu.

Kakaidwan kun Timoteo, labay kuy manugêl kamuy kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Ikalwan Sulat Pablo kan TIMOTEO

1 Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. In-utus sakun Bapan Namalyari amén ipatanday tungkul sa biyay ya impangaku nay matanggap tamu sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu Jesus.

2 Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangédan, lunus, buy kapatétbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Pinapas-êy Pabloy nakêm Timoteo

3 Timoteo, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari ya paglingkuran kun dilag malinis ya nakêm, kaparisun paglingkud kanan mani ninunu ku. Magpasalamat taku kana balang maganaka kata sa panalangin allu buy yabi.

4 Magaganaka ku pun na pantulun luwa mu sabitun namita ku. Kabay nasabéksabék kakun mapikakit kiton manguman amén magin lubus ya tulua.

5 Maganaka ku êt ta tapat mun panampalataya kaparisun apu mun bakêt ya si Loida buy ya indu mun si Eunice ya nunan nanampalataya kan Jesus. Buy napilmi yaku ya angga amésén, tapat pun êt ta panampalataya mu.

6 Kabay pan-ipaganaka ku kamuy luyang ka pun magin masipêg sa panggamit mun kaagyawan na indin Bapan Namalyari kamu sabitun impaluntu ku kamuy gamêt ku buy nanalangin naku para kamu.

7 Gamitin muy abiin na kaagyawan mu, tagawan na Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kantamu, asé mam-in limu kantamu nun a mam-i yan kapangyarian, pangidu, buy paménbén sa sarili.

8 Kabay agana ka madêng-êyan magpapêtêg tungkul sa Panginuun tamun Jesu Cristu, buy agana muku ikadêng-êy agyan nakasukul laku gawan sa paglingkud ku kana. Nun a sa sawup kapangyarian Bapan Namalyari, pibabatan muy kasakitan na mangadanasan tamu gawan sa pangaral tamun Mangêd da Balita.

9 Inligtas buy binêg kitamun Bapan Namalyari amén magin kana, alwan gawan sa mani diyag tamu, nun a gawan sa kalabayan buy kangédan na. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impalanu nayna ya idin na kantamuy kangédan na sa kapamilatan Cristu Jesus.

10 Buy amésén, impakit naynay abiin na kangédan na sabitun in-lumatêng si Jesu Cristu ya Mamiligtas kantamu. Sinambut nay kapangyarian kamatyau buy impatanda na kantamuy biyay ya ayin katganan sa kapamilatan Mangêd da Balita.

11 Pinili yakun Bapan Namalyarin magin mangaral, apostul buy manurun Mangêd da Balita.

12 Buy abiin na sangkan kabay makadanás sakun kasakitan baydi sa sukulan. Nuwa paraman baydu, a ku ikadêng-êy ya pangasukul ku, tagawan kilala ku si Jesu Cristu ya panampalatayanan ku. Buy napilmi

yakun pakapalanê Cristuy intiwala* ku kana angga sa allun pag-udung na.

¹³ Timoteo, ya kapêtégan na natandan mu kangku, sabay ya sunulun mu sa pangaral mu. Buy kaban mangaral ka, sépat mun isunduy panampalataya mu buy ya pangidu mu sa kaparisu mu gawan sa pamikibêték mu kan Cristu Jesus.

¹⁴ Sa sawup Ispiritur Bapan Namalyari ya manugêl kantamu, pakapalanê muy ustuy aral la intiwala kamu amén asé maawyunan nadawak ka aral.

¹⁵ Tanda muy inlakwanan nakun kaganawan mapatêl tamu baydu sa prubinsyan Asia, kaawyun lan Figelo buy si Hermogenes.

¹⁶⁻¹⁷ Nuwa labay kuy kalunusan Bapan Namalyari si Onesiforo buy ya pamilya na. Ta sén inlumatêng ya baydi sa Roma, a ya tinunggén sa pangkap kangku angga sa nakitan naku. Pawa nan pinas-êy ya nakêmku buy a naku ingkadêng-êy agyan gisa kun nakasukul.

¹⁸ Buy tanda mu êt nu paraasaantu nakun sinawpan agyan sabitun idi yaku pun sa Efeso. Labay kuy kalunusan yan Panginuun sa Allun Pangukum na.

2

Ya pamibabatan mangêd da alipên Bapan Namalyari

¹ Kabay sikay Timoteo, bilang anak ku sa panampalataya, magpakapas-êy ka sa sawup Cristu Jesus.

² Ya mani aral la nalêngê mu kangku sa arapan malakêy nakalêngê, sabay ya itiwala mu sa mani tawuy tapat buy dilag kaagyuan na manuru sa kaatag.

³ Mibabata ka sa mani kasakitan na mangadanasan tamu gawan sa panampalataya tamu kan Cristu Jesus. Mibabata ka kaparisun gisay sundalus ya mapagtionalan sa tungkulna.

⁴ Ta ya gisay sundalus, a ya makiawyun sa mani pandaygén alwan sundalus gawan labay nan matulay mamunu kana.

⁵ Para êt baydu, sépat magin kaparisu kan gisay mangapal. Asé makatanggap gantimpalay gisay mangapal nu a ya manunul sa patakaran pangapal.

⁶ Sépat ka êt kaparisun manggitnay masipêg. Ya manggitna sabay ya munan magnabang sa pamupul na.

⁷ Papakaisipin muy pansabin ku kamu buy ipaintindin Bapan Namalyari kamuy abiin na kaganawan.

⁸ Ganakén mu si Jesu Cristu ya ubat sa layin Arin David. Pinabyay yan manguman Bapan Namalyari buy abiin na Mangêd da Balitay pan-iarylku.

⁹ Buy gawan sa pangaral ku, pinasakitan naku angga sa intanikala laku kaparisun gisay tawuy mapanyag kadawakan. Nuwa paraman baydu, ya Sabin Bapan Namalyari, asé malyarin itanikala!

¹⁰ Kabay mibabata ku sa kaganawan kasakitan para sa ikakangêd mani pinilin Bapan Namalyari amén miligtas sila êt gawan sa pamikibêték la kan Jesu Cristu, buy matanggap lay mangêd da biyay ya ayin katganan sa lukup Bapan Namalyari.

¹¹ Pêtég ga pansabin tungkul kan Jesus,

---

* ^{1:12 1:12} Malyarin paradi ya labay sabin. Pakapalanê Cristuy intiwala na kangku.

Nu nati kitamun kaawyun na,
mabyay kitamun kaawyun na.

12 Nu mibabata kitamun kaparisu na,
mag-ari kitamu êt kaawyun na.

Nu sabin tamuy a tamu ya kilala,
sabin na êt ta a na kitamu kilala.

13 Nu a kitamu man tapat,
manugêl yan tapat,
gawan a na maipuglaw wa sarili na.

Ya tapat ta alipêñ Bapan Namalyari

14 Timoteo, ya mani kapêtégan na abiin, pawa mun ipaganaka sa mani mapatéñ tamu baysén. Buy sa lagyun Bapan Namalyari, sabin mu kallay agana sila makisubakan tungkul sa labay sabin mani sabi. Gawan ayin kapukatan na abiin, nun a mipakadawak ya mani mallêngé.

15 Pagpilitan mun magin kapapaidu sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pawan ustuy pangaral mun kapêtégan, kaparisun gisay mag-ubra ya a na ikadêng-êy ya pandaygén na.

16 Lisyan tuy ayin kapukatan na pamisasabi ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, tagawan na mani tawuy manyag parabaysén, luyang ngan mipakarayuy nakêm la kan Bapan Namalyari.

17 Ya mani asê ustuy pan-iarai la, tambêng miwagaw sa mag-mikakanayun na lugal, kaparisun kanser ya mangkumalat sa buun lawini. Kaawyun sa mani tawun abiin silan Himeneo buy si Fileto.

18 Nagpakarayu silayna sa kapêtégan gawan pansabin lay nayari yay panguman pamabyay Bapan Namalyari sa mani nati. Sa pangaral lan parabaysén, panggulun lay panampalatayan kaatag kan Cristu.

19 Paraman baydu, ya pêtêg ga aral la ubat kan Bapan Namalyari, manugêl napas-êy kaparisun napas-êy ya pundasyun ya asê taganan maêyêg buy dilag nakasulat baysén, "Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt ta taganan kana." Buy nakasulat êt ta, "Ya tawuy magsabin nakibêtêk ya sa Panginuun, sépat yan magpakarayu sa kaganawan kadawakan."*

20 Amêsên, sa gisay maragul la bali, dilag magmikakalasi ya kasangkapan. Dilag mani kasangkapan na diyang sa gintu o pilak, buy dilag êt diyang sa kayu o pila. Ya mani kasangkapan ya diyang sa gintu buy pilak, nakapapawa amên kay gamitin sa maulagay kalutu. Ya mani kasangkapan na diyang sa kayu buy pila, sabay ya panggamitin sa inallu-allu.

21 Para êt baydu sa mani tawu. Ya tawuy nagpakarayu sa nadawak, maiparisu ya sa kasangkapan na inlinis sana buy impapawa amên gamitin sa maulagay kalutu. Gawan malinis ya nakêm na, nakal-an nana kan Bapan Namalyari buy pawan nakaléan sa panyag kaganawan mangangêd da diyang.

22 Kabay sikay Timoteo, agana mu daygén na nadawak ka kalabayán lawinin mani bayuntawu. Pagpilitan mun pawan bumiyay matinêk, tapat, mapangidu, buy mangêd da pamikiawyin mu sa kaparisu mu. Bumiyay kan parabaysén, kaawyun na mani tawuy mamêg sa Panginuun un dilag malinis ya békê.

23 Lisyan tuy ayin kapukatan na pamisasabi ya kay kapaglukwan, tagawan tanda minay kapisadsaran abiin, kay pamisusubakan.

---

* **2:19 2:19** Mani Bilang 16:5.

²⁴ Bilang mani alipên Bapan Namalyari, a kitamu sépat makilangkab agyan kansabêt, nun a sépat kitamun magin maganaka sa kaganawan, mapamibabata, buy katandan mangaral.

²⁵ Buy nu dilag manalangsang kantamu, kaylangan naayup-up kitamun magsabi kalla amén maitinék sila. Biyan ta dayi silan Bapan Namalyarin panawun amén magsisi buy mapukatan lay kapêtégan.

²⁶ Sa parabaydu, masawangan na isip la buy mibus sila sa paratay Satanas ya nandakêp kalla amén daygên lay kalabayan na.

3

Ya malyari sa mani tawlin allu

¹ Timoteo, tandanên muy ati. Sa mani tawlin allu bayu mag-udung si Jesus, dilag lumatêng nga saday kasakitan.

² Magin makasarili ya mani tawu, lutan pera, mapamadayêw, mapagmatag-ay, mapamustak, mapallumaban sa mangatwa la, asê katandan magpasalamat, buy ayin galañg kan Bapan Namalyari.

³ Ayin silan pangidu, a sila kalabay makikasundu sa mani kapati la, maniran kaparisu, asê katandan maménbén sa sarili, matubag buy mapanubag sa dakun sabêt man na mangêd.

⁴ Alwan kay abiin, mani mapamisupakat sila, patulsubtulsub sila, mapagmatag-ay, ayin silan pangidu kan Bapan Namalyari, nun a mas maulaga pun kallay kalabayan lawini la.

⁵ Mapagtalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari pakan asê makit sa biyay lay kapangyarian panampalataya la. Lisyan muy mani tawuy parabaysên!

⁶ Dilag dakun umnu sa mani kaawyun lay manyag paralan amén makasun sa balin mani babayi buy mailitêp lay mani babayi ya maynay nakêm. Ya mani babayin abiin, tambêng silan maigtan nadawak ka kalabayan lawini la buy ipus silaynan kasalanan la.

⁷ Pawa silan mallêngê sa magmikakanayun na aral, nuwa a la mapukatan na kapêtégan kanuman.

⁸ Ya mani lawyaki ya mapamilitêp sa mani babayin abiin, nadawak ka pangisip la buy alwan pêtêg ga pansabin lay panampalataya la. Manalangsang sila sa mani mangaral kapêtégan kaparisun panalangsang lan Jannes buy si Jambres kan Moises sabitun nuna.

⁹ Nuwa a la maisunduy pandaygên la tagawan tambêng matandan kaganawan tawuy kapaglukwan la kaparisun nalyari kallan Jannes buy si Jambres.

Ya mani tawlin tipan Pablo kan Timoteo

¹⁰ Nuwa sikay Timoteo, tanda minay kaganawan inturu ku, ya pamibiyaybiyay ku buy ya labay kun daygên kaban nabyay yaku pun. Nakitan muy panampalataya ku kan Bapan Namalyari, ya pamibabata buy pangidu ku sa kaparisu tamu, buy ya pamibabata ku sa mani kasakitan.

¹¹ Tanda mu êt ta tungkul sa mani pangusig buy kasakitan na nadanasan ku sa Antioquia, Iconio, buy sa Listra. Taganan masakit ta dinyag la kangku! Nuwa inligtas sakun Panginuu sa kaganawan abiin.

¹² Taganan pêtêg ga kaganawan kalabay bumay matinék bilang mani manunul kan Cristu Jesus, makadanas silan pamisakit.

13 Buy ya mani nadawak buy mani mapamilitêp, luyang silaynan mipakadawak gawan kaban mamilitêp sila sa kaatag, militêp sila êt.

14 Nuwa sika, isundu muy mani natandan buy pinaniwalan mu, tagawan kilala mu nu sisabêt ta nanuru kamu.

15 Ubat pun sabitun anak ka, tanda minay Banal la Kasulatan na mam-i kantamun kabiyasan tungkul sa kaligtasan. Miligtas kitamu sa kaparusan kasalanan kay sa kapamilatan panampalataya tamu kan Cristu Jesus.

16 Ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari, insulat sa kapamilatan ka-pangyarian Bapan Namalyari buy mapagnabang sa panurun kapêtégan, pagsabyanan na tawuy manyag asê ustu, pamitutu, buy pamisanay sa matinék ka pamibiyay biyay

17 amén ya tawuy maglingkud kan Bapan Namalyari, pawa yan nakal-an sa panyag kaganawan mangangéd.

4

1 Timoteo, tanda muy sa pag-udung Jesu Cristu sa babun luta, mangukum ya sa mani nabyay buy sa mani natî, buy mag-ari ya sa kaganawan tawu. Kabay sa pangélew Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus, pan-itipan ku kamuy

2 magin nakal-an kan mangaral Sabin Bapan Namalyari, sabêt man na uras. Sabyanan muy mani tawu ya asê ustuy diyag la buy pangaralan mu sila amén magsisi. Papas-éyén muy nakém buy panampalataya la. Sa panuru mu kalla, mapamibabata ka kalla.

3 Tagawan lumatêng nga alluy asina kalabay mallêngéy mani tawu sa pêtéga aral, nun a kay sarilin kalabayan la tanay sunulun la. Kabay mangkap sila tanan kaatag mani manuru ya mamiturun labay lan lêng-ên.

4 A layna labay lêng-ên na kapêtégan nun a ya labay lan lêng-ên, abituy kay diyagdiyag tawu.

5 Nuwa sika, agyan sabêt ta malyari, magin mapamênben ka sa sarili mu. Pibabatan muy kaganawan kasakitan na lumatêng kamu. Isundu muy pangaral mun Mangéd da Balita tungkul kan Jesus, buy daygén muy kaganawan pan-ipadyag Bapan Namalyari kamu bilang lingkud na.

6 Ya biyay ku maiparisu sa andug ga pan-idin kan Bapan Namalyari, tagawan marani yakinan mati.

7 Maiparisu waku êt sa gisay mamwayu ya makilaban angga sa kayaryan. Ya labay sabin, dinyag kuy kaganawan agyu ku sa paglingkud ku kan Bapan Namalyari buy a ku tinalibatukan na panampalataya ku kana. Nayári kuy kaganawan impadyag Bapan Namalyari kangku.

8 Kabay dilag gantimpalay* in-il-an si Bapan Namalyari para kangku gawan naakit nay matinék ka pamibiyaybiyay ku. Ya gantimpalan abiin, idin kangkun Jesu Cristu ya matinék ka ukum, sa allun pangukum na sa kaganawan tawu. Buy alwan kay sikuy biyan nan gantimpala, nun a ya kaganawan nasabék sa pag-udung na.

Mani sarilin tipan Pablo kan Timoteo

9 Timoteo, pagpilitan mun tambéng kan makalaku baydi kangku,

10 tagawan inlakwanan nakinan Demas buy naku ya sa Tesalonica gawan mas kinaidwan nay mani bagay baydi sa babun luta kaysa

* **4:8 4:8** Sa Griego, kuronan katinékan.

panampalataya na kan Jesu Cristu. Si Cresente, naku ya êt sa Galacia, buy si Titoy naman sa Dalmacia.

¹¹ Kay si Lucas ya kaawyun ku baydi. Kabay nu maku ka baydi, pakilaku mu si Marcos, gawan maragul la maisawup na sa pandaygên ku.

¹² Si Tiquicoy naman, impalaku kuya sa Efeso.

¹³ Sa pamaku mu baydi, gêtan muy paglatêp ku ya imbalag ku kan Carpo baydu sa Troas. Makisabi yakun gêtan mu êt ta mani kasulatan kuy nakatilitil, luyang ngay abituy diyag sa balat ayup.

¹⁴ Si Alejandro ya mamanday tangsu, nadawakdawak ka dinyag na kangku. Ya Panginuun tanay baalan mamarusa kana.

¹⁵ Timoteo, mangillag ka êt kana, gawan masipit nan pansalangsangên na mani pan-iaral tamu.

¹⁶⁻¹⁷ Sa nunan pallitis kangku, ayin tan nandamay buy nagpapêtêg kangku. Paraman baydu, patawarên ta dayi silan Bapan Namalyari. Agyan pinaulayan laku, a ku pinaulayan Panginuun. Pinapas-êy nay nakêm ku amén lubus kun maipanggaral la Mangêd da Balita amén malêngên mani alwan Judio. Pêtêg baynan inlitas sakun Panginuun sa napilmi ya kamatyam![†]

¹⁸ Buy napilmi yakun inlitas naku sa kaganawan kadawakan angga sa allun gêtan naku sa kaarian na sa langit. Ulimênêna Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun!

Mani pangumusta

¹⁹ Timoteo, sabin mu kallan Priscila buy kan Aquila buy sa pamilyan Onesiforo, ya nagpapakun silayna.

²⁰ Si Erasto, nagpalakwan ya sa Corinto, buy inlakwanan ku si Trofimo sa Mileto gawan sinakit ya.

²¹ Pagpilitan mun milatêng baydi bayu pun lumatêng nga buwan nalêpêt. Buy nagpapakun kayna awêd, sabin lan Eubulo, Pudente, Lino, Claudia buy kaganawan mapatêl baydi.

²² Timoteo, labay kuy pawa kan awyunan Ispiritun Panginuun, buy biyan nakaw kaganawan kangêdan na.

[†] **4:16-17 4:16-17** Sa Griego, "Inlitas sakun Bapan Namalyari ubat sa bêbêy mani lewun."

Ya Sulat Pablo kan TITO

¹ Siku si Pablo ya alipêñ Bapan Namalyari buy apostul Jesu Cristu. Inutus sakun Bapan Namalyari amên papas-êyêñ na panampalatayan mani pinili na buy ipaintindi kallay kapêtégan tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

² Ya panampalataya buy pangintindi sabay ya mam-in kapilmiyan kalla sa biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impangaku naynay biyay ya ayin katganan buy a ya maglaram kanuman.

³ Buy amêsén, inlumatêng ngay panawun na intakda na amên ipatanday mangêd da balita tungkul sa biyay ya ayin katganan. Ya mangêd da balitan ati, intiwala kangkun Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu buy pan-iaral kuy abiin ayun sa utus na.

⁴ Nanulat taku kamuy kakaidwan kun Tito ya pan-ituwad kun pêtêg kun anak sa gigisay panampalataya.

Labay kuy manugêl kamuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Mamiligtas kantamu.

Ya mani sépat daygêñ Tito sa Creta

⁵ Kabay imbalag kata baysêñ sa Creta amên pakapalanêñ muy mani bagay ya asê pun naipakapala buy mamili kan mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyin sa balang lugal, kaparisun mana kun intipan kamu.

⁶ Ya pilinin mun mamunu, abitu silay mani lawyaki ya ayin makitan na nadawak sa pangatawu la buy kaylangan gigisay asawa la. Kaylangan manampalataya êt kan Bapan Namalyari ya maanak la, buy ayin makapagsabin magulu o nakdêy ya ulun maanak la.

⁷ Ya mamunu sa mani manampalatayay miaawyin, bilang pinitiwalan Bapan Namalyari, kaylangan ayin makitan na nadawak sa pangatawu la. Kabay sépat yan asê mapamadayêw, asê mapanubag, asê maglasing, asê mapamasakit buy asê lupon pera.

⁸ Nun a pawa yan mapananggap sa kaparisu na, mapangidu sa panyag kangêdan, mapamênbêñ sarili na, matinêk, malinis ya pamibiyaybiyay buy katandan mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygêñ.

⁹ Kaylangan itanêm na sa békê nay pêtêg ga aral la natandan na amên maituru nay ati sa kaatag buy maipakit nay kamalyan mani manalangsang sa aral la abiin.

¹⁰ Tagawan malakéy tawu baysêñ sa Creta ya asê manunul sa pêtêg ga aral. Pan-ilítêp lay kaatag sa kapamilatan pangaral lan ayin kapukatan. Luyang ngay mani Judioy mamipilit magpatuli ya mani manampalataya kan Jesus.

---

* **1:10 1:10** Sabitun panawun na abiin, dilag gan mani Judioy manampalataya kan Jesus nuwa pansunulun la pun êt ta Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay pansabin lay si manampalatayay lawyaki, Judio man o asê, kaylangan magpatuli ayun sa Kautusan. Nuwa asê ustuy abiin ya pan-ituru la gawan militas ya mani tawu sa panampalataya la kan Jesus, alwan gawan sa panunul lan Kautusan.

¹¹ Kaylangan mu silan bênbênan sa pangaral la gawan mamiaral silan mani bagay ya asê sépat iaral ya sabay ya makagulun malakéy mipapamilya. Pandaygén lay abiin amén kay makakwa silan pera.

¹² Mismun gisa sa mani propeta lay nagsabin, "Ya mani taga Creta, malaram, matamad, masimbaw buy matubag sila kaparisun mangatubag ga ayup."

¹³ Pêtèg ga sinabi na. Kabay masipit mu silan sabyanan amén magin napas-éy ya panampalataya la,

¹⁴ buy agana layna lêng-ên na mani ayin pukat ta kwentun mani Judio o ya mani kautusan ya kay diyagdiyag mani tawuy asê kalabay sa kapêtégan.

¹⁵ Para sa tawuy malinis ya pangisip, malinis say kaganawan bagay. Nuwa para sa tawuy madinat ta isip buy asê manampalataya sa Pangin-un, sa pangélw na, madinat ta kaganawan bagay. Ta ya nakêm buy isip na, madinat buy a na tanda nu sabêt ta mangêd buy nadawak.

¹⁶ Pansabin lay kilala la si Bapan Namalyari, nuwa sa kapamilatan mani diyag la, asê mangaakit kallay pangkilalanêñ la si Bapan Namalyari. Asê mangêd da ugali la, buy a sila êt manunul kan Bapan Namalyari, buy a la agyun daygén na sabêt man na mangêd.

2

Ya mani ugali ya sépat ituru sa mani tawu

¹ Nuwa sikay Tito, ituru muy nakaayun sa pêtèg ga aral.

² Ya mangatway lawyaki, turwanan mu silan makatandan mamênbêñ sarili la buy mangisip nu sabêt ta mangêd lan daygén. Sépat silan panggalangéñ mani tawu, sépat napas-éy ya panampalataya la, pêtèg ga pangidu la, buy pibabatan lay mani kasakitan.

³ Ya mangatway babayi, turwanan mu êt silan bumyay malinis bilang manampalataya kan Bapan Namalyari. Agana sila magsabin nadawak tungkul sa kaatag, buy agana sila êt maglasing, nun a magin manuru silan kangédan

⁴ amén maturwanan lay anak-anak pun na babayi nu parasaantu lan idun na asawa la buy maanak la

⁵ buy mamênbêñ sa sarili la. Kaylangan turwanan sila êt nu parasaantu silan bumyay malinis, masipêg sa pamibalibali la, maganaka buy magpasakup sa asawa la. Kabay kaylangan parabayséñ na ugalin mani babayi ya manampalataya amén ayin makapagsabin nadawak sa Sabin Bapan Namalyari ya pan-ituru tamu.

⁶ Para êt bayduy mani anak-anak ka lawyaki, turwanan mu silan mamênbêñ sa sarili la.

⁷ Buy sikay Tito, sépat kan pawan manyag kangêdan amén magin mangêd kan alimbawa kalla. Magin tapat ka buy lubus ya nakêm mu sa panuru mu.

⁸ Ipilmi mun pawan ustuy pansabin mu buy ayin makit ta nadawak. Sa parabayséñ na paralan, mipakadéng-éy ya mani manalangsang kantamu gawan ayin silan masabi ya nadawak laban sa pangaral tamu.

⁹ Ya mani ipus, turwanan mu silan mapanunul sa sabêt man na utus amung la. Sépat silan mam-in tula sa amung la buy agana sila pawan magdeklamu.

10 Sépat silan agana mangwan pibandiyan amung la, nun a ipakit lay lubus silan mapagkatiwalan amén sa kaganawan pandaygén la, luyang la pun maipakit ta kangédan mani pan-iaral tamu tungkul kan Bapan Namalyari ya Mamilitgas kantamu.

11 Tagawan impakit tan Bapan Namalyari ya kangédan na sa kaganawan tawu amén miligtas sila.

12 Sa kapamilatan kangédan na, lakwanan taminay mani diyag ga asé kapapaidu kan Bapan Namalyari buy ya kalabayan lawini tamu amén bumuy kitamun matinék sa babun luta un mapaménbén sa sarili, buy mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

13 Daygén tamuy ati kaban mangéteng kitamun dilag kapilmiyan sa mamakasaray allun pag-udung na. Sa allun abiin, makit tamuy sawang pallumaténg Jesu Cristu, ya dakilay Namalyari buy Mamilitgas kantamu.

14 Indin Jesu Cristuy biyay na amén atbusun na kitamu sa kaganawan kadawakan buy linisin na kitamu sa kasalanan amén magin sarilin mani tawu na ya nakal-an manyag kangédan.

15 Kabay abiin na mani ugali ya ituru mu sa mani mapatéł tamu baysén. Sagyatén mu silan manunul buy sabyanan muy mani manalangsang gawan dilag kan karapatan daygén na abiin. Kabay agana mu paulayén na dustakén kan sisabêt man.

3

Ya ugalin mani tawuy manampalataya

1 Ipaganaka mu sa mani manampalatayay magpasakup sila buy manunul sa mani manungkulon buy sa nipagkapangyarian. Buy sépat silan pawan nakal-an manyag mangéd.

2 Sabin mu kallay agana sila magsabin nadawak laban kansabêt man buy agana sila pawan misusubakan, nun a sépat silan magpakaganaka buy magpakayépa sa kaganawan.

3 Tagawan sabitun a tamu pun kilala si Bapan Namalyari, ayin kitamun tanda tungkul sa kapétegan buy a kitamu êt mapanunul. Tambéng kitamun naigtan sa kadawakan buy inipus kitamun sarili tamun kalabayan buy kaganawan pamikikanayun. Pawa kitamun binumay sa kadawakan buy mikakasém. Dilag kitamun sakit nakém sa kaatag buy dilag sila êt sakit nakém kantamu.

4 Nuwa si Bapan Namalyari ya Mamilitgas tamu, impakit nay kangédan buy pangidu na kantamu

5 sabitun inligtas na kitamu sa parusa gawan sa mani kasalanan tamu. Inligtas na kitamu alwan gawan sa mangéd da dinyag tamu, nun a gawan sa lunus na kantamu buy sa kapamilatan Ispiritu nay nallinis buy nam-i kantamun bayuy biyay.

6 Buun nakém indin Bapan Namalyari ya Ispiritu na kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu ya Mamilitgas kantamu.

7 Dinyag Bapan Namalyari ya abitu amén maituwad na kitamun matinék gawan sa kangédan na buy amén mapagmana tamuy biyay ya ayin katganan na pan-êtengén tamu.

8 Taganan mapagkatiwalan na pansabin ku. Kabay labay kun lubus mun ituruy mani bagay ya abiin sa mani manampalataya baysén kan Bapan Namalyari amén magin masipéğ sila sa panyag mangéd. Mangéd da mani aral la ati buy dilag pakinabang sa kaganawan tawu.

⁹ Nuwa lisyan muy pamisasabi ya ayin pukat, ya pangusisa nu sisabêt ta pipuunpuunan, buy ya pamikisubakan tungkul sa Kautusan. Ya kaganawan abiin, ayin pukat buy asê makasawup kamuyu.

¹⁰ Nu dilag tawu baysên na manira sa pamiaawyun yu gawan sa asê pêtêg ga aral la, sabyanan muya. Nu katilwa minan sinabyanan nuwa a yapun êt mallêngê, agana muyna pakiawyungan.

¹¹ Tanda minay makasalanan na tawun abiin buy nagpakadayuy na sa kapêtégan. Ya nangadadawak ka dinyag na sabay ya magpapêtêg ga sépat yan parusan.

Mani tawlin tipan

¹² Tito, ipalaku ku baysên si Artemas o si Tiquico. Nu sisabêt man kallay lumatêng, pagpilitan mun mapikakit kita sa Nicopolis. Naisip kuy baydu waku pun mamalibas panawun nalêpêt.

¹³ Sa pamita lan Zenas ya mallitis buy si Apolos, daygên muy agyu mu amén masawpan mu sila buy ipilmi muy a sila magkulang sa pangaylangan la.

¹⁴ Ya mani mapatêl tamu sa panampalataya kan Jesus, turwanan mu silan magsipêg mag-ubra para sa ikabyay la amén makasawup sila sa mani mangaylangan. Ta nu parabaysên na daygên la, dilag nabang nga biyay la.

¹⁵ Nagpapakun kayna, sabin kaganawan kaawayun ku baydi. Buy sabin mu êt sa kaganawan mapatêl tamuy manampalataya baysên na mangidu kanyan ya nagpapakun silayna.

Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo kan FILEMON

¹ Filemon nay, siku si Pabloy nakasukul gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu Jesus. Nanulat taku kamu, kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa Panginuun. Nagpapakun kaynay kakaidwan yan na Filemon ya kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari,

² buy para êt baydu kan Apia ya patêl tamuy babayi buy kan Arquipo ya kaparisu tamun ayin limun mangaral tungkul kan Jesus buy para êt baydu sa mani manampalatayay miaawyun ya magtipun sa bali mu.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya pangidu buy panampalatayan Filemon

⁴ Balang manalangin naku, pawa katan pan-iawy whole buy pawa kun magpasalamat sa Bapa kun Namalyari,

⁵ tagawan nabalitan kuy panampalataya mu sa Panginuun Jesus buy ya pangidu mu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁶ Manalangin naku kan Bapan Namalyari ya isundu muy mangêd da nakêm mu sa balang manampalataya. Sa pakapakun baydu, lumalê pun na pangintindi mu sa kaganawan mangangêd da bagay ya indin kantamun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesu Cristu.

⁷ Patêl kuway, matula ku êt buy pinumas-êy ya nakêm ku gawan sa pangidu mu sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy ya pangidu mu sabay ya nakasiglan nakêm la.

Ya panyawarén Pablo kan Filemon

⁸ Kabay bilang apostul Cristu, napas-êy ya nakêm kun mamiutus kamu nu sabêt ta sépat mun daygên.

⁹ Nuwa gawan kaidwan kata, kay makisabi yaku ta kamu. Ta tuwa kina buy amêsên, nakasukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu.

¹⁰ Makisabi yakun mangêd kamu para kan Onesimo. Intuwad kuyan anak tagawan kaban nakasukul laku, naging bapa naku sa panampalataya.

¹¹ Sabitun nuna, ayin kan pakinabang kan Onesimo* gawan tinumakas ya. Nuwa amêsên, maragul lanay maisawup na kantan luwa.

¹² Pan-ipaudung kina kamu si Onesimo ya kakaidwan ku.

¹³ Labay ku dayin manugêl yapun sa lukup ku amên makasawup ya kangku ya paran sikay nay nanawup kangku kaban nakasukul laku pun gawan sa pangaral kun Mangêd da Balita.

¹⁴ Nuwa a ku labay daygén na abitu un ayin kan sinabi amên kusan nakêm minaman manawup kangku un asê pinilit.

¹⁵ Dat nisyay kamu si Onesimo sa pêrad da panawun amên sa pag-udung na kamu, ayina misyay kamu kanuman.

¹⁶ Agyan kay ipus maya sabitun nuna, nuwa amêsên, gisa yina sa pandidun tamuy patêl. Pangkaidwan kuya, luyang nga kamu, ta alwan kay ipus maya nun a patêl maya sa Panginuun.

---

* ^{1:11 1:11} Onesimo: ya labay sabin "mapakinabangan."

¹⁷ Kabay nu pan-ituwad mukun kaparisu mun lingkud Panginuun, tanggapen mu si Onesimo kaparisun pananggap mu kangku.

¹⁸ Nu nangasalanan ya o nu nakautang ya kamu, sakinay singilin mu.

¹⁹ Siku si Pablo ya mismun nanulat ati. *Filemon nay, in-aral ku kamu si Cristu un ayin bayad. Kabay makisabi yaku kamu ya agana mina pabayaren si Onesimo sa dakun sabet man na nautang na kamu. Siku tanay mamayad.*

²⁰ Patel kuway, alang-alang sa Panginuun, makisabi yaku kayek kamun daygen moy panyawarren ku kamu tungkul kan Onesimo. Pasiglen moy nakem ku bilang patel mu kan Cristu.

²¹ Nanulat taku kamuy Filemon, tagawan napilmi yakun daygen moy panyawarren ku. Buy tanda kuy igit pun baydi ya daygen moy.

²² Makisabi yaku et ta il-an mukun matugelan tagawan man-umasa kun sa kapamilatan panalangin yu, makapag-udung ngaku baysen kamuyu.

Katganan pangumusta

²³ Nagpapakun kayna, sabin Epafras ya kaawayun kun nakasukul gawan sa pangaral na tungkul kan Cristu Jesus.

²⁴ Nagpapakun kayna, sabin et lan Marcos, Aristarco, Demas, buy si Lucas ya kaawayun kun maglingkud kan Bapan Namalyari.

²⁵ Labay kuy manugel kamuyuy kangedan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat sa mani HEBREO

Mas dakilay Anak Bapan Namalyari kaysa sa mani propeta buy sa mani ang-el

¹ Sabitun nunan panawun, magsabi yana si Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sa magmikakanayun na panawun buy paralan sa kapamilatan mani propeta na.

² Nuwa sa mani tawlin allun ati, nagsabi ya kantamu sa kapamilatan Jesus* ya Anak na. Dinyag Bapan Namalyari ya babun luta sa kapamilatan Anak na buy siya êt ta intalaga nan magmanan kaganawan bagay.

³ Makitan kan Jesus ya sawang Bapan Namalyari, buy nu parasaantuy pangaBapan Namalyarin Bapa na, para ya êt baydu. Sabay siyay mamipakapalan kaganawan bagay sa babun luta sa kapamilatan makapangyarian na sabi na. Pamakayari na kitamun inlinis sa mani kasalanan tamu, nag-udung ngina sa langit buy niknu ya sa wanana[†] Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan.

⁴ Sa pakapakun baydu, nagin mas dakilay Anak Bapan Namalyari kaysa sa mani ang-el buy mas dakilay laguyu indin kana kaysa sa mani laguyu indin sa mani ang-el.

⁵ Gawan gisa man sa mani ang-el, ayin pinisabyanan si Bapan Namalyarin paradi,
"Sikay Anak ku,

buy amésén, ipatanda kuy sikuy Bapa mu."[‡]

Buy ayin ya êt pinisabyanan un paradi,
"Sikuy Bapa mu

buy sikay Anak ku."[§]

⁶ Buy sén in-utus san Bapan Namalyari ya kagisagisay Anak na sa babun luta, sinabi na,

"Sikaw wa kaganawan ang-el ku, uliménén yuy Anak ku."^{*}

⁷ Buy dilag pun sinabi si Bapan Namalyari tungkul sa mani ang-el,
"Ya mani ang-el ya maglingkud kangku,

malyari ku silan daygén angin o apuy."[†]

⁸ Nuwa ati ya sinabin Bapan Namalyari sa Anak na,
"Sikay Namalyari ya mag-ari kanuman.

Buy matinék ka pag-ari mu.

⁹ Kapapaidu kamuy matinék ka diyag,
nuwa pangkasulapwan tuy mani nangadadawak ka diyag.

Kabay abiin na sangkan na pinili kata. Sikuy Bapa mun Namalyari.

Binyanan katan karanganlan buy kasiglan na igit pun sa indin ku sa mani kaawyun mu."[‡]

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Namalyari sa Anak na,

* **1:2 1:2** Ya labay sabin lagyu un "Jesus" sa sabin Hebreo "Mamiligtas si Bapan Namalyari." † **1:3**

1:3 Sabitun nunan panawun, ayin nan karapatan na mas igit pun sa karapatan na mapaiknun ari sa wanana na. Kabay sabitun binyanan si Jesus un karapatan Bapan Namalyarin miknu sa wanana, labay sabin, ayin nan mas igit pun sa karapatan na tinanggap na sa langit. ‡ **1:5 1:5** Mani Kanta 2:7 § **1:5 1:5** 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13. * **1:6 1:6** Deuteronomio 32:43. † **1:7 1:7**

Mani Kanta 104:4 ‡ **1:9 1:9** Mani Kanta 45:6-7.

"Panginuuun, sa umpisa pun, sikay nanyag babun luta
buy kaganawan idi sa langit sa kapamilatan kapangyarian mu.

¹¹ Makpas sa babun luta buy langit, nuwa sika, manugêl ka kanuman.
Lumumay kaganawan abiin kaparisun yaming.

¹² Ituklip muy mani abiin kaparisun gisay pagbalabal
buy sagilyan mun bayu.

Nuwa sika, a ka magbayu.

Buy manugêl kan nabyay kanuman."§

¹³ Buy agyan kanuman, asê sinabin Bapan Namalyari sa sisabêt man na
ang-el ya paradi,
"Miknu ka sa wanan ku

angga sa mapasuku ku kamuy mani kapatim mu."*

¹⁴ Nu parabaydu, sabêt ta mani ang-el? Ya mani ang-el, sabay silay mani
ispirituy maglingkud kan Bapan Namalyari buy pan-iutus na sila amên
manawup sa mani tawuy iligtas na.

2

Ya dakilay kaligtasan tamu

¹ Kabay sépat tamun itanêm sa bêkê tamuy mani nalêngê tamuy
kapêtégan amên a kitamu mailitép.

² Isipin yuy ati. Sabitun nuna, ya Kautusan na indin Bapan Namalyari
sa kapamilatan mani ang-el, napaptégan pêtêg buy nu sisabêt man na
nallabag buy asê nanunul sa Kautusan, nananggap yan parusa ayun sa
dinyag nay kasalanan.

³ Luyang ngabay kantamu. A kitamu makaligtas sa parusa nu daygén
tamun ayin pukat ta dakilay kaligtasan na ubat kan Bapan Namalyari. Ya
Panginuuun Jesus ya nunan nipatanda tungkul sa kaligtasan na ati buy ya
mani tawuy nakalêngê kana, sabay silay nagpapêtêg kantamun taganan
pêtêg ga abiin.

⁴ Pinagpapêtgan êt Bapan Namalyari ya kaligtasan sa kapamilatan mani
tanda', mamaikaupapas buy imala, buy sa kapamilatan mani kaagyuwan
na ubat sa Ispiritu na ya indin na sa mani manampalataya ayun sa
kalabayan na.

Napakadyag tawu si Jesus kaparisu tamu

⁵ Amêsên, tungkul sa babun lutay pansabin yan na palatêng, asê
impabaalan Bapan Namalyari ya abiin sa mani ang-el nun a sa tawu.*

⁶ Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,

"Bapan Namalyari, sabêt dayi ya tawu amên pigaganakan mu?

Sisabêt yaba amên lingunun mu?

⁷ Sa naépêk ka panawun, dinyag mun mas nayépay kabilian na kaysa sa
mani ang-el.

Nuwa pinarangalan myua kaparisun gisay ari,

⁸ buy impasakup mu sa kapangyarian nay kaganawan bagay."†

Abituy sinabin Kasulatan ya impaaypa sa tawuy kaganawan bagay, ya
labay sabin lumatêng nga alluy ayin dakin sabêt ta bagay ya asê

§ **1:12 1:12** Mani Kanta 102:25-27. * **1:13 1:13** Sa Griego, "angga sa daygén kun tuturakan bitis
muy mani kapatim mu" (Mani Kanta 110:1). * **2:5 2:5** Dilag luway labay sabin ya sabi ya "tawu"
baydi. Mumuna, sikitamun kaganawan ya dinyag Bapan Namalyari. Ikalwa, si Jesus ya nagin tawu
sabitun idi ya baydi sa babun luta. † **2:8 2:8** Mani Kanta 8:4-6.

maipasakup sa tawu. Nuwa amêsen, a tamu pun mangakitan na impasakup na sa tawuy kaganawan bagay.

⁹ Nuwa nu tungkul kan Jesus, tanda tamuy sa naépék ka panawun, nagin mas nayépay kabilyan na kaysa sa mani ang-el amén makadanas yan kamatyan. Nati ya para sa kaganawan tawu buy dinyag nay abiin gawan sa kangédan Bapan Namalyari. Buy amêsen, binyanan yan kadakilaan buy karangalan gawan pinibabatan nay pamasakit angga sa kamatyan.

¹⁰ Si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan bagay buy dinyag nay kaganawan para kana. Buy kay ustuy tinulutan nay pasakitan si Jesus amén magin ganap ya bilang pangubatan kaligtasan tamu. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amén malakéy magin anak na buy gétan na sila sa kaarian na.

¹¹ Si Jesus ya mallinis kantamu sa mani kasalanan tamu.[‡] Siya buy sikitamuy inlinis na, kay gigisy Bapa tamu. Kabay a kitamu pan-ikadéng-éy Jesus ya bégén na kitamun mapatél na.

¹² Ati ya sinabin Jesus sa Bapa na,
“Bapa kun Namalyari, ipatanda kata sa mani mapatél ku,
buy magkanta kun pangulimén kamu sa mani miaawyun na mani
tawu mu.”[§]

¹³ Sinabi pun êt Jesus,

“Magtiwala ku kan Bapan Namalyari.”*

Buy indagdag na pun êt,

“Idi yaku di, kaawyun na mani anak Bapan Namalyari ya indin na
kangku.”†

¹⁴ Ya mani anak Bapan Namalyari ya pantukuyun di, sabay sikitamuy mani tawu. Kabay si Jesus, nagin tawu ya êt kaparisu tamu ya dilag daya buy lawini amén sa kapamilatan pangamati na, lubus nan masambut si Satanas ya pinangubatan kamatyan kaganawan tawu.

¹⁵ Sa pakapakun baydu, imbus na kitamu sa kapangyarian limu, gawan sabitun nuna sa buun biyay tamu, mambumiyay kitamun dilag limu sa kamatyan.

¹⁶ Kabay malinaw wa alwan mani ang-el la pansawpan Jesus nun a sikitamun mani kaapuan Abraham.

¹⁷ Kabay amén makasawup ya kantamun mapatél na, kaylangan magin tawu ya amén madanasan nay pandanasen tamu. Sa pakapakun baydu, nagin pinakapuu pari tamu ya mapallunus buy tapat. Bilang pinakapuu pari tamu, siyay mamilatan kantamu buy kan Bapan Namalyari. Indin nay sarili na bilang andug amén siyay maparuson amén mapatawad da mani kasalanan tamu.

¹⁸ Buy gawan mismun siya, nadanasan nay kasakitan sabitun tinuksu ya, kabay masawpan nay mani mandumanas tuksu.

3

Mas dakila si Jesus kaysa kan Moises

¹ Kabay mani mapatél ku sa panampalataya ya kaparisu kun binéy Bapan Namalyari ya makaawyun na sa langit, isipin yu nu sisabétagana si Jesus. Ayun sa paniwalan tamu, sabay siyay in-utus Bapan Namalyari

[‡] 2:11 2:11 Malyarin ya labay êt sabin, “Dinyag kitamun Jesus un banal.”   [§] 2:12 2:12 Mani Kanta 22:22.   * 2:13 2:13 Isaias 8:17.   † 2:13 2:13 Isaias 8:18.

para kantamu buy siya êt ta pinakapuun pari ya mamilatan kantamu kan Bapan Namalyari.

² Tapat ya kan Bapan Namalyari ya namiutus kana, kaparisun Moises ya nagin tapat sa pamaalan pamilyan Bapan Namalyari* sabitun nuna.

³ Nuwa pan-ituwad Bapan Namalyari si Jesus un igit pun marangal kaysa kan Moises, tagawan nu iparisu sa panyag bali, igit marangal la namipaydêng bali kaysa sa baagin bali ya impaydêng.

⁴ Tanda tamuy nu dilag bali, dilag nanyag. Nuwa si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan bagay.

⁵ Tapat si Moises sa pamaalan pamilyan Bapan Namalyari sabitun nuna. Nuwa kay lingkud ya buy ya mani dinyag na, kay pamipakit mani bagay ya ipatanda sa lumatêng nga panawun.

⁶ Nuwa si Jesu Cristu, Anak yan Bapan Namalyari ya tapat ta mamaala sa pamilyan Bapan Namalyari. Buy kaawyun kitamu êt sa pamilyan Bapan Namalyari nu manugêl kitamun napas-êy buy a tamu ikadêng-êy ya kapilmiyan tamu.

⁷ Kabay pakalêngê kaw sa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari, "Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!

⁸ Agana yu pakunatêna bêkê yu,

kaparisun dinyag mani ninunu yu sabitun nuna.

Tagawan sabitun mamita sila sa kakyangan, a sila nanunul kan Bapan Namalyari nun a sinubukan laya pun êt."

⁹ Sinabin Bapan Namalyari, "Agyan nakitan lay nay mamakaupapas sa dinyag ku sa lalén apattapuy tawun,
sinubukan laku pun êt.[†]

¹⁰ Kabay natubag-tubag gaku sa mani tawun abitu buy sinabi ku,
'Ya mani tawun ati, pawa sila tanan magpakarayu kangku,
buy a la labay sunulun na mani pan-ituru ku kalla.'

¹¹ Kabay sa tubag ku, insumpa kuy

kanuman a sila miawyin sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla."[‡]

¹² Kabay mani mapatêl, mangillag kaw ta dat magin nadawak ka bêkê yu buy a kawna manampalataya. Buy ya kapisadsaran abiin, talibatukan yina si Bapan Namalyari ya nabyay.[§]

¹³ Ya daygêñ yinaman, allu-allu kaw mipapamas-êy sa panampalataya kaban dilag pun panawun amên ayin dakun sisabêt kamuyuy kumunat ta bêkê gawan sa kasalanan.*

¹⁴ Gawan nu manugêl kitamun napas-êy sa panampalataya tamu kan Cristu ubat pun sa umpisa angga sa katganan, manugêl kitamu êt kaawyun na.

¹⁵ Isipin tamun manguman na idi sa Kasulatan,

"Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!
Agana yu pakunatêna bêkê yu,

* **3:2 3:2** Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari di sabay ya mani Israelita sabitun panawun nan Moises. † **3:9 3:9** Ya mani kwentu tungkul sa panubuk mani Israelita kan Bapan Namalyari, mabasa tamu sa Exodo 17:1-7 buy sa Mani Bilang 14:1-13. ‡ **3:11 3:11** Mani Kanta 95:7-11. Ya lugal la in-il-an Bapan Namalyari sa mani Israelita, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy ati sa Exodo 6:2-8. § **3:12 3:12** "Bapan Namalyari ya nabyay" ya bêg mani Israelita kan Bapan

Namalyari gawan nabyay ya, asê kaparisun diyusdiyusen ya diyag malakêy bansa. * **3:13 3:13** Ya kasalanan na pansabin di, abituy asê ustuy aral ya alwan si Jesus kanuy Cristu.

kaparisun dinyag mani ninunu yu sabitun a sila nanunul sa utus Bapan Namalyari.”[†]

16 Amêßen, sisabêt ya abituy mani tawuy asê nanunul kan Bapan Namalyari agyan nalêngê lay nay pagsabi na? Alwa nayin abitu silay mani tawuy insalwang Moises sa bansan Egipo?

17 Buy sisabêt ya abituy tinubag Bapan Namalyari sa lalên apattapuy tawun? Alwa nayin abitu silay mani tawuy nangasalanan buy natî baydu sa kakyangan?

18 Buy sisabêt ya pantukuyun Bapan Namalyari sabitun insumpa nay a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an na para kalla? Alwa nayin abitu silay mani tawu êt ta asê manunul kana?

19 Kabay natandan tamu di ya a la nadanasan na kapaynawan na ubat kan Bapan Namalyari, gawan a sila nanampalataya kana.

4

Ya kapaynawan na in-il-an Bapan Namalyari para kantamu

1 Nuwa agyan parabayduy nalyari sa mani ninunu tamu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya madanasan tamuy kapaynawan na ubat kana. Kabay mangillag kaw amén ayin kamuyuy asê makadanas kapaynawan na impangaku na.

2 Tagawan kaparisu tamuy mani ninunu tamun nakalêngê Mangêd da Balita tungkul sa kapaynawan na abiin. Nuwa ayin pukat kallay nalêngê la gawan a sila nanampalataya.

3 Sikitamuy mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya sabay ya makadanas kapaynawan. Nuwa ya mani asê manampalataya, a la madanasan na kapaynawan, gawan sinabin Bapan Namalyari sabitun nuna,

“Sa tubag ku, insumpa kuy

kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”*
Abiin ya sinabin Bapan Namalyari agyan nakal-an nay kapaynawan ubat pun sa dinyag nay babun luta.

4 Tanda tamuy abiin tagawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa ikapituy allu,

“Sa ikapituy allu, nagpaynawa si Bapan Namalyari sa panyag na.”[†]

5 Isipin tamun manguman na sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, “Kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”

6 Gawan ya baynan sa asê panunul mani tawuy nunan nakalêngê sa mangêd da balita tungkul sa impangakun Bapan Namalyari, a sila nakadanas kapaynawan. Paraman baydu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya dilag pun mani tawuy makadanas kapaynawan na in-il-an na para kalla.

7 Kabay pamakalibas nabuyut ta panawun, intalagay na êt Bapan Namalyari ya gisa pun na allun kapaynawan. Ya allun abiin sabay ya “amêßen” gawan sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan David,

“Nu malêngê yun magsabi amêßen si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!

Agana yu pakunatén na békê yu.”[‡]

* 3:15 3:15 Mani Kanta 95:7-8   * 4:3 4:3 Mani Kanta 95:11.   † 4:4 4:4 Genesis 2:2   ‡ 4:7 4:7 Mani Kanta 95:7-8.

8 Tanda tamu êt ta napikilakun Josue ya mani Israelita sa Canaan ya sabay ya lugal kapaynawan ya impangakun Bapan Namalyari kalla. § Nuwa alwan abituy pêtêg kapaynawan gawan sinabin Bapan Namalyari ya tungkul sa gisa pun na allun pagpaynawa ya intalaga na.

9 Kabay napilmi kitamun dilag pun kapaynawan para sa mani tawuy pagarian Bapan Namalyari kaparisun pagpaynawa na sabitun ikapituy allu.

10 Tagawan nu sisabêt man na niawyin sa kapaynawan Bapan Namalyari, makapagpaynawa ya êt sa mani pandaygén na, kaparisun pagpaynawan Bapan Namalyari pamakayari nan dinyag ga kaganawan.

11 Kabay pagpilitan tamun miawyin sa kapaynawan na. Gana tamu pakitbusan na mani tawu sabitun nuna ya asé nanunul sa pansabin Bapan Namalyari, gawan dat a kitamu êt miawyin sa kapaynawan na.

12 Tagawan ya Sabin Bapan Namalyari, nabyay ya buy makapangyarian. Para yan matarêmtarêm kaparisun ispaday mikapakay tarêm ya malyarin mipapakadaus angga sa pilpuwan buy sa utêk but-u. Manukisuk ya sa lalén békê buy sa ispiritu tamu. Ipatanda na kantamu nu ustу o asé ustу ya kaganawan mangalaléy pan-isipin buy pan-angadên tamu.

13 Ayin makapagtagu kan Bapan Namalyari gawan makitan nay kaganawan buy managut kitamu kana.

Si Jesus ya dakilay pinakapuun pari tamu

14 Kabay papas-éyén tamuy panampalatayay paniwalan tamu, gawan dilag kitamun dakilay pinakapuun pari ya ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Naku ya sa langit amén mamilatan para kantamu.

15 Tandan pinakapuun pari tamuy kaganawan kakaynan tamu buy malunus ya kantamu, gawan agyan sabêt man na panubuk ka mal-lumatêng kantamu, nadanasan na êt. Nuwa agyan paraman baydu, a ya nangasalan.

16 Buy gawan dilag kitaminan pinakapuun pari, sa uras sa kaylangan tamuy sawup Bapan Namalyari ya mapallunus, a kitamina magmikaku-nun magdani kana, tagawan pilmin kalunusan buy sawpan na kitamu.

5

1 Amésen, tungkul laman sa pinakapuun parin mani Israelita, pampilinin ya sa mani kaparisu nan tawu buy intalaga yan mamilatan para sa mani tawu kan Bapan Namalyari. Tungkulon pinakapuun pari ya mam-i kan Bapan Namalyarin mani kaluub buy mani pinati ya ayup ya pan-iandug mani tawu amén mapatawad da mani kasalanan la.*

2 Buy gawan tawu êt ta pinakapuun pari ya dilag mani kakaynan, naayup-up ya sa pamikiawyun na sa mani tawuy ayin tanda buy nalitêp sa kadawakan.

3 Kabay gawan dilag êt kakaynan na pinakapuun pari, kaylangan na êt mam-in andug, alwan kay para sa kasalanan mani tawu, nun a para êt sa sarili nan kasalanan.

4 Agyan sisabêt man na tawu, a na malyarin pilin na sarili na amén magin pinakapuun pari. Ta kay si Bapan Namalyari ya mamilii kana para

§ **4:8 4:8** Ya lugal un kapaynawan na abiin, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy kwentun ati sa Josue 1-24. * **5:1 5:1** Para sa mani Israelita, ya dayan mani ayup pa pinaraya sa pamiandungan la, pangatbus sa mani kasalanan la. Mabasa tamuy ati sa librun Levítico 9:1-24.

sa abiin na maulagay katungkulon, kaparisun pamili na kan Aaron amén magin pinakapuun pari sabitun nuna.

⁵ Para ét taman baydu, alwan si Cristuy nitag-ay sarili na amén magin pinakapuun pari tamu, nun a si Bapan Namalyari ya namili kana. Tagawan sinabin Bapan Namalyari kana,

"Sikay Anak ku,

buy amésén, ipatanda kuy sikuy Bapa mu."[†]

⁶ Buy sinabi pun ét Bapan Namalyari sa kaatag ga baagin Kasulatan, "Sikay pari kanuman,

kaparisun pangaparin Melquisedec."[‡]

⁷ Sabitun idi pun sa babun luta si Jesus, manangis yan manalangin buy magmakalunas kan Bapan Namalyari ta kay siyay makapiligtas kana sa kamatyay. Buy inlêngén Bapan Namalyari ya panalangin na gawan lubus yan nagpakayépa buy nagin mapanunul.

⁸ Tagawan agyan Anak yan Bapan Namalyari, natandan nay pêtêg ga panunul sa kapamilatan kapibabatan na sa mani kasakitan.

⁹ Kabay sa pakapakun baydu, nagin ganap ya buy siyay pinangubatan ayin katganan na kaligtasan kaganawan manunul kana.[§]

¹⁰ Tagawan intalaga yan Bapan Namalyari ya magin pinakapuun pari kaparisun pangaparin Melquisedec.*

Isundu tamun usisén ya mani mangalaléy turu

¹¹ Malaké pun dayi ya sabin ku tungkul sa pangaparin Jesus, nuwa masakit ipapukat kamuyu ta a yu tambéng mapukatan na mani pansabin ku.

¹² Sépat yabay dayin manuru kawna gawan mana kawnan manam-palataya. Nuwa angga amésén, kaylangan kaw pun turwanan nunan mani aral tungkul sa Sabin Bapan Namalyari. Kaparisu kaw pun mani kulaw wa mangaylangan pun gatas, gawan a yu pun agyuy malaléy pan-aralén ya maiparisu sa mangakunat ta kanén.

¹³ Ya mani mambumayay sa gatas, mani kulaw buy a la pun tanda nu sabét ta mangéd buy nadawak.

¹⁴ Nuwa ya mangan mangakunat ta kanén, idi silayna sa ustuy tawun. Labay sabin, sanay silayna sa mangalaléy pan-aralén buy tanda layna nu sabét ta mangéd buy nadawak.

6

¹ Kabay bilang manay nan manampalataya, a tamina sépat pag-aralan na nunan mani aral tungkul kan Cristu, nun a ya pag-aralan tamu, abituy malaléy mani aral amén tumwa kitamu sa panampalataya. Gana kitamina miudung-udung sa mani nunan inturu kantamu tungkul sa pagsisi buy pagpabukut sa mani diyag ga ayin pukat, buy tungkul sa panampalataya kan Bapan Namalyari,

² mani aral tungkul sa pamawtismu, pamipaluntun gamêt sa ulu, pangabyay manguman mani nati, buy pangatul Bapan Namalyari sa magin kabilyan un balang gisay tawu kanuman. Tanda taminay mani aral la abiin.

³ Kabay nu labayén Bapan Namalyari, isundu tamuy mas malaléy mani aral.

[†] 5:5 5:5 Mani Kanta 2:7   [‡] 5:6 5:6 Mani Kanta 110:4   [§] 5:9 5:9 Ya labay sabin, imbus sila kanuman sa pamarusan mani kasalanan la.   ^{*} 5:10 5:10 Genesis 14:18-20.

⁴ Gawan nu pagbukutan gisay tawuy panampalataya na kan Jesu Cristu, a yina maiyat magsisi amén mag-udung kan Jesus. Ya tawun abiin, sabitun nuna yan nanampalataya, nasawangan nay isip na, nakadanas sinan degalu ubat kan Bapan Namalyari, buy gisa yina sa mani tawuy nananggap Ispiritu na.

⁵ Nakadanas sinan kangédan un Sabin Bapan Namalyari buy natanam na sa biyay nay kapangyarian Bapan Namalyari ya ipakit sa tawlin panawun.

⁶ Amésen, sa kapakan kaganawan abiin, nu pagbukutan na pun na panampalataya na kan Jesus, a yina maiyat pun magsisin manguman, gawan paran impapaku naynan manguman sa kurus ya Anak Bapan Namalyari buy pan-ipakadéng-éy sa arap malakéy tawu.

⁷ Maiparisu kitamu sa luway kalasin lutay pangitnan. Ya lutay pawan pantulwanan uran, pantubwanan mani tanaman na managéy mangéd da pupul ya pampakinabangan un manggitna. Kabay ya lutan abitu, pagpalén yan Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa nu kay pawan lamun buy madiwi ya mantumbu baydu, ayin taganan pakinabang nga lutan abitu. Kabay kay isumpa yatan Bapan Namalyari buy ulamén.

⁹ Mani kakaidwan yan na mapaté, agyan paradi ya pansabin yan, napilmi kay ya mas mangéd da kabilian yu bilang nananggap kaligtasan.

¹⁰ Gawan makatuynungan si Bapan Namalyari buy a na litépén na mangangéd da dinyag yu buy ya pangidu yu kana ya impakit yu buy pan-isundu yun pan-ipakit sa kapamilatan panawup yu sa kaparisu yun pinilin Bapan Namalyari.*

¹¹ Mani kakaidwan yan na mapaté, ya labay yan sa balang gisa kamuyu, isundu yuy parabaysén na pagsipé angga sa kapupusan amén pilmin matanggap yuy kapilmiyan yu. Buun béké yun isunduy abiin

¹² amén a kaw tumamad, nun a pakitbusan yuy mani tawuy dilag panampalataya kan Bapan Namalyari ya mibabatan mangéting angga sa natanggap lay mani impangaku na.

Pêtêg ga pangakun Bapan Namalyari

¹³ Eléwén tamu si Abraham. Sabitun nangaku si Bapan Namalyari kana, asé nanggamit si Bapan Namalyarin kaatag lagyu amén pagpapéétgan na pangaku na, nun a ginamit nay sarili nan lagyu gawan ayin nan mas matag-ay pun kana.

¹⁴ Sinabi na, "Abraham, mangaku waku kamu ya pagpalén kata buy pakalak-én kuy mani layi mu."†

¹⁵ Kabay sén nibabatan nangéting si Abraham, natanggap na yabay ya impangakun Bapan Namalyari kana.‡

¹⁶ Tanda tamuy nu dilag tawuy labay nan pagpapéétgan na taganan pêtêg ga pansabin na, sa panumpa na, manggamit yan lagyun gisay tawuy mas matag-ay pun kana amén sa pakapakun baydu, ayin nan pisusulakan.

¹⁷ Para êt baysén na dinyag Bapan Namalyari. Pinagpapéétgan nay pangaku na sa kapamilatan panumpa amén maipakit na sa mani tawuy pinangakwan na ya asé magbayuy isip na.

---

* **6:10 6:10** Sa Griego "hagios," ya labay sabin pinilin Bapan Namalyari para kana. † **6:14 6:14** Genesis 22:16-17. ‡ **6:15 6:15** Nangéting si Abraham un 25 tawun bayu in-anak si Isaac. Sa panawun na abitu tuway na si Abraham, 100 nay tawun na. Mabasa tamuy ati sa Genesis 21:1-5.

18 Buy abiin na luwa, ya pangaku buy panumpa na, taganan asê magbayu ta asê malaram si Bapan Namalyari. Kabay sikitamuy magpakupkup kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmiyan kaban mangêtêng kitamu sa mani impangaku na kantamu.

19 Ya kapilmiyan na abiin, mamapas-êy sa nakêm tamu buy mamigtan kantamu angga sa kapakan makwal la kurtinay pinaglingling[§] ya sabay ya mananip sa bibiyan Bapan Namalyari.

20 Baydu nunan sinumun si Jesus amén makiarap kan Bapan Namalyari para kantamu, tagawan siyay nagin pinakapuuñ pari tamu kanuman, kaparisun pangaparin Melquisedec.

7

Ya pari ya si Melquisedec

1 Si Melquisedec, ari ya sa balayan Salem sabitun panawun Abraham.* Buy pari ya, ya maglingkud kan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Amésen sisay allu, nakilaban silan Abraham sa mani ari buy nanambut sila. Sén pauli ya silan Abraham, timbêng silan Melquisedec buy sinabi na, "Abraham, pagpalên kan Bapan Namalyari."

2 Pamakayari, indin Abraham kan Melquisedec ya ikamapuy baagin kaganawan nasamsam na sa mani kapatni na. Amésen, ya labay sabin lagyun Melquisedec, "Matinék ka Ari." Buy gawan ari ya sa Salem ya labay sabin kapatétbékan, binég ya êt "Ari un kapatétbékan."

3 Ayin naisulat tungkul sa bapa o sa indun Melquisedec, agyan sa mani ninunu na. Buy ayin êt naisulat tungkul sa pamianak kana buy sa pangamati na. Kaparisu yan Anak Bapan Namalyari, gawan ayin katganan na pangapari na.

4 Eléwén tamu nu parasaantun kadakila si Melquisedec! Agyan si Abraham, ya bapan layi tamu, nam-i êt kanan ikamapuy baagi ubat sa ngangasamsam na sa mani kapatni na.

5 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya mani pari ya ubat sa layin Levi, kaylangan lan mangwan ikamapuy baagin pibandiyan mani kaparisu lan Israelita, agyan naubat silan kaganawan kan Abraham.

6 Nuwa agyan asê kabilang si Melquisedec sa layin Levi, binyanan yapun êt Abraham ikamapuy baagin pibandiyan na. Buy siya êt ta nagsabi kan Abraham, "Pagpalên kan Bapan Namalyari" agyan si Abraham ma tawuy pinangakwan Bapan Namalyari.

7 Buy tanda tamu igit dakila ya magpala kaysa sa pagpalên.

8 Tanda tamu êt ta si mani parin Levita, sabay silay pambiyani ikamapuy baagi, agyan kay mani tawu silay dilag kamatyam. Nuwa si Melquisedec ya binyanan Abraham ikamapuy baagi, ayun sa kasulatan, nanugêl yan nabyay.

9 Buy agyan si Levi ya pinangubatan mani pari ya sêpat biyan ikamapuy baagi, paron nam-i ya êt kan Melquisedec un ikamapuy baagi sa kapamilatan Abraham.

---

§ 6:19 6:19 Sabitun nunan panawun dilag makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal la Lugal sa Templun mani Israelita. Ayun sa paniwala la, ya Pinakabanal la Lugal sabay ya bibiyan Bapan Namalyari, buy ayin tawuy malyarin sumun baydu, liban sa pinakapuuñ pari la. Nuwa sa bersikulun ati, ya labay sabin bibiyan Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya langit. * **7:1 7:1** Genesis 14:19.

10 Masabi tamuy abiin gawan agyan ayin pun si Levi sa panawun na abitu, idi yina sa lawinin ninunu nan si Abraham.

11 Tanda tamuy indin Bapan Namalyari ya Kautusan tungkul sa pangaparin mani layin Levi.[†] Nuwa asê nukad da mani pandaygên la amén magin matinék sila sa pangélêw Bapan Namalyari. Kabay kaylangan dilag kaatag ga pari ya kasagili la ya kaparisun pangaparin Melquisedec ya asê kaparisun pangaparin Aaron ya kaapuapuan Levi.

12 Buy nu masagilyan na pari, kaylangan masagilyan êt ta Kautusan na pansunulun la.

13-14 Ya Panginuu tamun Jesus sabay ya pantukuyun na insagili sa mani parin Levita, gawan malinaw wa ubat ya sa layin Juda buy alwan sa layin Levi. Buy agyan kanuman, ayin pun naglingkud bilang pari ya ubat sa layin Juda. Tagawan sabitun sinabin Moises nu sisabêt ya malyarin magin pari ya mag-andug sa pamiandungan, ayin yan sinabi tungkul sa layin Juda.

Ya pangaparin Jesus kaparisun Melquisedec

15 Kabay luyang pun nagin malinaw wa sinagilyan na mani parin Levita gawan dilag gan bayuy pari amêsên ya sabay si Jesus buy ya pangapari na, kaparisun Melquisedec.

16 Nagin pari si Jesus, asê nakabatay sa pansabin Kautusan nu kansabêt layi ya pangubatan mani pari, nun a nagin pari ya gawan sa kapangyarian biyay nay ayin katganan.

17 Gawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul kana,

“Sikay pari kanuman,

kaparisun pangaparin Melquisedec.”‡

18 Kabay sinagilyan Bapan Namalyari ya Kautusan na pansunulun mani parin Levita, gawan ayin nan nabang buy asê makasawup,

19 gawan ayin malyarin magin matinék sa pangélêw na sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Kabay abiin ya sangkan ya binyanan kitamun Bapan Namalyari un mas mangêd da paralan amén pilmin makapagdani kitamu kana.

20 Ya bayuy paralan na ati, luyang pun mangêd sa manan paralan ta nanumpa si Bapan Namalyari. Sabitun dinyag nan pari ya layin Levi, a ya nanumpa.

21 Nuwa sên dinyag nan pari si Jesus, nanumpa ya. Paradi ya sinabi na kan Jesus,

“Sikuy Namalyari.

Pan-ipangaku kuy sikay pari kanuman.

Buy asê magbayuy disisyun ku.”§

22 Kabay si Jesus, sabay siyay kapilmiyan tamu ya tuparên Bapan Namalyari ya mas mangêd da kasunduhan ya dinyag na sa mani tawu.

23 Sabitun nuna, malakéy mani pari gawan nu nati ya gisa, kaylangan sagilyan yan gisa amén maisunduy pandaygên la bilang mani pari.

24 Nuwa si Jesus, ayin yan kamatyau. Kabay ya pangapari na, manugêl kanuman.

[†] **7:11** **7:11** Si Levi, gisa ya sa mapu buy luway anak Jacob. Ya bêg sa kaapuapuan Levi, Levita. Maglingkud sila bilang mani parin mani Israelita. Si Aaron, kaapuapuan ya êt Levi buy kaawyun yan Moises sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita. Mabasa tamuy ati sa librun Mani Bilang 3:5-10. [‡] **7:17** **7:17** Mani Kanta 110:4. [§] **7:21** **7:21** Mani Kanta 110:4.

25 Buy gawan baysên, mailigtas na kanuman ya sisabêt man na tawuy magdani kan Bapan Namalyari sa kapamilatan na, gawan mambumuyay ya kanuman amén mamilatan kantamu buy kan Bapan Namalyari.

26 Kabay kay si Jesus ya nanaspas ta magin pinakapuun pari tamu ta banal ya, ayin makitan na nadawak kana, ayin yan kasalanan, a ya kaparisun mani tawuy makasalanan buy binyanan yan Bapan Namalyarin karanganlan na igit sa kaganawan idi baydu sa langit.

27 A ya kaparisun kaatag mani pinakapuun pari ya kaylangan mam-in andug allu-allu para sa kasalanan la buy pamakayari, para sa mani kasalanan mani tawu. Nun a si Jesus, kakatamisan nan in-andug ga sarili nan biyay amén mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu.

28 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya nagin pinakapuun parin mani Israelita, kay mani tawuy dilag kakaynan. Nuwa pamakalibas panawun na abitu, nanumpa si Bapan Namalyari ya Anak nay italaga nan magin pinakapuun pari gawan ganap ya kanuman.

8

Ya pinakapuun pari tamu buy ya bayun kasunduwan Bapan Namalyari

1 Mani mapatêl ku, ati ya labay sabin sinabi ku kamuyu. Pêtêg dilag kitaminan pinakapuun pari ya sabay ya nakaiknu sa wanau turonun Makapangyarian na Bapan Namalyari ya idi sa langit.

2 Bilang pinakapuun pari, maglingkud ya sa pêtêg Pinakabanal la Lugal ya alwan dinyag tawu, nun a dinyag Bapan Namalyari.

3 Ya balang pinakapuun pari baydi sa babun luta, intalaga amén mamiandug mani ayup pa pinaraya buy kaatag kaluub. Kabay ya pinakapuun pari tamu sa langit, kaylangan dilag ya êt iandug kan Bapan Namalyari.

4 Nu idi yapun baydi sa babun luta, a ya malyarin magin pari gawan dilag gan mani pari ya mag-andug ayun sa Kautusan.

5 Ya paglingkud mani pari, kay kaparisun pandaygên sa langit. Tanda tamuy abiin gawan sên pan-ipaydêng ngan Moises ya Tolday Panguliménan, masipit intipan Bapan Namalyari kanay, "Kaylangan sunulun muy palanuy impakit ku kamu sa bung-uy nu parasaantu mun daygên na Tolday Panguliménan."^{*}

6 Nuwa ya mani pandaygên Jesus bilang pinakapuun pari, igit pun dakila kaysa sa mani pandaygên mani nunan pari baydi sa babun luta. Gawan sa kapamilatan Jesus, natanggap tamuy bayuy kasunduwan Bapan Namalyari. Buy ya bayuy kasunduwan, mas mangêd yapun kaysa sa nuna, gawan nakasalalay ya ati sa mas mangangêd da pangakun Bapan Namalyari.

7 Nu ayin dayin pamagkulang ya nunan kasunduwan, asina kaylangan na bayun kasunduwan.

8 Nuwa nakitan Bapan Namalyari ya taganan dilag pamagkulang ya panunul mani tawu sa nunan kasunduwan. Kabay sinabi na, "Lumatêng nga panawun na

manyag gakun panibayun kasunduwan sa kaapuapuan Israel buy sa kaapuapuan Juda.

9 Ya bayuy kasunduwan, asê kaparisun nunan kasunduwan na dinyag ku para sa mani ninunu la
sabitun insalwang ku sila sa bansan Egipto.

* 8:5 8:5 Exodus 25:40.

A la sinunul la kasunduwan ku kalla.
Kabay pinaulayan ku sila."

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Namalyari,
"Pallumatêng panawun na abitu,

ati ya bayuy kasunduwan ya daygên ku sa kaapuapuan Israel.

Idin ku sa bêkê lay mani utus ku
buy itatak ku sa isip la.

Sikuy kilalanêñ lan Namalyari la
buy silay mani tawuy sakup ku.

¹¹ A layna kaylangan turwanan na mani kabalayan la
o sabin sa mapatêl la, 'Mani mapatêl lay, sépat yun kilalanêñ na
Panginuun na sabay ya Namalyari.'

A layna kaylangan ituruy abiin,
gawan sa panawun abitu, kilalanêñ nakun kaganawan, matag-ay man
o asê.

¹² Gawan patawarêñ kuy mani kadawakan la
buy litêpêñ kuy mani kasalanan la."[†]

¹³ Kabay sên sinabin Bapan Namalyari ya dilag gan bayuy kasunduwan,
impakit nay tinasan nan ulagay nunan kasunduwan. Buy agyan dakun
sabêt man na bagay ya ayin nan ulaga buy lumay na, asê mabuyutan,
mitas sana.

9

Ya pangulimêñ mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun nuna

¹ Ya nunan kasunduwan* sabitun nuna, dilag mani kautusan tungkul sa
ustuy pangulimêñ kan Bapan Namalyari buy dilag êt pangulimênan na
dinyag mani tawu.[†]

² Kabay nipaydêng nga mani tawu un gisay maragul la tolda. Sa susunan
Tolday Pangulimênan, dilag kurtinay pinaglingling. Buy sa pibunakan
Tolda, dilag makwal la kurtinay pinanaêt bilang pisaêtan luway silid. Ya
mumunan silid, pambêgêñ Banal la Lugal nu saantu idi bayduy gisay
pamipalantuwan sulu ya dilag pituy dêkét buy lamesay dilag tinapay ya
pan-iandug kan Bapan Namalyari.

³ Ya ikalway silid, pambêgêñ Pinakabanal la Lugal.

⁴ Makitan bayduy pamiandugan sa panlêban insensu buy ya baul la
pambêgêñ Baul un Kasunduwan. Ya pamiandugan buy baul, parisun
tinakpan gintu. Sa lalêñ baul, idi bayduy gintuy banga ya pinamyanan
tinapay ya pambêgêñ mana, ya têkén Aaron na nangulbuy, buy nangatat-
apil la batuy pinisulatan Kautusan Bapan Namalyari.

⁵ Sa babun baul, dilag luway ang-el la diyag sa gintu. Ya mani ang-el
la abiin, patandan idi bayduy Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya parisun
palakpak la, manalilung sa babûn baul nu saantu pan-iwisik pinakapuuun
pari ya dayan ayup amên mapatawad da kasalanan mani tawu. Nuwa a
yan pun maipaintindin tisatisay abiin amêsên.

[†] 8:12 8:12 Jeremias 31:31-34. * 9:1 9:1 Dinyag Bapan Namalyari ya nunan kasunduwan na
para sa mani Israelita sabitun indin na kan Moises ya Kautusan (Deuteronomio 10:1-11; 11:8-15;
11:22-23). Ayin sa kasunduwan, si mani tawu kaylangan lan sunulun ya kautusan, buy biyan silan
Bapan Namalyari un sarili lan luta, ayin kaatag nun a ya Canaan. [†] 9:1 9:1 Mabasa tamuy ati sa
Exodo kapitulo 25, 26, 30, buy sa Levítico 24:1-9.

6 Sabitun nuna, parabaysên na pangapakapalan Tolday Pangulimênan buy allu-allun mansumun na mani pari sa mumunay silid Tolda amén daygên na tungkulun la.

7 Nuwa kay pinakapuun pari ya makasun sa Pinakabanal la Lugal buy kay katamisan sa gisay tawun. Sa balang pansomun na baydu, mantan yan dayan ayup bilang andug para sa kasalanan na buy sa mani pandaygên mani tawu sa a la tanda kasalanan awêd.[‡]

8 Sa pandaygên abituy pinakapuun pari, pan-ipakit Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa Pinakabanal la Lugal kaban idi pun baysên na mumunan Tolday Pangulimênan.[§]

9 Sabitun nuna, ya Tolda buy kaganawan idi baydu, kay mamipatanda tungkul sa mangangêd da nakitan na amêsên. Gawan ya mani pinati ya ayup buy kuluub, asê makapallinis nakêm mani tawuy mangulimênan kan Bapan Namalyari.

10 Tagawan na naugalyan lan abitu, kay ayun sa mani kautusan tungkul sa pan-inêmênan buy sa mani pangkanen na malyari lan kanen buy tungkul sa ustuy panguyas mani gamit buy sa lawini la. Ya mani kautusan na abitu, kay tungkul sa mani bagay ya mangakitan buy kay kaylangan sunulun angga sa panawun na sagilyan Bapan Namalyari un bayu.

Ya kapangyarian dayan Jesus

11 Nuwa amêsên, inlumatêng nga si Cristu ya pinakapuun pari tamu buy sa kapamilatan na, mangadanasan taminay kangêdan na gawan sa pallumatêng na.* Bilang pinakapuun pari, sinumun si Cristu sa mas dakila buy mas ganap pa Pinakabanal la Lugal ya asê dinyag tawu buy ayin sa babun lutan ati.

12 Nakasun ya baydu, alwan sa kapamilatan dayan kambing o biserun baka, nun a sa kapamilatan sarili nan daya. Kay katamisan nan sinumun sa Pinakabanal la Lugal buy a nayna kaylangan uman-umanen, tagawan inatbus na kitamina sa mani kasalanan tamu amén miligtas kitamu kanuman.

13 Amêsên, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay tawu, pan-ituwad yan madinat, kaylangan yan wisikan dayan pinarayay kambing buy toru buy abun inêwêk ka dumalagay baka. Sa parabayduy paralan, manguman yan magin malinis ayun sa Kautusan.[†]

14 Buy nu ya dayan ayup mamakalinis, alwa nayin luyang pun na dayan Cristu? Awu! Taganan mamakalinis ya daya na sa békê tamu amén a tmina isipin na mana tamun mani dinyag ya ayin kapukatan, nun a maglingkud kitamu kan Bapan Namalyari ya nabyay. Tagawan sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin katganan, indin Cristuy sarili na bilang andug ya ayin makit ta nadawak o kakulangan sa pangêlew Bapan Namalyari.

[‡] **9:7 9:7** Mabasa tamuy tungkul sa pandaygên pinakapuun parin mani Israelita sa librun Levitico 16:1-34.

[§] **9:8 9:8** Ya labay sabin, ayin dakun sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa binyanan Bapan Namalyari kaban pansonulun la pun na kautusan tungkul sa pag-andug mani ayup.

^{*} **9:11 9:11** Sabitun inlumatêng si Jesus, inlibayan Bapan Namalyari ya manan kasunduanan un bayu. Para sa kaganawan manampalataya kan Jesus sa ati. Ayun sa bayun kasunduanan na, indin Bapan Namalyari sa mani manampalataya ya kaligtasan, ya bayun biyay, buy ya Ispiritu na ya mangawyun kalla.

[†] **9:13 9:13** Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya sisabêt man na tawuy manalan sa nati magin madinat ya, buy asina malyarin makiawyun sa pangulimênan kan Bapan Namalyari anggan a yapun nawisikan dayan ayup pa in-andug.

15 Abiin ya sangkan kabay si Cristuy mamilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduwan. Gawan sa pangamati na, inatbus nay mani tawu sa mani kasalanan na dinyag la sabitun sakup sila pun nunan kasunduwan. Kabay amésén, matanggap kaganawan binéng Bapan Namalyari ya ayin katganan na kangédan ya impangaku na.

16 Maiparisuy abiin sa gisay kasulatan tungkul sa pamipamana. Kay-langan dilag katibayan na taganan nati yay nanyag amén maipatupad ya kasulatan.

17 Gawan asé maipatupad da kasulatan tungkul sa pamipamana kaban nabay pun na nanyag.

18 Kabay agyan na nunay kasunduwan Bapan Namalyari, ayin pun ulagay abiin kaban ayin pun dayan ayup.

19 Kabay paradi ya dinyag Moises. Impatanda na sa mani tawuy balang utus sa Kautusan buy pamakayari, nangwa yan dayan biserun baka buy kambing ya pinaraya buy inawyunan nan laném. Nangwa ya êt sabut tupa ya binatékan nan naudit buy ingkupat sa sangan isopu. Insawsaw nay ati sa daya buy pamakayari, inwisik na sa mani tawu buy sa pinisulatan Kautusan.

20 Buy sinabi na kalla, "Ya dayan ati sabay ya pamaptég sa kasunduwan Bapan Namalyari ya kaylangan yun sunulun."[‡]

21 Inwisikan êt Moises un dayay Tolday Panguliménan buy ya kaganawan bagay bayduy panggamitin sa pangulimén.

22 Tagawan ayun sa Kautusan, pallinisin na kaganawan bagay sa kapamilatan daya amén magin malinis sa pangélêw Bapan Namalyari. Buy nu ayin dayay nantulu bilang andug kan Bapan Namalyari, ayin êt kapatawaran na mani tawu sa kasalanan la.

23 Kabay yabay kaylangan linisin sa kapamilatan dayan ayup pa Tolday Panguliménan buy mani bagay ya idi baydu ya paran kay alimbawan mani bagay ya idi sa langit. Nuwa ya mani bagay ya idi sa langit, kaylangan linisin sa mas mangéd da andug.

24 Gawan asé sinumun si Cristu sa gisay banal la lugal baydi sa babun luta ya kay dinyag tawu buy kay alimbawan pêtég banal la lugal, nun a sinumun ya mismu sa langit. Buy amésén, idi yina baydu sa arapan Bapan Namalyari ya mamilatan para kantamu.

25 Ya pinakapuun pari sa babun luta, mansumun ya sa Pinakabanal la Lugal tinawuntawun buy sa balang pansumun na, mantan yan dayan ayup bilang andug. Nuwa si Cristu, kakatamisan nan in-andug ga sarili na buy a nayna inuman-uman.

26 Gawan nu kaylangan nan miuman-uman mati, nakatiumnu yina dayin nati paubat pun sa daygén na babun luta. Nuwa amésén sa tawlin allu, kay katamisan nakun Cristu baydi sa babun luta amén itas sa mani kasalanan tamu sa kapamilatan pamiandug nan sarili na.

27 Intakda sa mani tawuy kay katamisan mati buy pamakayari, pangukum man Bapan Namalyari.

28 Para êt baydu, kay katamisan nati si Cristu sabitun in-andug nay sarili na amén itas sa kasalanan mani tawu. Buy manguman yan mag-udung baydi sa babun luta, alwan amén manguman yan mati para sa kasalanan mani tawu, nun a amén iligtas nay mani tawuy mangêténg kana.

[‡] **9:20 9:20** Exodus 24:4-8.

10*Ya kakamisan pamiandug Jesus*

1 Ya Kautusan na impasulat Bapan Namalyari kan Moises, asê ganap nun a kay pamipakit tungkul sa mangangéd da bagay ya lumaténg sa kapamilatan Jesus. Kabay ya mani andug mani tawuy magdani buy mangulimén kan Bapan Namalyari, asê taganan makasawup kalla amén magin matinék sa pangélw na agyan tinawuntawun sila pun mag-andug ayun sa Kautusan.

2 Gawan nu inlinis silayna dayi sa kapamilatan mani andug, a layna dayi pan-isipin na kasalanan la buy a layna kaylangan pun mag-andug.

3 Nuwa ya pamiandug ga pandaygén la tinawuntawun sabay pun na mamipaganakan kasalanan la.

4 Tagawan asê taganan makapitas kasalanan ya kay dayan mani toru buy kambing ya pan-iandug la.

5 Kabay sén inlumaténg si Cristu baydi sa babun luta, sinabi nay ati kan Bapan Namalyari,

"A mu labay ya mani andug buy mani kaluub mani tawu.

Kabay binyanan mukun lawini amén iandug ku kamu.

6 A ka natula sa mani ayup pa pansélbén sa pamiandugan buy sa kaatag pun na mani andug para sa kasalanan.

7 Kabay sinabi ku kamu, 'Bapan Namalyari, abiti yaku amén tuparén na kalabayan mu

ayun sa insulat sa Kasulatan tungkul kangku.' ^{**}

8 Isipin tamu nu sabêt ta sinabin Cristu. Nuna, sinabi nay asê labay Bapan Namalyari ya mani andug buy kaluub mani tawu, ya mani ayup pa pansélbén sa pamiandugan buy kaatag pun na mani andug para sa kasalanan. Alwan abiin ya kapapaidu kana agyan na kaganawan abituy pan-iandug ayun sa Kautusan.

9 Pamakayari, sinabin Cristu kan Bapan Namalyari, "Abiti yaku amén tuparén na kalabayan mu." Kabay intas san Bapan Namalyari ya ulagan manan paralan na pag-andug buy sinagilyan nan pag-andug Cristu.

10 Buy gawan sinunul Jesu Cristuy kalabayan Bapan Namalyari, inlinis na kitamina sa mani kasalanan tamu sa kapamilatan kakatamisan nan pag-andug sarili na.

11 Ya mani parin Israelita, allu-allu silan maglingkud buy miuman-uman silan mag-andug kan Bapan Namalyari, agyan na mani andug la, asê makapitas kasalanan.

12 Nuwa si Cristu, kay kakatamisan nan in-andug ga sarili na para sa mani kasalanan tamu buy nukad day abiin makanuman. Pamakayari, niknu ya sa wanwan Bapan Namalyari.

13 Buy amésén, kay pan-étengén na tanay panawun na ipasukun Bapan Namalyari kanay mani kapati na.

14 Kabay sa kapamilatan kakatamisan pag-andug Cristu, dinyag nan ganap kanuman na mani tawuy inlinis na sa kasalanan.

15 Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya magpapêtèg tungkul baysén. Ta ati ya sinabi na,

16 "Pallumaténg panawun abitu,

ati ya bayuy kasunduwan ya daygén ku sa mani tawu ku.

Idin ku sa béké lay mani utus ku

* **10:7** **10:7** Mani Kanta 40:6-8.

buy itatak ku sa isip la.”[†]

17 Sinabi pun êt Panginuun,
“Litêpén kinay mani kasalanan la
buy nangadawak ka diyang la.”[‡]

18 Kabay ta pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu,
a tamina kaylangan daygén pun na pag-andug para sa mani kasalanan
tamu.

Makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari

19 Kabay mani mapatêl, gawan sa dayan Jesus, malyari kitaminan
makasun sa Pinakabanal la Lugal un ayin limu.[§]

20 Tagawan sa kapamilatan pamiandug Jesus un lawini na, imbuksat
na kantamuy bayu buy nabyay ya dan papakun sa kapakan makwal la
kurtinay pinaglingling amén makapagdani kan Bapan Namalyari.*

21 Dakila ya pinakapuun pari tamu ya sabay si Jesus ya mamaala sa
pamilyan Bapan Namalyari![†]

22 Kabay magdani kitamu kan Bapan Namalyari un buun béké buy dilag
napas-éy ya panampalataya. Magdani kitamu kanan malinis say nakém
tamu, gawan paran inwisikan nan dayan Jesus sa mani béké tamu buy
paran inuyasan nan malinis sa laném ma lawini tamu.

23 Manugél kitamun dilag kapilmiyan buy agana kitamu magluway
nakém gawan tapat si Bapan Namalyari buy tuparén nay impangaku na
kantamu.

24 Pagpilitan tamun maisagyat ta balang gisa un miiidu buy pawan
manyag mangéd.

25 Agana kaw sumawan makitipun bilang mani manampalataya ka-
parisun naugalyan nan dakun umnu, nun a papas-éyén yuy nakém balang
gisa, luyang nga amésén, ta marani yay pag-udung Jesus.

26 Pamakayari tamun natandan na kapétégan tungkul sa andug Jesus
buy nu pan-isundu tamu pun na panyag kasalanan, ayin nan tagaan
kaatag andug ga maidin amén mapatawad da mani kasalanan tamu.

27 Ayin kaatag mangêténg sa mani tawuy mallumaban kan Bapan
Namalyari, nun a ya mamakapalimuy pangukum buy ya magdékétdékét
ta apuy.

28 Isipin tamuy ati. Sabitun nuna, ya sisabét man na mallabag
sa Kautusan na impasulat kan Moises, pampatin yan ayin lunus nu
napagpapéttgan luwa o tatluy nakakit ya pallabag na.

29 Amésén, nu pampatin na tawuy mallabag sa Kautusan, luyang
ngay tawuy mandustak sa Anak Bapan Namalyari. Mas nabyat ta
parusay matanggap na, gawan pandaygén nan ayin kapukatan na dayan
Jesus ya sabay ya nallinis sa mani kasalanan na buy nagpapéttéga sa
kasunduwan Bapan Namalyari. Agyan na Ispiritun Bapan Namalyari ya

[†] **10:16** **10:16** Jeremias 31:33.   [‡] **10:17** **10:17** Jeremias 31:34.   [§] **10:19** **10:19** Ya labay sabin,
malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari un dilag kapatétbékan.

* **10:20** **10:20** Sabitun nati si Jesus sa kurus, bêngat tan niatag ga makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal
la Lugal sa Templu. Mamipatanday ati ya malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari,
tagawan sa kamatyan Jesus, nitas sa mani kasalanan tamu ya sabay ya mamisyay sa mani tawu
kan Bapan Namalyari. Basén tamuy tungkul sa kurtina sa librun Lucas 23:44-46 buy sa Marcos
15:37-38.   [†] **10:21** **10:21** Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari baydi, sabay ya mani tawuy
manampalataya buy magpasakup kan Bapan Namalyari.

nam-i kantamun kangêdan na, dinustak na êt. Kabay taganan nabyat ta parusay idin sa tawun abiin!

³⁰ Tanda tamuy abiin gawan tanda tamuy si Bapan Namalyari ya taganan nagsabin, "Sikuy mangablas, sikuy mamarusa."[‡] Buy dilag êt nakasulat ta paradi, "Si Bapan Namalyari ya mangukum sa mani tawuy pag-arian na."[§]

³¹ Mamakapalimu taganay pamarusan Bapan Namalyari ya nabyay!

³² Nuwa sikaw wa mapatêl ku, ganakên yuy kabilyan yu sabitun nasawangan na isip yu. Agyan saday pamasakit la gawan sa panampalataya yu, nibabata kaw pun êt buy asê sinumuku.

³³ Nu misan, pampustakên kaw buy pampasakitin sa arapan mani tawu. Buy nu misan êt, pan-awyunan yuy mani mapatêl la mandumanas parabaysen na panubuk.

³⁴ Gawan sa uras sa nakasukul la mapatêl yu, pandamayan yu sila. Buy agyan pansamsamên nay pibandiyan yu, mibabata kaw pun êt un dilag tula gawan tanda yuy dilag gan nakal-an para kamuyu ya mas mangêd da pibandiyan na asê mitas kanuman.

³⁵ Kabay manugêl kaw napas-êy sa paniwala kan Bapan Namalyari gawan dilag nakal-an para kamuyuy mamangêd da gantimpala.

³⁶ Kaylangan yun mibabata amên masunul yuy kalabayan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, matanggap yuy impangaku na kamuyu.

³⁷ Tagawan idi sa Kasulatan,

"Ya pan-êtengêñ yun lumatêng, marani yana.

Ayina mabuyutan."

³⁸ Buy sinabi pun êt Bapan Namalyari,

"Ya tawuy matinêk sa pangêlw ku,
bumuyay ya ayun sa panampalataya na.

Nuwa nu magpabukut ya kangku,

a yina kapapaidu kangku."^{*}

³⁹ Nuwa sikitamuy mapatêl, a kitamu kaawayun sa mani tawuy magpabukut kan Bapan Namalyari ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a kaawayun kitamu sa mani manampalatayay miligtas.

11

Mani mangangêd da alimbawan panampalataya

¹ Amêsên, nu dilag kitamun panampalataya kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmiyan na matanggap tamuy pan-êtengêñ tamu ya a tamu pun nikit.

² Buy gawan parabaysen êt ta panampalatayan mani ninunu tamu, kinaidwan silan Bapan Namalyari.

³ Sa kapamilatan panampalataya tamu, mapukatan tamuy dinyag Bapan Namalyari ya babun luta buy lângit sa kapamilatan sabi na. Kabay ya kaganawan bagay ya mangakitan tamu, naubat sa mani bagay ya asê mangakitan.

⁴ Isipin tamu si Abel. Gawan sa panampalataya na, nag-andug ya kan Bapan Namalyarin mamangêd da andug kaysa sa andug patêl na ya si Cain.* Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin

[‡] 10:30 10:30 Deuteronomio 32:35.   § 10:30 10:30 Deuteronomio 32:36; Mani Kanta 135:14.

* 10:38 10:38 Habakuk 2:3-4.   * 11:4 11:4 Genesis 4:1-16.

matinêk, gawan tinanggap Bapan Namalyari ya mani andug na. Kabay agyan nati ya si Abel, dilag yapun maituru kantamu sa kapamilatan panampalataya na.

⁵ Gawan sa panampalatayan Enoc, a ya nati nun a nabyay yan gintan Bapan Namalyari sa langit.[†] Ubat ta baydu, ayina nakitan sa babun luta. Pansabin sa Kasulatan ya nagin kapapaidu si Enoc kan Bapan Namalyari. Kabay gintan yan Bapan Namalyari sa langit.

⁶ Nuwa ya tawuy ayin panampalataya, a ya mamakapaidu kan Bapan Namalyari. Tagawan nu sisabêt man na magdani kan Bapan Namalyari, sépat nan paniwalan na dilag Namalyari buy sépat na êt paniwalan na mam-i si Bapan Namalyari un gantimpala sa mani tawuy mangkap kana.

⁷ Eléwén tamu si Noe.[‡] Gawan sa panampalataya na, pinaniwalan nay pamatandan Bapan Namalyari tungkul sa maragul la lanab ba palatêng. Kabay sinunul nay utus Bapan Namalyari. Nanyag yan barku amén miligtas ya buy pamilya na. Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk, nuwa ya mani tawu sa babun luta, inatulan sila gawan ayin silan panampalataya kan Bapan Namalyari.

⁸ Para êt taman baydu si Abraham. Gawan sa panampalataya na, sinunul na si Bapan Namalyari sabitun impalaku ya sa lugal la impangakun Bapan Namalyari kana. Namita ya agyan a na tanda nu antuy lugal la lakwén na.[§]

⁹ Buy gawan sa panampalataya na êt, nanugêl ya bilang dayuhan sa lugal la impangakun Bapan Namalyari ya idin na lanu kana. Kay tolday tutugêlan Abraham. Para êt baydu tutugêlan anak na ya si Isaac buy ya apu na ya si Jacob ya magmana êt sa impangakun Bapan Namalyari kan Abraham.

¹⁰ Agyan parabaysên, nibabata si Abraham gawan na pêtêg ga lugal la pan-êtêngên nay gisay balayan na manugêl kanuman, ya mismun si Bapan Namalyari ya nagpalanu buy namipaydêng.*

¹¹ Gawan sa panampalatayan Abraham, nakaanak ya kan Sara agyan layus sina buy tuwa silayna, gawan naniwala si Abraham ma tuparên Bapan Namalyari ya pangaku nay manganak si Sara.[†]

¹² Kabay ubat sa gisay tawu ya si Abraham ya ayin nan pag-asan makananak pun, naubat pun kanay gisay layi ya kasin laken mani bêtêwén sa langit buy mani balas sa agid dagat ya asê mabilangbilang.

¹³ Ya kaganawan tawun abiin, natin manampalataya pun kan Bapan Namalyari. Sabitun nabyay sila pun, a la pun natanggap pa mani impangakun Bapan Namalyari, nuwa napilmi silan lumatêng nga allu, matanggap lay pan-êtêngên la. Pan-ituwad lay sarili lan kay dayuhan sila baydi sa babun luta.

¹⁴ Ya mani tawuy magsabin parabaysên tungkul sa sarili la, pan-ipakit lay mangkap silan sarili lan lugal.

¹⁵ A la pan-isipin na lugal la ubatan la, gawan nu parabaysên, malyari sila pun makapag-udung baydu.

¹⁶ Nuwa alwan parabaysên, gawan na labaylabay lan lakwén, abituy mamangéd da lugal ya ayin kaatag nun a ya balayan na idi sa langit. Kabay asê pan-ikadêng-éy Bapan Namalyari ya bêgên yan Namalyari la. Pêtêg

[†] 11:5 11:5 Genesis 5:24. [‡] 11:7 11:7 Genesis 6:9-8:22. [§] 11:8 11:8 Genesis 12:1-4. ^{*} 11:10

11:10 Ya balayan na pantukuyun di, sabay ya bayun balayan Jerusalem ya idi sa langit. [†] 11:11

11:11 Genesis 18:11-14; 21:1-2.

ga abiin gawan taganan dilag yan in-il-an na balayan baydu sa langit para kalla.

17-18 Isipin tamu si Abraham sabitun labay Bapan Namalyarin subukan na panampalataya na.[‡] Gawan sa panampalataya na, tinupad nay utus ya iandug na si Isaac ya anak na agyan si Isaac ka kagisagisay anak na buy agyan impangakun Bapan Namalyari ya si Isaac ya pangubatan malakéy layin Abraham. Nakal-an na si Abraham ma patin nay anak na,[§]

19 gawan maniwala yan agyan mati si Isaac, agyu yan pabyayén manguman Bapan Namalyari. Buy bilang para yabay bayduy nalyari sén in-udung si Isaac kan Abraham ya nabyay pun.

20 Si Isaac, gawan sa panampalataya na, sinabi na kan Jacob buy kan Esau, "Maanak kuway, labay kuy pagpalén kaw Bapan Namalyari sa lumaténg nga panawun."^{*}

21 Si Jacob, nanampalataya ya êt kan Bapan Namalyari. Kabay bayu yapun mati, pinagpala nay maapu na kan Jose buy kaban nakapaluntuy baba na sa tékén na, nangulimén ya kan Bapan Namalyari.[†]

22 Buy gawan sa panampalataya êt Jose kan Bapan Namalyari, sén marani yinan mati, sinabi na sa mani kaparisu nan mani Israelita, "Lumaténg nga alluy mita kaw sa Egipto buy nu mita kaw, gétan yuy mani but-u ku."[‡]

23 Ganakén tamu êt si Moises. Gawan sa panampalatayan mangatwa na, a sila nalimum nallabag sa utus ari sa Egipto ya patin na mani kulaw wa lawyaki. Kabay sabitun in-anak si Moises buy nakitan lan mamangéy ya, intagu laya sa lalén tatluy buwan amén a ya mapatin mani sundalus ari.[§]

24 Gawan sa panampalatayan Moises kan Bapan Namalyari, sén bayuntawuy na, sinabi na sa mani tawuy a na labay bégén yan anak prinsesa sa Egipto, agyan siya pun na namaragul kana.*

25 Sinabi nay abiin, gawan mas labay na pun na makiawyun ya sa kasakitan na madanasan kaparisu nan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaysa sa magpakapda sa mani asé mapéng nga tulay pan-idin kasalanan.

26 Para kana, mas mangéda pandustakén ya gawan sa panampalataya na sa Mamiligtas ya lumaténg kaysa mapakanay kaganawan pibandiyan Egipto. Tagawan pawa nan pan-isipin na gantimpalay idin kanan Bapan Namalyari sa lumaténg nga panawun.

27 Gawan êt sa panampalatayan Moises, namita ya sa Egipto buy a ya nalimum manubag kanay ari. Nibabata ya gawan paran nakitan nay Bapan Namalyari ya asé mangakitan.

28 Gawan êt sa panampalataya na, sabitun impaudung yan Bapan Namalyari sa Egipto, sinabi na sa mani Israelita, "Ati ya utus Bapan Namalyari ya sépat yun daygén amén miligtas sa mani panganay yu. Punwan yun dayan tupay mani pasbul bali yu amén libasan ang-el sa uras sa patin nay kaganawan panganay baydi sa Egipto." Buy bayduy

[‡] **11:17-18** **11:17-18** Genesis 22:1-14. [§] **11:17-18** **11:17-18** Genesis 21:12. ^{*} **11:20** **11:20** Genesis 27:1-40. [†] **11:21** **11:21** Genesis 48:1-20. [‡] **11:22** **11:22** Genesis 50:24-25. [§] **11:23** **11:23** Exodus 2:1-10. ^{*} **11:24** **11:24** Maragul la si Moises bayu na natandanay ya gisa ya awéed Israelita buy alwan Egipto.

na nag-umpisay pangapun un pestâ ya pambêgén, "Pestan Kaligtasan sa Egipto."[†]

29 Gawan sa panampalatayan mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun inlakwanan lay Egipto, nakalipay sila sa Dagat ta Naudit ya paran dinuman sa namalay luta. Nuwa sên sinubukan maglipay mani managal kalla ya taga Egipto, nalamud silan kaganawan.[‡]

30 Gawan sa panampalataya êt mani Israelita, nalasak ka bakud da pader ya nakapalitêng sa balayan Jerico pamakayari lan inlibut ta lawasan balayan sa lalén pituy allu.[§]

31 Si Rahab, gisa yan babayi ya pembayaran na manugêl baydu sa Jerico. Nuwa sên inlumaténg nga mani ispiyan Israelita, sinawpan na sila gawan manampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay a ya pinati kaawyun mani kabalayan na ya asê manampalataya kan Bapan Namalyari.*

32 Malakê pun dayi ya itutu ku kamuyu, nuwa dat mangulang kitamu sa uras nu tisatisanén ku pun na tungkul kallan Gideon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel buy kaatag pun na propeta.

33 Sa kapamilatan panampalataya la kan Bapan Namalyari, nasambut lay mani kaarian, namaala silan dilag katuynungan buy tinanggap lay mani impangakun Bapan Namalyari. Gawan sa panampalataya la, a sila dakuñ pínakun mani lewun.

34 Buy ya dakun umnu kalla, sên insamwag sa magdêkêtdêkêta apuy, a sila naslêb. Dilag dakun umnu kallay patin dayi sa ispada, nuwa niligtas sila. Ya kaatag kallay nangayna, nuwa pinapas-êy silan Bapan Namalyari. Buy nagin napas-êy sila sa pamkilaban la. Kabay nasambut buy naipabita lay mani sundalus ya dayawan.

35 Dilag gaman babayi ya gawan sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, nanguman pinabyay ya mani anak lay nati. Ya kaatag gaman na manampalataya kan Bapan Namalyari, pampasakitin angga sa mati sila. A sila nakalabay sa pan-ialuk lay kalayaan kasagilin pagtalibatuk la sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, gawan agyan patin sila, tanda lay pabyayê silan Bapan Namalyari sa lumatêng nga panawun buy matanggap lay mamangêd da biyay.

36 Ya kaatag gaman, gawan sa panampalataya la, nadanasan lay mani pandustak buy inlatiku sila. Buy ya kaatag, intanikala buy insukul.

37 Ya kaatag, tinunggun binatwan angga sa nati. Ya kaatag gaman, inlagari angga sa maputus sa lawini la buy dilag êt pinati sa ispada. Ya dakun umnu kalla, nagtukawan buy nagyaming tanan balat tupa buy kambing. Nadanasan lay magkasakit, pampasakitin silan mani tawu buy tinunggun pinustak.

38 Nagtapan sila sa kakyangan buy sa mani bung-uy buy nanugêl sila tana sa mani lêyang buy sa mani pagtagwan sa lalén luta. Asê taganan naspata para kallay manugêl baydi sa babun luta!

[†] **11:28** **11:28** Ya nalyari, pinatin ang-el ya kaganawan panganay un mani Egipto, anak man o tuwa. Agyan ya mani panganay ya ayup, pinati na êt. Nuwa niligtas ya mani panganay un mani Israelita gawan pamakakit un ang-el un daya sa mani pasbul la, inlibasan nay mani bali la. [‡] **11:29** **11:29** Exodus 14:1-31.

[§] **11:30** **11:30** Sabitun panawun na abiin, makipaglaban na mani Israelita sa mani taga Jerico buy si Josue ya mamunu kalla. Mabasa tamuy kwentun ati sa librun Josue 6:1-21.

* **11:31** **11:31** Josue 2:1-22; Josue 6:22-25.

39 Mani mapatêl, pakalêng-ên yuy ati. Ya kaganawan tawuy sinabi ku baydi, kapapaidu sila kan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya la. Nuwa a la natanggap sa kapanawunan lay impangakun Bapan Namalyari, **40** tagawan dilag gaman mamangêd da palanu si Bapan Namalyari para kantamu. Ya labay na, kaganawan tamu miaagnan magin ganap.

12

Ya pamitinêk Bapan Namalyari sa mani anak na

1 Kabay amêsên, gawan napalitêngan kitamun malakêy tawuy niunay na kantamun nagpapêtég sa panampalataya la, kabay sêpat tamun lakwanan na mani kasalanan buy dakun sabêt ta maménbên kantamu buy buun nakém tamun daygên na kalabayan Bapan Namalyari ya pan-ipadyag na sa balang gisa. Mibabata kitamu angga sa katganan kaparisun gisay mangapal sa puwayuhan.

2 Kaban mamwayu kitamu, iélêw tamu kan Jesus sa pangêlêw tamu ta sabay siyay pinangubatan panampalataya tamu buy siyay mampas-êy panampalataya tamu angga sa magin ganap pa abiin. Pimbabatan nay kasakitan buy a na ingkadêng-êy ya impaku ya sa kurus, ta tanda nay madanasan nay kasiglan na idin Bapan Namalyari kana. Buy amêsên, nakaiknu wina sa wanana turonun Bapan Namalyari.

3 Pawa yun ganakên na pamibabatan Jesus sa pamasakit sa gamêt mani makasalanan na tawu amên sa pakapakun baydu, asê mangaynay nakêm yu.

4 Sa pamikilaban yu sa kasalanan, ayin pun pinati kamuyu gawan sa panampalataya yu.

5 Dat naliwan yinay pangaral Bapan Namalyari kamuyu bilang mani anak na. Sinabi na,

"Anak kuway, agana mu daygên ayin pukat ta pamitinêk Panginuu,
buy agana mu paynên na nakêm mu nu pan-aratêl naka.

6 Tagawan pan-itinêk Panginuu na mani kakaidwan na,

buy pangkumpasan nay pan-ituwad nan mani anak."*

7 Kabay pibabatan yuy kaganawan kasakitan bilang pamitinêk Bapan Namalyari kamuyu, gawan pan-ituwad nakaw mani anak na. Sisabêt ta anak ka asê pan-itinêk bapa na?

8 Kabay nu a kaw pan-itinêk Bapan Namalyari kaparisun pamitinêk na sa kaganawan mani anak na, labay sabin, a kaw pêtêg mani anak Bapan Namalyari nun a anak kaw kaatag.

9 Agyan na mani bapa tamu baydi sa babun luta, mamitinêk êt kantamu. Kabay gawan baysên, pan-igalang tamu sila. Nuwa luyang kitamu pun magpasakup sa Bapa tamuy idi sa langit ya mamitinêk kantamu amên bumuy kitamu.

10 Tagawan ya mani bapa tamu baydi sa babun luta, kay pan-itinêk la kitamu sa naépêk ka panawun ayun sa pan-isipin la ya makakangêd kantamu. Nuwa ya pamitinêk Bapan Namalyari kantamu, para sa ikakangêd tamu amên magin banal kitamu kaparisu na.

11 Awu, tanda tamuy a kitamu matula nu pan-itinêk kitamu, nun a malungkut kitamu. Nuwa ya maidin na kantamu, kapatêtbêkan buy matinêk ka pamibiyaybiay.

* **12:6 12:6** Mani Kawikaan 3:11-12

Pamatanda buy tipan

¹² Kabay mani mapatêl, pas-êyên yuy nakêm yu ta paran a kawna kababa buy yumêgêl-yêgêl tanay tul yu gawan sa kasakitan na mangadanasan yu.

¹³ Bumay kaw sa matinêk ka pamibiyaybiyay amên ya mani mapatêl la manunul kamuyu ya mangaynay panampalataya ya paran tumakislad, asê sumuku nun a pumas-êy pun na panampalataya la.

¹⁴ Pagpilitan yun bumay dilag mangêd da pamikiawyun sa kaganawan tawu búy pagpilitan yun magin banal la pamibiyaybiyay yu. Tagawan nu asê banal la pamibiyaybiyay yu, a yu makitan na Panginuun.

¹⁵ Illagan yuy ayin sisabêt man kamuyuy magpabukut sa kangêdan Bapan Namalyari. Agana kaw mamitanêm sakit nakêm amên asê midamay ya malakê gawan abiin na pangubatan gulu.

¹⁶ Illagan yu êt ta ayin sisabêt man kamuyuy makikanayun. Buy agana yu tubsun si Esau ya dinyag nan ayin pukat ta kalabayan Bapan Namalyari ta insagili na sa gisay kaêkanan na karapatan na bilang panganay.[†]

¹⁷ Buy tanda yu êt ta pamakayarin abitu, inyawad na pun sa bapa nay pagpupalay para kana bilang panganay. Nuwa a ya inlêngêن bapa na agyan sabêt pun na pamikisabi buy panangis sa daygên na. Tagawan taganan asina maibayu pun na dinyag na.[‡]

¹⁸ Kabay mani mapatêl, isundu tamuy panampalataya tamu. Ta ya pagdani tamu kan Bapan Namalyari, asê kaparisun pagdanin mani ninunu tamu sabitun nuna. Nilatêng sila sa gisay bung-uy ya sabay ya Bung-uy Sinai. Sa bung-uy abitu, nakit lay magdékétdékêt ta apuy buy nadanasan lay mamakapalimuy kadléman buy sadyay lakas angin.

¹⁹ Dilag silan nalêngêy sênêg patutut buy tunuy ya magsabi. Buy sên nalêngê lay tunuy abitu, nagmakalunus sila ya agana yapun magsabi kalla.[§]

²⁰ Nasabi lay abiin, gawan a la mabatay utus sa sinabi kalla, "Nu sisabêt man kamuyuy miturak sa bung-uy ya ati agyan ayup, batwan angga sa matil!"*

²¹ Pêtêg mamakapalimuy nakitan la sa bung-uy abitu! Kabay agyan si Moises, nakapagsabi yan paradi, "Manginagin naku sa limu!"[†]

²² Nuwa sikitamu, alwan parabaysên na pagdani tamu kan Bapan Namalyari. Gawan nakalatêng kitamina sa Bung-uy Zion ya binyan balayan Namalyari ya nabyay. Ya balayan na abiin, sabay ya Jerusalem ma idi sa langit ya dilag mani ang-el la a mabilangbilang nga masiglan mititipun.

²³ Nakalatêng kitamina sa pamititipun mani pan-ituwad Bapan Namalyarin mani panganay na.[‡] Sabay silay mani tawuy nakasulat tay lagyu la baydu sa langit buy amêsén kaawayun la kitamina. Kaawayun kitamu êt mani kaladwan mani tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk

[†] **12:16** **12:16** Genesis 25:27-34. [‡] **12:17** **12:17** Genesis 27:1-41. [§] **12:19** **12:19** Exodus 19:16-19; 20:18-19. Nalyari ya ati sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita, kaawayun si Moises. Abiin ya uras ya indin Bapan Namalyari ya Kautusan na, ya impasulat na kan Moises sa mani natapil la batu.

* **12:20** **12:20** Exodus 19:12-13. [†] **12:21** **12:21** Deuteronomio 9:19. [‡] **12:23** **12:23** Mangêd da kablyan mani panganay un mani Israelita, gawan ayun sa naugalyan la, ya manay matanggap panganay mas doble kaysa mani patêl na. Kabay sikitamu mani manampalataya kan Bapan Namalyari, pan-ituwad na kitamu alwan kay mani anak na, nun a mani panganay na.

sabitun nuna buy amêßen dinyag naynan ganap. Nagdani kitamina kan Bapan Namalyari ya sabay ya mangukum sa kaganawan tawu ayun sa mani dinyag la.

²⁴ Nagdani kitamu êt kan Jesus ya sabay ya mamilatan kantamu kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduwan. Ya dayan Jesus ya nantulu, sabay ya magpapêtèg ga pinatawad day mani kasalanan tamu. Buy mas mangêd pun na abiin kaysa sa dayan Abel la manyawad katuynungan.§

²⁵ Kabay mangillag kaw buy agana yu pagpatawanan si Bapan Namalyari ya magsabi kantamu. Agana kitamu makitbus sa mani tawu sabitun nuna ya asé nallêngé kan Moises sabitun impatanda nay mani utus Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Taganan a sila niligtas sa parusa. Kabay luyang kitamun asé miligtas sa parusa nu a tamu lêng-ên si Bapan Namalyari ya mismun magsabi ubat sa langit.

²⁶ Naéyêg ga luta sabitun nagsabi si Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Buy amêßen, nangaku ya. Sinabi na, "Umanên ku pun êyêgén na babun luta buy alwan kay abiin, nun a kaawayun na langit."*

²⁷ Ya sabi ya "Umanên ku pun," mamipatandan itas Bapan Namalyari ya kaganawan dinyag na ya malyarin maéyêg amén ya kay manugêl, sabay yaman na mani bagay ya asé malyarin maéyêg.

²⁸ Kabay magpasalamat kitamu kan Bapan Namalyari gawan kaawayun kitamu sa kaarian nay asé maéyêg. Ulimênê tamu ya sa paralan na mamakapaidu ya dilag limu buy panggalang kana,

²⁹ gawan nu mamarusay nay Bapa tamun Namalyari, napakaapuy yan manggilud da mamakaupud.†

13

Mani diyang buy andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl, bilang mipapatêl kan Cristu, isundu yuy pamiidu yu.

² Pawa yun padausun ya mani mamaku sa bali yu. Dilag mani tawu sabitun nuna ya nanyag abitu buy a la tanday mani ang-el la awêd da pinadaus la.

³ Damayên yuy mani mapatêl la idi sa sukulan ya paran makasukul kaw êt kaawayun la buy damayên yu êt ta mani mapatêl la pampasakitin na paran mandumanas kaw êt parabaydu.

⁴ Ya pag-asawa, sépat yun paulagên buy sépat a kaw makikanayun, gawan atulun Bapan Namalyari ya mani makikanayun buy mani manakpi.

⁵ Agana kaw maçlupan pera, nun a matula kaw nu sabêt ta abituy idi kamuyu, gawan sinabin Bapan Namalyari,

"A kataw lakwanan o paulayan."*

⁶ Kabay buun nakém tamun sabin,

"Si Bapan Namalyari ya manawup kangku.

Kabay a ku malimu.

Sabêt ta madyg tawu laban kangku?"†

⁷ Mani mapatêl ku, ganakén yuy mani nunan namunu kamuyu ya nangaral kamuyun Sabin Bapan Namalyari. Ganakén yuy mangêd da

§ **12:24 12:24** Sabitun pinati si Abel un patêl na ya si Cain, sinabin Bapan Namalyari ya si dayan Abel paran masnêg yan magsabin manyawad katuynungan gawan sa nalyari kana. Basen tamu sa Genesis 4:8-12. * **12:26 12:26** Hagai 2:6. † **12:29 12:29** Deuteronomio 4:24. * **13:5 13:5** Deuteronomio 31:6-8. † **13:6 13:6** Mani Kanta 118:6.

ugali buy ya mangêd da diyag la kaban nabyay sila. Buy tubsun yuy panampalataya la.

⁸ Si Jesu Cristu, a ya magbayu. Nu sisabêt ya sabitun nuna, para ya êt baydu amêßen buy kanuman.

⁹ Kabay agana kaw makipapaniwala sa dakun sabêt man na aral la asê parisu sa aral la paniwalan tamu. Mas mangêd da papas-éyén tamuy panampalataya tamu sa kapamilatan kangédan Bapan Namalyari kaysa sa kapamilatan panunul sa mani kautusan tungkul sa pangkanén ya asê makasawup sa mani manunul baysén.[‡]

¹⁰ Sikitamun mani manampalataya kan Jesus, dilag kitamun pamian-dugan ya pag-andugan, nuwa ayin karapatan makiêm di ya mani maglingkud sa Tolday Panguliménan.[§]

¹¹ Ayun sa naugalyan la, ya dayan mani ayup pa pinaraya, pan-igtan pinakapuun pari sa lalén Pinakabanal la Lugal bilang andug sa mani kasalanan mani tawu. Nuwa ya mani lawinin ayup, pan-éwékén sa lawasan bibiyan la.

¹² Para êt baysén na nalyari kan Jesus. Pinati ya sa lawasan balayan amén sa kapamilatan daya na, malinis nay mani tawu sa mani kasalanan la.*

¹³ Kabay mag-awas kitamu sa balayan[†] amén magdani kan Jesus buy makibétek kitamu kana sa pamibabata na sa kapapadéng-éy ya pamasakit.

¹⁴ Gawan alwan baydi sa babun lutay pêtêg tamun balayan, nun a pan-étengén tamuy balayan na lumaténg pun.

¹⁵ Kabay pawa kitamun mamiandug pangulimén kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesus. Ya mani andug ga abiin sabay ya mani sabi ya mamipatandan pangilala tamu kana.

¹⁶ Pawa kaw manyag manged buy mapanawup sa kaatag, gawan ya parabaysén na kalasin pag-andug, kapapaidu kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sunulun yuy mani mamunu kamuyu buy pasakup kaw kalla, gawan silay mangillag kamuyu. Buy lumaténg nga alluy silay managut kan Bapan Namalyari tungkul kamuyu. Kabay sunulun yu sila amén magin matula sila sa panupad lan tungkulana la. Gawan nu a yu sila sunulun, malungkut sila buy asé makasawup pa abiin kamuyu.

Tawlin tipan

¹⁸ Mani mapatêl, manalangin kaw para kanyan ta napilmi kay ya malinis sa nakém yan buy ya labay yan, bumayay kay ayin ikadéng-éy sa kaganawan pandaygén yan.

¹⁹ Makisabi yaku kamuyu ya manalangin kaw para kangku ya makaka-mut takun makapag-udung baysén kamuyu.

[‡] **13:9 13:9** Indap mani Israelita ya magin malinis sila sa pangélêw Bapan Namalyari sa panunul la sa naugalyan ayun sa mani kautusan tungkul sa mani pangkanén ya malyari lan kanén buy tungkul sa pamiandug mani ayup. Basén tamu sa Hebreo 9:9-10. [§] **13:10 13:10** Ya labay sabin ati, "Dilag gan in-andug para kantamun ya sabay si Jesus. Nuwa a sila malyarin makiawyun sa kangédan un andug ga ati ya mani maniwala pun sa mani pan-iandug sa pamiandugan la." * **13:12 13:12** Malyarin ya labay êt sabin, "madyag nan banal la mani tawu." † **13:13 13:13** Malyarin paradi ya labay sabin: Lakwanan tamuy manan naugalyan ya pansunulun tamu amén kay si Jesus ya sunulun tamu.

20 Buy manalangin naku êt kan Bapan Namalyari para kamuyu. Siyay pinangubutan kapatétbêkan buy siya êt ta namabyay sa Panginuun tamun Jesus ya Dakilay Pastul tamu. Buy sa kapamilatan dayan Jesus, pinapas-êy Bapan Namalyari ya ayin katganan ya kasunduwan na.

21 Manalangin naku kan Bapan Namalyari un paradi, "Bapa kun Namalyari, labay kuy biyan muy mapatêl kun kaganawan kaylangan la amén masunul lay kalabayan mu. Buy labay kun sa kapamilatan Jesu Cristu, daygén mu sa biyay lay kaganawan kapapaidu sa pangêlew mu. Uliménén yan ayin kapupusan si Jesus! Awuy Panginuun!"

22 Mani mapatêl, makisabi yaku kamuyun pibabatan yun lêng-ên na kaganawan sinabi ku sa sulat ku, gawan kay naépêk ka sulat ta ati.

23 Labay ku êt matandan yuy imbus sana sa sukulan na patêl tamun si Timoteo. Buy nu tambêng yan milatêng baydi, pakilaku ku ya sa pamaku ku baysén kamuyu.

24 Sabin yu sa mani mapatêl la mamunu kamuyu baysén buy sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya nagpapakun silayna. Sinabi êt awêd mapatêl tamuy taga Italiaiy nagpapakun kawna.

25 Labay kun manugêl kamuyun kaganawan ya kangêdan Bapan Namalyari. [Awuy Panginuun.]

Ya Sulat ta ubat kan SANTIAGO

¹ Siku si Santiago ya alipêñ Bapan Namalyari buy Panginuuñ Jesu Cristu. Nagpapakun kawnay mani Judioy manampalataya kan Jesus ya nikyat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta.

Ya panampalataya buy kabiyasnan

² Mani mapatêl ku, matula kaw nu pandanasêñ yuy magmikakanayun na kasakitan,

³ gawan tanda yuy nu subukan ya panampalataya yu sa kapamilatan mani kasakitan, luyang kaw pun manugêl tapat.

⁴ Kabay pibabatan yuy mani kasakitan ta nu malampusan yuy ati, magin ganap kaw buy ayin nan pamagkulang sa pangatawu yu.

⁵ Nuwa nu dilag man kamuyun kulang sa kabiyasnan, sépat yan manyawad kan Bapan Namalyari buy biyan naya. Gawan pambiyan Bapan Namalyarin kabiyasnan ya kaganawan manyawad kana buy a ya mapamasabi.

⁶ Nuwa nu manyawad kaw kan Bapan Namalyari, kaylangan maniwala kaw ya idin na kamuyuy panyawarêñ yu. Agana kaw magmikakunuy nakêm, ta ya tawuy magmikakunuy nakêm, kaparisu yan alun sa dagat ta kay kilalaku sa kimpay angin.

⁷ Ya tawuy parabaysen, a ya sépat mangêtêng nga dilag yan matanggap ubat sa Panginuuñ,

⁸ gawan magmikakunuy nakêm na buy ayin yan kapilmiyan sa pandaygên na.

Mani kalulu buy mani mabandi

⁹ Sikaw wa mapatêl la kalulu, agyan masakit ta kabilian yu, sépat kaw matula ta matag-ay kaw sa pangêlew Bapan Namalyari.

¹⁰ Buy sikaw waman na mapatêl la mabandi, agyan iyêpan Bapan Namalyari ya kabilian yu, sépat kaw êt matula. Gawan na tawuy mabandi, maiparisu ya sa bulaklak lamun na asé mabuyut.

¹¹ Sa saday umut mamut, mangayayanguy lamun buy ya bulak na, mangalulugus buy mitas sa kangêdan na. Para êt bayduy malyari sa tawuy mabandi, a ya êt mabuyut. Agyan malakê pun na labay nan daygên sa pibandiyan na, mati yina.

Ya kasakitan buy tuksu

¹² Pinagpalay tawuy mapamibabata sa mani kasakitan, gawan nu nalampusan nay ati, matanggap nay gantimpala na, ya sabay ya biyay ya ayin katganan* na impangakun Bapan Namalyari sa mani tawuy mangidu kana.

¹³ Nuwa nu makadanas saman tuksuy gisay tawu, a na sépat isipin na si Bapan Namalyari ya manuksu kana, gawan asê manuksu si Bapan Namalyari kan sisabêt man buy a ya êt mangatuksu sa kadawakan.

¹⁴ Nuwa matuksuy gisay tawu nu makit buy magtan yan kalabayan na.

¹⁵ Buy nu sunulun nay kalabayan na, mangasalanan ya. Buy nu ikakadus nay panyag kasalanan, milaku ya sa ayin katganan na kamatyan.

* ^{1:12} 1:12 Sa Griego, "kuronan biyay."

¹⁶ Kabay sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, agana kaw paipurayit sa isip yu.

¹⁷ Tagawan ya kaganawan mangangêd buy ganap pa bagay, ubat kan Bapan Namalyari. Siyay nanyag kaganawan sawang nga idì sa langit ya malyarin magbayu, nuwa si Bapan Namalyari, a ya magbayu kanuman.

¹⁸ Gawan sa kalabayan na, dinyag na kitamun mani anak na sabitun nanampalataya kitamu sa kapêtégan ya sabay ya Sabi na. Dinyag na kitamun mani anak na amén magin igit kitamun maulaga sa kaganawan dinyag na.

Pallêngé buy panunul

¹⁹ Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, isipin yuy ati. Sêpat kaw mapallêngé buy naayup-up kaw magsabi, buy agana kaw tambêng manubag.

²⁰ Tagawan na tubag, asê makasawup sa tawu amén magin matinék ya sa pangêlêw Bapan Namalyari.

²¹ Kabay agana yina daygên na kaganawan kadawakan buy kadinatan na pandaygên yu. Ipakayépa yuy nakêm yu buy sunulun yuy Sabin Bapan Namalyari ya impakatébék na sa nakêm yu ya sabay ya makapiligtas kantamu.

²² Agana yu bêngat lêng-ên na Sabin Bapan Namalyari, nun a sunulun yu. Ta nu a yu sunulun, kay pampurayitin yuy sarili yu.

²³ Gawan nu kay pallêng-ên gisay tawuy Sabin Bapan Namalyari buy a na pansunulun na ati, kaparisu yan gisay tawuy mangêlêw lupa na sa sulamin.

²⁴ Pamakayari nan nakitan na lupa na, mitay na buy tambêng nan malitêpan na lupa na.

²⁵ Nuwa ya gisay tawuy mapangusisa sa ganap pa Kautusan Bapan Namalyari ya mamibus kantamu, buy a na nalitêpan na nalêngé na nun a pansunulun na, ya tawun abiin, pagpalén yan Bapan Namalyari sa kaganawan pandaygên na.

²⁶ Nu dilag gisay tawuy mangisip pa mangêd da panunul na kan Bapan Namalyari, nuwa a na tandan itgên na bêbêy na sa pagsabin nadawak, pampurayitin nay sarili na buy ayin pukat ta panunul na kan Bapan Namalyari.

²⁷ Paradi ya ayin kapintasan ya panunul kan Bapan Namalyari ya kapapaidu kana. Sawpan tamuy mani ulila buy mani bal-u sa kasakitan la, buy agana kitamina magpagtan sa kadawakan babun luta.

2

Patanda sa dilag pampilinin

¹ Mani mapatêl kuway, bilang mani manampalataya sa dakila tamun Panginuuun Jesu Cristu, dapat a kaw mamili sa kaparisu yu.

² Alimbawa, idi kaw sa pagtipunan yu buy dilag luway tawuy sinumun. Ya gisa, mabandi, dilag yan singsing nga gintu buy nakayaming yan makamat. Ya gisay naman, kalulu buy nangagiginit ta yaming na.

³ Amêsên nu kay mabandi ya lingunun yu buy sabin kanay "Miknu ka baydi," nuwa ya sabin yinaman êt sa kaluluy "Midêng ka tana baysên" o kaya "Miknu ka tana sa tuturakan,"

⁴ namili kawna sa kaparisu yun dilag pangusga.

5 Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tandanêñ yu. Pinilin Bapan Namalyari ya kalulu baydi sa babun luta amên bumandi sila sa panampalataya buy amên miawyun sila sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari ya impangaku na sa kaganawan mangidu kana.

6 Nuwa sikaw, siyan pan-élêwén yuyan nabêlêng nga mani kalulu ta? Alwa nayin si mani mabandi sabay ya mamasakit kamuyu buy manangkan kamuyu sa pallitisan?

7 Buy sila êt ta nanguyam sa dakilay lagyun Jesu Cristu ya sabay ya pangkilalanêñ yun Panginuun yu.

8 Sabitun nunan panawun, dilag maulagay utus si Bapan Namalyari ya impasulat na sa Banal la Kasulatan na paradi, "Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."* Amêsen, nu lubus tamun pansunulun na utus ya abiin, mangêd da pandaygén tamu.

9 Nuwa nu mamili kitamu sa kaparisu tamu, nangasalanan kitamina buy naatulan kitamu ayun sa Kautusan. Kabay sépat kitamun atulan ayun sa Kautusan na.

10 Sisabêt man na manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari nuwa nallabag ya sa gisay utus, labay sabin nallabag ginan buun Kautusan.

11 Gawan si Bapan Namalyari ya nagsabin ati, "Agana ka makikanayun" buy siya êt ta nagsabin "Agana ka mamatin tawu." Nu a ka yabay nakikanayun, nuwa namati kay naman, ya labay sabin, nallabag kay na sa Kautusan.[†]

12 Kabay mamakapala kaw sa pagsabi buy diyag yu, gawan na kautusan ya namibus kantamu sabay êt ta gamitin Bapan Namalyari amên litisin kitamu.

13 Ta ayin baynan lunus atulan Bapan Namalyari ya a katandan mallunus sa kaparisu na. Nuwa si mapallunus sa kaparisu na, ayin ninan ikalimu sa allun pangatul.

Ya panampalataya buy mangêd da diyag

14 Mani mapatêl ku, nu dilag gisay tawuy magsabin dilag yan panampalataya kan Bapan Namalyari nuwa ayin yan mangêd da diyag, dilag nayin ulagay panampalataya na? Ayin! Mailigtas ya nayin parabaysen na panampalataya? Asé!

15 Alimbawa, dilag kan mapatêl la manampalataya kan Bapan Namalyari ya ayin maiyaming buy asê nukad da pangkanen na sa inallu-allu.

16 Buy sabin mu kanay, "Patêl kuway, muli kayna, tagawan pagpalen kan Bapan Namalyari. A ka dayi lêpêtén buy lumayang." Sabêt ta ulagan sinabi mu nu a minaman indin na kaylangan na? Ayin!

17 Para êt baysen na panampalataya. Nu ayin kaawyun mangangêd da diyag, bilang natì yana.

18 Nu dilag magsabin paradi, "Siku, dilag gakun panampalataya kan Bapan Namalyari buy sika, dilag kan mani mangêd da diyag", paradi ya sabin ku sa tawun abiin, "Parasaantu kun makitan na panampalataya mu, nu ayin kan mangêd da diyag? Nuwa siku, ipakit ku kamuy panampalataya ku sa kapamilatan mangêd da diyag ku."

19 Manampalataya kan dilag gigisay Bapan Namalyari. Mangêd da abiin, nuwa agyan na nangadadawak ka ispiritu, manampalataya sila êt ta dilag gigisay Bapan Namalyari buy manginagin sila pun êt sa limu.

* **2:8 2:8** Levitico 19:18. † **2:11 2:11** Exodus 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18.

20 Sikaw wa kulang pun sa pangintindi! Sabêt? Kaylangan ku pun nayin pagpapêtgan kamuyuy ayin ulagay panampalataya, nu ayin kaawyun mangêd da diyag?

21 Isipin tamuy ninunu tamun si Abraham. Intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangêd da diyag na, ta sinunul nay utus Bapan Namalyari ya iandug nayna dayi ya anak na ya si Isaac sa pamiandugan.[‡]

22 Nakitan tamu di ya nagin ganap pa panampalatayan Abraham gawan inawyunan nan mangêd da diyag.

23 Sa pakapakun baydu, natupad day idi sa Kasulatan, "Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."[§] Buy binêg yapun êt kaluguran Bapan Namalyari.*

24 Kabay natandan tamu di ya pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangangêd da diyag tamu buy alwan kay sa panampalataya tamu.

25 Para êt baydu si Rahab, gisay babayi ya pambayaran. Intuwad ya êt Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangêd da diyag na. Gawan sabitun inlumatêng nga mani ispiyan Israelita, tinanggap buy sinawpan na sila, ta inturu na kallay kaatag ga dan amén mitakas sila.[†] Gawan baysén, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk.

26 Kabay ya panampalataya tamu, kaparisu yan lawini tamu. Nu ayin nan inawanén na lawini tamu, nati yana. Para êt bayduy panampalataya. Nu ayin kaawyun mangêd da diyag, nati yana.

3

Ya bêbêy tamu

1 Mani mapatêl ku, agana angadêun un malakê kamuyuy magin manuru. Ta tanda yuy nu magkamali kay ya mani manuru, mas nabyat ta pangatul Bapan Namalyari kanyan kaysa panturwanan yan.

2 Kaganawan tamu magkamali. Nuwa nu dilag man tawuy asê magkamali sa pagsabi na, ya labay sabin, ganap ya buy tanda nan bênbênan na buun lawini na.

3 Papakaisipin yuy gisay kabayu. Pansêl-an tamuy bêbêy na amén mapasunul tamu ya agyan antuy labay tamun pilakwan kana.

4 Papakaisipin yu êt ta mani barku sa dagat. Agyan kakaragulan sila buy pangkimpayêñ malakas ya angin, maipakimit yan nabêlêng nga timun buy maipalaku yan magmanewu agyan saantuy labay nan pilakwan kana.

5 Para êt bayduy bêbêy tamu. Agyan nabêlêng ya sa mani partin lawini tamu, malakêy pamadayêw wa maipaawas na. Elêwên yu êt ta kakwalan bagbag. Maulam ya agyan kay nabêlêng nga apuy.

6 Ya bêbêy tamu kaparisun apuy. Malakêy kadawakan na ubat sa bêbêy tamu ya sabay ya mamadinat sa pangatawu tamu. Kaparisun apuy ya ubat sa impernu buy manira sa buun biyay tamu.

7 Ya kaganawan uybun manuk buy magmikakalasin ayup pa mamita buy mandumakap, o manugêl sa dagat, mabênbênan tawu. Buy malakêy nay nabênbênan tawu.

[‡] 2:21 2:21 Genesis 22:1-19.   [§] 2:23 2:23 Genesis 15:6.   * 2:23 2:23 Isaías 41:8.   † 2:25 2:25 Josue 2:1-21.

⁸ Nuwa ayin tawuy mamakabênbên sa bêbêy na. Tagawan ya bêbêy, ayin tunggén sa pagsabin nadawak buy paran lasun na mamakamati.

⁹ Ya bêbêy tamuy panggamitin sa pangulimên sa Panginuun tamun Bapan Namalyari. Nuwa siyan panggamitin tamu ya êt sa pandustak sa kaparisu tamun dinyag Bapan Namalyari ya kawangis na.

¹⁰ Ubat sa gigisay bêbêy ya pangulimên buy pandustak. Mani mapatêl ku, alwan sépat ta parabaysên.

¹¹ Malyari nayin mag-awas sa gisay sibul ya matab-ang nga lanêm buy malat ta lanêm? Asê!

¹² Mani mapatêl ku, asê malyarin managêy ulibuy puun igus. Buy asê malyarin managêy igus ya puun ubas. Asê êt malyarin mag-awas sa gigisay sibul la matab-ang nga lanêm buy malat ta lanêm.

Kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari

¹³ Nu dilag gisa kamuyuy katanda buy makapukat, sépat nan ipapêtêg sa kapamilatan mangêd da pamibiyaybiyay na un dilag nayêpay nakêm. Gawan ya pagpayêpan nakêm, sabay ya tagêy kabiyasnan.

¹⁴ Nuwa nu dilag kaw sakit nakêm gawan sa inggit yu sa kaparisu yu, buy nu kay sarili yun kalabayan ya pan-isipin yu, agana yu ipadayêw wa dilag kaw kabiyasnan, gawan sa pagsabi yun parabaysên, maglaram kaw sa kapêtêgan.

¹⁵ Tagawan ya kabiyasnan na pan-ipadayêw yu, alwan pêtêg ga kabiyasnan gawan alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a ubat sa babun luta. Alwan ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya parabaysên na kabiyasnan, nun a ubat kan Satanas.

¹⁶ Gawan nu saantu dilag mani tawuy pawan inggit buy sarili lan kalabayan na pan-isipin la, idi êt bayduy kagulwan buy kaganawan kadawakan.

¹⁷ Nuwa ya tawuy dilag kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari, bayuy kaganawan, makitan yu kanay dilag yan malinis sa pamibiyaybiyay. Buy makit yu êt kanay dilag yan mangêd da pamikiawyin sa kaparisu na, naayup-up ya, mapanunul, mapallunus buy mapanyag yan mangêd, a ya mamili buy a ya êt mapagtalingkayu.

¹⁸ Ya tawuy katandan makiawyin mangêd sa kaparisu na buy katandan mamikasundu sa mipapati, para yan nananêm mangêd da bini. Buy ya magin tagêy na, makitan sa biyay kaatag ya matinêk ka pamibiyaybiyay.

4

Agana yu kaidwan na mani bagay baydi sa babun luta

¹ Saantuy pangubatan pamipapati yu buy pamitutubagan yu? Alwa nayin ubat sa nangadadawak ka kalabayan yu ya sabay ya manggulun isip yu?

² Alimbawa, dilag bagay ya labay yu makwa, nuwa nu a yu makwa, mamati kaw. Pagnasên yinaman na pibandiyan kaatag, nuwa a yu êt makwa. Kabay mipapati kaw buy mitutubag. A yu makway labay yu tagawan a kaw manyawad kan Bapan Namalyari.

³ Buy agyan manyawad kaw kana, a nakaw biyan, gawan nadawak ka palanu yu. Kay manyawad kaw kana amên kay gamitin yuy abiin sa sarili yuun kalabayan.

4 Sikaw wa mani tawuy asê tapat kan Bapan Namalyari! A yu nayı tanda ya nu kaidwan yuy mani diyag mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, pakipatyan yu si Bapan Namalyari? Kabay nu sisabêt man na mangidu sa mani diyag lay nadawak, magin kapati yan Bapan Namalyari.

5 Agana yu isipin na ayin ulagay idi sa Kasulatan, "Ya Ispirituy indin Bapan Namalyari sa békê tamu, mangimun ya nu dilag kitamun kaatag pangkaidwan."

6 Nuwa luyang kitamu pun pansawpan Bapan Namalyari. Ta ati ya idi sa Kasulatan, "Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatag-ay, nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayépa."*

7 Kabay magpasakup kaw kan Bapan Namalyari. Labanên yu si Satanas buy magpakarayu ya kamuyu.

8 Magdani kaw kan Bapan Namalyari buy magdani ya êt kamuyu. Sikaw wa mani makasalanan, itgén yinay panyag kasalanan, pagsisan yuy mani kasalanan yu buy bumiyay kaw malinis. Sikaw wa mani magmikakunuy nakêm, ipamisan yuy nakêm yu kan Bapan Namalyari.

9 Buun békê kaw magsisi sa mani kasalanan yu un dilag panangis. Ya pagsaya yu, sagilyan yun pagmalun buy ya pangkayli yu, sagilyan yun panangis.

10 Magpakayépa kaw sa arapan Panginuun buy pamakayari, itag-ay nakaw.

Patanda sa mani mangusga sa kaparisu

11 Sikaw wa mapatêl, agana kaw magsabin nadawak laban sa balang gisa. Ya magsabin laban sa patêl na o mangusga sa patêl na, magsabi yan nadawak laban sa Kautusan Bapan Namalyari buy mangusga yapun êt sa Kautusan. Buy nu mangusga kayna sa Kautusan, labay sabin, a kayna tagasunul Kautusan nun a gisa kaynan ukum.

12 Nuwa kay si Bapan Namalyari ya nam-i kantamun Kautusan buy kay siyay ukum ma mangusga kantamu. Taganan kay siyay makapiligtas kantamu buy taganan kay siyay mamarusa kantamu. Kabay sisabêt ka amén mangusga sa kaparisu mu?

Agana kaw mapagmatag-ay

13 Dat dilag gisa kamuyuy magsabin paradi, "Amésen o wasak, maku kay sa gisay balayan. Manugél kay baydun gisay tawun buy mamilisaliw kay amén makaabli kay maragul la alaga." Nu parabaysen na pan-isipin yu, lêng-ên yuy ati.

14 Sa kapétegán, a yu tanda nu sabêt ta malyari wasak. Sabêt ta biyay tamu? Para kitamun dêyang nga lumtaw amésen buy bêngat tan makpas.

15 Kabay paradi ya sépat yun sabin, "Nu kalabayan Bapan Namalyari, mabyay kay pun buy madyag yan na paradi o paradu."

16 Nuwa angga amésen, mapagpadayéw kaw pun buy mapagmatag-ay sa sarili yu. Ya kaganawan parabaysen na pagmatag-ay, nadawak.

17 Kabay nu tandan gisay tawuy sépat nan daygén, nuwa a na pandaygén, mangasalanan ya.

¹ Sikaw wa mani mabandi, mallêngê kaw! Manangis kaw dilag pan-alab gawan sa mani kasakitan na lumatêng kamuyu.

² Nasiray nay mani pibandiyan yu buy anagên nay mani yaming yu.

³ Kay pan-isêmpañ yuy mani pera buy gintu yuy kay kinalawang tana. Buy gawan kinalawang ngay abiin, matandan yuy nangasalanan kaw. Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, abiin êt ta mangulam kamuyu, tagawan ya pera yuy a yu ginamit sa kangêdan. Sayang tay mani insêmpañ yuy pera, ta narani yanay katganan babun luta.

⁴ Pakalêng-ên yuy deklamun mani mag-ubra laban kamuyu. Pinaubra yu sila sa gitna yu, nuwa a yu sila inupan. Nalêngêy nan Makapangyarian Panginuun na mani panyawad la laban kamuyu.

⁵ Nagpakapda kaw sa pibandiyan yu baydi sa babun luta. Pinataba yuy sarili yu kaparisun ayup buy sa gisay alluy a yu tanda, patin kaw.

⁶ Alwa pun êt kay abiin, pan-atulun yu buy pan-ipapati yuy mani tawuy matinêk, agyan a sila mallumaban kamuyu.

Pamibabata buy panalangin

⁷ Mani mapatêl lay, mapamibabata kaw angga sa pallumatêng Panginuun. Elêwên yuy manggitna. Maulaga kallay pamupul. Kabay pibabatan lan êtêngêñ na mumunan uran. Pamakauran, mananêm silayna. Buy pamakayari nan nananêm, pibabatan na êt êtêngêñ na kasunul la uran buy pamupul.

⁸ Para kaw êt baydu. Sépat kaw mibabata buy mangêtêng. Pas-êyêñ yuy nakêm yu, gawan marani yanay pallumatêng Panginuun baydi sa babun luta.

⁹ Mani mapatêl ku, agana kaw misêsêsê amên a kaw maatulan gawan marani yan lumatêng nga Panginuun ya sabay ya mangukum sa kaganawan. Paran nakaidêng ngina sa lawasan pasbul!

¹⁰ Mani mapatêl lay, pakitbusan yuy kapibabatan mani propeta awlagi. Agyan malakêy kasakitan na dinanasan la, insundu la pun êt ta pamipatanda lan Sabin Bapan Namalyari.

¹¹ Pan-ituwad tamun pinagpalay mani tawuy mapamibabata sa kasakitan. Tanda yuy tungkul sa kapamibabatan Job sabitun nunan panawun. Nakadanas yan malakêy kasakitan buy panubuk buy pamakayari, sinawan yan Bapan Namalyari. Taganan mapallunus buy mangêd da nakêm Panginuun!

¹² Mani mapatêl lay, nu mangaku kaw, agana kaw manumpa. Agana yu sabin na "Makit takun langit", o "Makit takun luta." Ya kay sépat yun sabin, "Awu", nu "awu," buy "Asê", nu "asê." Agana yu dagdagan na pangaku yun panumpa amên a kaw atulan Bapan Namalyari.

¹³ Nu dilag gisa kamuyuy makadanas kasakitan, sépat yan manalangin kan Bapan Namalyari. Nu dilag matula kamuyu, sépat yan magkantan pangulimên kan Bapan Namalyari.

¹⁴ Buy nu dilag nagsakit kamuyu, sépat nan ipabêg ga mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun amên manalangin sila kan Bapan Namalyari para kana buy punwan yan laru sa lagyun Panginuun.

¹⁵ Buy gawan sa panalangin lan dilag panampalataya kan Bapan Namalyari, umiyul la nagsakit. Buy nu nangasalanan ya, patawarêñ yan Bapan Namalyari.

16 Kabay isabi yu sa balang gisay mani kasalanan yu buy manalangin para sa balang gisa amén umiyul kaw. Ya panalangin gisay tawuy matinék, maragul la madyag na.

17 Isipin yu êt si Elias ya gisay propetan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Tawu ya êt kaparisu tamu. Buun bêkê yan nanalangin amén asé manguran. Kabay a ya bay nanguran sa tatluy tawun buy aném ma buwan.

18 Pamakayari, nanguman nina êt nanalangin amén manguran. Kabay nanguran yabay buy dinumagul la mani intaném buy nanagéy.

19-20 Mani mapatél ku, tandanén yuy ati. Nu dilag man kamuyun malitêp sa kapêtégan Bapan Namalyari buy nu dilag man makapiudung kana sa kapêtégan, mangêd da dinyag na. Tagawan nu sisabêt man na nakapiudung sa gisay nangasalanan ubat sa nadawak ka pamibiyaybiyay na, nailigtas naya sa ayin katganan na kamatyan. Buy sa pakapakun baydu, mapatawad da malakéy kasalanan.

Ya Nunan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Pedro ya apostul Jesu Cristu.

Nanulat taku kamuyun mani pinilin Bapan Namalyari ya nikyat buy manugêl amêsên bilang mani dayuwan sa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia buy Bitinia.

² Sabitun nuna pun, pinili kawnan Bapan Namalyari buy dinyag nan mani tawu na sa kapamilatan Ispiritu na amên manunul kaw kan Jesu Cristu buy amên linisin nakaw sa mani kasalanan yu sa kapamilatan daya na.

Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari.

Dilag in-il-an na Bapan Namalyari para kantamu

³⁻⁴ Uliménêñ tamu si Bapan Namalyari ya Bapa buy Namalyarin Pangin-uun tamun Jesu Cristu! Gawan sa saday lunus na kantamu, binyanan na kitamun bayun biyay sa kapamilatan panguman pangabyay Jesu Cristu. Abiin ya mam-i kantamun maragul la kapilmiyan ya matanggap tamuy pamanay impangakun Bapan Namalyari, ya asê mangasira, ayin makit ta nadawak, buy asê mallumuma. Ya pamanan abiin, in-il-an Bapan Namalyari para kantamu baydu sa langit.

⁵ Buy gawan sa panampalataya yu, pambantayan kaw kapangyarian Bapan Namalyari kaban mangêtêng kaw kaligtasan na makal-an para kamuyu sa panawun pag-udung Jesus.

⁶ Kabay abiin ya sépat yun ikatula agyan makadanás kaw magmikakaatag ga panubuk sa biyay yu. Gawan na mani panubuk ka abiin, asê maépêng buy sépat yun madanasan

⁷ amên matandan nu pêtêg ga panampalataya yu o asê. Ya panampalataya tamu, maiparisu ya sa gintu ya pan-ilutu sa apuy amên matandan nu pêtêg o asê. Nuwa mas maulagay panampalataya tamu kaysa sa gintuy mangapanat. Kabay nu mapaptêgan na pêtêg ga panampalataya yu, uliménêñ kaw buy parangalén sa pag-udung Jesu Cristu.

⁸ Agyan a yuya pun nakitan sabitun nuna angga amêsên, pangkaidwan yuya buy manampalataya kaw pun êt kana. Buy sa saday tula yu, a yu agyun ipaintindi

⁹ gawan pantanggapen yinay tagêy panampalataya yu ya ayin kaatag, nun a ya kaligtasan yu.

¹⁰ Ya kaligtasan na ati, pinagpilitan usisêñ mani propeta sabitun nuna. Buy silay nipatanda tungkul sa kaligtasan na indin Bapan Namalyari kantamu.

¹¹ Impatanday nan Ispiritur Cristuy idi kalla ya pasakin si Cristu bayu parangalén sa langit. Kabay pan-isundu lay pangusisa la sabitun nuna gawan labay lan matandan nu makanu buy nu parasaantun malyari ya ati.

¹² Nuwa impatandan Ispiritur Bapan Namalyari kallay ya mani bagay ya pan-ipatanda la, alwan para kalla nun a para sa ikakangêd tamu. Buy ya mani impatanda la sabitun nuna, nalêngê yina amêsên sa mani mangaral Mangêd da Balita. Nangaral sila kamuyu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritur Bapan Namalyari ya in-utus na kalla ubat sa langit. Agyan êt

ta mani ang-el, labaylabay lan mapukatan na mani kapêtègan na ati ya in-aral kamuyu.

Sépat kitamun pakadyag banal kaparisun Bapan Namalyari

¹³ Kabay pawa yun il-an ya isip yu sa panyag kalabayan Bapan Namalyari. Bênbênan yuy sariili yu buy magpakapas-éy kaw sa kapilmiyan yu ya matanggap yuy kangêdan Bapan Namalyari sa allun pag-udung Jesu Cristu.

¹⁴ Bilang mani anak Bapan Namalyari ya mapanunul, agana yu sunulun na nadawak ka kalabayan lawini yu kaparisun pandaygên yu sabitun a kaw pun nakakilala kan Bapan Namalyari.

¹⁵ Banal la Bapan Namalyari ya namêg kamuyu. Kabay sépat kaw êt magpakabanal sa kaganawan pandaygên yu.

¹⁶ Gawan sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, "Sépat kaw magpakanal gawan banal laku."*

¹⁷ Si Bapan Namalyari ya pambègên yun Bapa nu manalangin kaw kana, ayin yan pampilinin. Pan-atulun nay balang gisa ayun sa mani diyag la. Kabay kaban idi kaw pun baydi sa babun luta, sépat kaw bumyay un dilag panggalang buy limu kana.

¹⁸ Tanda yu nu sabêt ta pinangatbus na kamuyu amén mailigtas nakaw sa ayin kapukatan na pamibiyaybiay ya napagmana yu sa mani ninunu yu. Ya pinangatbus na kamuyu, alwan mani bagay ya mangapanat kaparisun gintu o pilak,

¹⁹ nun a ya maulagay dayan Cristu. Si Cristu, maiparisu ya sa gisay tupay ayin kapintasan buy ayin dinat ya in-andug kan Bapan Namalyari.

²⁰ Kabay bayu pun dinyag ga babun luta, intakday nan Bapan Namalyari si Cristu amén mangatbus kantamu. Nuwa kay babayu yan impakit Bapan Namalyari sa mani tawlin allun ati para sa ikakangêd tamu.

²¹ Sa kapamilatan Cristu, manampalataya kaw kan Bapan Namalyari ya nanguman namabyay buy namarangal kana. Kabay ya panampalataya yu, kan Bapan Namalyari yana buy maniwala kaw wa pabyayê� nakaw êt manguman buy parangalêñ.

²² Buy gawan sa panunul yu sa kapêtègan, inlinis kawna sa mani kasalanan yu amén mabiyan kaw pêtèg ga pangidu sa mani mapatêl yu kan Cristu. Kabay miiidu kaw pêtèg sa békê yu,

²³ gawan in-anak kaw nan nanguman. Buy ya bayun biyay yu, alwan ubat sa tawuy mangamati, nun a kan Bapan Namalyari ya ayin kamatyau. Dilag kawnan bayuy biyay sa kapamilatan Sabi nay nabyay ya manugêñ kanuman.

²⁴ Tagawan ayun sa Kasulatan,
"Ya biyay kaganawan tawu, kay kaparisun lamun,
buy ya kangêdan la, kay kaparisu êt bulaklak.

Mayanguy lamun buy mawangéy ya bulaklak na,
²⁵ nuwa ya Sabin Panginuun manugêñ kanuman."†

Buy ya Sabi na, sabay ya Mangêđ da Balitay in-aral kamuyu.

2

¹ Kabay gawan dilag kawnan bayun biyay, lakwanan yinay kaganawan kalasin kadowakan, kaparisun pamurayit, pagtalingkayu, pangasêm, buy panira sa kaparisu.

* ^{1:16} ^{1:16} Levítico 11:44-45; 19:2   † ^{1:25} ^{1:25} Isaías 40:6-8.

² Sépat kaw magin kaparisun kulaw wa sabékén sa gatas indu na. Ya labay sabin, sépat kaw êt sabékén sa gatas sa ispiritwal ya ayin awyun na kadawakan. Gawan sa kapamilatan gatas sa ispiritwal ya sabay ya Sabin Bapan Namalyari, pumas-éy kaw sa panampalataya angga sa ganap kaw militgas.

³ Gawan "nadanasan yinay kangédan Panginuun."*

Si Jesus ya batuy nabyay

⁴ Sabay si Jesus ya batuy nabyay ya insakwil mani tawu, nuwa pinili yan Bapan Namalyari buy maulaga ya sa pangélêw na. Buy kaban magdani kaw kana,

⁵ sikaw wa kaparisun mani batuy nabyay ya panggamitin Bapan Namalyari sa pamipaydêng templu nay ispiritwal.[†] Buy bilang mani banal la pari ya pinilin Bapan Namalyari, mag-andug kaw kanan mani ispiritwal la andug ya mamakapaidu kana, gawan pandaygên yuy abiin sa kapamilatan Jesu Cristu.

⁶ Tagawan sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan,
"Eléwén yu! Nikabit takun gisay batu sa Jerusalem.

Maulaga ya kangku buy siyay pinili kun magin pundasyun.
Ya manampalataya kanay

a ya mipakadêng-éy."[‡]

⁷ Kabay kamuyun mani manampalataya kana, maulaga ya para kamuyu. Nuwa sa mani tawuy asé manampalataya, matupad kallay idi sa Kasulatan,

Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,
sabay ya batuy nagin pundasyun.[§]

⁸ Buy pansabin êt sa Kasulatan,
"Ya batun abiin sabay ya kapidumpulan mani tawu
angga sa mipalukub sila."

Midumpul sila gawan a sila kalabay manunul sa Sabin Bapan Namalyari. Parabadyduy nakatakda para kalla."

⁹ Nuwa sikaw wa mani manampalataya, sabay sikaw wa layi ya pinilin Bapan Namalyari amén magin tawu na. Sikaw êt ta bansay nakal-an para kana buy sikaw wa mani pari ya maglingkud kana ya Ari tamu. Pinili kaw Bapan Namalyari ya magin kana amén mipatandan mangangéd da diyag na. Binéng nakaw ubat sa kadlémán buy gintan nakaw papakun sa mamakaupapas sa sawang na.

¹⁰ Awlagi alwa kaw tawun Bapan Namalyari, nuwa amésén, tawu nakaw na. Sabitun nuna, a kaw kinalunusan Bapan Namalyari, nuwa amésén, kinalunusan nakaw na.

¹¹ Mani kakaidwan kun mapatéł, kay dayuwan kitamu ya makitungél baydi sa babun luta. Kabay makisabi yaku kamuyun lakwanan yuy kalabayán lawini yu ya sabay ya pagkalaban nakém yu.

¹² Sa kaganawan uras, ipakit yu sa mani tawuy asé mangilala kan Bapan Namalyari ya matinéñ ka pamibiyaybiyay yu. Gawan agyan pansangkanan lakaw amésén na nadawak ka pandaygên yu, sa kapupusan makit lay mangangéd da pandaygên yu. Sa pakapakun baydu, uliménén la si Bapan Namalyari sa allun pallumaténg na.

---

* 2:3 2:3 Mani Kanta 34:8.   † 2:5 2:5 Ya labay sabin templuy ispiritwal sabay ya mani manampalatayay miaawyun.   ‡ 2:6 2:6 Isaias 28:16.   § 2:7 2:7 Mani Kanta 118:22.   * 2:8 2:8 Isaias 8:14.

Magpasakup kaw sa mani mamunu

¹³ Para sa Panginuun tamu, pasakup kaw sa kaganawan mamunu sa balayan buy para êt baydu sa tawuy pinakamatag-ay ya tungkulan sa bansa

¹⁴ o agyan êt sa mani gobernador ya binyanan nan karapatan mamarusa sa mani manyag nadawak buy mamarangal sa mani manyag mangêd.

¹⁵ Tagawan ya kalabayan Bapan Namalyari, manyag kaw mangangêd amén na mani tawuy ayin tanda sa kapêtégan, ayin silan masabi laban kamuyu.

¹⁶ Malaya kaw, nuwa alwan labay sabin malaya kaw nan manyag nadawak, nun a bumyay kaw bilang mani alipên Bapan Namalyari.

¹⁷ Galangêن yuy kaganawan tawu buy kaidwan yuy mani mapatêl yu kan Cristu. Bumyay kaw dilag limu kan Bapan Namalyari. Buy galangêن yuy tawuy pinakamatag-ay ya tungkulan sa bansa.

Pakitbusan yu si Cristu

¹⁸ Sikaw wa mani ipus, pasakup kaw sa mani amung yu, alwan kay abituy maganaka, nun a agyan abituy matubag êt kamuyu.

¹⁹ Gawan nu pibabatan yuy mani kasakitan sa gamêt amung yu, agyan ayin kaw kasalanan, matula si Bapan Namalyari kamuyu, tagawan pandaygêن yuy abiin amén kay sunulun yuy kalabayan na.

²⁰ Nu parusan kaw gawan sa pandaygêن yuy nadawak, agyan pibabatan yu pun na parusan abiin, ayin pun êt ulaga. Nuwa nu pibabatan yuy parusa agyan mangangêd da pandaygêن yu, pilmin matula-tula kamuyu si Bapan Namalyari.

²¹ Tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari amén pibabatan tamuy pamasakit agyan a kitamu nangasalanan. Gawan sabitun pinasakitan si Cristu, nibabata ya para sa ikakangêd tamu. Nam-i yan alimbaway sépat tamun tubsun.

²² "A ya nangasalanan o naglaram man."†

²³ Dinustak ya, nuwa a ya nangablas pandustak. Pinasakitan ya, nuwa a ya namanta, nun a intiwala nay kaganawan kan Bapan Namalyari ya matinêk ka mangatul.

²⁴ Sabitun impaku si Cristu sa kurus, siyay nay nananggap parusa sa mani kasalanan tamu amén a kitamina manyag kasalanan, nun a bumyay kitamina sa matinêk. Gawan sa mani nuka na, inumiyul kitamu.

²⁵ Awlagi, para kitamun mani tupay nalitêp, nuwa amêsên, niudung kitamina kan Jesus ya manaysay buy mamantay kantamu.

3

Ya aral tungkul sa miasawa

¹ Sikaw wa mani babayi, magpasakup kaw sa asawa yu amén nu ya asawa yuy asê pun maniwala sa Sabin Bapan Namalyari, malyari silan manampalataya sa kapamilatan mangêd da ugali yu, agyan a kaw magsabi.

² Tagawan makitan lay dilag kaw limu kan Bapan Namalyari buy malinis sa pamibiyaybiyay yu.

† 2:22 2:22 Isaías 53:9.

³ Nu labay yun magin naidu, agana yu isipin na kangêdan ya kay mangakitan kaparisun pamakangêd sabut buy pamitêkay makamal la gintu buy pamisulud makamal la yaming.

⁴ Nun a, pakangêdên yuy nakêm yu, ya labay kun sabin magin mapagpayêpa kaw buy magin naayup-up. Abiin ya kangêdan na maulaga sa pangêlêw Bapan Namalyari buy asê magbayu.

⁵ Abiin ya pandaygên mani babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Magpakangêd sila sa kapamilatan pagpasakup la sa asawa la.

⁶ Kaparisun Sara, sinunul na si Abraham ya asawa na buy intuwad naya pun êt amung na. Buy maituwad kaw mani anak Sara, nu matinêk ka pandaygên yu buy ayin kaw limu agyan kansabêt man.

⁷ Sikaw êt ta mani lawyaki, pakiawyunan yun mangêd da asawa yu. Galangênu sila bilang mayna pun kamuyu. Ganakênu yuy biyan sila êt Bapan Namalyarin biyay ya ayin katganan kaparisu yu. Daygên yuy abiin amên ayin bênbênsa panalangin yu.

Mibabata kaw buy miidu

⁸ Amêsên, dilag gakun itipan kamuyun kaganawan. Sépat kaw mibêbêtêk buy misasawup. Miidu kaw bilang mipapatêl kan Cristu. Magin mapallunus kaw buy mapagpayêpa sa balang gisa.

⁹ Agana yu ablasên nadawak ya manyag kamuyun nadawak buy agana yu êt ablasên pandustak ya mani mandustak kamuyu. Nun a manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya pagpalên na sila, tagawan binêg kaw Bapan Namalyari ya daygên yuy abiin amên pagpalên nakaw êt.

¹⁰ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,
“Nu sisabêt man na kalabay mabiyan mangêd buy masayay pamibiyay-biyay,
a ya sépat magsabin nadawak buy kalaraman.

¹¹ Sépat nan lakwanan na panyag nan kadawakan buy daygên nay mangêd.
Buy pagpilitan nan bumay dilag mangêd da pamikiawun sa kaparisu.

¹² Tagawan pan-ingatan Panginuun ya mani tawuy matinêk,
buy pallêng-ên nay panalangin la,
nuwa manubag ya sa mani tawuy manyag nadawak.”*

¹³ Dilag pun nayin manyag nadawak kamuyu nu pawan mangêd da labay yun daygên? Ayin!

¹⁴ Nuwa agyan dilag man mamasakit kamuyu gawan sa kangêdan na pandaygên yu, pinagpala kaw. Kabay “agana kaw malimu buy agana kaw napitik sa dakun sabêt man na labay lan daygên kamuyu.”†

¹⁵ Ganakênu yuy Panginuun Jesu Cristu ya sépat yun parangalên buy sunulun. Sépat kaw pawan nakal-an mamipaintindi sa sisabêt man na mamatang kamuyu tungkul sa kapilmiyan yu ya iligtas kaw Bapan Namalyari.

¹⁶ Buy nu pakitbayan yu sila, sépat naayup-up pa pagsabi yu buy dilag panggalang kalla. Pilmiyan yun pawan malinis sa nakêm yu amên mipakadêng-êy ya mani tawuy mamidawak sa mangangêd da pandaygên yu bilang mani tagasunul Cristu.

* **3:12 3:12** Mani Kanta 34:12-16. † **3:14 3:14** Isaias 8:12.

17 Mas mangêd pun na mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun mangêd, nu abiin ya kalabayan Bapan Namalyari, kaysa mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun nadawak.

18 Tagawan si Cristu, kakamisan nan nati amén mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu. Ayin yan kasalanan nuwa nati ya para kantamun mani makasalanam amén magtan na kitamu kan Bapan Namalyari. Pinati lay lawini na, nuwa pinabyay yan Ispiritun Bapan Namalyari.[‡]

19 Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, naku si Cristu sa mani ispiritun mani tawuy nati ya nakasukul buy nangaral ya kalla.

20 Sabay silay mani tawuy asé nanunul kan Bapan Namalyari sabitun panawun Noe. Sa panawun abitu, kaban manyag pun si Noe un maragul la barku, nibabatan nangéteng si Bapan Namalyari ya magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la. Nuwa kay dakun umnuy tawuy nagsisi buy nanampalataya kana bayu inlumaténg nga lanab ya sabay ya nanira sa kaganawan mangakitan sa babun luta. Kay wawaluy sinúmun sa barku buy niligtas sa laném.

21 Ya kaligtasan la sa laném, maiparisu sa pamawtismu kantamu amésen ya sabay ya mamipakit ta niligtas kitamina sa parusan Bapan Namalyari sa kapamilatan pangabyay manguman Jesu Cristu. Ya pamawtismu kantamu sa laném, a ya panguyas dinat sa lawini tamu nun a sabay ya pangaku tamu kan Bapan Namalyari ya sunulun tamuy kalabayan na sa biyay tamu, gawan malinis say nakém tamu.

22 Buy amésen idi ya sa langit si Jesu Cristu sa wanan Bapan Namalyari. Buy impasakup pa kan Cristuy kaganawan ang-el buy kaganawan nipagtungkulun buy nipagkapangyarian.

4

Ya bayuy biyay

1 Sabitun nagin tawu si Jesus, nibabata ya sa sadyay kasakitan. Kabay sépat kaw êt nakal-an mibabata sa kasakitan, tagawan na tawuy nibabatay na sa kasakitan, ayina manyag kasalanan.

2 Kabay paubat amésen, ayina manunul sa kalabayan lawini na, nun a manunul ya sa kalabayan Bapan Namalyari.

3 Malakéy uras ya sinayang yu sabitun nuna sa panyag yun kadawakan kaparisun pandaygén mani tawuy asé manampalataya kan Bapan Namalyari. Pawan pamikikanayun na pandaygén yu sa biyay yu buy pansunulun yuy kalabayan lawini yu. Pawa kaw mititipun amén miiiném alak buy manyag kaw mani bagay ya mamakapadéng-éy kaparisun pangulimén yu sa diyusdiyusan yu.

4 Nuwa amésen, magtakay mani tawuy asé mangilala kan Bapan Namalyari gawan a kawna makiawayun kalla sa pamibiyaybiyay lay magulu buy ayin paménbén sa sarili. Kabay magsabi silaynan nadawak laban kamuyu.

5 Nuwa managut sila kan Bapan Namalyari sa pandaygén la, gawan siyay mangatul sa kaganawan tawu, nabyay man o nati.

6 Abiin ya sangkan kabay in-aryl la Mangéd da Balita sa mani tawuy nati yana amén agyan nati yay lawini la, mabyay ya ispiritu la kaawyun Bapan Namalyari.

[‡] **3:18 3:18** Malyarin paradi êt ta labay sabin. Pinati lay lawini na, nuwa pinabyay Bapan Namalyari ya ispiritu na.

Gamitin yuy kaagyuwan na indin Bapan Namalyari

⁷ Marani yay katganan babun luta. Kabay mangisip kaw mangêd buy bênbênan yuy sarili Yu amén makapanalangin kaw.

⁸ Ya pinakamaulaga, miiudu kaw un buun békê. Tagawan nu kaidwan yuy kaparisu Yu, mapatawad yuya agyan parasaantu pun kalakêy nadyag nay kasalanan kamuyu.

⁹ Buun békê yun tanggapên sa bali Yu ya mapatêl Yu kan Cristu.

¹⁰ Ya balang gisa kantamu, binyanan Bapan Namalyarin magmikakanayun na kaagyuwan. Kabay bilang mangêd da pinitiwalan sa kaagyuwan na indin na kantamu, gamitin tamuy abiin sa ikakangêd kaganawan.

¹¹ Ya binyanan kaagyuwan pangaral, sépat yan mangaral Sabin Bapan Namalyari. Buy ya binyanan kaagyuwan maglingkud sa kaparisu na, sépat yan maglingkud ayun sa kaagyuwan na indin kana. Daygén tamuy abiin amén maulimén si Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesu Cristu gawan sa kaganawan pandaygén tamu. Ya kaganawan kapangyarian buy pamarangal, kay kana kanuman! Awuy Panginuun.

Ya pamibabata bilang mani tagasunul Cristu

¹² Kakaidwan kun mapatêl, agana kaw magtaka sa saday kasakitan na mangadanasan Yu, gawan pansubukun na panampalataya Yu. Ta taganan parabaysen na mangadanasan tamu.

¹³ Nun a, matula kaw gawan makidamay kaw sa pamasakit ta nadanasan Cristu. Buy magin lubus sa tula Yu sa allun makitan na kapangyarian na buy mamakaupapas sa sawang na.

¹⁴ Taganan pinagpala kaw nu pandustakén kaw mani tawu gawan sa panunul Yu kan Cristu. Gawan nu parabaysen na pandaygén la kamuyu, matandan yuy idi kamuyuy makapangyarian na Ispiritu, ya sabay ya Ispiritu Bapan Namalyari.

¹⁵ Nu pampasakinin kaw, dayi alwan gawan nakapati kaw tawu, nanakaw, nakadyag nadawak, o nakyalam sa pandaygén kaatag.

¹⁶ Nuwa nu pampasakinin kaw gawan Cristiyano kaw, agana Yu ikadêng-ey, nun a magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan tandan mani tawuy tagasunul kaw Cristu.

¹⁷ Inlumatêng ngay panawun na mag-umpisay na si Bapan Namalyari sa pangukum na sa kaganawan tawu, mumuna sa mani anak na. Buy nu mag-umpisay nay pangukum na kantamu, uysabêt tay kapisadsaran mani tawuy asê manunul sa Mangêd da Balitay ubat kan Bapan Namalyari?

¹⁸ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,

"Nu masakit miligtas ya mani tawuy matinêk,

luyang ngay mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan."*

¹⁹ Kabay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit gawan abiin na kalabayan Bapan Namalyari para kamuyu, isundu yuy panyag mangêd. Itiwalu yuy sarili Yu kan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu, gawan mapagtawalan ya.

---

* **4:18 4:18** Mani Kawikaan 11:31.

¹ Sikaw wa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, dilag gakun labay pakisabi kamuyu bilang gisa êt ta mamunu buy gisa sa mani nakakit sa mani pamasakit kan Cristu buy gisa êt sa mani parangalén kaawyun na sa allun pag-udung na.

² Saysayén yun mangéd da mani tawuy intiwalan Bapan Namalyari kamuyu. Kaparisu silan mani tupa buy sikaw wa magpastul kalla. Dapat pêtèg sa békê yuy panaysay kalla, gawan abiin na labay Bapan Namalyari. Saysayén yu sila, gawan kalabay kaw manawup kalla, alwan gawan mapilitan kaw o gawan dilag kaw pan-êtêngén na kapalit.

³ Agana kaw magmamatag-ayan sa mani manampalatayay intiwalan kamuyu, nun a magin mangéd kaw wa alimbawa kalla.

⁴ Buy sa pag-udung Cristu ya sabay ya Pinakapuun sa mani Magpastul, makatanggap kaw gantimpalan pamarangal ya asé mitas kanuman.

⁵ Buy sikaw wa mani lawyaki ya bayuntawu, magpasakup kaw sa mani mangatwa pun kamuyu ya mamunu sa mani manampalataya. Buy sikaw wa kaganawan manampalataya, magpakayépa kaw buy maglingkud sa balang gisa, gawan idi sa Kasulatan,

"Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatag-ay,
nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayépa."*

⁶ Kabay magpayépa kaw sa kapangyarian Bapan Namalyari amén parangalén nakaw sa lumaténg nga allu.

⁷ Itiwalu yu kanay kaganawan kapigaganakan yu gawan siyay magmalasakit kamuyu.

⁸ Maglêan kaw buy mangillag, gawan kapati tamu si Satanas ya mangkap mani tawuy sirên na. Kaparisu yan lewun na man-êngêl ya mangkap kayatén na.

⁹ Kabay papas-éyén yuy panampalataya yu kan Bapan Namalyari buy labanén yu si Satanas. Ganakén yuy alwan kay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit, nun a agyan na mapatêl yu kan Cristu sa buun babun luta.

¹⁰ Kay naépêk ka panawun pamibabata yu. Pamakayari, sawpan kaw Bapan Namalyari amén magin ganap pa biyay yu. Buy siya êt ta mamacap-éy kamuyu amén namaniidêg kaw, gawan siyay pangubatan kaganawan kangêdan. Sabay siyay namégg kamuyu amén miawyun kaw sa ayin katganan na karanganan na gawan sa pamikibêték yu kan Cristu.

¹¹ Ya kaganawan kapangyarian, idi kana kanuman! Awuy Panginuun.

Mani pangumusta

¹² Insulat ku kamuyuy naépêk ka sulat ta ati sa sawup Silas. Patêl tamu ya êt kan Cristu buy taganan mapagiwalan ya. Dayi mapapas-éy kuy nakêm yu sa kapamilatan sulat ta ati. Labay kun matandan yu ya insulat ku baydi sabay ya pêtèg kangêdan Bapan Namalyari. Labay kuy manugêl kaw sa kangêdan na.

¹³ Pan-ipasabi êt mapatêl tamuy idi sa Babiloniay nagpapakun kawna. Kaparisu yu silan pinili êt Bapan Namalyarin magin kana. Pan-ipasabi êt Marcos ya intuwad kun anak'ku ya nagpapakun kawna.

¹⁴ Bilang mipapatêl kan Cristu, miaapêt kaw un dilag pangidu. Sikaw wa kaganawan nakibêték kan Cristu, mapakamuyuy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari.

---

* 5:5 5:5 Mani Kawikaan 3:34.

Ya Ikalwan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Simon Pedro ya alipên buy apostul Jesu Cristu. Nanulat taku kamuyun kaganawan kaawyun tamuy manampalataya kan Jesu Cristu ya Namalyari tamu buy Mamiligtas. Gawan sa katinékan na, natanggap yuy maulagay panampalataya kaparisun panampalatayay natanggap yan.

² Labay kuy igit pun manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan ya ubat kan Bapan Namalyari gawan sa pangilala yu kana buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mangêd da ugali mani pinilin Bapan Namalyari

³ Sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, indin na kantamuy kaganawan kaylangan tamu amén bumyay kitamun mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Madyag tamuy abiin gawan kilala tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya namêg kantamu sa kapamilatan kapangyarian buy kangêdan na.

⁴ Buy sa kapamilatan kapangyarian buy kangêdan na, indin na êt kantamuy maulaga buy dakilay mani pangaku na amén malisyan tamuy kadawakan babun luta, nun a magin matinék kitamu kaparisun Bapan Namalyari.

⁵ Kabay pagpilitan yun iawyun sa panampalataya yuy mangêd da ugali. Buy ya mangêd da ugali, awyunan yun kabiyasnan.

⁶ Ya kabiyasnan yu, awyunan yun paménbén sa sarili. Ya paménbén sa sarili, awyunan yun pamibabata. Ya pamibabata, awyunan yun panunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

⁷ Ya panunul sa kalabayan Bapan Namalyari, awyunan yun pangidu sa mapatêl yu kan Cristu. Buy ya pangidu yu sa mani mapatêl yu, awyunan yun pangidu sa kaganawan.

⁸ Ya mani ugaliñ abiin, nu pawan makitan sa biyay yu buy luyang pun madagdagan, magin nabang sa mani tawu ya pangilala yu sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

⁹ Nuwa nu asê makitan sa biyay gisay tawuy mani ugaliñ abiin, kaparisu yan gisay bulag gawan a na tanday kapêtégan buy naliwan naynay inlinis sinan Bapan Namalyari sa mani kasalanan na.

¹⁰ Kabay kakaidwan kun mapatêl kan Cristu, pagpilitan yun ipakit ta pêtégn Kaw binêg buy pinilin Bapan Namalyari sa kapamilatan mangêd da ugali yu. Gawan nu mangêd da ugali yu, a kaw misyay sa lukup Bapan Namalyari,

¹¹ nun a matula nakaw pasunun sa ayin katganan na kaarian Jesu Cristu ya Panginuun tamu buy Mamiligtas.

¹² Kabay agyan tanda yinay mani aral la ati buy agyan napas-êy kaw sa kapêtégan na tinanggap yu, pawa kataw pun êt pampatandan.

¹³ Para kangku, kaban nabyay yaku pun, kaylangan kataw pun êt patandan tungkul sa mani bagay ya ati.

¹⁴ Tanda kuy a kina mabuyutan baydi sa babun luta, gawan abiin ya sinabi kangkun Panginuun tamun Jesu Cristu.

15 Kabay amêsên, pandaygên kuy kaganawan agyu ku amên nu lumatêng nga alluy ayin nakina, pawa yu pun êt maganakay kaganawan in-aral ku kamuyu.

Sépat tamun paniwalan ya mani impatandan mani propeta

16 Ya mani in-aral yan kamuyu tungkul sa kapangyarian Panginuu tamun Jesu Cristu buy sa pag-udung na baydi sa babun luta, alwan kay kwentuy diyag tawu, nun a taganan pêtêg ga in-aral yan, gawan taganan nakitan yan kan Jesus ya mamakaupapas sa sawang buy kapangyarian na ubat kan Bapan Namalyari.

17-18 Tagawan sikay ya kaawyun Jesus baydu sa banal la bung-uy sabitun pinarangalan buy pinasawang yan Makapangyarian na Bapan Namalyari. Naléngê yan na tunuy nay ubat sa langit ya nagsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku."*

19 Gawan baysên, luyang pinumas-êy ya kapêtêgan na sinabin mani propeta sabitun nuna tungkul kan Cristu. Kabay biyan yun ulagay impatanda la gawan ya sinabi la sabitun nuna, kaparisun suluy man-sumawang sa nadiglêm angga sa pallumatêng Cristu. Maiparisu si Cristu sa kalluwan ya mansumawang nu bunatbunat gawan siyay mam-in sawang sa isip yu.

20 Igit sa kaganawan, sépat yun tandanêñ ya kaganawan insulat mani propeta sa Kasulatan, alwan ubat sa sarili lan pangintindi.

21 Tagawan ya in-aral la, alwan ubat sa sarili lan isip, nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari ya nipatanda kalla.

2

Ya patanda tungkul sa mani magtatalingkayun mangaral

1 Nuwa sabitun nuna, dilag êt mani magtatalingkayun propeta sa mani Israelita. Buy para êt baysên na malyari lanu kamuyu. Dilag lumatêng nga makiawyun kamuyuy mangaral Sabin Bapan Namalyari. Sa a yu tanda, kay magtatalingkayu sila awêd. Ta dilag kalaraman na iaral la kamuyu ya sabay ya makasiran panampalataya yu. Isakwil la êt ta Panginuu Jesus agyan siyay nangatbus kalla. Kabay bêngat tan lumatêng kallay ayin katganan na kaparusan.

2 Nuwa malakê pun na manunul sa mani mamakapadêng-êy ya pandaygên la. Buy gawan kalla, uyamên na kapêtêgan na pansunulun tamu.

3 Gawan sa kasakiman la, ilitêp lakaw sa kapamilatan mamangêd da pagsabi la amên kay kuwaltêñ lakaw. Ya pamarusa kalla, manay nan nakal-an buy maranî silaynan upudun.

4 Tanda tamuy parusan sila gawan agyan na mani ang-el ya nangasalanan sabitun nuna, asê kinalunusan Bapan Namalyari. Nun a, insamwag sila sa impernu buy insukul sila sa kali ya nalalélalê amên êtêngêñ la bayduy Allun Pangukum Bapan Namalyari.

5 Sabitun panawun Noe, asê êt kinalunusan Bapan Namalyari ya mani tawuy asê mangilala kana. Kabay inlanab nay babun luta. Ayin niligtas liban ta kan Noe, ya nangaral tungkul sa matinêk ka pamibiyaybiyay buy ya pituy pamilya na.

---

* **1:17-18 1:17-18** Mabasa tamuy nalyari sa bung-uy sa librun Mateo 17:1-9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36.

6 Inatulan êt Bapan Namalyari ya mani tawu sa Sodoma buy Gomorra gawan sa nadawak ka pandaygén la. Inupud nay mani balayan la sa kapamilatan apuy amén ipakit sa mani tawuy asê mangilala kana nu sabêt ta malyari kalla.

7-8 Nuwa inligtas Bapan Namalyari si Lot, gisay tawuy matinék ka manugél baydu. Sadyay lungkut Lot gawan sa kapapadéng-éy ya pamibiyaybiyay mani nangadadawak ka kabalayan na. Inallu-allun masakitan na nakém Lot gawan mangakit nay mani pandaygén lay nangadawak.

9 Kabay makitan tamu baydi ya tandan Bapan Namalyari nu parasaantu nan iligtas ya mani tawuy matinék ya makadanás mani panubuk buy nu parasaantu nan parusan na mani nadawak ka tawu angga sa allun atulun sila.

10 Luyang nan parusan na mani manunul sa kalabayan lawini la buy asê kalabay magpasakup sa mani manungkulau.

Para êt baysén na ugalin mani magtatalingkayun mangaral ya makiawyun kamuyu. Mapagpadayéw sila buy ayin silan dêng-éy. A sila malimun magsabin nadawak laban sa mani idi sa langit.

11 Agyan na mani ang-el la igit pun makapangyarian sa mani mangaral la abiin, a sila magsabin nadawak laban kalla sa arapan Bapan Namalyari.

12 Nuwa ya mani magtatalingkayun mangaral, magsabi silan nadawak laban sa dakun sabêt man na a la tanda. Para silan mani ayup pa ayin isip buy kay pan-ianak amén dakpén buy patin. Para êt bayduy mani tawun abiin. Upudun silan Bapan Namalyari.

13 Abiin na daygén Bapan Namalyari kalla bilang bayad sa mani nangadadawak ka dinyag la. Pan-ikatula lay paglasing buy panyag lan nadawak agyan allu pun. Kaban kaawayun yu sila sa uras ya miéém kaw bilang mipapatéł kan Cristu, kaparisu silan yaték ya idi sa malinis sa yaming. Nakiém sila kamuyu, nuwa silay magin sangkan na mipakadéng-éy kaw.

14 Nu mangélw sila sa babayi, dilag silaynan nadawak ka pangisip. Pawa silan manyag kasalanan buy pansagyatén la pun êt ta mani tawuy mayna pun sa panampalataya. Pawan kasaklawan na idi sa isip la. Kabay parusan silan Bapan Namalyari.

15 Tinalibatukan lay ustuy aral. Kabay nalítēp sila. Pikitbusan lay ugalin Balaam ma anak Beor ya nakalabay manyag nadawak.

16 Nuwa gawan sa kadawakan na, sinabyanan yan asnuv pagsakayan na ya bêngat tan nagsabin paran tawu. Buy sa pakapakun baydu, nabénbénan ya sa panyag nan ayin kapukatan.

17 Ya mani magtatalingkayun mangaral, maiparisu sila sa mani sibul la namala buy mani ulap pa pan-ialipad angin tagawan mapamurayit sila buy ayin ulaga. In-il-an nan Bapan Namalyari para kallá ya lugal la kadlémán.

18 Mapagpadayéw silan magsabi, pakan ayin naman kapukatan na pansabin la. Pansabin lay asê nadawak ya panunul sa nadawak ka kalabayan lawini. Sa pakapakun baydu, masagyat lan mag-udung sa mani kapapadéng-éy ya diyag ya mani tawuy babayu pun nagtalibatuk sa nadawak ka pamibiyaybiyay.

19 Pan-ipangaku la sa mani naisagyat lay malaya lan daygén agyan sabêt ta labay lan daygén. Nuwa mismun sila, ipus silayna awéđ nadawak ka

kalabayan lawini la ya sabay ya mipakabili kalla. Tagawan sabêt man na pansunulun gisay tawu, sabay ya mangipus kana.

²⁰ Ya mani tawuy nakakilala kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu buy Mamiligtas, nibus silayna sa kadawakan babun luta. Nuwa nu mag-udung sila sa panyag lan nadawak buy manguman silan ipusun kalabayan lawini la, luyang pun dumawak ka kabilyan la amêsên kaysa sabitun nuna.

²¹ Mangêd pun na a layna natandan na dan papakun sa matinék ka pamibiyaybiyay kaysa natandan la buy pamakayari, kay talibatukan lay mani banal la utus ya in-arat kalla.

²² Kabay napaptégan kallay panabin na,
"Ya ugalin asu, pamakayari nan nansuka, udungun nan kanêna suka na."

"Ya babuy ya pinaluynan nana, mag-udung ya sa labak amên manguman maglabak."*

3

Ya pag-udung Panginuun

¹ Mani kakaidwan kun mapatêl, ati ya ikalwan sulat ku kamuyu. Sa mani sulat ku, pinapgilitan kun ipaganaka kamuyuy tungkul sa mani bagay ya tanda yina amên magin malinis buy mangêd da pangisip yu.

² Labay kun pawa yun ganakên na mani sinabin mani banal la propeta sabitun nuna buy ya mani utus sa indin kamuyun Panginuun tamu buy Mamiligtas sa kapamilatan mani apostul ya in-utus kamuyu.

³ Igit sa kaganawan, sépat yun matandan ya sa mani tawlin allu bayu mag-udung si Cristu, dustakên kaw mani tawuy manunul sa nadawak ka kalabayan lawini la. Kalyan buy uyamén lakaw buy sabin lay,

⁴ "Indap kun nangakuy Cristun mag-udung ya? Antu yabay amêsên? Manay nan nati ya mani ninunu tamu nuwa taganan ayin pagbayu ubat ta sa dinyag ga babun luta angga amêsên."

⁵ Nuwa ya pansabin lay ayin pagbayu, alwan pêtêg. Gawan kay tataganên lan liwanêna kapêtégan ya sabitun nuna pun, dinyag gan Bapan Namalyari ya langit sa kapamilatan sabi na. Buy dinyag nay luta, ubat sa lanêm buy inlumtaw wa luta sa lanêm.

⁶ Buy sa kapamilatan êt lanêm, inlanab Bapan Namalyari ya babun luta buy nalumud da kaganawan.

⁷ Sa kapamilatan êt Sabin Bapan Namalyari, pan-ingatan nay luta buy langit angga sa alluy intakda nan ulamên. Malyari ya abiin sa allun pangukum buy pamarusa na sa mani tawuy asê mangilala kana.

⁸ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, agana yu dayi litêpêna para sa Panginuun, ya gisay allu, kay kaparisun gisay libuy tawun buy ya gisay libuy tawun, kay kaparisun gisay allu.

⁹ Dilag dakun umnuy mangisip ya mapamaulay ya Panginuun sa pangku na tungkul sa pag-udung na. Nuwa sa kapêtégan, mapamibabata ya kantamu gawan a na labay milaku ya sisabêt man sa ayin katganan na kaparusan, nun a ya labay na, magsisi ya kaganawan sa mani kasalanlan la.

¹⁰ Nuwa ya pag-udung Panginuun, kaparisu yan pallumatêng gisay manakaw wa a tamu tanda nu makanu. Sa allu êt abiin, dilag kitamun malêngêy manugudug ga kapapakêdês buy bêngat tan mapanat ta langit.

* 2:22 2:22 Mani Kawikaan 26:11.

Maulam ya mamut, buwan, buy mani bêtêwên. Buy maupud êt ta kaganawan idi baydi sa luta, agyan na babun luta.

¹¹ Parabaysên na pangasiran kaganawan. Kabay sépat kaw bumyay banal buy mapanunul sa kalabayen Bapan Namalyari,

¹² kaban pan-êtêngén yuy allun pallumatêng Bapan Namalyari buy pangukum na sa kaganawan tawu. Buy sa panunul yu kana, daygén yuy kaganawan agyu yu amên asina mabuyutan na pallumatêng na. Sa allu êt abitu, maupud da langit gawan maulam buy ya kaganawan makitan baydu, kay malasaw sa sadyay umut.

¹³ Nuwa ayun sa impangakun Bapan Namalyari, dilag bayuy langit buy luta ya pan-êtêngén tamu buy ya kaganawan tawuy mambumyay baydu, matinék kana.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, kaban pan-êtêngén yuy abitu, pagpilitan yun bumyay malinis buy ayin kapintasan buy sépat pawan mangêd da pamikibêtêk yu kana.

¹⁵ Ganakén yu ya asê pun mallumatêng nga Panginuun gawan pambiyan nan panawun magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la amên miligtas sila, kaparisun insulat kamuyun kakaidwan tamun patêl ya si Pablo sa kapamilatan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari kana.

¹⁶ Para êt baysên na sinabi na sa kaganawan sulat na tungkul sa pallumatêng Panginuun. Dilag dakun umnuy insulat si Pablo ya masakit mapukatan. Kabay ya mani tawuy kulang nga pangintindi buy maynay panampalataya, pambiyan lan asê ustuy labay sabin ya mani insulat Pablo ya masakit mapukatan. Para êt bayduy pandaygén la sa kaatag baagin Banal la Kasulatan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, pan-igtan lay sarili la sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁷ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tanda yinay tungkul sa mani nangadadawak ka tawuy mangaral alwan pêtêg. Kabay mangillag kaw amên a kaw mailitép sa kapamilatan mali ya aral la. Tagawan nu sunulun yu sila, a kawna maniwala sa kapêtêgan buy misyay kawna kan Bapan Namalyari.

¹⁸ Kabay isundu yuy panunul yu sa Panginuun buy Mamiligtas tamu ya si Jesu Cristu amên luyang yun madanasan na kangêdan na buy luyang yuya pun makilala. Uliménén ya amésén buy makanuman! Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat JUAN

Si Jesus ya pambêgên Sabi ya mam-in biyay

1-2 Manulat kay kamuyu tungkul kana ya pambêgên Sabi* ya mam-in biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina buy kaawyun ninan Bapan Namalyari. Naku ya baydi sa babun luta bilang tawu. Nakitan yan ya buy nalêngê, namudêkdêk yan ya buy natalan.

3 Kabay amêsên, pan-ipapêtêg buy pan-ipatanda yan kamuyuy nakitan buy nalêngê yan amén makibêtêk kaw sa pamikibêtêk yan kan Bapan Namalyari buy sa Anak nay si Jesu Cristu.

4 Pan-isulat yan na ati amén mailubus ya tula tamu.[†]

Ya pamibiyaybiyay sa nasawang

5 Ati ya kapêtêgan na nalêngê yan kan Jesu Cristu buy pan-ipatanda yan na kamuyu. Si Bapan Namalyari ya sawang buy ayin dakun sabêt ta nadiglêm kana.

6 Kabay nu pansabin tamuy nakibêtêk kitamina kan Bapan Namalyari, pakau mambumayay kitamu pun sa nadiglêm, maglaram kitamina buy asê mambumayay ayun sa kapêtêgan.

7 Nuwa nu mambumayay kitamu sa nasawang, kaparisun Bapan Namalyari ya idi sa nasawang, dilag kitamun pamikibêtêk sa balang gisa. Buy ya dayan Jesus ya Anak Bapan Namalyari sabay ya mallinis kaganawan kasalanan tamu.

8 Nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan, pampurayitin tamuy sarili tamu buy ayin kitamu sa kapêtêgan.

9 Nuwa nu sabin tamuy mani kasalanan tamu kan Bapan Namalyari, pilmin patawarêna na kitamu buy linisin na kitamu sa kaganawan kadawakan, gawan tapat ya buy matinêk.

10 Nuwa nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan, pandaygên tamun malaram si Bapan Namalyari buy asê makit sa biyay tamuy sabi na.

2

1 Kakaidwan kun mani anak, insulat ku kamuyuy kaganawan abiin amén a kaw makadyag kasalanan. Nuwa nu dilag nakadyag kasalanan, dilag mamikidukudu kana Bapan Namalyari para kantamu. Ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Matinêk.

2 Sabay siyay pinarusana kamatyau bilang kasagili tamu amén map-atawad da mani kasalanan tamu. Buy alwan kay mani kasalanan tamu, nun a agyan na mani kasalanan kagañawan tawu.

3 Nu pansunulun tamuy mani utus Bapan Namalyari, napilmi kitamun kilala tamu ya.

4 Amêsên, nu dilag magsabin kilala na si Bapan Namalyari, nuwa a nay naman pansunulun na mani utus na, maglaram ya buy ayin kanay kapêtêgan.

---

* **1:1-2 1:1-2** Si ati ya pambêgên Sabi, sabay si Jesus.   † **1:4 1:4** Malyari êta paradi: amén mailubus sa tula yan.

5-6 Nuwa ya manunul sa Sabin Bapan Namalyari, ganap pay pangidu na kana.* Kabay nu sisabêt man na magsabin nakibêtêk ya kan Bapan Namalyari, sépat yan mambumayay kaparisun Jesus. Sa pakapakun baydu, matandan tamuy pêtêg ginan nakibêtêk kan Bapan Namalyari.

7 Kakaidwan kun mapatêl, alwan bayuy utus ya insulat ku kamuyu, nun a manaynan utus. Gawan sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus ya sépat kitamun miiudu.

8 Nuwa paran bayuy ati ya utus ya insulat ku kamuyu ya sépat kitamun miiudu, gawan kay amêsên yan nakitan na abiin sa biyay Jesus buy mangakit yan êt kamuyu. Tagawan na kadlêman, mitas sana buy mansumawang ngay pêtêg ga dêkêt.

9 Nu sisabêt man na magsabin mambumayay ya sa nasawang nuwa nasulapu ya sa patêl na, ya labay sabin, idi yapun sa kadlêman.

10 Nuwa nu sisabêt man na mangidu sa patêl na, sabay siyay mambumayay sa nasawang buy alwan siyay magin sangkan pangasalanan kaatag.[†]

11 Nuwa ya nasulapu sa patêl na, idi yapun sa kadlêman. Paran nagdalikapkapan buy a na tanday lakwên na tagawan binulag yan kadlêman.

12 Manulat taku kamuyuy mani anak,
gawan pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan yu gawan
sa dinyag Jesu Cristu.

13 Manulat taku kamuyuy mani bapa,
gawan kilala yu wina ya bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina.
Manulat taku kamuyuy mani bayintawu,
gawan nasambut yina si Satanas.

14 Manulat taku kamuyuy mani anak,
gawan kilala yinay Bapan Namalyari.
Manulat taku kamuyuy mani bapa,
gawan kilala yu wina ya bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina.
Manulat taku kamuyuy mani bayintawu,
gawan napas-êy kaw buy pawan idi sa bêkê yuy Sabin Bapan
Namalyari buy nasambut yina si Satanas.

Agana yu kaidwan na babun luta

15 Agana yu kaidwan na mani nadawak ka dyag mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari o mani bagay baydi sa babun luta ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari. Gawan na mangidu sa mani abiin, asê mangidu kan Bapan Namalyari.

16 Tagawan alwan ubat kan Bapan Namalyari ya abiin, nun a ubat sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari kaparisun panunul sa kalabayan lawini, pallabay un kaganawan makitan buy pamadayêw.

17 Mitas ya babun luta buy ya kaganawan bagay baydi ya pallabayen mani tawu. Nuwa ya mani tawuy manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, mabyay silan ayin katganan.

Ya tawuy manalangsang kan Cristu

---

* **2:5-6 2:5-6** Malyarin dilag luway labay sabin na ati: ganap pay pangidu na kan Bapan Namalyari o malyarin paradi êt: naganap pa kanay pangidun Bapan Namalyari. † **2:10 2:10** Malyari êt ta paradi: buy ayin nan sangkan amén makadyag yan kasalanan.

18 Kakaidwan kun mani anak, narani yay katganan babun luta. Buy kaparisun nalêngê yu, narani yanay pallumtaw tawuy manalangsang kan Cristu.[‡] Agyan amêsén, malakêy nay nipanlumtaw wa manalangsang kan Cristu. Kabay tanda tamun narani yanay katganan babun luta.

19 Ya mani tawun abiin, napagkaawyun tamu sila sabitun nuna, nuwa nagpapawa sila kantamu. Nu pêtég tamu sila dayin kaawyun sa panampalataya, nanugêl sila dayin kaawyun tamu. Nuwa nagpapawa sila, ya labay sabin, a tamu sila pêtég kaawyun.

20 Nuwa sikaw, idi ya kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kamuyun Jesus. Kabay tanda yinan kaganawan na kapêtégan.

21 Buy tanda yuy ayin kalaraman na maubat sa kapêtégan. Paraman baydu, manulat taku pun êt kamuyu amên mapilmi yun taganan pêtég ga natandan yu tungkul kan Jesus.

22 Ya tawuy maglaram, pansabin nay alwan si Jesus ya Cristuy in-utus Bapan Namalyari. Ya mani tawuy magsabin parabaysén, sabay silay manalangsang kan Cristu, gawan a la labay kilalanêni si Bapan Namalyari buy Anak na.

23 Ya asê mangilala sa Anak, a na êt kilalay Bapa. Nuwa ya mangilala sa Anak, kilala na êt ta Bapa.

24 Agana yu litêpén na in-aral kamuyu paubat sabitun nakilala yu si Jesus. Sa pakapakun baydu, manugêl kaw sa pamikibêték yu kan Jesus buy kan Bapan Namalyari.

25 Sa pakapakun baydu, mapakamuyuy impangakun Cristu ya sabay ya biyay ya ayin katganan.

26 Manulat taku kamuyu amên patandan kaw sa mani tawuy kalabay mamilitêp kamuyu sa panuru la.

27 Nuwa a lakaw mailitêp, tagawan idi ya kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kamuyun Jesus. Kabay a kawna kaylangan turwanan kaatag tagawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya manuru kamuyu. Buy kaganawan pan-ituru na, pawan kapêtégan. Kabay manugêl kaw kan Jesus kaparisun inturu na kamuyu.

28 Kabay kakaidwan kun mani anak, manugêl kaw sa pamikibêték kan Jesus amên sa pag-udung na baydi sa babun luta, ayin kitamun ikalimu buy a kitamu madêng-êyan makiarap kana sa allun abitu.

29 Tanda yun matinék si Jesus. Kabay sépat yu êt matandan na kaganawan manyag matinék sabay silay mani anak Bapan Namalyari.

3

Ya mani anak Bapan Namalyari

1 Isipin tamu nu parasaantu karagul la pangidun Bapan Namalyari kantamu! Intuwad na kitamun mani anak na buy pêtég ga abiin. Kabay abiin na sangkan na a kitamu pangkilalanêni mani tawuy asê manunul kana gawan a la kilala si Bapan Namalyari.

2 Kakaidwan kun mapatêl, agyan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, a na pun impatanda nu sabêt taganay magin kabilian tamu sa pag-udung Jesu Cristu. Nuwa ya tanda tamu, miparisu kitamu kana tagawan makitan tamu yan arapan.

[‡] 2:18 2:18 Sa Griego, ya pamêg kana Anti-Cristu.

³ Kabay nu sisabêt man na napisilmin miparisu kana, sépat agana yina bumayay sa kasalanan amén magin malinis ya biyay na kaparisun Jesus.

⁴ Nu sisabêt man na manyag kasalanan, pallabagén nay Kautusan Bapan Namalyari. Tagawan na pallabag sa mani utus na, sabay ya kasalanan.

⁵ Tanda yuy ayin kasalanan si Jesus buy tanda yuy naku ya baydi amén siyay mamitas sa mani kasalanan tamu.

⁶ Kabay ya tawuy nakibêték kan Jesus, a nayna pan-isunduy panyag nan kasalanan. Nuwa nu sisabêt man na mamsundu sa kasalanan, a na pun taganan kilala si Jesus buy a ya nanampalataya kana.

⁷ Kakaidwan kun mani anak, agana kaw magpapurayit agyan kansabêt man. Nu sisabêt man na manyag matinék, sabay ya matinék kaparisun Jesus ya matinék.

⁸ Nuwa nu sisabêt man na mamsundu sa panyag nan kasalanan, mani anak yan Satanas, tagawan ubat pun sa umpisa, manyag gan kasalanan si Satanas. Kabay naku yabay baydi ya Anak Bapan Namalyari amén lasakén nay mani diyag Satanas.

⁹ Ya kaganawan nagin anak Bapan Namalyari, a layna pan-isunduy panyag lan kasalanan, tagawan idi ya kallay bayuy biyay ya ubat kan Bapan Namalyari. Buy gawan si Bapan Namalyari yay Bapa la, a layna malyarin isunduy panyag lan kasalanan.

¹⁰ Kabay makilala tamu nu sisabêt ta mani anak Bapan Namalyari buy nu sisabêt ta mani anak Satanas. Tagawan nu sisabêt man na asé manyag matinék buy asé mangidu sa patêl na, a ya anak Bapan Namalyari.

Miiidu kitamu

¹¹ Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, paradi ya aral la nalêngê yu. Sépat kitamun miiidu.

¹² Agana kitamu makitbus kan Cain ya nasakup Satanas. Pinati nay patêl na ya si Abel gawan kinasêman naya. Tagawan sa pangêlêw Bapan Namalyari, matinék ya dinyag Abel nuwa ya dinyag Cain, nangadadawak.

¹³ Kabay mapatêl, agana kaw paupapas nu kasulapwan kaw mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sabitun nuna, bilang nati kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari, nuwa amésén, mabyay kitamina sa ayin katganan. Tanda tamuy abiin, gawan pangkaidwan taminay mapatêl tamu. Sisabêt man na asé mangidu sa mapatêl na, manugêl yapun sa ayin katganan na kamatyan.

¹⁵ Ya nasulapu sa mapatêl na, bilang mamati yinan tawu buy tanda tamuy ayin mamatin tawuy mabiyan biyay ya ayin katganan.

¹⁶ Paradi tamun matandan na pêtêg pamiiidu. Indin Jesu Cristuy biyay na para kantamu. Kabay sépat kitamun nakal-an idin na biyay tamu para sa mapatêl tamu.

¹⁷ Alimbawa, nu dilag gisay tawuy nag-agyu sa biyay buy dilag yan nakitan na gisay patêl la mangaylangan, nuwa a naya sinawpan, masabi tamu nayin pangkaidwan na si Bapan Namalyari? Asé!

¹⁸ Mani anak, agana kitamu miiidu kay sa sabi, nun a ipakit tamuy pêtêg ga pangidu sa kapamilatan mani diyag tamu.

¹⁹⁻²⁰ Nu parabaysén na pamiiidu tamu, pilmin mambumayay kitamu ayun sa kapêtêgan. Buy agyan nu misan paran pan-usigkin kitamu pun nakêm tamu, malyari kitamun makiarap kan Bapan Namalyari un napatêtbék.

Tagawan tanda tamuy igit pun si Bapan Namalyari kaysa nakêm tamu buy tanda nay kaganawan na pan-isipin buy pandaygên tamu.

21 Kakaidwan kun mapatêl, nu a kitamu pan-usigin nakêm tamu, makapikiarap kitamu kan Bapan Namalyari un napas-êy ya nakêm.

22 Buy agyan dakun sabêt ta yawarên tamu kan Bapan Namalyari, pilmin matanggap tamu, gawan pandaygên tamuy kapapaïdu kana buy manunul kitamu sa mani utus na.

23 Buy ati ya utus na: Sépat kitamun manampalataya sa Anak nay si Jesu Cristu buy miidu kitamu kaparisun in-utus ná kantamu.

24 Ya mani manunul sa utus Bapan Namalyari, manugêl silayna kana buy manugêl êt kalla si Bapan Namalyari. Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, tanda tamuy manugêl kantamu si Bapan Namalyari.

4

Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu

1 Kakaidwan kun mapatêl, malakêy nay mani tawuy mamiaral alwan pêtêg. Kabay nu dilag magsabin idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari, agana kaw tambêng maniwala, nun a papakapilmín yu pun nu pêtêg ubat kan Bapan Namalyari.

2 Matandan yu nu taganan idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari nu pangkilalanén lay naku baydi sa babun luta si Jesu Cristu ya in-anak tawu.

3 Nuwa nu sisabêt man na asê mangilalan naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta ya in-anak tawu, labay sabin, alwan Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kana nun a ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu. Tanda yinay lumatêng ngay tawun abiin buy amêsén, idi yina baydi sa babun luta.*

4 Nuwa sikaw wa kakaidwan ku, anak kawnan Bapan Namalyari buy sinambut yinay mani mamiaral alwan kapêtêgan, gawan a yu pinaniwalan na in-aral la. Ta ya Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kamuyu, makapangyarian yapun kaysa kan Satanas ya sabay ya mag-ari amêsén sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

5 Ya mamiaral alwan pêtêg, sabay silay mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay ya pan-iaral la, kay abituy mani bagay ya pandaygên mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Buy ya manunul sa pan-iaral la, kay abitu silay kaparisu lan asê manunul kan Bapan Namalyari.

6 Nuwa sikitamu, mani anak kitaminan Bapan Namalyari. Kabay ya mani manunul sa mani pan-iaral tamu, sabay silay kaparisu tamun mangilala kan Bapan Namalyari. Nuwa ya mani tawuy asê kalabay manunul kantamu, a sila mangilala kan Bapan Namalyari. Sa parabaydu, matandan tamu nu sisabêt ta mamiaral kapêtêgan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari buy matandan tamu êt nu sisabêt ta mangaral kalaraman.

Si Bapan Namalyari ya pangidu

---

* **4:3 4:3** Ya labay sabin, agyan asê pun magpakit ta tawuy manalangsang kan Cristu, idi ya baysén na mani tawuy panggamitin na. Basén tamuy 2 Tesalonica 2:1-12.

⁷ Kakaidwan kun mapatêl, miiidu kitamu, tagawan si Bapan Namalyari ya pinangubutan pangidu. Buy ya tawuy mangidu sa kaparisu na, anak yan Bapan Namalyari buy kilala na si Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa nu sisabêt man na asê mangidun kaparisu na, a na kilala si Bapan Namalyari, tagawan si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu.

⁹ Impakit Bapan Namalyari ya pangidu na kantamu sabitun in-utus na baydi sa babun lutay kagisagisay Anak na. Dinyag nay abiin amén sa kapamilatan Anak na, mabiyan kitamun biyay ya ayin katganan.

¹⁰ Alwan sikitamuy nangidu kan Bapan Namalyari, nun a siyay nunan nangidu kantamu. Gawan sa kasalanan tamu, sikitamu dayi ya sépat maparusan. Nuwa gawan sa pangidun Bapan Namalyari kantamu, in-utus na baydi sa babun lutay Anak na ya si Jesus amén siyay maparusan kamatyan bilang kasagili tamu amén mapatawad da mani kasalanan tamu. Abiin na pêtêg ga pangiduy impakit Bapan Namalyari kantamu.

¹¹ Kakaidwan kun mapatêl, gawan parabaysên na pangidun Bapan Namalyari kantamu, sépat kitamu êt miiidu.

¹² Ayin pun tawuy nakakit kan Bapan Namalyari. Nuwa nu miiidu kitamu, manugêl kantamu si Bapan Namalyari buy ganap sa biyay tamuy pangidu na.

¹³ Tanda tamuy manugêl kitamu kan Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kantamu. Tanda tamuy abiin tagawan indin na kantamuy Ispiritu na.

¹⁴ Nakitan yan si Jesus ya Anak Bapan Namalyari. Kabay pan-ipapêtêg yan na sabay siyay in-utus Bapan Namalyari bílang Mamilitas sa mani tawu sa kaparusan mani kasalanan la.

¹⁵ Nu sisabêt man na mangilalan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Kabay amêsên, tanda tamuy pan-idun kitamun Bapan Namalyari buy mapanaligan tamuy pangidu na.

Si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu. Ya tawuy mapangidu, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sa parabaysên, ganap pa kantamuy pangidun Bapan Namalyari. Kabay a kitamu sépat malimu sa Allun Pangukum[†] na, ta mambumuyay kitamina kaparisun Jesus sabitun idu yapun baydi sa babun luta.

¹⁸ Ayin sabêt man na limu sa pangidu, ta pan-itás ganap pa pangiduy sabêt man na limu. Kabay nu malimuy gisay tawu ya dat parusan ya sa Allun Pangukum, labay sabin, asê pun ganap kanay pangidun Bapan Namalyari.

¹⁹ Pangkaidwan tamu si Bapan Namalyari gawan siyay nunan nangidu kantamu.

²⁰ Nu pansabin gisay tawuy pangkaidwan na si Bapan Namalyari, nuwa nasulapu ya sa kaparisu na, maglaram ya. Ta nu a na pan-idun na kaparisu na ya mangakitan na, parasaantu nan idun si Bapan Namalyari ya a na mangakitan.

²¹ Kabay ati ya utus ya indin Cristu kantamu. Ya tawuy mangidu kan Bapan Namalyari, kaylangan idun na êt ta mapatêl na.

[†] **4:17 4:17** Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mangukum ya sa kaganawan tawu, ayun sa mani dinyag la.

5

Ya pangidu, panampalataya, buy panambut

1 Nu sisabêt man na manampalatayan sabay si Jesus ya Cristuy in-utus Bapan Namalyari, pêtêg ga anak yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mangidu sa bapa, mangidu ya êt sa anak na.

2 Kabay nu pan-idun tamu si Bapan Namalyari buy pansunulun tamuy mani utus na, matandan tamuy pan-idun tamuy mani anak na.

3 Ya labay sabin pangidu tamu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Buy ya mani utus na, asê masakit sunulun.

4 Tagawan sikitamun mani anak Bapan Namalyari, nasambut taminay nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta. Nanambut kitamina tagawan manampalataya kitamu kan Jesus.

5 Ayin makasambut sa nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta, liban ta sa mani tawuy manampalatayan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari.

Ya tatluy pamipapêtêg tungkul sa Anak Bapan Namalyari

6 Sabitun naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta, napagpapêtgan na Anak yan Bapan Namalyari sa kapamilatan lanêm sabitun nagpabawtismu ya buy sa kapamilatan daya sabitun nati ya. Alwan kay sa lanêm nun a sa kapamilatan êt daya. Ya mani bagay ya abiin, pinagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari, gawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya kapêtégan.

7 Amêsên, dilag tatlu [sa langit ya] nagpapêtêg: [ya Bapa, ya Sabi, buy Ispiritun Namalyari.] Ya tatlun abiin, gigisay pan-ipapêtêg la.

8 Dilag tatlu [sa luta] ya nagpapêtêg nu sisabêt si Jesus: Ya lanêm sên nagpabawtismu ya, ya daya na sabitun nati ya, buy ya Ispiritun Bapan Namalyari. Ya tatlun abiin, gigisay pan-ipapêtêg la.

9 Amêsên, nu paniwalan tamuy pan-ipapêtêg tawu, luyang tamun sépat paniwalan na pan-ipapêtêg Bapan Namalyari, gawan mismun siyay nam-in abiin na tatluy pan-ipapêtêg tungkul sa Anak na.

10 Kabay nu sisabêt man na manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, maniwala ya êt sa pan-ipapêtêg Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na asê maniwala sa pamipapêtêg ga abiin, pandaygén nan malaram si Bapan Namalyari tagawan a ya maniwala sa impapêtêg Bapan Namalyari tungkul sa Anak na.

11 Tagawan impapêtêg Bapan Namalyari ya sa kapamilatan pamikibêtêk tamu sa Anak na, binyanan na kitamun biyay ya ayin katganan.

12 Kabay nu sisabêt man na nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, dilag ginan biyay ya ayin katganan. Nuwa nu sisabêt man na asê nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, ayin yan biyay ya ayin katganan.

Ya biyay ya ayin katganan

13 Insulat kuy kaganawan abiin amên matandan yuy sikaw wa manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, dilag kawnan biyay ya ayin katganan.

14 Kabay napas-êy ya nakêm tamun magdani kan Bapan Namalyari, tagawan napilmi kitamun lêng-ên nay agyan sabêt man na yawarên tamu ayun sa kalabayana.

15 Buy nu tanda tamuy mallêngê kantamu si Bapan Namalyari, tanda tamuy matanggap taminay panyawarên tamu kana.

¹⁶⁻¹⁷ Alimbawa, nu makitan muy patêl mu kan Cristu ya manyag kasalanan, manalangin ka kan Bapan Namalyari para kana amên biyan nayan bayun biyay. Tanda tamuy ya kaganawan pandaygên na nadawak, kasalanan kan Bapan Namalyari. Ya mani kasalanan tamu, malyarin patawarên liban sa kasalanan na makapigtan sa ayin katganan na kamatiyan. Ya parabaysên na kasalanan, asê malyarin patawarên kanuman. Kabay agana kaw manalangin para sa tawuy manyag parabaysên na kasalanan.

¹⁸ Tanda tamuy ya mani anak Bapan Namalyari, a la pan-isunduy panyag lan kasalanan tagawan pan-illagan silaynan Anak na ya si Jesu Cristu amên a silayna mapasakitan Satanas.

¹⁹ Ya kaganawan tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, sakup silan kapangyarian Satanas. Nuwa sikitamu, tanda tamuy mani anak kitaminan Bapan Namalyari.

²⁰ Tanda tamu êt ta naku baydi sa babun luta ya Anak Bapan Namalyari buy binyanan na kitamun pangintindi amên makilala tamuy pêtêg ga Namalyari. Pêtêg kitaminan idi kan Bapan Namalyari, ta idi kitamina kan Jesu Cristu ya Anak na. Sabay siyay pêtêg Namalyari buy pinangubatan biyay ya ayin katganan.

²¹ Kakaidwan kun mani anak, magpakarayu kaw sa pangulimên sa mani diyusdiyusan.

Ya Ikalwan Sulat JUAN

1 Siku ya tuway mamunu sa miaawyun na manampalataya kan Jesus, manulat tuku kamuy babayi ya pinilin Bapan Namalyari buy sa maní anak mu. Lubus kataw pangkaidwan buy alwan kay sikuy mangidu kamuyu, nun a ya kaganawan tawuy natandan kapêtégan tungkul kan Jesus.

2 Pangkaidwan yan kaw gawan sa kapêtégan na idi sa békê tamu buy manugêl kantamu kanuman.

3 Labay kuy manugêl kantamuy kangêdan, lunus, buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Ának na, kaban mambumayit kitamu sa kapêtégan buy sa pangidu.

Ya kapêtégan buy pangidu

4 Sadyay tula ku sén natandan kuy dakun umnu sa mani anak muy mambumayit sa kapêtégan, ayun sa in-utus kantamun Bapa tamun Namalyari.

5 Kabay amêsên, panggalangên na babayi, panyawarên ku kamuy miiidu kitamun kaganawan. Alwan bayun utus sa ati. Tagawan sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, abiin nay utus sa indin kantamun Bapan Namalyari.

6 Ya labay sabin pangidu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Ta sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus na sabitun sinabi nay, "Miiidu kaw."

7 Pan-ipaganaka ku kamuyuy mani abiin gawan malakêy nay mani mamilitêp pa nikyat baydi sa babun luta. Sabay silay mani tawuy asê mangilalan nagin tawu si Jesu Cristu sabitun naku ya baydi sa babun luta. Pan-ilitêp lay mani tawu buy pansalangsangên la si Cristu.

8 Kabay manginlag kaw amén asê masayang nga pinapgagalan yu, nun a matanggap yuy lubus sa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.*

9 Ya tawuy asê manugêl sa pêtêg aral Cristu nun a pandagdagên na pun, ayin kana si Bapan Namalyari. Nuwa ya tawuy manugêl sa aral Cristu, idi kana si Bapan Namalyari buy si Jesu Cristu ya Anak na.

10 Nu dilag mani tawuy mallumatêng nga kaatag ga pan-ituru la tungkul kan Cristu, agana yu sila pasunun sa bali yu buy agana yu sila dambin.

11 Tagawan na mandambi kalla, miawayun nina sa nadawak ka pandaygên la.

12 Malakê pun êt dayi ya labay kun isabi kamuyu, nuwa a kina isulat, ta labay ku isabi ku kamuyun arapan. Tagawan maniwala kun makalaku waku baysê kamuyu amén magin lubus sa tula tamu.

13 Nagpapakun kayna, sabin mani anak patêl muy babayi ya kaparisu mun pinili êt Bapan Namalyari.

---

* **1:8 1:8** Malyarin paradi êt ta labay sabin: Tagawan nu mailitêp kaw, madyag ayin pukat ta pagpagal yan sa pangaral kamuyu. Nu parabaysêna malyari, a yu matanggap pa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.

Ya Ikatlun Sulat JUAN

¹ Siku ya tuway mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, manulat taku kamuy kaluguran kun Gaius ya taganan kakaidwan ku.

² Kakaidwan kun patêl, manalangin naku ya magin mangêd da kabilian buy napas-éy ya lawini mu, kaparisun panampalataya mu ya tanda kuy napas-éy êt.

³ Tanda kuy abiin gawan balang dilag mallumatêng baydi ya mani mapatêl tamu kan Cristu, pawa lan pansabin kangkuy tapat ta panampalataya mu sa kapêtégan tungkul kan Jesus buy mambumayay ka ayun sa kapêtégan. Sadyay tula ku sa sinabi la tungkul kamu!

⁴ Gawan ayin nan kaatag ga igit pun na makapagpasaya kangku, nun a ya matandan kuy mambumayay ayun sa kapêtégan na mani anak ku sa panampalataya.

⁵ Kakaidwan kun kaluguran, taganan tapat ka sa panampalataya tamu gawan pallingunun muy mapatêl tamu ya midan baysên, agyan na mani a mu kakilala.

⁶ Imbalita la sa mani manampalatayay miaawyun baydi tungkul sa pangiduy impakit mu kalla. Nu malyari dayi, sawpan mu pun sila ayun sa paralan na kapapaidu kan Bapan Namalyari sa pamisundu lan pamita papakun sa kaatag lugal.

⁷ Tagawan mamaku sila sa magmikakanayun na lugal amén iaral la tungkul kan Jesus, ya asê mananggap agyan sabêt man na sawup sa mani tawuy asê pun mangilala kan Bapan Namalyari.

⁸ Kabay sikitamun mani manampalataya, sépat sikitamuy manawup kalla amén sa pakapakun baydu, kasawup kitamu sa pangaral kapêtégan tungkul kan Jesus.

⁹ Sabitun nuna, nanulat taku sa mani manampalatayay miaawyun baysên, nuwa a kay kinilalan Diotrefes. Gawan kay labay na, siyay mamunu sa mani manampalataya baysên.

¹⁰ Kabay nu maku waku baysên, sabin ku kamuyuy mani pandaygén na. Pan-iwagaw nay mani kalaraman na panira na tungkul kanyan. Alwa pun êt kay abiin, a na pantanggapen na mapatêl tamuy manduman baysên. Buy pembênbênan na pun êt ta kaatag ga kalabay manawup kalla buy si kalabay pun êt manawup, pan-ipatas na sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun.

¹¹ Kakaidwan kun patêl, agana mu tubsun na nadawak ka ugali, nun a ya tubsun mu, abituy mangêd da ugali. Tagawan na mani manyag mangêd, sabay silay mani anak Bapan Namalyari. Nuwa ya manyag nadawak, a sila anak Bapan Namalyari gawan a laya pun kakilala.

¹² Pansabin kaganawan manampalatayay mangêd da tawu si Demetrio gawan makitan sa pamibiyaybiyay nay manunul ya sa kapêtégan. Sikay man, pan-ipapêtèg yan na mangêd yan tawu buy tanda muy pêtèg ga mani pansabin yan.

¹³ Malakê pun êt dayi ya labay kun sabin kamu, nuwa a kina isulat,

¹⁴ ta labay ku sabin ku kamun arapan. Tagawan maniwala kun a maêpêng, makalaku waku baysên kamu.

15 Labay kuy manugêl kamuy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari. Nagpapakun kayna, sabin mani kaluguran tamu baydi. Sabin mu êt sa balang gisay kaluguran tamu baysên na nagpapakun silayna.

Ya Sulat ta ubat kan JUDAS

¹ Siku si Judas ya patêl Santiago buy alipên Jesu Cristu. Nanulat taku kamuyun mani binêg Bapan Namalyari ya pan-idun na buy pan-illagan Jesu Cristu.

² Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa lunus, kapatêtbékan, buy pangiduy ubat kan Bapan Namalyari.

Ya mani tawuy mangaral alwan pêtêg

³ Mani kakaidwan kun mapatêl, labaylabay ku dayin isulat kamuyuy tungkul sa kaligtasan ya indin Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu. Nuwa kaban pan-isipin kun isulat ta abiin, naisip kuy mas kaylangan kun sabin kamuyuy pawa yun itanggul ya mani pêtêg ga aral ya panampalatayanan tamu. Ta ya pêtêg ga aral la abiin, katamisan intiwalan Bapan Namalyari kantamun mani pinili nan kay kana buy asê sépat ibayu kanuman.

⁴ Kaylangan itanggul yuy pêtêg ga aral ta dilag mani tawuy nakiawyun kamuyu ya sa a yu tanda, kay magtatalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari. Pan-itumbalik lay kangédan Bapan Namalyari sa kapamilatan pamikikanayun la, gawan pansabin lay maganaka si Bapan Namalyari buy patawarén na kitamu. Ya mani tawun abiin, a la labay kilalanen na kay si Jesu Cristuy Panginuun ya sépat tamun pagsuywan. Sabitun nuna, ya parusan mani parabayduy tawu, idi ya sa Kasulatan.

Ya parusa sa mani nadawak sabitun nuna

⁵ Mani mapatêl, agyan tanda yinay tungkul sa nalyari sa mani Israelita sabitun nuna, labay ku pun êt ipaganaka kamuyu. Agyan inligtas silan Bapan Namalyari sa pangaipus la sa Egipto,* pinati na êt ya mani asê naniwala kana.[†]

⁶ Ganakén yu êt ya nalyari sa mani ang-el ya nagtas sa katungkulon la sa langit buy inlakwanan lay nay bibiyan la baydu. Inggapus silan Bapan Namalyari sa mani tanikalay asê mangaputus buy insukul na sila sa kali ya nalalélalé angga sa parusan na sila sa Allun Pangukum na.

⁷ Ganakén yu êt ta nalyari sa mani tawu sa balayan Sodoma buy sa Gomorra buy sa mani karani lan balayan. Sabitun nuna, pawa silan makikanayun buy pandaygén lay kalabayan lawini la. Agyan parisu silan liyaki, niasawa sila. Para êt bayduy babayi sa kaparisu nan babayi. Gawan baysén, pinarusan silan Bapan Namalyari sa kapamilatan apuy ya asê mangapaléng. Dinyag nay abiin bilang patanda sa mani tawuy mapanyag kadawakan.

⁸ Para êt baysén ya diyag mani tawuy magtatalingkayun manampalataya kan Bapan Namalyari ya nakiawyun kamuyu. Dilag silan mangasuléplép ya nadawak ya sabay ya mamitustus kalla amén daygén lay mamakapadéng-éy ya diyag sa sarili lan lawini. A sila kalabay magpasakup sa Panginuun buy magsabi sila êt nadawak laban sa mani idi sa langit.

⁹ Isipin tamu si Miguel, agyan siyay pinunun mani ang-el, a ya nakadégdéng nagsabin nadawak laban kan Satanas. Tagawan sabitun

* 1:5 1:5 Exodus 1-12.   † 1:5 1:5 Mani Bilang 14:26-35.

nisubakan sila nu sisabêt kallay mangwan bangkay Moises, asê nakadégdêg nanangkan si Miguel kan Satanas, nun a kay sinabi na, "Baalay nay Panginuun ya mamarusa kamu!"

10 Nuwa si abiin na mani magtatalingkayun manampalatayay kaawyun yu, magsabi silan nadawak laban sa mani bagay ya a la mapukatan. Kaparisu silan mani ayup pa pandaygên lay labay lawini la agyan a la pun inisip. Gawan ya pansunulun la, kay kalabayan lawini la ya sabay ya mantan kalla sa kaparusan.

11 Mamakapalunus ya malyari sa mani tawun abiin! Tagawan manyag silan nangadadawak kaparisun dinyag Cain sabitun nuna.[‡] Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pampurayitin lay kaparisu la amên ta kay makapera sila kaparisun dinyag Balaam sabitun nuna. Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pallabagên lay mani utus Bapan Namalyari kaparisun dinyag Korah sabitun panawun Moises. Kabay nipakabili si Korah,[§] buy para êt baysén ya pamarusa sa mani tawuy kaawyun yu ya magtatalingkayun manampalataya kan Bapan Namalyari.

12 Ya mani tawun abiin, sabay silay mipakadéng-êy buy manira kamuyu gawan ayin silan dêng-êy makiêm kamuyu bilang mipapatêl kan Cristu. Buy kay pawan kasimbawan na labay la buy kay sarili lay pan-isipin la. Para silan yatêk ka idi sa malinis ya yaming. Para silan mani ulap ya paniłipad angin, nuwa ayin pantanén na uran. Para sila êt mani puun kayuy ayin tagêy, agyan panawun nan panagêy. Inulut buy taganan nati yana.

13 Buy para sila êt mangaragul la allun sa dagat ya asê mabênbênan. Ya diyag lay mamakapadéng-êy maiparisu sa madinat ta subu ya pantanén alun sa agid dagat. Magpakarayu sila sa pêtêg ga aral, ta para silan bêtewêñ ya nalitêp, tagawan nagpakarayu sila sa pêtêg ga aral. Kabay nakal-an sila sa kadlêman buy manugêl sila baydu kanuman.

14 Si Enoc ya ikapituy kaapuapuan Adan, awlagi sinabi na nu sabêt ya malyari sa mani tawun abiin. Sînabi na,

"Pakalêngê kaw! Lumatêng ya Panginuun kaawyun nay libulibuy ang-el na

15 amên atulan nay kaganawan tawu ayun sa mani diyag la. Parusan nay mani tawuy makasalanay ya asê mangilala kan Bapan Namalyari. Parusan na sila gawan sa nangadadawak ka diyag la buy sa kaganawan nangadadawak ka pansabin la laban kanâ."

16 Ya mani tawun abiin, mapanguwenta buy mapanêsê sila. Buy kay ya pansunulun la abituy nadawak ka kalabayan la. Mapagpadayêw sila buy pampakangêdêñ lay pagsabi la amên kay makwa lay labay la sa mani tawu.

Mani utus sa mani manampalataya kan Jesus

17 Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, pawa yun ganakêñ ya sinabin mani apostul Panginuun tamun Jesu Cristu sabitun nuna.

18 Ya sinabi la sabitun nuna,

"Bayu mag-udung si Jesus, lumatêng ya mani tawuy manguyam. Labaylabay lan sunulun ya nangadadawak ka kalabayan lawini la."

19 Abiin silay mani tawuy manira sa pamibêbêtêk yu, pansunulun lay kalabayan lawini la buy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari.

[‡] **1:11 1:11** Sa Genesis 4, si Cain buy ya patêl nay si Abel nag-andug sila kan Bapan Namalyari. Tinanggap Bapan Namalyari ya andug Abel nuwa ya andug Cain, a na tinanggap. Kabay nanubag si Cain buy pinati nay patêl na.   [§] **1:11 1:11** Mani Bilang 16:1-35.

20 Nuwa sikaw wa mani kakaidwan kun mapatêl, pawa yun pakapas-éyên na panampalataya yu sa kapêtêgan ya impatandan Bapan Namalyari kamuyu. Buy pawa kaw manalangin kan Bapan Namalyari sa sawup Ispiritu na.

21 Gawan sa lunus Panginuun tamun Jesu Cristu kamuyu, mabiyan kaw lanun biyay ya ayin katganan. Kabay kaban pan-êtêngên yuy allun abiin, manugêl kaw sa pangidun Bapan Namalyari.

22 Ya mani magmikakunuy nakém sa panampalataya kan Jesus, kalunu-san buy sawpan yu sila.

23 Ya kaatag nangalilitêp sa asê pêtêg ga aral, para silan marani yan minabu sa apuy ya asê mangapalêng. Kabay sawpan yu sila êt amên miligtas sila sa parusa. Ya kaatag pun na pawan manyag nadawak, kalunusan yu sila êt. Nuwa mangillag kaw ta dat miawyun kaw sa mani kadinatan na pandaygên la.

Ya pangulimên kan Bapan Namalyari

24 Ulimênen tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mangillag kamuyu amên a kaw makadyag kasalanan buy siya êt ya makapigtan kamuyu sa nasawang nga arapan na un ayin makitan kamuyuy nadawak buy lubus ya tula yu.

25 Kay gigisay Bapan Namalyari buy sabay siyay Mamilitas tamu sa kapamilatan dínyag Panginuun tamun Jesu Cristu. Kanay pangulimên, karangalan, kadakilaan buy kapangyarian ubat pun sabitun nuna, angga amêsén buy kanuman. Awuy Panginuun!

PAHAYAG

¹ Ya sulat kun ati tungkul sa mani marani yan malyari ya impatandan Bapan Namalyari kan Jesu Cristu buy siku si Juan na lingkud na ya pinipatandan Jesus sa kapamilatan ang-el na ya in-utus na kangku amén maipatanda ku êt sa kaganawan lingkud Bapan Namalyari.

² Kabay pansabin kuy kaganawan nakitan buy nalêngê ku, ya Sabin Bapan Namalyari buy impatandan Jesus kangku.

³ Pinagpalay tawuy mamibasan sulat ta ati buy pagpalên êt ta mani mallêngê buy manunul sa nakasulat di, tagawan marani yan malyari!

Pangumusta sa pituy pustun manampalatayay miaawyin

⁴ Siku si Juan na nanulat ati sa pituy pustun manampalatayay miaawyin na idи sa prubinsyan Asia. Nagpapakun kawna! Labay kuy manugêl kamuyuy kangédan buy kapatétbékan na ubat kan Bapan Namalyari, ya Namalyari awlagi pun, ya Namalyari amésen, buy Namalyari kanuman. Ya kangédan buy kapatétbékan na abiin, ubat êt sa pituy Ispiritu* ya idи sa arapan turonu na

⁵ buy ubat kan Jesu Cristu ya sabay ya mapagkatiwalan na magpapêtêg sa kaganawan ati buy nuna nan pinabyay sa nangamamat. Buy si Jesus êt pa pinunon mani ari baydi sa babun luta.

Siyay mangidu kantamu. Buy sa kapamilatan daya na, imbus na kitamu sa mani kasálanan tamu.

⁶ Dinyag na kitamun pag-arian na buy mani pari amén maglingkud sa Namalyari buy Bapa na. Kan Jesu Cristuy pangulimén buy kapangyarian kanuman! Awuy Panginuu.

⁷ Pansabin ku kamuyuy lumaténg lanu si Jesu Cristu ya idи sa mani ulap buy makitan yan kagañawan tawu. Agyan ná mani nallatug kana, makitan laya êt. Manangis ya mani tawu sa kaganawan layi sa babun luta gawan parusan na sila. Taganan pêtêg malyari ya abiin. Awuy Panginuu.

⁸ Sinabin Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan, "Sikuy Alpha† buy Omega.‡" Ya labay sabin sabay siyay Namalyari amésen, awlagi buy kanuman.

Nagpakit si Jesus kan Juan

⁹ Siku si Juan ya patêl yu sa panampalataya buy kaawyin yun pag-arian Bapan Namalyari. Kaawyin yuku êt sa kasakitan buy sa kapibabatan gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesus. Gawan sa pamipatanda kun Sabin Bapan Namalyari buy sa pamipapêtêg ku tungkul kan Jesus, gintan laku sa islan Patmos.

¹⁰ Sabitun allun Panginuu, natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari buy nalêngê ku sa kabukutan kuy gisay masnêg ga tunuy ya paran sênég patutut.

¹¹ Buy sinabin masnêg ga tunuy kangkuy, "[Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin sikuy Umpisa buy Kayaryan.] Isulat mu nu sabêt ta makitan mu buy ipagtán tuy abiin sa pituy pustun manampalatayay miaawyin

---

* ^{1:4 1:4} pituy Ispiritu: ya labay sabin Ispiritun Bapan Namalyari. † ^{1:8 1:8} Alpha: ya labay sabin, umpisa. ‡ ^{1:8 1:8} Omega: ya labay sabin, kayaryan.

na idi sa balayan Efeso, sa Esmirna, sa Pergamo, sa Tiatira, sa Sardis, sa Filadelfia, buy sa Laodicea.”

¹² Nangawing ngaku amén êlêwên nu sisabêt ya magsabi kangku. Dilag gakun nakitan na pituy gintuy pamyanan sulu. ¹³ Baydu sa bunak pituy pamyanan sulu, dilag gisay tawuy nakaidêng ya paran in-Anak Tawuy ubat sa langit. [§] Nakayaming yan angga sa buwê buy dilag gintuy nakabaykês sa pagaw na.

¹⁴ Ya ulu buy sabut na, kasin putin sabut tupa o elu. Buy ya mata na, paran magdékêtdékêt ta apuy.

¹⁵ Ya bitis na, paran manginangkinang nga tangsuy impadan sa apuy ya pinasilêng. Buy ya tunuy na, paran lanêm ma manukusuk.

¹⁶ Ya gamêt nay wanana, dilag pantalanêna pituy bêtêwên buy dilag mag-awas sa bêbêy nay gisay ispaday mikapakay tarêm.* Buy mamakasilêw wa lupa na kaparisun sawang mamut nu ugtu.

¹⁷ Pamakakit ku kana, para kinan nati ya nipalukub sa kabitisan na. Nuwa impaluntu na kangkuy gamêt ta wanana buy sinabi na, “Agana ka malimu! Sikuy Umpisa buy Kayaryan,

¹⁸ buy sikuy Mangabyay!† Nati yaku nuwa êlêwên mu, nabyay yaku amésen buy manugêl lakun nabyay kanuman. Sikuy manalan susin Kamatyan‡ buy Hades ya lugal nangamamati.

¹⁹ Kabay isulat muy nakitan mu ya mangapalyari amésen buy ya malyari pun êt lanu.

²⁰ Pakalêngê kay Juan. Ati ya labay sabin pituy bêtêwên na nakit muy tatalan ku sa wanana ku buy ya pituy pamyanan sulu. Ya pituy bêtêwên, sabay ya pituy ang-el ya magbantay sa pituy pustun manampalatayay miaawyayun. Buy ya pituy sulu sabay ya pituy pustun manampalatayay miaawyayun.”

2

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyayun na idi sa Efeso

¹ Amésen, sinabi ya êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyayun na idi sa balayan Efeso.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtêwên sa wanana ku buy mamita sa bunak pituy gintuy pamyanan sulu.

² Sikaw wa mani taga Efeso, tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda kuy mani pagpagal yu bilang manampalataya buy ya pamibabata yu. Tanda ku êt ta a yu pantulutan makiawyayun kamuyuy mani nangadadawak ka tawu. Sinubukan yuy mani mapagtalingkayuy apostul buy napagpapêtgan yun alwa silan namtêg apostul.

³ Tanda ku êt ta nibabata ka sa malakêy kasakitan gawan sa panunul mu kangku buy a ka nangayna.”

⁴ “Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Ya pangidu yu kangku, asina kaparisu sabitun nuna kaw nanampalataya.

⁵ Ganakên muy abituy kabilian mu sabitun nuna kan nanampalataya ya naumut ta pangidu mu kangku, ya siyan amésen ni inlumêpêt tana! Kabay magsisi kayna buy daygên muy mani pandaygên mu sabitun nuna

---

§ ^{1:13} ^{1:13} Daniel 7:13. * ^{1:16} ^{1:16} Pahayag 2:16; 19:15; 19:21. † ^{1:18} ^{1:18} Mangabyay sabay lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan. Basen yuy (Josue 3:10). ‡ ^{1:18} ^{1:18} Ya labay sabin, idi sa aypan kapangyarian na ya kamatyan.

kan nanampalataya kangku. Tagawan nu a ka magsisi, lakwêñ kata buy itas kuy pamyanan mun sulu sa binyanan na.

6 Nuwa dilag gaku êt labay kamu. Pangkasulapwan muy mani pandaygên mani Nicolaita kaparisun panulapu ku sa mani pandaygên la.”*

7 “Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, tulutan kuyan mangan un tagêy puun kayuy mam-in biyay ya idi sa Paraisun Bapan Namalyari.”†

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Esmirna

8 Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Esmirna.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Umpisa buy Kayaryan kaganawan natu buy nanguman nabyay.

9 Sikaw wa mani taga Esmirna, tanda kuy saday pamasakit ta mangadanasan yu. Tanda kuy kalulu kaw, nuwa sa pangêlêw ku, mabandi kaw. Tanda ku êt ta pamustak mani Judio kamuyu. Nuwa agyan pansabin lay mani Judio sila, a sila pêtêg tawun Bapan Namalyari nun a sakup silan Satanas.

10 Agana ka malimu sa mani kasakitan na marani minan danasên. Pakalêngê ka! Dilag dakun umnu kamuyuy ipasukul Satanas amén subukun nakaw. Makadanás kaw pamasakit sa lalêñ mapuy allu. Manugêl kan tapat angga sa kamatyay buy biyan katan gantimpalan biyay ya ayin katganan.

11 Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, a ya makadanás ikalway kamatyay.”‡

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Pergamo

12 Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Pergamo.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan matarêm ma ispaday mikapakay tarêm.

13 Sikaw wa mani taga Pergamo, tanda kuy agyan manugêl kaw sa balayan na pansakupun Satanas, manugêl kaw pun êt tapat kangku. Agyan pinati baysen sa balayan yu si Antipas ya tapat ta magpapêtêg tungkul kangku, a kaw nanalibatuk sa panampalataya yu kangku.”

14 Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Si dakun umnu kamuyuy manunul sa mani inturun propetay nadawak ya si Balaam.§ Sabitun nunan panawun, inturun Balaam kan Balac nu parasaantu nan itustus ya mani Israelitan makadyag kasalanan. Sinabin Balac sa mani Israelita ya kanêñ lay kanêñ na in-andug sa diyusdiyusan buy makikanayun sila.

15 Dilag êt dakun umnu kamuyuy manunul sa mani asê ustuy aral mani Nicolaita.

* **2:6 2:6** Ya pandaygên mani Nicolaita, paniwalan lay asê nadawak ka mangulimên sa alwan pêtêg ga Diyus buy asê nadawak ka panunul sa kalabayan lawini. † **2:7 2:7** Paraisun Bapan Namalyari: ya labay sabin panugêlan Bapan Namalyari. Asê makitan na abiin baydi sa babun luta.

‡ **2:11 2:11** *ikalway kamatyay:* ya labay sabin kaparusan na ayin anggan sa impernu (Pahayag 20:6; 20:14; 21:8). § **2:14 2:14** Mabasa tamuy kwentun Balaam sa librun Mani Bilang 22-24; Mani Bilang 31:16; Deuteronomio 23:4.

16 Kabay magsisi kawna buy lakwanan yinay panyag yun mani kasalanan. Tagawan nu asê, mangamut takun maku baysen amén sa kapamilatan ispaday man-umawas sa bêbêy ku, kalabanen kuy abiin silay mani kaawyun yuy manunul sa mani asê ustuy aral.

17 "Sikaw wa mani malléngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, biyan kuyan kanen na in-il-an ku sa langit.* Biyan ku êt ta balang gisa kalla un naputi ya batuy dilag nakasulat ta bayun lagyuy ayin kaatag makatanda nun a kay abituy makatanggap."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Tiatira

18 Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Tiatira.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Anak Bapan Namalyari ya dilag mani matay magdékétédékét paran apuy buy ya mani bitis nay manginangkinang nga paran pinasilêng nga tangsu.

19 Sikaw wa mani taga Tiatira, tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda ku êt ta mapangidu kaw, mapanampalataya kaw, mapaglingkud buy mapamibabata. Tanda ku êt ta igit pun na pandaygên yu amésen kaysa sabitun nuna.

20 Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Pantulutan yun manuru si Jezebel[†] ya babayin mapagtalingkayun propeta. Kabay sa kapamilatan pan-ituru na, naiayat nan makikanayun na mani maglingkud ku buy naiayat na silan mangan kanen na in-andug sa mani diyusdiyusan.

21 Binyanan kuyan panawun magsisi buy lakwanan na pamikikanayun na, nuwa taganan a ya kalabay.

22 Pakaléngê kaw. Biyan kuyan sakit angga sa a yina makaidêng sa kakalékan na. Parusan ku êt ta mani nakaawyun na, liban tana nu pagsisyay buy lakwanan lay pamikikanayun la sa babayin abiin.

23 Patin kuy mani tagasunul na amén matandan kaganawan pustun manampalatayay miaawyun ya sikuy magtandan isip buy bêkên mani tawu. Biyan kun tumbas ya balang gisa kamuyu ayun sa mani dinyag yu.

24 Nuwa ya kaatag kamuyu baysen sa balayan Tiatira, asê manunul sa mani turun Jezebel buy a kaw nabiyasa sa pambégén lan 'Malalêy mani turun Satanas.' Kabay a kina dagdagan pun amén a mabayatan na isip yu.

25 Kay labay kuy isundu yuy panunul yu sa kapêtégan na nalêngê yu angga sa lumatêng ngaku.

26 Ya mani manambut buy manunul sa kalabayan ku angga sa kamatiyan, biyan ku silan karapatan mamaala sa mani bansa

27 buy kapangyarian manyapung sa mani bansa kaparisun têkên na bakal ya manyapung sa mani banga. Biyan ku sila êt karapatan kaparisun indin kangkun Bapa ku.[‡]

28 Buy indin ku êt kallay kalluwan sa maranun. §

29 Sikaw wa mani malléngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun!"

* **2:17 2:17** Sa Griego, manna ya nakasimpan. Ya labay sabin manna, abituy tinapay ya indin Bapan Namalyari sa mani Israelita sabitun idi sila sa kakyangan. † **2:20 2:20** Ya nunan Jezebel asawan gisay ari sa Israel sabitun nuna. Mabasa sa 1 Ari 16. ‡ **2:27 2:27** Mani Kanta 2:8-9.

§ **2:28 2:28** Ya labay sabin bay-in kalluwan sa maranun, si Jesus o kapangyarian mag-ari kaawyun Jesus.

3*Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Sardis*

1 Sinabi ét Jesus kangku ya manulat tuku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Sardis.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtewén buy idi kanay pituy ispirituy maglingkud kan Bapan Namalyari. Sikaw wa mani taga Sardis, tanda kuy mani pandaygén yu. Malakéy magsabin nabyay ya panampalataya yu kangku, nuwa sa kapêtégan, nati ya panampalataya yu.

2 Kabay mimata kaw buy papas-éyén yu manguman na nitagan na panampalataya yu ya marani yan mati. Gawan makitan kuy asê pun ganap pa pandaygén yu sa pangélew Bapan Namalyari.

3 Kabay ganakén yuy mani aral la naléngé buy natanggap yu. Sunulun yuy mani abitu buy pagsisyán yuy mani kasalanan yu. Nu a kaw mimata, lumaténg ngaku sa uras sa a yu tanda, kaparisun gisay manakaw ya a yu tanda nu sabét ta uras sa pallumaténg na.

4 Nuwa dilag dakun umnu kamuyu baysén sa Sardis ya asê nadinatan na yaming la, ta a sila nanyag nadawak kaparisun kaatag. Mita silan kaawyun kun nakayaming naputi gawan nañaspat sila kangku.

5 Nu sisabét man na manambut, payamingan ku yan naputi buy a ku itas ya lagyu na sa librun biyay. Buy kilalanén kuya sa arapan Bapa ku buy sa mani ang-el na.

6 Sikaw wa mani malléngé, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Filadelfia

7 Sinabi ét Jesus kangku ya manulat tuku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Filadelfia.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya banal buy mapagtíwalan. Idi kangkuy susin David.* Sabét man na buklatén ku, ayin nan makapisara buy nu sabét man na insara kina, ayin nan makapibuklat.

8 Sikaw wa mani taga Filadelfia, tanda kuy mani pandaygén yu. Agyan kay iibun na agyu yu, sinunul yuy mani inturu ku buy a yu impuglaw wa lagyu ku. Kabay imbuksul kuy pasbul kamuyu buy ayin dakun sisabét ya makapisaran ati.

9 Pakaléngé kaw! Ati yaman na daygén ku sa mani Judioy sakup Satanas ya idi sa balayan yu. Ta pansabin lay mani Judio sila nuwa maglaram sila. Padukwan ku sila sa arapan yu amén matandan lay pangkaidwan kataw.

10 Lumaténg nga panawun kapapalimuy kasakitan na malyari sa kaganawan tawu baydi sa babun luta. Nuwa illagan kataw sa panawun na abiin, gawan sinunul yuy utus ku ya mibabata kaw.

11 Marani yakinan lumaténg. Kabay isundu yuy panunul yu sa kapêtégan na naléngé yu amén ayin sisabét man na makakwan gantimpala yu.

12 Nu sisabét man na manambut, ituwad kuyan gisay tarék sa Templun Bapan Namalyari buy manugél lina baydu kanuman. Itatak ku kanay lagyun Namalyari ku buy lagyun balayan Namalyari ya sabay ya bayuy

* **3:7 3:7 susin David:** ya labay sabin, dilag yan kapangyarian sa kaarian David.

Jerusalem ya magtabuy ubat sa langit. Buy itatak ku êt kanay bayu kun lagyu.

¹³ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyin."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyin na idi sa Laodicea

¹⁴ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyin na idi sa balayan Laodicea.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay pambêgên Amen,[†] ya mapagktiwalan buy pêtêg ga magpapêtêg buy sabay siyay pinangubatan kaganawan dinyag Bapan Namalyari.

¹⁵ Tanda kuy mani pandaygén yu. Tanda kuy a kaw nalêpêt o naumut. Labay ku dayin nalêpêt kaw o naumut.

¹⁶ Nuwa gawan maligamgam kaw, a naumut o nalêpêt, isuka kataw.

¹⁷ Pansabin yuy mabandi kawna buy idi ya kamuyuy kaganawan pangaylanganan yu. Nuwa a yu tanday kapapalunus kaw, kalulu, bulag sa kapêtégan buy tagéktêk sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁸ Kabay pansabin ku kamuyuy manaliw kaw kangkun gintuy inlalu sa apuy amén magin pêtêg kaw mabandi. Manaliw kaw êt kangkun naputi ya yaming amén matakpan na mamakapadêng-êy ya kalabusán yu. Buy manaliw kaw panuluy pan-ipunu sa mata amén makit yuy kapêtégan.

¹⁹ Pamparusan buy pan-itinêk kuy mani tawuy pangkaidwan ku.

Kabay magsipêg kaw buy lubus yun pagsisyán na mani kasalanan yu.

²⁰ Abiti yaku sa lawasan pasbul yuy mallatuktuk. Nu dilag makalêngê kangku buy ibuklat nay pasbul na, sumun naku buy pagkaêm kuyan mangan.

²¹ Nu sisabêt man na manambut, biyan kuyan karapatan miknu sa danin turonu ku. Tagawan sên nanambut taku, nakaiknu wakina sa danin turonun Bapa kun Namalyari ya nakaiknu sa turonu na.

²² Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyin."

4

Ya Pangulimén sa Langit

¹ Amésén, pamakayari kun nalêngê mani mensayi sa pituy pustun manampalatayay miaawyin, nakitan kuy nibuklat ta pasbul sa langit. Buy nalêngê kun nanguman na tunuy ya paran sénég patutut. Sinabi na kangku, "Magdakêy ka baydi ta ipakit ku kamuy mani malyari lanu."

² Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy nakitan ku sa langit ta gisay turonu yá dilag nakaiknu baydu.

³ Ya wangis na, manginangkinang kaparisun makamal la batuy jasper buy kornalina.* Buy nakapalitêng sa turonuy buwangaw wa kasin batêk batuy esmeralda.

⁴ Sa palitêng turonu, dilag luwampu buy apat pun na turonu nu saantun nakaiknyu mangatway nipagtungkulán sa langit ya nakayaming naputi buy dilag kuronay gintu.

* ^{3:14 3:14 Amen:} ya labay sabin, si Jesus ya kapilmiyan mani pangakun Bapan Namalyari. * ^{4:3} ^{4:3} Ya batuy jasper magmikanayun na batêk na nuwa malakê ya batêk nalabyung. Ya kornalina naudit ta batêk na, ya esmeralda nalabyung nga batêk na. Nasilêng nga mani batun ati buy maulaga.

5 Buy ubat sa turonu nakitan kuy maggulisgulis ya mani kimat kaagnan na manugudug ga mani kilat. Sa arapan turonun ati, dilag pituy magdékêtdékêt ta sulu. Sabay ya abiin ya pituy Ispiritun Bapan Namalyari.

6 Sa arap turonu, dilag êt paran dagat ta sulamin na malinawlinaw wa paran kristal. Sa apat ta duyun turonu, dilag apat ta nabyay ya inlalang ya nanopnun mata sa arap buy sa bukut.

7 Ya nunan nabyay ya inlalang, para yan lewun. Ya ikalwa, para yan baka. Ya ikatlu, para yan lupan tawu buy ya ikaapat, para yan agila ya mallumpad.

8 Buy ya apat ta nabyay ya inlalang, dilag silan tianêm ma palakpak buy napnun mata angga sa aypaan palakpak la. Allu buy yabi, a sila mantunggen magkantan paradi,

"Banal, Banal, Banal

la Panginiun tamun Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan.

Siyay Bapan Namalyari sabitun nuna, amêsen buy kanuman."

9 Ya apat ta nabyay ya inlalang, mamarangal buy magpasalamat sila sa nakaiknu sa turonu ya mambumay kanuman.

10 Kaban mangulimén sila, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulon sa langit, manduku buy mangulimén sila sa arapan nakaiknu sa turonu ya mambumay kanuman. Buy pan-idin lay kurona la sa arapan turonu buy pansabin lay,

11 "Bapan Namalyari ya Panginiun yan, kay sikay naspas mananggap panggalang, pamarangal, buy kapangyarian.

Ta sikay nanyag kaganawan
buy sa kapamilatan kalabayan mu, nadyag buy nabiyan silan biyay."

5

Ya Kasulatan buy Biserun Tupa

1 Pamakayarin abitu, nakit kuy kasulatan na nakatilitil ya tatalan sa wanau nakaiknu sa turonu. Dilag nakasulat sa mikapaka buy insaran pituy pamigta.*

2 Nakin kuy gisay makapangyarian na ang-el Bapan Namalyari ya masnêg magsabin, "Sisabêt ta sépat mamitas pamigtan ati ya kasulatan?"

3 Nuwa ayin gisa man sa langit, o sa babun luta o sa aypaan luta ya sépat mamitas pamigta buy ayin sépat mamasan nakasulat baydu.

4 Sadyay tangis ku gawan ayin nakun nakitan na sépat mamitas pamigta buy ayin sépat mamasan nakasulat baydu.

5 Amêsen, ya gisa sa luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulon ya nagsabi kangkun paradi, "Agana ka manangis gawan si Jesus ya pambégen Lewun[†] ya ubat sa layin Arin David[‡] ya ubat êt sa layin Juda, nanambut tana. Kay siyay sépat mamitas pituy pamigta buy sépat mamibuklat kasulatan na nakatilitil."

6 Pamakayari, nakin kuy Biserun Tupay paran pinati la awlagi ya nakaidêng sa bunak mani mangatway nipagtungkulon buy apat ta nabyay ya inlalang ya nakapalitêng sa turonun Bapan Namalyari. Buy si Biserun Tupa, dilag yan pituy sungay buy pituy mata. Ya pituy mata, sabay ya

---

* **5:1 5:1** Insara lay nakatilitil la sulat amên matandan la nu dilag namibuklat sulat.   † **5:5 5:5**
Paradi ya labay sabin "Lewun na ubat sa layin Juda" sabay si Cristu (Genesis 49:8-10).   ‡ **5:5 5:5**
Sa Isaias 11:10 dilag sinabi ya lumatêng nga Ari o Mamiligtas ya maubat sa layin Arin David.

pituy Ispiritun Bapan Namalyari ya in-utus na sa kaganawan lugal baydi sa babun luta.

⁷ Amêsen, si Biserun Tupa, kingwa nay nakatilitil la kasulatan ya idi sa wanwan gamêt un abituy nakaiknu sa turonu.

⁸ Sén kewenaynay kasulatan, si ati silay apat ta nabyay ya inlalang buy ya luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulau, nagpalukub sila sa arapan Biserun Tupa. Balang gisa kalla, dilag alpa buy silyaw wa gintu ya napnun pabangi ya sabay ya panalangin mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kanâ.

⁹ Nagkanta silan bayuy kanta. Ya pan-ikanta lay,
"Kay sikay sépat mangwan nakatilitil la kasulatan
    buy mamitas un mani pamigta,
gawan pinati laka
    buy sa kapamilatan daya mu, inatbus muy mani tawu ubat sa balang
        layi, mani sabi, buy bansa
    amén magin tawu silan Bapan Namalyari.

¹⁰ Dinyag mu silan mani tawuy pag-arian Bapa tamun Namalyari buy mani
    pari amén maglingkud kana,
    buy mag-ari sila lanu baydi sa babun luta."

¹¹ Amêsen, nakit ku buy nalêngê kuy tunuy mani ang-el ya asê mabilangbilang. Nakapalitêng sila sa turonu, sa apat ta nabyay ya inlalang buy sa luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulau.

¹² Nagkanta silan masnêg ga panggalang. Ya ingkanta la,
"Si Biserun Tupay pinati la awlagi,
    kay siyay sépat mananggap kapangyarian, pibandian, kabiyasan,
        kaksawan,
    karanganlan, kangêdan, buy pangulimên!"

¹³ Pamakayari, ya kaganawan inlalang ya idi sa langit, sa babun luta, sa aypaan luta, buy sa dagat, magkanta sila êt paradi,
"Sa nakaiknu sa turonu buy sa Biserun Tupa

    ya pangulimên, karanganlan, kangêdan, buy kapangyarian kanuman."

¹⁴ Nakitbay ya apat ta nabyay ya inlalang, "Awuy Panginuun." Buy ya mangatway nipagtungkulau, nagpalukub sila buy nangulimên sa nakaiknu sa turonu buy sa Biserun Tupa.

6

Ya pamitas mani pamigta

¹ Amêsen, nakit kuy intas Biserun Tupay nunan pinamigta sa kasulatan ya nakatilitil. Pamakayari, nalêngê kuy paran masnêg ga kilat ya sabay ya tunuy gisa sa apat ta nabyay ya inlalang ya nagsabin "Mita kayna!"

² Sén nangêlêw waku, nakan kuy gisay naputi ya kabayu. Ya nakasakay, mitatalan yan bayi buy binyanan yan kurona. Buy namita ya amén manambut sa mani laban.

³ Sén intas êt Biserun Tupay ikalway pinamigta sa kasulatan, nalêngê kuy ikalway nabyay ya inlalang ya nagsabin paradi, "Mita kayna!"

⁴ Amêsen, gisay naudit ta kabayu nag-awas. Buy ya nakasakay, binyanan yan maragul la ispada buy karapatan mamitas kapatétbékan baydi sa babun luta. Sa pakapakun baydu, mipapati ya mani tawu.

⁵ Sén intas sa êt Biserun Tupay ikatluy pinamigta sa nakatilitil la kasulatan, nalêngê kun nagsabi ya ikatluy nabyay ya inlalang, "Mita

kayna!" Buy nakit kun nag-awas ya gisay kabayuy nauyang. Ya nakasakay, manalan yan panimbang.

⁶ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa pibunakan apat ta nabyay ya inlalang ya magsabin paradi, "Ya upa sa gisay allu, sabay ya gisay kilun trigu o tatluy kilun arinay saliwin na.* Nuwa agana mu itag-ay ya alagan larun ulibu buy alagan alak ka ubat sa sabêñ ubas."

⁷ Sêñ intas sa êt Biserun Tupay ikaapat ta pinamigta sa nakatilitil la kasulatan, nalêngê kuy ikaapat ta nabyay ya inlalang ya nagsabin, "Mita kayna!"

⁸ Buy nakitan kuy gisay napêtlay kabayu. Ya nakasakay, Kamatyany na lagyu na buy ya lagyun manunul kana, Hades ya labay sabin lugal nangamamatì. Binyanan silan kapangyarian mamatin tawu sa ikaapat ta baagi baydi sa babun luta sa kapamilatan gera, layang, sakit buy mangatubag ga ayup.

⁹ Sêñ intas sa êt Biserun Tupay ikalimay pinamigtan kasulatan, nakit ku sa sulêplêp kuy idi sa aypañ pamiandugan kan Bapan Namalyari ya kaladwan mani tawuy pinati awlagi gawan sa pagtiwala buy pamipapêtêg lan Sabin Bapan Namalyari.

¹⁰ Masnêg lan pansabin, "Panginuun ya Makapangyarian, banal buy tapat, parasaantun kabuyut kay mangêtêng bayu mu parusan buy ablasêñ ya namati kanyan?"

¹¹ Buy balang gisa sa mani nati, binyanan silan naputi ya yaming. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, "Mangêtêng kaw pun pêrad da panawun angga sa mikumpletuy bilang un pinati lay kaparisu yun mipapatêl ya maglingkud kan Bapan Namalyari."

¹² Sêñ intas sa êt Biserun Tupay ikaanêm ma pinamigtan kasulatan, nangayun malakas. Dinumiglêm ma allu ya paran yaming nga nauyang buy inumudit ta buwan un paran daya.

¹³ Nanabuy mani bêtêwên sa babun luta ya paran tagêy igus sa nailê ya nanégnêg gawan sa sadyay lakas angin.

¹⁴ Nitas sa langit ya paran intilitil la papel. Buy nitas êt ta kaganawan bung-uy buy mani isla sa binyanan la.

¹⁵ Ya mani ari baydi sa babun luta, ya mani nipagtungkulan, ya mani mamunu sa mani sundalus, ya mani mabandi, ya mani dilag kapangyarian, buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê, nagtagu sila sa mani léyang buy sa mangaragul la batu sa mani bung-uy.

¹⁶ Sinabi la sa mani bung-uy buy sa mangaragul la batu, "Tugpawan yukay buy itagu amén a yan makitan na lupon nakaiknu sa turonu buy amén a yan madanasan na tubag Biserun Tupa.

¹⁷ Tagawan inlumatêng nganay alluy kapapalimuy sadyay tubag Bapan Namalyari buy Biserun Tupa. Buy ayin tagaan makapibabata."

7

Ya 144,000 tinatakan ubat sa mani layin Israel

¹ Pamakayari, nakit kuy apat ta ang-el ya nakaidêng sa apat ta duyung babun luta. Pambênbênan lay apat ta angin amén asê maanginan na babun luta, dagat o dakun sabêt man na puun kayu.

* **6:6 6:6** Sa pêtêg ga ulaga sa gisay allun upa makasaliw silan 12-15 ya kilun trigu o 36-45 ya kilun arina.

² Buy nikit ku pun êt ta gisay ang-el ya ubat sa puputakan mamut. Tatalan nay panatak un Bapan Namalyari ya nabuyay. Buy masnêg nan sinabi sa apat ta ang-el la binyanan kapangyarian mallasak sa babun luta buy sa dagat,

³ "Agana yu pun sirên na babun luta, ya dagat, buy mani puun kayu anggan a yan pun natatakan na waêng mani maglingkud sa Panginuun tamun Namalyari."

⁴ Nalêngê kuy dinalan buy apattapu buy apat ta libu ya bilang kaganawan natatakan ya ubat sa mapu buy luway layin Israel.

⁵ Ya layin Juda, mapu buy luway libu.

Ya layin Ruben, mapu buy luway libu.

Ya layin Gad, mapu buy luway libu.

⁶ Ya layin Aser, mapu buy luway libu.

Ya layin Neftali, mapu buy luway libu.

Ya layin Manases, mapu buy luway libu.

⁷ Ya layin Simeon, mapu buy luway libu.

Ya layin Levi, mapu buy luway libu.

Ya layin Isacar, mapu buy luway libu.

⁸ Ya layin Zebulun, mapu buy luway libu.

Ya layin Jose, mapu buy luway libu.

Ya layin Benjamin, mapu buy luway libu.

Ya mani tawu sa arap turonun Bapan Namalyari

⁹ Pamakayari, nikit kuy bapan lakêñ tawuy asê mabilangbilang. Naubat sila sa kaganawan bansa, layi, buy mani sabi. Nakaidêng sila sa arapan turonu buy sa arapan Biserun Tupa. Nakayaming silan makarang nga naputi buy tatalan lay mani palapan palaspas.

¹⁰ Masnêg lan pansabin,

"Uliménén si Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu buy uliménén êt ya Biserun Tupa,

gawan inlitas lakay sa kaparusan!"

¹¹ Nidêng nakapalitêng ya kaganawan ang-el sa apat ta nabuyay ya inlalang buy ya mangatway nipagtungkuluan sa langit ya nakapalitêng êt sa turonu. Nagpalukub ya mani ang-el sa arapan turonun Bapan Namalyari buy nangulimén sila kana.

¹² Paradi ya sinabi la,

"Awuy Panginuun!

Ya pangulimén, ya kangêdan, ya kabiyasan, ya pagpasalamat, ya karanganlan, ya kapangyarian buy ya kapas-éyan,
idi sa Bapa tamun Namalyari kanuman!

Awuy Panginuun!"

¹³ Amêsén, namatang kangkuy gisa sa mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkuluan, "Sisabêt ta abitu silay nakayaming makarang nga naputi buy antuy ubatan la?"

¹⁴ Nakitbay yaku kana, "Kakay, kay sikay magtanda!"

Buy sinabi na kangku, "Sabay abiin silay nakadanas saday pamasakit nuwa a sila sinumuku. Inlinis buy pinapakaputi lay yaming la sa kapamilatan dayan Biserun Tupa."

¹⁵ Gawan a sila sinumuku sa pamasakit kalla, kabay idi sila sa arap turonun Bapan Namalyari. Allu buy yabi silan maglingkud kan Bapan Namalyari sa Templo na. Si Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na ya sabay ya mallukub kalla.

16 A silayna lumayang o mapêl-angan. Buy a silayna maumutan allu o dakun sabêt ta makatêktêk.

17 Gawan ya Biserun Tupa, idi ya sa danin turonu ya sabay ya mallukub buy mamilaku kalla sa mani sibul la mam-in biyay. Buy itas Bapan Namalyari ya sakit buy kalungkutan la kanuman.*

8

Ya Pamitas ikapituy Pinamigta sa kasulatan

1 Sên intas Biserun Tupay ikapituy pinamigta kasulatan, nangimbék ka langit un kapakay uras.

2 Pamakayari, nakit kuy pituy ang-el la nakaidêng sa arapan Bapan Namalyari. Ya balang gisa kalla, binyanan patutut.

3 Amêsên, inlumatêng pun êt ta gisay ang-el la mantan gisay gintuy pamyanan ya pangwêkan pabangi. Nidêng ya sa arapan pamiandugan kan Bapan Namalyari. Indin kanay malakéy pabangi amén iawyun na sa panalangin kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy in-andug nay ati sa gintuy pamiandugan ya idi sa arapan turonun Bapan Namalyari.

4 Ya asuk ka ubat sa pan-éwékên na pabangi buy ya panalangin mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, niagnan nitag-ay ubat sa gamêt ang-el papakun sa arapan Bapan Namalyari.

5 Pamakayari, kingwan ang-el ya gintuy pamyanan inêwêk ka pabangi, pinakapnu nan bayan apuy buy insamwag na sa luta. Buy tambêng nangimat, nangilat, nanugudug buy nangayun.

Ya mani patutut

6 Amêsên, naglêan na pituy ang-el amén patunuyun na patutut ta indin kalla.

7 Sên pinasnêg gan nunan ang-el ya patutut na, nanguran elu buy apuy ya dilag daya. Buy naslêb ya ikatluy baagin babun luta buy ikatluy baagin kaganawan puun kayu buy kaganawan nikalutêdlutêd da lamun.

8 Sên pinasnêg êt ikalway ang-el ya patutut na, nanabu sa dagat ta apuy ya magdékêtdékêt ya paran gisay maragul la bung-uy. Nadyag dayay ikatlun baagin dagat.

9 Kabay nati êt ta ikatluy baagin mani mambumyay sa dagat, buy nalasak ya ikatluy baagin mani barku sa dagat.

10 Sên pinasnêg ga êt ikatlun ang-el ya patutut na, ubat sa langit, nanabu sa ikatlun baagin kaganawan mani ilug buy mani sibul ya gisay maragul la bêtewen ya magdékêtdékêt.

11 Ya lagyun ati ya bêtewen, "Napait." Kabay pinumait ta lanêm ya kinapinabwan na. Buy sên nainêm malakéy tawuy abituy lanêm, nati sila.

12 Sên pinasnêg ga êt ikaapat ta ang-el ya patutut na, nalasak ya ikatluy baagin mamut, ikatluy baagin buwan buy ikatluy baagin kaganawan mani bêtewen. Kabay nitas ya ikatluy baagin sawang mamut buy yabi.

13 Pamakayari, nikit kuy gisay agilay mallumpad sa langit. Nalêngê kuy masnêg nan pansabin, "Mamakapalonus! Mamakapalonus! Mamakapalonus ya manugêl sa babun luta sa pamasnêg tatluy ang-el un patutut la!"

---

* **7:17 7:17** Sa Griego ati ya nakasulat, "Buy punisan nan Bapan Namalyari ya balang luwa sa mata la."

9

¹ Sén pinasnêg êt ikalimay ang-el ya patutut na, nikit kuy nanabu sa babun lutay gisay bêtêwên* ya ubat sa langit. Buy indin sa bêtêwên ya susin kalalêlaléan sukulan sa aypaan luta.[†]

² Sén imbuklat nay ati, nag-awas ya makudpay asuk ya paran ubat sa maragul la pallutwan tinapay. Natugpawan asuk ka mamut. Kabay dinumiglêm ma babun luta.

³ Buy ubat sa asuk, nipag-awas sa mani durun buy nikyat sa luta. Binyanan silan kapangyarian mamasakit sa pangayat la, kaparisun pangayat kulsisipit.

⁴ Intipan kallay agana la sirêna na mani lamun, gitna, o mani puun kayu nun a kay ya pasakitan la, abituy mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari sa waêng la.

⁵ Nuwa a sila tinulutan patin na mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari, nun a kay pasakitan sila sa limay buwan sa kapamilatan paran pangayat kulsisipit.

⁶ Buy sa panawun na abiin, labay pun mani tawun mati sila, nuwa a sila mati.

⁷ Ya mani durun, para silan kabayuy nakal-an makilaban. Dilag nakapaluntu sa ulu lay paran kuronay gintu buy ya lupa la, napakalupan tawu.

⁸ Makarang nga sabut la kaparisun sabut babayi buy paran bangil lewun na bangil la.

⁹ Ya pagaw la, dilag panagkay diyag sa bakal buy ya tunuy palakpak la, paran tarit mani kalesa ya pagsakayan mani sundalus sa gera ya pangguluyun malakêy kabayuy manduyung sa labanan.

¹⁰ Ya ikuy la, kaparisun ikuy kulsisipit buy dilag kapangyarian masakit sa mani tawu sa lalén limay buwan.

¹¹ Ya ari la sabay ya ang-el la magbantay sa kalalêlaléan sukulan sa aypaan luta. Abadon na lagyu na sa sabin Hebreo buy Apolion êt taman na lagyu na sa sabin Griego ya labay sabin Mallasak.

¹² Nayari yay nunay mamakapalimu, nuwa dilag pun luway mamakapalimuy lumafêng.

¹³ Sén pinasnêg ikaanêm ma ang-el la patutut na, nalêngê kuy gisay tunuy ya ubat sa apat ta sungay sa mani duyung gintuy pamiandugan ya idi sa arapan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sinabi na sa ikaanêm ma ang-el la dilag patutut, "Ibus minay apat ta ang-el ya nakagapus sa maragul la ilug Eufrates."

¹⁵ Kabay imbus ya apat ta ang-el amên patin lay ikatlun baagin mani tawu sa babun luta. Taganan in-il-an sila para sa uras, allu, buwan buy tawun na ati.

¹⁶ Nalêngê kuy luwan dalan na milyun na bilang mani sundalus ya nakasakay sa kabayu.

¹⁷ Buy nikit ku sa sulêplêp kuy mani kabayu. Buy ya mani nakasakay, dilag silan naudit ta panagka ya idi sa pagaw la ya paran apuy, nalabyung paran safiro buy kulay ukuy ya paran asupri. Ya ulun mani kabayu, paran ulun lewun buy dilag apuy, asuk, buy asupri ya umawas sa bêbey la.

* **9:1 9:1 gisay bêtêwên:** ya labay sabin, gisay ang-el (Pahayag 9:11). † **9:1 9:1 kalalêlaléan sukulan sa aypaan luta:** ya labay sabin ya kulungan nadawak ka ispiritu kaban mangêtêng silan kaparusán.

¹⁸ Gawan sa tatluy salut ya nag-awas sa bêbêy la ya sabay ya apuy, asuk buy asupri, nati ya ikatluy baagin mani tawu sa babun luta.

¹⁹ Ya kapangyarian mani kabayu, idi sa bêbêy buy ikuy la. Ya ikuy la, paran ulun utan ya sabay ya panggamit lan mamasakit.

²⁰ Ya nitagan na tawu sa babun lutay asê nati sa mani salut ta abitu, a sila nagsisi sa mani kasalanan la nun a insundu la pun êt ta pangulimên la sa mani nangadawak ka ispiritu buy sa mani ribultuy kay diyag mani gamêt la, mani diyusdiyusan ya diyag sa gintu, pilak, tangsu, batu buy kayu ya asê makakit, makalêngê o makabita.

²¹ A la êt pinagsisyan na pamati la, ya pangkukulam la, ya pamikikanayun la o panakaw la.

10

Ya Ang-el buy Nangabêlêng nga Kasulatan

¹ Pamakayari, nakit kina êt ta gisay makapangyarian na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Nauklupan ulap pa lawini na buy dilag buwangaw sa babun ulu na. Manginangkinang paran mamut ta lupa na buy paran tarêk apuy ya mani bitis na.

² Dilag yan pantalanên na nabêlêng nga kasulatan na nakatilitil la nakabuklat. Intudak na sa dagat ta wanana bitis na buy sa lutay naman na udin bitis na.

³ Nan-angaw yan paran nan-ungul la lewun buy pikitbayan yan mangêlêdêgêd da pituy kilat.

⁴ Buy sên isulat ku dayi ya nalêngê ku sa pituy kilat, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit. Sinabin ati, "Agana mina isulat ta sinabin pituy kilat. Iliim mu tana pun."

⁵ Pamakayari, nakit kuy abituy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Intag-ay na sa langit ta wanana gamêt na buy

⁶ nangaku ya sa lagyun Bapan Namalyari ya nabyay kanuman ya nanyag kaganawan idi sa langit, kaganawan idi sa babun luta buy kaganawan idi sa dagat. Sinabi na, "Asina maêpêng nga panawun."

⁷ Nu patunuyun ikapitun ang-el la patutut na, tuparêñ Bapan Namalyari ya palanu nay nakalim, kaparisun impatanda na awlagi sa mani propetay lingkud na."

⁸ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin paradi kangku, "Lakwén tuy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Kêwén tuy tatalan nay librui nakabuklat."

⁹ Kabay nagdani yaku sa ang-el buy inyawad ku kanay kasulatan. Sinabi na kangku, "Awu, kêwén mina buy kanên. Matam-is sa bêbêy tuy abiin un paran pulut panilan, nuwa naapak sa banaw mu."

¹⁰ Kingwa ku sa gamêt nay kasulatan buy kinnan ku. Para yan pulut panilan na natatam-is sa bêbêy ku. Nuwa sên naibuun kina, naapak sa banaw ku.

¹¹ Pamakayari, sinabi na kangku, "Kaylangan minan ipatandan manguman na pan-ipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani tawu, sa mani bansa, sa mani sabi buy sa mani ari."

11

Ya Luway Magpapêtêg

¹ Pamakayarin abitu, binyanan nakun ang-el* un gisay panukad da paran têkén buy sinabi na kangku, "Mita kayna ta sukadén moy Templun Bapan Namalyari buy abituy pamiandugan. Bilangén mu êt ta mani tawuy mangulimén baydu.

² Nuwa agana mina sukadén na lawasan Templa, gawan abituy indin sa mani tawuy asé manampalataya kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawun abiin, sakupun[†] lay Banal la Balayan Jerusalem sa lalén apattapu buy luway buwan.

³ Sa panawun abiin, mamiutus sakun luway magpapêtèg ku. Nakayaming silan nauyang buy ipatanda lay Sabin Bapan Namalyari sa lalén gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy allu."[‡]

⁴ Ya luway magpapêtèg, sabay silay labay sabin luway puun kayun ulibu§ buy luway pamyanan sulu. Nidêng sila sa arapan Panginuun un buun babun luta.

⁵ Nu dilag kalabay mamasakit sa luway magpapêtèg, dilag apuy ya magawas sa bêbêy la ya manlêb kalla. Parabayduy ikamatín sisabêt man na kalabay mamasakit kalla.

⁶ Dilag silan kapangyarian matatgén uran kaban pansabin lay panipasabin Bapan Namalyari kalla. Buy dilag sila êt kapangyarian daygén dayay lanêm buy mamasakit kaganawan tawu baydi sa babun luta un kaganawan kalasin salut, sa sabêt man na uras ya labay la.

⁷ Pamakayarin ipatandan luway magpapêtèg ya pan-ipasabin Bapan Namalyari, magsalwang ngay matubag ga ayup pa ubat sa kalalêlaléan sukulan sa aypan luta amén makilaban sa luway magpapêtèg. Masambut buy mapatin matubag ga ayup ya luway magpapêtèg.

⁸ Ya bangkay la, kay pasawén la tana sa dan balayan Jerusalem ya sabay ya balayan na pinipikwan Panginuun la sa kurus. Buy ya balayan na abiin, maiparisu ya sa Sodoma buy sa Egipto ya saday kadawakan.

⁹ Sa tatlu buy kapakay allu, ya bangkay la, piélêw-êléwan tan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na layi, mani sabi buy mani bansa. Buy a la tulutan mailbêng.

¹⁰ Matulay mani tawuy idi baydi sa babun luta, gawan sa pangamatín luway magpapêtèg. Magsaya buy mipam-in degaluy balang gisa, gawan nati yay luway magpapêtèg ga namasakit sa mani tawuy idi baydi sa babun luta.

¹¹ Nuwa pamakalibas tatlu buy kapakay allu, pinabyay silan manguman Bapan Namalyari buy nidêng sila. Buy ya mani tawuy nakakit kalla, saday limu la.

¹² Pamakayari, ya luway magpapêtèg ya nanguman nabyay, nalêngê lay masnég ga tunuy ya ubat sa langit ya nagsabin paradi, "Magdakéy kaw baydi!" Kaban pan-êléwan silan mani kapati la, ya luway nanguman nabyay, pan-itag-ay silan ulap papakun sa langit.

¹³ Sa uras êt ta abitu, nangayun saday lakas. Buy nalasak ka ikamapuy baagin balayan Jerusalem buy pituy libuy tawuy nati. Taganan nalimwan mani tawuy nitagan buy nangulimén sila kan Bapan Namalyari ya idi sa langit.

---

* **11:1 11:1** Sa Griego, "binyanan nakun gisay panukad."   † **11:2 11:2** Sa Griego, ya "sakupun" "piturakturan."   ‡ **11:3 11:3** Ya apattapu buy luway buwan o gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy tawun na allu o tatlu buy kapitnay tawun, kay gigisay labay sabin. Ati ya panawun na indin Bapan Namalyari para sa mani kapati na.   § **11:4 11:4** Zacarias 4:1-14.

¹⁴ Buy nayari yanay ikalway mamakapalimu, nuwa narani ya êt ta ikatlu.

Ya ikapituy patutut

¹⁵ Amêsen, sén pinasnég ikapituy ang-el la patutut na, dilag gakun nalêngéy mani masnég ga tunuy ya ubat sa langit ya magsabin paradi, "Ya kaganawan pag-arian baydi sa babun luta, idi yana kan Bapa tamun Namalyari buy kan Cristuy pinili na. Mag-ari yina kanuman."

¹⁶ Amêsen, ya luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan ya nakaiknu sa turonu la sa arapan Bapan Namalyari, nagpalukub sila buy nangulimén kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sinabi la,
"Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan,
sikay Namalyari awlagi buy anggay nabay amêsen.
Magpasalamat kay kamu gawan ginamit muy saday kapangyarian mu
buy mag-ari kayna baydi sa babun luta.

¹⁸ Natubag-tubag ga mani tawuy asê mangilala kamu,
nuwa niras say panawun tubag mu,
buy pangatul mu sa mani nati.

Panawun nan biyan mun gantimpalay mani propetay maglingkud kamu,
ya mani pinili mun kay kamu buy ya kaganawan naglimu kamu,
nipagtungkulan man o ayin."

Panawun nan pallipul mun mani nallasak sa babun luta."

¹⁹ Pamakayari, nibuklat ta pasbul Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit, buy nakit sa lalén Templay Baul un Kasunduwan*. Amêsen, nangilat, nangimat, nangêlêdêgêd, nangayun buy nanguran maragul la elu.

12

Ya babayi buy dragun

¹ Pamakayarin abitu, nakit ku sa langit ta taganan mamakaupapas. Nakit kuy gisay babayi ya nakayaming allu buy nakatudak ya sa buwan. Dilag yan kuronay mapu buy luway bêtewên.

² Nabuktut ya buy marani yan manganak. Kabay kapan-angaw-angaw na gawan sa saday ilab matanam na.

³ Dilag gaku pun nakit sa langit ya taganan mamakaupapas. Nakit kuy maragul buy naudit ta dragun ya dilag pituy ulu buy mapuy sungay na. Ya balang ulu na, dilag kurona.

⁴ Intangay ikuy nay ikatluy baagin mani bêtewên sa langit buy insamwag sa babun luta. Pamakayari, nidêng nga dragun sa arapan babayi ya manganak amén ibuun na kulaw sa uras sa miawas sa ati.*

⁵ Buy nanganak ka babayi un gisay kulaw wa liyaki ya sabay ya mag-ari sa kaganawan bansa buy maigpit êt ta pag-ari na[†] kalla. Buy dilag nanamsam sa kulaw buy gintan kan Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na.

⁶ Amêsen, tinumakas êt ta babayi papakun sa kakyangan, sa gisay lugal la in-il-an Bapan Namalyari ya tugêlan na. Buy saysayên ya baydun gisay libu buy luwan dalam buy anêmmapuy allu.

* ^{11:19 11:19} Exodus 25:10-22; Hebrews 9:4; Hebrews 8:1; 8:2; 8:5; Exodus 25:15; Deuteronomy 10:1-5.

* ^{12:4 12:4} Judas 1:6. † ^{12:5 12:5} Sa Griego, mag-ari sa kapamilatan têkén na bakal.

⁷ Pamakayari, dilag gera sa langit. Si Miguel ya mamenun mani ang-el buy mani kaawyun nan ang-el, nakilaban sila sa dragun buy mani ang-el na.[‡]

⁸ Nasambut ta dragun buy mani ang-el na. Kabay impatas sila sa langit.

⁹ Insamwag Miguel buy ang-el ya maragul la dragun buy mani ang-el na sa babun luta. Ya dragun, sabay ya utan sabitun nunan panawun[§] buy pambêgén Diyablu o Satanas ya sabay ya mamilitép sa kaganawan tawu sa babun luta.

¹⁰ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na,

"Inlumatêng ngay pamilitas Bapan Namalyari!
Pan-ipakit naynay kapangyarian buy pag-ari na

buy ya karapatan Cristu ya pinili na.

Tagawan impatas nayna ubat sa langit ta

manangkan sa mani mapatêl tamu sa arapan Bapan Namalyari allu
buy yabi.

¹¹ Nasambut tinan mani mapatêl tamu
sa kapamilatan dayan Biserun Tupa

buy sa kapêtégan na pan-ipapêtêg la.

A sila malimun idin na biyay la

alang-alang sa panampalataya la.

¹² Kabay matula kaw, sikaw wa mani manugêl sa langit.

Nuwa mamakapalunus kaw wa mani manugêl sa babun luta buy sa dagat
gawan insamwag ga baysen kamuyu si Satanas.

Natubag-tubag ya

gawan tanda nay pérad tay panawun para kana."

¹³ Sén nakit dragun na insamwag gina sa luta, tinagal nay babayi ya
nanganak kulaw wa liyaki.

¹⁴ Nuwa ya babayi, binyanan yan luway palakpak kaparisun palakpak
maragul la agila amén makalpad ya sa lugal la kakyangan na in-il-an kana.
Baydu yan saysayén sa tatlu buy kapitnan tawun amén miligtas ya sa
dragun.

¹⁵ Pamakayari, ya dragun, namipaawas yan lanêm sa bêbêy na ka-
parisun maragul la lanab amén mianul la babayi.

¹⁶ Nuwa sinawpan lutay babayi. Nibuklat ta luta buy sinêpsêp nay
lanêm ma impaawas dragun.

¹⁷ Amésen, gawan sa saday tubag dragun sa babayi, impawêts nay tubag
na sa kaatag anak babayi ya nitagan. Sabay silay mani tawuy manunul sa
mani utus Bapan Namalyari buy manugêl tapat sa kapêtégan na inturun
Jesus.

¹⁸ Buy nidêng nga dragun sa agid dagat.*

13

Ya Luway Matubag ga Ayup

¹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga ayup pa inumawas ubat sa dagat.
Pituy ulun ati buy mapuy sungay na. Balang sungay na, dilag kurona
buy sa balang ulu na, dilag nakasulat ta lagyuy pamustak kan Bapan
Namalyari.

[‡] 12:7 12:7 Judas 1:9.   [§] 12:9 12:9 Genesis 3:1-15.   * 12:18 12:18 Nidêng ya amén êtêngén o
bêgén na matubag ga ayup.

2 Ya matubag ga ayup, para yan leopardo. Ya bitis na, paran bitis osu. Ya bêbêy na, paran bêbêy lewun. Buy ya dragun, indin na sa matubag ga ayup pa kapangyarian na, turonu na buy karapatan na.

3 Nakit kuy dilag nukay gisay ulun matubag ga ayup, ya ikamati nayna dayi, nuwa inumiyul yapun êt. Gawan sa nalyarin abitu, taganan nakaupapas sa mani tawu sa buun babun luta buy nanunul sila sa matubag ga ayup.

4 Amêsén, gawan sa parabayduy kapangyarian na indin dragun sa matubag ga ayup, nangulimên na mani tawu sa dragun. Buy nangulimên sila êt sa matubag ga ayup buy sinabi lay, "Ayin kaparisuy abiin ya matubag ga ayup! Sisabêt pun na makadêgdêg lumaban kana?"

5 Ya matubag ga ayup, tinulutan Bapan Namalyarin magsabin nadawak laban kana buy mag-ari ya sa apattapu buy luway buwan.

6 Nagsabi yan nadawak laban kan Bapan Namalyari, laban sa lagyun Bapan Namalyari, laban sa tutugêlan na buy laban sa kaganawan manugêl sa langit.

7 Si Bapan Namalyari, tinulutan nay matubag ga ayup pa labanên buy sambuton nay mani pinili nan kay kana. Buy binyanan yan karapatan mag-ari sa mani tawu sa kaganawan layi, sabi, buy bansa baydi sa babun luta.

8 Ya mani tawu baydi sa babun luta, ulimênê lay matubag ga ayup, liban ta sa mani tawuy ubat pun sa dinyag ga babun luta, nakasulat tay lagyu la sa librun biyay. Ya magbandin librun abiin sabay ya Biserun Tupay pinati.

9 Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy ati.

10 Sisabêt man na tawuy intakdan dakpên, dakpên ya. Buy sisabêt man na intakdan mati sa ispada, mati ya êt sa ispada. Kabay ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaylangan lan mibabata buy manugêl tapat kana.

11 Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na matubag ga ayup ya inumawas ubat sa luta. Luway sungay ná ya paran sungay tupa, nuwa nu magsabi ya, katunuy yan dragun.

12 Ginamit nay kaganawan kapangyarian nunan matubag ga ayup. Pinilit nay kaganawan tawu baydi sa babun lutay mangulimên sa nunan matubag ga ayup pa saday nuka ya paran ikamati nayna dayi, nuwa inumiyul êt.

13 Ya ikalway matubag ga ayup, namipakit yan taganan mamakaupapas kaparisun pamaurau nan apuy sa arapan mani tawu.

14 Buy gawan sa mani abiin ya mamakaupapas sa impadyag kanan nunan matubag ga ayup, nailítêp nay mani tawu sa babun luta. In-utus nay mani tawuy manyag ribultun nunan matubag ga ayup ya dilag saday nuka gawan sa ispada nuwa nabyay yapun êt.

15 Tinulutan Bapan Namalyari ya ikalway matubag ga ayup ya biyan nan biyay ya ribultu amên makapagsabi ya. Amêsén, intipan ribultuy patin na kaganawan asê kalabay mangulimên kana.

16 Pinilit ikalway matubag ga ayup pa kaganawan tawun tatakan na wanau gamêt la o ya waêng la, nipagtungkulau man o ayin, mabandi man o kalulu, ipus man o asê.

17 Sisabêt man na asê kalabay magpatatak lagyu o bilang nunan matubag ga ayup, a ya malyarin mamisaliw o manaliw.

¹⁸ Kaylangan di ya kabiyasnan. Matandan tawuy biyasa nu sabêt ta labay sabin bilang matubag ga ayup, tagawan bilang nga ati un lagyun gisay tawu. Ya bilang na, anêm ma ralan buy anêmmappu buy anêm (666).

14

Ya mani kantan inatbus

¹ Pamakayari, naktit kuy Biserun Tupay nakaidêng sa Bung-uy Zion.* Kaawayun nay dinalan buý apattapu buy apat ta libuý tawuy nagtatak ka waéng la un lagyun Biserun Tupa buy Bapa na.

² Amêsên, naléngê kuy tunuy ubat sa langit ya paran sénêg lanêm un bêsay buy paran masnêg ga kilat buy para êt tigtigan un mani manigtig alpa.

³ Magkantay dinalan buy apattapu buy apat ta libuy tawu sa arapan turonun Bapan Namalyari, sa arapan apat ta nabyay ya inlalang buy sa arapan mangatway nipagtungkulang. Bayuy pan-ikanta la buy ayin magtanda, nun a kay ya dinalan buy apattapu buy apatta libuy inatbus Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta.

⁴ Nanugél silan malinis ta a sila nakitakés sa babayi.[†] Nanunul sila sa Biserun Tupa agyan antuy lakwén na. Inatbus sila ubat sa kaganawan tawu sa babun luta bilang mumunan andug kan Bapan Namalyari buy sa Biserun Tupa.

⁵ A sila taganan naglaram buy ayin makit ta dakun sabêt man na nadawak kalla.

Ya tatluy Ang-el

⁶ Pamakayari, naktit kuy gisa pun êt ta ang-el ya mallumpad sa langit. Gégtan nay Mangéd da Balita ya asê magbayu kanuman amén ipatanda na sa mani tawuy idi baydi sa babun luta, sa kaganawan bansa, layi, sabi buy sa magmikakanayun na grupun mani tawu.

⁷ Ati ya masnêg nan sinabi, "Malimu kaw kan Bapan Namalyari buy idin yu kanay panggalang yu, gawan panawun nan pangukum na. Uliménén yu si Bapan Namalyari ya nanyag langit, luta, dagat buy mani sibul."

⁸ Pamakayari, inlumpad êt ta ikalway ang-el ya masnêg magsabin paradi, "Nalasak kana! Nalasak kanay pikatandan na balayan Babilonia. Ya mani tawun ati sabay ya nanagyat sa mani tawu sa babun luta un manunul sa pamikikanayun la ya pan-ikatubag Bapan Namalyari."

⁹ Amêsên, inlumpad da êt ta ikatluy ang-el ya masnêg magsabin, "Ya kaganawan nangulimén sa matubag ga ayup buy sa ribultu na, ya mani nagpatatak sa waéng o gamêt la,

¹⁰ sabay silay makadanas sa saday tubag Bapan Namalyari, ta parusan na sila sa apuy buy sa asupri sa arapan Biserun Tupa buy sa mani banal la ang-el na.

¹¹ Buy ayin tunggén na pagtag-ay asuk apuy ya mamasakit kalla. Allu buy yabi silan magkasakit, gawan nangulimén sila sa matubag ga ayup buy sa ribultu na buy nagpatatak sila pun êt lagyu na."

¹² Kabay sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, ya manunul sa mani utus na buy mamisundun panampalataya yu kan Jesus, kaylangan kaw mibabata.

* ^{14:1 14:1} Zion: sabay ya bung-uy ya pinipaydêngan Templu sa Jerusalem. † ^{14:4 14:4} a sila nakitakés sa babayi: ya labay sabin ya mani katapatan kan Bapan Namalyari.

13 Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta magsabi kangkun paradi, "Isulat muy ati. Paubat amêsên, pagpalên na mani tawuy natin manunul sa Panginuun."

Sinabin Ispiritu, "Awya! Pagpalên sila, gawan mipaynawa silayna sa nabyat ta ubra la buy matanggap lay nay gantimpala la sa mani mangangêd da dinyag la."

Ya pamupul sa babun luta

14 Pamakayari, nakakit takun naputi ya ulap. Buy dilag nakaiknu bayduy paran in-Anak Tawuy ubat sa langit. Nakakurona yan gintu buy nakatalan yan matarêm ma layit.

15 Buy dilag pun êt gitay ang-el la nag-awas sa Temelu buy masnêg nan sinabi sa nakaiknu sa ulap, "Gamitin minay layit mu, gawan panawun nan pamupul. Nawtuy nay pampupulun sa luta!"

16 Kabay pinalut nakaiknu sa ulap ya pupulun sa luta.

17 Pamakayari, nakakit takina êt gitay ang-el Bapan Namalyari ya naubat sa Temelu sa langit ya mitatalan matarêm ma layit.

18 Pamakayari, nakakit takun kaatag ang-el ya nag-awas sa pamian-dugan. Sabay siyay mamaalan apuy sa pamiandugan. Masnêg nan sinabi sa ang-el la mitatalan matarêm ma layit, "Gamitin minay layit mu amên pupulun na mani ubas sa kaganawan panggitnan ubasan sa babun luta, gawan nawtuy na."[‡]

19 Kabay pinupul naynay mani ubas buy indin sa maragul la pamêspesan ubas. Ya pamêspesan na abitu, sabay ya tubag Bapan Namalyari kalla.

20 Pinêspes ya mani ubas sa lawasan balayan buy ubat ta baydu, nallanab ba daya ya niras sa tatlun dalan na kilumetruy karang buy gitay dépay lalê.

15

Ya katatawliyan salut

1 Amêsên, nakakit takina êt taganan mamakaupapas sa langit. Dilag pituy ang-el baydu ya dilag gêtgan na pituy katatawliyan na salut. Abiin ya kayaryan tubag Bapan Namalyari.

2 Ati ya nalyari. Nakitan kuy paran dagat ya kasinlinaw kristal ya magdêkêtdêkêt. Nakitan ku bayduy mani tawuy nanambut sa matubag ga ayup buy sa ribultu na. A sila nagpatatak bilang o lagyu na. Pantitigin lay alpa ya indin kallan Bapan Namalyari.

3 Pan-ikanta lay kantan Moises* ya lingkud Bapan Namalyari ya sabay êt ta kantan Biserun Tupa,

"Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan,
taganan mamakaupapas ya diyag mu!

Ari kañ kaganawan bansa.

Kapêtégan buy matinêk ka paralan mu.

4 Sisabêt ta asê malimu buy asê mangulimên kamu?
Kay sikay banal.

Magdani kamun mangulimên na mani tawu sa kaganawan bansa
gawan nakit kaganawan ya matinêk ka diyag mu."

[‡] **14:18 14:18** Ya pamupul ubas, simbulu un pamiawas saday tubag Bapan Namalyari.

15:3 Exodus 15:1-18.

* **15:3**

⁵ Pamakayarin abiin, nakit kun nibuklat ta Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit ya sabay ya Tolday Pangulimênan nu saantu idi bayduy Kautusan.

⁶ Buy ubat sa Templun Bapan Namalyari, nagsalwang nga pituy ang-el ya dilag pituy katatawliyan na salut. Nakayaming silan malinis sa linu ya mamakasilêw buy dilag gintuy pan-êl sa pagaw la.

⁷ Amêsên, ya gisa sa apat ta nabyay ya inlalang, nam-i ya sa pituy ang-el un tisay gintuy maragul la silyaw ya nanapnun tubag Bapan Namalyari ya mambumuyay kanuman.

⁸ Buy ya Templun Bapan Namalyari, napnun asuk ya ubat sa sawang buy sa kapangyarian na. Buy ayin makasun baydu anggan asê pun mayari ya pituy salut un pituy ang-el.

16

Ya mani pamyanan tubag Bapan Namalyari

¹ Nalêngê kuy gisay masnêg ga tunuy ya ubat sa Templa ya mamiutus sa pituy ang-el un paradi, "Mita kawna ta ibulug yu sa mani tawu sa babun lutay tubag Bapan Namalyari ya idi sa pituy maragul la silyaw."

² Kabay namitay nunan ang-el buy imbulug na sa lutay laman silyaw na. Buy ya mani tawuy dilag tatak matubag ga ayup buy mangulimên sa mani ribultu na, nagkasakit silan mamakapadidi ya nuka.

³ Pamakayari, imbulug ikalwan ang-el la laman silyaw na sa dagat. Buy ya dagat, napakadyag dayan nati ya tawu. Buy nangamamatî ya kaganawan mambumuyay sa dagat.

⁴ Pamakayari, imbulug ikatluy ang-el la laman silyaw na sa mani ilug buy sa mani sibul. Buy napakadyag dayay kaganawan ati.

⁵ Nalêngê kuy sinabin ang-el la mamaala sa lanêm,
"Makatuynungan kay Panginuun.

Sikay Namalyari sabitun nuna pun buy kay sika êt ta Namalyari angga amêsên.

Makatuynungan ka gawan matinêk ka pangatul mu sa mani tawun ati.

⁶ Pinati lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy mani propeta mu.

Kabay daya êt ta ipaynêm mu kalla.

Abiin ya sépat mun pangablas kalla."

⁷ Nalêngê ku pun êt ta tunuy ya ubat sa pamiandugan ya magsabin paradi, "Awuy Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan, pêtêg baynan ustu buy matinêk ka pangatul mu."

⁸ Pamakayari, imbulug ikaapat ta ang-el la laman silyaw na sa allu. Buy binyanan nan kapangyarian na allu amên téktékén na mani tawu sa kapamilatan saday umut na.

⁹ Nuwa agyan natéktêk silayna, a sila pun êt nagsisi sa mani kasalanan la buy a la inulimên si Bapan Namalyari ya dilag kapangyarian mampagtan salut, nun a dinustak laya pun êt.

¹⁰ Pamakayari, imbulug ikalimay ang-el la laman silyaw na sa turonun matubag ga ayup. Buy dinumiglém ma buun pansakupun matubag ga ayup. Buy ya mani tawuy idi baydu, nakayat lay dila la gawan sa saday sakít natanam la.

¹¹ Nuwa a la pun êt pinagsisyan na kadawakan la, nun a dinustak la pun êt si Bapan Namalyari ya idi sa langit gawan sa mani ilab buy nukay pibabatan la.

¹² Pamakayari, imbulug ga êt ikaanêm ma ang-el la laman silyaw na sa kakwalan ilug Eufrates. Natiktok ka ilug amên makalipay ya mani ari ubat sa puputakan mamut.

¹³ Amêsen, nakakit takun tatluy madinat ta ispirituy paran tugak ka man-umawas sa bêbêy dragun, matubag ga ayup, buy magtatalingkayun propeta.

¹⁴ Abituy mani nadawak ka ispirituy manyag mani mamakaupapas. Naku sila sa kaganawan ari sa babun luta amên tipunun na mani tawu sa pamkilaban kan Bapan Namalyari sa maulagay alluy intakdan Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan.

¹⁵ Sinabin Panginuun, "Lêng-ên yun mangêd da sabin ku! Lumatêng ngaku kaparisun manakaw ya ayin magtanda. Pagpalén na tawuy mamantay buy asê maglabus yaming na amên sa pallumatêng ku, a ya mitan nakalabus buy a ya mipakadêng-êy sa pallumatêng ku."

¹⁶ Amêsen, ya mani nadawak ka ispiritu, tinipun lay kaganawan mani pinunu buy mani sundalus la buy gintan la sa lugal la pambêgê Armagedon sa sabin Hebreo.

¹⁷ Pamakayari, imbulug êt ikapituy ang-el la laman silyaw na sa angin. Buy dilag gakun nalêngêy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya idi sa Templun Bapan Namalyari ya magsabin paradi, "Naganap pay kaganawan!"

¹⁸ Nangimat, nangilat, nangêlédégêd buy nangayun saday lakas. Abiin ya ayun na pinakamalakas ya asê pun nalyari sa babun luta paubat sabitun dinyag ga tawu.

¹⁹ Ya pikatandan na balayan Babilonia, nadyag tatluy baagi buy nalasak ka kaganawan balayan baydi sa babun luta. Tinupad Bapan Namalyari ya sinabi na tungkul sa mani tawuy manugêl sa balayan Babilonia. Gawan sa saday kadawakan la, a la nalisyan na tubag Bapan Namalyari kalla.

²⁰ Nitas sa mani isla. Naéyêg ga mani bung-uy buy pinumatal.

²¹ Inuranan na mani tawu un mangaragul la elu. Ya bayat balang gisay elu, limampuy kilu buy napiktatan na mani tawu. Kabay sa saday salut ya nadanasan la, ingkakadus la pun êt dinustak si Bapan Namalyari.

17

Ya Babayi ya Pambahayan

¹ Pamakayari, nagdani kangkuy gisa sa pituy ang-el ya dilag tatalan na silyaw. Sinabi na, "Kilaku ka kangku, ta ipakit ku kamuy pamarusa sa pikatandan na babayi ya pambahayan. Ya babayin abiin, sabay siyay pikatandan na balayan na idi sa narani sa malakêy ilug."

² Paran nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta, gawan pansunulun lay mani pan-iaryl na. Buy para êt nalasing ya kaganawan tawuy nakikanayun kana."

³ Tambêng kun natanam ma natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakyangan. Nakit ku bayduy babayi ya nakasakay sa matubag ga ayup pa kulay naudit. Ya matubag ga ayup, dilag yan pituy ulu buy dilag yan mapuy sungay. Buy nakatatak sa buun lawini nay mani laguyu mamustak kan Bapan Namalyari.

⁴ Kulay naudit buy muraduy yaming babayi. Nakatêkay yan gintu, maulagay batu buy perlas. Mitatalan yan basuy gintu ya napnun kadowakan na buy mamakapadêng-êy ya pamikikanayun na.

⁵ Nakatatak sa waêng nay lagyu dilag liim ma labay sabin,

ATI YA PIKATANDAN NA BALAYAN BABILONIA,
YA INDUN KAGANAWAN BABAYI YA PAMBAYARAN
BUY KAGANAWAN KADAWAKAN SA BABUN LUTA.

⁶ Ya babayin abiin, nikit kuy paran nalasing gawan sa dayan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya impapati na gawan sa panunul la kan Jesus. Buy sên nakitan kuya, taganan nakaupapas saku.

⁷ Nuwa sinabin ang-el kangku, "Agana ka paupapas ta sabin ku kamuy labay sabin babayi buy matubag ga ayup pa dilag pituy ulu buy mapuy sungay ya sabay ya pinagsakayan na.

⁸ Ya nakitan muy matubag ga ayup, sabay ya mambumay awlagi, nuwa nati yina. Marani yinan magsalwang ubat sa kalalêlaléan sukulan sa aypaan luta, nuwa milaku ya sa ayin katganan na kaparusan. Ya mani tawu baydi sa babun lutay asê nakalistay lagyu la sa librun biyay ya nakasulat ubat pun sa dinyag ga babun luta, makaupapas sila, gawan makitan lan manguman na matubag ga ayup pa nati yana awlagi."

⁹ "Kabay amêsén, kaylangan di sati ya kabiyasnan amén intindin nu sabêt ta labay sabin abiin. Ya pituy ulun matubag ga ayup, sabay ya pituy bung-uy ya pag-iknuwan babayi buy sabay êt ta pituy ari.

¹⁰ Nati yanay lima sa pituy ari. Ya gisa, mag-ari yina amêsén. Ya katatawliyan na ari, asê pun inlumatêng, nuwa nu lumatêng ngina, asê mapêng nga pag-ari na.

¹¹ Ya matubag ga ayup pa mambumay awlagi nuwa nati yina, gisa ya sa pituy ari. Bumay yan manguman buy sabay siya êt ta pakadyag ikawalu y ari. Nuwa ipalaku yan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kaparusan."

¹² "Ya mapuy sungay ya nikit mu, sabay ya mapuy ari ya asê pun nag-ari. Nuwa mabiyen silan kapangyarian mag-ari kaawyun lay matubag ga ayup, nuwa kay gigisay uras.

¹³ Ya mapuy arin abiin, nangapibêbêték sila. Kabay idin la sa matubag ga ayup pa kapangyarian buy karapatan la.

¹⁴ Pagkapati lay Biserun Tupa, nuwa manambut ta Biserun Tupa kaawyun na mani binêg na, pinili na buy tapat ta tagasunul na. Tagawan na Biserun Tupa, sabay siya ya Panginuun un kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan mag-ari."

¹⁵ Sinabi pun êt ang-el kangku, "Ya lanêm ma nikit muy pag-iknuwan babayi ya pambayaran, sabay ya mani tawuy ubat sa kaganawan layi, bansa buy sabi.

¹⁶ Ya nikit muy matubag ga ayup buy mapuy sungay, manubag sila sa babayi ya pambayaran. Kêwên lay kaganawan pibandiyan na, agyan na yaming na. Kanêñ lay lawini na buy êwêkên na mitagan.

¹⁷ Impaisip Bapan Namalyari sa mapuy ari ya mibêbêték silan idin na pag-arian la sa matubag ga ayup angga sa matupad da sinabin Bapan Namalyari."

¹⁸ "Ya babayi ya nikit mu, sabay ya pikatandan na balayan na mag-ari sa mani ari baydi sa babun luta."

¹ Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Dilag yan saday kapangyarian. Buy gawan sa mamakasilêw wa sawang na, nasawangan nay babun luta.

² Masnêg nan sinabi,

"Nalasak kana! Nalasak kanay pikatandan na balayan Babilonia!

Buy amêsên, pantugêlan yatan mani dimunyu buy nangadawak ka ispiritu

buy panugêlan yatan mangadinat buy mamakapadidi ya uybung manuk [buy madinat ta ayup.]

³ Natuksuy mani tawu sa kaganawan bansa sa babun luta

gawan sa pamikikanayun la ya sabay ya pan-ikatubag Bapan Namalyari.

Nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta.

Gawan sa panunul babayi sa kalabayan lawini na, binumandi ya mani mamiligosyu kana."

⁴ Amêsên, nalêngê kina êt ta gisay tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na, "Sikaw wa mani pinili kun kay kangku, lakwanan yuya.

Agana kaw makiawyun sa kasalanan na

amén a kaw miawy whole sa kaparusan na nakal-an kana.

⁵ Gawan saday nay lakén kasalanan na ya nidaus sana sa langit, asé nalitêpan Bapan Namalyari ya kadawakan la.

⁶ Kabay nu parasaantuy dinyag na kamuyu,

para êt bayduy daygên yu kana

buy ablasên yun dobli pun sa dinyag na.

Gawan tinuksu nay mani tawu sa babun lutay makikanayun kana, dobli pun sa dinyag nay madanasan nay tubag Bapan Namalyari.

⁷ Nu parasaantu yan mapagmatag-ay buy mapagmumun sa sarili na, sabay êt ta kasakitan buy kalungkutan na ipadanas yu kana.

Ta pansabin na sa sarili na,

'A ku makatanam kalungkutan kanuman

buy alwa kun bal-u nun a gisa kun Reyna!'

⁸ Gawan di, sa lalên gisay allu, mapiagnan lumatêng kanay kamatyan, kalungkutan buy layang.

Pamakayari, ulamên ya,

gawan makapangyarian si Bapan Namalyari ya mangatul kana."

⁹ Ya mani ari ya nakikanayun kana buy nagmumun sa lawini na, kaban makit lay asuk apuy ya mangulam kana, tangisan buy paglungkutan laya.

¹⁰ Midêng sila sa marayu gawan malimu silan miawy whole sa parusa na. Sabin lay,

"Mamakapalunas bayna!

Gawan kay sa gisay uras,

    nayari ya pamarusa sa mani tawuy idi sa pikatandan na balayan Babilonia!"

¹¹ Tangisan buy paglungkutan yan mani magligosyu baydi sa babun luta, gawan ayin nan manaliw sa pan-isaliw la.

¹² Ayin nan manaliw sa mani pan-isaliw lay gintu, pilak, mangakamal la batu, perlas, buy mani telay naputiputi ya linu, seda buy mani telay kulay muradu buy naudit. Ayin êt manaliw puun kayu lay nabangi buy pibandiyen na diyag sa pangil elepanti, maulagay kayu, tangsu, bakal buy marmul.

¹³ Ayin nan manaliw sa pan-isaliw lay pabangi kaparisun sinamun, pamalasa, insensu, buy mira. Para êt baydu sa pan-isaliw lay alak, laru, arina buy trigu, baka, tupu, kabayu buy kalesa, mani ipus buy mani tawu.

¹⁴ Buy ya mani magligosyu sa balayan Babilonia, sabin la kanay, "Nitas say kaganawan mani bagay ya labay mun mapagbandi. Asina taganan miudung kamuy pibandiyan buy kangêdan mu!"

¹⁵ Buy ya mani magligosuyu binumandi gawan sa pan-isaliw la sa balayan na abiin, manangis buy lumungkut sila buy midêng sila sa marayu, gawan malimu silan miawyin sa parusa kana.

¹⁶ Buy sabin lay,

"Mamakapalonus ya abiin ya pikatandan na balayan.

Gawan ya mani tawu baydu awlagi, nagyaming silan yaming nga linu ya kulay muradu buy naudit

buy pinakangêd lay lawini la un gintu, maulagay batu buy perlas!

¹⁷ Buy kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan pibandiyan balayan na abiin!"

Buy ya kaganawan kapitan buy nakasakay sa barku kaparisun mani manawup sa mani barku buy mangabyayan sa dagat, nidêng sila sa marayu amên êlêwên lay nalyari.

¹⁸ Kaban pan-êlêwên lay asuk balayan na pan-ulamên, masnêg lan pansabin, "Ayin kaparisuy ati ya pikatandan na balayan!"

¹⁹ Gawan sa kalungkutan la, binyanan lan abuy ulu la buy mitatangis sila. Sinabi la,

"Mamakapalonus sa nalyari sa pikatandan na balayan.

Gawan sa kapamilatan pibandiyan na, binumandi ya kaganawan dilag barku sa dagat.

Nuwa kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan!

²⁰ Gawan sa nalyari sa balayan na abiin, matula kaw wa mani manugêl sa langit,

sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana, mani apostul buy propeta.

Gawan sa dinyag na kamuyu,

pinarusán Bapan Namalyari ya balayan na abiin."

²¹ Pamakayari, dilag gisay ang-el la makapangyarian na nangwan batuy kasindagul panggilingan buy insamwag na sa dagat. Sinabi na,

"Parabayduy malyari sa pikatandan na balayan Babilonia,

buy a layna makitan manguman.

²² Asina mallêngê kanay mani magkanta, ya manigtig alpa, patutut o bulugudyung.

Asina makit kanay mangangêd da mag-ubra agyan dakun sabêt buy asina malêngêy tarit panggilingan.

²³ Asina makitan na sawang sulu kana.

Asina malêngê kanay mangasayay tunuy bayun tangên.

Malyari ya abiin kana gawan na mani magligosyu na saday pagmatag-ay, buy pinurayit lay kaganawan bansa sa kapamilatan panalamangka la."

²⁴ Pinarusan na balayan na abiin gawan nakitan kanay dayan mani propeta ya pinati, ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy ya kaatag tawuy pinati baydi sa babun luta.

19

¹ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy saday lakên tawu sa langit ya magsabin paradi,

“Uliménêna Panginuu!

Ubat kan Bapa tamun Namalyari ya kaligtasan, pamarangal buy kapang-yarian.

² Ustu buy matinék ka pangatul na sa babayi ya pambayaran
na namipakadawak mani tawu sa babun luta
sa kapamilatan pamikikanayun na.

Pinarusan yan Bapan Namalyari,
gawan pinati nay mani maglingkud kana.”

³ Sinabi la pun êt ta,

“Uliménêna Panginuu!

Ya asuk un abituy naulam ma balayan Babilonia,
asê tunggên kanuman.”

⁴ Amésen, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkuluan
buy ya mani apat ta nabyay ya inlalang, nagpalukub sila buy nangulimén
kan Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na. Sinabi la,

“Uliménêni si Bapan Namalyari! Awuy Panginuu!”

⁵ Pamakayari, dilag gakun nalêngêy tunuy ya ubat sa turonu nay
magsabin paradi,

“Mangulimén kaw sa Panginuu tamun Namalyari,
sikaw wa kaganawan maglingkud kana,
buy sikaw wa dilag limu kana,
nipagtungkuluan man o ayin!”

⁶ Pamakayari, nalêngê kuy masnêga tunuy saday lakén tawu buy
paran sênéng maragul la alun buy mangulimad da kilat ya magsabin paradi,
“Uliménêna Panginuu!

Gawan mag-ari yanay Panginuu tamun Namalyari ya Makapang-yarian sa kaganawan.

⁷ Matula buy magsaya kitamu
buy uliménêni tamu ya.

Ta panawun nan tangén Biserun Tupa.

Buy ya babayi ya itangén na, nakal-an nana.

⁸ Pinayamingan yan
telay linuy naputiputi buy malinis.”

Ya labay sabin naputiputi ya linu, sabay ya matinék ka mani diyag mani
pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁹ Sinabi pun êt ang-el kangkuy, “Isulat muy ati. Pagpalén na mani
insagyat sa kalutun tangén Biserun Tupa.” Buy sinabi na pun êt, “Pêtêg
ga mani ati ya pansabin Bapan Namalyari!”

¹⁰ Amésen, nagpalukub baku sa kabitisan ang-el amén mangulimén
kana. Nuwa sinabi na kangku, “Agana! Agana mu daygén kangkuy abiin!
Ta parisu kitau maglingkud kan Bapan Namalyari kaparisun mapatêl muy
magpapêtêg sa kapêtégan tungkul kan Jesus. Kay si Bapan Namalyari
ya sépat mun uliménêni!” Tagawan ya kapêtégan na tungkul kan Jesus
sabay ya pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari kaparisun impasabi na
sa mani propeta awlagi.

Ya nakasakay sa naputi ya kabayu

¹¹ Pamakayari, nikit kun nakabuklat ta langit buy nakit kuy naputi ya
kabayuy nakaidêng baydu. Ya nakasakay, pembégén yan Tapat buy Pêtêg,
tagawan matinék ka pangatul na buy pamkilaban na.

¹² Ya mata na, paran magdêkêtdêkêt ta apuy buy malakêy kurona sa ulu na. Nakasulat ta lagyu na sa lawini na ya kay siyay magtanda nu sabêt ta labay sabin abitu.

¹³ Ya balabal na, napnun daya buy ya bêg kana, "Sabin Bapan Namalyari."

¹⁴ Pampikilakwan yan mani sundalus sa ubat sa langit ta nakayaming telay linu ya malinis buy naputiputi. Nakasakay sila êt sa kabayuy naputi.

¹⁵ Ya pambêgén Sabin Bapan Namalyari, man-umawas sa bêbêy nay matarêm ma ispada ya sabay ya gamitin na sa panambut sa mani bansa. Mag-ari yan maigpit kalla. Nu parasaantuy pamêspês ubas sa pamêspêsan, para êt bayduy tubag Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan.

¹⁶ Ya yaming buy asêl na, dilag nakasulat ta paradi,

"PANGINUUN UN KAGANAWAN MAMUNU BUY ARÍ UN KAGANAWAN MAG-ARI."

¹⁷ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan na gisay ang-el la nakaidêng sa allu. Paradi ya masnêg nan pansabin sa mani uybun manuk sa langit, "Kaksaw kaw baydi! Magtipun kaw sa maragul la kalutun Bapan Namalyari.

¹⁸ Ta kanên yuy mani lawinin mani ari, ya mani kapitan sundalus buy mani sundalus la, ya mani nakasakay buy mani kabayu la, buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê, nipagtungkul man o ayin."

¹⁹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga ayup buy mani ari baydi sa babun luta buy kaganawan sundalus la. Nititipun sila amên makilaban sa nakasakay sa naputi ya kabayu buy sa mani sundalus na.

²⁰ Nuwa nadakêp pa matubag ga ayup buy ya magtatalingkayun propeta na ya nanyag mamakaupapas para sa matubag ga ayup. Buy ya mamakaupapas ya abiin sabay ya pamilitêp na sa mani tawuy dilag tatak matubag ga ayup buy nangulimén sa ribultu na. Buy ya matubag ga ayup buy magtatalingkayuy propeta, insamwag silan nabiyaybiyay sa lawa ya magdêkêtdêkêt ta asupri.

²¹ Buy ya mani sundalus la, nati êt sa kapamilatan ispaday man-umawas sa bêbêy nakasakay sa naputi ya kabayu. Buy ya mani uybun manuk, magpapakabsuy silan mangan lawini la.

20

Ya gisay libuy tawun

¹ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan na gisay ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Manalan yan maragul la tanikala buy susin kala'laléan sukulan sa aypan luta.

² Amêsên, dinakêp ang-el ya dragun na utan awlagi ya sabay si Diyablu o Satanas. Buy inggapus nayan tanikala sa gisay libuy tawun.

³ Innabu yan ang-el sa kala'laléan sukulan sa aypan luta buy impapakasusi ya pasbul amên ayina makapamurayit sa mani tawu baydi sa babun luta sa gisay libuy tawun. Nuwa pamakalibas gisay libuy tawun, kaylangan yan ibus sa pêrad da panawun.

⁴ Pamakayari, nakit kuy mani turonu. Ya mani nakaiknu baydu, nabiyan silan karapatan mangatul. Buy nakit ku êt ta kaladwan mani tawuy pinutus sa bêng gawan sa pagpapêtêg la tungkul kan Jesus buy sa pamipatanda lan Sabin Bapan Namalyari. Sabay silay asê nangulimén

sa matubag ga ayup buy sa ribultu na buy asê nagpatatak* sa waêng la o sa gamêt la. Nabyay silan nanguman buy nabiyan karapatan mag-ari kaawyun Cristu sa lalên gisay libuy tawun.

⁵ Sabay silay nunan pinabyay nanguman. Nuwa ya kaatag mani nati, pabayyên sila êt pamakalibas gisay libuy tawun.

⁶ Pinagpala buy banal ya nunan pinabyay Bapan Namalyari. A silayna manguman mati ta sabay silaynay parin Bapan Namalyari buy Cristu buy kaawyun na silan mag-ari sa lalên gisay libuy tawun.

Ya pangasambut Satanas

⁷ Pamakayarin gisay libuy tawun, ibus si Satanas sa pinisukulan kana.

⁸ Umawas si Satanas amén purayitin nay mani bansa sa buun babun luta, ya mani bansay pambêgén Gog buy Magog.[†] Tipunun Satanas ya mani sundalus ya makilaban sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari. Ya lakê la, kasin lakêna balas sa agid dagat ya asê mabilangbilang.

⁹ Nikyat sila sa kaganawan lugal baydi sa babun luta. Pinalitêngan lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy abituy balayan na kakaidwan na.[‡] Nuwa namaurnau apuy si Bapan Namalyari ubat sa langit buy naupud da kaganawan kaawyun Satanas.

¹⁰ Buy si Satanas sa namilitêp kalla, insamwag ya sa lawa ya magdêkêtdêkêta asupri ya sabay êt ta pisamwagan sa magtatalingkayun propeta buy sa matubag ga ayup. Pasakitan sila baydun ayin katangan.

Ya katatawliyan pangatul

¹¹ Pamakayari, nakit kuy gisay maragul buy naputi ya turonu buy ya nakaiknu baydu. Ya langit buy babun luta, bêngat tan napanat buy asina nakanit pun nanguman.

¹² Buy nakit kun nakaidêng sa arapan turonun Bapan Namalyari ya kaganawan nati, nipagtungkul man o ayin buy dilag imbuksat ta mani libru. Pamakayari, nibuklat ta gisa pun na libru ya sabay ya librun biyay. Buy ya mani nati, inatulan sila ayun sa mani dinyag lay nakasulat sa mani libru.

¹³ Agyan nati sila sa dagat o sa babun luta, inumawas sila sa Hades ya lugal nangamamat. [§] Buy inatulan silan kaganawan ayun sa mani diyag la.

¹⁴ Pamakayari, insamwag ya Kamatyan buy Hades sa lawa ya dilag apuy ya magdêkêtdêkêta. Abiin ya ikalway kamatyan.

¹⁵ Sisabêt man na asê nakasulat ta lagyu sa librun biyay, isamwag ya sa lawa ya dilag apuy ya magdêkêtdêkêta.

21

Ya bayuy langit buy babun luta

¹ Pamakayari, nakanit kuy bayuy babun luta buy bayuy langit. Napanat tay manan langit buy luta, agyan êt ta dagat.

² Buy nakit kuy Banal la Balayan ya sabay ya bayuy Jerusalem ya manyêmêpa ubat kan Bapan Namalyari sa langit. Ya balayan na abiin,

* **20:4 20:4** Pahayag 13:16; 14:9. † **20:8 20:8** Gog buy Magog: sabay ya mani bansa ya magtipun amén makilaban sila kan Bapan Namalyari (Ezekiel 38-39). ‡ **20:9 20:9** balayan na kakaidwan na: ya labay sabin, Jerusalem. § **20:13 20:13** Sa Griego, Kamatyan buy Hades (Pahayag 1:18).

taganan mamangêd ya. Ya kangêd na, kasiñ kangêd babayi ya pan-itangêd ya nakal-an na sa liyaki ya mapag-asawa na.

³ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya magsabin paradi, "Lêng-ên yu! Idi yana baydi si Bapan Namalyari sa tutugêlan mani tawu. Manugêl ya baydin kaawyun na mani pinili nan kay kana [buy siyay nay Namalyari la.]

⁴ Punisan nay mani luwa la. Ayin nan kamatyan, kalungkutan, tangisan, o sakit, ta nilabas say manan kabilyan."

⁵ Sinabin nakaiknu sa turonu, "Elêwên yu! Pan-ibayu kinay kaganawan."

Buy sinabi na pun êt kangku, "Isulat muy pansabin ku kamu, ta mapagkatiwalan na ati buy taganan pêtêg!"

⁶ Sinabi na pun êt kangku, "Naganap pay kaganawan! Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin, sikuy umpisa buy kayaryan kaganawan. Nu sisabêt man na napêl-ang, biyan kuyan lanêm ma ayin bayad da mam-in biyay ya ayin katganan.

⁷ Abiin na mapagmanan mani nanambut buy daygêñ ku silan mani anak ku buy sikuy Namalyari la.

⁸ Nuwa mamakapalimuy malyari sa mani tawuy lilimun, ya mani asê manampalataya kangku, ya mani manyag kadawakan, ya mani mamatin tawu, ya mani makikanayun, ya mani magkukulam, ya mani mangulimên sa mani diyusdiyusan bûy ya kaganawan mapaglaram. Ta isamwag sila sa laway magdêkétdêkêt ta asupri. Abiin na ikalway kamatyan."

Ya bayuy Jerusalem

⁹ Buy amêsên, pinagdanyan nakun gisa sa pituy ang-el la dilag pituy maragul la silyaw ya napnun pituy katatawliyan na salut. Sinabi na kangku, "Kaksaw ka baydi, ta ipakit ku kamuy babayi ya itangêd sa Biserun Tupa."

¹⁰ Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakatag-ayan bung-uy. Impakit na kangkuy Banal la Balayan ya sabay ya Jerusalem. Buy nakit kun manyumêpay Jerusalem ubat kan Bapan Namalyari sa langit.

¹¹ Mansumawang ya gawan sa sawang Bapan Namalyari buy mamasilêw yan paran maulagay batuy jasper ya kasiñlinaw kristal.

¹² Ya balayan abiin, napalitêngan makukudpa buy matag-ay ya bakud da pader, mapu buy luway pasbul na buy ya balang pasbul, dilag magbantay ya ang-el. Nakasulat sa mani pasbul la lagyun mapu buy luway layin Israel.

¹³ Tatluy pasbul sa balang agid bakud, tatlu sa puputakan mamut, tatlu sa ilaga, tatlu sa timug buy tatlu sa tatangléwan mamut.

¹⁴ Ya bakud da pader, dilag mapu buy luway pundasyun na batu buy nakasulat di ya mani lagyun mapu buy luway apostul Biserun Tupa.

¹⁵ Ya ang-el la nakisabi kangku, dilag yan tatalan na panukad da paran gintuy têkén amên sukadêñ na balayan, mani pasbul buy mani bakud da pader.

¹⁶ Kudraduy sukad balayan. Pariparisuy karang buy ya kakwal na, luway libu buy apat ta ralan na kilumetru. Para êt bayduy tag-ay na.

17 Sinukad na êt ta bakud da pader. Anêm mapu buy apat ta metruy kudpa na.* Ya panukad da ginamit ang-el, kaparisu êt panukad da panggamitin tawu.

18 Ya bakud da pader, diyag ya sa jasper ra daspas. Ya balayan, diyag sa pawan gintu ya kasinlinaw kristal.

19 Ya pundasyun bakud da pader, binyanan lan magmikakalasi ya makamal la batu. Ya mumuna jasper, safiro ya ikalwa, kalsedonia ya ikalwu, esmeralda ya ikaapat,

20 sardonika ya ikalima, karnelia ya ikaanêm, krisolito ya ikapitu, berelio ya ikawalu, topasio ya ikasiyam, krisopraso ya ikamapu, hasinto ya ikamapu buy gisa, buy amatista ya ikamapu buy luwu.

21 Ya mapu buy luway pasbul, diyag sa perlas. Ya balang pasbul, diyag sa gisay buun perlas. Ya mani dan balayan, pawan gintu ya kasinlinaw kristal.

22 Ayin nakun nakit ta Templu sa balayan, ta si Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan buy Biserun Tupa ya sabay ya pinakatemplu baydu.

23 Asina kaylangan na allu o buwan amên manawang sa balayan, gawan ya sawang Bapan Namalyari sabay ya manawang buy ya Biserun Tupa sabay ya sulu baydu.

24 Ya dêkêt ta abiin sabay ya manawang sa kaganawan bansa. Ya kaganawan ari baydi sa babun luta, gêtan la êt ta pibandiyan la baydu.

25 Pawan nakabuklat ta pasbul abiin na balayan, gawan ayin nan yabi baydu.

26 Gêtan baydu sa balayan na abituy pibandiyan buy pamarangal ubat sa kaganawan bansa.

27 Nuwa sisabêt man na madinat sa pangêlêw Bapan Namalyari, sisabêt man na manyag mamakapadêng-êy buy ya mani mapaglaram, a sila makasun sa balayan na abitu. Kay ya makasun baydu, abitu silay mani tawuy nakasulat ta lagyu sa librun Biserun Tupa ya sabay ya librun biyay.

22

1 Pamakayari, impakit êt kangkun ang-el la ilug ga mam-in biyay. Ya lanêm baydu, kasinlinaw kristal ya manukusuk ubat sa turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa.

2 Buy ya ilug, manukusuk sa bunak dan sa balayan Jerusalem. Sa mitalipay ya agid ilug, dilag puun kayuy mam-in biyay ya binuwabanbuwan managêy mapu buy luway kalasi. Ya bulung na, sabay ya mamaiyul sa sakit mani tawu sa kaganawan bansa.

3 Ayin nan makitan bayduy insumpaan Bapan Namalyari. Idi baydu sa balayan na turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa buy panoliménén yan mani lingkud na.

4 Makit lay lupa na buy isulat sa waêng lay lagyu na.

5 Ayin nan yabi baydu. Kabay asina na kaylangan na sulu o sawang allu. Ta si Bapan Namalyari yay manawang kalla buy mag-ari silayna kanuman.

Ya Pag-udung Jesus

6 Pamakayari, sinabin ang-el kangku, "Ya mani sabin ati, taganan pêtêg buy mapagtawalan. Ta si Bapan Namalyari ya namipatanda sa mani

---

* **21:17 21:17** Malyarin ya labay sabin anêm mapu buy apat ta metruy tag-ay.

propeta na sa kapamilatan Ispiritu na ya namiutus ang-el na amén ipakit sa mani maglingkud nay mani bagay ya marani yan malyari."

⁷ Sinabin Jesus, "Marani yakinan lumatêng! Pinagpalay mani manunul sa mani impatandan Bapan Namalyari ya nakasulat sa librun ati."

⁸ Siku si Juan na nakakit buy nakalêngê sa kaganawan abiin. Sén nakitan buy nalêngê kuy kaganawan, nagpalukub baku sa kabitisan ang-el amén mangulimên naku kana ya sabay ya namipakit kangkun kaganawan abiin.

⁹ Nuwa sinabi na kangku, "Agana! Agana mu daygén na parabaydu. Ta siku man maglingkud êt kaparisu mu, kaparisun mani propeta buy mani manunul sa insulat sa librun ati. Kay si Bapan Namalyari ya sépat mun ulimênê, alwan siku!"

¹⁰ Paradi pun êt ta sinabi na kangku, "Ya kaganawan insulat sa librun ati ya impatanday nan Bapan Namalyari kamu, marani yan matupad. Kabay ipatanda mu êt.

¹¹ Ya mani manyag nadawak, isundu la pun êt ta panyag lan nadawak. Ya mani madinat, isundu la pun êt ta panyag lan madinat. Nuwa ya mani matinék, isundu la pun êt bumyay matinék. Buy ya mani banal, isundu la pun êt magpakabanal."

¹² Sinabin Jesus, "Mallêngê kaw! Marani yakinan lumatêng! Idi kangkuy gantimpalay idin ku sa balang gisa ayun sa mani dinyag na.

¹³ Sikuy Alpha buy sikuy Omega, ya mumuna buy tawli, ya umpisa buy kayaryan."

¹⁴ Pinagpalay mani mallinis yaming la, ta mabiyan silan karapatan mangan tagéy puun kayuy mam-in biyay buy makasun sa balayan.

¹⁵ Nuwa ya mani tawuy nadawak ya napakaugalin asu, lakwanan sila sa lawasan balayan. Para êt bayduy kaganawan magkukulam, makikanayun, mamatin tawu, mangulimên sa diyusdiyusan buy malaram buy kalabay pun êt maglaram.

¹⁶ "Siku si Jesus ya namiutus sa ang-el ku amén sabin kamuy mani bagay ya abiin ya kaylangan mun ipatanda sa mani manampalatayay miaawyun. Layi yakun Arin David buy siku êt ta kalluwan ya nasawangsawang nu maranun."

¹⁷ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya babayi ya pan-itangên, sinabi la, "Kaksaw kaw baydi!"

Buy ya kaganawan nakalêngên abiin, sinabi la êt, "Kaksaw kaw baydi." Sisabêt man na napêl-ang buy kalabay minêm lanêm ma mam-in biyay, magdani ya, ta ayin bayad da ati.

Ya katatawliyan sinabin Jesus

¹⁸ Siku si Juan na mam-in patanda' sa mani mallêngê sa impatandan Bapan Namalyari sa librun ati. Nu sisabêt man na managdag sa insulat sa librun ati, idagdag êt Bapan Namalyari kanay parusa sa mani salut ta nakasulat di.

¹⁹ Buy nu sisabêt man na mamaw-as sa mani impatandan Bapan Namalyari sa librun ati, itas nay karapatan nan mangan tagéy puun kayuy mam-in biyay buy karapatan nan sumun sa Banal la Balayan kaparisun nakasulat sa librun ati.

²⁰ Si Jesus ya namipapêtêg sa kaganawan nakasulat sa librun ati. Sinabi na pun êt, "Taganan marani yakinan lumatêng!"

Sinabi ku êt, "Awuy Panginuuun Jesus. Lumatêng kayna!"

21 Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun Jesus. Awuy Panginuun.